

MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví

MAS Horní Pomoraví - lidé, příroda a tradice

Zpracováno mezi lety 2014 - 2016

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Obsah

1. Úvod - Základní informace o MAS	4
1.1 Identifikace právnické osoby.....	4
1.2 Organizační struktura MAS a místního partnerství.....	5
1.2.1 Orgány MAS Horní Pomoraví o.p.s. a jejich složení.....	5
1.2.2 Orgány Místní akční skupiny Horní Pomoraví, organizační složky.....	6
1.3 Historie MAS, zkušenosti s rozvojem území.....	7
2. Strategie, jejichž implementace má dopad na území MAS	9
3. Popis zapojení veřejnosti a členů partnerství	13
4. Přehled členů týmu pro přípravu a zpracování strategie	14
5. Analytická část	15
5.1 Území MAS.....	15
5.2 Sídelní struktura.....	17
5.3 Obyvatelstvo.....	18
5.3.1 Základní údaje.....	18
5.3.2 Vývoj počtu obyvatel.....	21
5.3.3 Věková a vzdělanostní struktura obyvatelstva.....	25
5.3.3.1 Věková struktura obyvatelstva.....	25
5.3.3.2 Vzdělanostní struktura obyvatelstva.....	26
5.3.4 SWOT analýza kapitoly 5.3 Obyvatelstvo.....	30
5.4 Ekonomické ukazatele a trh práce.....	31
5.4.1 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo.....	31
5.4.1.1 Uchazeči o zaměstnání (nezaměstnanost).....	32
5.4.1.2 Volná pracovní místa.....	34
5.4.1.3 Nezaměstnanost u specifických skupiny trhu práce.....	35
5.4.1.4 Aktivní politika zaměstnanosti.....	38
5.4.1.5 Vyjíždka a dojíždka za prací.....	41
5.4.2 Podnikání.....	48
5.4.2.1 Podnikatelská aktivita.....	51
5.4.2.2 Významní zaměstnavatelé regionu.....	54
5.4.2.3 Opuštěné podnikatelské plochy (brownfields).....	55
5.4.2.4 Zemědělství.....	56
5.4.2.5 Cestovní ruch.....	61
5.4.3 SWOT analýza kapitoly 5.4 Ekonomické ukazatele a trh práce.....	71
5.5 Vybavenost obcí.....	73
5.5.1 Technická vybavenost.....	73
5.5.2 Občanská vybavenost.....	81
5.5.3 Odpadové hospodářství obcí.....	87
5.5.4 Bydlení.....	95
5.5.5 SWOT analýza kapitoly 5.5 Vybavenost obcí.....	99
5.6 Životní prostředí.....	101
5.6.1 Těžba surovin.....	101
5.6.2 Hydrologické poměry.....	101
5.6.3 Lesy.....	103
5.6.4 Chráněná území.....	103

5.6.5	Zemědělská krajina.....	108
5.6.6	SWOT analýza kapitoly 5.6 Životní prostředí.....	110
5.7	Komunitní život v obcích	111
5.7.1	SWOT analýza kapitoly 5.7 Komunitní život v obcích.....	118
5.8	Vzdělávání a školství.....	120
5.8.1	SWOT analýza kapitoly 5.8 Vzdelávání a školství	124
5.9	Sociální oblast.....	125
5.9.1	Sociální vyloučení	128
5.9.2	SWOT analýza kapitoly 5.9 Sociální oblast	135
5.10	Řízení obcí, informovanost, spolupráce	136
5.10.1	Strategické řízení obcí	136
5.10.2	Sdružování, spolupráce a partnerské svazky.....	139
5.10.3	Informovanost	141
5.10.4	SWOT analýza kapitoly 5.10 Strategické řízení obcí a spolupráce	144
5.11	Souhrnná SWOT a analýza problémů a rozvojových potřeb.....	145
5.11.1	Analýza problémů a potřeb	147
5.11.2	Kapacity pro sdružování vlastních prostředků	153
6.	Strategická část.....	155
6.1	Popis opatření specifických cílů v oblasti Lidské zdroje	159
6.1.1	Fungující a kvalitní školství	159
6.1.2	Rozvinutý komunitní život	163
6.1.3	Rozvinutá sociální síť a kvalitní péče o sociálně potřebné	166
6.2	Popis opatření specifických cílů v oblasti Podnikání a zaměstnanost	171
6.2.1	Ekonomicky silný region	171
6.2.2	Silný pracovní potenciál.....	174
6.3	Popis opatření specifických cílů v oblasti Podnikání a zaměstnanost	178
6.3.1	Udržitelné využívání krajiny pro zemědělství a lesnictví.....	178
6.3.2	Zdravé životní prostředí.....	181
6.4	Popis opatření specifických cílů v oblasti Rozvoj obcí.....	186
6.4.1	Spokojený život obyvatel v obcích a kvalitní obecní infrastruktura	186
6.4.2	Bezpečná doprava a dopravní dostupnost.....	189
6.4.3	Osvícená místní politika, partnerství a spolupráce	192
6.5	Popis opatření specifických cílů v oblasti Cestovní ruch a kulturní dědictví	195
6.5.1	Rozvinutý a živý cestovní ruch.....	195
6.5.2	Zachovalé kulturní dědictví	198
6.6	Akční plán CLLD	202
6.6.1	Programový rámec Integrovaného regionálního operačního prog.....	202
6.6.1.1	Doprava	202
6.6.1.2	Jednotky požární ochrany.....	205
6.6.1.3	Zázemí pro sociální inkluzi.....	207
6.6.1.4	Zázemí pro sociální podnikání	209
6.6.1.5	Školství.....	211
6.6.2	Programový rámec Programu rozvoje venkova	213
6.6.2.1	Zemědělská prvovýroba	213
6.6.2.2	Potravinářství	215
6.6.2.3	Rozvoj nezemědělského podnikání	217

6.6.2.4	Lesnictví.....	219
6.6.2.5	Relax v lese.....	221
6.6.2.6	Projekty spolupráce MAS.....	223
6.6.3	Programový rámec Operačního programu Zaměstnanost.....	225
6.6.3.1	Sociální inkluze.....	225
6.6.3.2	Sociální podnikání.....	229
6.6.3.3	Prorodinná opatření.....	232
7.	Implementační část.....	234
7.1	Organizační struktura MAS a místního partnerství.....	234
7.1.1	Orgány MAS Horní Pomoraví o.p.s. a jejich složení.....	234
7.1.2	Orgány Místní akční skupiny Horní Pomoraví, organizační složky.....	236
7.1.3	Struktura managementu MAS Horní Pomoraví a SCLLD.....	242
7.2	Popis pro vyhlásování výzev a výběr projektů.....	243
7.2.1	Popis postupů pro vyhlásování výzev.....	243
7.2.2	Hodnocení projektů.....	244
7.2.3	Výběr projektů.....	245
7.2.4	Informování žadatelů o výběru.....	249
7.2.5	Administrace projektů.....	249
7.3	Animační aktivity podporující úspěšnou implementaci CLLD.....	250
7.4	Spolupráce mezi MAS na národní, přeshraniční a mezinárodní úrovni.....	250
7.5	Popis zvláštních opatření pro hodnocení.....	251
7.5.1	Monitoring a hodnocení specifických cílů.....	254
7.5.2	Monitoring a hodnocení programových rámců.....	254
8.	Přílohy strategie.....	256
8.1	Finanční plán a indikátory pro programové rámce.....	256
8.1.1	Financování podle specifických cílů opatření SCLLD v jednotlivých letech.....	256
8.1.2	Financování podle specifických cílů opatření SCLLD v jednotlivých letech dle struktury operačních programů.....	265
8.1.3	Indikátory podle jednotlivých specifických cílů a opatření SCLLD.....	268
8.1.4	Financování dle ESI fondů.....	271
8.2	Mapa území a seznam obcí.....	272
8.3	Popis postupu zapojení komunity do vypracování strategie.....	274
8.4	Analýza rizik.....	284
8.5	Osvědčení o standardizaci MAS Horní Pomoraví.....	287
8.6	Čestné prohlášení.....	288
9.	Seznam tabulek, grafů, map a obrázků.....	289
9.1	Seznam tabulek.....	289
9.2	Seznam grafů.....	290
9.3	Seznam map.....	291
9.4	Seznam obrázků.....	292

1. Úvod - Základní informace o MAS

1.1 Identifikace právnické osoby

MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Obecně prospěšná společnost

IČ: 277 77 146

Sídlo společnosti: Hanušovice, Hlavní č.p.137, PSČ 788 33

Telefon: + 420 583 285 615

Bankovní spojení žadatele:

web: www.hornipomoravi.eu, Email: info@hornipomoravi.eu Číslo účtu: 193758861/0600

MAS Horní Pomoraví o.p.s. je neziskovou organizací založenou za účelem rozvoje území, který je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje. Koncept udržitelného rozvoje je postaven na potřebě vyrovnanosti tří základních pilířů života v dlouhodobém měřítku:

- ekonomický rozměr
- sociální rozměr
- environmentální rozměr

Rozvoj je založen na efektivním využívání místních zdrojů a pro realizaci projektů využívá společnost také krajské, národní a evropské dotace.

MAS působí v katastrech 46 obcí: Bohdíkov, Bohuslavice, Branná, Bratrušov, Brníčko, Bušín, Drozdov, Dubicko, Hanušovice, Horní Studénky, Hoštejn, Hrabová, Hynčina, Chromeč, Jakobovice, Janoušov, Jedlí, Jestřebí, Jindřichov, Kamenná, Kolšov, Kopřivná, Kosov, Lesnice, Leština, Lukavice, Malá Morava, Nemile, Olšany, Písařov, Postřelmov, Postřelmůvek, Rájec, Rohle, Rovensko, Ruda nad Moravou, Staré Město, Sudkov, Svěbohov, Šléglov, Štítý, Vikantice, Vyšehoří, Zábřeh, Zborov, Zvole.

Území MAS zahrnuje 2 mikroregiony:

- Svazek obcí Regionu Ruda sdružuje 5 obcí
- Svazek obcí mikroregionu Zábřežsko sdružuje 30 obcí, v rámci MAS jsou zapojeny všechny obce mikroregionu

Posláním MAS Horní Pomoraví o.p.s. je budování partnerské sítě subjektů ziskové i neziskové sféry a veřejného sektoru tak, že sdružuje fyzické i právnické osoby za účelem spolupráce v oblasti rozvoje venkova.

Společnost provádí následující činnosti formou obecně prospěšných služeb

1. Rozvoj území místní akční skupiny
2. Rozvoj partnerství
3. Komunitně vedený místní rozvoj uskutečňovaný na základě Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD). Tato činnost je prováděna organizační složkou Místní akční skupinou Horní Pomoraví, činnost organizační složky je vymezena Statutem Místní akční skupiny Horní Pomoraví.

Mezi doplňkovou činností společnosti patří:

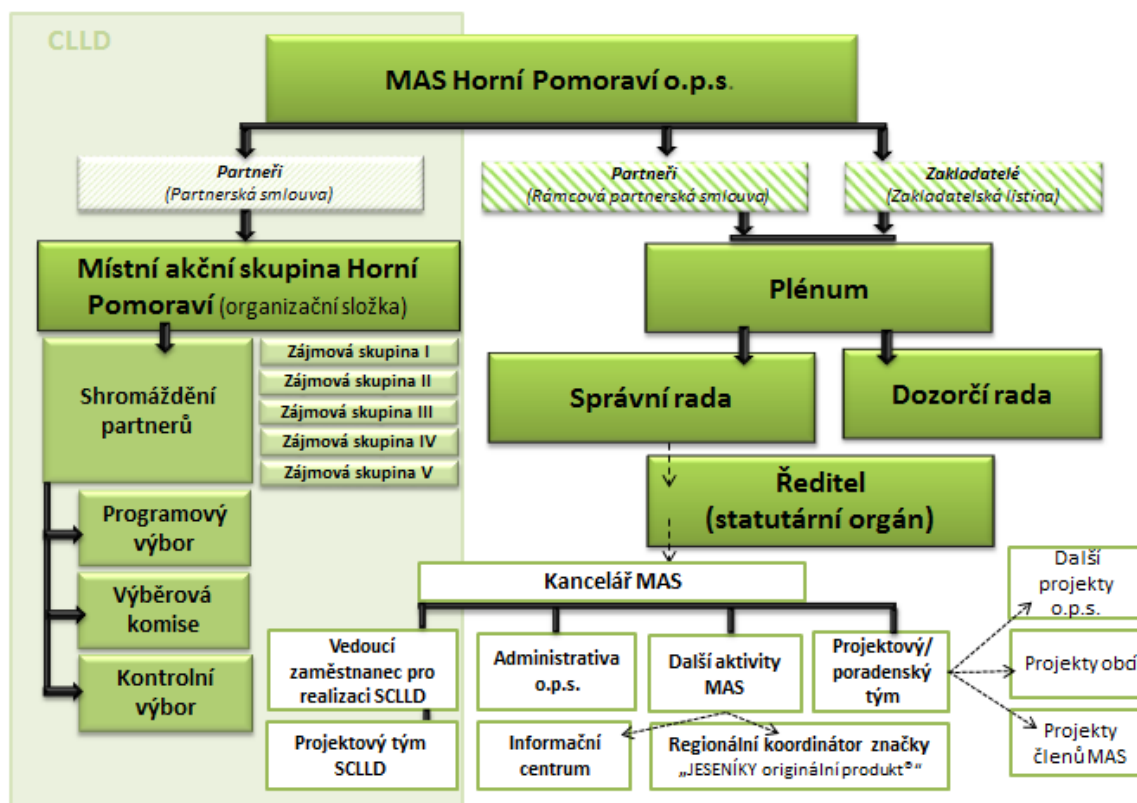
- příprava a realizace rozvojových projektů
- vzdělávání, organizace vzdělávacích akcí, seminářů a odborných setkání
- poskytování služeb v oblasti strategického plánování
- zapojování veřejnosti do rozvoje území, na kterém společnost působí

- příprava a realizace společných projektů partnerů v území i meziregionálních
- propojování partnerů za účelem rozvoje regionu v oblastech: školství, sociální oblast, zaměstnanost, zemědělství, životní prostředí, odpadové hospodářství, krizové řízení, doprava, komunitní život, volnočasová a spolková činnost
- propagace regionu s důrazem na regionální značení (vč. provozování informačních center)
- poradenská činnost

1.2 Organizační struktura MAS a místního partnerství

Místní akční skupina Horní Pomoraví o.p.s. je obecně prospěšnou společností tvořenou zakladateli na základě Zakladatelské listiny a partnery na základě Rámcové partnerské smlouvy uzavřené se společností. Pro uplatňování Komunitně vedeného místního rozvoje na základě Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD) byla ustavena organizační složka Místní akční skupina Horní Pomoraví (místní partnerství), o které rozhodou Shromáždění partnerů.

Obrázek č. 1: Organizační schéma MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Zdroj: vlastní zpracování

1.2.1 Orgány MAS Horní Pomoraví o.p.s. a jejich složení

Orgány MAS Horní Pomoraví o.p.s. jsou dle článku 6 Statutu společnosti:

1. Plénium
2. Správní rada
3. Ředitel
4. Dozorčí rada

5. Organizační složka Místní akční skupina Horní Pomoraví

Nejvyšším orgánem MAS Horní Pomoraví o.p.s. je plénum, které je tvořeno Zakladateli společnosti MAS Horní Pomoraví o.p.s. a Partnery, kteří se společností podepsali Rámcovou partnerskou smlouvu. Přehled členů MAS k 31. 1. 2016: celkem 123 členů

Sektor	Absolutní vyjádření	Relativní vyjádření
Veřejný	44	35,77%
Soukromý – neziskový	48	39,03%
Soukromý – podnikatelský	30	24,39%
Soukromý – občané	1	0,81%

Správní rada především dbá na zachování účelu, pro něž byla společnost založena, dále vydává Statut společnosti, schvaluje rozpočet společnosti, účetní závěrku a výroční zprávu, jmenuje a odvolává ředitele a plní další funkce uvedené ve Statutu společnosti.

Dozorčí rada je kontrolním orgánem MAS Horní Pomoraví o.p.s. Dozorčí rada je povinna upozornit správní radu na porušení zákonů, ustanovení Zakládací smlouvy nebo Statutu, na nehospodárné postupy, popřípadě na další nedostatky v činnosti, bez zbytečného prodlení poté, co se o těchto skutečnostech dozví.

Správní rada			Dozorčí rada		
sektor	jméno a příjmení	organizace	sektor	jméno a příjmení	organizace
Předseda			Předseda		
podnikatel	František Winter	MARWIN v.o.s.	podnikatel	Jiří Mazák	OSVČ
Členové			Členové		
NNO	Josef Jurásek	OAK Šumperk	obec	Dana Hošková	Obec Bratrušov
obce	František John	Svazek obcí MiZ	NNO	Josef Klimek	Spolek Metoděj o.s.
NNO	Jiří Karger	Charita Zábřeh	podnikatel	Libor Diviš	ZEAS Březná, a.s.
obec	Jana Gerešová	Obec Kopřivná	obec	Josef Kozák	obec Jindřichov
podnikatel	Petr Vokurka	VOBUS v.o.s.	NNO	František Ambroz	SDH Hanušovice

Ředitel je statutárním orgánem společnosti, a řídí společností a jedná jejím jménem. K 1. 1. 2016 zastává funkci ředitele společnosti Ing. Anna Bartošová, která je uvedena v Rejstříku obecně prospěšných společností.

1.2.2 Orgány Místní akční skupiny Horní Pomoraví, organizační složky

MAS Horní Pomoraví o.p.s. pro implementaci Komunitně vedeného místního rozvoje na základě Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD) byla ustavena organizační složka Místní akční skupina Horní Pomoraví (místní partnerství), o které rozhoduje Shromáždění partnerů. Organizační složka Místní akční skupina Horní Pomoraví je otevřené místní partnerství, které vzniká podpisem Partnerské smlouvy mezi partnerem a společností za účelem implementace strategie komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD). Partneři tvoří tzv. Shromáždění partnerů Místní akční skupiny Horní Pomoraví. Organizační struktura organizační složky Místní akční skupiny Horní Pomoraví je blíže

popsána v implementační části této strategie, protože přímo souvisí s implementací Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Horní Pomoraví.

1.3 Historie MAS, zkušenosti s rozvojem území

MAS Horní Pomoraví o.p.s. ve své současné podobě vystupuje od 1.7. 2008 jako nezisková organizace sdružující podnikatelské subjekty, neziskové organizace a místní samosprávy na území 46 obcí.

Ovšem historie existence místního partnerství na tomto území sahá do roku 2005, kdy se postupně začala utvářet **MAS Zábřežsko** o.p.s., která oficiálně vznikla **26.4.2006** na území Svazku obcí Mikroregionu Zábřežsko. Krátce poté také vznikla **MAS Horní Pomoraví o.p.s.**, k datu 4.9.2006

2005 – 2006 Ustanovení místního partnerství – osvěta, propagace; hledání priorit území

Místní partnerství se utvářelo v roce **2005 – 2006** díky „osvícenému“ subjektu – na Zábřežsku to byli představitelé Svazku obcí mikroregionu Zábřežsko (manažerka Ing. Anna Bartošová absolvovala v roce 2005 kurz venkovských manažerů, pořádaný ÚZPI, ke starostům začaly pronikat informace o nové metodě spolupráce). V roce 2005 bylo Zábřežsko velmi dobře fungujícím regionem, kde se dalo hovořit o efektivním partnerství mezi obcemi, navíc v praxi již byly tvořeny projekty za účasti veřejnosti – např. Strategie rozvoje cestovního ruchu mikroregionu Zábřežsko, na níž se podíleli také podnikatelé a NNO. K jednáním byli většinou přizváni na základě zaměření vlastní činnosti a řešení problematiky – tvořili pracovní skupiny.

Na Hanušovicku byl zakladatel zemědělský subjekt (jelikož zde mikroregion nefungoval) – jehož představitel pan František Winter se zúčastnil společně se zástupci Olomouckého kraje a také s manažerkou MAS Zábřežsko na přelomu 3-4/2006 poznávací cesty do Irského regionu Duhallow. Irský příklad byl natolik přesvědčivý, že pan Winter začal osobně přesvědčovat další zemědělské podnikatele, postupně obce v regionu a zástupce neziskových organizací.

Po poznávací cestě v Irsku začala spolupráce obou regionů, kdy se spojily dlouho získávané zkušenosti ze spolupráce, vědomosti z absolvovaných kurzů manažerky Zábřežska s nadšením a přesvědčovacími schopnostmi tahouna regionu Hanušovicka.

Tvorba místního partnerství byla založena na informování široké veřejnosti, prostřednictvím veřejných jednání, webové prezentace, prezentace na zemědělských akcích, prezentace na setkání starostů, kteří byli motivováni, aby na jednání pozvali zástupce svých místně příslušných neziskových organizací.

Tato informační kampaň trvala téměř rok, ale byla zároveň na obou území spjata ustanovením organizační struktury a s tvorbou Strategie rozvoje území. Pro tuto aktivitu byla ke spolupráci přizvána organizace, která má v regionu největší zkušenosti se zapojováním veřejnosti, a to Centrum pro komunitní práci Střední Morava, která nezávisle spolupracovala s oběma územími na vytvoření Integrovaných strategií rozvoje.

V průběhu tvorby strategie byl kladen důraz na zapojení veřejnosti a obě MAS se těmito setkáními také prezentovaly a získávaly stále větší počet členů.

2007 - tvorba Integrovaných strategií území, realizace projektů Programu LEADER ČR, profesionalizace projektového týmu

V roce **2007** zaznamenaly obě MAS úspěch v rámci **Programu LEADER ČR**, kdy spolupráce mezi oběma územími již byla natolik silná, že vznikal společný projektový tým a příprava, realizace a vyhodnocení programu probíhalo společně.

MAS pořádá vzdělávací a informační semináře a připravuje tak subjekty v regionu na tvorbu strategie a učí je projektovému řízení.

Vytváří se pracovní skupiny, které řeší jednotlivé oblasti rozvoje.

V tomto roce dochází také k další profesionalizaci projektového týmu, kdy jsou proškoleni další 2 členové MAS jako venkovští projektoví manažeři – František Winter a PaedDr. Božena Sojáková. Vzhledem k nedostatečným finančním zdrojům, pracují manažeři převážně jako externisté, ale je zahájena diskuse o nutnosti stálých úvazků a zavedení vlastního poradenského servisu v území, přičemž se stále zdůrazňuje větší efektivita společného postupu.

MAS také společně prezentují nejen vlastní činnost (účast na veletrhu Země Živitelka 2007), ale prezentují také schopnost neziskových organizací a škol v regionu (Den mikroregionu Zábřežsko 2007, Den Horního Pomoraví 2007, kde se prezentují zájmové kroužky a školy prostřednictvím kulturních vystoupení a prezentačních stánků).

Díky úspěšné realizaci prvních projektů (a patřičné prezentaci úspěchů) dochází k šíření tzv. „pozitivní závisti“ – což venkov umí a do činnosti MAS se zapojují další subjekty.

Prostřednictvím Programu LEADER ČR jsou vybaveny 2 kanceláře (Zábřeh, Hanušovice) tak, aby měli žadatelé blízko ke svým poradcům.

MAS Horní Pomoraví o.p.s. se stává členem Národní sítě MAS ČR.

2008 - sjednocení MAS, tvorba Strategického plánu LEADER, profesionalizace projektového týmu

Na činnost projektového týmu přispěly obce a díky tomu MAS provádí projektové řízení za velmi výhodných podmínek, tzn. o dotace mohly žádat všechny subjekty i neziskové organizace.

MAS se připravuje na podzimní výzvu PRV a tvoří Strategický plán LEADER, další kola jednání. MAS je úspěšná v žádosti o podporu vzdělávacího projektu v rámci PRV – zahajuje celoroční školení zaměřené na zhodnocení místní produkce (pro zemědělce a zpracovatele produkce). MAS se zaměřila na zavedení značení místní produkce.

Pan František Winter, který je předsedou Správní rady MAS Horní Pomoraví o.p.s. se stal předsedou Výboru NS MAS ČR; členem předsednictva SPOV Olomouckého kraje a členem správní rady Národní observatoře venkova.

V roce 2008 již projektový tým MAS poskytuje poradenské služby v rámci různých dotačních zdrojů – obcím, neziskovým organizacím a podnikatelům. Pravidelně měsíčně rozesílá – „Monitoring dotačních zdrojů“ a v případě zájmu místních subjektů nejen pomáhá sestavovat žádosti o dotace, ale také pomáhá s realizací a vyhodnocením. Probíhá monitoring dopadu Programu LEADER ČR 2007 a hodnocení realizace Integrované strategie území.

K 1.7.2008 také dochází k faktickému spojení obou MAS (Zábřežsko a Horní Pomoraví), vzniká tak MAS Horní Pomoraví o.p.s., která pokrývá území 46 obcí. Projektový tým již nepracuje pouze externě a jsou přijati další zaměstnanci.

MAS rozšiřuje své činnosti v oblasti cestovního ruchu a stává se provozovatelem Informačního centra v Hanušovicích, opět se účastní veletrhu Země Živitelka 2008, pořádá Den Horního Pomoraví a podílí se na pořádání dalších kulturních akcí v regionu.

2009 - 2013 Realizace Strategického plánu Leader – „V harmonii s přírodou“

Dne 27.3.2009 byla obdržena informace o finanční podpoře Strategického plánu LEADER (SPL) a následně na tuto skutečnost byla vyhlášena 1. Výzva SPL „V harmonii s přírodou“. V letech 2009 – 2013 bylo vyhlášeno celkem 8 výzev pro realizaci SPL, v rámci kterých bylo podpořeno celkem 144 projektů částkou 60,5 milionů korun.

MAS poskytovala také poradenskou činnost v rámci dalších dotačních programů. Mezi nejvíce využívané programy byly granty Olomouckého kraje, Program obnovy venkova Olomouckého kraje, Program rozvoje venkova, programy Státního fondu životního prostředí a další.

MAS svoji činnost i členy prezentovala účastí na veletrzích - Regiontour v Brně, ITF Slovakiatour v Bratislavě, HolidayWorld Praha, Utazás v Budapešti, Veletrh Země Živitelka v Českých Budějovicích a dalších regionálních i celostátních akcí.

Od roku 2010 byla za podpory Olomouckého kraje a MZe zavedena regionální značka „JESENÍKY - originální produkt ®“, která umožňuje značení místních výrobků. V roce 2011 byly certifikovány v systému také služby stravovacích a ubytovacích zařízení a v roce 2012 jsme jako první v republice přistoupili k certifikaci zážitků. Ke konci roku 2013 je certifikováno celkem 46 výrobků, 18 služeb a 7 zážitků.

2. Strategie, jejichž implementace má dopad na území MAS

V následující tabulce jsou uvedeny názvy vybraných významných strategických dokumentů včetně odkazu, kde je možné je získat. Nejsou zde uváděny všechny zdrojové dokumenty – jsou zmíněny jen ty, které mají značný dopad na území MAS nebo jsou svým charakterem klíčové. Ve výčtu jsou tak uvedeny především strategické dokumenty Olomouckého kraje či mikroregionů. Nejsou uvedeny resortní strategické dokumenty českých ministerstev, protože pokud jsou zásadní, tak jsou uvedeny až u relevantního specifického cíle ve strategické části této strategie.

Tabulka č. 1 : Relevantní významné strategické dokumenty

Č.	Název dokumentu	Kde jej lze získat
	Stát	
1	Dohoda o partnerství	http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Pro-media/Tiskove-zpravy/2014/Vlada-schvalila-Dohodu-o-partnerstvi-pro-programov
2	Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020	http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020
3	Strategie pro růst – české zemědělství a potravinářství v rámci SZP EU po roce 2013	http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/koncepce-a-strategie/strategie-pro-rust.html

4	Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020	https://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/strateg_zam_2020/strategiepz2020.pdf
5	Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020	http://www.mpsv.cz/files/clanky/17082/strategie_soc_zaclenovani_2014-20.pdf
6	Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020	http://www.msmt.cz/ministerstvo/strategie-vzdelavaci-politiky-2020
7	Koncepce podpory mládeže na období 2014 - 2020	http://www.msmt.cz/mladez/koncepce-podpory-mladeze-na-obdobi-2014-2020
8	Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy ČR pro léta 2013–2020	http://www.cyklodoprava.cz/file/cyklostrategie-2013-final/
Kraj		
1	Zásady územního rozvoje	http://www.kr-olomoucky.cz/zasady-uzemniho-rozvoje-cl-185.html
2	Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje 2015-2020	https://www.kr-olomoucky.cz/program-rozvoje-uzemniho-obvodu-olomouckeho-kraje-cl-537.html
3	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2015-2017	https://www.kr-olomoucky.cz/strednedoby-plan-rozvoje-socialnich-sluzeb-v-olomouckem-kraji-pro-roky-2015-2017-cl-2737.html
4	Analytický část koncepce rozvoje venkova Olomouckého kraje	http://www.kr-olomoucky.cz/clanky/dokumenty/4190/analyticka-cast-krv-ok.pdf
5	Koncepce zemědělské politiky a rozvoje venkova v OK	http://www.kr-olomoucky.cz/koncepce-zemedelske-politiky-a-rozvoje-venkova-v-ok-cl-702.html
6	Koncepce rozvoje tělovýchovy a sportu v Olomouckém kraji	http://www.kr-olomoucky.cz/clanky/dokumenty/1181/aktualizace-koncepce-rozvoje-telovychovy-a-sportu-v-olomouckem-kraji-pro-2014-2018.pdf
7	Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty Olomouckého kraje	http://www.kr-olomoucky.cz/clanky/dokumenty/1183/koncepce-neviromentalni-vychovy-a-osvety-ok.pdf
8	Koncepce ochrany přírody a krajiny pro území Olomouckého kraje	http://www.kr-olomoucky.cz/koncepce-ochrany-prirody-a-krajiny-pro-uzemi-olomouckeho-kraje-cl-364.html

9	Program rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje 2014-2020	http://www.kr-olomoucky.cz/program-rozvoje-cestovniho-ruchu-olomouckeho-kraje-2014-2020-cl-2686.html
10	Plán odpadového hospodářství Olomouckého kraje 2016- 2025	https://www.kr-olomoucky.cz/odpadove-hospodarstvi-cl-269.html
11	Studie proveditelnosti - integrovaný systém nakládání s komunálními odpady v Olomouckém kraji	http://www.kr-olomoucky.cz/odpadove-hospodarstvi-cl-269.html
Mikroregiony, obce		
1	Strategie rozvoje Mikroregionu Zábřezsko	http://www.zabrezsko.cz/strategicke-dokumenty
2	Územní energetická koncepce Mikroregionu Zábřezsko	http://www.zabrezsko.cz/strategicke-dokumenty
3	Strategie cestovního ruchu Mikroregionu Zábřezsko	http://www.zabrezsko.cz/strategicke-dokumenty
4	Marketingová studie cestovního ruchu Mikroregionu Zábřezsko	http://www.zabrezsko.cz/strategicke-dokumenty
5	Analýza odpadového hospodářství mikroregionu Zábřezsko	http://www.zabrezsko.cz/strategicke-dokumenty
6	Strategické rozvojové dokumenty obcí	webové stránky jednotlivých obcí v území působnosti MAS
7	Územní plány obcí	webové stránky jednotlivých obcí v území působnosti MAS
8	Strategie území SO ORP Šumperk v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství, podpory podnikání a zaměstnanosti a infrastruktury pro veřejnou dopravu	https://drive.google.com/folderview?id=0BySbpfMYsim_fl9QaDVSLU85cFo3LUt3cTIRcUNEc1pqRncxRjJpCZ0oUTU5Tnl1RzhVvW8&usp=sharing
9	Komunitní plán sociálních služeb na	http://www.hanusovice.info/e_download.php?file=data/editor/203cs_1.pdf&original=KPSS+Hanu%C5%A1ovice+F3+%281%29+

	Hanušovicku 2014 - 2017	%282%29.pdf
10	Strategický plán sociálních služeb ORP Šumperk	http://www.sumperk.cz/cs/obcan/komunitni-planovani-socialnich-sluzeb/dokumenty-procesu-kpss/dokumenty-kpss/
11	Plán prevence kriminality ve městě Hanušovice na léta 2016 - 2021	http://www.hanusovice.info/e_download.php?file=data/editor/mini23cs_1.pdf&original=Pl%C3%A1n+prevence+kriminality.pdf
12	Plán prevence kriminality města Zábřeh 2016 – 2019	http://www.zabreh.cz/index.php?start=27

3. Popis zapojení veřejnosti a členů partnerství

Tvorba Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví byla spojena s dlouhou řadou jednání pracovních skupin, kulatých stolů, veřejných projednání, které tvůrčí tým zahájil již v roce 2013 s očekáváním začátku nového plánovacího období v roce 2014. Tato očekávání byla zkalena zdlouhavým schvalováním Dohody o partnerství a na to navazujících operačních programů. Komunitních projednání spojených s tvorbou této strategie proběhlo nejvíce v roce 2013, kdy se uskutečnilo 13 jednání. V roce 2014 se uskutečnilo pouze 7 a v roce 2015 5 komunitních projednání zaměřených na obsah opatření strategické části, spolupráci aktérů a přípravu projektových záměrů. Rok 2015 byl spojen s aktualizacemi analytické části, finalizací strategické části včetně tvorby programových rámců. Během měsíce ledna v roce 2016 se uskutečnilo 6 jednání zaměřených na nastavení programových rámců SCLLD, vč. výběru opatření, alokací, indikátorů aj.

Při tvorbě strategie se celkově uskutečnilo **31 komunitních projednání**, kterých se účastnili:

1. zástupci veřejného, podnikatelského a neziskového sektoru, kteří byli osloveni a delegováni prostřednictvím zastupitelstev obcí a měst
2. členové místního partnerství
3. veřejnost z řad aktivních občanů

Celkově se komunitního projednání zúčastnilo více jak 266 osob. Seznam jednání s uvedeným programem, místem konání, účastníky i případnou fotodokumentací je dostupný na adrese www.hornipomoravi.eu/strategie2020.

Na úvodních dvou jednání byl představen postup prací (v Zábřehu a Hanušovicích) a proběhl brainstorming k vizi regionu, která navázala na vizi ISRÚ MAS 2007-2013. Následovalo 11 jednání, kde byly definovány problémy, zdroje regionu a diskutovány a vyhodnocovány data (demografické, nezaměstnanost, statistiky o podnicích a infrastruktuře obcí). Současně s tím mezi členy MAS probíhalo dotazníkové šetření o spokojenosti, problémech regionu, rozvojových plánech, kterého se zúčastnilo od února do dubna 2013 celkem 97 subjektů. Kvůli zapojení mládeže proběhla na konci roku 2013 fotosoutěž pro žáky 8. a 9. tříd, zachycení "nejhezčích" a "nejhorších" míst v obci.

Ke tvorbě **strategické části** se uskutečnilo 5 jednání a vzniklo **5 tematických pracovních skupin** (Lidské zdroje, Rozvoj obcí, Podnikání a Zaměstnanost, Zemědělství a životní prostředí, Cestovní ruch a kulturní dědictví). Kromě výše specifikovaných účastníků, byli přizváni také odborníci na danou problematiku (např. Správa lesů ČR, Svaz ochrany přírody atd.). Obsah jednání a seznam účastníků naleznete na výše uvedeném odkazu. Pro práci pracovních skupin byly kromě výsledků analytické části využívány data o projektových záměrech (101 vyplněných dotazníků – 142 záměrů) a řízené rozhovory se starostkou/tou každé obce z území, které proběhly od dubna do srpna roku 2014. Tyto data o projektových záměrech z území byla následně využita pro jednání v roce 2015 a 2016, kdy byly tvořeny programové rámce s alokacemi, výstupovými indikátory a jinými závaznými parametry SCLLD.

Průběžně byly poskytovány informace obcím a subjektům v regionu MAS Horní Pomoraví o přípravách a tvorbě SCLLD na Valných hromadách, Plénech a Shromáždění partnerů. Do tvorby CLLD byla zapojena také veřejnost **prostřednictvím dotazníkového šetření**, do průzkumu se zapojilo celkem 712 obyvatel regionu a mládež formou sběru fotografického materiálu.

4. Přehled členů týmu pro přípravu a zpracování strategie

Tvorbu CLLD zajišťovali po organizační i odborné stránce pracovníci MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Tři z manažerek jsou proškolené v práci s komunitou a komunitními metodami v rámci kurzu obecních koordinátorů. S organizačním zajištěním jednotlivých setkání a propagací pomáhali i dobrovolníci.

Projektový tým:

1. Ing. Anna Bartošová - expert v oblasti strategického plánování a rozvoje školství, zpracování podkladů a textů strategická části,
2. Mgr. Karel Hošek – zpracování a vyhodnocování oficiálních statistických dat, odborník na zaměstnanost, sociální inkluzi, meziobecní spolupráci a odpadového hospodářství
3. Ing. Renata Baslerová – řízení tvorby CLLD, vazba na současné orgány MAS, realizace SPL, expert pro oblast zemědělství a podpory podnikání
4. Bc. Barbora Haušková – expert na problematiku cestovního ruchu a neziskového sektoru, práce s médii
5. Barbora Hubíková - komunitní projednávání, facilitace, práce s členskou základnou

Externí spolupráce:

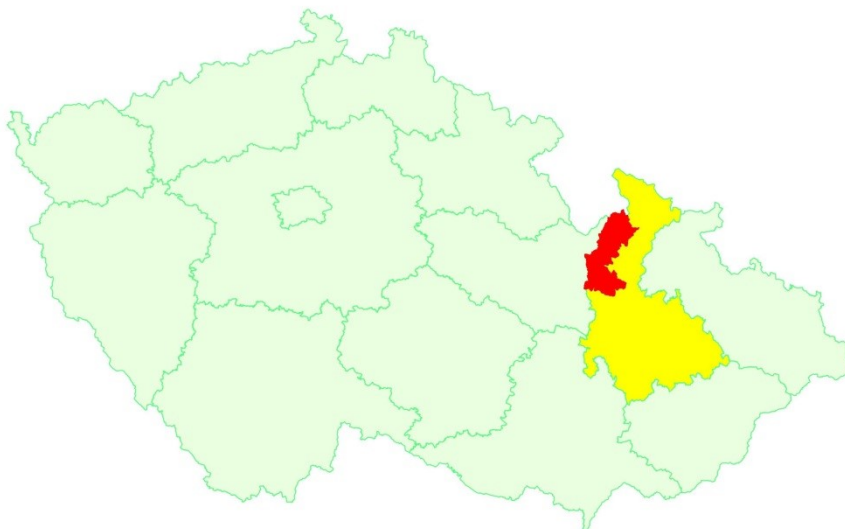
1. Mgr. Olga Špíková – metodik a zpracování kartografických podkladů

5. Analytická část

5.1 Území MAS

Území MAS Horní Pomoraví o.p.s. je situováno v severovýchodní části České republiky v severní části Olomouckého kraje. Obce MAS tvoří západní část okresu Šumperk. MAS Horní Pomoraví je na severu vymezena hranicí s Polskem.

Mapa č. 1: Vymezení území MAS v rámci ČR

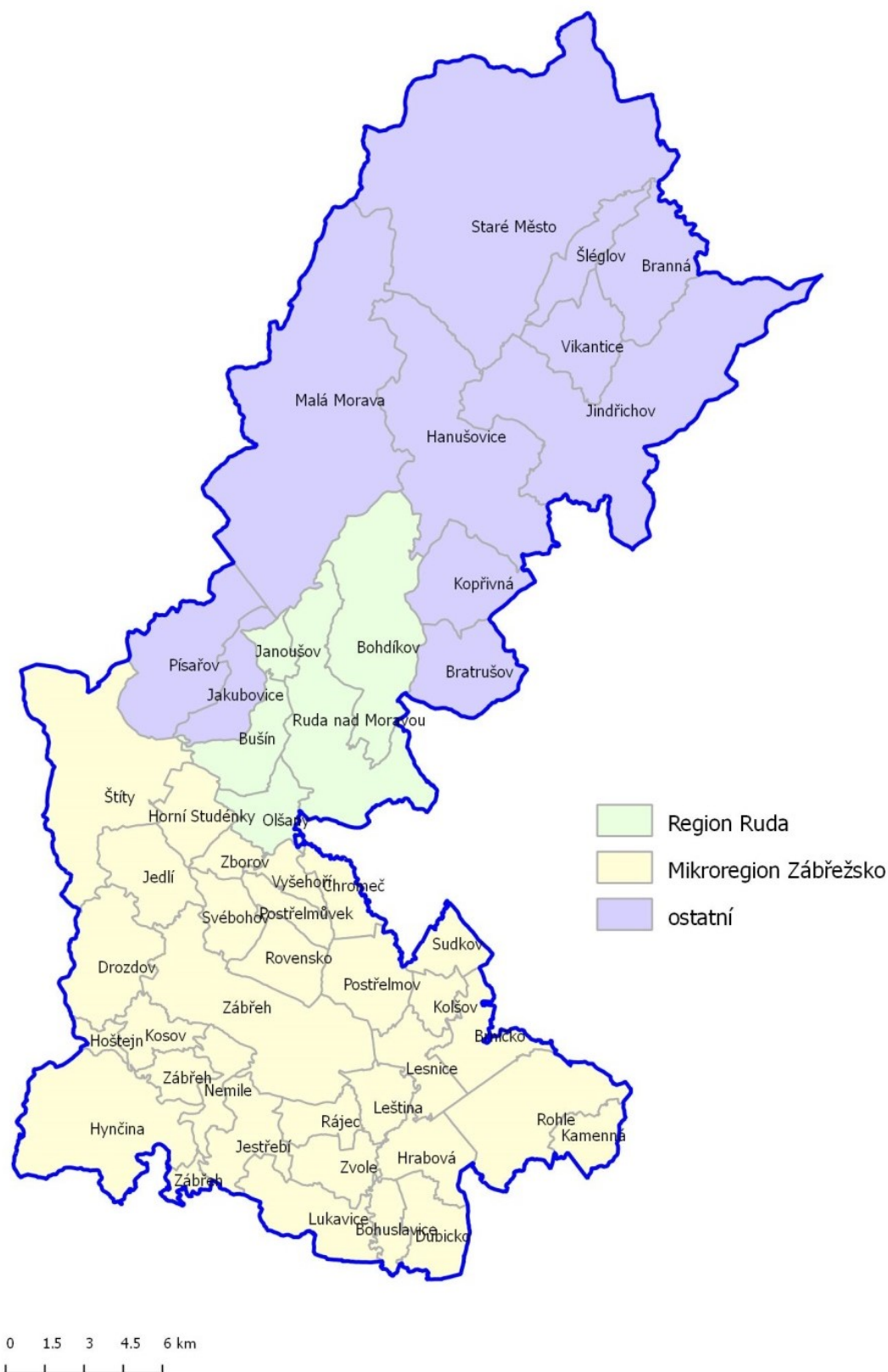
MAS působí v katastrech 46 obcí: Bohdíkov, Bohuslavice, Branná, Bratrušov, Brníčko, Bušín, Drozdov, Dubicko, Hanušovice, Horní Studénky, Hoštejn, Hrabová, Hynčina, Chromeč, Jakobovice, Janoušov, Jedlí, Jestřebí, Jindřichov, Kamenná, Kolšov, Kopřivná, Kosov, Lesnice, Leština, Lukavice, Malá Morava, Nemile, Olšany, Písařov, Postřelmov, Postřelmůvek, Rájec, Rohle, Rovensko, Ruda nad Moravou, Staré Město, Sudkov, Svěbohov, Šléglov, Štítý, Víkantice, Vyšehoří, Zábřeh, Zborov, Zvole.

Území MAS zahrnuje 2 mikroregiony (svazky obcí):

- Svazek obcí Regionu Ruda sdružuje 5 obcí
- Svazek obcí mikroregionu Zábřežsko sdružuje 30 obcí, v rámci MAS jsou zapojeny všechny obce mikroregionu

Počet obcí:	46
Počet obyvatel:	49 804 (31. 12. 2013)
Rozloha v km ² :	672,12
Hustota obyvatel na km ² :	74,1

Mapa č. 2: Obce v územní působnosti MAS a rozložení mikroregionů

5.2 Sídelní struktura

Region je tvořen celkem 46 obcemi, přičemž 35% z nich jsou obce pod 500 obyvatel a až 74% jsou obce ve velikostní kategorii pod 1 000 obyvatel, pouze jedno město (Zábřeh) se přibližuje k hranici 14 tis. obyvatel.

Tabulka č. 2: Velikostní kategorie obcí

Velikostní kategorie obcí	počet obcí	podíl	počet obyvatel (31.12.)			
			2006	2011	2012	2013
A (0-500 obyv.)	16	35%	4 259	4 149	4 145	4 112
B (501-1000 obyv.)	18	39%	11 351	11 741	11 813	11 820
C (1001-3000 obyv.)	9	20%	14 023	13 712	13 652	13 590
D (nad 3000 obyv.)	3	7%	20 934	20 585	20 416	20 282
Celkem	46		50 567	50 187	50 026	49 804

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na území MAS jsou evidovány 4 obce se statutem města, některé z nich ale nedosahují ani hranice 3 000 obyvatel:

- Staré Město (1 784 obyvatel)
- Štítý (2 059 obyvatel)
- Hanušovice (3 304 obyvatel)
- Zábřeh (13 831 obyvatel)

Srovnatelný počet obyvatel mají i obce bez statutu města, ale s významnou střediskovou úlohou:

- Ruda nad Moravou (2 579 obyvatel)
- Postřelmov (3 245 obyvatel)

V rámci MAS jsou zapojeny do partnerství obce ze dvou správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP):

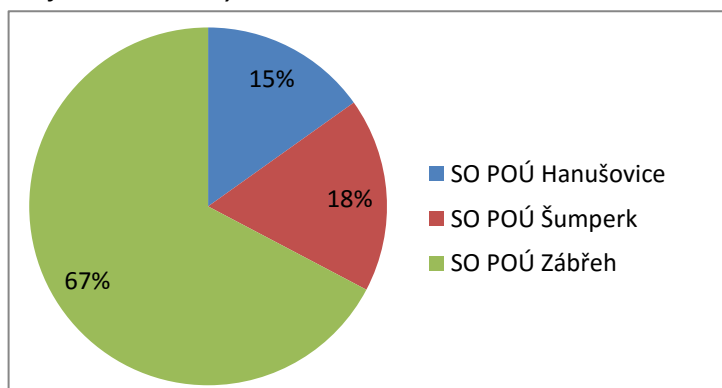
Tabulka č. 3 Správní obvody obcí v regionu

Správní obvod	Počet obcí	Počet obyvatel (31.12.)			
		2006	2011	2012	2013
ORP Šumperk	18	16 941	16 452	16 364	16 282
ORP Zábřeh	28	33 626	33 735	33 662	33 522

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Území MAS je tvořeno obcemi ze tří správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (POU)

Graf č. 1: Počet obyvatel Horního Pomoraví dle SO POU

- SO POU Hanušovice
- SO POU Šumperk
- SO POU Zábřeh

5.3 Obyvatelstvo

5.3.1 Základní údaje

Území MAS je tvořeno 46 obcemi, v nichž žije celkem 49 804 obyvatel. V posledních letech dochází v regionu k poklesu počtu obyvatel díky migraci lidí. Malým a hůře dostupným obcím v posledních letech obyvatelé spíše ubývají a výsledný kladný přírůstek obyvatel regionu je výrazně ovlivněn přírůstek obyvatel města Zábřeh a obcí ležících v zázemí větších měst. Celkový počet obyvatel však zásadně ovlivňuje migrace, kdy negativní saldo (celkem -925 obyvatel) převyšuje pozitivní přirozený přírůstek (celkem 171 obyvatel).

Tabulka č. 3: Počet obyvatel v jednotlivých obcích a přírůstek a migrace za období 2006 až 2013

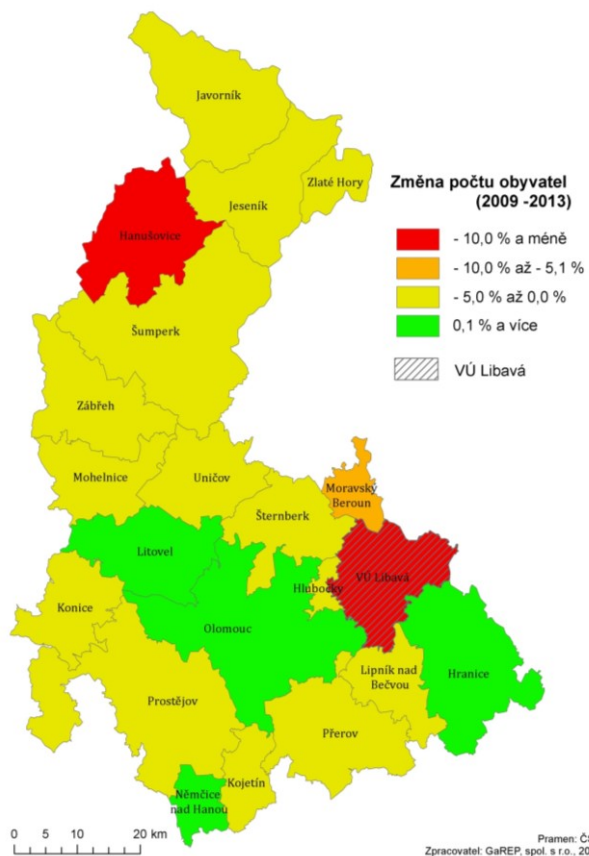
Název obce	ORP	Počet místních částí	Počet obyvatel (k 31. 12. 2013)	Přirozený přírůstek (2006 - 13)	Saldo migrace (2006 - 13)
Bohdíkov	Šumperk	3	1 349	-3	-38
Branná	Šumperk	1	294	10	-41
Bratrušov	Šumperk	2	629	3	12
Bušín	Šumperk	1	409	-5	-10
Hanušovice	Šumperk	5	3 290	9	-137
Chroměč	Šumperk	1	578	1	7
Jakubovice	Šumperk	1	204	-1	4
Janoušov	Šumperk	1	48	-4	6
Jindřichov	Šumperk	4	1 266	-12	-99
Kopřivná	Šumperk	2	253	0	-25
Malá Morava	Šumperk	9	525	-4	-31
Olšany	Šumperk	2	1 118	4	0
Písařov	Šumperk	2	728	21	8
Ruda nad Moravou	Šumperk	6	2 583	9	81
Staré Město	Šumperk	5	1 766	0	-257
Sudkov	Šumperk	1	1 131	-22	-10
Šléglov	Šumperk	1	39	-2	8
Vikantice	Šumperk	1	72	1	-9
Bohuslavice	Zábřeh	1	525	17	47
Brníčko	Zábřeh	2	643	8	25
Drozdov	Zábřeh	1	339	0	-5
Dubicko	Zábřeh	1	1 061	24	-49
Horní Studénky	Zábřeh	1	340	4	-12
Hoštejn	Zábřeh	1	424	11	-47
Hrabová	Zábřeh	1	610	1	58
Hynčina	Zábřeh	3	199	-12	7
Jedlí	Zábřeh	1	681	-30	23
Jestřebí	Zábřeh	2	610	-4	30
Kamenná	Zábřeh	1	542	-20	-16
Kolšov	Zábřeh	1	758	20	11
Kosov	Zábřeh	1	319	-1	18
Lesnice	Zábřeh	1	658	17	46
Leština	Zábřeh	1	1 258	0	21

Název obce	ORP	Počet místních částí	Počet obyvatel (k 31. 12. 2013)	Přirozený přírůstek (2006 - 13)	Saldo migrace (2006 - 13)
Lukavice	Zábřeh	3	876	13	-28
Nemile	Zábřeh	2	656	15	33
Postřelmov	Zábřeh	1	3 194	46	-128
Postřelmůvek	Zábřeh	1	314	-5	-18
Rájec	Zábřeh	1	507	-15	35
Rohle	Zábřeh	3	655	-26	2
Rovensko	Zábřeh	1	786	14	37
Svébohov	Zábřeh	1	411	-4	-23
Štítý	Zábřeh	4	2 058	-13	36
Vyšehoří	Zábřeh	1	223	13	10
Zábřeh	Zábřeh	5	13 798	84	-554
Zborov	Zábřeh	1	224	-4	8
Zvole	Zábřeh	1	853	13	39
Celkem				171	-925

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Ve vztahu k úbytku obyvatel je důležité srovnání v rámci území Olomoucké kraje, kde podle aktuálního Programu rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje na období 2015–2020 došlo na severu území MAS Horní Pomoraví (POÚ Hanušovice) jednomu k největších odlivu obyvatelstva v území Olomouckého kraje.

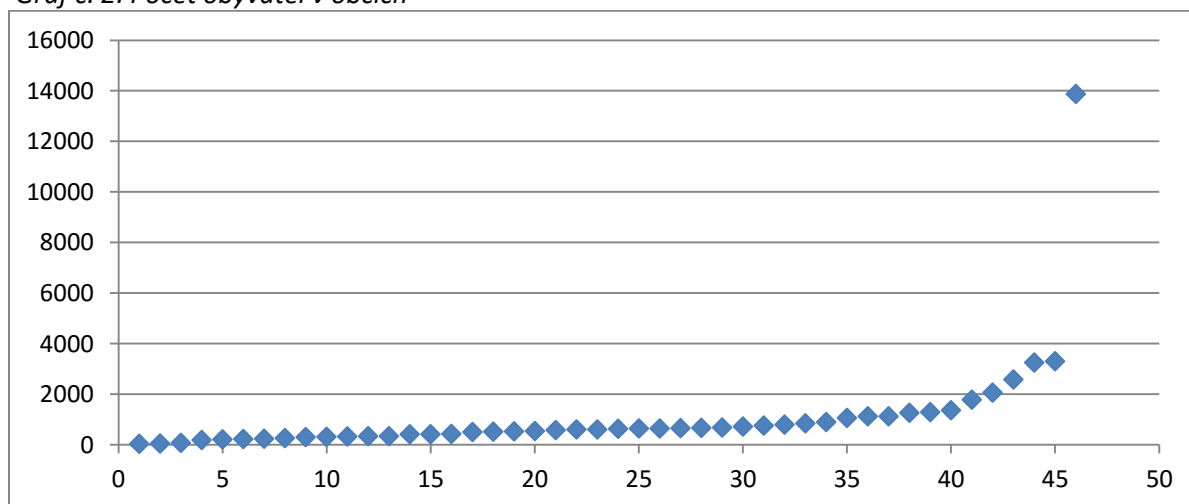
Mapa č. 3: Změna počtu obyvatel dle správní obvodů POÚ

Zdroj: Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje na období 2015–2020

Území MAS Horní Pomoraví je tvořeno velkým počtem spíše malých obcí (do 1 000 obyvatel), podstatnou část obcí tvoří typické venkovské obce.

Graf č. 2: Počet obyvatel v obcích

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

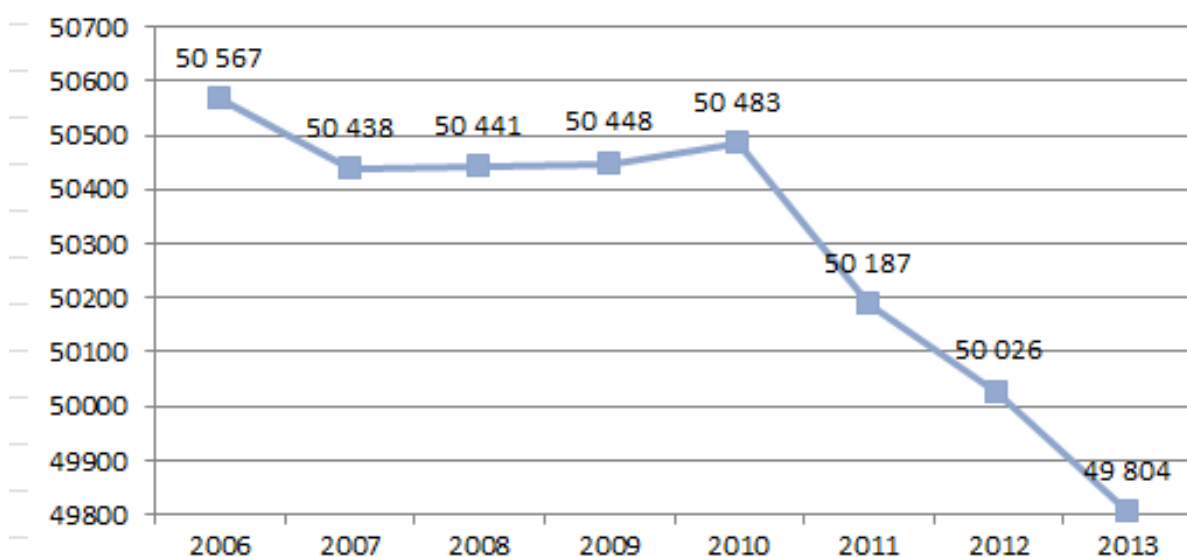
V rámci MAS je rozdíl v největším a nejmenším počtu obyvatel cca 13 tis. obyvatel. Největší obcí regionu je Město Zábřeh (13 867 obyvatel) a nejmenší obcí je Šléglov (36 obyvatel).

Na území MAS jsou nejčastější velikostní kategorií obce do 1000 obyvatel, jedná se o 74% z celkového počtu obcí.

5.3.2 Vývoj počtu obyvatel

Region se dlouhodobě potýká s poklesem obyvatelstva, což je zapříčiněno především každoročním záporným saldem migrace. Negativní saldo migrace je jedním z hlavních indikátorů dopadu slabého hospodářství v našem regionu. Z území MAS Horní Pomoraví odchází především mladí a kvalifikovaní lidé za prací do metropolitních oblastí.

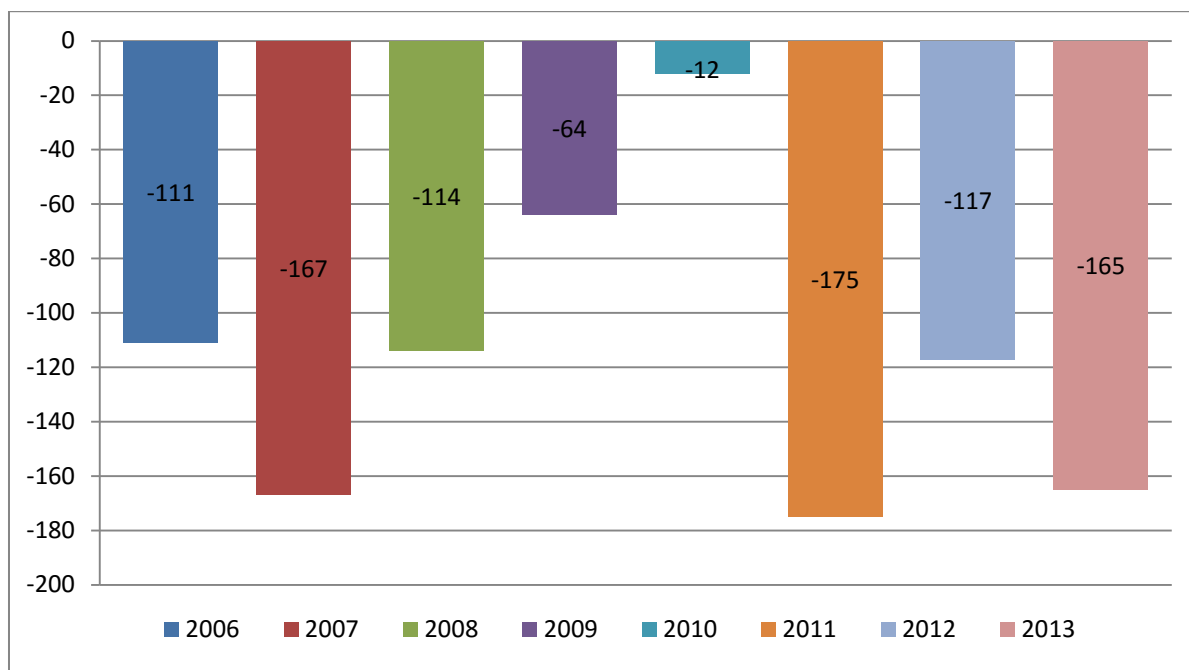
Graf č. 3: Vývoj počtu obyvatel MAS

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V rámci vývoje počtu obyvatel MAS Horní Pomoraví je vidět intenzivní trend jejich snižování od roku 2010, kdy došlo ke snížení cca o 680 obyvatel což je více jak 1 % z celkového počtu obyvatel.

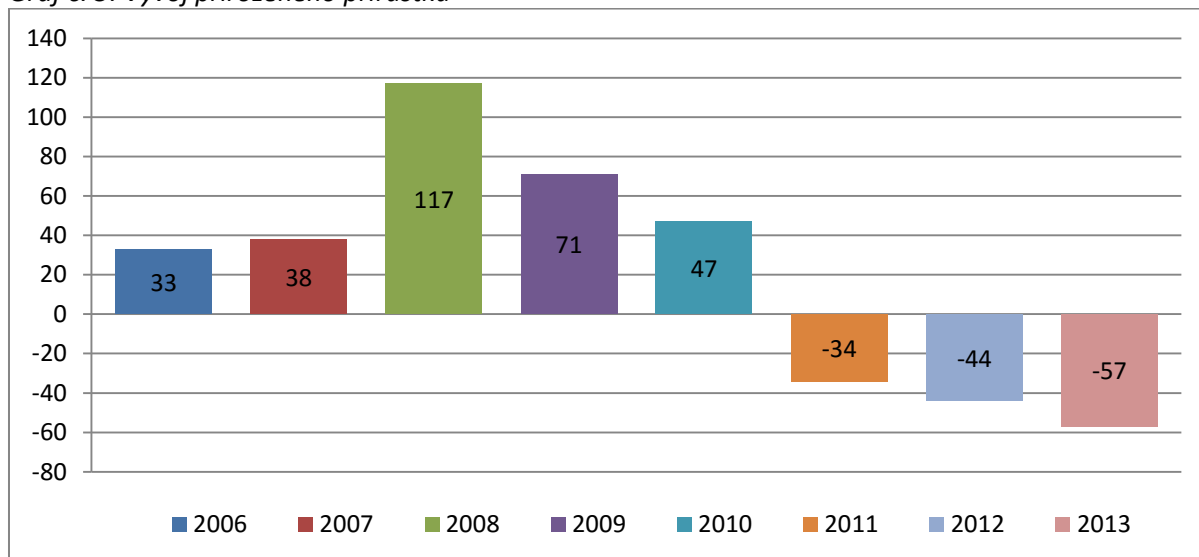
Graf č. 4: Vývoj salda migrace

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf salda migrace potvrzuje dlouhodobý trend emigrace obyvatel z území MAS. K nejnižšímu negativnímu saldu došlo v roce 2010, avšak v následujících letech se negativní trend migrace opět projevuje velmi výrazně.

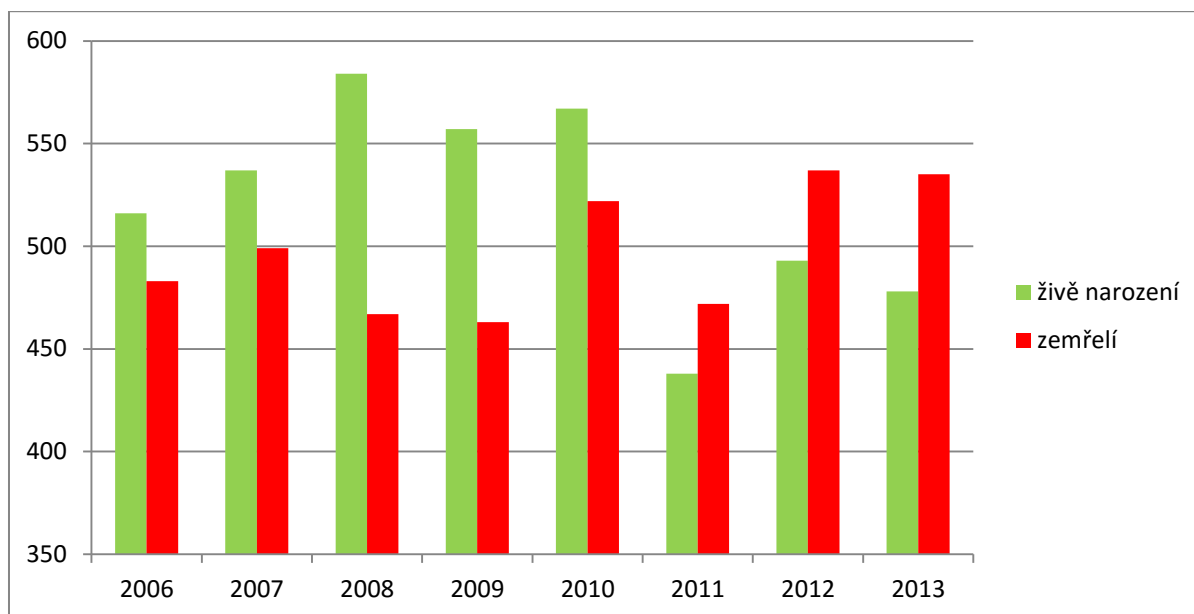
Graf č. 5: Vývoj přirozeného přírůstku

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf č. 5 ukazuje, že oproti saldu migrace, byl přirozený přírůstek v letech 2006 až 2010 pozitivní a přinášel nárůst obyvatel, ale od roku 2011 dochází také tady k poklesu obyvatel na území MAS i srovnáním počtu narozených a zemřelých obyvatel. Následující dva grafy porovnávají hodnoty, které byly v součtech uvedeny výše a ukazují míru rozdílu v rámci jednotlivých sledovaných let.

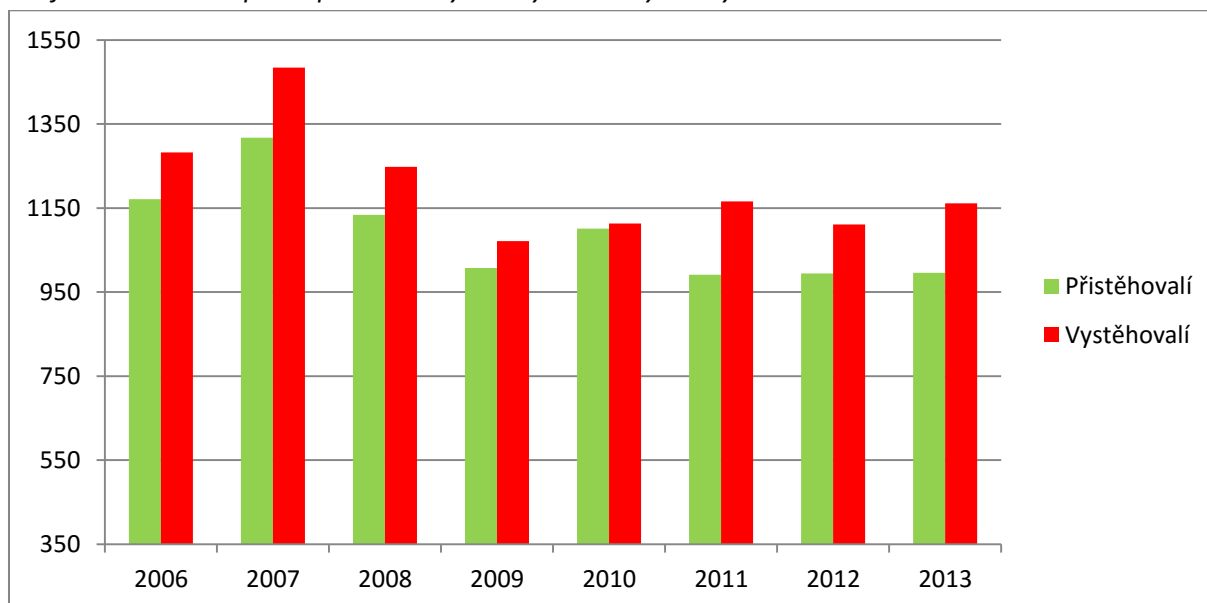
Graf č.6: : Porovnání živě narozených a zemřelých v letech 2006-2013

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Do roku 2010 převyšoval počet narozených počet zemřelých, ale od roku 2011 je poměr obrácený.

Graf č.7: Porovnání počtu přistěhovalých a vystěhovalých obyvatel v letech 2006-2013

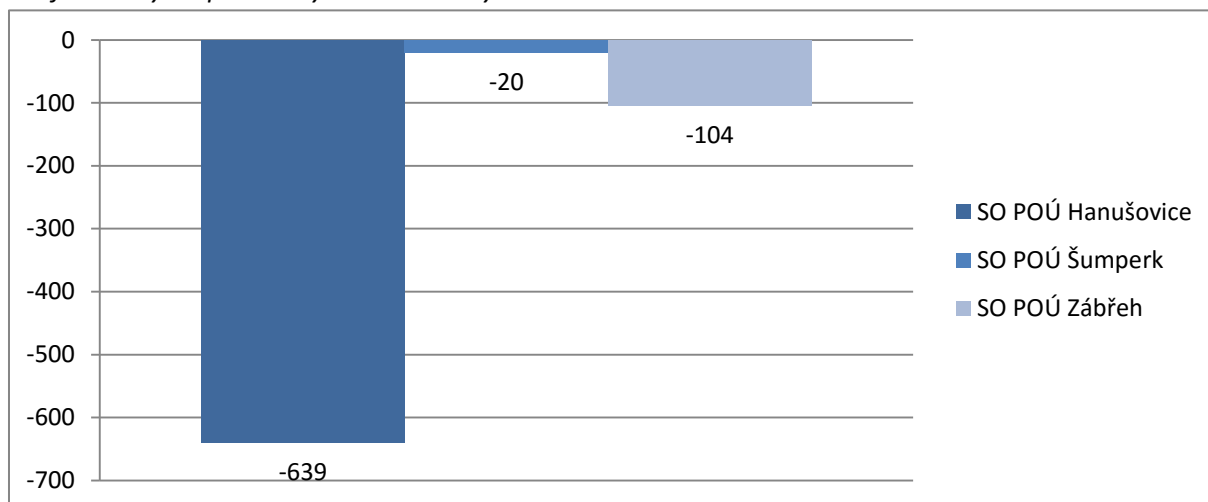

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V regionu se projevuje trend vystěhovávání obyvatel z regionu dlouhodobě, situace se zmírnila v roce 2010, ale v následujícím roce opět počet vystěhovalých převyšuje počet přistěhovalých.

Úbytek obyvatelstva v MAS Horní Pomoraví není ve všech jeho částech stejný. Od roku 2006 do roku 2013 došlo k úbytku obyvatel ve všech správních obvodech POÚ (SO POÚ), ale největší pokles nastal SO POÚ Hanušovice, kde za sedm let ubylo takřka 10 % obyvatel. V ostatních částech došlo k řádově menšímu úbytku obyvatelstva.

Graf č.8: Úbytek počtu obyvatel mezi lety 2006 a 2013 dle SO POÚ

Shrnutí kapitoly vývoj počtu obyvatel

Od roku 2006 došlo k významnému úbytku obyvatel území MAS Horní Pomoraví, a to především na Hanušovickou a přímo ve městě Zábřeh. Naštěstí je úbytek obyvatel způsoben především migrací, a přirozený přírůstek byl do roku 2010 v kladných hodnotách, ale v posledních letech je trend velmi negativní.

Sídelní struktura území má venkovský charakter bez významných aglomeračních tendencí. Významná většina obcí (74 %) má do 1 000 obyvatel, které se často potýkají se zbytečnou byrokracií, pro kterou nemají dostatečné personální kapacity. Na druhou stranu tyto problémy vytváří potenciál pro meziobecní spolupráci v oblasti administrativní podpory obcí.

Problémy v území: Úbytek obyvatel především na Hanušovicku a ve městě Zábřeh. Vymírání obyvatelstva. Rozštěpená sídelní struktura a nedostatečné personální kapacity obcí (viz kapitola č 5.10 Řízení obcí).

Rozvojový potenciál/inovace:

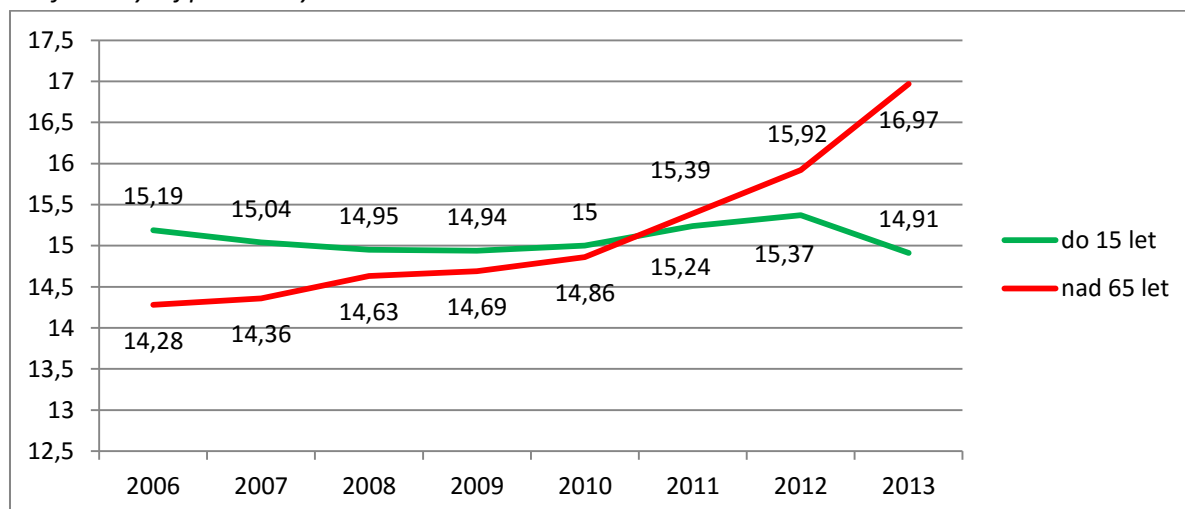
Úbytek obyvatelstva je velmi negativní jev, který má dopad na udržitelnost řady veřejných a komerčních služeb a růst hospodářství regionu, ale přináší úspory v nákladech na bydlení (nižší poptávka po bydlení znamená pokles ceny nájmu či prodeje nemovitostí). Díky atraktivnímu prostředí z pohledu cestovního ruchu může být úbytek obyvatel v periferních obcích kompenzován přílivem turistů, který může znamenat vznik pracovních míst ve službách (restaurace, sdílená správa penzionů, která je obvyklá ve Francii).

5.3.3 Věková a vzdělanostní struktura obyvatelstva

5.3.3.1 Věková struktura obyvatelstva

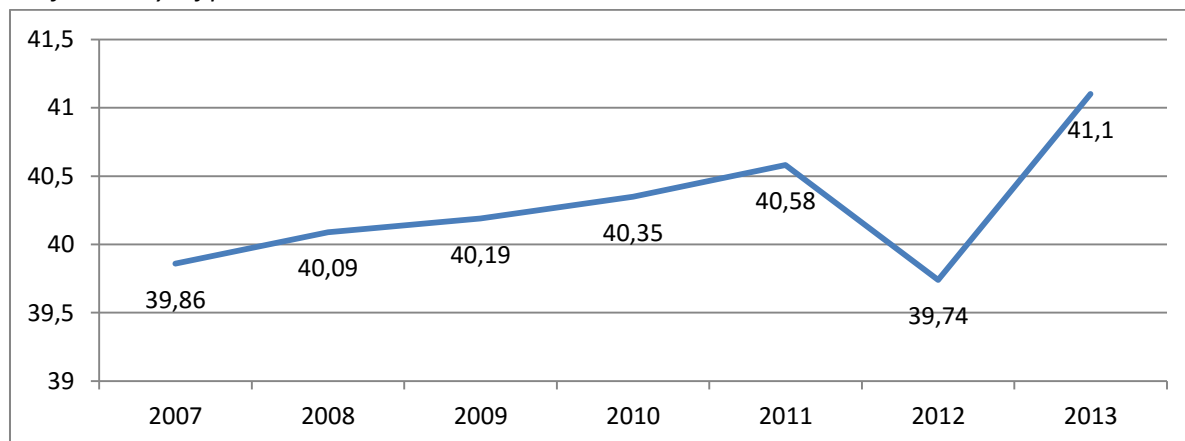
Pro vylidňování území MAS je také důležité sledovat vývoj podílů obyvatel do 15 let a nad 65 let, který ukazuje, že v kritickém roce 2011, nastala změna rozložení těchto skupin a obyvatelstvo MAS stárne, tzn., převyšuje počet obyvatel ve věku nad 65 let.

Graf č.9: Vývoj podílů obyvatelstva do 15 let a nad 65 let

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

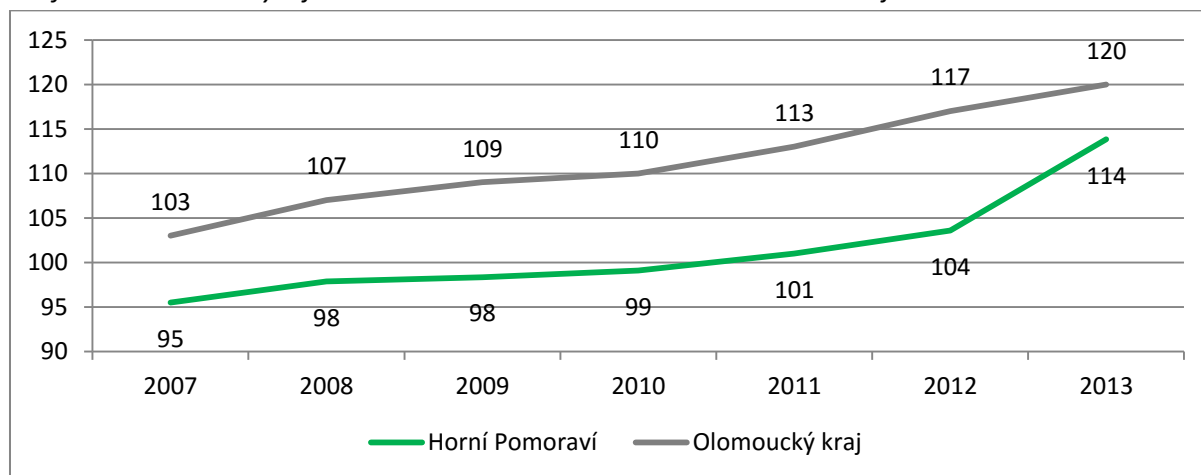
Graf č. 10: Vývoj průměrného věku

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Dalším ukazatelem věkové struktury obyvatel je hodnota průměrného věku, který odpovídá celorepublikovému průměru a dokonce v rámci sledovaného období zaznamenal pokles v roce 2012.

Graf č. 11: Srovnání vývoje indexu stáří na území MAS a Olomouckého kraje

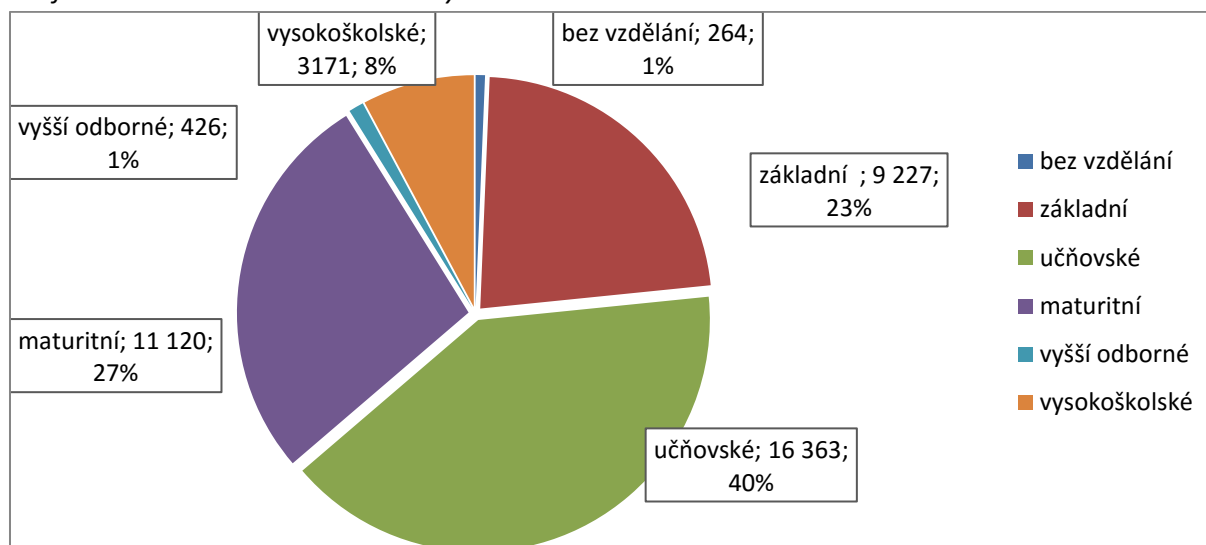
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Nárůst obyvatel v postproduktivním věku se odráží ve stárnutí populace (viz graf vývoj podílu obyvatelstva do 15 let a nad 65 let), které je celoevropským problémem. Přes relativně pozitivní stav indexu stáří ve srovnání s Olomouckým krajem, tak tempo růstu indexu stáří je vyšší a v nejbližších letech dosáhne úrovně v Olomouckém kraji. Index stáří porovnává počet obyvatel nad 65 let s počtem obyvatel do 15 let. Stárnutí obyvatelstva je ovlivněno jak poklesem porodnosti (stárnutí relativní) a migrací (vystěhování především mladých lidí), tak prodlužující se délkou života (stárnutí absolutní). Na našem území dochází k růstu indexu stáří především díky migraci.

5.3.3.2 Vzdelanostní struktura obyvatelstva

Vzdělání ovlivňuje schopnosti uplatnit se na trhu práce. Vyšší vzdělání přináší větší využití ekonomického potenciálu regionu. Vzdelání obyvatel MAS se pohybuje pod hodnotami, které jsou v rámci celé ČR. Největší podíl má učňovské vzdělání (40%), které je následováno vzděláním s maturitou (27%).

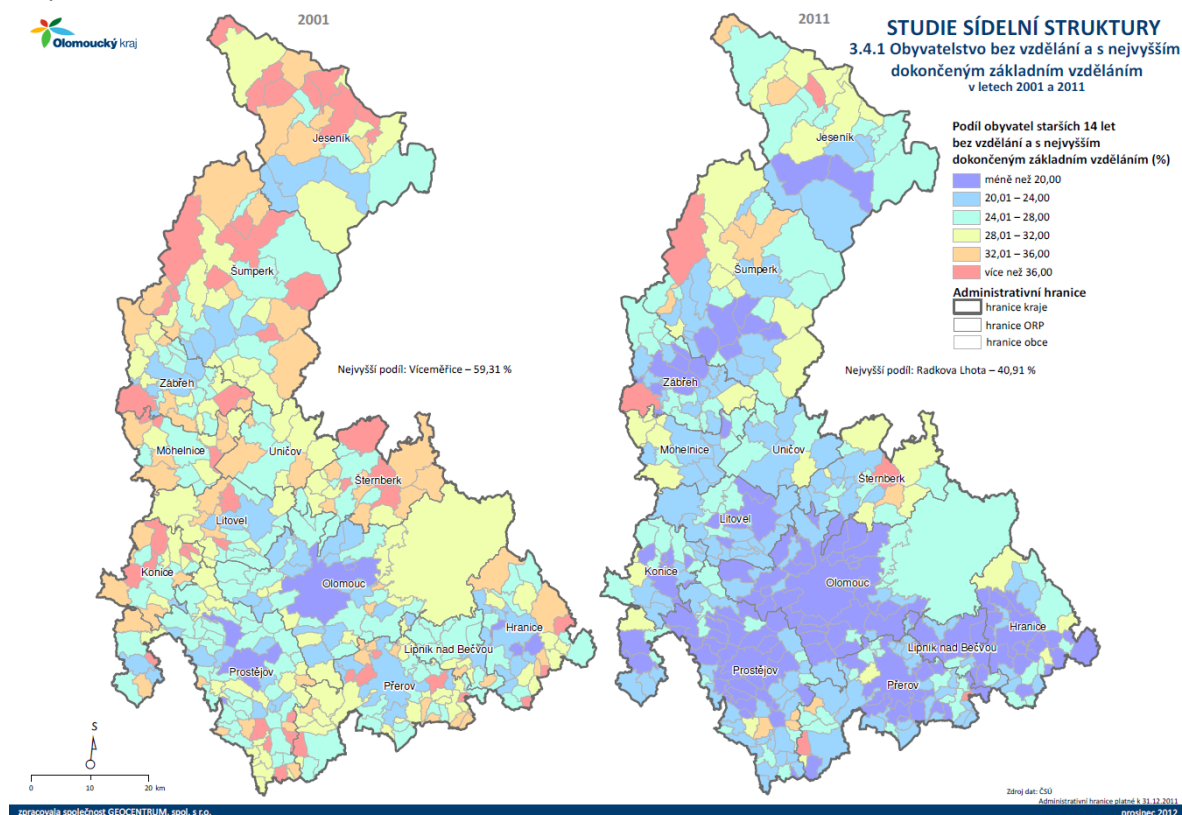
Graf č. 12: Vzdelanostní struktura obyvatelstva

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Od roku 2001 do roku 2011 došlo k poklesu osob se základním vzděláním či bez vzdělání na celkovém počtu obyvatel ve všech obcích, a to jak na území MAS, tak i v celém Olomouckém kraji. Přesto v okrajových částech území MAS Horní Pomoraví je nadprůměrný podíl těchto osob.

Mapa č. 4: Podíl osob bez vzdělání a se základním vzděláním v roce 2001 a 2011

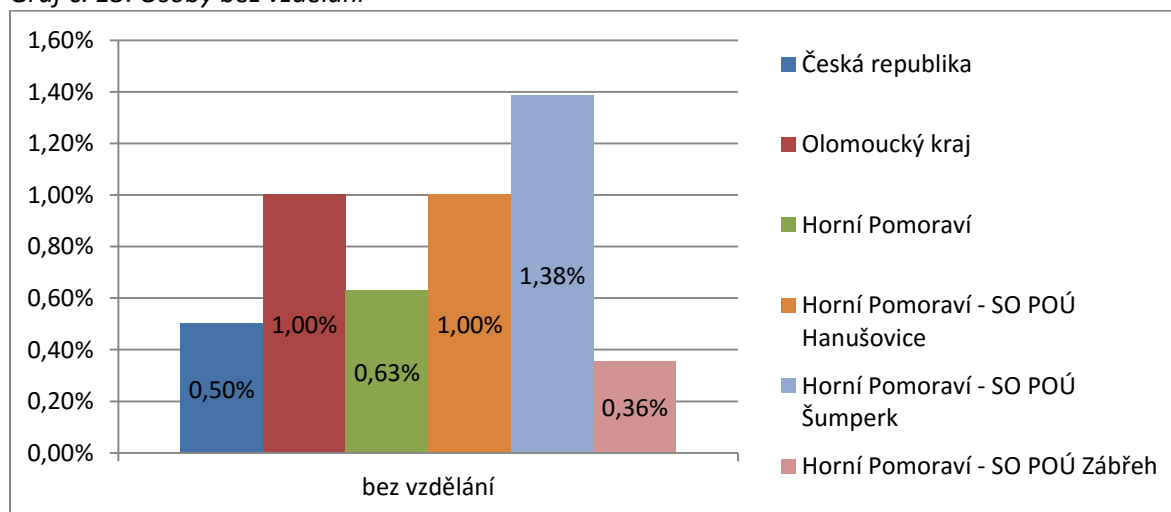

Zdroj: KUOK: Studie sídelní struktury Olomouckého kraje

Při srovnání vzdělanostní úrovně v Olomouckém kraji zjistíme, že POÚ Hanušovice patří k územím s nejhorší vzdělanostní strukturou a POÚ Zábřeh také patří k spíše podprůměrným částem Olomouckého kraje.

Níže je porovnání hodnot s celorepublikovou statistikou a statistikou Olomouckého kraje v grafech znázorňujících podíl osob s jednotlivými typy vzdělání na celkové populaci.

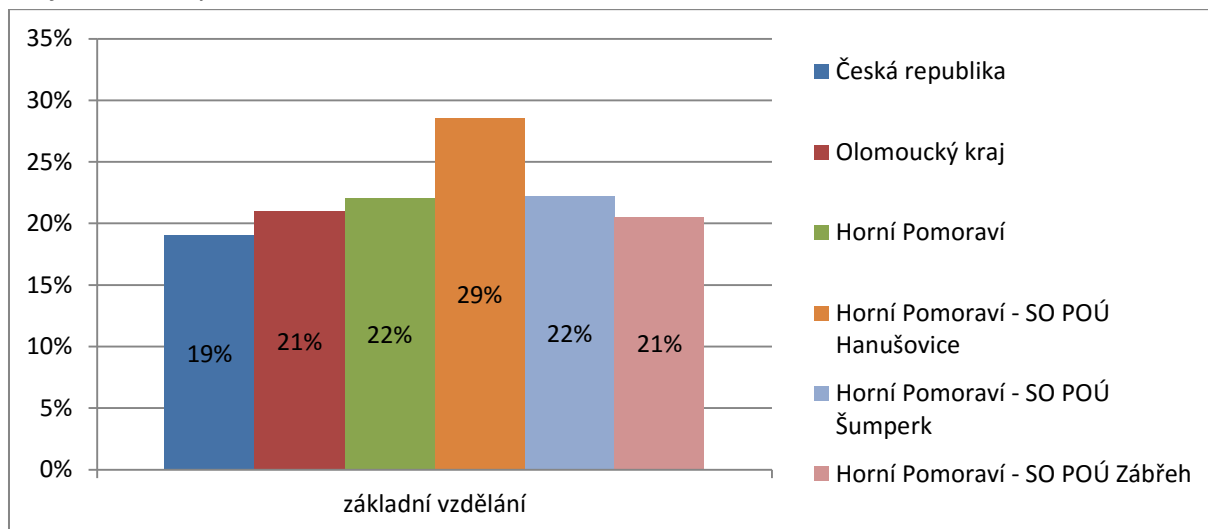
Graf č. 13: Osoby bez vzdělání

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Vysoký podíl osob bez vzdělání v SO POÚ Šumperk je způsoben přítomností Domova Paprsek, který poskytuje pobytovou sociální službu osobám s mentálním a kombinovaným postižením, kde dlouhodobě žije řada klientů bez vzdělání.

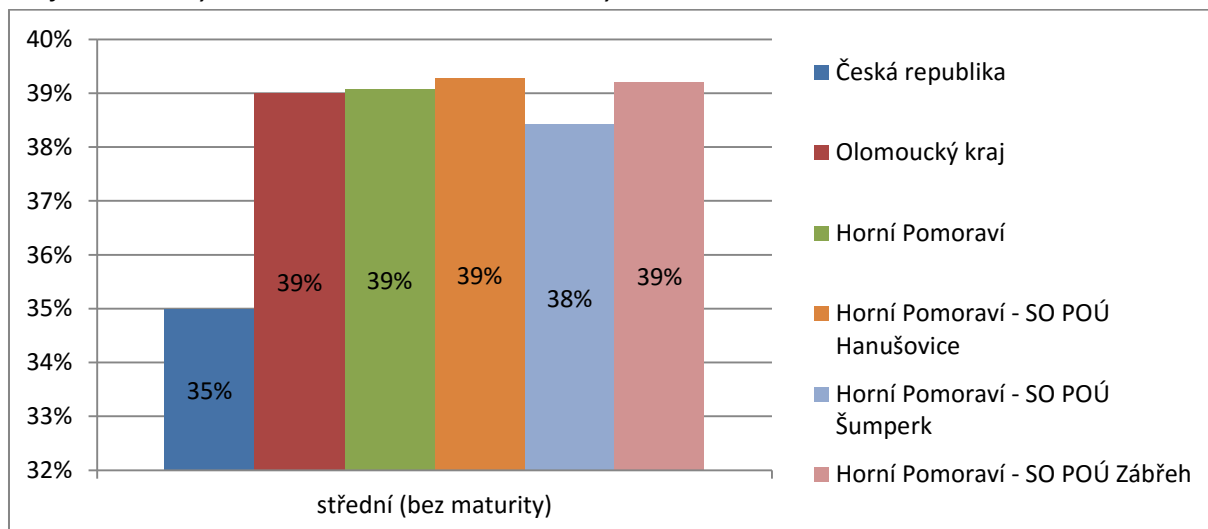
Graf č. 14: Osoby se základním vzděláním

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Vysoký podíl osob se základním vzděláním na Hanušovicku je průměrný v rámci Olomouckého kraje, ale i v rámci území MAS Horní Pomoraví.

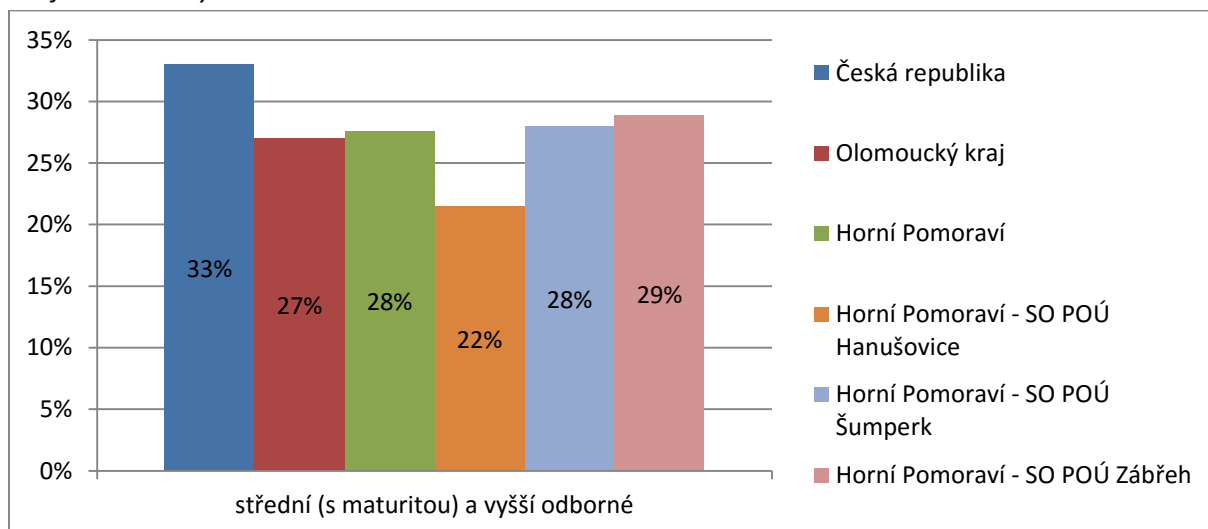
Graf č. 15: Osoby se středním vzděláním bez maturity

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Počet osob vyúčených neboli se středním vzděláním bez maturity je ve všech částech území MAS obdobný a identický i s průměrem Olomouckého kraje.

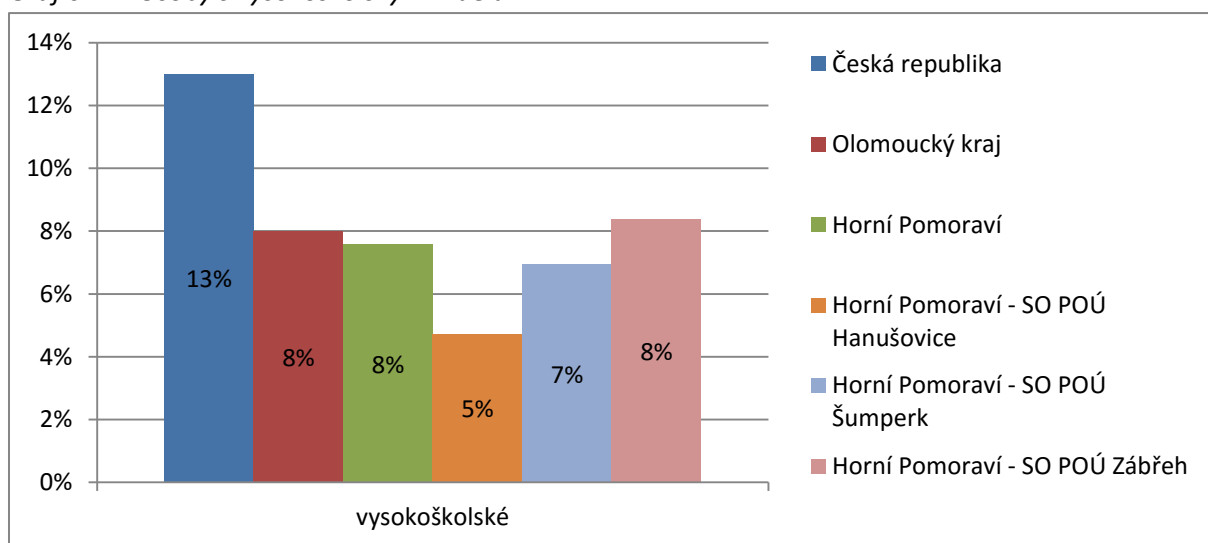
Graf č. 16: Osoby se SŠ s maturitou a VOŠ

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Podíl osob s maturitou dosahuje standardní úrovně pro Olomoucký kraj. Pouze Hanušovickou je v této statistice podprůměrné, což souvisí s výše analyzovanou migrací a strukturou hospodářství.

Graf č. 17: Osoby s vysokoškolským vzděláním

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Podíl osob s vysokoškolským vzděláním je hluboko pod průměrem České republiky.

Shrnutí kapitoly věková a vzdělanostní struktura

Díky negativnímu saldu migrace a především nízké porodnosti dochází k rychlejšímu tempu stárnutí. Na území MAS Horní Pomoraví je nadprůměrný počet osob pouze se základním vzděláním. Podíl osob se středním vzděláním (tzn. učňovské či maturitní) je stejné úrovni jako v Olomouckém kraji. Podíl osob s vysokoškolským vzděláním je hluboko pod průměrem České republiky a Hanušovicko je dokonce hluboko pod průměrem v MAS Horní Pomoraví.

Problémy v území: Rychlé tempo stárnutí obyvatelstva. Vysoký počet osob se základním vzděláním, kteří tak mají obtížný přístup k pracovním místům. Nízký počet osob s vysokoškolským vzděláním.

Rozvojový potenciál/inovace:

Stárnutí obyvatelstva je významným problémem pro hospodářství regionu, ale v případě dobře nastavené státní sociální politiky (příspěvek na péči, podpora poskytovatelů sociálních služeb) může znamenat potenciál pro vznik nových pracovních míst v oblasti sociálních a jiných služeb spojených s péčí o nemohoucí seniory. Ale reálná rizika jsou zásadně vyšší než možný rozvojový potenciál spojený s tímto problémem.

Rozvojové potenciály spojené se špatnou vzdělanostní strukturou jsou minimální, a souvisí spíše s nutností přilákání a udržení vzdělaných osob v regionu a to podporou inovativních forem podnikání a s tím spojený rozvoj flexibilních forem práce (home office aj.), které jsou atraktivní pro vzdělané a mladé rodiny.

5.3.4 SWOT analýza kapitoly 5.3 Obyvatelstvo

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- stabilní počet obyvatel ve venkovských obcích na jihu (POU Zábřeh) a středu (POU Šumperk) území MAS- růst počtu obyvatel v některých obcích (především migrací + přirozený přírůstek stagnuje)- zlepšování vzdělanostní struktury obyvatelstva mezi lety 2001 a 2011- růst počtu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel i v periferních částech	<ul style="list-style-type: none">- úbytek obyvatelstva,- rychlé stárnutí obyvatelstva- špatná vzdělanostní struktura obyvatelstva v periferních částech MAS- existence sociálně vyloučených lokalit- rozdrobená sídlení struktura
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">- nízké náklady na pořízení bydlení- využití potenciálů osob s vysokoškolským vzděláním- dostatek míst v mateřských školách- meziobecní spolupráce jako pomoc malým obcím	<ul style="list-style-type: none">- emigrace mladých, vzdělaných obyvatel z regionů prohloubí existující hospodářské a sociální problémy- růst počtu seniorů na prahu chudoby

5.4 Ekonomické ukazatele a trh práce

Ekonomické ukazatele hodnotí region z hlediska ekonomické aktivity jeho obyvatel, podílu ekonomicky aktivních na celkovém počtu obyvatelstva a podílu ekonomicky neaktivních na celkovém počtu obyvatelstva.

Dále jsou data zaměřeny na zkoumání regionálního trhu z hlediska pracovních odvětví, kde je v posledních deseti letech viditelný postupný přesun činností z tzv. sekundárních odvětví do odvětví terciárních, zahrnující poskytování služeb. Tradičně silné postavení mezi pracovními odvětvími má průmysl a stavební sektor.

Zajímavým ukazatelem z regionálního hlediska je také sledování výjezdů, případně příjezdu do regionu za prací či vzděláním. Tento ukazatel hodnotí schopnost regionu nabídnout dostatek pracovních příležitostí pro své obyvatele a případně pro obyvatele okolních regionů a hodnotí také vybavenost regionu z hlediska nabídky vzdělávacích zařízení s akcentem především na nabídku vyššího vzdělávání – střední, vyšší a vysoké školy.

V rámci této kapitoly je také sledován počet podnikatelských subjektů, což má výrazný vliv na rozvoj regionální ekonomiky.

Mezi významné sledované ekonomické ukazatele patří také míra nezaměstnanosti a její srovnání s okolními regiony a výše průměrné mzdy v regionu.

5.4.1 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo

Celkový počet ekonomicky aktivních obyvatel (EAO) dle Sčítání lidu, domů a bytů v území MAS byl v roce 2011 celkem 23 133 obyvatel.

Tabulka č. 4: Počet EAO a jejich zaměstnanosti v MAS Horní Pomoraví a Olomouckém kraji

Území	Počet obyvatel	Počet EAO	Podíl EAO na počtu obyvatel	Počet zaměstnaných EAO	Podíl zaměstnaných EAO
SO POÚ Hanušovice	7 376	3 384	45,88%	2 661	78,63%
SO POÚ Šumperk	8 598	3 870	45,01%	3 453	89,22%
SO POÚ Zábřeh	33 223	15 879	47,80%	14 010	88,23%
MAS Horní Pomoraví	49 197	23 133	47,02%	20 124	86,99%
okr. Šumperk	121 299	57 279	47,22%	50 464	88,10%
Olomoucký kraj	628 427	303 992	48,37%	268 013	88,16%

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011, vlastní zpracování

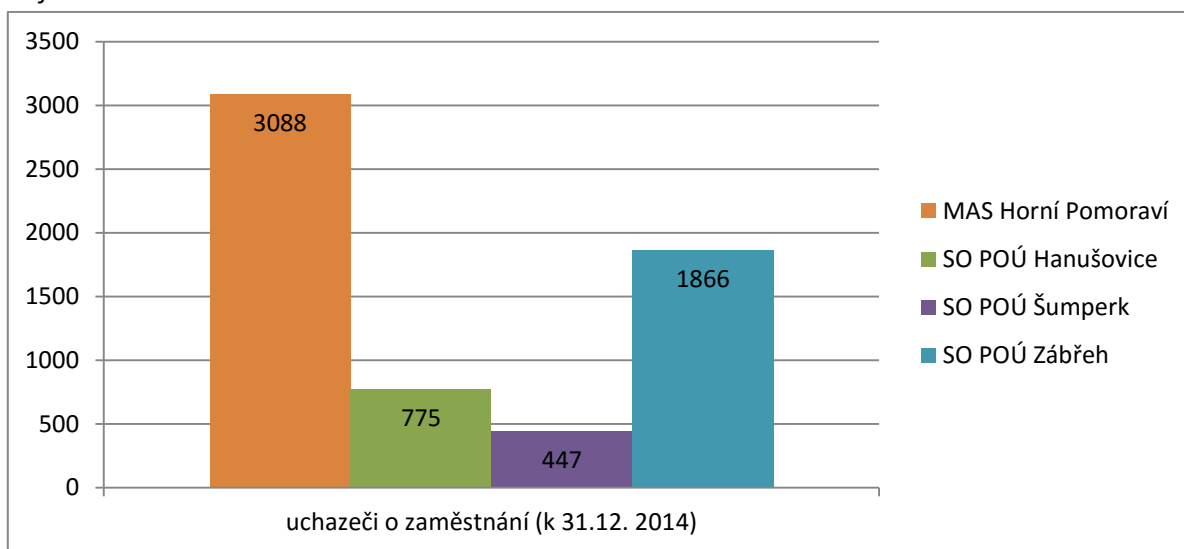
Podíl ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém počtu obyvatel v rámci celého území MAS je kolem 50 %. Nejnižší podíl (28%) má obec Janoušov a největší má obec Lukavice (53,36%). Město Zábřeh, jako největší obec v regionu má podíl EAO 48,68%. V severní části území MAS (SO POÚ Hanušovice a Šumperk) je podíl ekonomicky aktivních obyvatel významně nižší než je v celém Olomouckém kraji či v SO POÚ Zábřeh. Tento údaj souvisí s demografickým vývoje a migrací, které jsou popsány výše.

Zaměstnanost v obcích MAS se v rámci nejčastějších hodnot pohybuje kolem 87 % procent. Nejnižší podíl zaměstnaných EAO je 58,82% v obci Vikantice. Největší hodnoty zaměstnaných EAO jsou v obci Horní Studénky s hodnotou 95,03% podle Sčítání lidu, domů a bytů 2011.

5.4.1.1 Uchazeči o zaměstnání (nezaměstnanost)

Počet uchazečů o zaměstnání ke konci roku 2014 přesahoval 3 tisíce osob. Většina nezaměstnaných je z lidnatějšího jihu území MAS Horní Pomoraví (tzn. SO POÚ Zábřeh). V absolutním počtu nezaměstnaných osob ostatní části MAS dosahovaly v roce 2015 na v POÚ Hanušovice 775 osob a POÚ Šumperk 447 osob. Počet nezaměstnaných významně souvisí s lidnatostí těchto částí MAS Horní Pomoraví, proto v následujících srovnání budeme pracovat s PNO (tzn. podílem nezaměstnaných osob v %).

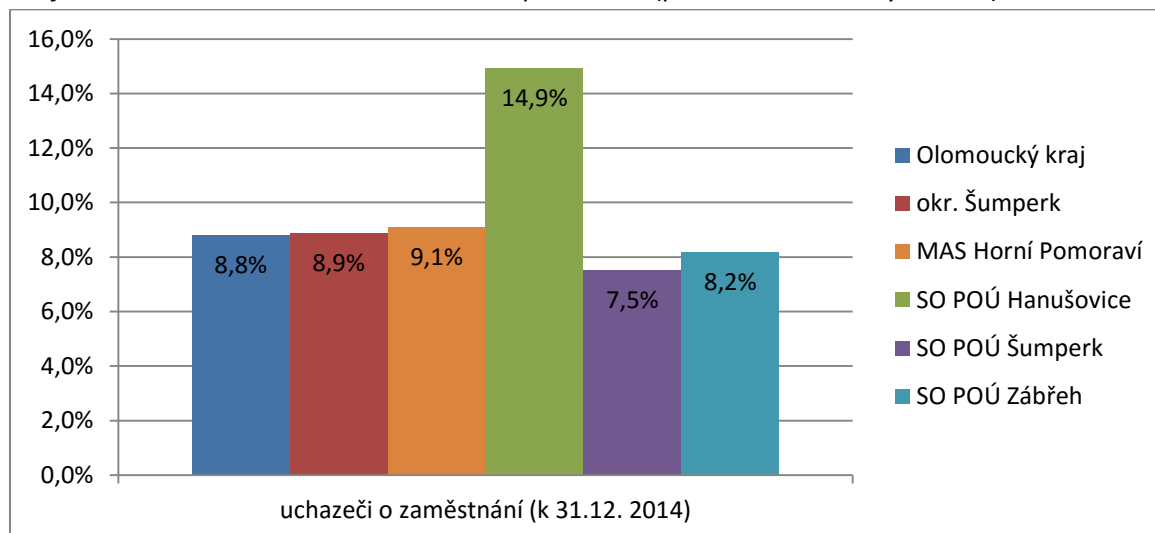
Graf č. 18: Počet uchazečů o zaměstnání 31. 12. 2014

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

MAS Horní Pomoraví má v rámci srovnání s celou republikou nebo s Olomouckým kraje vyšší počet uchazečů o zaměstnání k EAO. Ke konci roku 2014 dosahoval podíl nezaměstnaných osob 9,1 % za celé území MAS. Nejvíce je postižen region POÚ Hanušovice (14,9 %), který dominuje s podílem uchazečů takřka jedenkrát vyšším než průměr Olomouckého kraje (8,8 %) regionu a o více jak 7,4 % ve srovnání s ČR (7,5 %). Ostatní části území MAS dosahovali v roce 2014 lepšího stavu nezaměstnanosti, přestože tomu tak v předešlých letech nebylo, jak obsahují níže uvedené data a grafy.

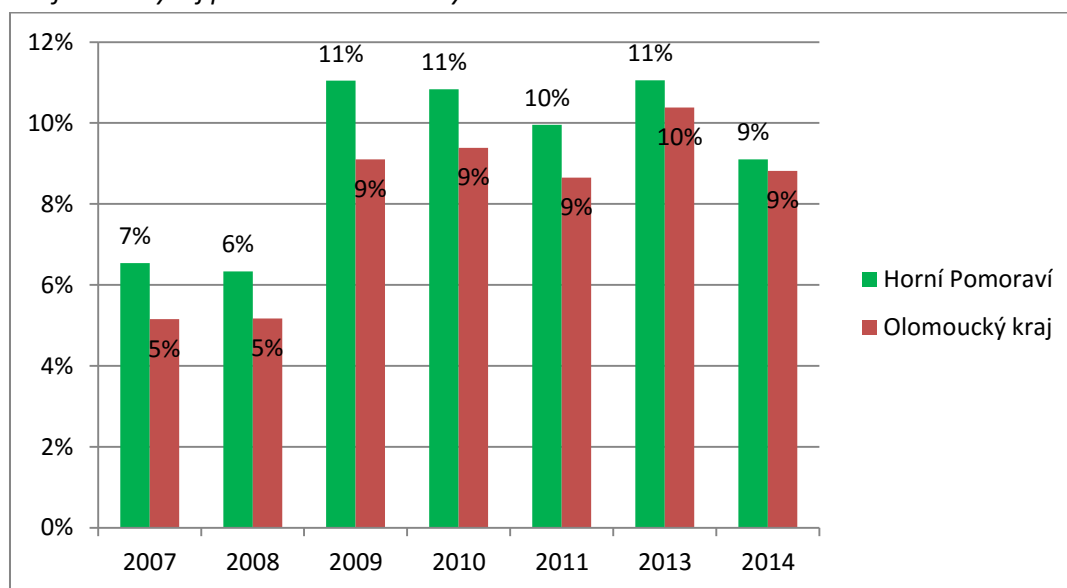
Graf č. 19: Podíl uchazečů o zaměstnání na počtu EAO (podíl nezaměstnaných osob) v roce 2014

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

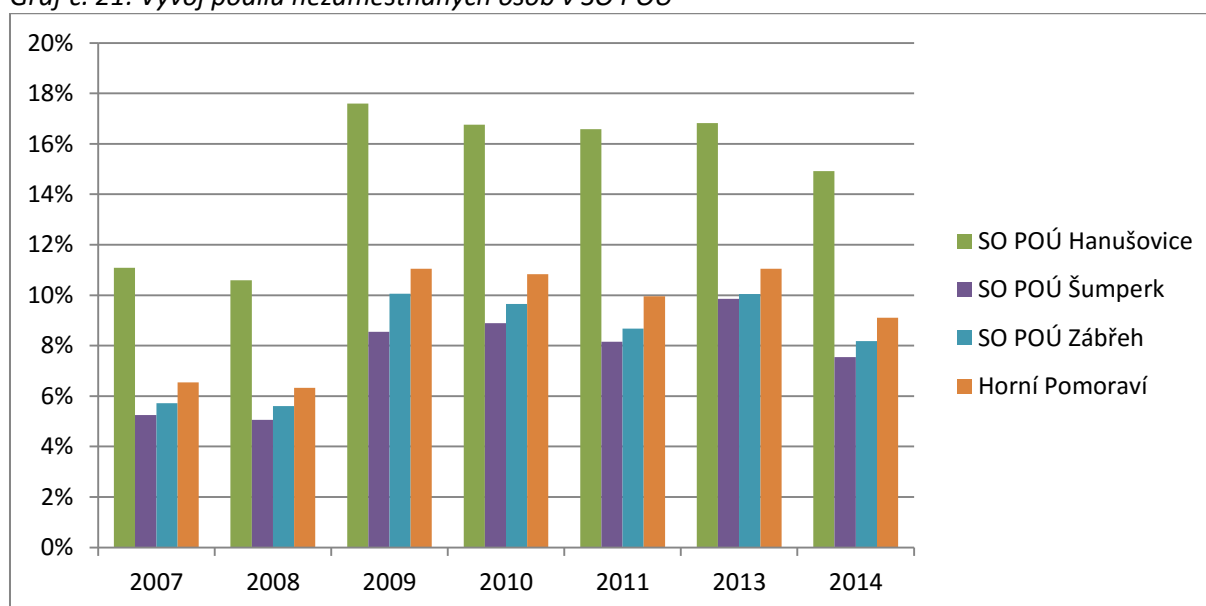
V letech 2007 a 2008 byla situace na trhu práce velmi pozitivní a podíl nezaměstnaných osob v MAS Horní Pomoraví dosahoval 6,3 %. Poté došlo k hospodářské krizi, která přinesla takřka stoprocentní nárůst nezaměstnanosti z roku na rok. Úroveň nezaměstnanosti tak od roku 2009 stagnuje a mírně klesá. Na rozdíl od Olomouckého kraje, kde nezaměstnanost dosáhla svého vrcholu v roce 2013 (10 %), tak v MAS Horní Pomoraví dosáhla svého maxima v roce 2009 (11 %). Na území MAS Horní Pomoraví došlo v roce 2014 ke zlepšení a dosahuje takřka stejné úrovně nezaměstnanosti, jako je průměr Olomouckého kraje, což je způsobeno zlepšením hospodářství v jižní části území MAS, jak dokládá tabulka vývojový graf níže.

Graf č. 20: Vývoj podílu nezaměstnaných osob

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf č. 21: Vývoj podílu nezaměstnaných osob v SO POÚ

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Tabulka č. 5: Vývoj podílu nezaměstnaných osob v MAS Horní Pomoraví a Olomouckém kraji

Území	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014
SO POÚ Hanušovice	11,1%	10,6%	17,6%	16,8%	16,6%	16,8%	14,9%
SO POÚ Šumperk	5,3%	5,1%	8,6%	8,9%	8,2%	9,9%	7,5%
SO POÚ Zábřeh	5,7%	5,6%	10,1%	9,6%	8,7%	10,1%	8,2%
MAS Horní Pomoraví	6,5%	6,3%	11,0%	10,8%	10,0%	11,1%	9,1%
Olomoucký kraj	5,2%	5,2%	9,1%	9,4%	8,6%	10,4%	8,8%

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

5.4.1.2 Volná pracovní místa

Počet volných pracovních míst je jednoduchým ukazatelem stavu hospodářství v regionu. Volných pracovních míst je aktuálně nejvíce za posledních šest let, což je také celorepublikový trend a poukazuje na pozvolné ožívání hospodářství Evropské unie. Nárůst volných pracovních míst se projevuje i v regionu s tradičně vysokou nezaměstnaností SO POÚ Hanušovice.

Tabulka č. 10: Vývoj počtu volných pracovních míst (k 31. 12.)

Území	2008	2009	2010	2011	2014
SO POÚ Hanušovice	25	5	26	9	64
SO POÚ Šumperk	15	6	11	12	25
SO POÚ Zábřeh	167	32	59	60	116
MAS Horní Pomoraví	207	43	96	81	205
okr. Šumperk	708	241	253	253	451
Olomoucký kraj	2 752	821	1 210	1 066	2 815

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Pro srovnání byl přidán ukazatel počet uchazečů o práci na jedno volné pracovní místo. I tady můžeme sledovat výrazný pokles počtu nezaměstnaných na volné pracovní místo. S ekonomikou se tedy začíná pozvolna ožívovat i trh práce. Aktuální počet nezaměstnaných na jedno pracovní místo je pro MAS Horní Pomoraví 15 osob, což se vracíme přibližně na stav z roku 2008, do doby než došlo k razantnímu nárůstu tohoto ukazatele.

Tabulka č.6: Vývoj počtu uchazečů o práci na jedno volné pracovní místo

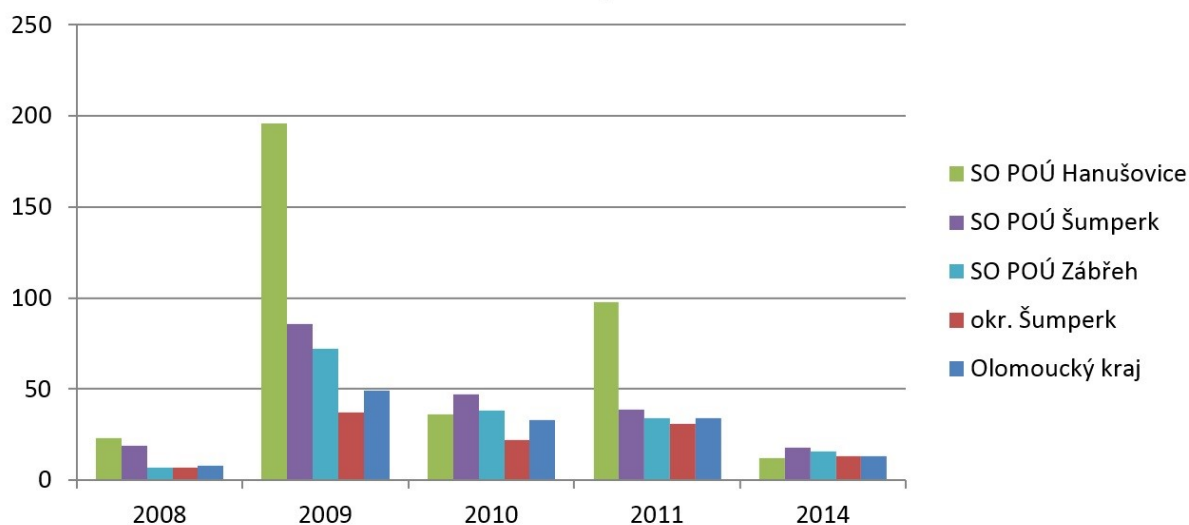
Území	2008	2009	2010	2011	2014
SO POÚ Hanušovice	23	196	36	98	12
SO POÚ Šumperk	19	86	47	39	18
SO POÚ Zábřeh	7	72	38	34	16
MAS Horní Pomoraví	10	88	39	42	15
okr. Šumperk	7	37	22	31	13
Olomoucký kraj	8	49	33	34	13

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Z tabulky č. 11 i grafu č. 21 vyplývá, že největší problém s nalezením práce jsou opět na Hanušovicku. Extrémní údaje za tuto část regionu souvisí i s velmi hospodářskou situací respektive pracovních míst. V roce 2014 se však Hanušovicko dostává na krajskou úroveň v počtu UoP na jedno VPM, což může souviset se zesílenou aktivní politikou zaměstnanosti v letech 2013 a 2014. Ale data z rok 2008, 2010 a 2014, kdy Hanušovicko dosahovalo srovnatelných výsledků v počtu UoP na jedno VPM jako jiné

části MAS Horní Pomoraví či Olomoucký kraj, možná odhalují fakt, že na Hanušovicku i přes vysokou nezaměstnanost nelze obsadit vytvořená pracovní místa.

Graf č. 22: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání na jedno volné pracovní místo

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Nezaměstnanost v SO POÚ Hanušovice v roce 2008, 2010 a 2014 stejně jako v jiných letech byla o 5 % bodů vyšší než je průměr Olomouckého kraje či zbytku MAS Horní Pomoraví, ale přesto zde bylo více jak 20 volných pracovních míst (resp. 60 VPM v roce 2014). Toto zjištění potvrzuje, že i pokud vzniknou pracovní místa na Hanušovicku, tak je pro zaměstnavatele obtížné je obsadit kvalifikovaným personálem z regionu. Díky tomu, že na Hanušovicku je špatná vzdělanostní struktura, dlouhodobá nezaměstnanost, se nepotkávají požadavky s nabídkou na místním trhu práce, a počet uchazečů na jedno volné pracovní místo se dostalo pod průměr Olomouckého kraje.

5.4.1.3 Nezaměstnanost u specifických skupiny trhu práce¹

Bližším zkoumáním trhu práce můžeme vyzorovat určité skupiny osob, které nenachází na trhu práce plnou poptávku ze strany zaměstnavatelů; jsou to osoby, které vzhledem ke své životní nebo sociální situaci nejsou pro zaměstnavatele atraktivní. Tyto skupiny uchazečů o zaměstnávání se označují jako specifické či rizikové. Vyžadují určitou podporu a dohled při svém uplatnění na trhu práce. Podporu ze strany státu, potažmo úřadu práce lze tedy chápat jako formu vyrovnávání handicapu či znevýhodnění a zvýšení atraktivity těchto skupin osob pro případné zaměstnavatele. Na základě dlouhodobého sledování situace na trhu práce byly vyčleněny následující specifické skupiny uchazečů o zaměstnání

- osoby se zdravotním postižením,
- osoby do 25 let věku,
- absolventi vysokých škol po dobu 2 let po úspěšném ukončení studia, nejdéle však do 30 let věku,
- osoby starší 50 let věku,
- osoby pečující o dítě do 15 let věku,
- osoby, které jsou vedeny v evidenci uchazečů o zaměstnání déle než 6 měsíců,
- osoby, které potřebují zvláštní pomoc (osoby společensky nepřizpůsobené)

¹ Zdroj: použitých textů portál MPSV

Současná opatření v rámci snah o snižování nezaměstnanosti specifických skupin kladou důraz zejména na tři z těchto skupin. Jsou to osoby nad 50 let, absolventi škol a zvláště dlouhodobě nezaměstnaní, protože dlouhodobá nezaměstnanost se v současnosti nejen značně rozšířila, ale stává se i obtížným sociálním problémem s multiplikačním efektem délky nezaměstnanosti.

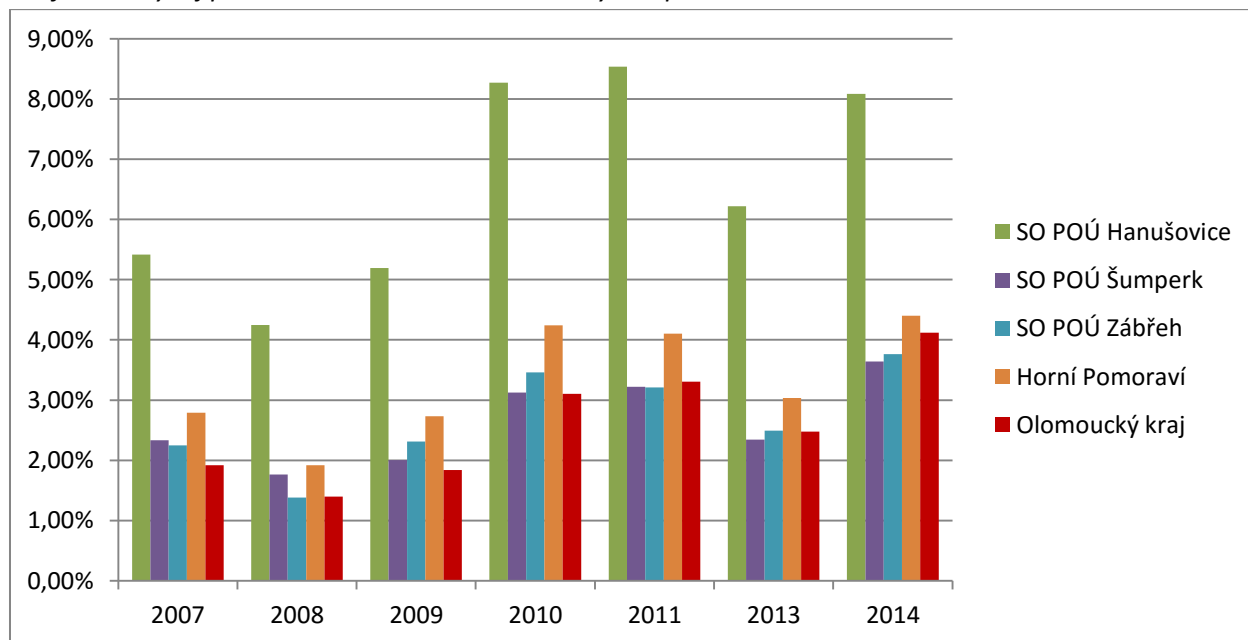
U některých z uchazečů dochází ke kombinaci omezení, která jim brání uplatnění na trhu práce. Může to být řada nepříznivých skutečností, počínaje věkem či fyzickou zdatností, vzdělání, speciální profese, výcvik, zkušenosti atd.

Vyšší podíl nezaměstnaných v MAS Horní Pomoraví lze sledovat i u specifických cílových skupin na trhu práce, a to u dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů, uchazečů o práci nad 50 let a částečně u nezaměstnaných absolventů. Pro potřeby analýzy specifických skupin trhu práce byly využity data ČSÚ upravená po potřeby MAS.² Následující grafy a tabulky proto pracují pouze s daty do roku 2013.

Dlouhodobá nezaměstnanost je především problémem v nejsevernější části MAS Horní Pomoraví, kterou je SO POÚ Hanušovice, kde nezaměstnanost UoP evidovaných déle jak 12 měsíců dosahovala až 8 % na celkovém počtu EAO. Přičemž v Olomouckém kraji podíl dlouhodobě nezaměstnaných ku počtu EAO dosahoval 2 % až 3 % mezi lety 2007 a 2013. Ostatní části MAS Horní Pomoraví měly podíl dlouhodobě nezaměstnaných vyšší než je průměr v Olomouckém kraji.

Vývoj i stav nezaměstnanosti osob nad 50 let věku kopíruje obecný vývoj nezaměstnanosti v Olomouckém kraji i MAS Horní Pomoraví (za rok 2014 nejsou dostupná data).

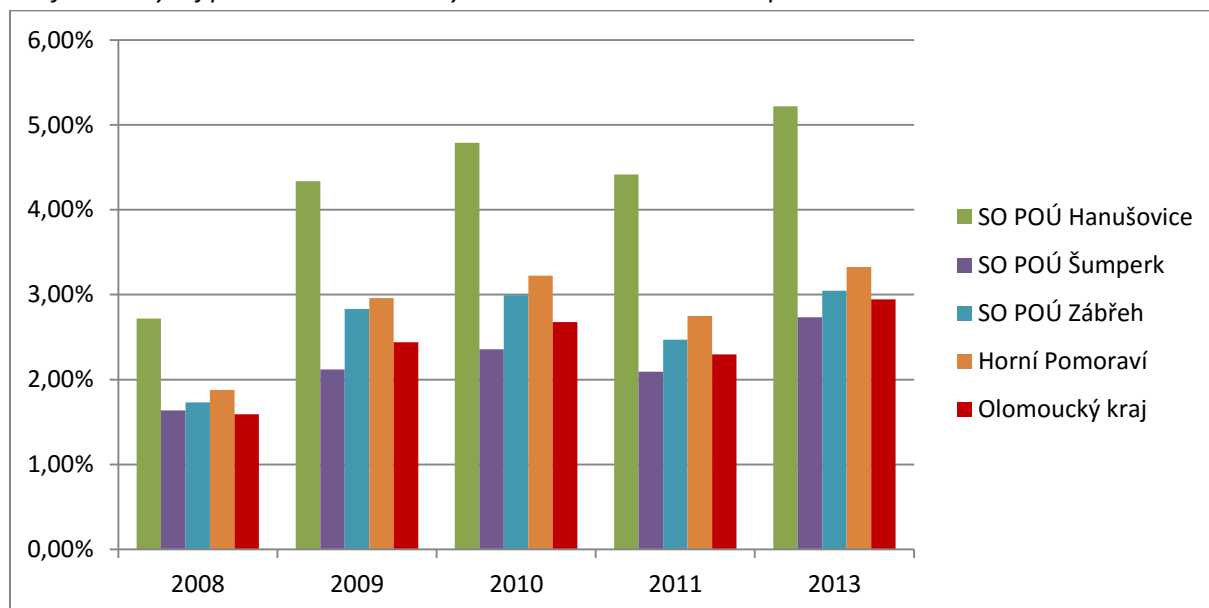
Graf č. 23: Vývoj podílu dlouhodobě nezaměstnaných k počtu EAO

Zdroj: ČSÚ, MPSV vlastní zpracování

² Zdroj: https://www.czso.cz/csu/czso/data_pro_mistni_akcni_skupiny_mas

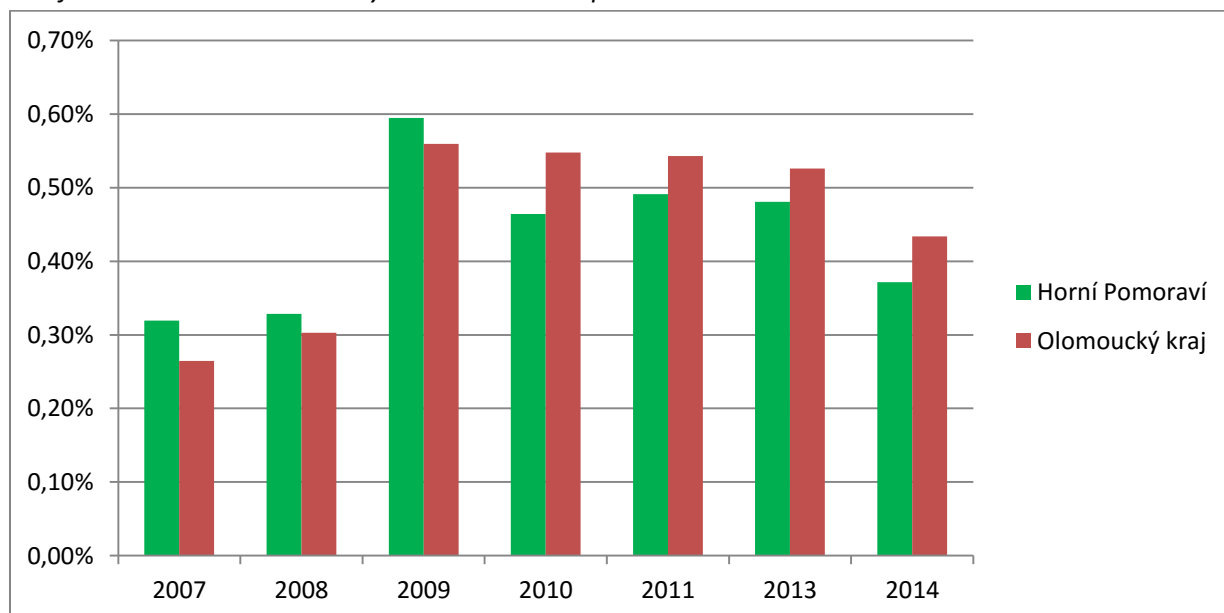
Graf č. 24: Vývoj podílu nezaměstnaných osob nad 50 let věku k počtu EAO

Zdroj: ČSÚ, MPSV vlastní zpracování

Přestože nezaměstnaní absolventi jsou početně malou skupinou, tak z pohledu rozvoje regionu jsou důležitou skupinou. Srovnání počtu nezaměstnaných absolventů k počtu EAO v MAS Horní Pomoraví a Olomouckém kraji doznalo v roce 2010 zásadní změny. Od tohoto roku je jejich podíl v MAS Horní Pomoraví nižší než je průměr v Olomouckém kraji, což může být způsobeno snížením počtu absolventů (zaměstnaných i nezaměstnaných) v našem regionu nebo přímým odchodem absolventů za prací po skončení studia bez registrace na úřadu práce v našem regionu.

Graf č. 25: Podíl nezaměstnaných absolventů na počtu EAO

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Výše uváděná relativní srovnání podílu nezaměstnaných osob ze specifických skupin trhu práce naznačovalo rozdíl mezi stavem v území našeho regionu a průměrem v Olomouckém kraji, ze kterých vyplývalo, že situace je často horší, než je v Olomouckém kraji průměrná. Ale pro definování reálného

rozsahu problémů specifických skupin trhu práce je potřeba pracovat s absolutními počty uchazečů o práci v čase (tabulka č.7) a v místě (tabulka č.8).

Tabulka č.7: Vývoj počtu nezaměstnaných dle specifických skupin trhu práce v území MAS (k 31. 12.)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Osoby se zdravotním postižením	391	462	493	421	-	426	391
Osoby nad 50 let věku	669	1 050	1 125	945		1 128	-
Absolventi	117	211	162	169	-	163	127
Dlouhodobě nezaměstnaní (24 měsíců)	683	969	1480	1411	-	1030	1494*
Celkový počet uchazečů o zaměstnání	2254	3918	3781	3426	3 237	3750	3088

* - změna metodiky a za dlouhodobě nezaměstnané jsou považovány osoby registrované na ÚP 12 měsíců

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka č.8: Počty UoZ k 31. 12. 2014 dle specifických skupin trhu práce a SO POÚ

Území	OZP	osoby nad 50 let věku*	absolventi	dlouhodobě nezaměst. (12 měsíců)	Celkem UoZ	PNO (v %)
SO POÚ Hanušovice	74	271	18	420	775	14,92%
SO POÚ Šumperk	69	162	26	216	447	7,54%
SO POÚ Zábřeh	248	695	82	858	1866	8,18%
MAS Horní Pomoraví	391	1128	126	1494	3088	9,10%

* - data za 31. 12. 2013

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z výše uvedených tabulek vyplývá, že nejpočetnější specifickou skupinou jsou osoby nad 50 let věku a dlouhodobě nezaměstnaní, u kterých často dochází ke kumulaci handicapů a jeden uchazeč o práci spadá do obou těchto statistik. Pro implementaci strategie bude potřeba pracovat i s aktuálnějšími daty roky 2015 a 2016.

5.4.1.4 Aktivní politika zaměstnanosti

Souhrnem opatření, která směřují k zajištění maximálně možné úrovně zaměstnanosti je aktivní politika zaměstnanosti. Aktivní politiku zaměstnanosti zabezpečují pro Ministerstvo práce a sociálních věcí krajské pobočky Úřadu práce ČR, podle situace na trhu práce spolupracují při její realizaci s dalšími subjekty:

Nástroje, jimiž je realizována aktivní politika zaměstnanosti, jsou zejména:

- rekvalifikace – jedná se o získání nové kvalifikace nebo rozšíření stávající kvalifikace uchazeče o zaměstnání nebo zájemce o zaměstnání
- veřejně prospěšné práce – pracovní příležitosti spočívající zejména v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných činností ve prospěch obcí. Jedná se o termínované pracovní příležitosti, které jsou využívány k umístování obtížně umístitelných uchazečů o zaměstnání (bez vzdělání, bez odborné kvalifikace nebo s nízkou kvalifikací, z regionů se špatným dopravním spojením, dlouhodobě nezaměstnaní apod.)
- aktivizační pracovní příležitosti

- vyhrazená a zřízená společensky účelná pracovní místa – pro obtížně umístitelné uchazeče s kumulovanými handicapy na trhu práce: vyšší věk, matky s malými dětmi, osoby bez rekvalifikace, zdravotní problémy apod.
- zřízení a provoz chráněných pracovních míst
- příspěvek na zapracování, překlenovací příspěvek, příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program

Vedení obce využívají pro podporu zaměstnanosti ve své obci nejčastěji nástroje Úřadu práce ČR: veřejně prospěšné práce (VPP), výjimečně společensky účelné pracovní místo a nově od roku 2014 aktivizační pracovní příležitosti (APP).

Celkem bylo v roce 2014 využito opatření aktivní politiky zaměstnanosti 41 obcemi, a díky tomu bylo 169 osob zaměstnáno na veřejně prospěšné práce (VPP) a 23 osob na aktivizační pracovní příležitost (APP). Několik obcí vůbec nevyužilo či dlouhodobě nevyužívá nástroje aktivní politiky zaměstnanosti. Jedná se buď o velmi malé obce nebo města, které údržbu veřejných prostranství realizují svými provozními společnostmi, které VPP využívají (viz níže). Například Hanušovická obchodní využila v roce 2014 6 VPP a EKO servis Zábřeh (11 VPP v roce 2014). Obecně lze konstatovat, že na území MAS Horní Pomoraví obce významně využívají nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti a ve srovnání s průměrem v Olomouckém kraji mají k dispozici vyšší počet úvazků v rámci VPP než je obvyklé.

Častým uživatelem aktivní politiky zaměstnanosti jsou sociální podniky, kterých je na území MAS Horní Pomoraví minimum. Dle informací obecně prospěšné společnosti P3 - People, Planet, Profit působí na území MAS pouze jeden sociální podnik a to REPARTO Zábřeh, s.r.o., který je zřízen Charitou Zábřeh. V nejbližším okolí dále působí kavárna PředMěstí či EKO Králíky, v.o.s., které je zřízeno městem Králíky a je zaměřena na třídění komunálního odpadu. Na území MAS Horní Pomoraví tak není dostatek pracovních příležitostí pro osoby, které usilují například po dlouhodobé nezaměstnanosti o návrat na trh práce.

Tabulka č. 9: Podpora pracovních míst ze strany obcí v území MAS Horní Pomoraví v roce 2014

Obec	VPP	APP	Obec	VPP	APP
Bohdíkov	3		Lesnice	5	
Bohuslavice	3		Leština	10	
Branná	1		Lukavice	2	
Bratrušov	1	1	Malá Morava	8	
Brníčko	2		Nemile	4	
Bušín	1		Písařov	5	3
Drozdov	4		Postřelmov	9	5
Dubicko	5		Postřelmůvek	2	
Horní Studénky	3		Rájec	4	
Hoštejn	6		Rohle	6	
Hrabová	3		Rovensko	5	2
Hynčina	4		Ruda nad Moravou	2	
Jakubovice	4		Staré Město	13	
Janoušov	1		Sudkov	5	
Jedlí	5		Sudkov	4	
Jestřebí	6		Svébohov	2	2
Jindřichov	7	10	Štítý	12	
Kamenná	5		Vyšehoří	2	
Kolšov	4		Zborov	5	
Kopřivná	4		Zvole	4	
Kosov	3				

Zdroj: rozhovory se starosty a portál MPSV; VPP = veřejně prospěšné práce, APP = aktivizační pracovní příležitost

Provozní společnosti zajišťující hospodářskou činnost obcí

Další možností podpory zaměstnanosti v obci jsou pracovní místa zřizovaná u provozních společností obcí. Náplní činnosti těchto společností zpravidla bývá údržba veřejných ploch, zeleně, komunikací, stavební práce, správa majetku apod.

Jedná se o společnosti zajišťující hospodářskou činnost obcí a zároveň zajišťující správu a údržbu obecního majetku.

Tabulka č. 10: Pracovní místa v rámci provozních společností obcí

Obec	Název společnosti	IČ	Činnost	Zaměstnanci	APZ
Hanušovice	Hanušovická obchodní s.r.o.	64617068	-správa a údržba nemovitostí - doprava do 5 t - údržba zeleně, sečení trávníků, kácení dřevin - prodej uhlí, dřeva, štěrků, písků a kameniva - opravy a úklidové služby	5	177 153 Kč (VPP)
Jindřichov	Jindřichovská obchodní s.r.o.	26838699	- správa a údržba nemovitostí - poskytování technických služeb - provozování vodovodů a kanalizací	3	nic

Obec	Název společnosti	IČ	Činnost	Zaměstnanci	APZ
Ruda nad Moravou	Rudská provozní s.r.o.	28630351	- přeprava materiálu, zednické práce, pokládání zámkové dlažby, vodovodní a topenářské práce, montáže a opravy elektro	6	278 826 Kč (VPP)
Staré Město	Staroměstská provozní s. r.o.	27831388	- výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona	3	nic
Zábřeh	EKO servis Zábřeh	25896903	- odpadové hospodářství (sběrné dvory, kompostárna, třídící linka) - správa a údržba nemovitostí (bazén, psí útulek,	12	1 086 453 Kč (VPP, APP, SUPM)

Zdroj: webové stránky obcí a jejich provozních společností

5.4.1.5 Vyjíždka a dojíždka za prací

Nezaměstnanost v území MAS Horní Pomoraví je relativně vysoká, a jak odhalí následující kapitola „Podnikání“, tak počet pracovních míst přímo v regionu není vysoký, protože řada obyvatel MAS Horní Pomoraví má práci mimo svou obec a mimo území MAS. Na území MAS žije 23 tisíc ekonomicky aktivních obyvatel, dle Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (SLDB 2011) vyjíždí za prací mimo území MAS 4 572 osob. Přirozeně nejvíce osob vyjíždí za prací do nejbližších okolních měst v rámci okresu Šumperk, a to je město Šumperk a Mohelnice. Velmi zajímavé je, že dvakrát větší počet obyvatel dojíždí za prací do jiného kraje (1018 osob) než je kolik dojíždí do jiného okresu Olomouckého kraje (487 osob). To naznačuje špatnou dopravní dostupnost do Olomouce či nízký počet vhodných pracovních míst v rámci Olomouckého kraje.

V rámci území MAS Horní Pomoraví dle dat ze SLDB 2011 dochází k vyjíždce za prací do obcí MAS Horní Pomoraví pouze u 2 120 osob, ale zde lze předpokládat chybu způsobenou neúplností dat (vyjíždka je evidována až u větších vyjíždkových proudů). Hlavním místem dojíždky v rámci MAS Horní Pomoraví je město Zábřeh s 1 222 dojíždějícími z území MAS, po kterém následuje město Hanušovice s 195 dojíždějícími osobami, Štítý (138 osob), Olšany (122 osob) či Postřelmov (103 osob).

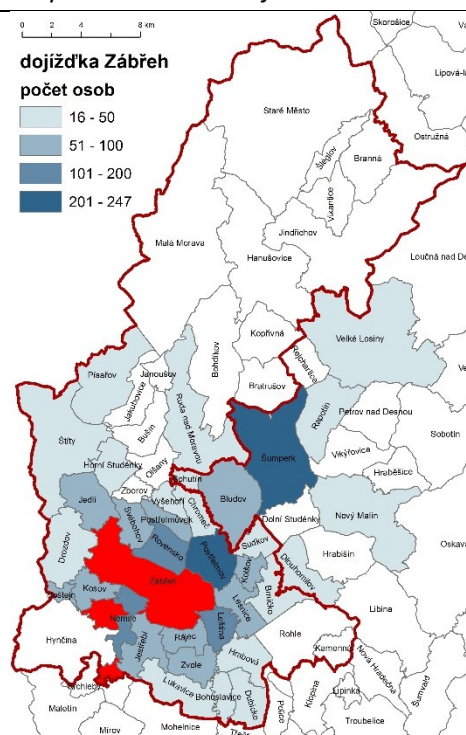
Dojíždka do území MAS Horní Pomoraví v rámci okresu Šumperk činí 702 osob, z nichž většina (440 osob) dojíždí do města Zábřeh.

Tabulka č. 11: Vyjíždka za prací obyvatel MAS Horní Pomoraví

	Počet osob vyjíždějících	Počet osob denně vyjíždějících	Hlavní místo dojíždky
v rámci území MAS	2120	1979	1222 osob - Zábřeh
v okrese mimo území MAS	2956	2582	2015 osob - Šumperk
do jiného okresu kraje	487	356	237 os. - Olomouc
do jiného kraje	1018	464	250 os. - Pardubický kraj
mimo ČR	111	58	

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011, vlastní zpracování

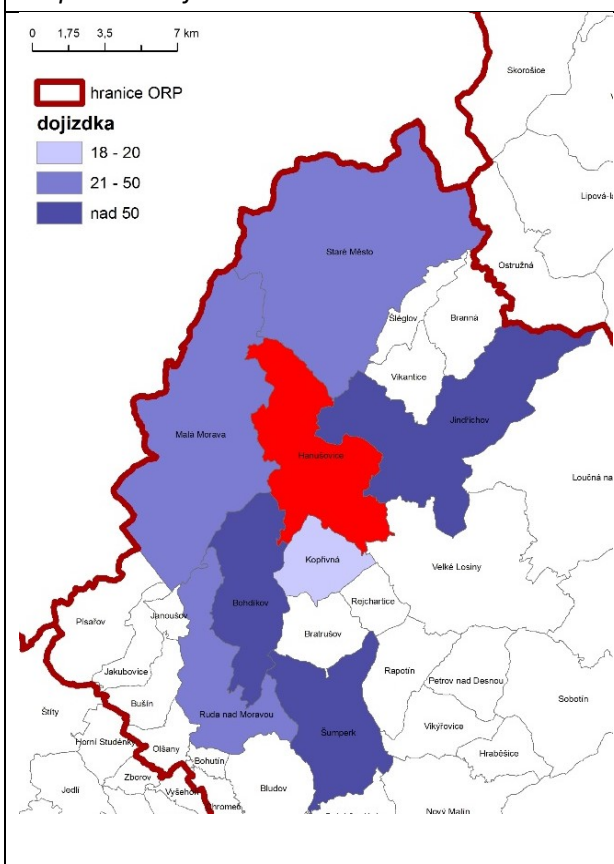
Mapa č. 10: Denní dojíždka do města Zábřeh

Zdroj: vlastní zpracování, data SLDB 2011

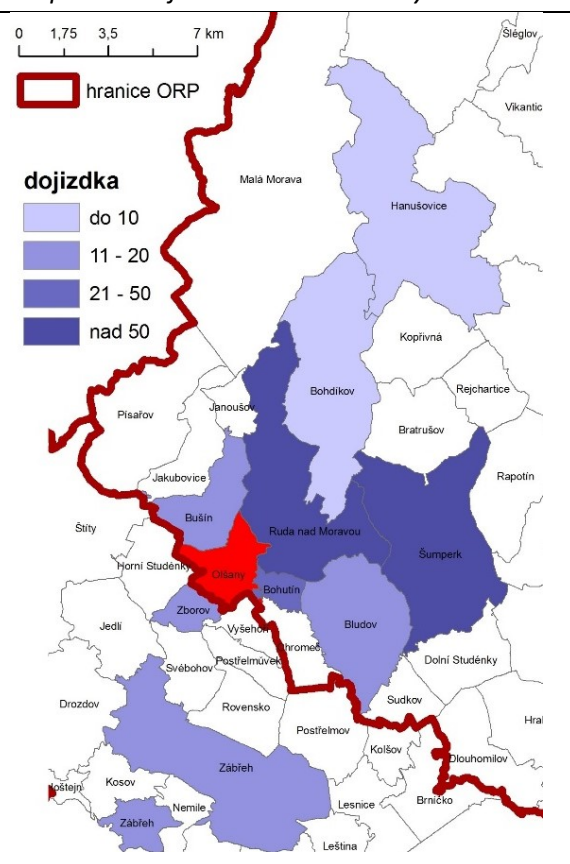
Hlavním cílem dojíždky za prací v rámci území MAS Horní Pomoraví je město Zábřeh, jehož hlavní dopravní proudy dojíždky znázorňuje vlevo uvedená mapa. Do města Zábřeh denně dojíždí necelých 2 200 osob, z nichž 1 747 žije na území MAS Horní Pomoraví (1222 zaměstnanců, 525 žáků a studentů). Přirozeně největší počet osob dojíždí z obcí z nejbližšího okolí města (viz mapa výše), když pomíneme velké množství dojíždějících z města Šumperk (mimo území MAS). Přestože město Zábřeh je spádové pro velkou část území MAS, tak i v rámci tohoto regionu existují města a obce s významným množstvím dojíždějících osob za prací či školou. Významné postavení má město Hanušovice, kam dojíždí 366 osob, z nichž je 195 obyvatel z území MAS Horní Pomoraví dojíždějících za prací, a 61 jsou žáci místní ZŠ. Nejvíce osob do Hanušovic dojíždí ze sousední obce Jindřichov, a to 77 osob (44 pracujících, 33 žáků).

Mapa č. 5: Dojíždka do města Hanušovice

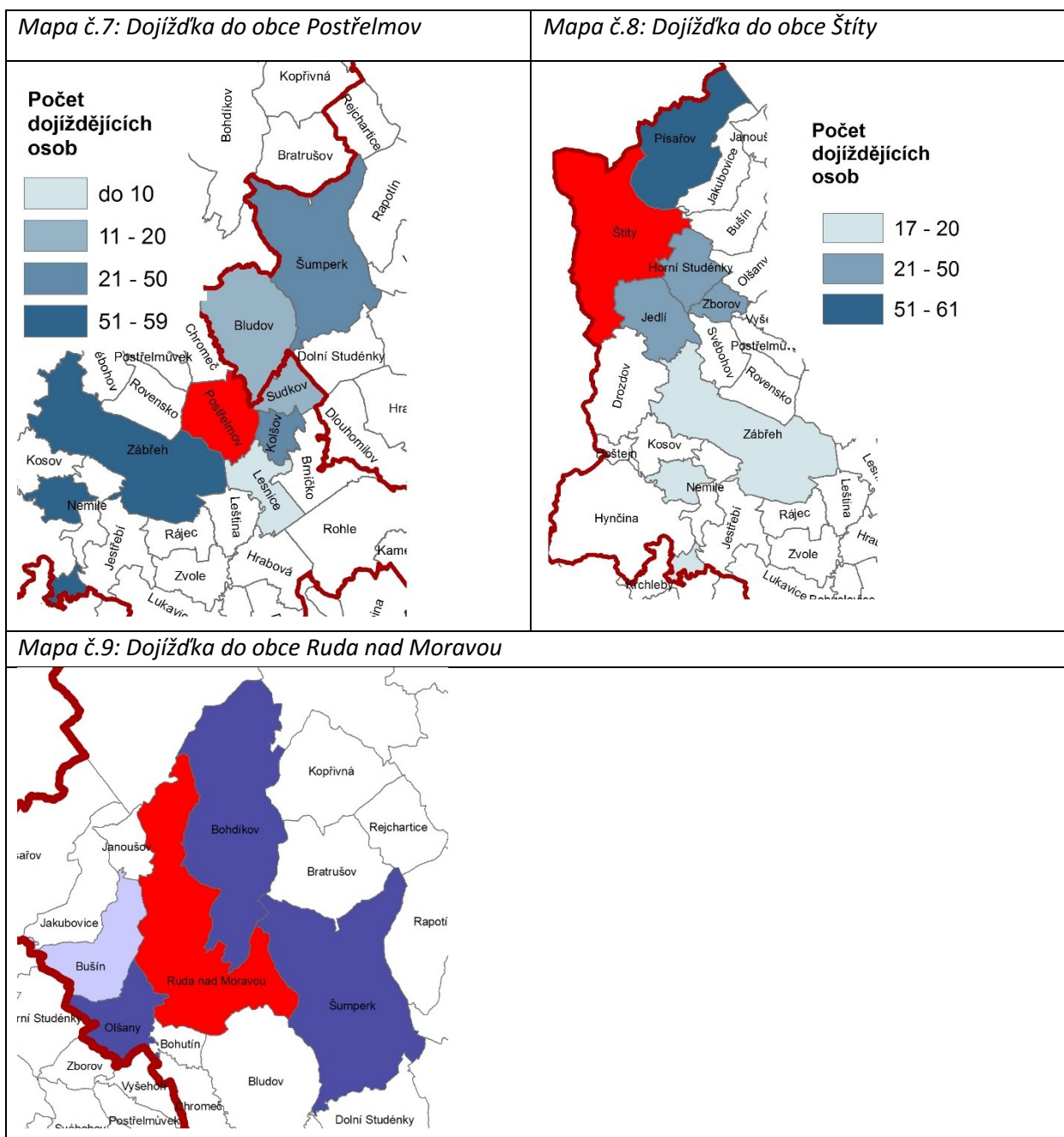
Zdroj: vlastní zpracování, data SLDB 2011

Mapa č. 6: Dojíždka do obce Olšany

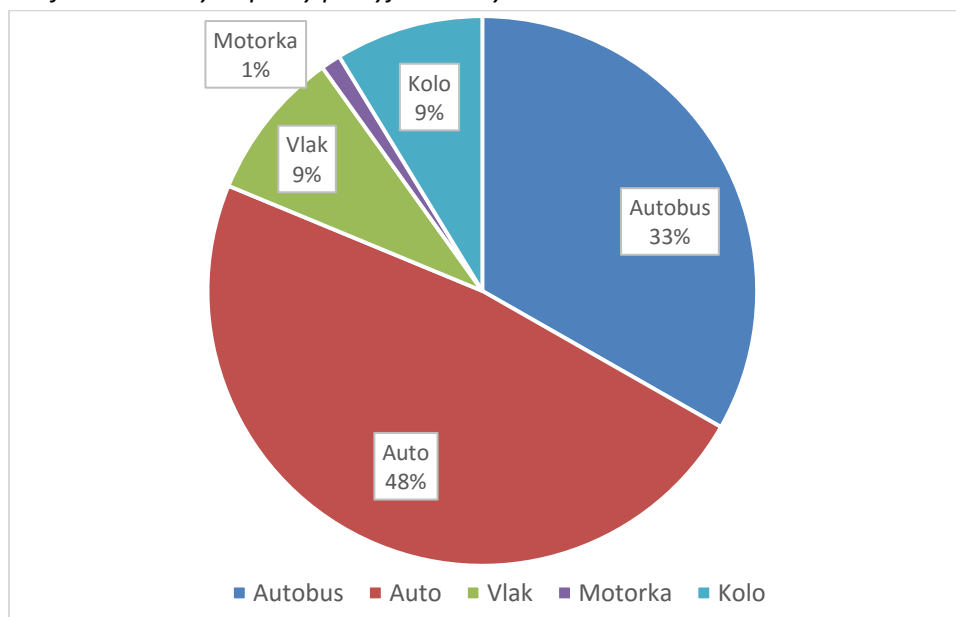
Dalším centrem dojíždky je obec Olšany (mapa č.6), kde sídlí největší podnik v MAS Horní Pomoraví a to OP papírny, které zaměstnávají více jak 500 zaměstnanců. Díky tomu do Olšan denně dojíždí 302 osob (z toho pouze 1 žák). Nejvíce osob dojíždějících za prací v Olšanech cestuje z Rudy nad Moravou a Šumperka (nad 50 osob).

Další významnější obcí s vysokým počtem dojíždějících je Ruda nad Moravou (177 os.), která leží v blízkosti města Šumperka, odkud dojíždí vysoký počet osob. Město Štítý kam dojíždí 173 osob denně především z obcí v nejbližším okolí a Postřelmov (163 os.) kam dojíždí lidi především z města Zábřeh a jiných okolních obcí. Tyto obce jsou pro okolní menší obce spádovým centrem, které jejich obyvatelům poskytují pracovní místa či služby.

Zdroj: vlastní zpracování, data SLDB 2011

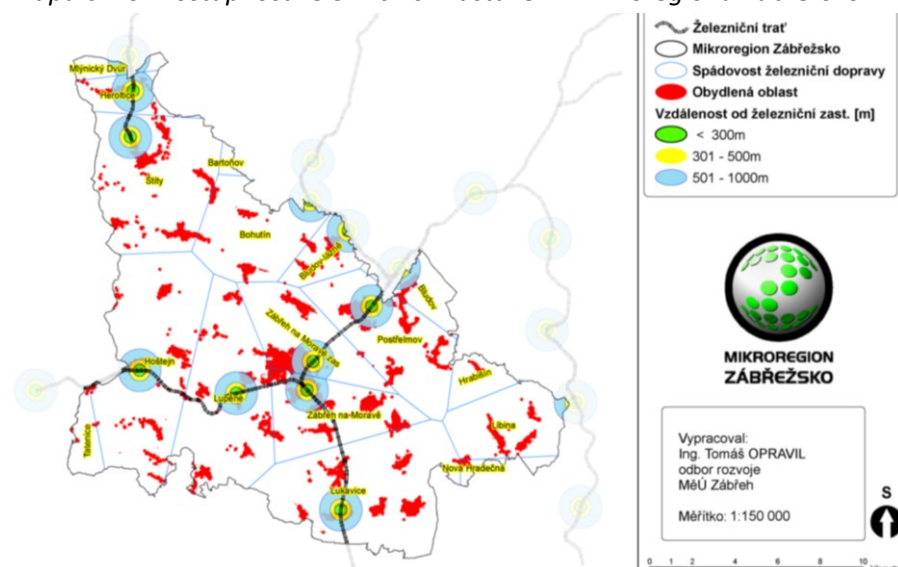
Graf č. 26: Formy dopravy při vyjíždě obyvatel MAS Horní Pomoraví

Zdroj: vlastní zpracování, data SLDB 2011

Kromě hlavních cílů denní dojíždky data ze SLDB 2011 umožňují analyzovat význam jednotlivých forem dopravy. Nutno podotknout, že tyto data o jednotlivých proudech dle dopravního prostředku nepostihují celkovou mobilitu v území, a to díky chybám v šetření (respondent neodpověděl, obec vyjíždky je příliš malá k vytvoření dopravního proudu) a jiným důvodům. Při analýze území MAS Horní Pomoraví zjistíme, že vyjíždka osobním automobilem je přirozeně nejčastější formou dopravy (49%). Vysoký podíl vyjíždějících obyvatel MAS Horní Pomoraví za prací využívajících auto (38 % - řidič, 12 % - spolujezdec) osoby vyjíždějící z ORP Šumperk, kde autem vyjíždí do práce až 55 % obyvatel. Vysoký podíl osob ze severní části území MAS (ORP Šumperk) dojíždí autem díky perifernosti území a nedostatečné nabídce veřejné dopravy. Dále pak je zajímavé, že v severní části MAS Horní Pomoraví je více využívána vlaková doprava (11 %), protože v městě Zábřeh je železniční uzel nadregionálního významu, ale ostatní obce ORP Zábřeh nedisponují na svém území vlakovou zastávkou (viz mapa č. 10). V ostatních formách dopravy je situace na severu (ORP Šumperk) i jihu (ORP Zábřeh) stejná.

Mapa č. 10: Dostupnost železničních zastávek v mikroregionu Zábřežsko

Zdroj: Integrovaná strategie rozvoje regionu Zábřežsko, 2006

Vyjíždka za prací v rámci území MAS Horní Pomoraví (vyjíždka i dojíždka v území MAS) je opět postavena na dopravě osobním automobilem a autobusem. Je zajímavé, že doprava vlakem za prací v rámci území MAS je minimální (pouze 5 %). A naopak vyjíždka za prací v rámci území MAS na kole dosahuje 16 %.

Pro řadu členských obcí MAS je problém bezpečnosti cyklistů dojíždějících z jejich obce do práce, proto níže uvádíme rozsah vyjíždky do práce na kole v každé obci, dle SLDB 2011. Počet dětí dojíždějících do školy na kole je minimální. Největší množství vyjíždějících osob je ve městě Zábřeh, Postřelmově a Leštině. Nejvyšší podíl osob vyjíždějících na kole k celkovému počtu vyjíždějících za prací je v Bohuslavicích, Bušíně, Kolšově a Leštině.

Tabulka č. 12: Počet vyjíždějících do práce a školy na kole v MAS Horní Pomoraví

	Počet osob vyjíždějících do zaměstnání celkem	Počet osob vyjíždějících do zaměstnání na kole	Podíl osob vyjíždějících do zaměstnání na kole	Počet žáků dojíždějících do školy na kole
Bohdíkov	177	23	13%	2
Bohuslavice	100	47	47%	4
Bratrušov	77	4	5%	2
Brníčko	88	14	16%	0
Bušín	44	17	39%	0
Drozdov	30	2	7%	0
Dubicko	167	27	16%	1
Hanušovice	166	2	1%	0
Horní Studénky	70	3	4%	1
Hoštejn	65	1	2%	0
Hrabová	65	5	8%	0
Chroměč	96	12	13%	0
Jedlí	75	0	0%	0
Jestřebí	63	3	5%	0
Jindřichov	60	2	3%	0
Kamenná	46	1	2%	0
Kolšov	120	32	27%	1
Kopřivná	40	2	5%	0
Kosov	69	1	1%	0
Lesnice	91	13	14%	1
Leština	235	58	25%	2
Lukavice	158	16	10%	3
Malá Morava	29	0	0%	0
Nemile	92	9	10%	2
Olšany	71	5	7%	0
Písařov	99	9	9%	2
Postřelmov	424	52	12%	4
Postřelmůvek	66	9	14%	0
Rájec	73	11	15%	1
Rohle	64	2	3%	0
Rovensko	110	17	15%	1
Ruda nad Moravou	311	44	14%	2
Staré Město	64	3	5%	0

Sudkov	164	31	19%	3
Svébohov	54	5	9%	0
Štítý	104	3	3%	0
Vyšehoří	33	2	6%	0
Zábřeh	1516	71	5%	7
Zborov	29	2	7%	0
Zvole	171	28	16%	1
Celkem/průměr	5576	588	11%	40

Shrnutí kapitol ekonomicky aktivní obyvatelstvo

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo tvoří 50% podíl obyvatel v regionu. Nezaměstnanost na území MAS Horní Pomoraví je výrazně nad celorepublikovým průměrem i nad průměrem v Olomouckém kraji. Extrémně vysoká nezaměstnanost v SO POÚ Hanušovice (2. nejvyšší v Olomouckém kraji; po POÚ Javorník). Vysoce nadprůměrná nezaměstnanost v území MAS Horní Pomoraví je dlouhodobý a strukturální problém. Na území MAS vzniká jen minimum pracovních míst, a pokud vznikají, tak nárazově či nad možnosti místního trhu práce je uspokojit (vazba na vzdělanostní strukturu). Na Hanušovicku, kde byla i v roce 2014 dvakrát vyšší nezaměstnanost než v Olomouckém kraji, byl nižší počet *uchazečů o práci na jedno volné pracovní místo* než v Olomouckém kraji, tzn. pokud i v periferních částech MAS vznikají pracovní místa, je stejně obtížné je obsadit.

Z pohledu specifických skupin trhu práce se území MAS Horní Pomoraví potýká především vysokým podílem dlouhodobě nezaměstnaných, 50+. Díky vyliďňování a stárnutí populace nejsou významnou skupinou nezaměstnaných absolventi, ale z pohledu strategického rozvoje je důležité dát naději mladým absolventům z území MAS, aby zde našli práci, neodcházeli a žili kvalitní život.

Obce z území MAS hojně využívají nástrojů aktivní politiky trhu práce a to i nástroj prostupného zaměstnávání, jehož prvním stupněm je APP (aktivizační pracovní příležitost), který je obcemi využíván.

Lidé z území MAS Horní Pomoraví velmi často vyjíždějí za prací mimo území MAS, protože zde není dostatek pracovních pozic. Hlavním místem vyjížděky za prací je město Šumperk a Mohelnice. Několik stovek osob dojíždí i do vzdálenější Olomouce či měst v Pardubickém kraji (Lanškroun, Červená Voda, Králíky). Naopak jen minimum osob žijících mimo území MAS dojíždí za prací do území MAS Horní Pomoraví. Hlavním dopravním prostředkem pro dojížděku je osobní automobil a autobus. Zázemí pro autobusovou dopravu v řadě obcí neposkytuje dostatečnou kvalitu pro denní dojížděku či kombinaci s jinou formou dopravy. Z řady obcí lidé hojně dojíždí za prací na kole, ale bez dostatečné a bezpečné cyklistické infrastruktury.

Problémy v území:

Vysoká nezaměstnanost na celém území MAS, velmi vysoká nezaměstnanost na Hanušovicku, kde je řada sociálně vyloučených lokalit (viz. Kapitola „Sociální oblast“). Obtížná zaměstnatelnost rizikových skupin: absolventi škol, věková skupina 50+, dlouhodobě nezaměstnaní, osoby sociálně vyloučené či osoby, jimž toto vyloučení hrozí.

Nedostatečná flexibilita trhu práce (přes vysokou nezaměstnanost zůstávají vytvořená pracovní místa neobsazená). Rozsáhlá a velmi častá dojížděka za prací bez dostatečného zázemí pro veřejnou dopravu (především autobusy) či cyklodopravu.

Rozvojový potenciál/inovace:

Díky lepšímu povědomí představitelů veřejného sektoru o potřebnosti rozvoje sociální ekonomiky, odpovědného podnikání a odpovědného zadávání veřejných zakázek, je v regionu velký potenciál pro udržitelné sociální podnikání a spolupráci podnikatelů (odpovědných), neziskových organizací a obcí. Tento mezistupeň mezi nástroji aktivní politiky zaměstnanosti a otevřeným trhem práce v regionu chyběl a stále chybí a je zde velký potenciál pro rozvoj sociálních podniků v regionu.

Díky stavu sociální exkluze v regionu a s tím spojené vysoké nezaměstnanosti je velký potenciál regionu v zastavení prohlubování sociální exkluze pomocí komplexních projektů zaměřených na zaměstnanost, vzdělávání a služby sociální prevence.

Obce jsou připravené (finančně i projektově) využít nové finanční prostředky ESIF na vznik a rozvoj veřejné a bezmotorové dopravy. Díky tomu zvýšit počet osob dojíždějících za prací či službami (škola, úřad, pošta, obchod) či zkvalitnit služby pro tyto uživatele. Důležitou inovací spojenou s tvorbou infrastruktury pro veřejnou a bezmotorovou dopravu jsou systém sdílení kol, elektrokol, elektromobilů či zavedení senior/baby/rádio taxi.

5.4.2 Podnikání

Počet podnikatelských subjektů v roce 2013 v území MAS dosahoval 8 685 podniků, přičemž ještě v roce 2011 dosahoval celkový počet 9 268 subjektů. V roce 2012 došlo k rasantnímu poklesu počtu podniků, ale zřejmě došlo k zrušení nefunkčních subjektů, protože v roce 2012 bylo dle dat ČSÚ nejvíce subjektů se zjištěnou aktivitou, a to 4 748 podniků. Více podnikatelských subjektů je v ORP Zábřeh, ale při přepočtu na počet obyvatel je vyšší podnikatelská aktivita v ORP Šumperk.

Tabulka č. 13a: Podniky dle SO ORP v MAS Horní Pomoraví za rok 2013

	Počet obyvatel	Registrované subjekty	Podnikatelská aktivita	Subjekty se zjištěnou aktivitou
ORP Zábřeh	33 522	5 647	0,168	3 004
ORP Šumperk	16 282	3 038	0,186	1 572
Celkem	49 804	8 685	0,174	4 576

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

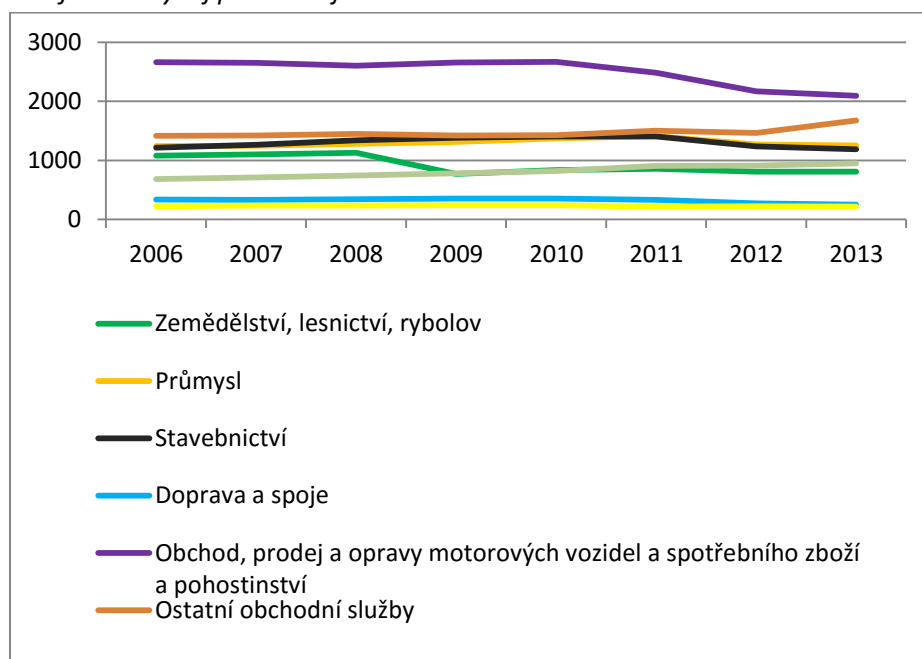
Tabulka č. 13b: Vývoj počtu podniků v území MAS Horní Pomoraví

Počet podnikatelských subjektů	2010	2011	2012	2013
Registrované subjekty (A)	9224	9268	8580	8685
Subjekty se zjištěnou aktivitou (B)	4693	4714	4748	4576
Podíl aktivních subjektů (B/A)	51%	51%	55%	53%

Zdroj: ČSÚ, RES, vlastní zpracování

Vývoj počtu podniků dle zaměření je uveden v grafu níže, z kterého je patrné, že v území MAS dochází k růstu subjektů v ostatních službách (hnědá linie), a že došlo k rasantnímu poklesu počtu podniků v zemědělství (zelená linie) a v oblasti obchodu a pohostinství (fialová).

Graf č. 27: Vývoj počtu subjektů dle zaměření

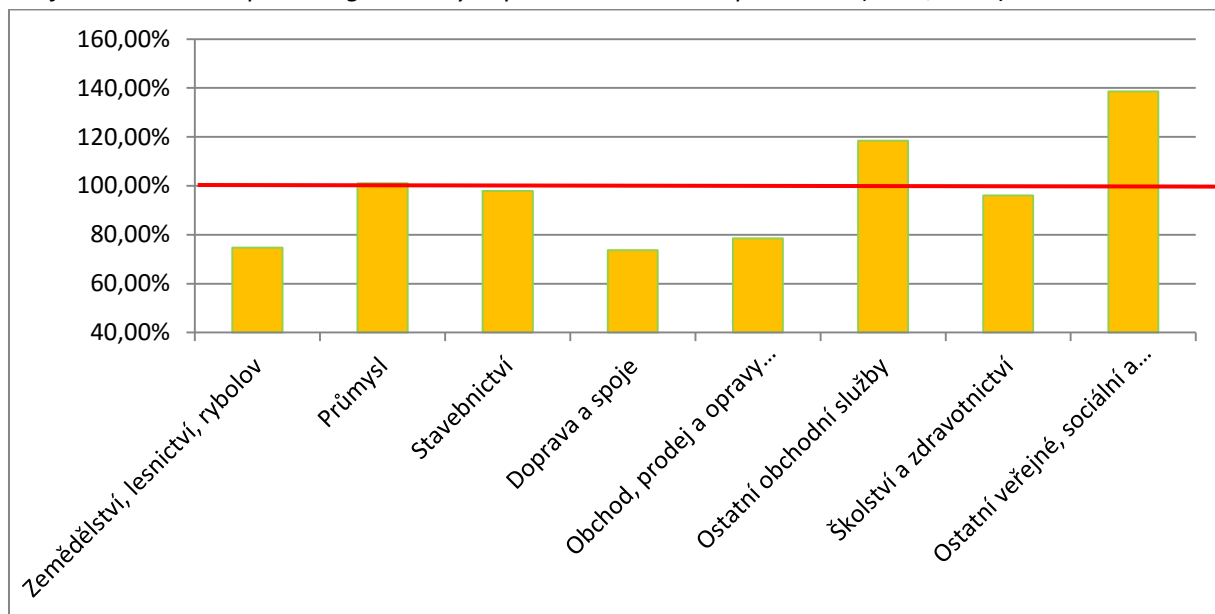

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Oblasti podnikání, které zaznamenaly kladný vývoj, jsou Ostatní obchodní služby, které navýšily svůj počet v období 2006-2013 o více jak 18 % a počet subjektů zajišťujících Ostatní veřejné a sociální

služby dokonce narostli o 38 %. Podniky v zemědělství, dopravě či obchodu a pohostinství zaznamenaly významný pokles subjektů.

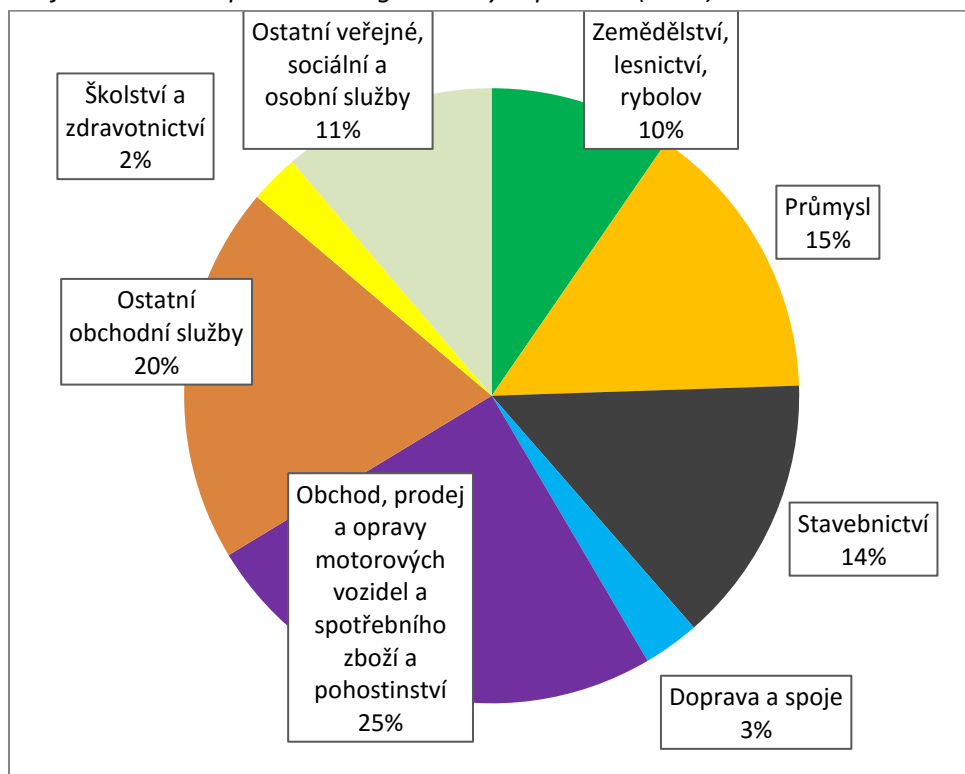
Graf č. 28: Srovnání počtu registrovaných podniků dle oblasti podnikání (2013/2006)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Nejvíce subjektů působí v rámci oblasti obchodu, prodeje a opravy motorových vozidel a spotřebního zboží a pohostinství, celkem 29 %. Dále jsou v regionu výrazněji zastoupeny ostatní obchodní služby a stavebnictví a také průmysl.

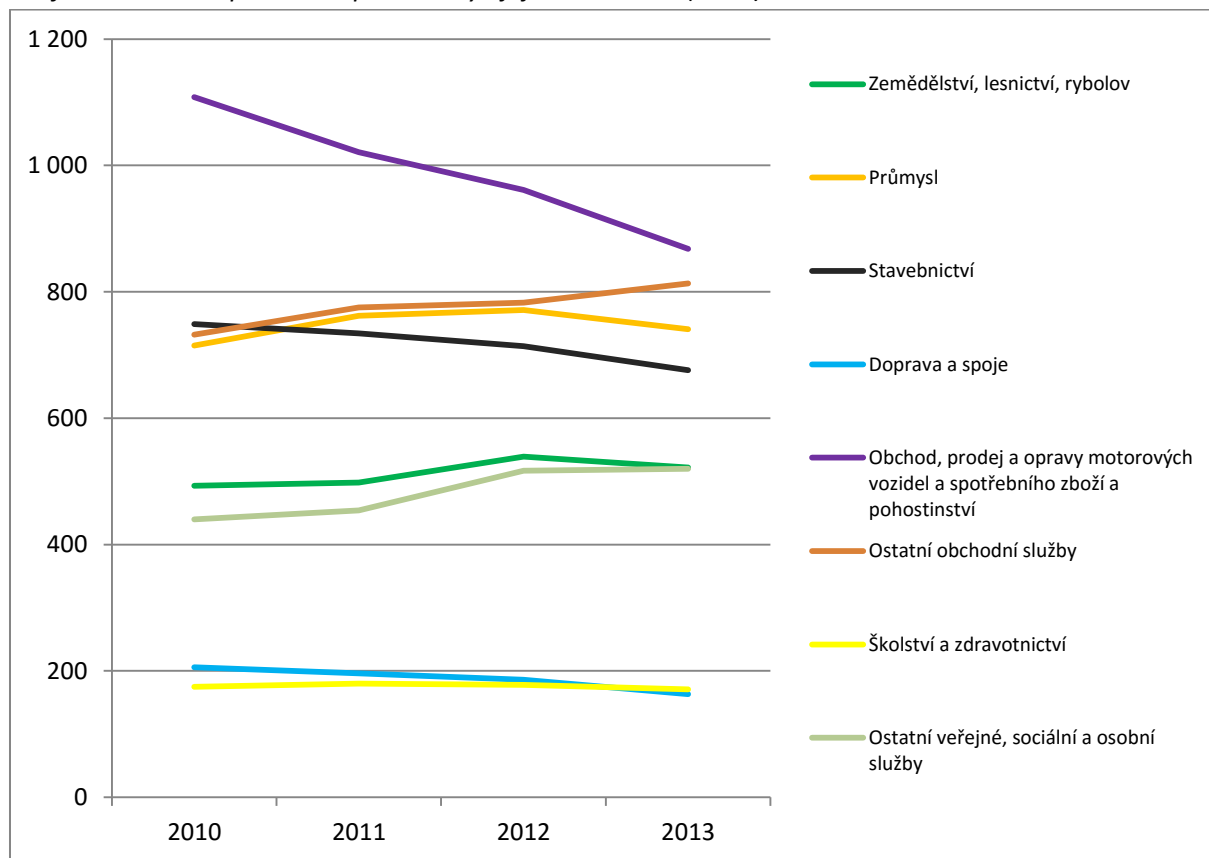
Graf č. 29: Oblasti podnikání registrovaných podniků (2013)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Výše uvedené statistiky o počtu registrovaných podniků dle oblasti podnikání zachycují často pokles podnikatelských subjektů, které ale zřejmě nevyvíjely podnikatelskou činnost, proto následující graf využívá dat ČSÚ o podnicích vyvíjejících aktivitu. Z těchto dat z roky 2010 až 2013 vyplývá, že pokles počtu podniků výjma obchodu a pohostinství (fialová linie) není rasantní a naopak v řadě oblastí podnikání dochází k pozvolnému růstu (ostatní obchodní služby, zemědělství, průmysl aj.).

Graf č. 30: Oblasti podnikání podniků vyvíjejících aktivitu (2013)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obecně pro venkovský prostor je typickou oblastí podnikání zemědělství, lesnictví, potravinářství a dřevozpracující průmysl, jako podnikání přímo navázané na přírodní produkci a prvovýrobu. Přestože dochází k rozsáhlé restrukturalizaci hospodářství ke službám, která byla popsána i na území MAS Horní Pomoraví výše, tak Program rozvoje venkova ČR podporoval a podporovat bude tyto sektory hospodářství pod větším drobnohledem. Z tohoto důvodu jsme vytvořili analýzu vývoje počtu aktivních podnikatelů v těchto oblastech hospodářství, z kterého vyplývá, že v zemědělství působí nejvíce aktivních podnikatelů rámci definovaných významných oblasti hospodářství pro Program rozvoje venkova ČR. Přes významný pokles aktivních podnikatelských subjektů v lesnictví a dřevozpracujícím průmyslu, který mezi lety 2010 až 2013 dosáhl až 30 %, tak lesnictví a dřevozpracující průmysl je důležitým sektorem se 171 aktivními podnikatelskými subjekty a se stovkami zaměstnanců. Bližší vývoj počtu aktivních podnikatelských subjektů podnikání zemědělství, lesnictví, potravinářství a dřevozpracující průmysl, které jsou významné pro implementaci Programu rozvoje venkova ČR 2014-2020 obsahuje níže uvedená tabulka č. 14.

Tabulka č. 14: Vývoj počtu podnikatelských subjektů v zemědělství a lesnictví se zjištěnou aktivitou

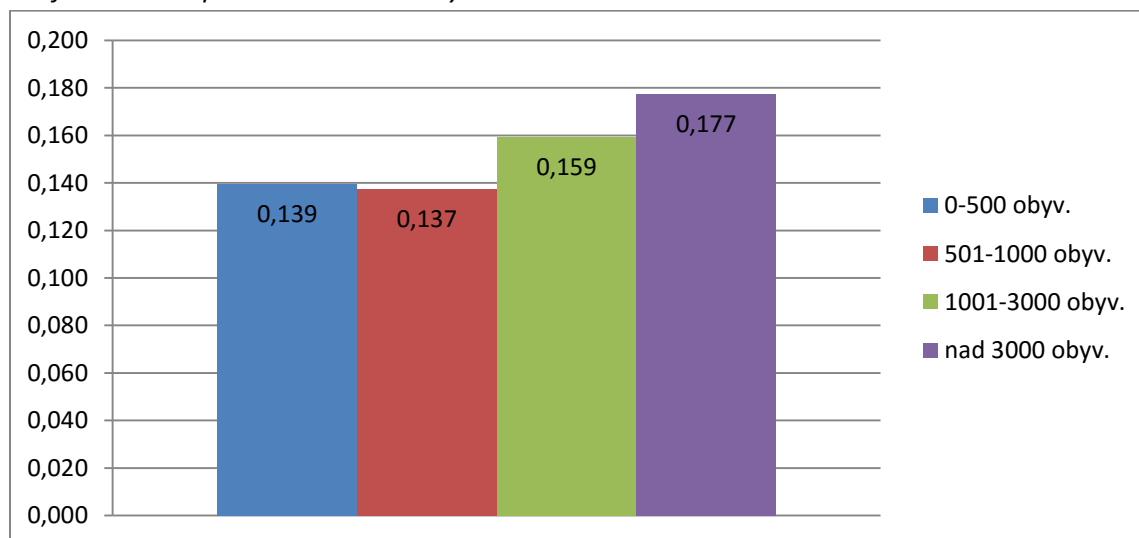
	2010	2011	2012	2013	Rozdíl 2013-2010
Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti	364	384	438	433	69
Lesnictví a těžba dřeva	127	112	99	87	-40
Výroba potravinářských výrobků a nápojů	39	46	43	40	-1
Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku	125	99	91	84	-41

Zdroj: ČSÚ - <http://vdb.czso.cz/>, vlastní zpracování

5.4.2.1 Podnikatelská aktivita

V porovnání s velikostí obcí je možné konstatovat, že míra podnikatelské aktivity se zvyšuje s velikostí obcí, což je pravděpodobně dáno snazším přístupem ke službám a celkově dostupností lidských a materiálně-technických zdrojů. Míru podnikatelské aktivity vypočítáváme z počtu registrovaných podnikatelských subjektů vydělený počtem obyvatel. Je zajímavé v nejmenší velikostní skupině obcí (do 500 obyvatel) je vyšší míra podnikatelské aktivity než u vesnic od 500 do 1000 obyvatel. Tento fakt je zřejmě způsoben vysokou podnikatelskou aktivitou v oblasti cestovního ruchu v malých horských vesnicích na severu MAS Horní Pomoraví (Šleglov, Vikantice, Branná).

Graf č. 31: Míra podnikatelské aktivity dle velikosti obcí

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V území MAS Horní Pomoraví je podnikatelská aktivita nižší v ORP Zábřeh, přestože zde leží město Zábřeh s 2 677 podniky a mírou podnikatelské aktivity (MPA) 0,206. Vyšší podnikatelská aktivita na severu území MAS Horní Pomoraví (ORP Šumperk) je zapříčiněna cestovním ruchem, který je spojen s řadou malých podniků v oblasti poskytování ubytování a pohostinství. Celkově však MAS Horní Pomoraví má na svém území relativně nízkou podnikatelskou aktivitu, protože během sledovaného období vždy dosahoval méně než 0,2 podniku na obyvatele, což je výrazně méně než je průměr v Olomouckém kraji či ČR.

Tabulka č. 15: Vývoj počtu podniků v území MAS Horní Pomoraví

	2010		2011		2012		2013	
	Podniky	MPA	Podniky	MPA	Podniky	MPA	Podniky	MPA
ORP Zábřeh	6 020	0,179	6 034	0,179	5 586	0,166	5 647	0,168
ORP Šumperk	3 204	0,191	3 234	0,197	2 994	0,183	3 038	0,187
Celkem MAS HP	9 224	0,183	9 268	0,185	8 580	0,172	8 685	0,174
Olomoucký kraj	135,2*	0,211	137,9*	0,216	134,1*	0,210	136,0*	0,214
ČR	2 637*	0,252	2 703*	0,258	2 727*	0,260	2 694*	0,256

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování; MPA = míra podnikatelské aktivity = počet podniků na obyvatele; * = v tisících

Podnikatelská aktivita v obcích regionu je kromě dostupnosti služeb a materiálně-technických zdrojů také odrazem skutečnosti, zda v těchto obcích sídlí nějaký větší zaměstnavatel. Pokud je v obci či nejbližším okolí dostupné zaměstnání, jsou obyvatelé většinou v zaměstnaneckém poměru (např. Lukavice, kde podniká „každý desátý obyvateľ“ – míra podnikatelské aktivity je 0,1), naopak pokud jsou obce odlehle ve špatně dopravně dostupných podmínkách, obyvatelé jsou často (pokud nejsou dlouhodobě nezaměstnanými) podnikatelé, například v zemědělské činnosti či poskytují služby v oblasti cestovního ruchu – provozují penziony (Vikantice, Šléglov, Branná, Janoušov, Malá Morava, kde podniká „každý třetí obyvateľ“ – míra podnikatelské aktivity je 0,33).

Nejvíce registrovaných podniků i podniků se zjištěnou aktivitou je nejvíce ve městě Zábřeh, kde v roce 2013 sídlilo 2 677 registrovaných podniků a 1 428 podniků se zjištěnou aktivitou. Počet podnikatelských subjektů v obci je úzce spjat s počtem obyvatel, ale při výpočtu podnikatelské aktivity vyčnívá Staré město, kde „každý čtvrtý obyvateľ podniká“ (míra podnikatelské aktivity je 0,25). Na druhou stranu nejnižší podnikatelská aktivita mezi největšími obcemi území MAS je v Postřelmově. V menších obcích do 1 500 obyvatel (v tabulce řádek „ostatních 40 obcí“) je podnikatelská aktivita velmi nízká a průměrně „každý šestý obyvateľ podniká“.

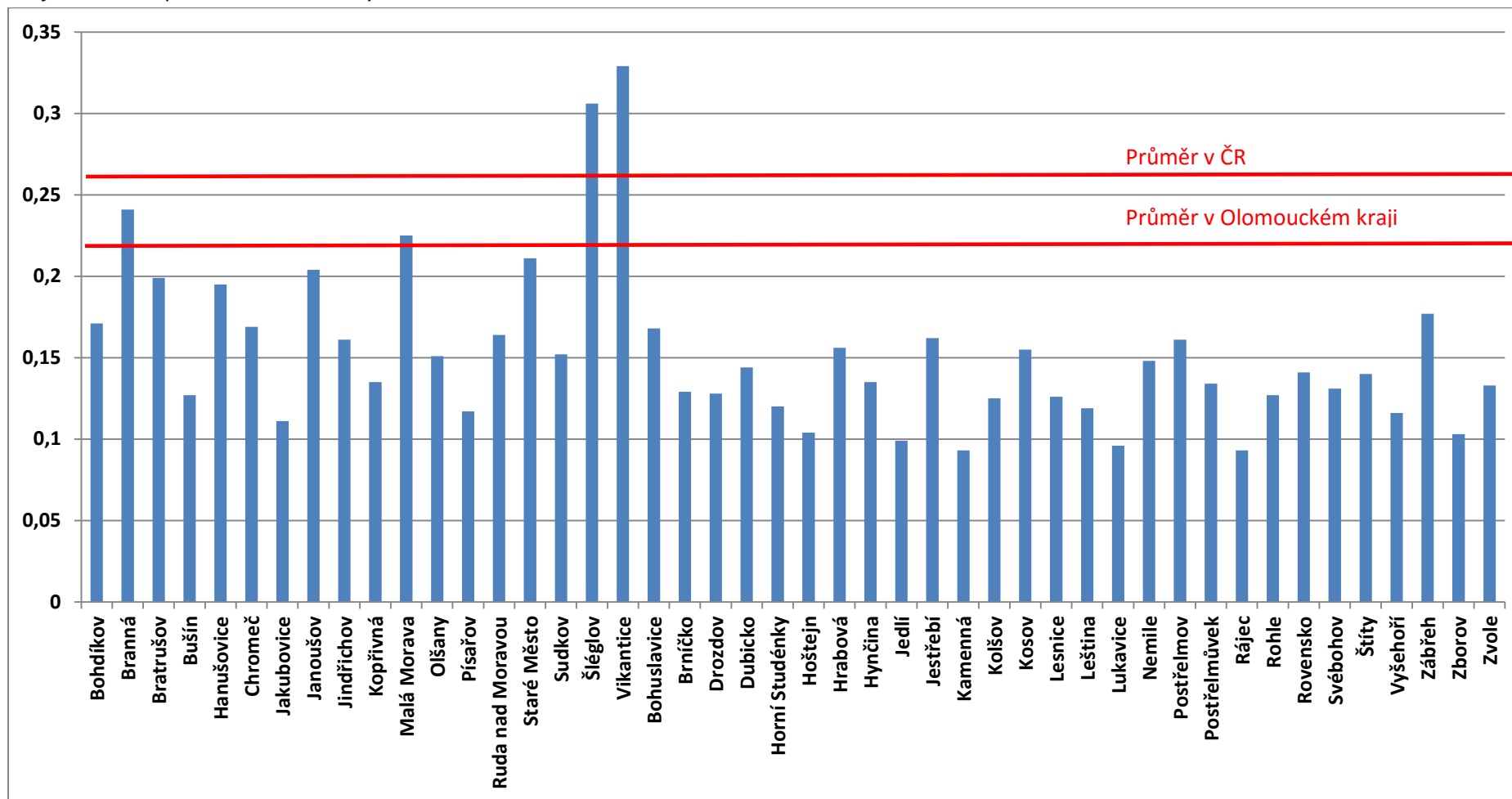
Tabulka č. 16: Obce s největším počtem podniků rok 2013

	Registrované podniky	Podnikatelská aktivita	Subjekty se zjištěnou aktivitou
Město Zábřeh	2 677	0,206	1 428
Město Hanušovice	630	0,206	312
Obec Postřelmov	551	0,169	282
Obec Ruda nad Moravou	462	0,180	254
Město Staré město	413	0,244	217
Město Štítý	321	0,169	168
Ostatních 40 obcí	3 631	0,157	1 915

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Region je specifický poměrně silným zastoupením zemědělských podnikatelů, a především v severní části se jedná o ekologické zemědělství s ohledem na podhorskou oblast a specifické podmínky pro hospodaření. V návaznosti na potenciál farem a charakter krajiny se jedná také o region s doposud nedostatečně využitým potenciálem v oblasti cestovního ruchu.

Graf č. 32: Míra podnikatelské aktivity ve všech obcích MAS

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.4.2.2 Významní zaměstnavatelé regionu

Největším zaměstnavatelem v regionu jsou OP papírna. Papírna v Olšanech je stabilním zaměstnavatelem, který snižuje míru nezaměstnanosti nejen v mikroregionu Ruda, ale je také zaměstnavatelem „nasávající“ kvalifikovanou pracovní sílu ze širokého okolí, přesahujícího hranice MAS Horní Pomoraví. Firma Klein & Blažek, s.r.o. je také nadregionálním zaměstnavatelem, ale především působí v problémovém území na hranici krajů se špatnou dopravní dostupností a výrazně tak chrání odlehlou část území MAS před zásadním hospodářským oslabením a následným vylidňováním.

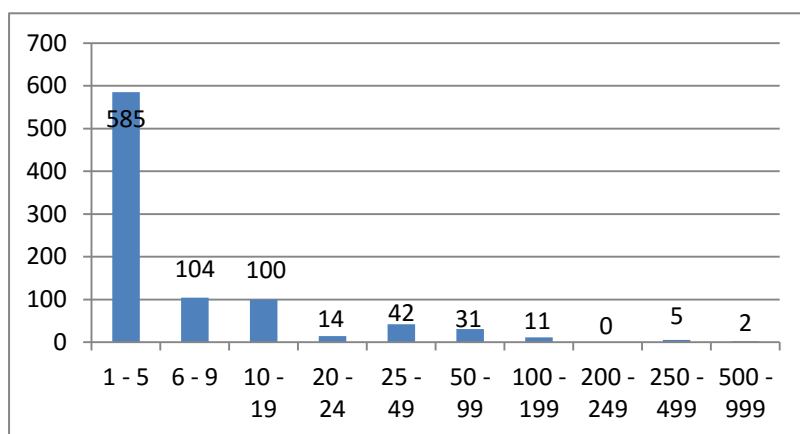
Tabulka č. 17: Největší zaměstnavatelé v regionu

Název podniku	obec	počet zaměstnanců	obrat*
OP papírna, s.r.o.	Olšany	500 - 999	2941
Klein & Blažek, s.r.o.	Štítý	500 - 999	1060
Úsovsko a. s.	Klopina	250 - 499	584
ZKL Hanušovice, a.s.	Hanušovice	250 - 499	307
Zemědělské družstvo Dubicko	Dubicko	250 - 499	2
Vápenka Vitošov, s.r.o.	Hrabová	100 - 199	941
Pivovar Holba, a.s.	Hanušovice	100 - 199	300
Dubická zemědělská, a.s.	Dubicko	100 - 199	172
Ing. RNDr. Vojtěch Novotný, CSc.	Dubicko	100 - 199	104
Domov důchodců Štítý, příspě.org.	Štítý	100 - 199	30

* v mil. Kč za rok Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

ZKL Hanušovice patří mezi největší zaměstnavatele v regionu se sídlem ve velmi problémovém území MAS Horní Pomoraví z hlediska zaměstnanosti. Výroba v této firmě však podléhá sezónním a cyklickým výkyvům a na míře nezaměstnanosti na Hanušovicku se tyto výkyvy opakovaně projevují.

Graf č. 33: Počet ekonomických subjektů dle počtu zaměstnanců

V grafu je uveden celkový počet ekonomických subjektů, který v rámci regionu MAS dosáhl počtu 894. Dále je v regionu evidováno 2 864 organizací bez zaměstnanců a 5 661 organizací bez uvedení počtu zaměstnanců. Tyto subjekty jsou s největší pravděpodobností OSVČ.

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.4.2.3 Opuštěné podnikatelské plochy (brownfields)

Velcí zaměstnavatelé přináší mnoho pracovních míst, ale v případě krachu přináší i mnoho problémů, jako je těžká uplatnitelnost stovek zaměstnanců s omezenou kvalifikací, a také velké opuštěné podnikatelské areály s nejasnou vlastnickou strukturou. Na území MAS Horní Pomoraví byla řada velkých podniků, které z řady důvodů zkrachovaly a zůstaly po nich velké výrobní či podnikatelské nemovitosti tzn. brownfields. Některé z nich jsou alespoň dílčím způsobem využívány místními drobnými řemeslníky.

Tabulka č. 18: Evidované brownfields na území MAS

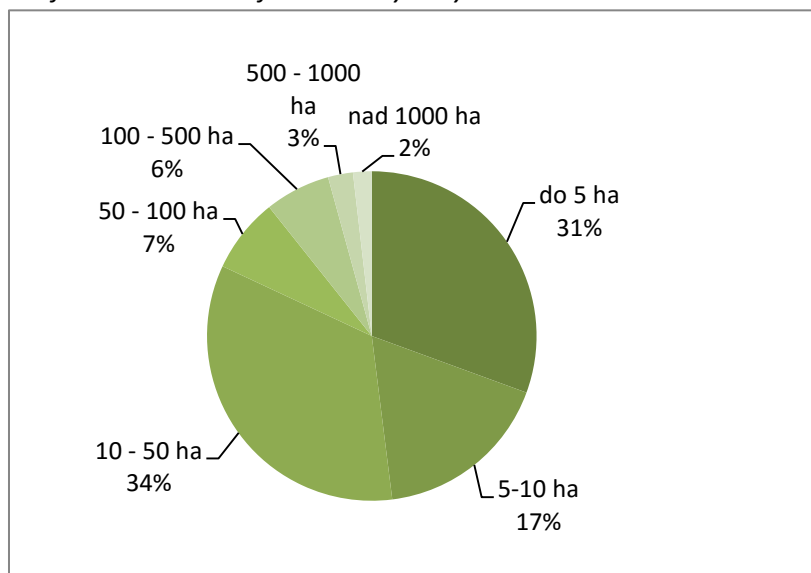
Název	Obec	Rozloha (ha)	Typ lokality
Bývalá škola v Bušíně	Bušín	0,04	Budova v zástavbě
Rekreační středisko Drozdov. pila	Drozdov	2,28	Areál s budovami) (plocha
Zemědělský areál	Hrabová	1,4	Areál s budovami) (plocha
Statek Pusté Žibřidovice	Jindřichov	1,26	Areál s budovami) (plocha
Bývalá pila	Jindřichov	0,41	Areál s budovami) (plocha
Bývalá papírna	Jindřichov	1,2	Areál s budovami) (plocha
Zemědělský areál	Kolšov	1,1	Areál s budovami) (plocha
Skládka	Olšany	1,5	Pozemek (bez budov)
Zemědělský areál	Rájec	3	Areál s budovami) (plocha
Bývalá škola v Hosticích	Ruda nad Moravou	0,05	Budova v zástavbě
Zemědělský areál Staré Město	Staré Město	3	Areál s budovami) (plocha
Zemědělský areál Stříbrnice	Staré Město	7,8	Areál s budovami) (plocha
Kasárna Staré Město	Staré Město	5,5	Areál s budovami) (plocha
Cihelna	Štítý	3,09	Areál s budovami) (plocha
Bývalý kravín	Vyšehoří	0,99	Areál s budovami) (plocha
Areál Hedva	Zábřeh	4,15	Areál s budovami) (plocha
Areál Perla	Zábřeh	2,7	Areál s budovami) (plocha
Zemědělský areál	Zvole	1,66	Areál s budovami) (plocha

Zdroj: KUOK, vlastní zpracování

5.4.2.4 Zemědělství

V regionu působí celkem více než 300 registrovaných zemědělských subjektů. Průměrná velikost farmy se pohybuje kolem 100 hektarů. V případě menších farem se jedná většinou o hospodaření, které jednotlivci realizují v rámci svého volného času při zaměstnání. Nejvíce subjektů, a to jedna třetina, spadá výměrou do kategorie 10-50 hektarů.

Graf č. 34: Rozdělení farem dle výměry

Zdroj: MZe, vlastní zpracování

Rozdíl v hospodaření na trvalých travních porostech a orné půdě je v porovnání jižní a severní části území zcela patrný – v severní části území, jehož většina spadá do režimu zvláštního hospodaření (tzv. LFA oblasti), tvoří trvalé travní porosty tři čtvrtiny výměry zemědělské půdy a jen jednu čtvrtinu pak tvoří půda orná. V obcích mikroregionu Zábřežsko je tento podíl přesně obrácený – jen jednu třetinu tvoří trvalé travní porosty (konkrétně 23% zemědělské půdy), orná půda pak zabírá 77% zemědělské půdy.

Tabulka č. 19: Výměra půdy v jednotlivých obcích regionu

Obec název	Celková výměra (ha)	z toho: Zemědělská půda (ha)	z toho:			
			Orná půda (ha)	Zahrad y (ha)	Ovocné sady (ha)	Trvalé travní porosty (ha)
Bohdíkov	2 622	676	237	48	-	390
Bohuslavice	397	346	257	11	-	79
Branná	1 456	615	116	5	-	495
Bratrušov	1 155	512	95	29	-	388
Brníčko	849	424	220	20	2	182
Bušín	859	373	161	19	-	193
Drozdov	1 369	403	183	8	-	212
Dubicko	783	653	604	19	0	30
Hanušovice	3 682	1 732	569	39	-	1 124
Horní Studénky	724	499	232	13	-	254

Hoštejn	183	90	8	8	-	73
Hrabová	811	332	253	18	1	60
Hynčina	2 544	607	226	21	-	360
Chromeč	548	481	424	18	-	39
Jakubovice	790	340	160	20	-	159
Janoušov	307	174	92	10	-	72
Jedlí	993	693	287	17	-	388
Jestřebí	869	500	283	19	0	199
Jindřichov	5 171	1 712	486	17	1	1 207
Kamenná	512	144	109	11	-	24
Kolšov	376	159	127	13	1	19
Kopřivná	1 186	586	117	9	-	459
Kosov	547	299	122	12	0	164
Lesnice	733	294	208	15	-	70
Leština	524	444	288	17	1	139
Lukavice	1 121	706	487	16	1	201
Malá Morava	6 833	2 493	523	7	-	1 963
Nemile	553	225	138	20	-	67
Olšany	648	272	43	26	1	203
Písařov	1 884	1 019	647	18	0	354
Postřelmov	955	778	693	44	-	41
Postřelmůvek	401	263	186	9	-	68
Rájec	491	322	263	13	1	45
Rohle	1 856	908	612	33	1	263
Rovensko	743	550	470	21	2	57
Ruda nad Moravou	2 498	1 244	428	102	1	713
Staré Město	8 627	2 814	12	15	23	2 810
Sudkov	490	289	204	24	1	60
Svébohov	615	368	216	15	-	137
Šléglov	717	443	2	0	-	441
Štítý	2 991	1 672	1 050	36	0	585
Vikantice	1 005	598	2	0	-	596
Vyšehoří	347	193	80	8	1	104
Zábřeh	3 458	1 765	1 133	122	2	508
Zborov	316	213	116	6	-	91
Zvole	658	459	279	24	1	155

Zdroj: ČSÚ, vlastní úpravy dle LPIS

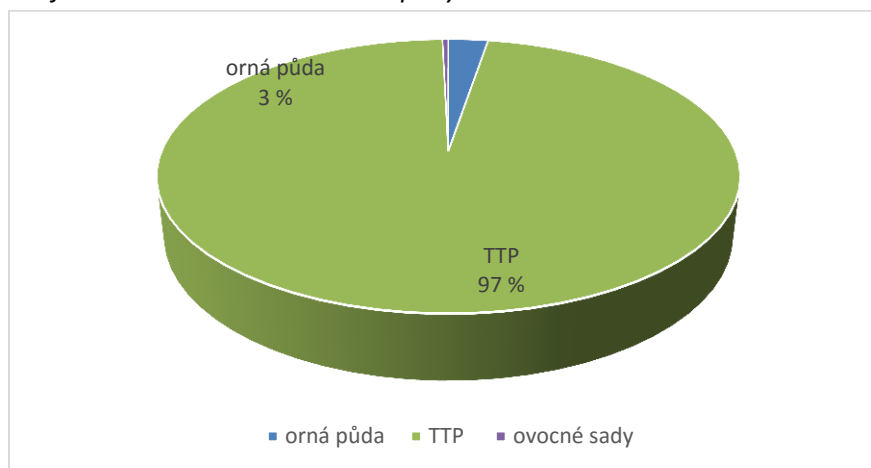
Ekologické zemědělství a zpracování bioprodukce

V režimu ekologického zemědělství hospodaří v regionu celkem 68 subjektů (stav k 31. 12. 2013, zdroj MZe), z toho je 8 právnických osob a 60 fyzických osob. Z celkové výměry zemědělské půdy (30.705 ha) činí ekologicky obhospodařovaná půda téměř jednu třetinu (konkrétně 27%).

Celorepublikový průměr se pohybuje zhruba kolem 12%. Je to dáno zejména přírodními podmínkami regionu, kdy velká část území se nachází v horské či podhorské oblasti.

Většina farem se zabývá chovem skotu bez tržní produkce mléka a dále chovem ovcí, koz nebo koní. Okrajově jsou chována prasata a drůbež (zejména pro osobní potřebu). Jen několik málo farem se zabývá produkcí mléka, jedna farma chová nosnice a nabízí k prodeji biovejce.

Graf č. 35: Struktura zemědělské půdy

Zdroj: MZe, vlastní zpracování

Z uvedeného počtu 68 subjektů hospodařících v ekologickém zemědělství je jen necelá třetina (21 subjektů) obhospodařuje i ornou půdu, většinou však průměrně jen kolem 4 hektarů (v rozmezí 0-15 ha). Jediný subjekt hospodařící ekologickým zemědělstvím na větší ploše působí v okolí Postřelkova, kde obhospodařuje 138 ha orné půdy (tedy 63% celkové výměry orné půdy evidované v systému ekologického zemědělství v území MAS).

Celková výměra půdy v EZ	8324 ha, z toho 93 ha v přechodném období
Z toho:	218 ha orné půdy
	0,62 ha zeleniny
	8074 ha trvalých travních porostů
	32 ha trvalých kultur (sady)
	6 ha ostatní půdy

Průměrná velikost farmy je 128 hektarů. Nejmenší farma má výměru necelých 6 hektarů, největší pak 1.528 hektarů. Největší počet podniků hospodaří na farmě o velikosti 10-50 hektarů, jak je zřejmé z následujícího grafu.

Graf č. 36: Počet subjektů dle velikosti podniku

Zdroj: MZe, vlastní zpracování

Zpracování a výroba potravin v regionu

Farem, které finalizují produkci je v regionu minimum. V tabulce je uveden přehled výrobců potravin v regionu MAS Horní Pomoraví, výrobci potravin, kteří zároveň provozují zemědělskou prvovýrobu, jsou v tabulce označeni. Jsou zde uvedeny pouze subjekty, které uvádí své výrobky na trh oficiálně.

Potravina	Výrobce, provozovna
	Vašíček pekařství a cukrářství s.r.o, Zábřeh
	Jana Bandová, Hanušovice
	Pekařství Král, Hanušovice
Pekařské a cukrářské výrobky	Marie Diblíková, Zábřeh – cukrářské výrobky
	Pekárna Falta s.r.o., Štítý
	Pekařství Leština s.r.o.
	Olga Grundělová – firma Kremo, Staré Město (+ provozovna Branná) – staroměstská máslová trubička
	M A R W I N v.o.s., Hanušovice (ovce a skot)*
Jatka	Agrodružstvo Zábřeh (prasata a skot)*
	Lubomír Hroch, Malá Morava
	Štefan Piteř, Olšany
	U Bínů, s.r.o., Hrabenov
	Karel Unzeitig, Olšany
Řeznictví a uzenářství	Jana Krůšová, Leština – domácí uzeniny

	Rýznar spol. s r. o., Horní Studénky – farmářské uzeniny*
	Dubická zemědělská a.s.*
	MVDr. Josef Klimeš, Bušín
	Josef Bartoš, Štítý – Crhov
Sýry	Michal Hrdlička, Brníčko (ovčí a kravské)*
	Pavλίna Skřivánková, Lukavice – Slavoňov (kozí a kravské)*
	Pivovar Holba, a.s., Hanušovice – výroba piva
	TOMA Olomouc, a.s. - Minipivovar Kolštejn, Branná
Nápoje	Lihovar Hrabová s.r.o., pěstitelské pálení
	Milan Pospíšil, Jakubovice – pěstitelské pálení
	Eva Najmanová, Zvole – pěstitelské pálení
	NAVOS a.s., provozovna Zábřeh – pěstitelské pálení
	CEREA – Mgr. Jiří Vytopil, Zábřeh – cereální tyčinky (sladké i slané)
Různé	Rodinná konzervárna Via Delicia – Olin Bezchleba, Zábřeh
Biopotraviny	PRO-BIO, obchod.spol. s r.o. – mlynářské výrobky

**uvedený výrobce je zároveň zemědělským podnikatelem*

V oblasti **zpracování faremní produkce** je obrovský potenciál pro budoucnost. Je potřeba však drobným zemědělcům pomoci s řešením základních požadavků na splnění legislativních norem („kuchařka“ pro zpracování produkce na farmě a prodej ze dvora; inspirace, příklady dobré praxe přímo na farmách). Spotřebitelé si k nim cestu většinou už najdou sami.

Výrobci biopotravin v regionu

Pekařství Leština s.r.o.

Soukromá pekárna s vlastní prodejnou, zpracování mouky z ekologického zemědělství, pečení bio pečiva jednou týdně, dodávají do obchodů a zdravých výživ v regionu.

Pekařské a cukrářské výrobky

PRO-BIO, obchodní společnost s r.o.

Firma se sídlem ve Starém Městě pod Sněžníkem se zabývá zpracováním a výrobou biopotravin, provozuje svůj bio mlýn a hospodaří na dvou vlastních ekologických farmách. Svou činnost započala společnost PRO-BIO, s.r.o. v roce 1993, a v současné době patří k největším zpracovatelům a výrobcům biopotravin v České republice. Zaměstnává kolem 90 lidí a její sortiment čítá více než 1 300 produktů v kvalitě bio.

Mlýnské výrobky

M A R W I N , v.o.s.

Jatka pro ovce a skot

Společnost se sídlem v Hynčicích nad Moravou je soukromou společností, zabývající se zemědělskou prvovýrobou. V roce 2013 firma uvedla do provozu vlastní porážku a zpracování masa (hovězí a skopové).

5.4.2.5 Cestovní ruch

Cestovní ruch a kulturní dědictví území MAS Horního Pomoraví je rozvíjeno řadou subjektů, proto se tato strategie opírá o odborné publikace a strategické dokumenty těchto subjektů:

- Ministerstvo pro místní rozvoj: Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2014 – 2020, vydáno 2013
- Olomoucký kraj: Koncepce rozvoje kultury a památkové péče Olomouckého kraje pro období 2014 – 2016, vydáno 2014; Marketingová studie cestovního ruchu Olomouckého kraje na období 2014 – 2016, vydáno 2013
- Mikroregion Zábřežsko: Strategie rozvoje cestovního ruchu Mikroregionu Zábřežsko, 2005

MAS Horní Pomoraví leží z hlediska rozdělení turistické destinace Jeseníky na území tří lokalit, které takřka splývají se správními obvody pověřených obecních úřadů (SO POÚ). Destinační management území MAS rozděluje na:

- I. Staroměstsko a Hanušovicko
- II. Šumpersko – pouze Svazek obcí regionu Ruda
- III. Zábřežsko

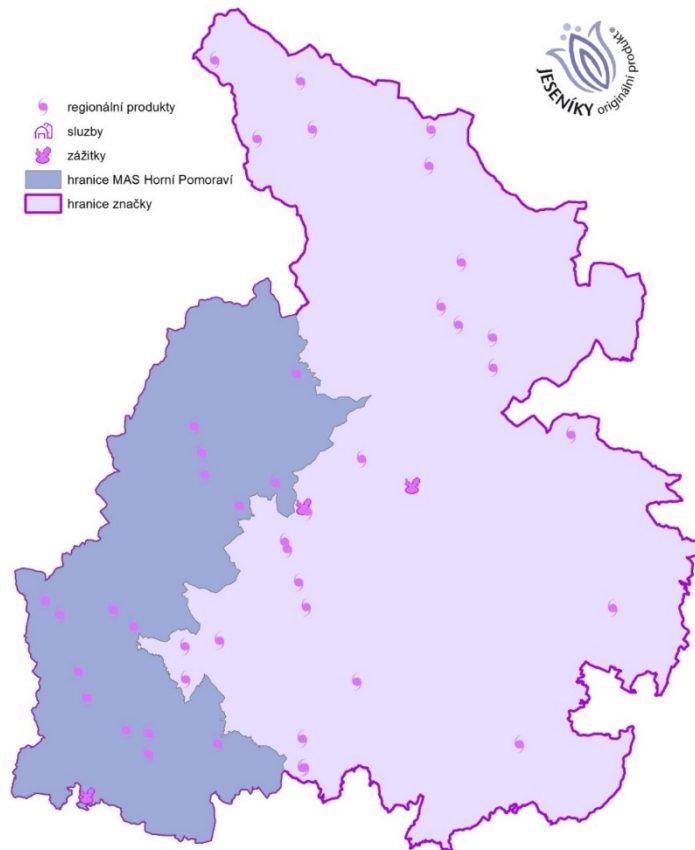
Celá oblast je z hlediska cestovního ruchu pestrá. Severní lokalita Staroměstsko a Hanušovicko se vyznačuje horským podnebím s četnými srážkami, dlouhou zimou a dostatkem sněhové pokrývky. Jižnější část území je vhodná k cykloturistice a celoroční rekreaci.

Území má lokalizační předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Jde o předpoklady jak přírodní, tak i kulturní. Kulturněhistorické předpoklady souvisejí s činností obyvatel a jsou dány rovněž historickým vývojem území. Pro rozvoj cestovního ruchu v území je důležitá infrastruktura - areály, kde mohou návštěvníci provozovat sportovní aktivity sezónně i celoročně, nabídka turistických cílů a památek, ubytovací a stravovací služby.

Na samotnou nabídku by měl navazovat i cílený marketing, který pobídne k návštěvě regionu. Jde o marketing nejen pro turisty z velkých center a vzdálených oblastí, ale také o marketing uvnitř regionu, který přesvědčí obyvatele o kvalitě služeb a zážitků a naučí je více využívat nejen místní produkty, ale i služby a současně být na ně hrdý. Tyto aspekty souvisí s identitou místních komunit, které se podrobněji věnuje část oblasti podpory č. 1 Lidské zdroje, 1.2 Rozvinutý komunitní život.

*Mapa č. 11: Přehled držitelů značky **JESENÍKY originální produkt**[®]*

Marketingovým nástrojem cestovního ruchu v regionu je značka **JESENÍKY originální produkt®**,

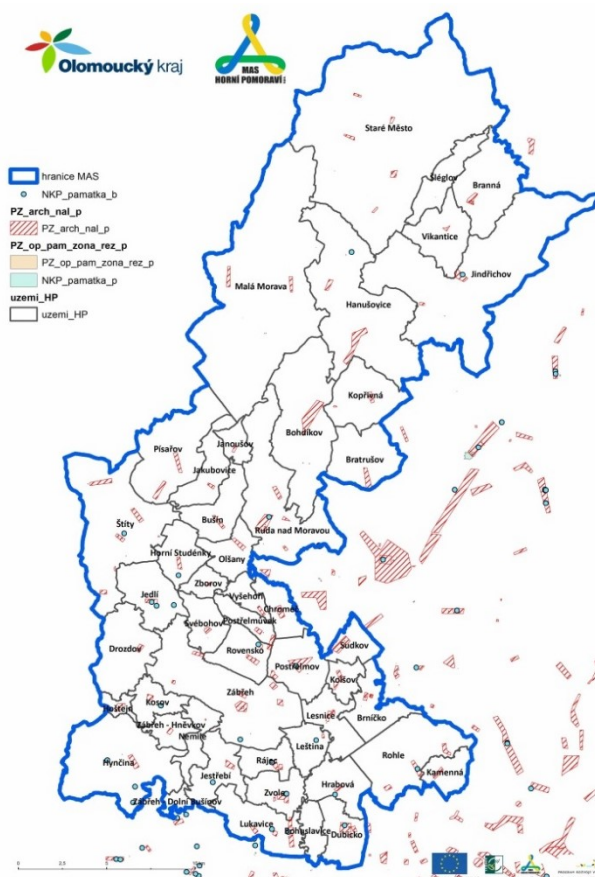
kterou Místní akční skupina Horní Pomoraví koordinuje v Jeseníkách od roku 2010. Značka představuje nejen marketingový nástroj v oblasti cestovního ruchu v regionu, ale také záruku kvality, tradice, šetrnosti k životnímu prostředí a původnosti v regionu.

Regionální značka **JESENÍKY originální produkt®** poskytuje marketingovou podporu pro více jak 115 výrobců či poskytovatelů služeb a zážitků z podhůří Jeseníků (nejen z území MAS Horní Pomoraví). Z území MAS Horní Pomoraví je 16 výrobců oceněných touto značkou a je 12 poskytovatelů služeb a 5 zážitků.

V rámci rozvoje značky Jeseníky **originální produkt®** dochází ke spolupráci mezi certifikovanými výrobci a poskytovateli služeb. Spolupráce probíhá jak formou společné propagace,

prezentace, ale i odběru zboží a surovin, které jsou certifikovány. Samovolně tak vzniká funkční regionální klast.

Mapa č. 12: Atraktivity cestovního ruchu na území MAS Horní Pomoraví

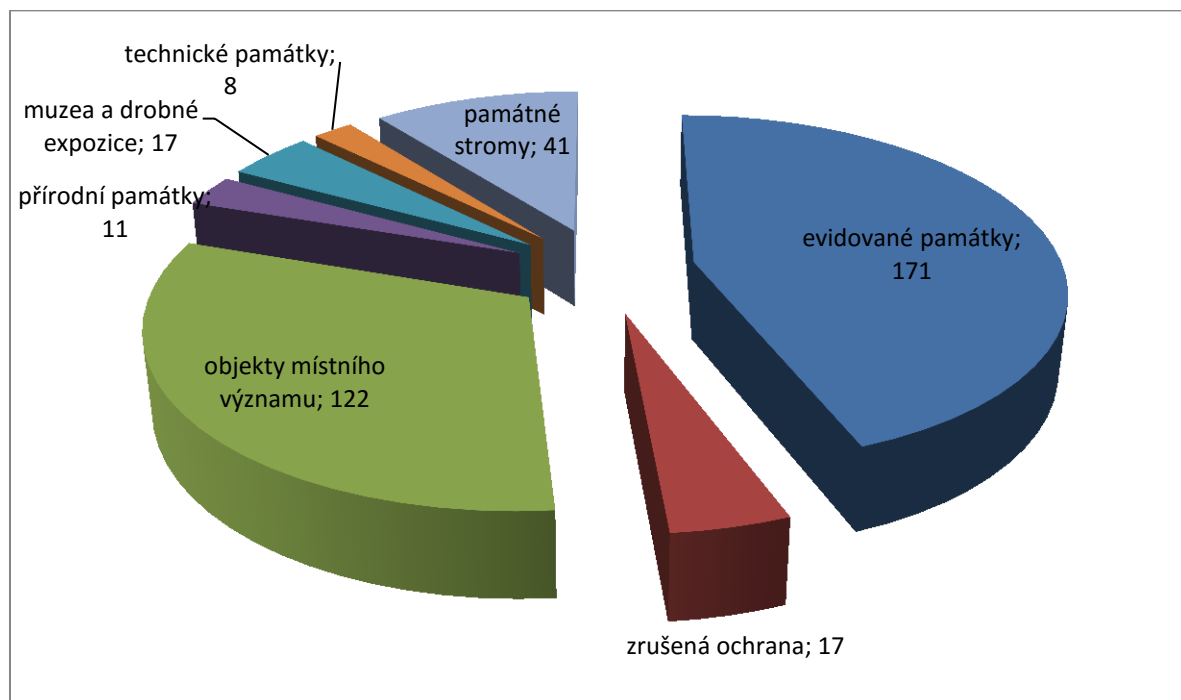
V Horním Pomoraví lze provozovat následující formy cestovního ruchu:

Horská a pěší turistika patří k nejčastěji vyhledávaným v regionu vzhledem k horskému a podhorskému rázu krajiny. V regionu se vyskytuje kvalitní síť turistických tras provozovaných Klubem českých turistů. Dále se na jednotlivých lokalitách nachází naučné stezky, jejichž iniciátory a realizátory jsou zavedené instituce (CHKO Jeseníky, Lesy ČR). V poslední době vznikají rovněž z podnětu menších subjektů jak veřejné, tak i soukromé sféry. Jde o inovativní trend, vzhledem k tomu, že témata těchto stezek se váží k historii, fauně, flóře, zajímavostem a unikátním jevům daných lokalit.

Nejen s pěší turistikou jsou spojené památkové zóny, které se na území MAS Horní Pomoraví

nachází v obci Branná - městská památková zóna; měste Štítý – městská památková zóna; v obci Jakubovice – vesnická památková zóna; místní části Pekařov (obec Jindřichova) – krajinná památková zóna; kulturních památek je v regionu 24, jedná se především o boží muka, kříže, sochy, sousoší, náhrobky, pomníky a památníky. Archeologická naleziště jsou rozseta po celém regionu, jedná se především o středověká a novověká naleziště, v regionu jsou také hrady a zámky.

Graf. č. 36: Zastoupení památek a přírodních zajímavostí

Zdroj: Národní památkový ústav, wikipedie, vlastní zpracování

Reliéf regionu je příznivý pro provozování **cykloturistiky**. Na své si přijdou příznivci silniční cyklistiky i horské. Cyklotrasy jsou značené jak na silnicích, tak i pásovým označením v horském terénu. Na Staroměstsku se nachází přeshraniční cyklotrasy na polskou stranu hranice. V regionu je poměrně řídká síť cyklostezek. Mezi realizované projekty se řadí cyklostezka na opuštěném tělese dráhy Česká Třebová – Zábřeh na Moravě, mezi železniční stanicí Hoštejn a železniční zastávkou Lupěné. Nedostatečná je však nabídka návazných služeb pro cyklisty jako síť půjčoven a zázemí pro cyklisty. K rozšíření nabídky přispěl i projekt spolupráce Jedeme všichni, který formou alternativních elektrokol propojil Moravskoslezský, Olomoucký a Pardubický kraj. V regionu se rozvíjí inovace cestovního ruchu spojená s místní produkcí koloběžek v Hanušovicích, kterou je jízda na koloběžkách. Zatím zde existuje jedna trasa určená primárně této aktivitě, a to *Kološtejský okruh* (v okolí Branné).

Severní část Horního Pomoraví, zejména Hanušovicko a Staroměstsko jsou nejnavštěvovanější v zimním období pro ideální podmínky pro **lyžování a zimní sporty**. Lyžařské areály se nachází především na Staroměstsku.

Tabulka č. 20: Přehled lyžařských areálů a vleků v orním Pomoraví podle turistických lokalit. Pro přehlednost Staroměstsko a Hanušovicko odděleně.

STAROMĚSTSKO	
Kunčice	3 vleky
Nová Seninka	1 vlek
Stříbrnice	3 vleky
Hynčice	2 vleky
Podlesí	1 vlek
Vysoká	1 vlek
Zlatý Potok	1 vlek
Velké Vrbno	2 vleky, 1 lanovka
HANUŠOVICKO	
Branná (Sportovní areál Františkov)	1 vlek + dětský
Branná (Proskil)	2 vleky + sedačková lanovka
ŠUMPERSKO (Svazek obcí regionu Ruda)	
Ruda nad Moravou – Ski areál Panorama	3 vleky
ZÁBŘEŽSKO	
Zborov	1 vlek
Olšany	1 vlek
Štíty (Lyžařský areál Heroltice)	1 vlek
Štíty (Acrobat park)	Skokanský můstek ³

Zemědělský charakter území vytváří podmínky pro rozvoj **agroturistiky** a **koňské turistiky**. Oblíbené jsou krátkodobé vyjíždky na koních, které nabízí řada podnikatelů v oblasti zemědělství. Zde se nachází velký potenciál pro rozvoj „zeleného cestovního ruchu“, který stimuluje rozvoj lokální ekonomiky v souvislosti s prodejem bioproduktů, lokálních produktů a rozvojem ekofaremu.

Mezi nejvíce využívané formy cestovního ruchu v letní sezóně patří v regionu **turistika za památkami a poznáním**. Různorodost památek vytváří výborné předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu,

³ Využíván spíše od června do září pro freestyle a snowboardové skoky

protože umožňuje uspokojit širokou škálu jednotlivých typů cílových skupin návštěvníků.⁴ Řada drobných památek v regionu nemá památkovou ochranu a není zahrnuta do péče veřejných institucí. Jejich osud tak mnohdy závisí na dobročinnosti místních iniciativ. Tyto památky slouží nejenom ke krajinnému rázu regionu, ale i jako paměť historie zdejšího kraje, proto je v zájmu rozvoje regionu důležité pečovat i o ně a nacházet jejich „příběhy“. Jde tak o zvýšení atraktivity i méně navštěvovaných oblastí a obcí.

Tabulka č. 20: přehled turistických cílů a atraktivit a přírodních zajímavostí v jednotlivých obcích

	evidované památky	zrušená ochrana	objekty místního významu	přírodní památky	muzea a drobné expozice	technické památky	památné stromy
Bohdíkov	4		6	2			
Bohuslavice	0		5	1			
Branná	9		5		2	1	
Bratrušov	2		2				
Brníčko	3		4				
Bušín	3		2				
Drozdov	1		1				
Dubicko	3		11		1		
Hanušovice	9		6		2		
Horní Studénky	3		9				
Hoštejn	3		1		1	1	
Hrabová	2		5	1	2		
Hynčína	5		0				
Chromeč	0		0				
Jakubovice	2	1	2				
Janoušov	2		0				
Jedlí	6		2				
Jestřebí	2		6	1			
Jindřichov	3		1	1			1
Kamenná	0		3	1			
Kolšov	1	1	0			1	
Kopřivná	3		0				
Kosov	3	2	2				
Lesnice	2	2	10	2			
Leština	2		10				
Lukavice	3	1	2				
Malá Morava	10	1	3	1	1		1
Nemile	2		2		1		
Olšany	2		0				
Písařov	3		0				
Postřelmov	6	1	0				
Postřelmůvek	3		0				

⁴ (Marketingová studie Olomouckého kraje 2014 - 2016, 2013)

Rájec	4		5				
Rohle	4		4				
Rovensko	3		0		1		
Ruda nad Moravou	9		1		1		
Staré Město	10	1	1		2		
Sudkov	2	2	1			1	
Svébohov	3		1				
Šléglův	2		0				
Štítý	12		2	1		1	
Vikantice	1		0				
Vyšehoří	0		1				
Zábřeh	15	3	5		2	3	
Zborov	1		0				
Zvole	3	2	1		1		
CELKEM	171	17	122	11	17	8	2

Zdroj: Národní památkový ústav, wikipedie, vlastní zpracování;

MAS Horní Pomoraví je území, ve srovnání se sousedními oblastmi Dolní Moravy a na druhé straně s Údolím Desné, s nedostatečně využitým potenciálem v cestovním ruchu – jedná se však o území, v nich již existuje infrastruktura a služby pro cestovní ruch a atraktivitu cestovního ruchu. Tento potenciál je nejsilnější především v severní části regionu, kam zasahuje oblast pohoří Jeseníků a dále směrem k jihu slábne.

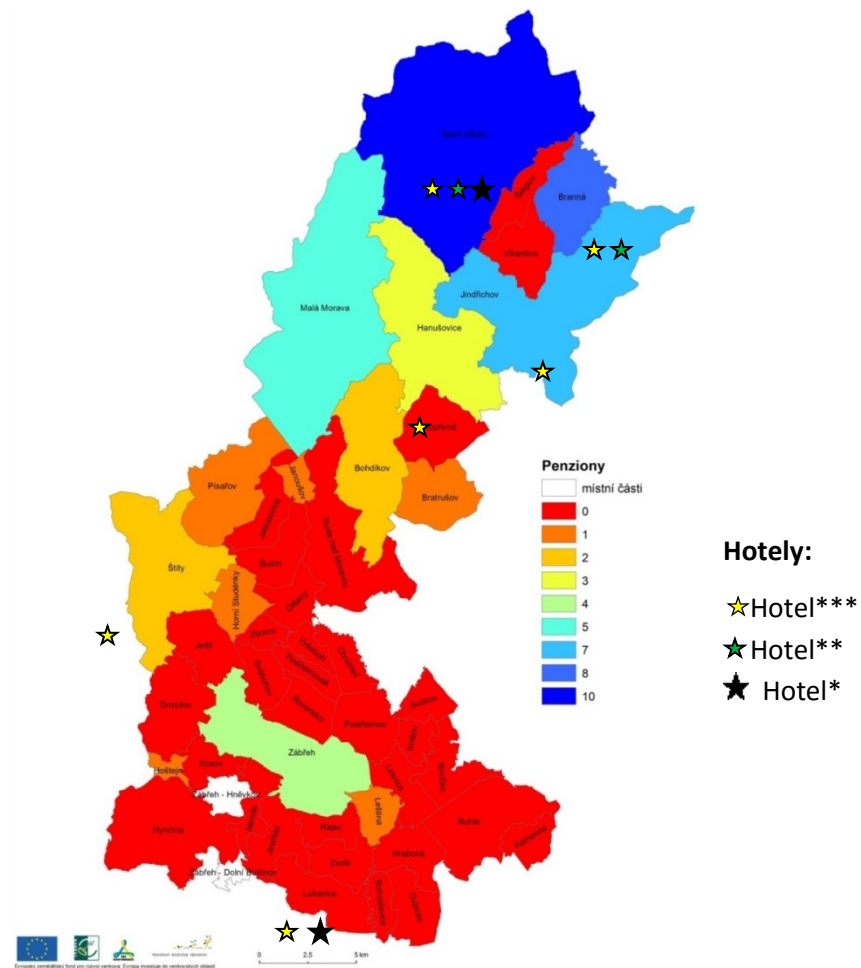
Dalším stavebním kamenem cestovního ruchu krom přírodních a kulturních atraktivit jsou služby ubytování a restaurační. Ubytování na území MAS Horní Pomoraví dle dat ČSÚ k březnu 2015 poskytuje 72 hromadných ubytovacích zařízení, z nich 54 poskytuje své služby celoročně. Nejvíce evidovaných ubytovacích zařízení spadá do kategorie penzion (25 penzionů). Na území MAS Horní Pomoraví působí 6 tříhvězdičkových hotelů a čtyři hotely nižší kategorie. Nižší kategorie ubytovacích zařízení jsou také dostupná na území MAS. Bližší informace o počtu hromadných ubytovacích zařízení na území MAS Horní Pomoraví dle jejich velikostí a kategorií obsahuje níže uvedená tabulka.

Tabulka č. 21: Počty hromadných ubytovacích zařízení dle kategorií a velikostí (2015)

Kategorie	Počet pokojů			Celkový součet
	10 a méně	11 až 50	51 až 100	
Hotel ***	3	3	0	6
Hotel **		2		2
Hotel *		2		2
Penzion	15	10		25
Ostatní zařízení jinde nspecifikovaná	14	4		18
Turistická ubytovna	5	8		13
Chatová osada	2	2	1	5
Kemp		1		1
Celkový součet	39	32	1	72

Zdroj: ČSÚ, HUZ, vlastní zpracování

Mapa č. 13: Infrastruktura cestovního ruchu na území MAS Horní Pomoraví – penziony a hotely

Zdroj: ČSÚ, HUZ, vlastní zpracování

Největší počet ubytovacích zařízení spadá do kategorie penzion a největší dopad na zaměstnanost mají hotely, proto následující mapa obsahuje údaje o počtu penzionů a hotelů v jednotlivých obcích

MAS Horní Pomoraví. Z mapy je patrné, že ubytovací služby vyšší kategorie jsou poskytovány jen v horských a podhorských obcích na severu území MAS.

V posledních letech se s ohledem na rozvoj informačních technologií, změnami ve společnosti a demografickým vývojem populace rozvíjí další **alternativní formy cestovního ruchu**. Ty sice nejsou pro rozvoj regionu stěžejní, ale pestřejší nabídka a možnosti, lépe zacílí na různé návštěvnické cílové skupiny regionu. Mezi známé formy patří **geocaching** (navigační hra na pomezí hry, sportu a turistiky⁵). V Horním Pomoraví je aktuální také **filmová turistika**. Zatím probíhá živelně bez propracované formy, ale nabízí velký potenciál pro tyto často malé horské obce na Hanušovicku viz následující tabulka, která ilustruje atraktivnost území v audiovizuálních dílech. Mimo to se na území nachází místa, která byla inspirací pro filmovou tvorbu, nicméně vznikly v jiných lokacích.⁶

Tabulka č. 22: Filmy natáčené v Horním Pomoraví

NÁZEV FILMU	LOKACE	REŽIE	ROK VÝROBY
Pramen života	Staré Město Květná 270, hřbitov v Nových Losinách	Milan Cieslar	2000
7 dní hříchů	Podlesí u Malé Moravy	Jiří Chlumský	2012
Díra u Hanušovic	Vikantice, Hanušovice, Habartice, Rejchartice	Miroslav Krobot	2014
Zánik městečka Branná?	Branná	Ivo Macharáček	2001
Cukrová bouda	Nová Seninka, Branná (louky nad obcí, silnice ve směru na Vikantice)	Karel Kachyňa	1980

Zdroj: www.filmovamista.cz, ČSFD

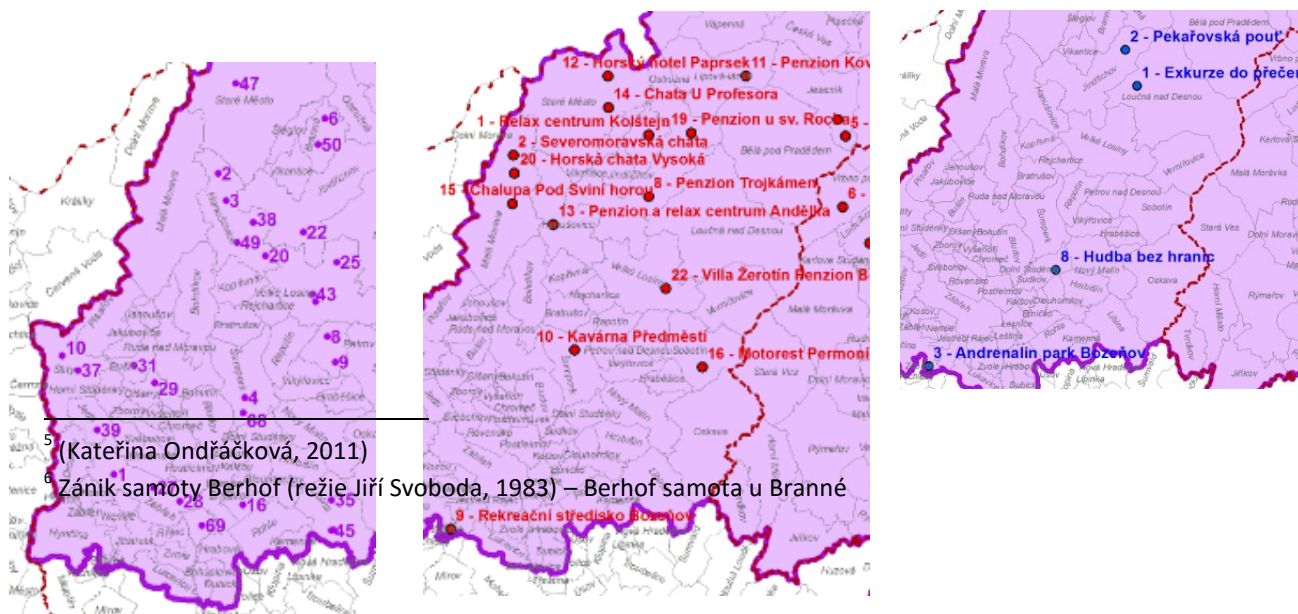
Mezi další alternativní formy má potenciál v regionu také lovecká turistika a temná turistika (spojená s dobrodružstvím a tajemstvím).

Mapa č. 14: značka JESENÍKY originální produkt® na území MAS Horní Pomoraví

- certifikovaní výrobci

- certifikované služby

- certifikované zážitky

Zdroj: vlastní zpracování

Velkou devizou regionu jsou certifikované **zážitky** se značkou JESENÍKY originální produkt®. Jde o atraktivitu cestovního ruchu, které návštěvník získává aktivním zapojením do různých činností (možnost něco na vlastní kůži vyrobit, zkusit, omakat, prožít). Zážitek má formu nové zkušenosti (např. překonání osobní výkonnostní hranice nebo psychologické bariéry) s potenciálem přenosu do jiných životních situací. Zážitek podporuje rozvoj kreativity, týmové spolupráce, komunikativních dovedností, sociálního citění a dalších vlastností potřebných v každodenním životě.⁷

Shrnutí kapitol podnikání

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo tvoří 50% podíl obyvatel v regionu. Nezaměstnanost na území MAS Horní Pomoraví je výrazně nad celorepublikovým průměrem i nad průměrem v Olomouckém kraji. Extrémně vysoká nezaměstnanost v SO POÚ Hanušovice (2. nejvyšší v Olomouckém kraji; po POÚ Javorník).

Počet podnikatelských subjektů působících v regionu je již méně než 9 tis., přičemž největší procento podniká v oblasti obchodu, prodeje a oprav motorových vozidel a spotřebního zboží a pohostinství; dále v rámci oblastí ostatních obchodních služeb, stavebnictví a průmyslu. Ale pouze 4,6 tis. podniků lze považovat za podnikatelsky aktivní subjekty. Meziročně dochází k rasantnímu poklesu podnikatelských subjektů. V posledních letech je viditelný přesun podnikatelské činnosti z primárních a sekundárních odvětví do terciárních, které zahrnují poskytování především vyspělejších služeb.

Míra podnikatelské aktivity je ve srovnání s Olomoucký krajem nízká. Stav podnikatelské aktivity nezachraňují ani města na území MAS s vyšší mírou podnikatelské aktivity. Malé horské obce mají vysokou míru podnikatelské aktivity, což je dáno charakterem regionu a s tím spojeným podnikáním v cestovním ruchu, drobným zemědělským podnikáním, sebe-zaměstnáváním, provozováním různých druhů ručních výrob.

Pro zaměstnanost v regionu jsou důležité velké podniky (zaměstnavatelé), kterých na území MAS Horní Pomoraví není mnoho, ale místním poskytují stabilní pracovní místa. Překvapivé je, že ani jeden z největších zaměstnavatelů nepůsobí ve městě Zábřeh. Největší zaměstnavatelé působí v obci Olšany, Štítý, Dubicko a díky tomu v těchto obcích a jejich okolí dosahuje nezaměstnanost podprůměrných hodnot. Po bývalých velkých zaměstnavatelích v regionu zůstali nevyužité výrobní areály (brownfields), jejichž obnova by vyžadovala významné finanční prostředky a podnikatelský záměr.

Významný podíl z hlediska pozemků v regionu zaujímá zemědělsky obhospodařovaná půda a lesní pozemky. Na území MAS Horní Pomoraví působí více než 300 registrovaných zemědělských subjektů. V severní části území tvoří ¾ výměry zemědělské půdy trvalé travní porosty a ¼ orná půda, v jižní části území je tento poměr přesně obrácený. Farem, které finalizují výrobu v regionu, je minimum.

⁷ Výtah z kritérií koordinátora MAS Horní Pomoraví.

Nachází se zde regionální výrobci potravin, MAS je podporuje systémem značení regionálních výrobků.

Silné zastoupení mají v regionu ekologičtí zemědělci (neboli BIO), což je dáno podhorským charakterem území. V posledních letech dochází k malému, ale strategickému rozvoji zpracovatelských kapacit v kvalitě BIO na území MAS.

Služby cestovního ruchu (ubytování) jsou převážně zajišťovány v horských obcích, přestože kulturní a přírodní památky a atraktivity se vyskytují na celém území MAS Horní Pomoraví.

Problémy v území:

Úbytek podnikatelských subjektů. Pomalý či nedostatečný přechod na podnikání s vyšší přidanou hodnotou (terciální sektor). Nízká míra podnikatelské aktivity ve větších městech i celém území MAS. Chybějící finalizace zemědělských produktů přímo v regionu. Málo využitý potenciál faremní produkce, regionální produkce potravin. Nedostatečná kvalita služeb cestovního ruchu a její neprovázanost na moderní systém zážitkové turistiky.

Rozvojový potenciál/inovace:

Potenciálem pro rozvoj podnikání je oživení nevyužitých podnikatelských objektů (brownfields), které přináší pracovní místa, odstraňuje ekologickou zátěž, ale tyto objekty jsou v žalostném technickém stavu a často i v lokalitách, které jsou pro současné typy podnikání nevhodné, proto je jejich oživení často nereálné a vyžaduje veřejnou finanční podporu.

Díky stavu hospodářství a míře nezaměstnanosti je potenciálem pro region jakákoliv forma podnikání, která přináší pracovní místa či sebe-zaměstnání. Ale větší potenciál má pro region sociální podnikání, které ze své podstaty řeší více problémů dlouhodobě zakořeněných v našem regionu (sociální exkluze, nezaměstnanost, nevyužívání místního potenciálu), aktéři veřejného, neziskového a především podnikatelského sektoru jsou připraveni realizovat projekty na rozvoj tohoto druhu podnikání s environmentálním a sociálním aspektem.

Velký potenciál dále skýtá využití místní zemědělských produktů (prvovýroby) k výrobě potravin, prodeji ze dvora či spotřebě v místních restauracích a hotelích. Tímto zkrácením odběratelsko-dodavatelských vztahů může dojít jen díky spolupráci aktérů a ideální platformou je regionální značka Jeseníky originální produkt, kterou koordinuje MAS Horní Pomoraví.

5.4.3 SWOT analýza kapitoly 5.4 Ekonomické ukazatele a trh práce

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - hospodářství v MAS Horní Pomoraví prošlo restrukturalizací a dílčím rozvojem v sektoru služeb - vysoká míra podnikatelské aktivity v periferních částech území MAS - existence velkých zaměstnavatelů - nízká míra nezaměstnanosti v POÚ Šumperk (malý region s největším zaměstnavatelem) - nízký počet uchazečů o zaměstnání k počtu volných pracovních míst v roce 2014 - relativní blízkost k městům s nadbytkem pracovních příležitostí (Mohelnice a Šumperk) - aktivita obcí v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) - vysoký počet zemědělců s garantovanou BIO kvalitou - vysoký počet dojíždějících na kole, přestože neexistují vhodné cyklostezky - existence značky „Jeseníky – originální produkt“ pomáhající místním drobným podnikatelům - dostatek atraktivit cestovního ruchu (přírodní, historické, vodácké, vojenské či podnikatelské) 	<ul style="list-style-type: none"> - nízký podíl ekonomicky aktivních na celkové populaci - nadprůměrná míra nezaměstnanosti na severu i jihu území MAS - nedostatek pracovních míst / málo pracovních příležitostí a jejich sezónnost - úbytek podnikatelských subjektů - nízká míra podnikatelské aktivity vyjma horských obcí - nedostatečná flexibilita a adaptabilita místních trhů práce v rámci území MAS - vysoký počet dlouhodobě nezaměstnaných - špatné uplatnění pro absolventy - nízká podpora rozvoje podnikatelského prostředí na venkově - nesystémovost některých nástrojů APZ - chybějící finalizace zemědělských produktů přímo v regionu - tisíce lidí denně dojíždí za prací mimo území MAS - malá kupní síla - nedostatečná kvalita služeb cestovního ruchu a její neprovázanost na moderní systém zážitkové turistiky - minimální obchodní vazby na sousední Polsko
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - pokračování hospodářského oživení s možností přilákání nových investorů - systematická realizace nástrojů APZ (prostupné zaměstnávání) a omezení sociálního vyloučení - doplnění prostupného zaměstnání o stupeň sociálních podniků a sociálně odpovědných obecních provozních společností (komunitních podniků) - rostoucí poptávka po místní produkci zemědělské, potravinářské a řemeslné - zemědělství může vytvořit prostor pro potravinářský průmysl s vyšší přidanou 	<ul style="list-style-type: none"> - návrat globálních či evropských hospodářských problémů či krize - neuplatnění vzdělaných/kvalifikovaných lidí v regionu - legislativní a byrokratické zatížení podnikání - odchod či krach některého z velkých zaměstnavatelů z regionu

<p>hodnotou</p> <ul style="list-style-type: none">- vytvoření páteřní sítě pro bezpečnou cyklodopravu do práce- propojení služeb cestovního ruchu ve fungujícím regionálním klastru spolupracujících podniků- vytvoření obchodních a turistických vazeb s partnery z Polska	
---	--

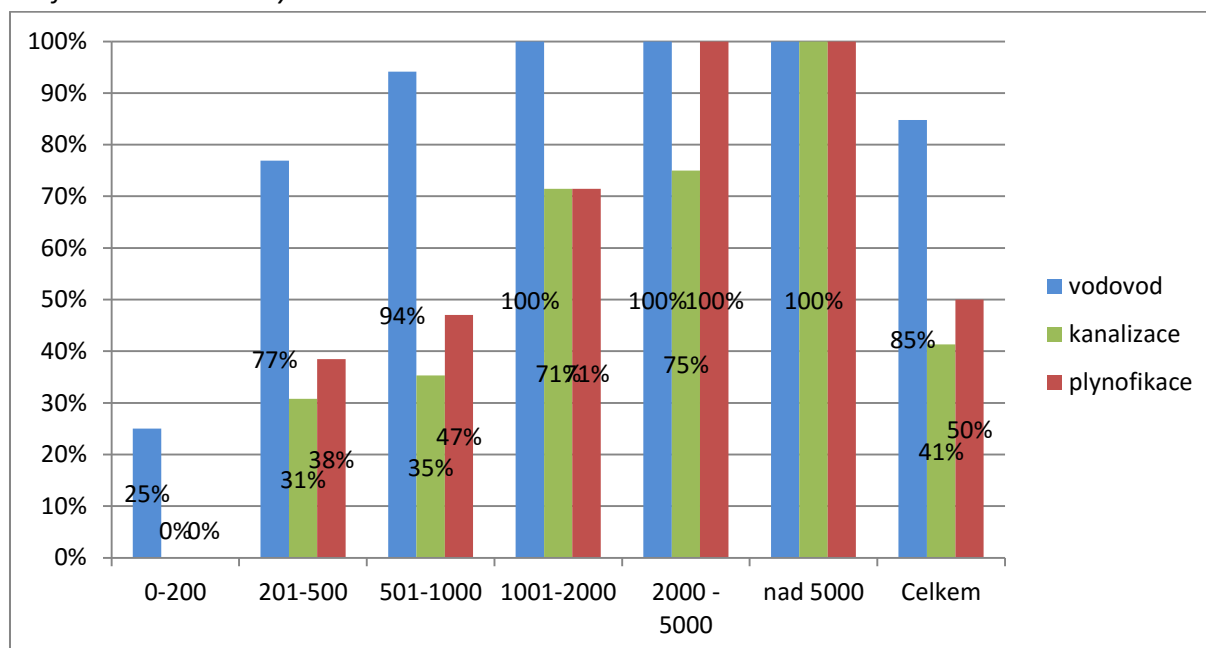
5.5 Vybavenost obcí

5.5.1 Technická vybavenost

Mezi technickou infrastrukturu se v rámci tohoto dokumentu řadí vodovod, kanalizace a plynofikace. Podle Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 z celkových 10 534 domů bylo připojeno na vodovod 9847 domů, což znamená, že takřka 93 % domů z celého území MAS Horní Pomoraví bylo napojeno na veřejný vodovod. Na kanalizaci bylo připojené 5157 domů, což představuje necelou polovinu domů z území, ale situace se do roku 2014 zlepšila, protože došlo k realizaci několika projektů na odklízování domácnosti v Hanušovicích, Jindřichově, Bohdíkově a Zábřehu.

V roce 2011 byly domy vybaveny přípojkou k plynovodu ve 3 989 případech, což znamená 38 %.

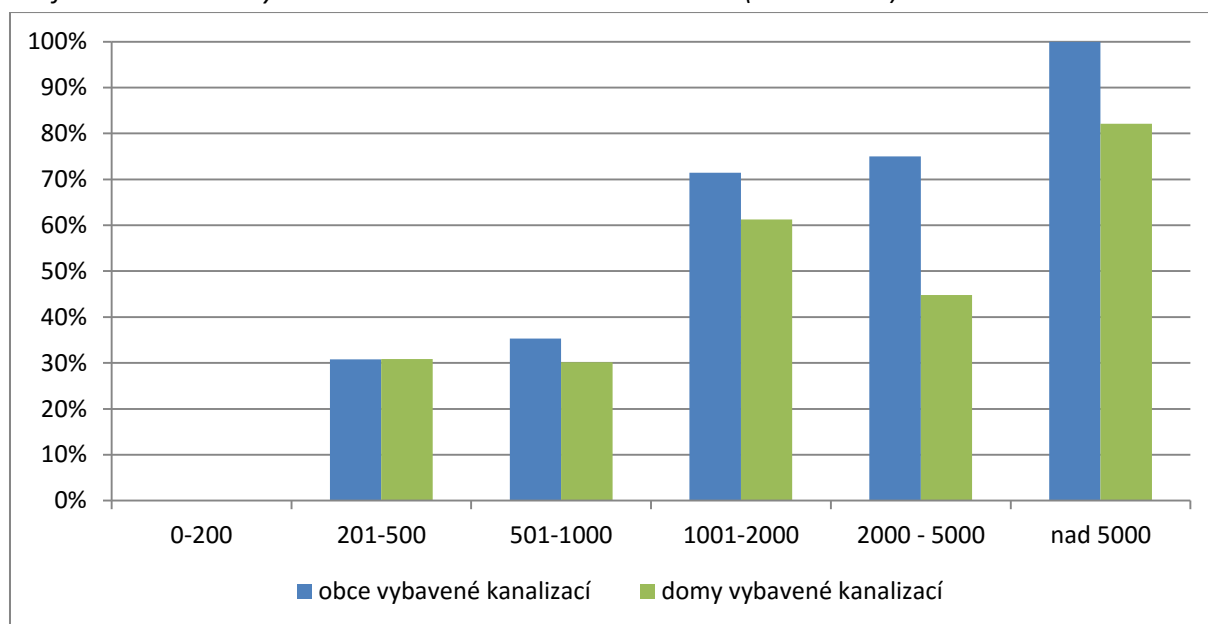
Graf č. 37: Technická vybavenost obcí

Zdroj: ČSÚ, MOS, vlastní zpracování

Dle výše uvedeného grafu lze konstatovat, že menší obce nemají plynofikaci a kanalizaci, a že technická vybavenost je významně závislá na velikosti obce. I v rámci vodovodů je to u obcí do 200 obyvatel pouze 25 % obcí. Dle údajů ČSÚ (MOS), které byly použity pro výše uvedený graf, jsou všechny obce nad 1 000 obyvatel vybaveny vodovodním řádem, což ale neznamená, že všechny domácnosti jsou k němu připojeny. Rozdíly ve vybavenosti obcí a reálnou připojeností domácností jsou ještě větší u kanalizační sítě, proto níže uvádíme data ze SLDB 2011 o připojenosti domácností na kanalizační síť dle velikostních skupin. Za celé území MAS Horní Pomoraví lze konstatovat, že kanalizace je vybudována ve 41 % obcí a plyn v 50% obcí. Vybavenost veřejným vodovodním řádem dosahuje 85 %.

Graf č. 38: Srovnání vybavenosti obcí a domácností kanalizací (dle dat ČSÚ)

Zdroj: ČSÚ, MOS a SLDB 2011, vlastní zpracování

Z dat ČSÚ ze Sčítání lidu, domů a bytů vyplývá, že v roce 2011 bylo připojeno více jak 5 tisíc domů na kanalizaci, což představovalo zhruba polovinu domů v území MAS. Nevyšší podíl připojených domů na kanalizaci je přirozeně v městech nad 5 000 obyvatel (81 %). Překvapivě nízký podíl připojených domů na kanalizační síť je v obcích s 2000 až 5000 obyvateli, kde je pouze 45 % domů napojeno. Tak vysoký podíl je způsoben nedokončenou kanalizační sítí v Hanušovicích a Štítech, kde pouze polovina domů dle SLDB 2011 bylo připojeno. V Hanušovicích v roce 2014 probíhá výstavba nových kanalizačních sítí a přípojek s přispěním finančních prostředků OPŽP. Ruda nad Moravou (2583 obyvatel) dle SLDB měla pouze 4 domy napojené na kanalizační síť. Výstavba kanalizace v této obci měla být řešena z nového operačního programu OPŽP.

Relativně vysoký podíl připojených domů na kanalizační síť je v obcích s 1000 až 2000 obyvateli, kde je 1 243 z 2028 domů (tedy 61 %) napojeno na kanalizační síť, a to díky obci Dubicko, Leština, Olšany a Sudkov, kde je na kanalizační síť připojeno takřka 90 % domů. Naopak nízký podíl je v obci Jindřichov (20 %) a Bohdíkov (0 %), ale v roce 2014 a 2015 v obou obcích proběhla výstavba kanalizační sítě.

V obcích do 1000 obyvatel je kanalizace jen výjimečně. Domy s připojením na kanalizaci jsou v Bohuslavicích, Drozdově, Horních Studénkách, Hoštějně, Hrabové, Lesnici, Lukavici a ve Zvole (všechny obce leží v ORP Zábřeh).

Na území MAS Horní Pomoraví je pouze jedna obec s více jak 2000 obyvateli a to výše zmíněná Ruda nad Moravou, které nebude mít kanalizační síť na konci roku 2015.

Dopravní infrastruktura a vybavenost

Na základě komunitního projednávání je jedním z hlavních problémů pro starosty, místní podnikatele i občany stav silnic II. a III. třídy a především místních komunikací v majetku obcí. Špatný technický

stav dopravní infrastruktury dle jejich názoru zhoršuje kvalitu života a dostupnost jejich obcí. Přesný stav místních komunikací je velmi odlišný v závislosti na řadě faktorů a úplnou analýzu není možné vytvořit, přesto jsme v rámci individuálních řízených rozhovorů se starosty zjistili, že obce spravují cca 450 km místních komunikací a třetina jich je ve špatném stavu.

Cyklodoprava

Důležitým doplňkem automobilové dopravní infrastruktury jsou cyklostezky, cyklopruhy a jiné typy komunikací umožňující bezpečnou dopravu cyklistů. V posledních několika letech řada obcí významně investovala do dopravní infrastruktury zvyšující bezpečnost cyklistů, a to jak s přispěním finančních prostředků státního rozpočtu (SFDI) tak především Evropské unie (ROP SM). Na území MAS Horní Pomoraví je jen velmi výjimečně vytvořena infrastruktura pro bezpečnou cyklodopravu. Výjimkou je pouze obec Ruda nad Moravou, která se od roku 2006 systematicky pokouší budovat cyklostezku na svém území v souladu se zpracovanou mikroregionální vyhledávací studií (Marketingová strategie rozvoje cyklotras). Cílem této vyhledávací studie Svazku obcí regionu Ruda, který ji nechal vytvořit v roce 2007, má za cíl odklonění cyklistů z frekventovaných silnic I/11 a II/369. Ostatní členské obce Svazku obcí regionu Ruda jsou zatím ve fázi změny územního plánu či tvorby projektové dokumentace.

Další obcí na území MAS Horní Pomoraví, která investovala do bezpečnosti cyklodopravy je obec Sudkov, která výstavbou cyklostezky navázala na sousední obec Dolní Studénky a vytvořila bezpečné dopravní spojení do města Šumperka. Na obce Sudkov následně bude moci navázat cyklostezka do Postřelova a města Zábřeh, která je ve fázi projektové přípravy. Samostatným projektem byla výstavba cyklostezky spojující obec Hoštejn a Lupěné (místní část obce Nemile), která byla vystavěna na zrušeném drážním tělese. Ostatní obce z území MAS Horní Pomoraví teprve připravují projektovou dokumentaci na výstavbu cyklostezek nebo z důvodu jejich velikosti a intenzity dopravy není výstavba cyklostezek prioritou.

V době tvorby této strategie jsou tvořeny projektové dokumenty pro tyto dopravní napojení:

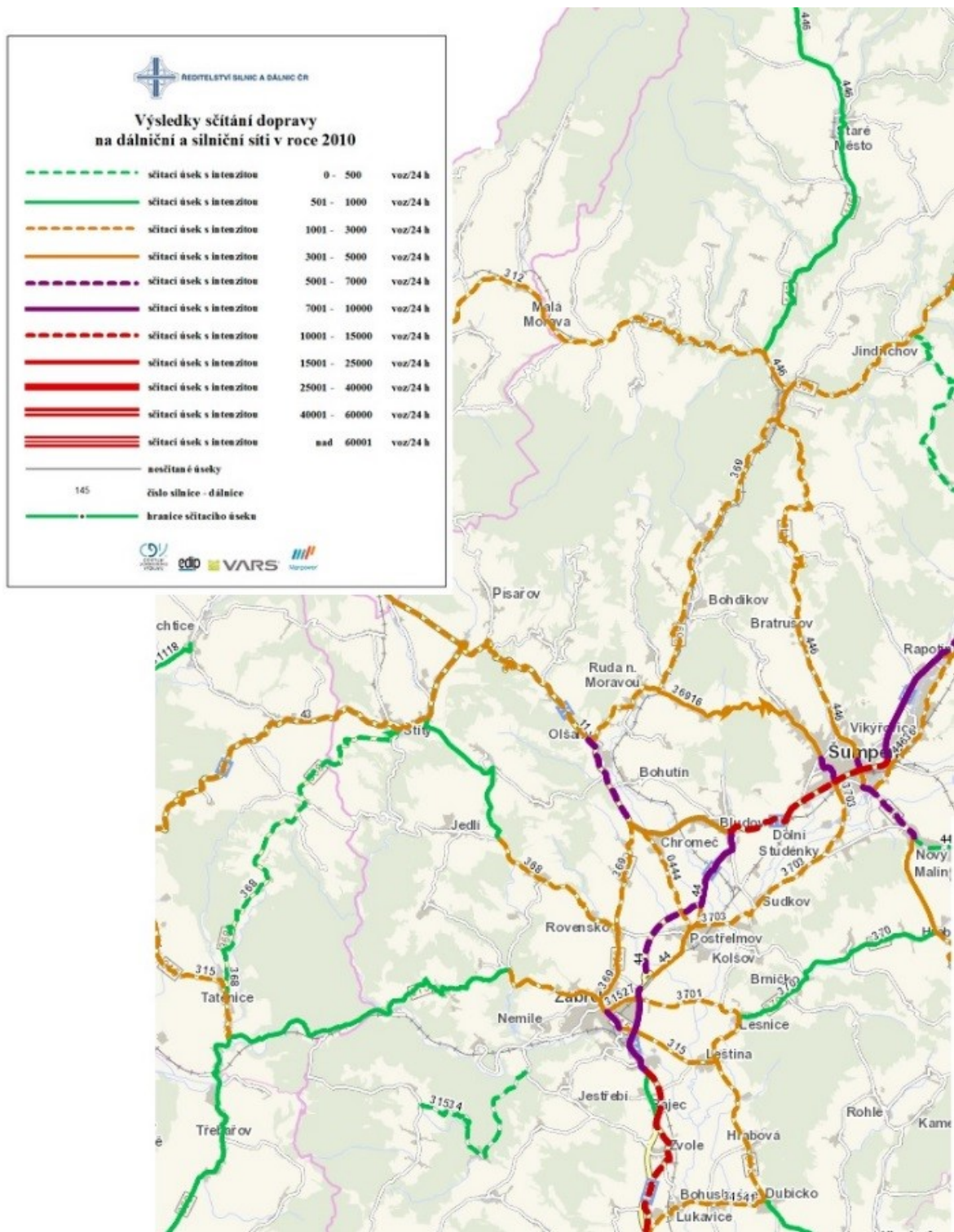
- Město Hanušovice je v době tvorby této strategie ve fázi projektové přípravy cyklostezky spojující město Hanušovice s místní částí Potučník.
- Město Zábřeh připravuje projektovou dokumentaci pro výše zmíněné cyklostezky do Postřelova a napojení na cyklostezku z Lupěné do Hoštejna a dále pak připravuje cyklostezku do obce Leština.
- Členské obce Svazku obcí regionu Ruda připravují projektovou dokumentaci dle výše uvedené vyhledávací studie na svých územích.

Důležitou součástí kvalitní sítě cyklistické i dopravní infrastruktury je vybavenost území parkovacími místy pro auta a kola, jako jsou parkovací místa u dopravních terminálů (P+R, K+R), bezpečné úschovny u dopravních terminálů a významných veřejných institucí (B+R, bike boxy, parkovací věže). Pro další rozvoj multimodální veřejné či bezmotorové dopravy na území MAS Horní Pomoraví nezbytné vytvořit i toto zázemí pro individuální dopravy, protože nyní tato vybavenost na území MAS neexistuje.

Největší intenzita dopravy je na silnici I/44 protínající obce na jihu území MAS, kde projede více jak 10 tis. aut za den. Poté na této trase na sever dochází k úbytku (rozředění) dopravy směrem na

Šumperk, Jeseník a do Čech (Lanškoun či Králíky). Na těchto trasách intenzita dopravy dosahuje 2 – 5 tisíc aut za den, což je nebezpečně vysoký počet pro klidnou a bezpečnou dojíždku za prací či službami na kole.

Mapa č. 15: Intenzita dopravy dle sčítání dopravy ŘSD v roce 2010

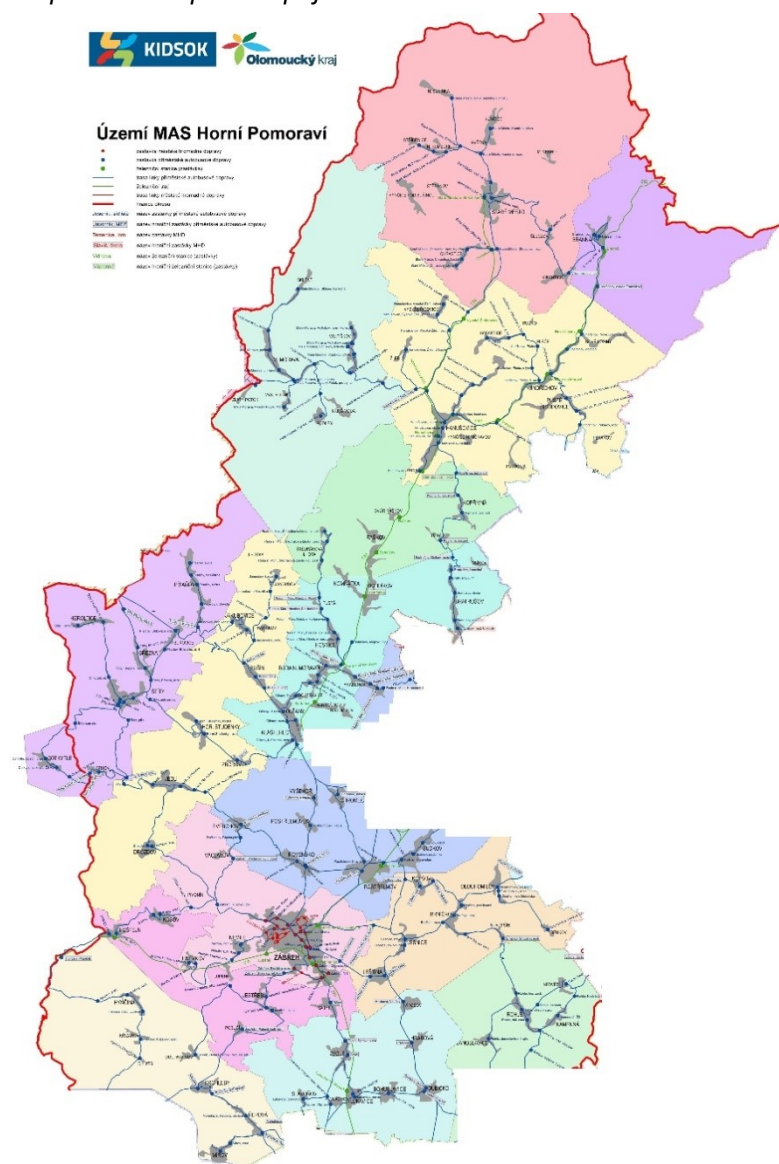

Zdroj: webové stránky ŘSD, www.scitani2010.rsd.cz

Veřejná doprava

Na území MAS Horní Pomoraví stejně jako na celém území Olomouckého kraje je koordinátorem a objednatelem veřejné dopravy (nově i městské a příměstské) Koordinátor integrovaného dopravního systému Olomouckého kraje (dále KIDSOK). Dopravní terminály (nádraží či zastávky) jsou často v majetku obcí, vyjma větších vlakových nádraží, které jsou v rukou Českých drah a brzy budou převedeny pod SŽDC. Na území MAS Horní Pomoraví existuje 22 vlakových nádraží či zastávek a desítky autobusových nádraží či zastávek. Jejich názvy, umístění a napojení znázorňuje mapa KIDSOK s výřezem území MAS Horní Pomoraví. Řada autobusových zastávek neodpovídá stavebním a především bezpečnostním normám. Jen ojediněle došlo v posledních letech k obnově autobusových zastávek, výjimkou je opět obec Ruda nad Moravou či Zábřeh, anebo zastávky opravené v rámci komplexních oprav veřejných prostranství. Pro řadu obcí dle veřejných projednání je technický, bezpečnostní i estetický stav autobusových zastávek problémem.

Mapa č. 16: Dopravní spoje v rámci KIDSOK v území MAS Horní Pomoraví

Zdroj: KIDSOK

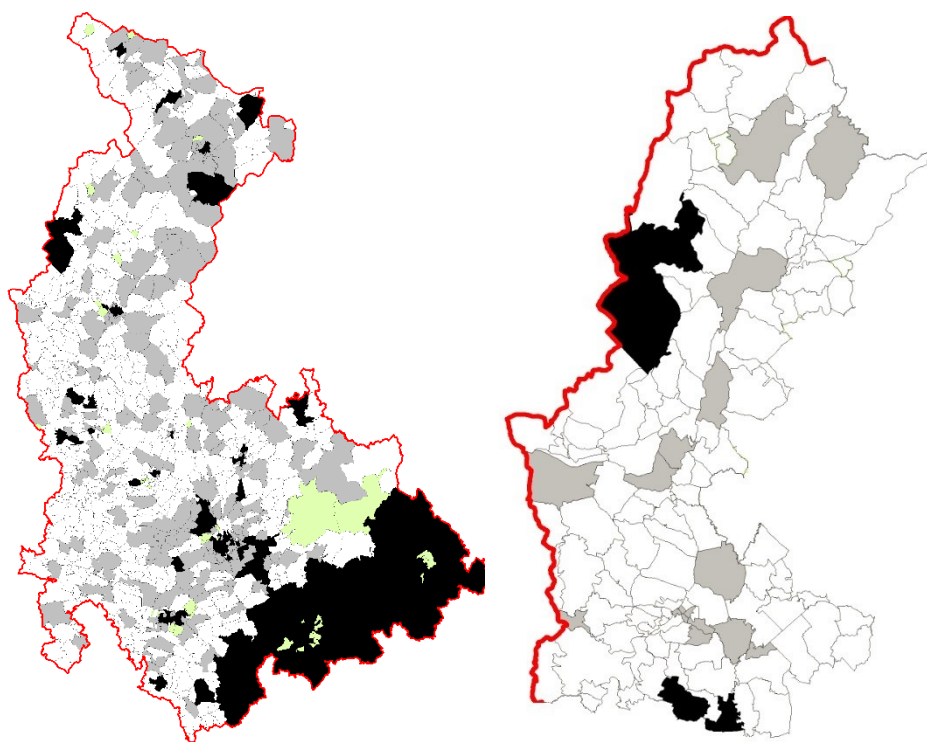
Dostupnost vysokorychlostního internetu

Na základě Národního plánu rozvoje sítí nové generace, který vytvořilo Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) v roce 2014, byly v České republice definovány lokality s dostupným vysokorychlostním internetem umožňující přenosovou rychlost 30 Mbit/s do roku 2020 pro všechny obyvatele a 100 Mbit/s minimálně pro polovinu domácností (cíl Digitální agendy). Díky studii Českého telekomunikačního úřadu a MPO byly definovány „bílá místa“, kde není a nebude v padesáti procentech pokrytí domácností vysokorychlostním internetem (30 Mbit/s). „Šedá místa“ jsou ta místa, kde působí pouze jeden poskytovatel internetu schopný poskytnout alespoň rychlost 30 Mb/s a zároveň není pravděpodobné, že by u nich v blízké budoucnosti vznikla další síť schopná poskytnout požadovanou rychlost. „Černá místa“ jsou ta místa, která tohoto pokrytí dosáhla již dnes. Studie neanalyzovala dostupnost vysokorychlostního internetu dle území obcí, ale katastrálních území a i nižších územních jednotek.

Mapa č. 17: Mapa pokrytí vysokorychlostním internetem

Olomoucký kraj

Území MAS Horní Pomoraví

Zdroj: MPO, Národní plán rozvoje sítí nové generace, 2014

Dle Národního plánu rozvoje sítí nové generace je v území MAS Horní Pomoraví minimální možnost na vznik vysokorychlostního internetu do roku 2020. Výjimkou jsou místní části obce Malá Morava a Lukavice, kde již nyní jsou poskytovány služby vysokorychlostního internetu dvěma providery.

V těchto „šedých obcích“ dle Národního plánu rozvoje sítí nové generace existuje nabídka vysokorychlostního internetu, ale do roku 2020 nelze očekávat, že by vznikla konkurence: Bohdíkov, Branná, Hanušovice, Hoštejn, Hrabová, Leština, Olšany, Postřelmov, Ruda nad Moravou, Staré Město, Štítý, Zábřeh (jedná se často jen o „šedé místní části“).

Dostupnost moderní sítě mobilního internetu

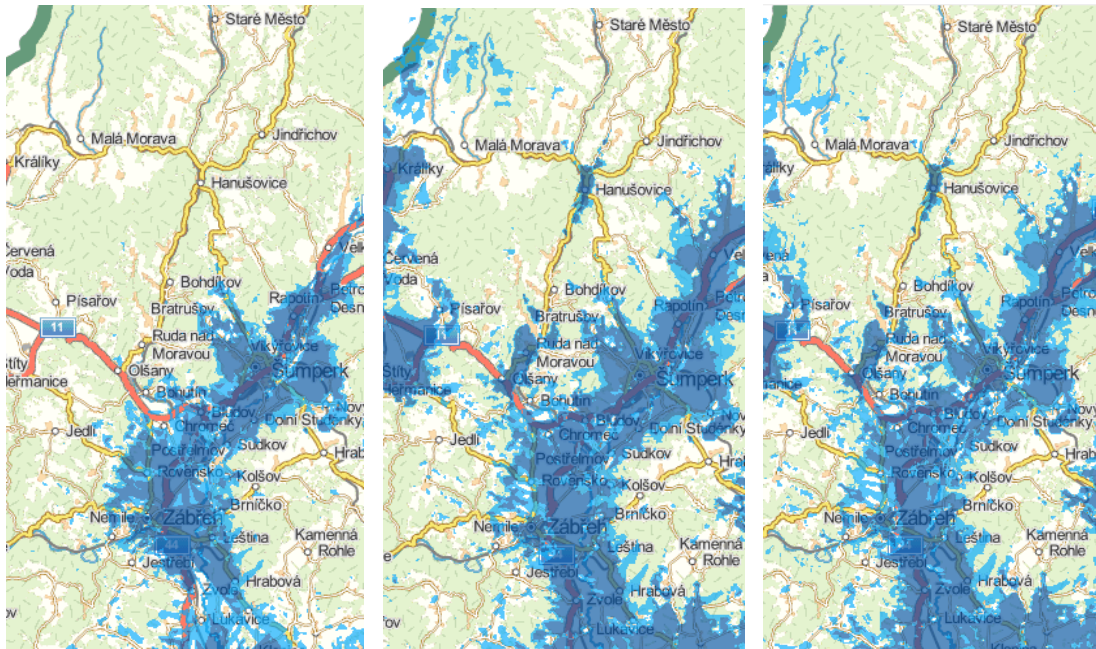
Pro potřeby této analýzy vycházíme z informací a podkladů Českého telekomunikačního úřadu (ČTÚ)⁸ o dostupnosti UMTS 2100 (10 MHz) na území MAS Horní Pomoraví. Jedná se o nejvyspělejší technologii „mobilního internetu“, kterou v daný čas poskytují všichni hlavní telekomunikační operátoři (Vodafone, T-Mobile a O2). Z níže uvedených map pokrotí z ČTÚ vyplývá, že mobilní internet je dostupný ve větších sídlech a v okolí Zábřehu. Severní část území MAS Horní Pomoraví v SO ORP Šumperk je mobilní internet ve výše uvedené technologii takřka nedostupný a stejně tak v perifernějších částech SO ORP Zábřeh.

Vodafone:

T-Mobile:

O2:

⁸ Zdroj: <http://lte.ctu.cz/pokryti/>, dne 30. 4. 2015

Zdroj: Český telekomunikační úřad

Shrnutí kapitol technická vybavenost

Technická vybavenost obcí v území MAS Horní Pomoraví odpovídá charakteru obcí, tzn. nejmenší obce nejsou vybavené centrálním vodovodem a s rostoucí velikostí obcí se připojení na vodovodní a kanalizační řád zlepšuje. Stejně tak připojit se k plynovodu, je možné spíše ve větších obcích. Přesto je potřebné v řadě obcí tuto technickou infrastrukturu rozvíjet dle potřeb občanů a místních podnikatelů a finančních možnostech obcí. Realizace investic do vodovodů a kanalizací pro obce v území MAS bez finanční pomoci ze strany EU fondů, státního či krajského rozpočtu nebude možné. Přes snahu řady obcí v území MAS Horní Pomoraví neexistuje dostatečná a bezpečná síť cyklostezek, která by dojíždějícím obyvatelům za prací či službami umožňoval bezpečnou dopravu na kole do spádové či sousední obce. Na území existuje pouze několik cyklostezek, přestože územím prochází několik silnic I. a II. třídy, které jsou intenzivně využívány. Silnice I. třídy č. 44 je na území MAS Horní Pomoraví takřka po celé délce po přeložce. Nejnebezpečnější jsou tak silnice II. třídy s intenzitou dopravy přesahující 2000 aut za den.

Veřejná doprava je od roku 2014 objednávaná zcela KIDSOK a obce kraji na tuto službu přispívají. Úkolem obcí tak je především vytvářet podmínky pro kvalitu a multimodalitu veřejné dopravy pomocí modernizace dopravních terminálů (zastávek) pro autobusy, které jsou často v žalostném stavu po estetické i technické stránce, a s tím spojené zázemí pro zaparkování auta a kol u těchto zastávek a jiných uzlů (centra obcí, průmyslové a výrobní zóny).

Internet je na území MAS Horní Pomoraví dostupný, ale jeho kvalita nedosahuje kategorie vysokorychlostního internetu, a kromě 2 obcí je území MAS tvořeno „bílými“ místy z pohledu dostupnosti vysokorychlostního internetu. Vysokorychlostní mobilní síť internetu jsou na území MAS dostupné pouze v okolí města Zábřehu.

Problémy v území: Nedokončená kanalizační síť v obcích nad 1000 obyvatel ke konci roku 2014. Absolutně nedostatečná a nepropojená síť cyklostezek umožňující bezpečnou dojížděku za prací a

službami. Neexistence zázemí pro multimodální dopravu. Území MAS Horní Pomoraví je tvořeno „bílymi“ místy z pohledu dostupnosti vysokorychlostního internetu do roku 2020.

Rozvojový potenciál/inovace:

Další rozvoj technické vybavenosti obcí umožní hospodárný a udržitelný rozvoj obcí, při kterém bude možné využít jak konvenční, tak inovativní metody zásobování vodou (vodojemy, zadržování vody), odkanalizování (kořenové či domovní čističky).

Zlepšení stavu technické infrastruktury pro veřejnou a bezmotorovou dopravu bylo uvedeno jako významný rozvojový potenciál ve vztahu k dojížděcí do práce (kap. 5.4.1) a je vhodné znovu potvrdit potenciál alternativních forem dopravy jako je elektromobilita či sdílení dopravních prostředků.

Pro periferní regiony jako území MAS Horní Pomoraví je dostupnost (vysokorychlostního) internetu důležitější než v městě, přestože z pohledu trhu je to naopak. Kvalitní internetové připojení znamená pro venkov možnost rovného postavení a stejné dostupnosti e-slужeb, jak pro obyvatele tak i podnikatele z města (neboli na internetu jsme si rovni). Dostupnost vysokorychlostního internetu umožní práci z domu a jiné inovativní nástroje managementu a technologických postupů.

5.5.2 Občanská vybavenost

Občanská vybavenost určuje standard životní úrovně obyvatel a jeho životní způsob. Do občanského vybavení řadíme ty objekty, které slouží k periodickým potřebám obyvatel. Jejich charakter a rozsah se vyvíjí s růstem a změnami životních potřeb obyvatel.

Základní občanská vybavenost jsou zařízení, které obyvatelé denně potřebují a které vyžadují, a tudíž je vázáno s pěší docházkovou vzdáleností. Jedná se zejména o mateřské školky, základní školy, prodejny potravin a základního zboží denní potřeby, restaurační zařízení, pošta, zdravotnictví apod.

Mateřské a základní školy

Tabulka č. 22: Občanská vybavenost obcí - školy

	počet obcí MAS	Mateřská škola	Základní škola - neúplná (1 - 5. ročník)	Základní škola - úplná (1.-9. ročník)	Obce bez ZŠ
0-200	4	0	0	0	4
		0%	0%	0%	100%
201-500	13	8	5	0	5
		62%	38%	0%	38%
501-1000	17	17	15	1	1
		100%	88%	6%	6%
1001-2000	7	7	4	3	0
		100%	57%	43%	0%

2000 - 5000	4	4	100 %	1	25%	4	100 %	0	0%
nad 5000	1	1	100 %	1	100 %	1	100 %	0	0%
Celkem	46	37	80%	26	57%	9	20%	13	28%

Zdroj: ČSÚ, MOS, vlastní zpracování

Mateřské školy jsou v 80% obcí, základní školy nižšího stupně v 57% obcí a základní školy vyššího stupně ve 20 % obcí. Téměř 30% obcí je bez základní školy, což má výrazný dopad na komunitní život v obcích a sounáležitost dětí s danou obcí.

Vybavenost obcí školami je velmi závislá na počtu obyvatele v dané obci. Z tabulky níže vyplývá, že počet škol mateřských i základních je na severu území MAS (ORP Šumperk) i na jihu území (ORP Zábřeh) obdobné v závislosti na počtu obyvatel. Prioritou obcí dle vyjádření starostů na veřejných projednání i během individuálních rozhovorů bylo zachování škol (v případně menších obcí) a jejich dlouhodobá udržitelnost z pohledu kvality i finančních nákladů.

Tabulka č. 23: Vybavenost obcí mateřskými a základními školami dle SO ORP

	ORP Šumperk	ORP Zábřeh
mateřské školy	13	30
neúplné ZŠ	8	18
úplné ZŠ	4	7
počet obyvatel (2013)	16 282	33 522

Zdroj: dotazníkové šetření, ČSÚ, vlastní zpracování

Pro venkovské obce je udržení či rozvoj mateřské a základní školy jednou z hlavních priorit, což potvrdila řada veřejných projednání. Udržitelnost školy souvisí s jejími provozními náklady. Mezi lety 2010 až 2014 docházelo k velkým výkyvům nákladů obcí na provoz základních a mateřských škol. K odlišnému vývoji dochází v obcích v ORP Šumperk, kde každý druhý rok dochází ke snížení nákladů, a obcích na Zábřežsku, které nemají jasný vývoj. Jedinou společnou změnu je významný pokles provozních nákladů škol v roce 2013, ke kterému došlo na celém území MAS Horní Pomoraví. Celkově se jedná o pokles o více jak 13 mil. Kč, po kterém následoval opětovný mírný růst v roce 2014.

Pokles provozních nákladů může mít dopad na zateplování školních budov, udělení či neudělení výjimky dle vyhlášky č. 48/2005 Sb., či souviset s relativně mírnými zimami v roce 2013 a 2014. Řada školských budov přesto stále čeká na modernizaci spojenou se zateplením, která by pomohla udržitelnosti dané školy.

Tabulka č. 24: Náklady obcí na provoz základních a mateřských škol dle území (v tis. Kč)

území	počet škol	2010	2011	2012	2013	2014
ORP Šumperk	25	25 435	22 833	24 552	22 937	24 560
Zábřežsko*	45	34 179	34 120	36 327	29 093	29 780
Město Zábřeh	10	15 556	23 859	21 633	16 917	17 207
MAS Horní Pomoraví	80	75 170	80 812	82 514	68 949	71 548

* Zábřežsko = ORP Zábřeh bez města Zábřeh

Zdroj: Ministerstvo financí, účetní závěrky rozpočtů obcí, vlastní zpracování

Náklady spojené s provozováním škol, které jsou hrazeny přímo z rozpočtu obce (tzv. provozní náklady a doplatek na mzdu u škol s výjimkou⁹) jsou velmi různé, a při přepočtu ročních provozních nákladů na jednoho žáka ZŠ/dítě MŠ zjistíme, že se průměrné náklady pohybují od 10 tis. Kč až k 30 tis. Kč. U jedné horské obce, která provozuje pouze mateřskou školu, tak náklady přesahují i 40 tis. Kč provozních nákladů na jedno dítě v MŠ. Pokud si uvědomíme, že v rámci reformy rozpočtového určení daní (RUD) obce získávají cca 8 tis. Kč na jednoho žáka v jím zřízených školách, tak zjistíme, že všechny obce významně doplácí na provozování škol. Za celé území MAS Horní Pomoraví se v roce 2014 jednalo o takřka 30 mil. Kč, které obce vložily do provozu škol a nebyly „kryty příjmy“ z RUD za žáka. Přes tyto vysoké náklady jsou obce ochotné na provoz škol doplácet, protože se jedná o významnou veřejnou a společenskou službu pro život obce.

Významným nákladem pro obce je provozování školy, která z důvodu nedostatku žáků obdrží výjimku dle vyhlášky č. 48/2005 Sb., a obec tak musí hradit část mzdových prostředků pedagogů, které jsou jinak hrazeny státem. Na území MAS Horní Pomoraví je 18 základních škol, které se potýkají s udělováním výjimky. Obce, které provozují „výjimkovou“ školu doplácí průměrně v přepočtu na žáka více než obce se školami bez výjimky, a to o průměrně 18 tis. Kč. Obce se školami bez výjimky dávají na provoz škol průměrně 12 tis. Kč, ale žádná neplatí více jak 18 tis. Kč.

V ORP Šumperk bylo z pohledu kvality vzdělávání díky Strategii území SO ORP Šumperk zjištěno, že v posledních pěti letech dochází k postupnému poklesu nekvalifikovaných pedagogů, a to jak na úplných tak neúplných základních školách. Přes tento pokles, ale dochází k významnému rozdílu v podílu nekvalifikovaných pedagogů na nižším stupni u neúplných škol, kde dosahuje 30 % z celkových úvazků (ve školním roce 2009/2010 přitom ještě dosahoval 34 %). Naopak u úplných škol tento podíl nekvalifikovaných pedagogů na prvním stupni dosahoval v roce 2013/14 pouze 7 % (ve školním roce 2009/2010 přitom dosahoval 15 %).

V souvislosti s kvalitou vzdělávání bylo ředitelkami a řediteli škol na veřejných projednáních a pracovních skupinách zmiňován nedostatek odborného nepedagogického personálu, na který ve venkovských, ale i městských školách není dostatek finančních prostředků. Odborný nepedagogický personál neboli psychologové, výchovní a karierní poradci jsou v souvislosti s rozvojem inkluzivního a kvalitního vzdělávání nezbytným doplňkem pedagogického sboru. Jedním z navržených řešení bylo i vytvoření systému sdílení tohoto odborného personálu mezi školami. Starostové a ředitelé škol dále během veřejného projednávání zmiňovali potřebnost modernizace technických, přírodovědných i IT učeben.

Kromě nutnosti budování a modernizace zázemí škol jsou mezi řediteli a zástupci obcí také nově řešeny místně specifické problémy vyplývající z celkově nedostatečné reakce škol na potřeby trhu práce. Problematika se týká jednak možnosti rodičů umístit své dítě na dobu potřebnou pro výkon svého povolání do školského zařízení (využívání školních družin, školních klubů, mimoškolních aktivit apod.) a především kvalitní přípravy dětí, kvalitního a inkluzivního vzdělávání.

Zdravotnická zařízení (ordinace)

Tabulka č. 25: Občanská vybavenost obcí – zdravotnická zařízení MAS

⁹ dle vyhlášky č. 48/2005 Sb.,

	počet obcí MAS	Praktický lékař pro dospělé	Praktický lékař pro děti	Stomatolog	Gynekolog	Lékárna					
0-200	4	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
201-500	13	1	8%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
501-1000	17	5	29%	2	12%	4	24%	1	6%	1	6%
1001-2000	7	4	57%	4	57%	4	57%	3	43%	2	29%
2000 - 5000	4	4	100%	4	100%	4	100%	2	50%	4	100%
nad 5000	1	1	100%	1	100%	1	100%	1	100%	1	100%
Celkem	46	15	33%	11	24%	13	28%	7	15%	8	17%

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Dostupnost zdravotnických služeb, jako praktický lékař pro dospělé či děti, stomatolog, gynekolog či lékárna, v území MAS Horní Pomoraví stejně jako v ostatních regionech Olomouckého kraje souvisí s velikostí obce. V území MAS Horní Pomoraví je na rozdíl od ostatních obcí s více než 2000 obyvateli v Olomouckém kraji stoprocentní dostupnost zdravotnických služeb. Vybavenost obcí z území MAS Horní Pomoraví je ve srovnání s průměrem v Olomouckém kraji v oblasti zdravotnických zařízení relativně dobrá. Ale v souvislosti s obecně platnými daty o stáří lékařů ve venkovských regionech a zkušenostmi starostů venkovských obcí z posledních let, kdy nebylo možné po odchodu lékařů do penze najít nového, je otázka udržitelnosti relativně dobrého pokrytí ordinacemi v regionu. Důležitá je i délka ordinačních hodin, která je ve venkovských obcích velmi omezená.

Tabulka č. 26: Občanská vybavenost obcí – zdravotnická zařízení, srovnání Olomoucký kraj

Velikostní skupiny venkovských obcí	Počet obcí	Praktický lékař pro děti	Praktický lékař pro dospělé	Stomatologie	Gynekologie	Lékárna					
do 199 obyv.	46	0	0%	1	2%	0	0%	0	0%	0	0%
200 až 499 obyv.	124	6	5%	13	10%	2	2%	1	1%	0	0%
500 až 999 obyv.	107	20	19%	37	35%	18	17%	4	4%	4	4%
1 000 až 1 999 obyv.	76	46	61%	60	79%	42	55%	16	21%	23	30%
2 000 až 4 999 obyv.	32	30	94%	31	97%	30	94%	13	41%	26	81%

Zdroj: Analytická část Koncepce rozvoje venkova OK, 2013, vlastní zpracování Pozn. Jednotlivé kategorie zdravotnických zařízení obsahují i detašovaná pracoviště

Kulturní zařízení

Občanské vybavenosti patřící ke kulturnímu životu obyvatel v obcích zahrnuje zařízení jako jsou kina, muzea, galerie, kulturní zařízení apod. V 95% obcí je alespoň nějaké výše zmiňované kulturní zařízení. Nejčastěji jsou to kulturní domy, které však mnohdy neodpovídají svým stavem danému využití.

Tabulka č. 27: Vybavenost obcí - kulturní zařízení a knihovny

	počet obcí MAS	kino	muzeu m	galeri e	ostatní KZ	obce s kulturním zařízením	obce s knihovnou	
0-200	4	0	0	0	3	75 %	0	0 %
201-500	13	0	0	0	12	92 %	13	100 %
501-1000	17	0	0	1	17	100 %	16	94 %
1001-2000	7	3	1	0	7	100 %	7	100 %
2000 - 5000	4	2	0	0	4	100 %	4	100 %
nad 5000	1	1	1	1	1	100 %	1	100 %
Celkem	46	6	2	2	44	95 %	41	89 %

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Dostupnost veřejných knihoven je velmi dobrá až na nejmenší obce (do 200 obyvatel), kde knihovna nepůsobí.

Mezi občanskou vybavenost je dále řazena dostupnost obchodu a pošty. V obcích do 500 obyvatel není již v této době evidována ani jedna pošta, v obcích s počtem obyvatel 500 – 1 000 je pošta ve 29% obcí. Dostupnost obchodů je prozatím velice dobrá i v malých obcích, vesměs se pohybuje ve velmi malých obcích kolem 75% a u malých obcí kolem 90%.

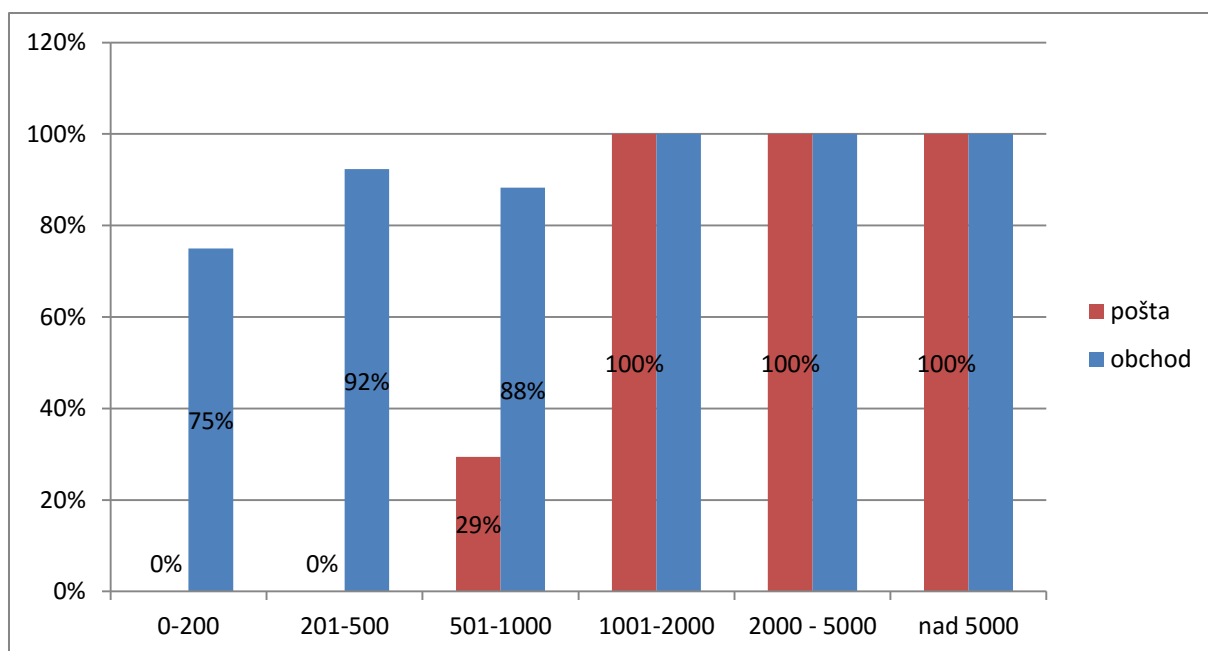
Pošty a obchody s potravinami

Tabulka č. 28: Občanská vybavenost obcí – pošty a obchody

	počet obcí MAS	dostupnost obchodu	pošta	
0-200	4	3 75%	0	0%
201-500	13	12 92%	0	0%
501-1000	17	15 88%	5	29%
1001-2000	7	7 100%	7	100%
2000 - 5000	4	4 100%	4	100%
nad 5000	1	1 100%	1	100%
Celkem	46	41 89%	17	37%

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf č. 39: Občanská vybavenost obcí – pošty a obchody

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Shrnutí kapitol občanská vybavenost

Díky demografickému vývoji lze považovat síť mateřských a základních škol za maximální možnou a obce v území učiní vše pro jejich zachování ve stávajícím stavu. Přestože některé obce na provoz svých škol doplácí významně více než je obvyklé. Proto bude pro obce důležité nadále investovat do škol, aby dlouhodobě snížili provozní náklady. Pro samotné udržení škol a jejich další rozvoj, modernizaci a zkvalitňování technické vybavenosti učeben bude efektivní přistoupit k meziobecní a meziškolní spolupráci, která umožní sdílení např. odborného a pedagogického personálu či odborných a moderních učeben.

Na druhou stranu je zde poptávka po inovativních a flexibilních nástrojích, které umožní sladování rodinného a osobního života, a to ať už formou formálního či neformálního vzdělávání – přizpůsobení doby provozu školních družin, školních klubů apod. a dále i zařízení jako jsou rodinná centra, dětské kluby, dětské skupiny či individuální péče o dítě, které nejsou na území MAS vůbec k dispozici a mohou umožnit rodičům společenský kontakt, případně i prostor pro následné vlastní opětovné začlenění na trh práce.

Díky ekonomického tlaku na efektivizaci zdravotnické sítě lze považovat stávající stav za maximum možného a obce nebudou moci příliš ovlivňovat rozhodování provozovatelů zdravotních zařízení (ordinace, lékárny), pouze zvýhodněnými nájmy, aktivní přístupem či jinými úlevami.

V souvislosti s rozhodnutím státního podniku Česká pošta transformovat pobočky v malých obcích bude důležité, společně s obcemi a místními obchody či jinými podnikateli, dohodnout se na provozovateli služby formou franchisingu, aby služba byla na území MAS co nejvíce zachována. Protože kombinace nedostupnosti internetu (viz kapitola technická vybavenost) a poštovních služeb může znamenat významný hendikep pro život a podnikání na venkově.

Problémy v území: Obtížně udržitelná síť mateřských a základních škol v periferních částech území a na druhou stranu neexistence sítě flexibilních nástrojů sladování rodinného a pracovního života.

Obtížná ekonomická udržitelnost zdravotnických služeb. Tlak na transformaci pošt s malou poptávkou po službách (v malých obcích).

Rozvojový potenciál/inovace:

Z důvodu demografického vývoje bude zachování sítě mateřských a základních škol znamenat pro řadu obcí z regionů velkou finanční zátěž, proto je zde potenciál iniciace meziobecní či meziškolské spolupráce nejen na společných projektech (investiční a neinvestičních), ale i provozu školy a jejich služeb (sdílení odborných učitelů, psychologů, společné exkurze aj.). Naopak v jižní části území dochází k přírůstku obyvatel a kapacita mateřských škol je mnohdy naplněná a tento rozvojových potenciál bude vyžadovat zvýšení kapacit či alternativní nástroje péče o děti (dětské kluby, mateřská centra, lesní školy či individuální péče chův).

Zajištění sítě zdravotních zařízení bude nutné kombinovat s moderními nástroji ICT či aktivního přístupu k odbornému personálu pro zachování ordinací na venkově.

Změna preferencí kulturního vyžití spojená s generační obměnou bude od neziskového a veřejného sektoru vyžadovat inovativní přístup při modernizaci či ožívování existujících kulturních zařízení.

Obtížná udržitelnost základních služeb na venkově (obchod a pošta) přináší potenciál pro spolupráci veřejného a soukromého sektoru při provozování těchto služeb a bude vyžadovat integraci a inovativní přístup, který může přinést zlepšení dostupnosti a kvality služeb (rozšíření otevíracích hodin, nové poštovny v informačních centrech apod.).

5.5.3 Odpadové hospodářství obcí

Na území MAS Horní Pomoraví bylo v roce 2013 vyprodukováno 18 679 komunálního odpadu, což je odpad, jehož původcem je každá obec. Největší část z komunálních odpadů tvoří směsný komunální odpad (v roce 2013 to bylo 11 487 tun), který se většinou v ČR ukládá na skládky a v území MAS Horní Pomoraví je všechen směsný komunální odpad skládkován. Dále pak je v území MAS komunální odpad tvořen tříděnými složkami odpadu jako biologicky rozložitelným odpadem (1 302 tun), sklo (652 tun), papír (537 tun), plasty (533 tun) a jinými kategoriemi odpadů. Průměrně jeden obyvatel MAS Horní Pomoraví v roce 2013 vyprodukoval 230 kg směsného komunálního odpadu a vytřídil 62 kg skla, papíru, plastů, kovů či biomasy.

Pro zjištění stavu odpadového hospodářství je důležité zjistit strukturu a tendence dle nejvýznamnějších složek komunálního odpadu. Pro jednodušší interpretaci dat o odpadovém hospodářství obcí v MAS Horní Pomoraví budou použity tyto zkratky a zjednodušující označení:

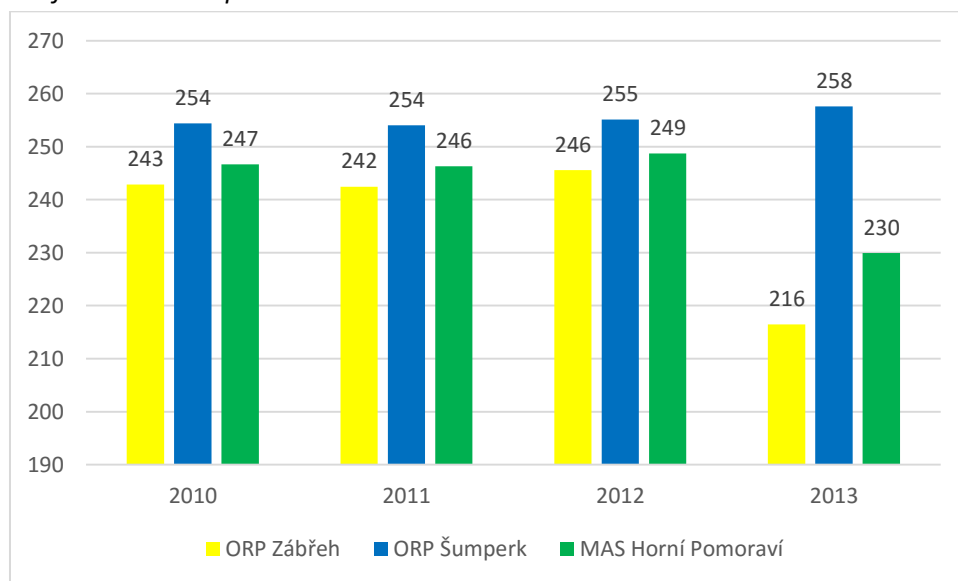
- SKO = směsný komunální odpad (katalogové číslo 200301)
- uliční a objemný odpad = uliční smetky (kat. č. 200303) a objemný odpad (kat. č. 200307)
- BRKO = biologicky rozložitelný komunální odpad (kat. č. 200201)
- papír = papírové a lepenkové obaly (kat. č. 150101) a papír a lepenka... (kat. č. 200101)
- sklo = skleněné obaly (kat. č. 150107) a sklo (kat. č. 170202 a 200102)
- plasty = plastové obaly (kat. č. 150102) a plasty (kat. č. 170203 a 200139)
- kovy = odpady s kat. č. 150104, 170401, 170402, 170405, 170407, 191202, 200140
- kompozitní obaly (kat. č. 150105, tzv. tetrapaky)

Směsný komunální odpad (SKO)

Měrná produkce SKO na území MAS Horní Pomoraví v letech 2010 a 2013 stagnuje. Stablní množství necelých 250 kg na obyvatele narušil v roce 2013 rasantní pokles SKO ve městě Zábřeh, kde meziročně došlo k úbytku SKO o cca 1000 tun, což je zřejmě způsobeno změnou evidence množství odpadů. Naopak v obcích v ORP Šumperk došlo k mírnému růstu množství SKO v roce 2013, a to přesto, že zde je dlouhodobě vyšší produkce SKO (255 kg na obyvatele). Růst množství SKO je nejen negativním jevem z pohledu životního prostředí, ale z pohledu rozpočtu obcí, protože uložení SKO na skládkách je jedna z nejdražších položek odpadového hospodářství obcí. V České republice v roce 2013 stála likvidace (sběr, svoz, odstranění) jedné tuny SKO průměrně 2 606 Kč.¹⁰

Ve srovnání s ostatními částmi Olomouckého kraje dosahuje měrná produkce SKO v území MAS Horní Pomoraví nadprůměrných hodnot, a to přesto, že v roce 2013 došlo k významnému poklesu SKO v městě Zábřeh, a tím i ke snížení průměru za celé území MAS. Dlouhodobé agregované výsledky obcí a měst z SO ORP Jeseník či SO ORP Olomouc ukazují, že množství SKO může poklesnout až na 180 kg na obyvatele. V ČR je průměrně vyprodukováno 200 kg SKO na obyvatele.¹¹ Proto je pro obce z MAS Horní Pomoraví výzvou snížení množství SKO a snížit tak dopad na životní prostředí a přinést i finanční úspory pro obecní rozpočty.

Graf č. 40: Měrná produkce SKO

Zdroj: hlášení o produkci a nakládání s odpady, vlastní zpracování

Biologicky rozložitelný komunální odpad (BRKO)

Z pohledu množství odpadu je druhou nejvýznamnější kategorií odpadu BRKO, kterého v roce 2013 obce z území MAS vyprodukovaly 1 302 tun, a to přesto, že většina obcí tento druh odpadu vůbec neseparuje či neeviduje. Většina BRKO je vyseparována v městě Zábřeh a to přesně 759 tun. V roce 2011 pouze dvě obce z území MAS separovali a evidovali BRKO, a o dva roky později v roce 2013, tak činí již 11 obcí našeho regionu. Z níže uvedeného grafu jasně vyplývá, že situace v separaci BRKO je

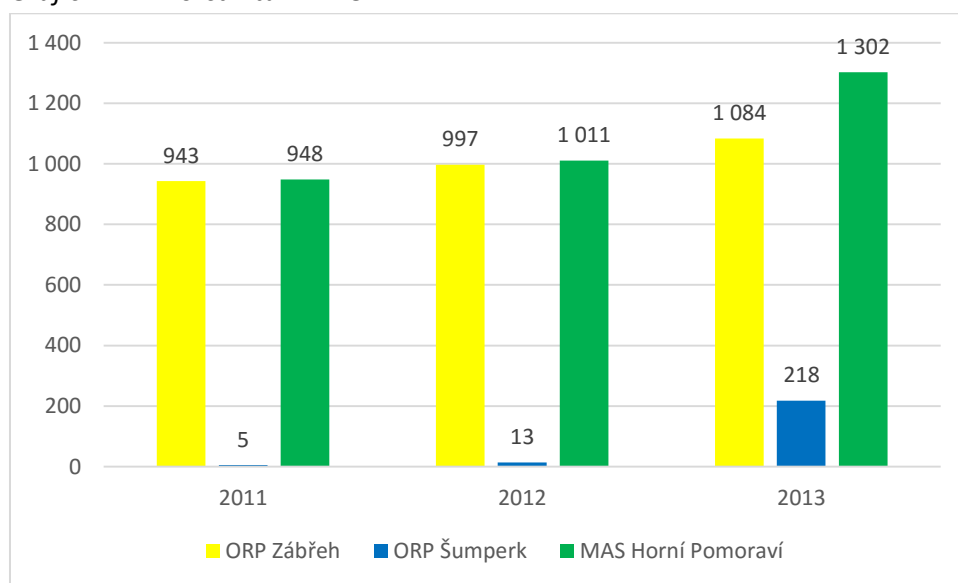
¹⁰ Zdroj: Hodnocení nákladů na hospodaření s komunálními odpady v obcích ČR, IURMO ČR, 2013

¹¹ Zdroj: Hodnocení nákladů na hospodaření s komunálními odpady v obcích ČR, IURMO ČR, 2012 a 2013

velmi odlišná na jihu regionu (ORP Zábřeh), kde v roce 2013 evidovali necelých jedenáct set tun, a severu (ORP Šumperk), kde obce evidovali 218 tun.

V roce 2015 mají všechny obce v ČR dle vyhlášky Ministerstva životního prostředí za povinnost vytvořit pro své občany podmínky pro separaci BRKO, takže bude důležité i nezkušeným obcím pomoci s rozvoje separace BRKO a hospodárným nakládáním s ním. Na území MAS Horní Pomoraví existuje pouze jedna kompostárna, na kterou obce sváží svůj BRKO. Jedná se o kompostárnu v městě Zábřeh, kterou využívají především obce z jihu regionu. Obce z ORP Šumperk sváží BRKO do kompostárny v Rapotíně. BRKO by správně mělo být kompostováno či jinak využito nejbližší od místa svého vzniku, a nevybavenost území MAS Horní Pomoraví tento princip neumožňuje naplnit.

Graf č. 41: Množství tun BRKO

Zdroj: hlášení o produkci a nakládání s odpady, vlastní zpracování

Sklo

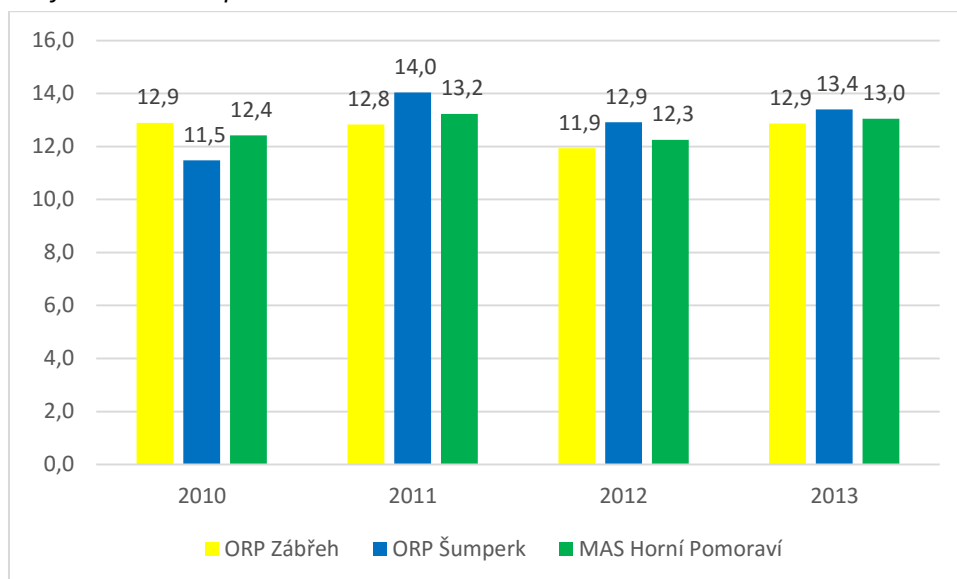
Obce z území MAS Horní Pomoraví se ročně vytřídí více jak 600 tun skla (přesná definice odpadů výše). Oproti BRKO, který v roce 2013 separovalo pouze 11 obcí, tak sklo od roku 2010 do roku 2013 separovalo vždy 44 obcí, to znamená, že pouze dvě obce (Jakubovice a Janoušov) neseparovali sklo. V letech 2010 až 2013 množství vytříděného skla pohybovalo od 614 tun do 666 tun za rok. Sklo je v obcích našeho regionu tříděno dlouhodobě a produkce tohoto odpadu je stabilní, vyjma roku 2012 kdy došlo k poklesu produkce takřka ve všech obcích. Tento meziroční propad byl následně v roce 2013 srovnán.

Měrná produkce skla se během sledovaných let 2010 až 2013 pohybovala nad 11 kg na občany (viz. Graf č. 42 níže), což je nadprůměrná hodnota ve srovnání s daty za Olomoucký kraj i ČR, kde v letech 2012 a 2013 bylo průměrně vytříděno 10 kg skla na občana.¹² V České republice v roce 2013 stála likvidace (sběr, svoz, odstranění) jedné tuny skla průměrně 2 035 Kč.¹³

¹² Zdroj: Hodnocení nákladů na hospodaření s komunálními odpady v obcích ČR, IURMO ČR, 2012 a 2013

¹³ Zdroj: Hodnocení nákladů na hospodaření s komunálními odpady v obcích ČR, IURMO ČR, 2013

Graf č. 42: Měrná produkce skla

Zdroj: hlášení o produkci a nakládání s odpady, vlastní zpracování

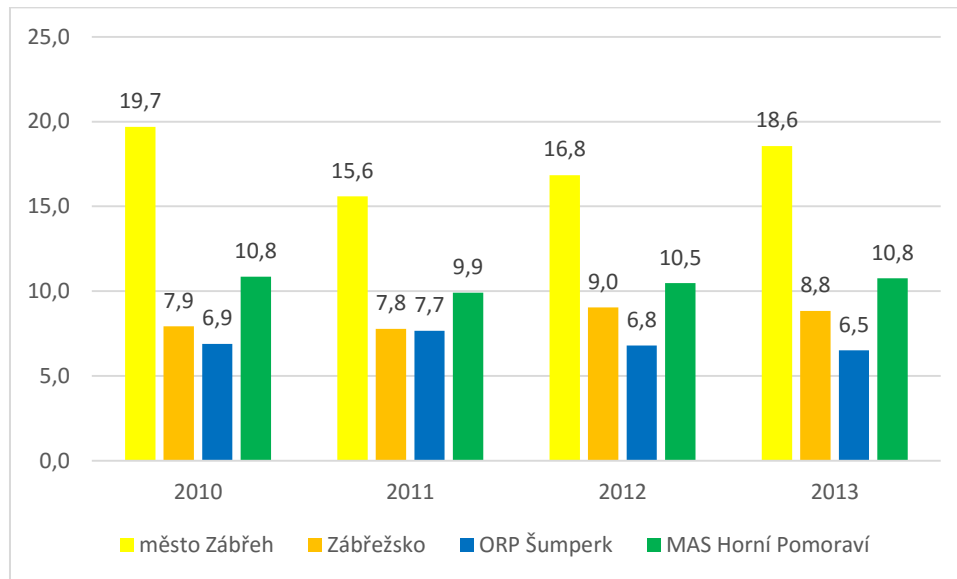
Papír

Množství vytríděného papíru v území MAS Horní Pomoraví po prudkém propadu v roce 2011 postupně roste, ale vývoj v ORP Zábřeh je diametrálně odlišný od vývoje v ORP Šumperk. Největší množství tun papíru bylo vytríděno v roce 2010, a to 547 tun. Následně došlo k rasantnímu poklesu na 499 tun v roce 2011, který byl způsoben snížením produkce na Zábřežsku, a naopak obce z ORP Šumperk vyprodukovali v tomto roce nejvíce 127 tun. Vývoj jasněji zachycuje níže uvedený graf vývoje měrné produkce papíru, z kterého je patrný významný rozdíl mezi obcemi z ORP Šumperk, ORP Zábřeh (Zábřežsko - bez města Zábřeh) a městem Zábřeh.

Město Zábřeh má dlouhodobě nadstandartní měrnou produkci papíru (15 – 19 kg na občana) a v ČR je přitom průměr cca 12 kg na občana. Naopak venkovské obce dosahují, a to jak v ORP Zábřeh tak ORP Šumperk 7 – 9 kg na občana ročně. Je obvyklé, že obyvatelé venkovských obcí díky místním podmínkám (více domácích topenišť a méně letáků) nevyprodukují nikdy stejné množství jako lidé z měst. Je zajímavé, že v ORP Šumperk (Hanušovicko, Region Ruda) dochází mezi lety 2011 až 2013 k postupnému poklesu měrné produkce papíru. Nadprůměrnou měrnou produkci papíru z řad venkovských obcí má obce Branná (ORP Šumperk) s 15 - 20 kg či Dubicko (ORP Zábřeh) s 10 – 37 kg.

V České republice dle studie od společnosti IURMO ČR za rok 2013 jeden občan vyseparoval 12 kg papíru za roku, což je více než je průměr v MAS Horní Pomoraví. Důvodem může být nedostatečná separace nebo venkovských charakter území MAS, kde nedochází k tak vysoké produkci odpadního papíru. Dle stejné studie likvidace jednoho kg papíru průměrně stála 4 405 kg.

Graf č. 43: Měrná produkce papíru

Zdroj: hlášení o produkci a nakládání s odpady, vlastní zpracování

Plasty

Na území MAS Horní Pomoraví bylo v roce 2013 vytríděno 533 tun plastů. Jedná se o nejvyšší množství plastů za sledované období. Přitom v roce 2010 bylo obcemi vyprodukováno pouze 486 tun, ale každoročním nárůstem o cca 15 tun došlo k dosažení stavu v roce 2013.

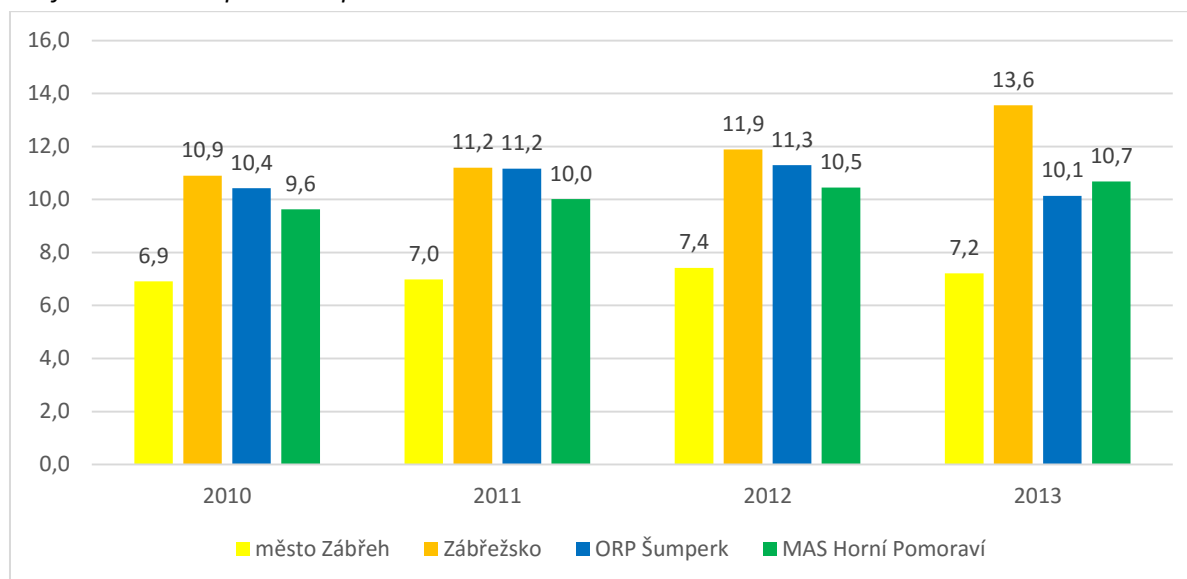
Produkce vyseparovaných plastů je nesrovnatelné ve venkovských obcích celého území MAS a městě Zábřeh, kde významně nižší produkce plastů. Proto stejně jako u papíru je měrná produkce analyzována odděleně v městě Zábřeh, Zábřežsku a ORP Šumperk. Měrná produkce ve venkovských obcích na severu i jihu území MAS byla v letech 2010 až 2012 obdobná a stejným tempem i rostla. Poté v roce 2013 došlo takřka ve všech obcích z ORP Šumperk poklesu množství plastů a data za venkovské obce z ORP Zábřeh jsou pozitivně ovlivněna nárůstem množství vytríděných plastů v obci Postřelmov (z 35 tun v roce 2012 na 67 tun v roce 2013). Ve městě Zábřeh dochází během sledovaného období mírnému růstu produkce plastů.

V České republice i Olomouckém kraji v roce 2013 průměrně jeden obyvatel vyseparoval 9,3 kg plastů¹⁴, což je více než ve městě Zábřeh, ale méně než je průměr v MAS Horní Pomoraví natož tak ve venkovských obcích z území MAS. V České republice v roce 2013 stála likvidace (sběr, svoz, odstranění) jedné tuny plastů průměrně 7 611 Kč.¹⁵

¹⁴ Zdroj: Hodnocení nákladů na hospodaření s komunálními odpady v obcích ČR, IURMO ČR, 2012 a 2013

¹⁵ Zdroj: Hodnocení nákladů na hospodaření s komunálními odpady v obcích ČR, IURMO ČR, 2013

Graf č. 44: Měrná produkce plastů

Zdroj: hlášení o produkci a nakládání s odpady, vlastní zpracování

Kovy

Obce od počátku roku 2015 mají povinnost vytvořit pro své občany podmínky pro separaci odpadních kovů, stejně jako u BRKO, proto v následujících letech dojde k významnému nárůstu množství odpadů. Mezi lety 2010 až 2012 docházelo k nárůstu množství vyseparovaného odpadu z 90 tun na 124 tun. V roce 2013 došlo k poklesu a bylo vyprodukováno 98 tun odpadních kovů.

Na území MAS Horní Pomoraví měrná produkce kovů dosahovala 2 kg na občana/rok, ale předpokládá se, že díky legislativním změnám dojde v následujících letech k růstu množství těchto druhů tříděných komunálních odpadů.

Kompozitní obaly

V území MAS Horní Pomoraví bylo v roce 2013 vyseparováno 18,6 tun kompozitních obalů. Tento druh obalů řada obcí neseparuje. Celkově se jedná o 14 obcí, mezi nimiž je i město Zábřeh, které v roce 2013 neevidovalo produkci tohoto odpadu, ale přitom v roce 2010 obcí, které neevidovaly kompozitní obaly, bylo 18. Fakt, že obce neevidují tento druh odpadu je často způsobeno tím, že jsou kompozitní obaly separovány společně například s papírem. Tím pádem k separaci a materiálovému využití dochází, ale odpad není evidován samostatně.

Třídění odpadů

Jak vyplývá z výše uvedených analýzy vývoje množství odpadů, tak u většiny tříděných odpadů dochází k růstu množství vytříděných tun komunálních odpadů. Počet obcí, které třídí všechny uvedené základní tříděné složky odpadů, během let mírně roste. Vyjma roku 2013, kdy tři malé obce nepodalý hlášení o produkci a nakládání s opady.

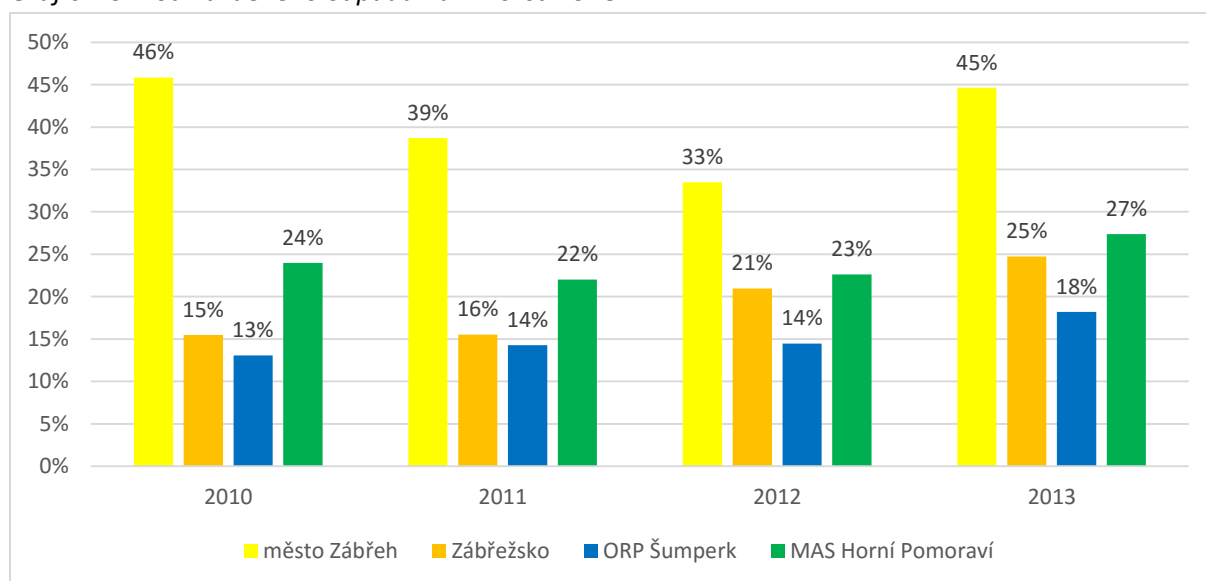
Hlavním cílem obcí v odpadovém hospodářství je poskytnout svým občanům co nejlepší služby za nejnižší cenu, proto rozšiřují spektrum separovaných odpadů, systém svozu či množství sběrných

nádob na veřejných prostranstvích. Díky tomu dochází k růstu vyseparované složky odpadů (výše uvedené BRKO, papír, sklo, plasty, kovy či kompozitní obaly), která je materiálově využita (energetické využití je v území MAS Horní Pomoraví nedostupné), a mělo by tak docházet k poklesu množství SKO tedy odpadu, který je ukládán na skládky (obce jej sváží na skládku odpadů v Rapotíně (sever území) či Medlově (jih území)).

Pokud do tříděných odpadů započítáme i BRKO, tak území MAS Horní Pomoraví je blízko splnění cíle č. 3 a 4 (3. Udržitelný rozvoj společnosti a přiblížení se k evropské „recyklační společnosti“. 4. Maximální využívání odpadů jako náhrady primárních zdrojů a přechod na oběhové hospodářství) Plánu odpadového hospodářství ČR, který byl v roce 2014 schválen.

Zdaleka ale nedochází k plnění cíle vycházejícího ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpadech, která pro rok 2020 stanovuje 50 % podíl separovaných odpadů ku SKO, a nedochází k plnění cíle, který ukládá dosáhnout snížení množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů ukládaných na skládky tak, aby podíl této složky činil v roce 2020 nejvíce 35 % hmotnosti z celkového množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů vyprodukovaných v roce 1995.

Graf č. 45: Podíl tříděného odpadu na množství SKO

Zdroj: hlášení o produkci a nakládání s odpady, vlastní zpracování;

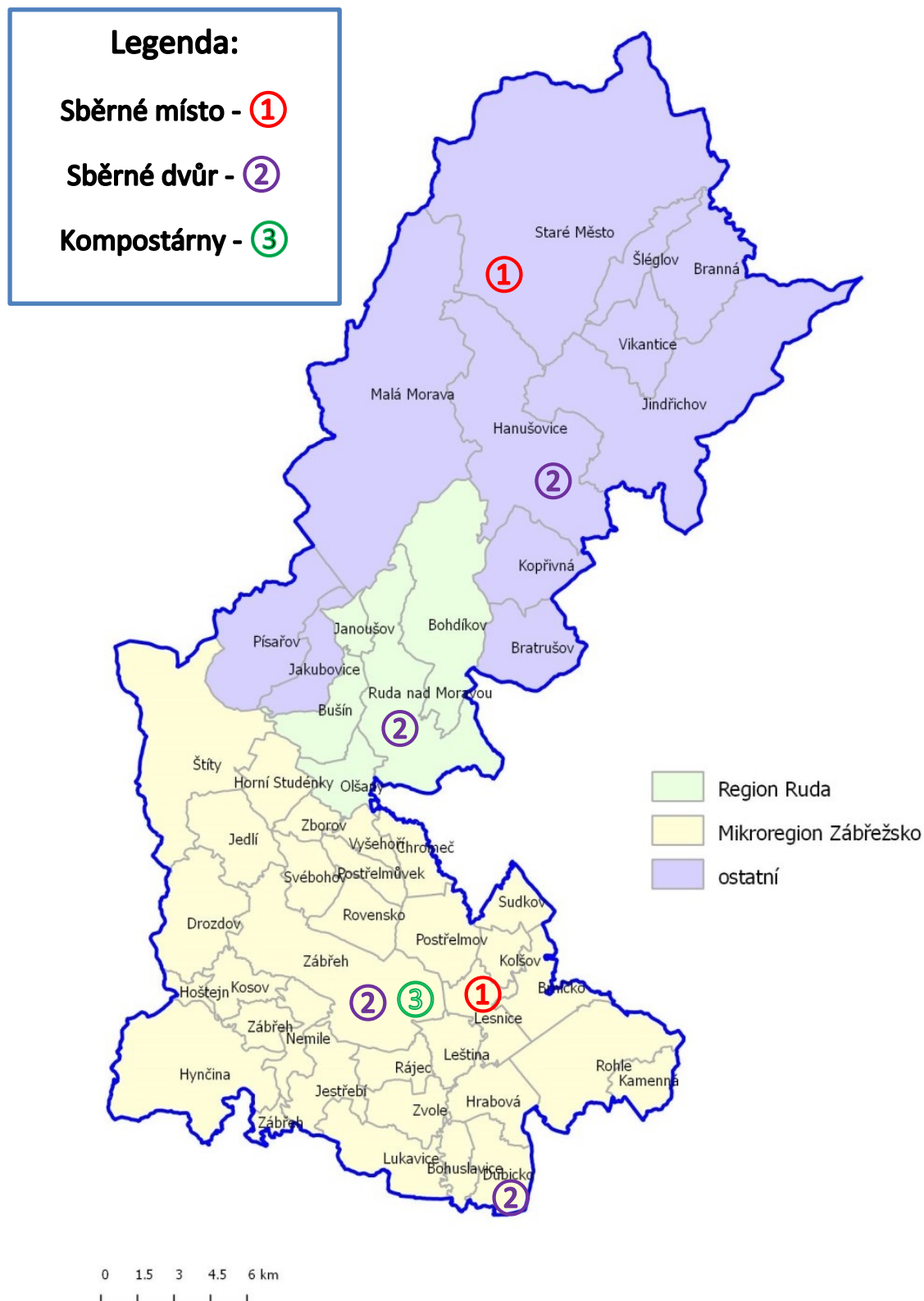
Pozn.: do tříděného odpadu započítán BRKO, papír, sklo, plasty, kovy a kompozitní obaly

Vybavenost území zařízeními odpadového hospodářství

Území MAS Horní Pomoraví je nedostatečně pokryto zařízeními odpadového hospodářství, jako je sběrný dvůr, kompostárna, bioplynová stanice, třídírna odpadů, překladiště odpadů, skládka či spalovna, protože některé se na území vůbec nevyskytují (např. skládka, překladiště odpadů, bioplynová stanice či spalovna) a obce musí svůj odpad likvidovat či materiálově využívat v zařízení mimo území MAS. Na území MAS se vyskytují sběrná místa a dvory v obci Dubicko, Hanušovice, Lesnice, Ruda nad Moravou, Staré Město a Zábřeh.

Kompostárna je v obci Hynčina, kterou provozuje soukromý zemědělec a městě Zábřeh, kterou provozuje společnost EKO servis (provozní společnost ve vlastní města Zábřeh). Jiné zařízení na využití BRKO na území MAS Horní Pomoraví nejsou. Třídírna odpadů je pouze ve městě Zábřeh, kterou taktéž provozuje společnosti EKO servis.

Mapa č. 18: Vybaveno území MAS zařízením odpadového hospodářství

Zdroj: Krajský úřad Olomouckého kraje, vlastní zpracování

Shrnutí kapitol odpadové hospodářství

Nadprůměrná produkce množství směsného komunálního odpadu a její růst v severní části území MAS. Nedostatečná kvalita služeb pro občany v oblasti třídění biologicky rozložitelného komunálního odpadu (BRKO). Do počátku roku 2015 neevidovalo více jak 75 % obcí žádný BRKO. Produkce tříděného skla je v území MAS nadstandardní a stabilní. Třídění papírů na venkově dosahuje velmi podprůměrných hodnot a naopak produkce plastů je nadprůměrná. Podíl vyříděného odpadu ku směsnému komunálnímu odpadu ve většině obcí postupně roste, ale jsou zde významné rozdíly.

Vybavenost území zařízeními umožňující lepší třídění odpadu (sběrné dvory, kompostárny či třídírny odpadů) je absolutně nedostačující, a to obzvláště v severní části území a obcích z ORP Zábřeh vzdálenějších od města Zábřeh, které je relativně dobře vybavené. Neexistence skládky, spalovny či překladiště odpadu znamená, že odpadové hospodářství je pro obce spojeno s vysokými dopravními náklady. Obce provádí jen minimální management odpadového hospodářství (žádný monitoring množství opadů a motivační prvky). Navíc vzdělávání a kampaně zaměřené na klienty OH (tedy občany a obyvatele obcí) je minimální, či je řešeno individuálně.

Problémy v území: Nadprůměrné množství SKO a nízký podíl třídění odpadu. Nedostatečná služby spojené s likvidací a materiálovým využitím BRKO. Nedostatečná vybavenost území zařízeními odpadového hospodářství. Minimální management spojený s odpadovým hospodářstvím a jen omezená meziobecní spolupráce při řešení problémů spojených s OH.

Rozvojový potenciál/inovace:

Změna současného stavu, kdy všechn odpad ze severní části území MAS je likvidován, tříděn a využíván mimo toto území. Nové zařízení pro likvidaci odpadů může přinést do regionu nová pracovní místa pro méně kvalifikované pracovníky či díky spolupráci veřejného a soukromého sektoru vytvořit sociální podnik, který dlouhodobě udržitelným způsobem podpoří sociální inkluzi. Vzdělávání a motivování obyvatel regionu k třídění a předcházení vzniku odpadu může přispět ke snížení nákladů obcí za likvidaci opadů. Stejně tak spolupráce obcí při managementu odpadového hospodářství či vzniku zařízení odpadového hospodářství (sběrné dvory) má potenciál přispět k úsporám.

5.5.4 Bydlení

V rámci bytové politiky hrají obce nezastupitelnou úlohu. Podle zákona o obcích „Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a o uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.“

Bydlení je vnímáno, jako jedna ze základních lidských potřeb. Důležitá je především dostupnost, stabilita a kvalita. Bydlení je spojováno s pocitem jistoty a bezpečí. Zajištění bydlení je v základu osobní odpovědností jednotlivce. Dostupnost bydlení je přímo úměrná jeho ekonomickým možnostem. Ekonomické možnosti člověka jsou pak odrazem jeho schopností, ale i stavu ekonomického prostředí, ve kterém se pohybuje.

Na území MAS Horní Pomoraví dle SLDB 2011 bylo 21 741 bytů, z nich většina byla v rodinných domech (13 955 bytů) a pouze 7 398 bylo v bytových domech. Tato čísla dokazují venkovský charakter území. Z celkového počtu 3441 neobydlených bytů, což je více 15 % z celkového počtu bytů na území MAS Horní Pomoraví. Nejčastějším důvodem neobydlenosti bytů či domů bylo z důvodu jejich užívání pro rekreaci. Dalším častým důvodem neobydlenosti bytů byl technický stav, který neumožňoval užívání bytu k bydlení (viz podíl neobyvatelných bytů). Celkově je neobyvatelných bytů 2 % z celkového počtu bytů na území MAS (tj. 388 bytů).

Tabulka č. 29: Domovní a bytový fond (BF)

Obec	SO ORP	Počet bytů	Počet neobydlených bytů	Podíl neobyvatelných bytů*	Hospodařící domácnosti	Neúplné rodiny s dětmi
Bohdíkov	Šumperk	606	113	2%	542	28
Bohuslavice	Zábřeh	188	18	2%	185	8
Branná	Šumperk	167	47	1%	124	4
Bratrušov	Šumperk	239	36	1%	219	8
Brníčko	Zábřeh	292	68	0%	238	12
Bušín	Šumperk	204	58	4%	152	7
Drozdov	Zábřeh	171	54	1%	122	5
Dubicko	Zábřeh	396	51	2%	367	19
Hanušovice	Šumperk	1 421	156	1%	1 356	103
Horní Studénky	Zábřeh	179	59	1%	129	4
Hoštejn	Zábřeh	172	22	2%	157	8
Hrabová	Zábřeh	239	42	0%	229	11
Hynčina	Zábřeh	117	48	1%	74	3
Chromeč	Šumperk	235	32	3%	219	13
Jakubovice	Šumperk	114	43	7%	79	4
Janoušov	Šumperk	39	18	3%	23	1
Jedlí	Zábřeh	314	77	1%	247	10
Jestřebí	Zábřeh	249	40	2%	225	15
Jindřichov	Šumperk	617	136	1%	538	37
Kamenná	Zábřeh	224	23	0%	212	10
Kolšov	Zábřeh	319	44	2%	287	15
Kopřivná	Šumperk	110	22	2%	102	7
Kosov	Zábřeh	135	26	2%	125	6
Lesnice	Zábřeh	245	33	1%	229	15
Leština	Zábřeh	499	68	2%	466	31
Lukavice	Zábřeh	358	49	1%	328	18
Malá Morava	Šumperk	281	83	2%	221	19
Nemile	Zábřeh	254	45	1%	232	8
Olšany	Šumperk	469	103	0%	379	22
Písařov	Šumperk	353	102	3%	265	10
Postřelmov	Zábřeh	1 310	114	2%	1 261	84
Postřelmůvek	Zábřeh	133	15	1%	127	5
Rájec	Zábřeh	195	30	3%	183	9

Rohle	Zábřeh	316	82	3%	247	16
Rovensko	Zábřeh	312	40	1%	285	16
Ruda nad Moravou	Šumperk	1 184	290	2%	961	52
Staré Město	Šumperk	871	195	5%	725	64
Sudkov	Šumperk	516	83	4%	457	26
Svébohov	Zábřeh	212	53	5%	161	3
Šléglov	Šumperk	18	5	0%	14	1
Štítý	Zábřeh	882	163	2%	757	48
Vikantice	Šumperk	39	11	3%	32	1
Vyšehoří	Zábřeh	76	5	0%	79	1
Zábřeh	Zábřeh	6 041	571	1%	5 802	477
Zborov	Zábřeh	108	27	4%	89	7
Zvole	Zábřeh	322	41	3%	293	13
Celkem		21 741	3 441	2%	19 544	1 284

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011, * neobyvatelné jsou byty v přestavbě či nezpůsobilé k bydlení

Existují tedy i lidé, kteří si prostředky na své bydlení z objektivních důvodů nejsou schopni zajistit sami. Pak nastupuje princip solidarity a pomoci společnosti tuto základní potřebu i jim poskytnout. Ohroženou skupinou osob v oblasti bydlení jsou neúplné rodiny s dětmi neboli samoživitelky, proto ve výše uvedené tabulce obsahuje sloupec „Neúplné rodiny s dětmi“, který je na území MAS Horní Pomoraví dle Sčítání lidu 1 284 rodin.

Kvalita bydlení a jeho dostupnost jsou často vnímány, jako hodnotící ukazatele životní úrovně regionu, proto řada obcí dle dotazníkového šetření (projektové záměry) či individuálních rozhovorů plánuje rozšíření kapacity sociálního bydlení ve své obci. V této souvislosti je nutné podotknout, že dle návrhu Koncepce sociálního bydlení ČR vytvoření Ministerstvem práce a sociálních věcí, žádné obce v území MAS Horní Pomoraví v roce 2014 neměla dostatečný bytový fond ve svém vlastnictví. Pouze město Štítý se 100 byty v majetku města dosahuje 13 % podílu na celkovém bytovém fondu města.

Tabulka č. 30: Domovní a bytový fond v majetku obcí

Obec	Bytové domy	Byty	Podíl na celkovém BF	Poznámka
Bohdíkov	ne	3	0,6%	MŠ Raškov, zbrojnice
Bohuslavice	1	6	3,5%	malometrážní
Branná	ano	11	9,2%	
Bratrušov	ne	2	1,0%	1x KD, 1x ZŠ
Brníčko	ne	ne	0,0%	
Bušín	ne	1	0,7%	
Drozdov	ne	2	1,7%	1xKD, 1xMŠ
Dubicko	ne	8	2,3%	1xZŠ, 4xMŠ, 3x dům služeb
Hanušovice	ano	90	7,1%	
Horní Studénky		9	7,5%	
Hoštejn	1	9	6,0%	ZŠ, MŠ, KD
Hrabová	ne	7	3,6%	Víceúčel.bud.
Hynčina	ne	ne	0,0%	
Chroměč	ne	ne	0,0%	
Jakubovice	ne	3	4,2%	Býv.ZŠ, Zbrojnice

Janoušov	ne	1	4,8%	pro řidiče
Jedlí	ne	3	1,3%	
Jestřebí	ne	3	1,4%	ZŠ
Jindřichov	5		0,0%	
Kamenná	3	17	8,5%	1 v ZŠ
Kolšov	1	5	1,8%	
Kopřivná	ne	ne	0,0%	
Kosov	ne	1	0,9%	
Lesnice	ne	ne	0,0%	
Leština		20	4,6%	
Lukavice	ne	6	1,9%	
Malá Morava	ano		0,0%	počet neuveden
Nemile	ne	9	4,3%	malometrážní
Olšany	ne	1	0,3%	býv.ZŠ Klášterec
Písařov	1	3	1,2%	býv. ZŠ a bytový dům
Postřelmov	3	45	3,8%	KD, ZŠ, MŠ
Postřelmůvek	ne	ne	0,0%	
Rájec	ne	3	1,8%	OÚ
Rohle	ne	3	1,3%	školní
Rovensko	ne	ne	0,0%	
Ruda nad Moravou	2		0,0%	
Staré Město	13	2	0,3%	2x KD
Sudkov	2		0,0%	
Svébohov	ne	ne	0,0%	
Šléglov	ne	ne	0,0%	
Štítý	4 panelové	100	13,9%	a byty na náměstí
Vikantice	ne	ne	0,0%	
Vyšehoří	ne	1	1,4%	OÚ
Zábřeh		400	7,3%	
Zborov	ne	ne	0,0%	
Zvole	1	1	0,4%	

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011, vlastní sběr a zpracování

V rámci tabulky jsou uvedeny bytové domy/byty v majetku obcí a případně jejich specifický charakter, v poznámce se objevuje vysvětlení především ke skutečnosti, že obce mají vybudované byty v budovách škol, případně hasičských zbrojnic nebo na obecním úřadě.

Obce bez bytového fondu: 10

Brníčko, Hynčina, Chromeč, Kopřivná, Lesnice, Postřelmůvek, Rovensko, Svébohov, Šléglov, Zborov

Lokality připravené k výstavbě rodinných domů:

- Zábřeh (2 lokality), Vyšehoří (10 parcel)

Obce by uvítaly možnost přestaveb starých nevyužívaných budov (bývalé školy, kulturní domy apod.) na bytové, případně úpravy velkých bytů na menší s univerzálním využitím. Obce preferují malometrážní byty, které lze nabídnout jak seniorům, mladým lidem, samoživitelkám tak lidem v sociální nouzi.

Shrnutí kapitol bydlení

Bytový fond je tvořen převážně rodinnými domy. Relativně vysoký počet bytů/domů je využíván k rekreaci či není technicky způsobilý k trvalému bydlení. Významné množství obcí nedisponuje žádným bytovým fondem ve svém vlastnictví a až na město Štítý žádná obec nedisponuje dostatečným bytovým fondem dle parametrů/požadavků Koncepce sociálního bydlení ČR. Ve městech Hanušovice a Zábřeh jsou zprivatizované bytové domy využívány jako ubytovny pro sociálně slabé či dokonce sociálně vyloučené.

Problémy v území:

Z důvodu venkovského charakteru (tzn. převážně rodinné domy) nemají obce ve svém vlastnictví bytový fond, který by odpovídal parametrům Koncepce sociálního bydlení ČR. Bytové domy ve městech jsou často využívány, jako ubytovny pro chudé a majitelé zdevastovaných domů, tak zneužívají státní systém sociálních dávek.

Rozvojový potenciál/inovace:

Vznik systematické politiky sociálního bydlení s parametry vhodnými pro venkovské obce (tzn. minimální požadavky na sociální bytový fond) může být velkou příležitostí pro města a větší obce v regionu, které budou moci zajistit pro své obyvatele komplexní síť sociálního bydlení. Sociální bydlení je příležitostí pro spolupráci obcí a neziskových organizací (pozitivní příklady z Ostravy).

5.5.5 SWOT analýza kapitoly 5.5 Vybavenost obcí

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- všechny obce nad 1000 obyvatel disponují vodovodním řádem- takřka všechny obce nad 2000 obyvatel disponují kanalizací a plynovodem- dokončování kanalizační infrastruktury ve velkých obcích a městech- dostatečné množství terminálů veřejné dopravy- projektová připravenost cyklostezek v obcích s vysokou potřebností- dostupnost kvalitního připojení k internetu v okolí města Zábřeh- dostatečná síť mateřských a základních škol- vysoká vybavenost obcí kulturními zařízeními- pokles množství SKO- růst rozsahu a kvality třídění odpadů v obcích- nízké náklady na pořízení bydlení (řada volných bytů/domů k nastěhování)	<ul style="list-style-type: none">- přes existenci vodovodního a kanalizačního řádu nepřipojenost domácností k síti- většina komunikací v majetku obcí je ve špatném technickém stavu- na území takřka neexistují cyklostezky- území MAS prochází řada silnic I. a II. třídy s vysokou intenzitou dopravy- terminály veřejné dopravy jsou v nedostatečném stavu z pohledu bezpečnosti, bezbariérovosti, zázemí i kvality- nedostatečná kvalita připojení k internetu, a to jak mobilního tak pevného připojení- obtížná a finančně nákladná udržitelnost mateřských a základních škol v periferních částech regionu- nedostatečná vybavenost škol vůči požadavkům trhu práce- chybějící alternativní služby péče o dítě (dětské skupiny, rodinná centra, aj.)

	<ul style="list-style-type: none"> - stárnutí lékařů/ek působících ve venkovských obcích - tlak na transformaci pošt - nadprůměrná měrná produkce SKO - nedostatečná vybavenost území zařízeními odpadového hospodářství - minimální bytový fond ve vlastnictví obcí - vysoký podíl samoživitelů
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - potenciál pro rozvoj počtu uživatelů veřejné a bezmotorové dopravy - v případě zlepšení zaměstnanosti rozsáhlý volný bytový fond pro nové a vzdělané zaměstnance - při zlepšení dostupnosti vysokorychlostního internetu rozvoj inovací s tím spojených (v zemědělství, cestovním ruchu a především práce z domu) - spolupráce škol a samospráv, strategické plánování s cíle zvyšování kvality vzdělávání a sociální inkluze - rozvoj komunitních škol a dalších alternativních řešení pro zachování a efektivní využití venkovských škol - do vybudování kanalizačních a vodovodních řádů v potřebných obcích s finanční pomoci EU či státu - tvorba pracovních míst v regionu v souvislosti s rozvojem recyklační společnosti (využití odpadu v místě jeho původu) - nevyužitý domovní fond bude využíván pro rekreaci, který přinese příliv turistů 	<ul style="list-style-type: none"> - přes výstavbu kanalizací v obcích se nezlepší stav povrchových vod - přes vysokou intenzitu dopravy nevznikne infrastruktura pro veřejnou dopravu a cyklodopravu a zlepšení bezpečnosti dopravy - v řadě lokalit zůstanou nedostupné služby vysokorychlostního a mobilního internetu (tzn. nemožnost: práce z domu, efektivně podnikat, využívat e-government a turisté užívat moderní nástroje ČR) - prohlubování rozdílu ve vzdělávání na venkovských a městských školách - omezení veřejných a poloveřejných služeb (lékař, pošta, lékárna aj.) a zhoršení kvality života na venkově - nesplnění parametrů Plánu odpadového hospodářství ČR - materiálové využívání odpadu mimo území MAS = dražší služby odpadového hosp. - příliv obyvatel do volných bytů, kteří mají špatné uplatnění na trhu práce či jsou sociálně slabí

5.6 Životní prostředí

Z geomorfologického pohledu tvoří plošně nejrozsáhlejší část území Hanušovická vrchovina v severní části území a Zábřežská vrchovina v jižní části. Do severní části území okrajově zasahují svým jižním výběžkem Rychlebské hory, na které navazuje geomorfologický celek Králický Sněžník.

Hanušovická vrchovina je členitá vrchovina na severní Moravě v Jesenické oblasti.

Vyplňuje prostor mezi Orlickými horami, Králickým Sněžníkem, Rychlebskými horami a Hrubým Jeseníkem. Reliéf je hluboko rozčleněn zaříznutými údolními vodními toků. Většina celku spadá do povodí Moravy, která tvoří i osu celé vrchoviny. Pohořím prochází hlavní evropské rozvodí mezi Severním a Černým mořem. Na vrcholech a na hřbetech jsou časté skalní útvary. Převážně to jsou izolované skály, skalní hradby, mrazové sruby. Nejvyšším bodem je Jeřáb (1 003 m n.m.) nacházející se v Hanušovické vrchovině. Velká část Hanušovické vrchoviny nedosahuje 800 m n.m., pouze v Branenské vrchovině je více vyšších vrcholů (kromě Jeřábu vrcholy Bouda 956 m n.m., Kamenec 914 m n.m. a Čečel 839 m n.m.).

Rychlebské hory zasahují do území pouze okrajově ze severu v rámci svého podcelku Hornolipovská hornatina. Rychlebské hory sousedí na jihozápadě s Králickým Sněžníkem, od kterého je odděluje Kladské sedlo, na jihu s Hanušovickou vrchovinou.

Zábřežská vrchovina svým podcelkem Drozdovská vrchovina zasahuje do jihozápadní části regionu. Drozdovská vrchovina představuje nejsevernější a nejvyšší část Zábřežské vrchoviny (vrch Lázek s rozhlednou, 714 m n.m.) je daná budínskou poruchou a na severu navazuje na jižní okraj Orlických hor (Bukovohorskou hornatinu), Králickou brázdou u Štítů a jih Hanušovické vrchoviny.

5.6.1 Těžba surovin

Tabulka č. 31: Těžba surovin

Surovina	Lokalita (obce či místní část)
Stavební kámen	Hanušovice, Štědráková Lhota, Zábřeh - Račice
Vápenec	Bohdíkov, Branná, Hrabová, Vitošov, Leština
Grafit	Staré Město
Štěrkopísky	Dubicko, Zvole
Cihlářská surovina	Štítý

5.6.2 Hydrologické poměry

Nejdůležitějšími vodními toky území jsou:

Morava, která je při své celkové délce toku 329 km jedním ze tří nejvýznamnějších toků na území České republiky a z evropského hlediska ji lze řadit mezi nejvýznamnější přítoky Dunaje v jeho horním úseku nad Bratislavou.

Moravská Sázava, která vzniká soutokem několika potoků v Podorlické pahorkatině nedaleko Lanškrouna. V nejhořejší části má řeka bystřinný charakter, velmi brzy však vtéká do roviny a začíná meandrovat. Pod Krasíkovem přestává řeka meandrovat a protéká velmi pěkným zalesněným údolím. Plocha povodí měří 507 km², délka sjížděného toku je téměř 32 km.

Desná, která vzniká soutokem potoků Hučivá a Divoká Desná, odvodňujících severozápadní část Jeseníků. Teče převážně jihozápadním směrem a vlévá se zleva do Moravy. Povodí měří zhruba 300 km².

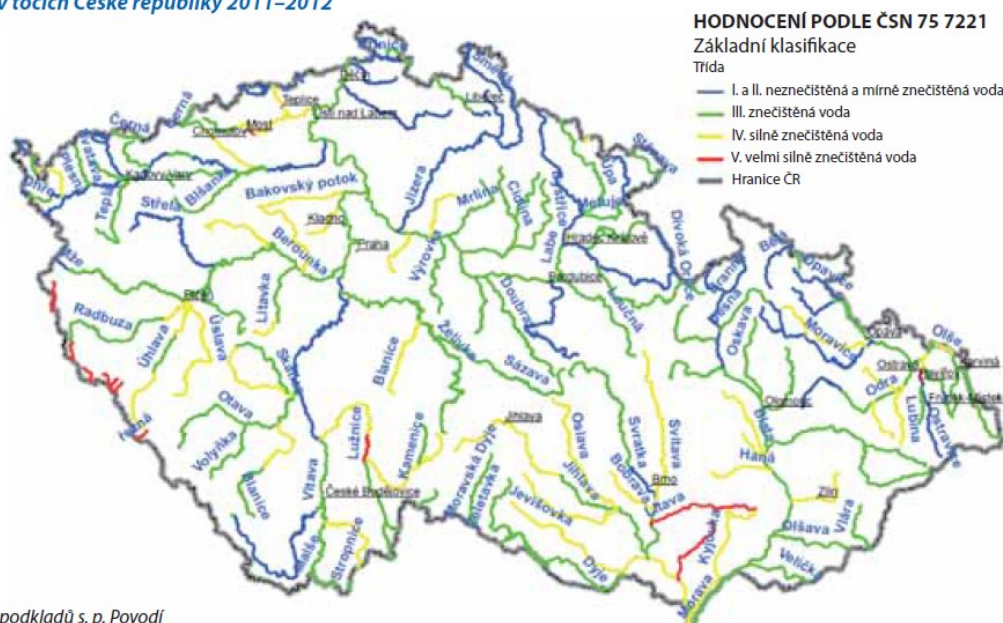
Březná pramení v jeseníckém podhůří severně od Červené Vody ve výšce 900 m n. m. Její tok ústí do Moravské Sázavy. Plocha povodí je 130 km². Horní tok až do Štítů protéká otevřeným údolím. V kamenitém korytu se objevují často peřeje.

Rohelnice, protékající obcí Rohle.

Ve Zprávě o stavu vodního hospodářství ČR roku 2012 je znázorněn stav jakosti vody v České republice. Z této zprávy vyplývá, že v regionu Horního Pomoraví je horní tok řeky Moravy a říčka Branná v kategorii I a II. neznečištěná a mírně znečištěná voda, v jižní části území, které odvodňuje Desná a Moravská Sázava, jsou tyto dvě řeky ve třídě III. Tedy znečištěná voda (jedná se o stav povrchové vody, který byl ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které nemusí vytvořit podmínky pro existenci bohatého, vyváženého a udržitelného ekosystému).

Mapa č. 19: Jakost vody v tocích České republiky 2011 - 2012

Jakost vody v tocích České republiky 2011–2012

Pramen: MŽP z podkladů s. p. Povodí

Některé řeky jsou splavné (Morava, Moravská Sázava), vhodné pro vodní turistiku, sjížděné pro začátečníky i pokročilejší vodáky.

V řešeném území se nacházejí vydatné povrchové i podzemní zdroje pitné vody.

Vzhledem k bohatosti území na vodní zdroje je značná část území ORP Šumperk a část území ORP Zábřeh zařazena mezi chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV Jeseníky, Kvartér řeky Moravy, Žamberk-Králíky). Pro takto vymezené území je prioritní podporovat a vytvářet územní opatření, která povedou ke zvýšení retenčních schopností území, s cílem zabezpečit ochranu zdrojů kvalitní pitné a užitkové vody pro stávající i budoucí potřeby kraje.

Na území jsou vymezena záplavová území vodních toků:

- Branná, Desná, Krupá, Moravská Sázava, Nemilka, Morava.

K zachycení přívalových vod navrhuje ZÚR OK vybudování suchých nádrží (poldrů) v lokalitách Červený Potok (Malá Morava) a Staré Město.

Vzhledem k prognózám (Modrá zpráva o stavu vodního hospodářství) je nutno počítat s výskytem extrémních povodní a preventivně se na ně připravovat, vyhodnocovat povodňové riziko pro všechny typy povodní včetně přívalových.

5.6.3 Lesy

Historickým vývojem došlo ke změně druhové skladby ve prospěch smrku, borovice a modřínu, které byly zapříčiněny umělou obnovou. Tím se ale zvýšilo riziko ohrožení kalamitami. Pozměněné podmínky v atmosféře, imise, teplota, sucho, škůdci, houby: to vše oslabuje celý uměle vytvořený ekosystém, který není schopen geneticky svým přirozeným vývojem odolávat většímu zatížení a výkyvům. V lesním hospodářství je nutno se vyhnout návykům a způsobům prostorové a časové úpravy lesa z minulých let a přejít k jemnějším způsobům, především napodobováním přírody při obnově lesa.

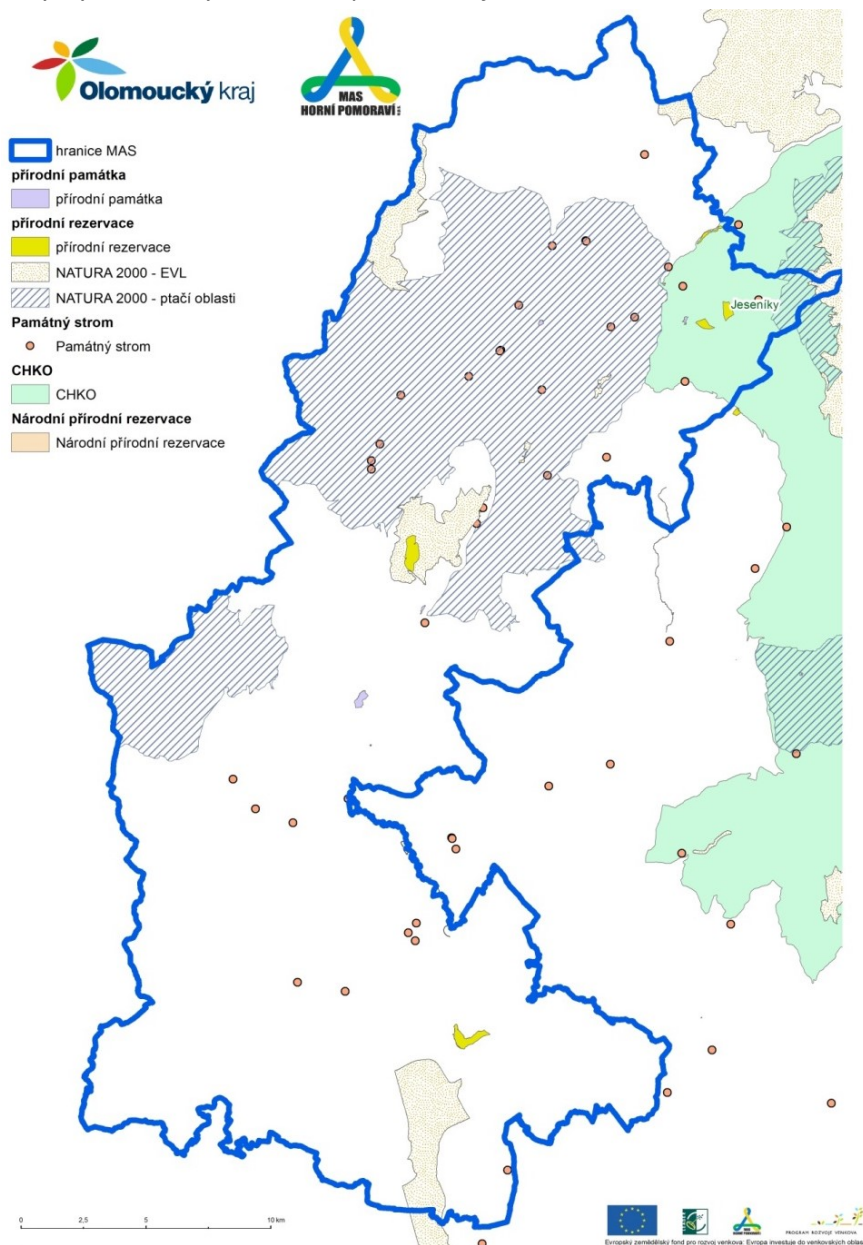
Celková výměra lesních pozemků v řešeném území je téměř 31 tisíc hektarů.

5.6.4 Chráněná území

Chráněná území jsou chráněna pro svou zachovalost z hlediska ochrany přírody, kultury apod., existuje 6 typů chráněných území. V rámci území MAS Horní Pomoraví se nachází 3 z nich, a to přírodní rezervace, přírodní památky a chráněná krajinná oblast. Zasahují zde také území NATURY 2000.

Omezením některých činností v chráněných územích, bychom mohli tato území zařadit spíše do problémových oblastí, ale vzhledem ke skutečnosti, že pro území MAS Horní Pomoraví je cestovní ruch a s ním spojené podnikání důležitým faktorem udržitelného rozvoje regionu, lze tyto jedinečnosti využít k rozvoji regionu a jedná se z našeho pohledu o rozvojový potenciál území.

Mapa č. 20: Výskyt chráněných území a prvků v krajině

Zdroj: AOPK, vlastní zpracování

Velkoplošná zvláště chráněná území

CHKO Jeseníky – velkoplošné zvláště chráněné území, chráněná krajina. Rozloha celkem 74.000 ha, rozkládá se na územích kraje Moravskoslezského a Olomouckého. Na území MAS HP zasahuje do katastrů obcí Branná, Jindřichov a Vikantice.

Tabulka č. 32: Území soustavy NATURA

Název	Charakteristika	Obec
Ptačí oblast (PO)		

PO Jeseníky	Odpovídá CHKO Jeseníky, rozlohou je ale menší. Předmětem ochrany je populace jeřábka lesního, chřástala polního a jejich biotopy.	Jindřichov
PO Králický Sněžník	předmětem ochrany je populace chřástala polního a jeho biotop.	Písařov, Jakubovice, Malá Morava, Hanušovice, Vikantice, Staré Město, Šléglov, Branná, Kopřivná, Bohdíkov, Bratrušov, Štítý
Evropsky významná lokalita		
EVL Branná - hrad	lokalita vrápence malého	Branná
EVL Hadce a bučiny u Raškova	extenzivní sečené louky nížin až podhůří, chasmofytická vegetace silikátových skalnatých svahů, bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum, lokalita sleziníku nepravého.	Bohdíkov, Hanušovice a Ruda nad Moravou
EVL Hanušovice – kostel	lokalita netopýra velkého	Hanušovice
EVL Horní Morava	lokalita mihule potoční.	Chromeč, Postřelmov
EVL Chrastický hadec	lokalita sleziníku nepravého	Staré Město
EVL Keprník	aktivní vrchoviště, acidofilní smrčiny, alpínská a boreální vřesoviště, silikátové alpínské a boreální trávníky, lokalita střevlíka hrbolatého.	Jindřichov
EVL Králický Sněžník	aktivní vrchoviště, rašelinný les, alpínská boreální vřesoviště, jeskyně nepřístupné veřejnosti, silikátové alpínské a boreální trávníky, silikátové sutě horského až niválního stupně.	Malá Morava, Staré Město
EVL Litovelské Pomoraví	Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy; bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách; extenzivní sečené louky nížin až podhůří; jeskyně nepřístupné veřejnosti; dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum; smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy; smíšené lužní lesy s dubem letním, jilmem vazem, jilmem habrolistým, jasanem ztepilým	Bohuslavice, Hrabová, Leština, Lukavice, Rájec, Zvole

	nebo jasanem úzkolistým podél velkých řek atlantské a střeoevropské provincie; lokalita bobra evropského, čolka velkého, kuňky ohnivé, modráska bahenního, netopýra černého, ohniváčka černočárného, svinutce tenkého, vydry říční	
EVL Pod Rudným vrchem	lokalita střevíčnicku pantoflíčku	Jindřichov
EVL Pod Trlinou	Extenzivní sečené louky nížin až podhůří	Leština, Lesnice
EVL Poláchovy stráně	lokalita střevíčnicku pantoflíčku	Hanušovice
EVL Ruda nad Moravou	lokalita netopýra černého a netopýra velkého.	Ruda nad Moravou
EVL Rychlebské hory - Sokolský hřbet	lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklicích, smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, aktivní vrchoviště, jeskyně nepřístupné veřejnosti, lokalita netopýra velkého a vrápence malého.	Staré Město
EVL Štola Mařka	lokalita netopýra černého a netopýra velkého.	Bohdíkov
EVL Výří skály	lokalita střevíčnicku pantoflíčku	Hanušovice
EVL Žďár	lokalita sleziníku nepravého	Ruda nad Moravou

Zdroj: AOPK ČR, vlastní zpracování

Maloplošná zvláště chráněná území

V řešeném území se nachází téměř všechny kategorie maloplošných zvláště chráněných území - národní přírodní rezervace (NPR), přírodní rezervace (PR) a přírodní památky (PP).

Tabulka č. 33: Maloplošná zvláště chráněná území

NPR Králický Sněžník	centrální a vrcholová část masivu s přirozenými porosty, vysokohorské hole a rašeliniště.	Malá Morava, Staré Město
NPR Šerák-Keprník	vrcholová partie Jeseníků - smilkové hole, pralesovitě horské smrčiny a horské bučiny. Rozloha celkem 800,1 ha, 81 ha v ORP Šumperk	Jindřichov

PR Františkov	přestárlý bukový porost	Jindřichov
PR Na hadci	hadcové území s reliktním borem a typickými společenstvy	Bohdíkov
PR Niva Branné	ochrana zachovalé dynamiky korkotvorných procesů toku, zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů vázané na tento typ nivního stanoviště	Branná
PR Pod Slunečnou strání	přirozená bučina, hnízdiště holuba doupňáka a čápa černého	Jindřichov
PR Pod Trlinou	Ochrana přírodě blízkých lesních společenstev a fragmentu zachovalé kulturní krajiny luk, pastvin a mezí s výskytem řady chráněných druhů živočichů a rostlin	Lesnice, Leština
PP Chrastický hadec	hadcový skalní výchoz s významnou květenou	Staré Město
PP Pasák	mohutné skalisko budované kalcitickými paraamfibolity	Branná
PP Pod Rudným vrchem	lokalita střevíčníku pantoflíčku	Jindřichov
PP Poláchovy stráně	Výří skály lokalita střevíčníku pantoflíčku	Hanušovice
PP Štola Mařka	lokalita netopýra černého a netopýra velkého	Bohdíkov
PP Žďár	lokalita sleziníku nepravého	Ruda nad Moravou

Zdroj: AOPK ČR, vlastní zpracování

Památné stromy

AOPK Evidované památné stromy Zábřežsko - 10 stromů:

Zábřeh – dub, kaštanovník, Opravilova lípa (Václavov)

Horní Studénky – dub za Minářovým, lípa u kapličky Sv. Linharta

Zborov – Kubíčková lípa

Postřelmov - lípa u kaple sv. Prokopa, lípa u kostela, topol v kopci

Dubicko – Vachutkův dub

AOPK Evidované památné stromy ORP Šumperk - 30 stromů:

Branná - alej u hřbitova, lípa v Předním Alojsově

Jindřichov – Habartická lípa, lípa v Labi, lípa v Nových Losinách, lípa v Pustých Žibřidovicích, Smrk na Josefově (Nové Losiny)

Malá Morava – lípa u kostela (Podlesí), lípa u polesí u Mizerů (Vojtíškov), lípa u zboru (Křivá voda), lípa v Podlesí, lípy v Křivé Vodě, lípy ve Vysokém Potoce,

Staré Město – Lípa u Kuběnků, Lípy u křížku v Hajmrlově, lípa u Olšanky a lípa u staré školy (Velké Vrbno), Neveralova lípa (Chrastice),

Hanušovice – lípa v Potůčnicku, lípa ve statku a lípy na Cibulce (Vysoké Žibřidovice), lípa ve Žlebu, Štefkova lípa ve Vysokých Žibřidovicích

Šléglov – lípy u kapličky, lípy v Kronfelzově,

Vikantice – Slimáčkova lípa, Valíčková lípa

Bohdíkov – Fetkova lípa

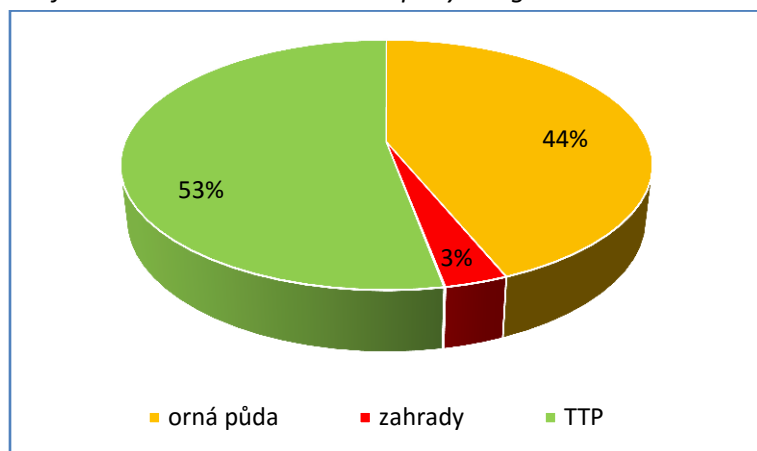
Olšany – lípa u Balcárků (Kláštorec)

Bratrušov – Pollnerova hrušeň

5.6.5 Zemědělská krajina

Území všech obcí regionu MAS Horní Pomoraví má celkovou výměru půdy 67.196 hektarů.

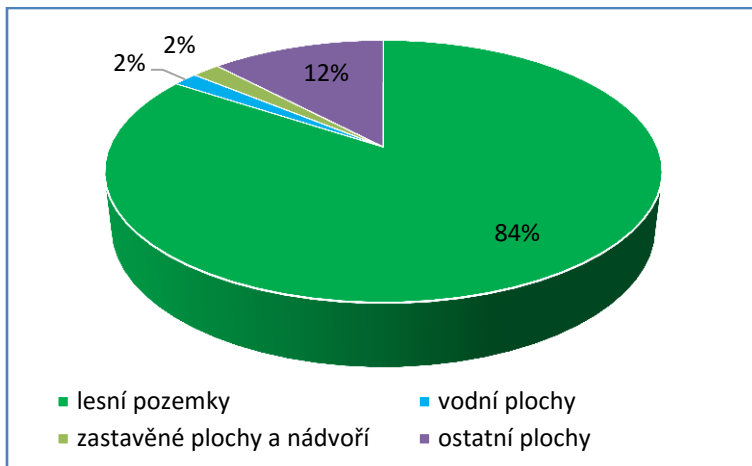
Graf č. 46: Struktura zemědělské půdy v regionu

Zdroj: ČSÚ, MZe, vlastní zpracování

Z této výměry činí zemědělsky obhospodařovaná půda 46 %, nezemědělská půda pak zhruba 54%. Téměř 46% veškeré výměry regionu je tvořeno lesními pozemky. Strukturu rozdělení zemědělské a nezemědělské půdy v regionu uvádějí grafy.

Graf č. 47: Struktura nezemědělské půdy v regionu

Zdroj: ČSÚ, MZe, vlastní zpracování

Shrnutí kapitol životní prostředí

Základním problémem ochrany přírody a krajiny zůstává pokles biodiverzity na úrovni druhů, ekosystémů a genů a snížená ekologická stabilita krajiny. Nedoceněn je význam naší krajiny, jako součásti kulturního dědictví a prostoru pro kvalitní život člověka.

Působení lidských aktivit se významně promítlo do rozšíření a početnosti planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, ale i do stavu celých biotopů a ekosystémů.

Ohrožením zemědělské krajiny je i spontánní šíření invazních druhů rostlin a záměrné rozšiřování nepůvodních druhů rostlin a živočichů. Ty zcela mění původní rostlinná společenstva a expandují na úkor původních druhů.

Změny, kterými prošlo české zemědělství během 50. až 80. let dvacátého století, zejména kolektivizace a intenzifikace v souvislosti s přeměnou tradičního zemědělství na průmyslovou velkovýrobu, zásadním způsobem ovlivnily i vzhled, charakter a ekologickou stabilitu krajiny. Došlo ke scelování pozemků do velkých lánů, které často nerespektovalo reliéf terénu a vedlo také ke značným ztrátám rozptýlené zeleně ve volné krajině. Ubylo mezí, remízků a liniových porostů podél cest a vlhkých nivních luk, které měli významný proti erozi a pro zachování stability krajiny a ekosystémů. Došlo tak k významnému narušení ekologické rovnováhy v krajině a následně k působení mnoha nepříznivých jevů, které mají dodnes negativní dopad na přírodu i na zemědělské hospodaření. Rozptýlená zeleň se společně s tvarem reliéfu významně podílí na tvorbě typického krajinného rázu každé oblasti. Tvoří nedílnou součást naší venkovské krajiny, opticky ji rozděluje do menších celků a utváří tak její charakteristický malebný vzhled. Tento cenný krajinný prvek poskytuje útočiště mnoha druhům živočichů ale i rostlin, které by jinde v zemědělské krajině již nenašli svůj životní prostor. Nabízí také potravní zdroje zejména pro opylovače, ptáky (podpora biologické ochrany před škůdci) a drobné savce.

Nevhodný způsob hospodaření a znečišťování životního prostředí se odrazily i na stavu lesů. Důsledkem jsou dnešní stejnověké monokulturní porosty s výrazně sníženou odolností proti biotickým i abiotickým vlivům a nevyváženým funkčním potenciálem.

Nadměrná intenzifikace zemědělství spolu s nevhodnými vodohospodářskými zásahy způsobila také rozkolísanost odtokových poměrů, eutrofizaci povrchových vod, znečištění a pokles hladiny podzemních vod a snížení retenční schopnosti krajiny – to je doprovázeno častějším výskytem extrémních such a povodňových událostí.

Stejně důležité jako ochrana a péče o přírodní prvky ve volné krajině je i problematika životního prostředí urbánních a suburbánních prostorů zejména z hlediska uchování biodiverzity, ekologické stability, zmenšování ekologické stopy sídel a snižování míry „sterility“ (míra umělých prvků, povrchů a prostor) urbanizovaného prostředí.

Problémy v území:

Zhoršování ekologické stability krajiny a pokles biodiverzity na úrovni druhů a ekosystémů. Nedostatečné protipovodňové a proti erozivní opatření v krajině. Vysoká prašnost a přehřívání urbanizovaných prostor. Přes relativně dobrý stav ovzduší (ve srovnání s jinými regiony Olomouckého kraje) je situace významně zhoršována nevhodným užíváním místních topenišť s vysokou koncentrací škodlivých spalin (pálení odpadků, vlhkého a nekvalitního dřeva či uhlí).

5.6.6 SWOT analýza kapitoly 5.6 Životní prostředí

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - kvalitní (čisté a klidné) životní prostředí, zachovalá příroda i krajina - bohaté přírodní zdroje, přírodní zajímavosti, atraktivita - kvalitní zdroje pitné vody - krajina málo dotčená civilizací - vodáctví v regionu - zimní vyžití, fungující zimní střediska - existence lyžařských areálů, běžeckých stop - agroturistika 	<ul style="list-style-type: none"> - znečišťování ŽP – odpadky, chybějící kanalizace, domácí spalování odpadků - ohrožení a degradace zemědělské půdy - znečišťování ovzduší nevhodným topením - nedostatečná protipovodňová ochrana obcí - malá podpora zemědělců, nejistota v podpoře státu, závislost - nepřipravenost území na sucho či přívalemé deště -
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - čisté a klidné životní prostředí - rekultivace starých a černých skládek - environmentální osvěta / výchova obyvatel regionu - rozvoj cestovního ruchu / turistiky / zvyšování atraktivita území 	<ul style="list-style-type: none"> - kontaminace území - likvidace lesů - z kontextu vytržené obnovitelné zdroje - nedostatek místních surovin - plánovaná výstavba přehrady na Hanušovicku

5.7 Komunitní život v obcích

Aktivní občanský život není abstraktní záležitost, ale vyrůstá z mnoha osobních a naprosto konkrétních vazeb, které člověk má k lidem ve svém okolí. Mít pro sebe zformulovaný příběh místa, regionu nebo země, kde žijeme, a znát svou roli v tomto příběhu je stejná občanská „povinnost“ jako chodit k volbám. Hlavní roli tak hraje občanská kultura a sociální kapitál.

Vzhledem k tomu, že území Horního Pomoraví se rozkládá na dvě části soustředěné kolem dvou sídelních center, také analýza organizací občanské společnosti se dělí na tyto části – na Hanušovicko a Zábřežsko. Při tvorbě strategie se při tomto členění zohlední potřeby obou oblastí, které mají odlišná historická i socio-ekonomická východiska. Přes tyto odlišnosti řeší obě části i styčné problémy. Plán rozvoje komunitního života by při svém naplnění měl rozvinout spolupráci mezi jednotlivými spolky a neziskovými organizacemi v jednotlivých obcích, mezi obcemi a měl by napomoci lepší komunikaci a spolupráci i s veřejnou správou a podnikateli. Vytváření sítí mezi sektory i mezi jednotlivými organizacemi stimuluje sociální kapitál¹⁶, díky kterému se rozvíjí celý region.

Komunitní život lze chápat v několika rovinách. V daném území, v tomto případě Horní Pomoraví se obecně komunitou rozumí obyvatelstvo žijící ve vymezeném území, které má společné politické, ekonomické, sociální zájmy. Jde o skupinu, kterou spojuje kulturní dědictví, dobrovolné asociace i veřejné instituce, prostřednictvím kterých obyvatelé (aktéři) vykonávají určité funkce. V rámci strategie jde tedy o angažovanost občanů v nejrůznějších společenských, politických oblastech, a to na místní úrovni. Ještě jednodušeji lze chápat život jako schopnost obyvatel se podílet na svém vlastním rozvoji. Proto je velmi důležité, aby občané věděli, kam region směřuje, jak se může rozvíjet a že se na jeho rozvoji může podílet každý.

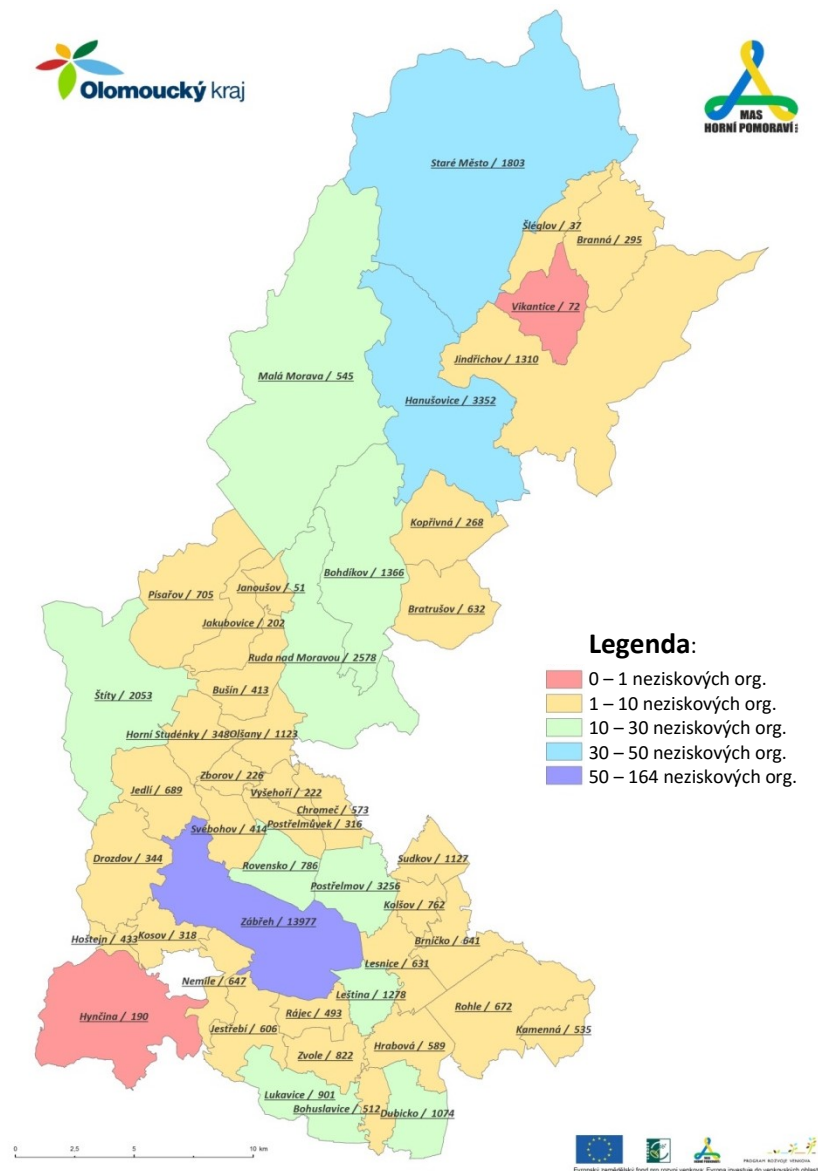
Pokud budeme vycházet z předpokladu, že na rozvoji komunitního života se nejvíce podílejí organizace občanského sektoru, je nutné zmapovat jejich aktivity na celém území.

Organizace občanského sektoru lze rozdělit podle jejich rolí a funkcí na:

- A. Poskytování služeb
 - Sociální
 - Vzdělávací
 - Kulturní služby
- B. Advokační role
 - Prosazování/ hájení zájmů
 - Hlídací pes veřejných zájmů
- C. Sdílení zájmů a dobrovolné služby společnosti
 - Sport, rekreace
 - Myslivost, dobrovolní hasiči
 - Turisté, zahrádkáři, rybáři, apod.

¹⁶ Sociální kapitál zahrnuje vzájemnost, zajišťuje tok informací, vedoucí k vzájemnému prospěchu a důvěře. Sociální kapitál představuje faktor ovlivňující regionální disparity a regionální rozvoj.

Mapa č. 21: Počet NNO v roce 2011 k počtu obyvatel obce či města

Zdroj: registr právnických osob, vlastní zpracování, 2011

Organizace občanského sektoru zahrnují občanská sdružení evidovaná do prosince 2013 Ministerstvem vnitra ČR a jejich organizační jednotky, zapsané spolky a spolky u rejstříkových soudů od ledna 2014, obecně prospěšné společnosti, nadace a nadační fondy a církevní právnické osoby. Hraniční organizace nesoucí právní subjektivitu zájmových sdružení právnických osob, příspěvkové organizace nejsou zahrnuty v rámci cíle Rozvinutý komunitní život s ohledem k tomu, že jsou součástí jiných částí strategie.

Tabulka č. 34: Oblastí činnosti organizací občanského sektoru v regionu Horní Pomoraví dle ORP

Oblasti činností NNO	Počet NNO (ORP Zábřeh)	Počet NNO (ORP Šumperk)
Kultura	44	4
Sport	35	101
SDH	12	21
Sociální oblast	3	0
Volnočasové aktivity	19	6
Vzdělávání	4	2
Myslivost	48	20
NO při mateřských, základních a středních školách a DDM	11	3
Zájmová činnost/prosazování spol. zájmů	60	23
Ostatní	11	19
Celkem	247	199

Zdroj: registr právnických osob, vlastní zpracování

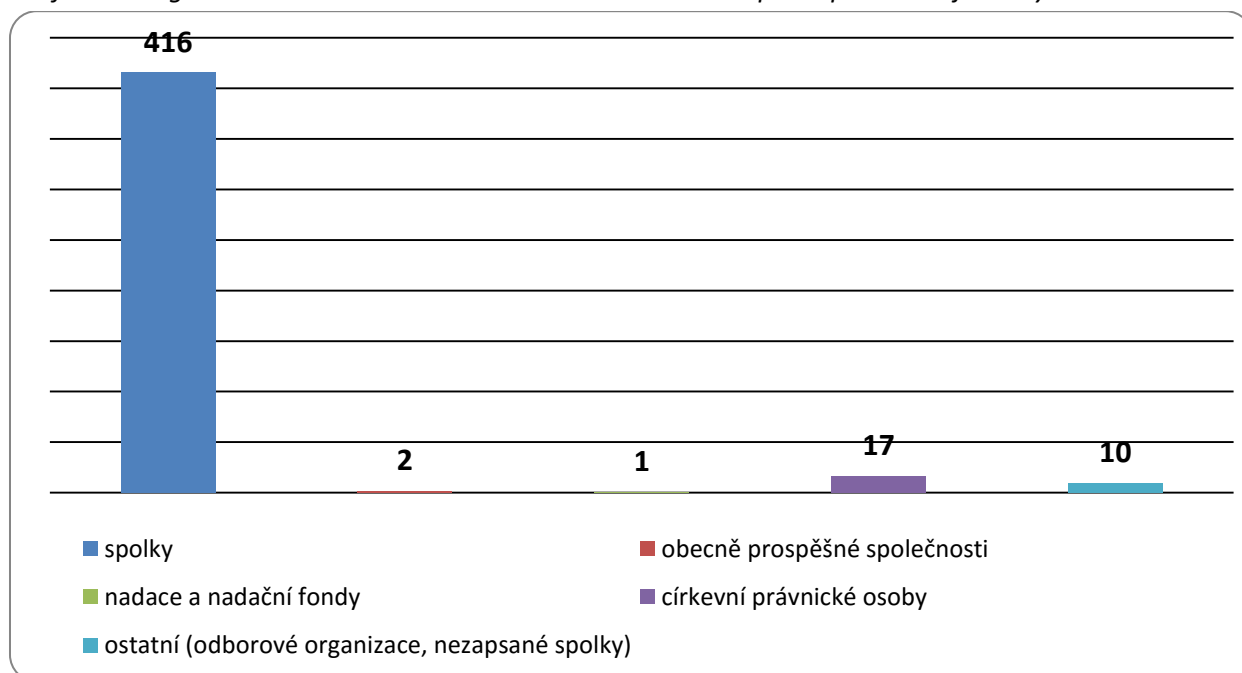
Do skupiny neziskových organizací, které se podílejí na rozvoji komunitního života, patří specifické církevní právnické osoby. Jejich specifičnost spočívá nejen v oblasti duchovní činnosti, ale také ve způsobu financování.

Tabulka č. 35: Evidované církevní právnické osoby na území Horního Pomoraví

Církevní právnické osoby	
ORP Zábřeh	16
ORP Šumperk	10
CELKEM	26

Zdroj: registr právnických osob, vlastní zpracování

Graf č. 48: Organizace občanského sektoru v Horním Pomoraví podle právní subjektivity

Zdroj: registr právnických osob, vlastní zpracování

Z grafu 1 vyplývá, že nejvíce dobrovolné činnosti se soustřeďuje do spolků (dříve občanských sdružení) a jejich organizačních jednotek. Minimum nadací a nadačních fondů je dáno i sídelní strukturou regionu, tedy neexistencí větších center, kde se soustředí organizace provozující nadační činnost. Spolky se v regionu nejvíce věnují sportovní činnosti, volnočasovým aktivitám dětí a mládeže a myslivosti. Výrazný je také počet sdružení dobrovolných hasičů.

Markantní je rozdíl mezi počtem organizací věnujících se kulturním aktivitám mezi Zábřežskem a Hanušovickem. Při předpokladu, že přenos kultury v širším smyslu - sociálně zakotvené vzorce vnímání a jednání, je determinován kulturou v užším smyslu – vytvářením hodnot, jde o jednu z příležitostí rozvoje regionu a to napříč oblastmi (komunitní život, kulturní dědictví a cestovní ruch, životní prostředí, vzdělávání).

Rozvoj činností spolků v regionu se odvíjí od **zázemí**. Je důležité se mít, kde scházet, vykonávat akce pro své členy i pro veřejnost. Stejně tak je zástupci neziskových organizací kladen důraz na modernizaci inventáře, údržbu a rozvíjení aktivit v rámci existence organizace.

Následující tabulka představuje přehled zázemí v jednotlivých obcích. Jsou zde uvedeny i objekty pro kulturní a sportovní aktivity, protože i v jejich prostorách rozvíjí své činnosti členové spolků. V některých případech jde o okrajové oblasti zájmů, jako jsou příznivci nezávislé tvorby, umění či okrajových sportů. Proto jsou i tyto objekty zahrnuty do tabulky. Důležité je v rámci území podporovat heterogenitu zájmových oblastí, která přispívá k naplnění poptávky menšinových skupin a zvyšuje všeobecnou toleranci mezi obyvateli.

Tabulka č. 36: Volnočasová vybavenost obcí

	dětské hřiště	fotbalové hřiště	víceúčelové hřiště	hřiště volejbal/nohejbal	tenisové kurty	tělocvična	cvičební místnost	sokolovna/orlovna	koupaliště	přírodní koupání - rybník, nádrž	bazén	kluziště - přírodní	střelnice	bowling	kuželna	lyžařský areál/vlek	KD	knihovna	kino	přírodní amfiteátr	galerie	muzeum	venkovní areál
Šléglov	x		x													x							
Janoušov	x		x		x	x				x						x	x						
Vikantice																	x						
Hynčina				x			x			x							x						
Jakubovice	x					x				x		x					x	x		x			
Vyšehoří		x				x											x	x					
Zborov		x		x		x				x						x	x	x					x
Kopřivná	x	x															x	x					
Branná			x				x							x		x		x					
Kosov	x	x					x			x								x					
Postřelmůvek	x			x			x	x									x	x					x
Drozdov	x	x					x										x	x					x
Horní Studénky	x		x			x		x				x					x	x					
Svébohov	x	x				x											x	x					
Bušín	x			x			x			x		x					x	x					x
Hoštejn	x	x				x				x		x					x	x				x	
Rájec	x	x	x			x	x			x		x					x	x					x
Obce do 500 obyvatel	70%	47%	29%	24%	6%	47%	41%	12%	0%	47%	0%	29%	0%	6%	0%	24%	82%	76%	0%	6%	0%	6%	30%
Bohuslavice	x	x			x	x						x					x	x					x
Kamenná	x	x				x						x			x		x						

Malá Morava	x	x	x		x	x				x							x	x				x	
Chroměč	x	x		x	x	x	x	x									x	x		x			
Hrabová	x	x	x		x	x		x		x		x					x	x		x	x	x	x
Jestřebí	x	x				x											x	x					
Lesnice		x	x	x	x	x	x					x					x	x					
Bratrušov	x	x				x						x					x	x					x
Brníčko	x	x																x					
Nemile	x	x	x			x						x					x	x			x	x	
Rohle	x	x				x				x		x			x		x	x					
Jedlí	x	x		x	x	x						x					x	x					
Písařov		x	x		x	x		x		x							x	x		x		x	
Kolšov	x	x				x											x	x		x			x
Rovensko	x	x	x			x	x	x									x	x			x		
Zvole	x	x		x	x	x		x				x					x	x		x		x	x
Lukavice	x	x				x	x	x		x							x	x					
Obce 500 - 1000 obyvatel	88%	100%	35%	24%	47%	94%	24%	35%	0%	29%	0%	53%	0%	0%	12%	0%	94%	94%	%	29%	18%	29%	29%
Dubicko	x	x	x	x	x	x		x		x			x				x	x					
Olšany	x	x	x	x			x					x				x		x	x				
Sudkov	x	x				x						x					x	x					
Leština	x	x	x		x	x						x					x	x					
Jindřichov		x			x	x											x	x		x			
Bohdíkov	x	x	x			x	x	x				x			x		x	x		x			
Staré Město*	x	x	x	x	x	x							x	x		x	x	x	x			x	
Štítý*	x	x	x		x	x						x				x	x	x					
Ruda nad Moravou	x	x	x	x	x	x	x		x			x				x	x	x				x	x
Postřelmov	x	x	x	x	x	x	x	x		x			x				x	x	x	x	x		
Hanušovice*	x	x			x	x	x					x		x			x	x	x		x	x	
Zábřeh*	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x		x	x		x	x	x		x	x	

Obce nad 1000 obyvatel	92%	100%	75%	50%	75%	92%	50%	33%	17%	17%	8%	67%	25%	25%	17%	33%	92%	100%	42%	25%	25%	33%	8%
Obec	dětské hřiště	fotbalové hřiště	víceúčelové hřiště	hřiště volejbal/nohejbal	tenisové kurty	tělocvična	cvičební místnost	sokolovna/orlovna	koupaliště	přírodní koupání - rybník, nádrž	bazén	kluziště - přírodní	střelnice	bowling	kuželna	lyžařský areál/vlek	KD	knihovna	kino	přírodní amfiteátr	galerie	muzeum	venkovní areál
Počet obcí v %	83%	80%	43%	30%	39%	76%	37%	26%	4%	33%	2%	48%	7%	9%	9%	17%	89%	89%	11%	20%	13%	22%	24%

Jiné: lanové centrum, relax centrum, akrobat park, minigolf, sauna, rybářský areál

Vysvětlivky:

obce do 200

obyvatel

obce 500 -1000

obyvatel

obce nad 1000

obyvatel

* statut města

Cílem strategie v oblasti rozvinutého komunitního života je **posílení identity občanů regionu prostřednictvím sebevědomé občanské společnosti**

Shrnutí kapitol komunitní život v obcích

Komunitní život umožňuje občanům regionu aktivně se podílet na rozvoji své obce/ komunity, podílet se na správě věcí veřejných a být aktivním jedincem ve společnosti.

V regionu působí celkem 446 neziskových organizací, které jsou v drtivé většině spolky sdružující občany se společnými zájmy v oblasti – sportu, myslivosti, hasičského sportu, péče o děti nebo další zájmové činnosti.

Obce v regionu poskytují v různé míře zázemí pro činnost spolků, ve všech obcích regionu je alespoň nějaké zázemí (např. kulturní dům).

Problémy v území:

Zásadním problémem v území v oblasti spolkové činnosti je stav a vybavení zázemí pro volnočasové aktivity.

V rovině personální se potýká území s nedostatkem lidí, ochotných věnovat se volnočasové činnosti pro děti a mládež.

Slábne také zájem dětí a mládež o volnočasovou činnost, což může ale také souviset se snižující se atraktivitou – chybí inovativní přístup, moderní vybavení a nadšení pro tento druh činnosti.

Rozvojový potenciál/ inovace:

Potenciálem pro rozvoj komunitního života může být i rozvoj spolupráce obcí a neziskových organizací, organizací věnujících se historii a tradicím a vzdělávacích zařízení.

Využití potenciálu – zkušeností, schopností, vědomostí seniorů – jejich zapojení do komunitního života nejen formou pořádání akcí pro seniory, ale i jejich využití jako lektorů, přednášejících apod.

Hledání a rozvoj tradic, obnova tradičních vazeb a využití potenciálu místa k posilování místní identity občanů regionu – promítnutí tématu do vzdělávání, divadelní a další umělecké tvorby apod.

5.7.1 SWOT analýza kapitoly 5.7 Komunitní život v obcích

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- existence dobrovolných spolků/ neziskových organizací sdružujících občany za účelem vykonávání některé z volnočasových činností- v některých částech regionu funguje komunitní život, občané jsou zapojeni do dění v obcích, působí zde různé organizace, které vykonávají činnost nejen pro své členy, ale i pro širokou veřejnost- spolky v obcích poskytují širokou škálu sportovního vyžití / nabídku kulturních akcí- v obcích se konají tradiční kulturní akce – např. masopust, pálení čarodějnic,....	<ul style="list-style-type: none">- občané v obcích jsou málo aktivní, nejsou ochotni zapojovat se do dění v obcích- lidé v obcích nespolupracují, jednotlivé sektory nespolupracují- zázemí pro činnost spolků je v drtivé většině nedostatečné např. chybí zařízení pro výchovu a trávení volného času teenagerů, hřiště pro děti a mládež, zcela chybí volnočasová centra pro děti a mládež- v regionu nejsou divadla- nedostatek aktivit pro seniory/ málo aktivit pro děti a mládež- chybí rodové kořeny obyvatel / malý zájem o

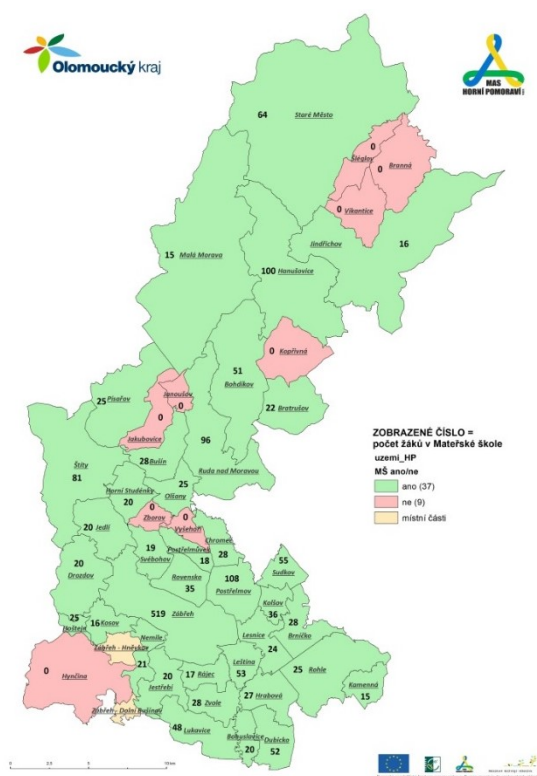
	<p>tradice/ neexistující historické vazby v části regionu; chybějící identita – území Sudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedostatek finančních prostředků na rozvoj a činnost spolků
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj neziskového sektoru - podpora činnosti spolků, rozvoj kulturních, sportovních aktivit, aktivit pro mládež/ seniory - region je příhraniční oblastí, která byla v minulosti dosídlena, příležitostí pro rozvoj tedy může být různorodost obyvatelstva - zvyšování pocitu sounáležitosti s místem/ zvyšování patriotismu - obnova a vytváření nových tradic, rozvoj tradičních akcí - aktivní zapojování obyvatel do života v obcích - rozvoj kulturního dědictví a tradic v regionu/využití potenciálu mladých lidí nebo naopak seniorů 	<ul style="list-style-type: none"> - zvýšení nezájmu dospívající populace o region a tradice - nezájem obyvatel o dění v obci/regionu - chátrající památky - zánik tradic - zánik sportovních spolků - zánik stávajících zařízení – např. kin z důvodu chátrajících budov či zastaralého vybavení, nedostatku financí obcí na modernizaci

5.8 Vzdělávání a školství

Vytváření podmínek pro rozvoj vzdělávání je jednou z významných povinností obce, kterou jí ukládá školský zákon. Za tím účelem obec buď zřizuje svoji základní školu, nebo se postará o plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí. Problematika předškolního a základního vzdělávání se tak stává problémem, který nelze řešit pouze na území jedné obce. Jde o oblast, které se musí společně věnovat (např. i s ohledem na dojíždění za prací v celém spádovém regionu) jak malé obce tak střední a velká města.

Problematika provozování mateřských a základních škol ze strany obcí a analýza vývoje nákladovosti a udržitelnosti je blíže rozebrána v kapitole občanská vybavenost. Tato kapitola „vzdělávání a školství“ je zaměřena na kvalitu a rozvoj vzdělávání na území MAS. Pro kvalitu života obyvatel dané obce a území je důležitou oblastí také kultura a trávení volného času. Možnosti neformálních volnočasových aktivit a vlastní iniciativy obyvatel související s lokálními tradicemi se projevují spíše na venkově než ve velkých městech. Právě škola jako komunitní centrum zde sehrává velmi významnou roli.

Graf č. 49: Počet žáků v mateřských školách

Mateřské a základní školy jsou v téměř 80% obcí, jen nejmenší obce nemají MŠ. Jsou to Branná, Hynčína, Vikantice, Janoušov, Kopřivná, Jakubovice, Vyšehoří, Šléglov, Zborov. Absence mateřské školy na jedné straně motivuje matky zůstat co nejdéle na mateřské dovolené a řešit tak nepříznivou situaci na trhu práce v těchto většinou špatně dopravně dostupných obcích, na druhou stranu pokud matky mají zájem vrátit se co nejdříve do zaměstnání, jsou omezovány nedostupností zařízení, které by pečovalo o jejich děti. V případě dětí starších 4 let (děti předškolního věku) jsou v těchto obcích využívána zařízení pro předškolní péči a výchovu obcí nejbližších/spádově nejlépe dostupných.

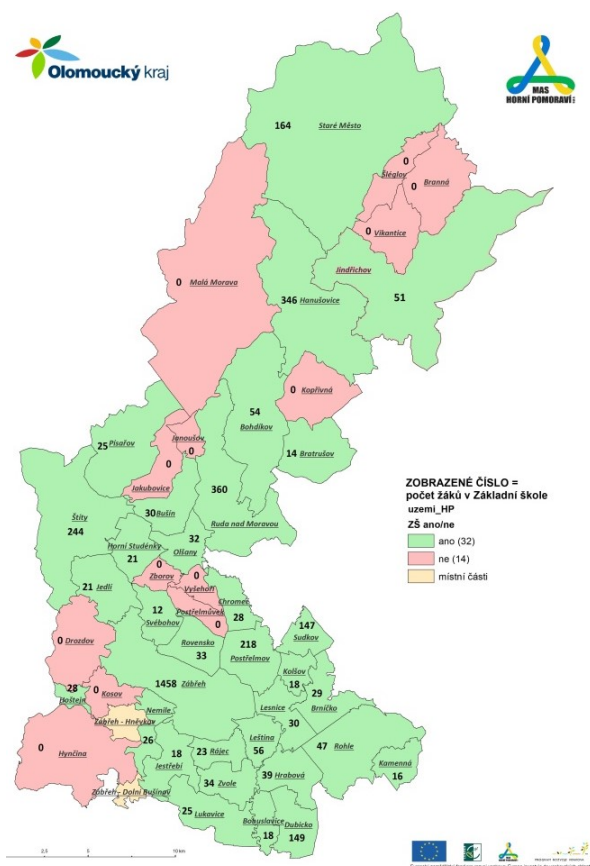
Díky tomu dochází k nedostupnosti služeb předškolní výchovy ve spádových obcích, které vyžadují rozšíření kapacity či zajištění alternativních služeb, které umožní bezproblémový návrat do pracovního života.

Tabulka č. 37: Počet škol a tříd v regionu

	MŠ	ZŠ jen I. stupeň (1.-5.ročník)	ZŠ jen II. stupeň (6-9.ročník)	ZŠ úplná (1.-9. ročník)	celkem ZŠ	gymnázia	SŠ a praktické školy	SŠ a odborná učiliště	ZUŠ
třídy	79	56	1	149	206	-	-	-	-
školy	39	26	1	11	38	1	2	2	1

Zdroj: interní data odboru školství MěÚ Zábřeh a MěÚ Šumperk

Mapa č. 22: Počet žáků v základních školách

Základní školu nemají obce Branná, Hynčina, **Kosov**, **Malá Morava**, Vikantice, Janoušov, Kopřivná, Jakubovice, **Postřelmůvek**, Vyšehoří, Šléglov, **Drozdov**, Zborov.

Úplné základní školy jsou pouze v největších obcích: Dubicko, Hanušovice, Postřelmov, Rohle, Ruda nad Moravou, Staré Město, Štítý a Zábřeh (kde jsou 3 základní školy).

Základní školy se v posledních letech potýkaly s významným meziročním úbytkem žáků, který bude v nejbližších letech zastaven díky početně silným ročníkům dětí. Každá základní škola či mateřská škola provozuje školní družinu, jejichž celková kapacita je 1496 osob. V poledních letech dochází k růstu poptávky služeb družin. V území MAS Horní Pomoraví nepůsobí žádná registrovaná dětská skupina.

Střední školy se sídlem v regionu jsou pouze ve městě Zábřeh, stejně tak základní umělecká škola má sídlo v Zábřehu. V severní části území MAS

však také působí pobočky základní umělecké školy v Šumperku.

Zřizovatelem všech uvedených škol jsou obce, v regionu nepůsobí žádná soukromá nebo církevní škola.

Tabulka č. 38: Počet žáků a dětí ve školách v regionu MAS Horní Pomoraví k 9. 6. 2014

	Mateřská škola	Základní škola – jen první stupeň (1. – 5. ročník)	Základní škola – jen druhý stupeň (6. – 9. ročník)	Základní škola – první i druhý stupeň (1. – 9. ročník)	Základní škola – celkem	Střední škola - obory gymnázií	SŠ - obory středních odborných a praktických škol	SŠ - obory středních odborných učilišť a odb. učilišť	Základní umělecké školy
počet dětí	1 835	716	2371	3 087	3 807	344	473	576	786

Zdroj: interní data odboru školství MěÚ Zábřeh a MěÚ Šumperk

Celkově navštěvuje základní školy v regionu téměř 3,8 tis. žáků, mateřské školy pak 1,8 dětí.

Kapacita ZŠ i MŠ je v regionu dostatečná. Ve školním roce 2012/2013 byla využita kapacita ZŠ na 67 % a kapacita MŠ na 92,6 %. Ve školním roce 2013/2014 dochází, zatím k velmi mírnému, ale očekávanému úbytku dětí v MŠ. Výhledově budou počty dětí v MŠ v regionu stále klesat vzhledem ke stálému nepříznivému demografickému vývoji. Kolem roku 2020, ale situace v MŠ může být opět jiná, protože v roce 2014 dochází v některých obcích v okolí Zábřehu k růstu porodnosti, který bude zřejmě pokračovat. U ZŠ by mělo docházet od školního roku 2014/2015 do roku 2018 k mírnému růstu počtu žáků v ZŠ.

Dle pracovních jednání s řediteli škol je **nedostatečný rozsah služeb** (kapacita či délka) zajišťujících **péči o děti mimo školní vyučování** (družiny, kluby či zájmové kroužky). Díky růstu zaměstnanosti a flexibilitě pracovní doby v posledních letech dochází k růstu zájmu o „hlídání“ od 6 do 17 hod.

Řada obcí mimo Integrovaný dopravní systém Olomouckého kraje zajišťuje (objednává a hradí) **dopravu pro děti do a ze školy**, a to především v místních částech, kde je velmi nedostatečná dopravní dostupnost.

Pedagogičtí pracovníci ve školství jsou stabilizovaní a zvyšuje se kvalifikovanost výuky. Předávání pedagogických zkušeností a příkladů dobré praxe je realizováno prostřednictvím metodických kabinetů a klubů. Vzdělávací semináře a kurzy dle požadavků ZŠ v regionu jsou efektivně využívány pedagogickými pracovníky škol.

Zájmové a umělecké vzdělávání poskytuje ve svých zájmových útvarech SVČ a ZpDVPP Doris Šumperk a v pro zábřežskou část regionu toto činí DDM Krasohled Zábřeh - umělecké vzdělávání v oborech: hudební, taneční, výtvarný a literárně dramatický. Jednotlivci, ale i skupiny se velmi úspěšně prezentují na různých společenských akcích, zúčastňují se soutěží a přehlídek nejen na okresní či republikové úrovni, ale i mezinárodní.

Soukromá Hudební škola YAMAHA (působí v Bohdíkově) plní obdobné cíle jako ZUŠ a poskytuje srovnatelné služby v hudebním oboru.

Volnočasové aktivity nabízí, nestátní neziskové organizace, např. Junák, Sbor dobrovolných hasičů, Pionýr, Česká tábornická unie, Sokol, Tělovýchovná jednota apod.

Školství je v rámci MAS Horní Pomoraví poměrně stabilizované a představuje dobře fungující systém základního a předškolního vzdělávání, na který navazuje poměrně široká nabídka zájmového a uměleckého vzdělávání a volnočasových aktivit. Přesto jsou v kvalitě a rozsahu služeb možnosti dalšího rozvoje a zlepšení. Na základě komunitního projednání strategie byla zástupci obcí a škol definována tato témata a stanoveny specifické problémy území:

- neexistence systematické spolupráce mezi zřizovateli, školami, vzdělávacími zařízeními, neziskovými organizacemi nabízejícími volnočasové aktivity, organizacemi poskytujícími sociální služby a dalšími partnery
- poskytování kvalitních služeb, kvalitního vzdělávání i v předmětech, v nichž je obtížné na venkově zabezpečit odborníka – např. výuka cizích jazyků, školní psycholog, logoped apod.
- zkvalitnění výuky matematických, technických a přírodovědných předmětů, díky zlepšení technické vybavenosti učeben a inovací výuky
- reakce vzdělávacího systému na měnící se potřeby trhu práce – osobnostní rozvoj, podnikavost, kreativita, kariéra; přizpůsobení doby péče o dítě potřebám zaměstnaných rodičů
- inkluzivní vzdělávání: začleňování dětí ohrožených nějakou formou znevýhodnění do vzdělávání
- propojení formálního školního a neformálního a zájmového vzdělávání

Shrnutí kapitol vzdělávání a školství

Celková kapacita MŠ a ZŠ je v regionu dostatečná, nesoulad nabídky s poptávkou vytváří zvýšený zájem o vzdělávání v institucích umístěných ve spádových obcích. Celkově navštěvuje základní školy v regionu téměř 3,8 tis. žáků, mateřské školy pak 1,8 tis. dětí.

Kvalita výchovy/vzdělávání v menších školách může být ovlivňována „nedostupností“ kvalifikovaných, odborných pracovníků – např. logopedů, školních psychologů, lektorů cizích jazyků apod.

Pedagogičtí pracovníci jsou v regionu poměrně stabilizovaní a postupně se zvyšuje i podíl pedagogů s odpovídajícími kvalifikací, ale v menších či periferních obcích je stále problém zaměstnat pedagoga s odpovídajícími kvalifikací (z důvodu dojížděky, zkráceného úvazku aj.).

V regionu je nabízeno zájmové a umělecké vzdělávání a neziskové organizace nabízí také volnočasové aktivity.

Problémy v území:

Problémem je dosavadní nesoulad potřeb zaměstnaných rodičů, kteří by uvítali péči o dítě v době od 6:00 hod. do 17:00 hod. a současného nastavení fungování školních družin.

Venkovské školy se potýkají s problémem neschopnosti financovat úvazek odborných pracovníků, pak nejsou tyto služby ve školách poskytovány vůbec.

Problémem, který je v území méně či více úspěšně řešen je také doprava dětí do školy, kdy některé obce již přistoupily k řešení nedostatku spojů, financováním školního autobusu z obecního rozpočtu.

Sociální vyloučení dětí ze slabých rodin, problémy ve vzdělávání nějakou formou znevýhodněných dětí již od MŠ.

Dalším definovaným problémem je klesající zájem věnovat se mimoškolní výchově dětí/teenagerů – tzn. být lektorem, vedoucím kroužku volnočasových aktivit apod. a zároveň atraktivňovat nabídku i zaměření volnočasových aktivit pro děti a mládež jako prevenci před sociálně-patologickými jevy.

Rozvojový potenciál/ inovace:

Zásadní pro rozvoj a inovativní přístup bude prohloubení spolupráce mezi zřizovateli, školami, vzdělávacími zařízeními, organizacemi poskytujícími volnočasové aktivity a organizacemi poskytujícími sociální služby.

Sdílení odborných pracovníků více školami – (meziškolní spolupráce) – např. logoped, psycholog, apod.

Zkvalitnění přípravy dětí a žáků na měnící se podmínky na trhu práce – orientace na polytechnické obory, osobnostní rozvoj apod.

Propojení formálního, neformálního a zájmového vzdělávání

Potenciálem pro rozvoj regionu je také působení komunitních škol, které poskytují nejen širokou nabídku volnočasových aktivit, ale jsou také zázemím pro aktivity dospělých i seniorů, jsou zázemím pro celoživotní vzdělávání i širší zapojení veřejnosti do komunitního dění/obecního života.

5.8.1 SWOT analýza kapitoly 5.8 Vzdělávání a školství

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - kvalita a dostupnost MŠ – péče o předškolní děti - kvalitní síť fungujících málotřídních škol - existence komunitních škol na území MAS - využití tzv. školních autobusů pro dopravu dětí ze vzdálenějších místních částí - nabídka kroužků při základních školách - diferenciací zaměření MŠ, ZŠ – možnost volby: polytechnické, environmentální, sportovní,..... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečná kapacita MŠ v některých částech území MAS - chybí zařízení pro děti do 3 let - neexistují alternativní služby péče o děti do 3 let - neexistence nízkoprahového zařízení - málo možností mimoškolního vzdělávání - chybí zařízení pro výchovu a trávení volného času teenagerů - striktně vymezená doba školní péče bez ohledu na potřeby zaměstnaných rodičů - nedostupnost kvalifikovaných/kvalitních pedagogů, odborných pracovníků - nedostatečné/ zastaralé vybavení některých MŠ, ZŠ - nízký zájem o inovace v oblasti výchovy a vzdělávání ze strany obcí, škol i rodičů
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - zakládání a rozvoj komunitních škol - zvyšování vzdělanosti - zvyšování kvalifikovanosti pedagogů - celoživotní vzdělávání - širší využití prostor školských zařízení pro zájmové aktivity - rozvoj spolupráce obcí, škol, NNO, sociálních institucí a organizací, podnikatelů - převaha málotřídních škol, proto je důležitá práce s teenagery - vzdělávání reagující na potřeby trhu práce - vzdělávání pedagogů – osobnostní, profesní rozvoj 	<ul style="list-style-type: none"> - snižování prostředků na regionální školství (zánik škol) - ubývání žáků ve školách - rušení škol - pohybově negramotné děti - vzdělávání s prvky exkluze / vzdalování se od integrovaného inkluzivního vzdělávání. Vyčleňování sociálně znevýhodněných žáků - neatraktivnost venkovských škol pro mladé, kvalifikované pedagogy

5.9 Sociální oblast

Z pohledu obcí je zajištění sociální péče jednou z významných aktivit, kterou v rámci výkonu samostatné působnosti plní. Tato oblast je velmi široká, finančně náročná a je neustále kladen důraz na zvyšování kvality těchto služeb. Co se týče financování, veřejné zdroje zcela určitě nebudou přibývat, zatímco počet uživatelů těchto služeb bude, vzhledem k demografickému vývoji, spíše narůstat.

Vývoj společnosti a demografický vývoj vyžadují kvalitativní změnu sociálních služeb a flexibilitu jejich spektra. Takto zásadní a rozsáhlé změny vyžadují dlouhodobá koncepční řešení, která berou v úvahu i širší souvislosti. Z tohoto důvodu tato strategie MAS Horní Pomoraví vychází z cílů a opatření Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji. Vazba na Strategický plán SS v OK je spíše v návrhové části respektive implementační části, která mimo jiné vychází i z cílů a opatření uvedených v akčních plánech Strategického plánu SS v OK. Stavebními kameny „od spodu“ je naopak Komunitní plán sociálních služeb Zábřeh, který je aktualizován během roku 2015, Komunitní plán sociálních služeb na Hanušovickou, který byl vytvořen pracovními skupinami během roku 2014 a ve stejném roce byl vytvořen a schválen Komunitního plánu sociálních služeb města Šumperka na léta 2014-2018. Všechny tyto strategické dokumenty jsou podkladem pro níže definované problémy a následně uvedené cíle či opatření v návrhové části této strategie. Téma sociálních služeb a jejich rozvoj je nezbytné řešit v rámci regionální spolupráce. Společně lze nastavit efektivnější systém nejen z pohledu ekonomického, ale také humánního.

Na území MAS Horní Pomoraví **má své sídlo celkem pouze 11 zařízení** sociálních služeb, ale v regionu je poskytována široká škála těchto služeb zařízeními, které mají své sídlo v Šumperku, což je spádové město pro podstatnou část regionu (ORP Šumperk) a v oblasti sociálních služeb je nutné s tímto počítat.

Nezanedbatelným bonusem spolupráce v regionu může být rozvoj tzv. sociální ekonomiky, jejíž koncept přináší nová a moderní řešení aktuálních témat, kterými jsou například integrace osob sociálně vyloučených, rozvoj místních zdrojů apod. Jeden z předpokladů, z nichž sociální ekonomika vychází, je, že stát není schopen finančně ani organizačně zajistit všechny sociální potřeby občanů. Sociální ekonomika je sociálně odpovědná, podporuje sociální soudržnost, směřuje k boji proti chudobě a sociální exkluzi.

V rámci území MAS Horní Pomoraví tedy **působí celkem 53 zařízení sociálních služeb**. Většina těchto zařízení sociálních služeb má své sídlo či pracoviště ve městě Šumperk či Zábřeh.

Typy zařízení sociálních služeb na území rámcově odpovídají potřebám sociálních skupin - nejvíce zařízení je zaměřeno na poskytování služeb osobám, které žijí v sociálně slabém prostředí a seniorům. Samozřejmě na území MAS je řada obcí, kde poskytované služby nejsou v dostupné v potřebné rozsahu, proto je nebytné vytvoření dostatečného technického i personálního zázemí.

V tabulce níže jsou uvedena i zařízení, která nemají své sídlo na území MAS Horní Pomoraví, ale svou činnost vykonávají i pro toto území. Zařízení sociálních služeb sídlí v naprosté většině ve městě Šumperk a ve městě Zábřeh.

Přehled zařízení sociálních služeb

1. Centrum denních služeb: Charita Zábřeh - Oáza; Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v ČR - pobočka Šumperk

Tabulka č. 39: Počet jednotlivých typů zařízení sociálních služeb

Druh zařízení sociálních služeb	počet
Centra denních služeb	2
Denní stacionáře	6
Týdenní stacionáře	1
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1
Domovy pro seniory	5
Domovy se zvláštním režimem	4
Chráněné bydlení	7
Azylové domy	4
Domy na půl cesty	1
Zařízení pro krizovou pomoc	1
Nízkoprahová denní centra	1
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	3
Noclehárny	1
Terapeutické komunity	
Sociální poradny	8
Sociálně terapeutické dílny	
Centra sociálně rehabilitačních služeb	3
Pracoviště rané péče	1
Intervenční centra	1
Služby následné péče	
Ostatní	3
celkem	53

ČR, Šumperk

12. Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež - Dětský svět Zábřeh; NZDM Nitka Zábřeh; PONTIS Šumperk o.p.s.; 13. Noclehárny - Armáda spásy;

14. Sociální poradny - Charita Zábřeh - občanská poradna, Poradna pro ženy a dívky - občanské sdružení ONŽ, PONTIS Šumperk o.p.s.; SONS ČR; Společně - JEKHEANE, o.s.; SSP Olomouc - Poradna pro rodinu Zábřeh i Šumperk; Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR;

15. Centra sociálně rehabilitačních služeb - Dětský klíč Šumperk, o.p.s.; Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením ČR; TyfloCentrum Olomouc, o.p.s.

16. Pracoviště rané péče - Středisko rané péče SPRP Olomouc

17. Intervenční centra - SSP Olomouc - Poradna pro rodinu Šumperk

2. Denní stacionáře - Charita Zábřeh - Oáza; Charita Zábřeh - Domovinka; Interna Zábřeh s.r.o.; Duha centrum sociálních služeb Vikýřovice, PONTIS Šumperk o.p.s. 2x - VOLBA a MATÝSEK

3. Týdenní stacionáře - Duha centrum sociálních služeb Vikýřovice.

4. Domov pro osoby se zdravotním postižením - Domov Paprsek Olšany

5. Domov pro seniory - Domov důchodců Štítý, Dům pokojného stáří Bohuslavice, Diakonie ČCE - středisko v Sobotíně; Domov důchodců Šumperk p.o.; Domov důchodců Libina

6. Domovy se zvláštním režimem - Domov důchodců Štítý - Jedlí; Diakonie ČCE - středisko v Sobotíně; Domov důchodců Šumperk p.o.; Domov důchodců Libina

7. Chráněné bydlení - Domov penzion Zábřeh, Domov penzion Hněvkov; Domov - penzion pro důchodce Postřelmov; Sociální služby Šumperk 1) Vančurova Šumperk; 2) Lázeňská Bludov; 3) Nové Losiny - Jindřichov; Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v ČR - Šumavská Šumperk

8. Azylové domy - Azylový dům pro muže a ženy Zábřeh, Domov pro matky s dětmi Zábřeh; Armáda spásy, PONTIS Šumperk - Dům pro osamělé rodiče s dětmi - kapacita 14 klientů;

9. Domy na půl cesty - Diakonie ČCE - středisko v Sobotíně

10. Zařízení pro krizovou pomoc - PONTIS Šumperk o.p.s.

11. Nízkoprahová denní centra - Armáda spásy v

18. Ostatní - 1x Kontaktní centrum - PONTIS Šumperk o.p.s.; 2x pobytové zařízení lůžkové péče - Interna Zábřeh s.r.o.; Šumperská nemocnice, a.s.

Tabulka č. 40: Počet jednotlivých typů sociálních služeb poskytovaných na území MAS

typ sociální služby	druh sociální služby	počet
	Sociální poradenství	8
Služby sociální péče	Osobní asistentství	3
	Pečovatelská služba	7
	Tísňová péče	
	Průvodcovské a předčitatelské služby	
	Podpora samostatného bydlení	1
	Odlehčovací služby	4
	Centra denních služeb	2
	Denní stacionáře	4
	Týdenní stacionáře	1
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1
	Domovy pro seniory	5
	Domovy se zvláštním režimem	4
	Chráněné bydlení	7
	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče	2
	Služby sociální prevence	Raná péče
Telefonická krizová pomoc		
Tlumočnické služby		
Azylové domy		4
Domy na půl cesty		1
Kontaktní centra		1
Krizová pomoc		1
Intervenční centra		1
Nízkoprahová denní centra		1
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež		3
Noclehárny		1
Služby následné péče		
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi		3
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením		4
Sociálně terapeutické dílny		
Terapeutické komunity		
Terénní programy		2
Sociální rehabilitace		3

Při místním šetření bylo zjištěno celkem až 26 typů poskytovaných sociálních služeb, přičemž celkový rozsah nabízených služeb je až 75. Nárůst počtu služeb poskytovaných na území MAS v posledních pěti letech je především v rámci služeb – sociální poradenství; pečovatelská služba; chráněná bydlení. Podstatnou část sociálních služeb poskytují ve svých zařízeních neziskové organizace (51% z celkového výčtu), jedná se o občanská sdružení a obecně prospěšné společnosti. Na území MAS Horní Pomoraví nemá sídlo žádné zařízení zřizované MPSV, sídlí zde však 10 zařízení Olomouckého kraje, 8 církevních zařízení a 8 obecních zařízení, v rámci sociálních služeb zde vykonávají svou činnost pouze 2 podnikatelské subjekty.

5.9.1 Sociální vyloučení

Významným tématem na venkově je chudoba a sociální vyloučení obyvatel. Pro analýzu chudoby a sociálního vyloučení jsou dostupná jen data z let 2010 a 2012, a to v rámci Analytické části Konceptce rozvoje venkova Olomouckého kraje.

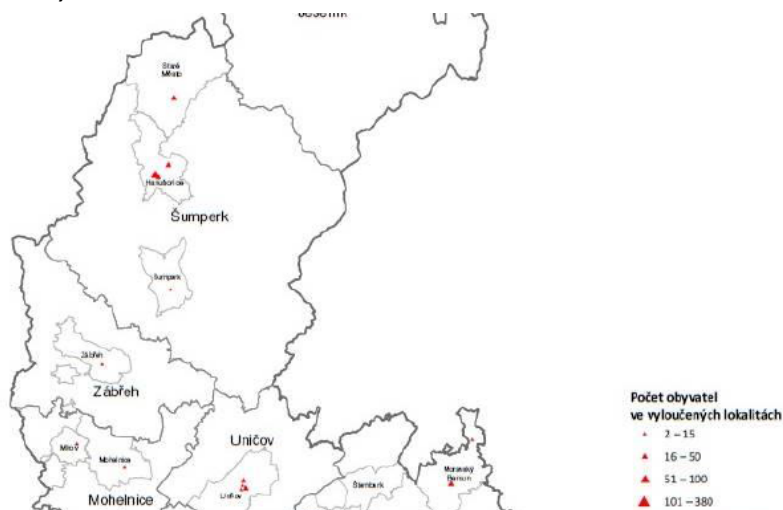
Území MAS Horní Pomoraví obsahuje tzv. sociálně vyloučené lokality (SVL), tzn. místa, ve kterých žijí sociálně slabší jedinci, či celé komunity. Sociálně vyloučeným jedincům je dlouhodobě znesnadňován nebo zamezován přístup ke zdrojům a příležitostem, které jim umožňují zapojení do sociálních, ekonomických a politických aktivit celé společnosti. U sociálně vyloučených jedinců často dochází ke kumulaci znevýhodnění. Jedná se například o:

- nedostatečně vzdělané osoby
- dlouhodobě nebo opakovaně nezaměstnané
- osoby s mentálním či fyzickým handicapem
- osoby trpící nějakým druhem závislosti
- imigranty a příslušníky (etnických, náboženských aj.) menšin
- lidi, kteří se ocitli v těžké životní situaci, z níž si sami nedokáží pomoci.

Mapa č. 23: Sociálně vyloučené lokality v MAS Horní Pomoraví

Sociálně vyloučené lokality lze charakterizovat jako:

- prostorově izolované
- sociálně izolované
- ekonomicky izolované
- kulturně odlišné
- symbolicky vyloučené

Zdroj: Olomoucký kraj, Zjišťování potřeb uživatelů a zadavatelů sociálních služeb v Olomouckém kraji

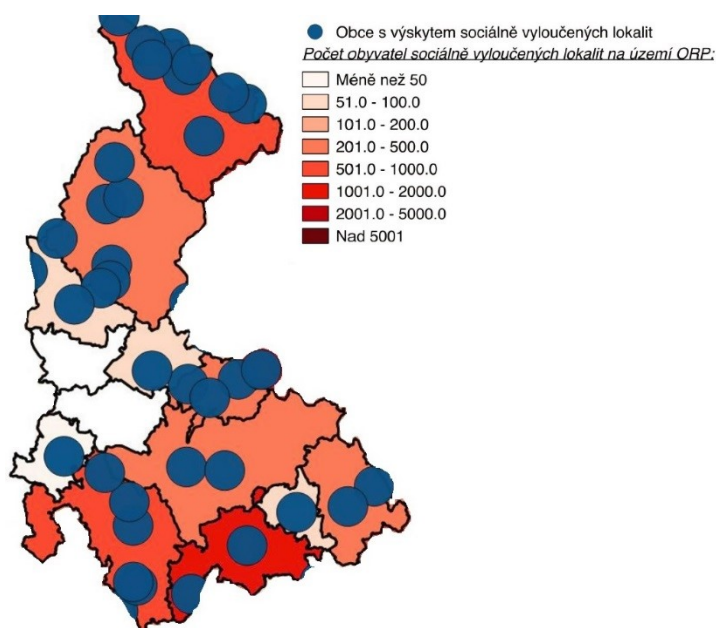
Jedná se především o lokality („špatné adresy“) ve městech Hanušovice, Staré Město a Zábřeh. SVL v těchto městech obvykle nejsou obydleny místními starousedlíky, ale lidmi, kteří přišli využít nabídky ubytování v místních soukromých ubytovnách. Podle dat z dokumentu *Zjišťování potřeb uživatelů a zadavatelů sociálních služeb v Olomouckém kraji z roku 2010* bylo žilo v Hanušovicích 154 osob v SVL, ve Starém Městě 30 osob a v Zábřehu 15 osob (viz mapa výše).

V roce 2014 byl vytvořena na základě požadavku Ministerstva práce a sociálních věcí „Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR“, která identifikovala na území MAS sociálně vyloučené lokality v těchto městech a obcích (viz mapa č. 24 Olomouckého kraje níže):

- Hanušovice
- Staré Město
- Písařov
- Zábřeh

Jelikož se obchod s chudobou (poskytování ubytování pro sociálně vyloučené osoby v soukromých ubytovnách) byl rychle se rozvíjející business využívající nízké ceny nemovitostí v periferních regionech, tak počet SVL na území MAS Horní Pomoraví se rozrostl, a především se zvýšil počet osob žijících v těchto lokalitách. Obce na Hanušovicku v roce 2014 si proto vytvořili Komunitní plán sociální služeb pro Hanušovicko, který mimo jiných služeb řeší potřebnost nových sociálních služeb souvisejících s řešením sociálního vyloučení. Proběhlo několik jednání se zástupci Agentury pro sociální začleňování (ASZ), ale zatím nedošlo k uzavření formální dohody na spolupráci. Na konci roku 2015 bude otevřeno další kolo příjmu žádosti o partnerství s ASZ a snad bude Hanušovicko či Zábřeh vybrán pro implementaci KPSVL.

Mapa č. 24: Mapa Olomouckého kraje z Analýzy sociálně vyloučených lokalit v ČR

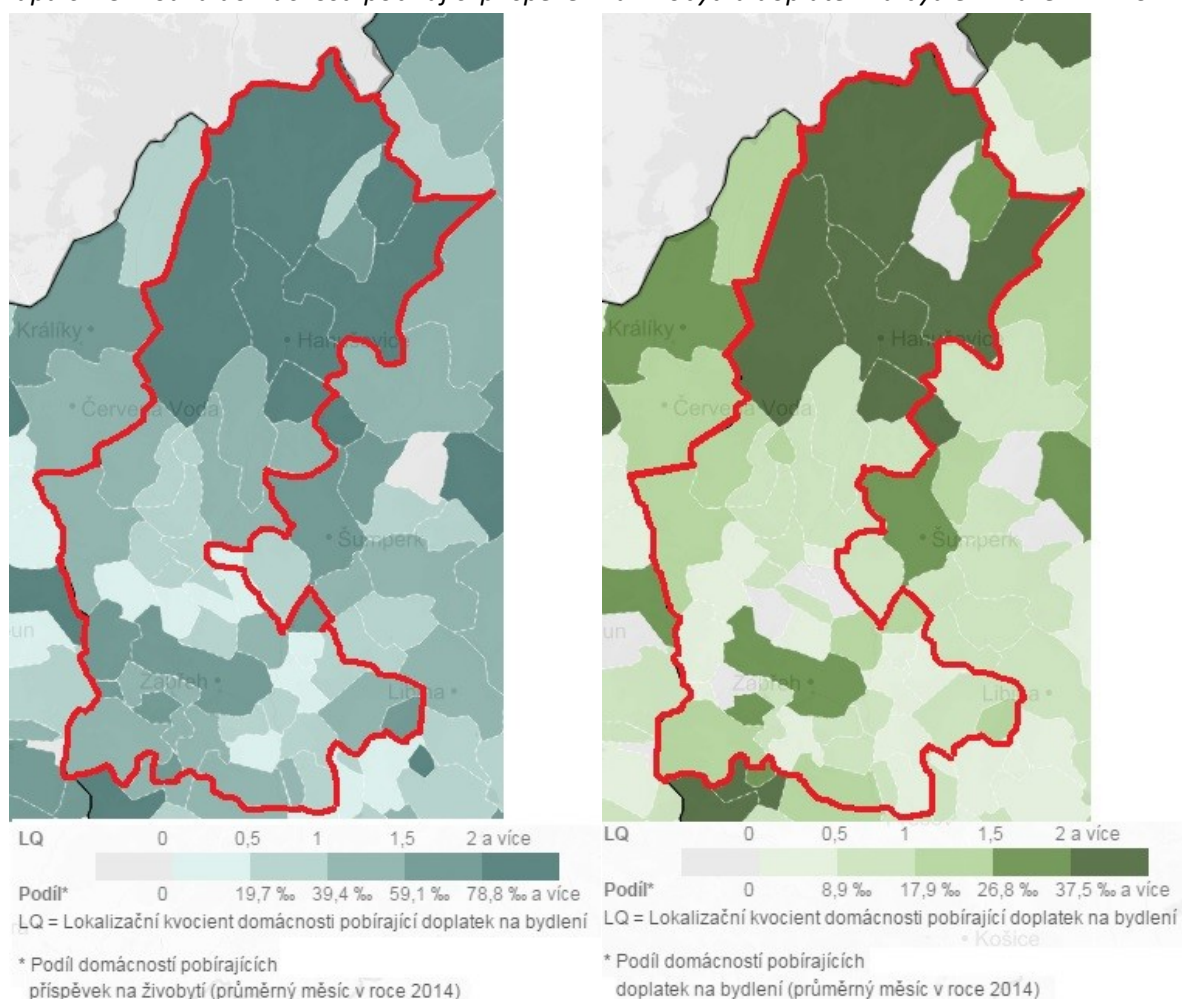
Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR

Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR ve veřejné části nedefinuje přesná místa, ale Plán prevence kriminality města Zábřeh uvádí, že „V Zábřehu neexistují typické sociálně vyloučené lokality. Za ty ale ve městě můžeme považovat zejména komerční ubytovny, jako je ubytovna Jamajka, Perla a Pohoda. V těch se kumulují problémy se sociálním vyloučením spojené a v Zábřehu jsou vnímány jako skutečný problém.“ (str. 10) a stejně tak Plán prevence kriminality města Hanušovice uvádí, že „Jako problematickou můžeme vnímat také ulici Pražská a Za Moravou, na které se nacházejí tři komerční ubytovny. Ze strany obyvatelstva Hanušovic je fenomén komerčních ubytoven vnímán velmi

negativně a zostruje to rozpor mezi stálými obyvateli především rodinných domků na těchto ulicích a migrujících osob.“ (str. 11).

Důležitou okolností existence sociálně vyloučených lokalit je i stav chudoby, který je spojen s minimálními příjmy a využívání záchrané sítě sociálních dávek vyplacených MPSV přes kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR. Jelikož přesná data o sociálně vyloučených lokalitách výše uvedená Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR paradoxně neuvádí, tak níže uvádíme data o jednotlivých obcích a podílů domácností pobírající sociální dávku – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Ze získaných dat za rok 2014 vyplývá, že podíl domácností u obou sledovaných dávek je vysoce nad průměrem na Hanušovicku (SO POÚ) a přímo ve městě Zábřeh.

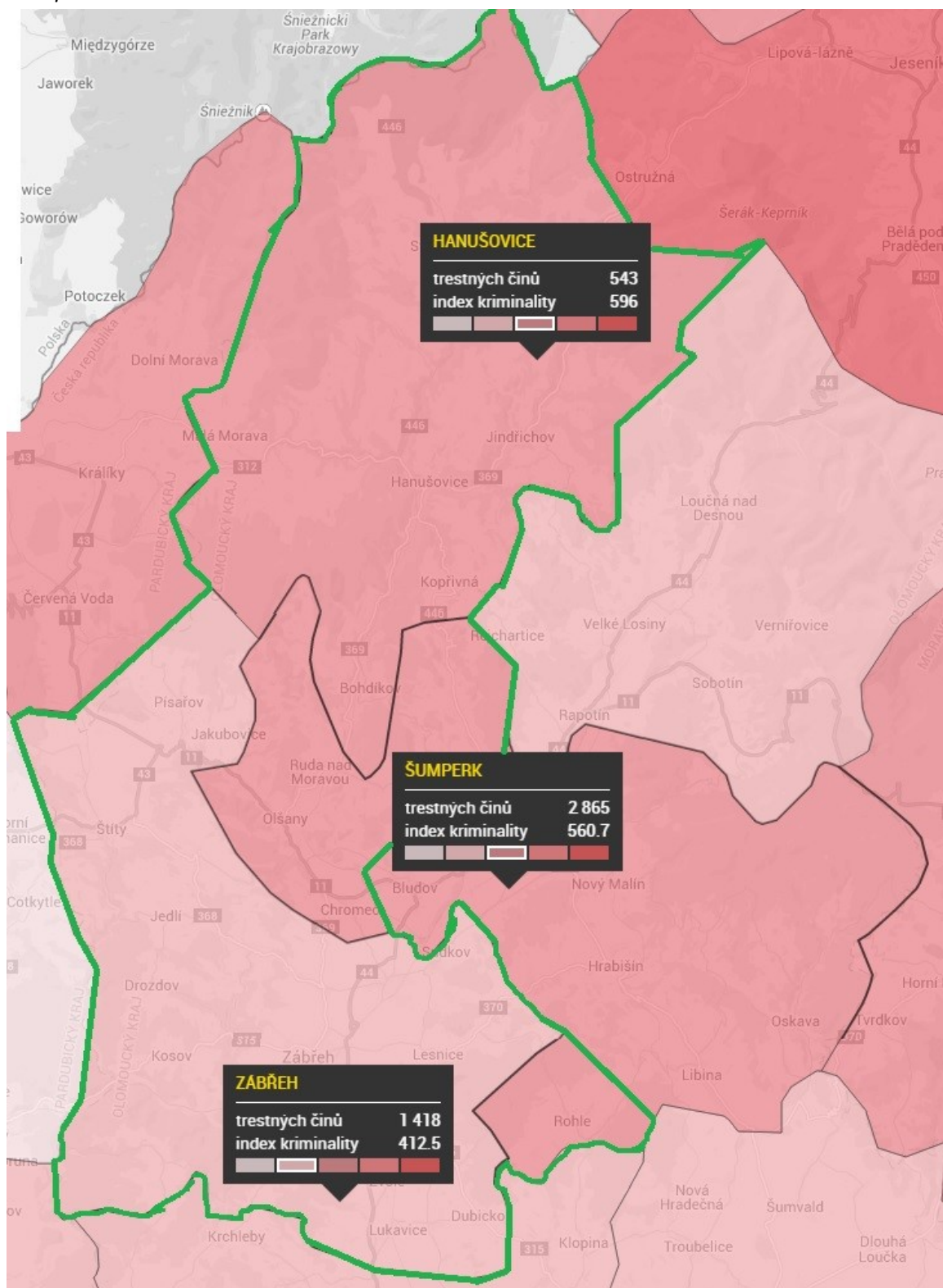
Mapa č. 25: Podílu domácností pobírající příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení v území MAS

Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR

Jedním z dalších projevů chudoby a sociálního vyloučení je kriminalita a s tím spojený nárůst pocitu nebezpečí ve obci/komunitě/sousedství sociálně vyloučené lokality. Níže uvedená mapa celkové kriminality obsahuje data za tři oblastní oddělení Policie ČR do kterých území MAS Horní Pomoraví zasahuje, a to OOP Hanušovice (celé), Šumperk (malá část), Zábřeh (celé) viz zeleně označená hranice území MAS. Uvedení nápad trestných činů je za období 2013 až září 2015.

Mapa č. 26: Kriminalita v MAS Horní Pomoraví leden 2013 až září 2015

Zdroj: mapakriminality.cz, vlastní zpracování

Proto níže přikládáme tabulku a grafy vývoje určitých druhů kriminality a pachatelů, které mají přímou a nepřímou vazbu k chudobě a sociálnímu vyloučení. Jedná se tak o násilnou trestnou činnost (není zkoumána majetková, hospodářská či mravnostní kriminalita) a pachatele recidivisty, mladistvé a nezletilé.

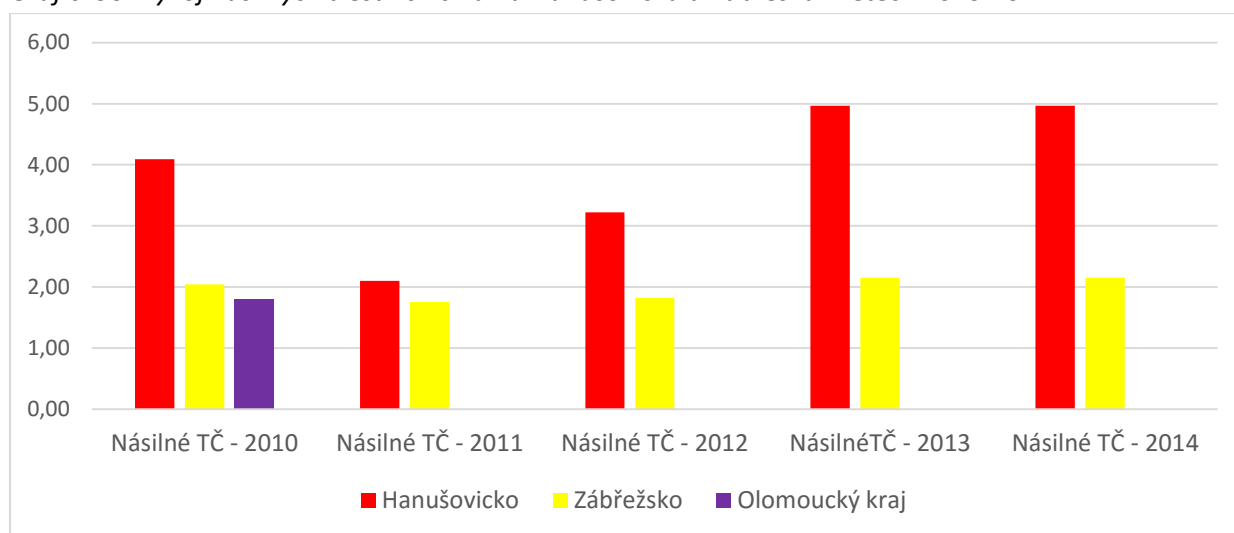
Tabulka č. 41: Trestné činy v okrese Šumperk dle OOP v roce 2011

Oblastní obvody Policie ČR	Počet obyvatel OOP	Násilné TČ	Recidivisté	Nezletilí	Mladiství
OOP Hanušovice / III.typ	9 048	19	70	10	6
OOP Mohelnice / III.typ	18 714	39	80	10	6
OOP Šumperk / I.typ	50 561	93	227	31	30
OOP Velké Losiny / III.typ	10 482	26	43	0	5
OOP Zábřeh / II.typ	34 753	61	133	2	10
Olomoucký kraj	638 638	1315	2918	-	359

Zdroj: Policie ČR a Strategie prevence kriminality Olomouckého kraje na období 2013 – 2016

Počet trestních činů významně koreluje s počtem obyvatel oblastních obvodů Policie ČR (velmi obdobné územní členění jako POÚ), proto v následujících grafech je počet trestních činů vztažen k počtu obyvatel POÚ. Z grafu vývoje násilných trestních činů (TČ) vyplývá nadprůměrný podíl na Hanušovicku, kde kromě roku 2011 dosahuje dvojnásobku oproti Zábřežsku. Z dostupných dat z roku 2010 je Zábřežsko mírně nad průměrem Olomouckého kraje.

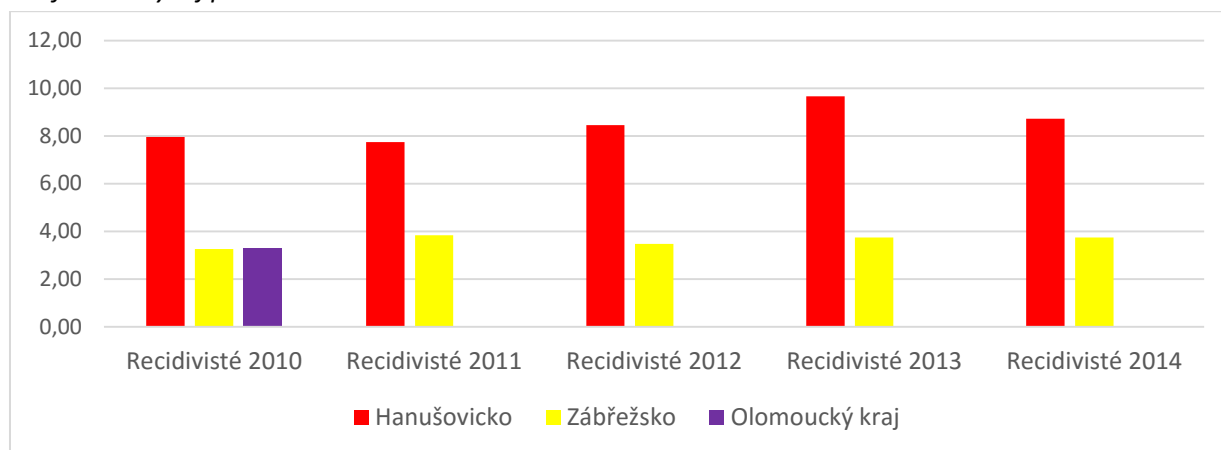
Graf č. 50: Vývoj násilných trestních činů na Hanušovicku a Zábřežsku v letech 2010-2014

Zdroj: Policie ČR a Strategie prevence kriminality Olomouckého kraje na období 2013 – 2016

Na Hanušovicku je opět vyšší počet TČ vůči počtu obyvatel než v celém Olomouckém kraji či Zábřežsku a to během celého sledovaného období. Data za Zábřežsko jsou stabilní a mírně nad průměrem Olomouckého kraje, a jsou tvořena data za město Zábřeh s vyšším nápadem TČ a obcemi v okolí města s velmi nízkým nápadem trestních činů a to včetně recidivistů.

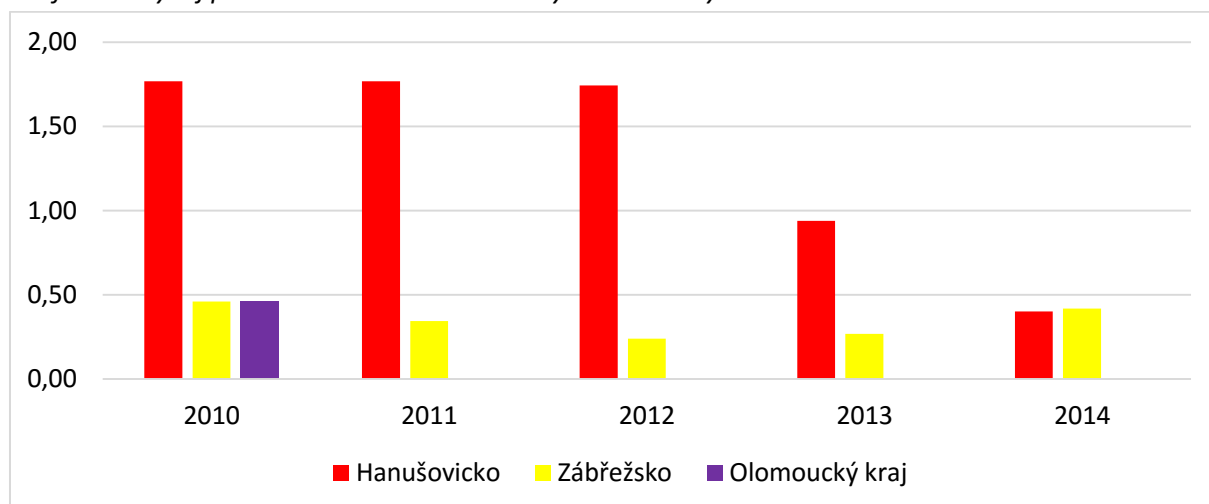
Graf č. 51: Vývoj počtu trestních činů recidivistů na Hanušovicku a Zábřezsku v letech 2010-2014

Zdroj: Policie ČR a Strategie prevence kriminality Olomouckého kraje na období 2013 – 2016

Graf Vývoj počtu trestních činů mladistvých a nezletilých na Hanušovicku a Zábřezsku obsahuje jediný pozitivní vývoj počtu trestných činů, a to významný pokles na Hanušovicku od roku 2012, ale na Zábřezsku dochází ve stejném období k nárůstu.

Graf č. 52: Vývoj počtu trestních činů mladistvých a nezletilých v letech 2010-2014

Zásadní rizika v rozvoji sociálních služeb byla identifikována v následujících oblastech:

- 1) **Financování služeb** - chybí jasná a stabilní pravidla (legislativní, ekonomická) pro zajištění nejen rozvoje, ale i běžného provozu stávajících služeb
- 2) **Informovanost o poskytovaných sociálních službách** - navzdory kvalitním výstupům z komunitního plánování sociálních služeb ve městě Šumperk je v širším regionu ORP Šumperk nízká informovanost o sociálních službách, jejich rozsahu a formách poskytování, především mezi zástupci obcí
- 3) **Uplatnění cílových skupin na trhu práce** - jedná se o riziko spojené s prohlubováním sociálního vyloučení osob, které díky své sociální situaci mají ztížený přístup na trh práce, což jejich problém ještě zhoršuje

- 4) Využití systému dobrovolnictví - jedná se o zajímavou možnost rozvoje sociálních služeb a zvýšení zainteresovanosti veřejnosti v oblasti sociálních služeb, která však není v regionu dostatečně využívána
- 5) **Preventivní programy** - chybí programy, které by sloužily jako prevence před výskytem sociálně-patologických jevů v regionu. Problém se vztahuje k nedostatečnému využití a v některých částech regionu (Hanušovicko, Staroměstsko) i pokrytí terénními službami.
- 6) **Stárnutí obyvatelstva a nepřipravenost systému sociálních služeb** - jedná se o riziko spojené s demografickým vývojem, kdy bude stále narůstat poptávka po službách spojených s potřebami seniorů.

Shrnutí kapitol sociální oblast

Na území MAS Horní Pomoraví má své sídlo 11 zařízení sociálních služeb, ale fakticky zde působí celkem 53 zařízení, která poskytují až 75 druhů sociálních služeb. Většina zařízení má své sídlo ve městě Šumperk (spádové pro severní část regionu) nebo Zábřeh.

Nejvíce zařízení je zaměřeno na poskytování služeb osobám, které žijí v sociálně slabém prostředí a seniorům.

MAS Horní Pomoraví díky saldu migrace stárne rychleji než je průměr Olomouckého okraje (viz kapitola obyvatelstvo), díky tomu lze očekávat růst poptávky i rozsahu sociálních služeb. (viz 7. kapitola Strategického plánu SS v OK „v souvislosti s tímto trendem poroste potřeba poskytování diverzifikovaných sociálních služeb osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku.“). Důležitou okolností spojenou se spoluúčastí klientů na poskytování sociálních služeb je, že díky vysoké nezaměstnanosti a nízkým mzdám v regionu, lze očekávat i nízké důchody, které nebudou umožňovat adekvátní spoluúčast bez zvyšování rizika chudoby seniorů.

Na území MAS Horní Pomoraví dochází k vzniku a „rozvoji“ sociálně vyloučených lokalit (SVL neboli „špatných adres“), což je především způsobeno obchodními záměry v oblasti poskytování ubytování pro osoby chudé a sociálně slabé. Sociální inkluze osob ze SVL vyžaduje interdisciplinární spolupráci mnoha aktérů z oblasti vzdělávání, bytové politiky, policie a sociálních služeb, pro niž ale nejsou na venkově dostupné personální natož odborné kapacity. Sociální inkluze v rámci sociálních služeb vyžaduje individuální práci s rodinou, poradenství, aktivizační, nízkoprahové služby a řadu jiných služeb, které v dotčených obcích a městech dosud nejsou k dispozici.

Problémy v území: Stárnutí populace a nedostatečná dostupnost sociálních služeb (především v periferních oblastech) a na druhou stranu nedostatečné možnosti a zájem spolupodílet se na financování sociálních služeb ze strany klientů a někdy i obcí.

Sociální exkluze v obcích a městech, které nemají dostatečné kapacity pro zabezpečení nezbytných služeb pro inkluzi sociálně vyloučených osob, a to jak formou sociálních služeb, tak i interdisciplinární spolupráci s ostatními relevantními aktéry (mateřské školy, základní školy, policie, obecní úřad).

Ztížená uplatnitelnost sociálně znevýhodněných na regionálním trhu práce.

Chybějící preventivní programy a terénní služby v některých částech regionu (Hanušovicko, Staroměstsko) a zároveň chybějící zázemí pro činnost organizací, které by mohly tyto služby poskytovat.

Na území MAS dosud není zkušenost s aktivitami prevence kriminality, přestože města usilovala o získání dotací na tyto činnosti. Je zde potenciál k využití těchto nástrojů k uklidnění emocí a strachu mezi obyvateli obcí/komunit s vysokou kriminalitou.

Nedostatečné využívání systému dobrovolnictví – chybějící výchova k dobrovolnictví

Rozvojový potenciál/inovace:

Stárnutí obyvatelstva je významným sociálním a hospodářským problémem, ale v případě dobře nastavené státní sociální politiky a aktivního přístupu a spolupráce neziskových organizací a obcí může znamenat potenciál pro vznik nových pracovních míst v oblasti sociálních a jiných služeb spojených s péčí o nemohoucí seniory.

Vznik nových a posílení stávajících sociálních služeb v regionu může zásadně napomoci zastavení rozmachu sociálního vyloučení v našem regionu. Pro řešení sociální exkluze budou muset být využity i jiné služby a nástroje, jako komunitní práce, asistenti městské policie, domovníci aj.

Aktivity směřující k návratu sociálně vyloučených do běžného života i na trh práce – rekvalifikace, vzdělávání zaměřené na osobnostní rozvoj, dostupné zaměstnávání, sociální podnikání apod.

Dobrovolnictví jako forma rozvoje sociálních služeb.

5.9.2 SWOT analýza kapitoly 5.9 Sociální oblast

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - fungující komunitní plánování sociálních služeb pro POÚ Zábřeh (2015), POÚ Hanušovice (2014), ORP Šumperk (2013) - široké spektrum poskytovaných sociálních služeb - zapojení občanů - nízká kriminalita v některých obcích - kvalita a dostupnost péče o seniory v některých obcích 	<ul style="list-style-type: none"> - stárnutí populace - nedostupnost některých sociálních služeb v periferních částech území (nízká poptávka) - narůstající problém se sociálním vyloučením - nedostatek lidských a finančních kapacit venkovských obcí na efektivní řešení spojených s vznikem sociálně vyloučených lokalit - obava obyvatel vyhledat či říci si o pomoc - málo možností mimoškolního vzdělávání - nedostatek nízkoprahových či komunitních center - nízká kvalifikovanost obyvatel - chybí zařízení pro výchovu a aktivní trávení volného času teenagerů - nízký zájem o dobrovolnickou činnost (+ administrativní bariery dobrovolnictví) - vyšší kriminalita
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - zakládání komunitních škol a center 	<ul style="list-style-type: none"> - snižování prostředků na sociální služby

<p>s nízkoprahovými principy činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj terénních a ambulantních služeb (dle zákona 108/2006 i mimo něj) vedoucích k sociální inkluzi a práci s komunitou - přiblížení sociálních služeb lidem = růst poptávky o odborné služby - celoživotní vzdělávání - využití školských zařízení pro komunitní, inkluzivní a sociální práci - snížení pocitu nebezpečí a strachu pomoci realizaci komunitní práce a prevence kriminality 	<ul style="list-style-type: none"> - nepřipravenost na stárnutí populace - nekoordinovanost místních a nadregionálních aktérů v oblasti sociální inkluze - další prohlubování sociální exkluze a příliv sociálně slabých za levným bydlením - vzdělávání s prvky exkluze / vzdalování se od integrovaného inkluzivního vzdělávání - uskutečnění další masové amnestie
--	--

5.10 Řízení obcí, informovanost, spolupráce

5.10.1 Strategické řízení obcí

5 obcí zpracovalo vlastní obecní strategii **komunitním způsobem** - Bohdíkov, Hrabová, Hanušovice, Rovensko, Hoštejn. U všech uvedených obcí je zjevné úspěšné naplňování cílů, které si ve strategii stanovili její tvůrci. Ve 3 obcích se nachází strategie v rozpracovaném stavu – Bušín, Ruda nad Moravou, Rohle a hledají se prostředky na jejich dokončení.

Ve zbývajících obcích vznikly strategie standardním způsobem bez hlubšího aktivního zapojení obyvatel (komunitního projednání), jejími tvůrci jsou zpravidla přímo starostové, případně zastupitelé obcí, doba platnosti koresponduje s délkou volebního období a text nezachycuje komplexně situaci v obci, ale je koncipován především za účelem harmonizace investičních akcí a čerpání dotací.

Výjimkou jsou město Zábřeh, kde strategie vznikla a aktualizuje se podle pravidel strategického plánování se zapojením odborníků, externích spolupracovníků a za účasti veřejnosti na projednávání, a obec Sudkov, kde strategii odborně zpracovala obyvatelka obce v rámci vysokoškolského studia.

Územní plány

Územní plán představuje základní koncepční dokument zpracováváný pro celé katastrální území obce, který slouží k usměrnění rozvoje obce. Je závazný pro vydání regulačního plánu a pro vydávání územních rozhodnutí. Územní plán člení území a vymezuje v něm plochy, které jsou dány konkrétními podmínkami, požadavky a nároky v daném místě. Plochy se vymezují podle stávajícího nebo požadovaného způsobu využití.

Vymezení ploch podle stávajícího nebo požadovaného způsobu využití obcím umožňuje stanovit podmínky pro činnosti v území, které se budou doplňovat a vzájemně podmiňovat a nebudou vůči sobě v rozporu. Vymezení ploch je důležité také pro členění těchto ploch na pozemky a pro ochranu veřejných zájmů. Plochy dělíme na plochy bydlení, rekreace, občanského vybavení, veřejných prostranství, smíšené obytné, dopravní infrastruktury, technické infrastruktury, výroby a skladování,

smíšené výrobní, vodní a vodohospodářské, zemědělské, lesní, přírodní, smíšené nezastavěného území, těžby nerostů a specifické.

Tabulka č. 42: Územní plány obcí

Obce	ÚPD	Poslední aktualizace	Poznámka	Urbanistická studie	Druh
Bohdíkov	x			x	prostranství u KD
Bohuslavice	x	2007			
Branná	x	2011			
Bratrušov	x	2002	připravuje se nový		
Brníčko	x	2012			
Bušín	x	2006			
Drozdov	x	2014	schvaluje se nový		
Dubicko	x	2014	žádost o nový		
Hanušovice	x		připravuje se nový		
Horní Studénky	x	2010			
Hoštejn	x	2014	dokončuje se	x	
Hrabová	x	2014	před schválením	x	střed obce, silnice, zeleň
Hynčina	x	2014	dokončuje se		
Chromeč	x	2010			
Jakubovice	x	2006			
Janoušov	x	2014	připravuje se nový		
Jedlí	x	2005	2015 řešit nový		
Jestřebí	x	2006		x	obytná zástavba
Jindřichov	x	2013			
Kamenná	x	2003			
Kolšov	x	2003		x	
Kopřivná	x		2014 žádost POV		
Kosov	x	2006			
Lesnice	x	2010			
Leština	x	2008			
Lukavice	x			x	areál hřiště, sokolovna
Malá Morava	x	2012			
Nemile	x	2011			
Olšany	x	2010			
Písařov	x				
Postřelmov	x	nový		x	areál bývalého koupaliště
Postřelmůvek	x	2006			
Rájec	x	2002	2014 schvalování nového	x	náves
Rohle	x	2014	nový		
Rovensko	x	2003			
Ruda nad Moravou	x	2014	schvaluje se nový	x	revitalizace centra,

					vybudování tržnice
Staré Město	x	2006		x	náměstí, lesopark, sídl. Budovatelů,
Sudkov	x	2012		x	zeleň, domky za Moravolenem
Svébohov	x	2012		x	veřej. prostor, ZŠ, hřbitov
Šléglov	x				
Štíty	x	2005		x	rekonstrukce náměstí
Vikantice					
Vyšehoří	x	2010		x	rekonstrukce centra, přemostění potoka
Zábřeh	x	2010		x	
Zborov	x	2013	nový ve schval.řízení	x	
Zvole	x		připravuje se nový		

Vysvětlivky: 2014 nový ÚPD
 bez ÚPD

Zdroj: KUOK a vlastní šetření

Obce MAS Horní Pomoraví patří dle Zásad územního rozvoje Olomouckého kraje do rozvojové oblasti nadregionálního významu č. 2, kterou tvoří větev Šumperk-Zábřeh-Mohelnice. Zásady územního rozvoje Olomouckého kraje doplňují vymezení mezinárodních rozvojových os vyplývajících z řešení Politiky územního rozvoje ČR o rozvojovou osu nadregionálního významu OR 2 Mohelnice – Zábřeh – Šumperk – Jeseník – Mikulovice – Polsko, s kterou souvisí nová trasa silnice I/44.

Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy vyžadují úzkou spolupráci řady různorodých aktérů (Pozemkový úřad, obce, zemědělci a jiní majitelé půdy), ale často obce bývá hlavním motorem těchto činností. Pozemkové úpravy jsou důležitým a efektivním nástrojem k zajištění kvalitního hospodaření na půdě, který má za cíl obnovu venkovského prostoru a katastrálního operátu. V současnosti jde hlavně o řízení, organizace a realizace zejména komplexních pozemkových úprav s důrazem na výstavbu a rekonstrukci polních cest, protierozních mezí, poldrů, biokoridorů a jiných krajinných prvků. V Olomouckém kraji bylo v předešlých letech zregistrováno 90 komplexních pozemkových úprav, ale pouze dvě byly dokončeny a devět komplexních úprav bylo zahájeno na území MAS Horní Pomoraví. V roce 2015 je na území MAS 11 katastrálních území připraveno k realizaci komplexních pozemkových úprav.

Počet pozemkových úprav v roce 2012 v Olomouckém kraji

okres	ukončené	zahájené
Jeseník	17	12
Olomouc	7	11
Prostějov	29	15

Přerov	30	13
Šumperk	7	16
Celkem	90	67

Zdroj: Analytická část Konceptce rozvoje venkova OK, Státní pozemkový úřad

5.10.2 Sdružování, spolupráce a partnerské svazky

V rámci území MAS Horní Pomoraví se obce sdružují ve dvou 2 mikroregionech (oficiálně svazcích obcí). Ve střední části území (část ORP Šumperk) je to Svazek obcí Regionu Ruda (RR) s 5 členy – Bohdíkov, Bušín, Janoušov, Olšany, Ruda nad Moravou, a jižní část území sdružuje Svazek obcí mikroregionu Zábřežsko (MiZ) s 30 členy. 11 obcí není zapojeno v žádném mikroregionu. Jedná se zejména o obce v severní části území, tedy SO POÚ Hanušovice (Branná, Hanušovice, Jindřichov, Kopřivná, Malá Morava, Staré Město, Šléglov, Vikantice) a obce nacházející se na okraji území - Bratrušov, Písařov, Jakubovice.

Nutno podotknout, že zmíněné mikroregiony nemají stálé zaměstnance, kteří by zajišťovali vyhledávání dotací a realizaci společných projektů, ale pouze využívají personálních kapacit městského úřadu Zábřeh a obecního úřadu Rudy nad Moravou, které pomáhají realizovat případné projekty financované z rozpočtu Olomouckého kraje či Ministerstva pro místní rozvoj. Mikroregiony tak nepomáhají malým obcím s administrací či dotačním managementem, ale je zde potenciál pro další rozvoj meziobecní spolupráce a v této oblasti, protože ve 30 % obcí MAS Horní Pomoraví zastávají post starostové neuvolnění, kteří musí skloubit vlastní profesi se stále se zvyšujícími nároky na jejich působení ve veřejné správě (volené funkci), a pro které je dotační management, administrace veřejných zakázek, byrokracie velkou zátěží a aktivní účast na informačních setkáních velmi obtížná.

Obce se rovněž sdružují účelově do dobrovolných svazků obcí s cílem společného řešení problémů technické infrastruktury na lokální úrovni – Sdružení obcí povodí Loučka a Sdružení obcí vodovodu Pomoraví.

V porovnání s aktivním zapojením aktérů na lokální úrovni je působení zástupců obcí v organizacích s celorepublikovou působností – Svaz měst a obcí (SMO), Sdružení místních samospráv (SMS) a Spolku pro obnovu venkova (SPOV) spíše formální. Pravidelně se zapojují obce do soutěže Vesnice roku.

Tabulka č. 43: Sdružování, spolupráce a partnerské svazky

Obce	Zahraniční partner	Mikroregion	SMO	SMS	SPOV	Jiné členství
Bohdíkov	SK	RR		x		
Bohuslavice		MiZ	x			vodovod Pomoraví, sdružení obcí střední Moravy
Branná						
Bratrušov						
Brníčko	SK	MiZ				povodí Loučka
Bušín		RR				
Drozdov		MiZ	x			
Dubicko		MiZ				vodovod Pomoraví
Hanušovice	SK				x	

Horní Studénky		MiZ				
Hoštejn		MiZ				
Hrabová		MiZ	x			vodovod Pomoraví
Hynčina		MiZ	x			
Chromeč		MiZ	x			
Jakubovice						
Janoušov		RR	x			
Jedlí		MiZ				
Jestřebí		MiZ				
Jindřichov	SK		x			
Kamenná	PL	MiZ	x	x		
Kolšov		MiZ				
Kopřivná			x	x	x	Sdružení obcí střední Moravy
Kosov		MiZ				
Lesnice		MiZ				povodí Loučka
Leština		MiZ				povodí Loučka
Lukavice		MiZ	x			vodovod Pomoraví, Sdružení obcí střední Moravy
Malá Morava			x	x		
Nemile		MiZ	x			
Olšany	SK	RR				
Písařov				x		
Postřelmov	FR, GB, SK	MiZ	x	x		
Postřelmůvek		MiZ				
Rájec		MiZ	x			
Rohle		MiZ				
Rovensko	hledá	MiZ	x			
Ruda nad Moravou	SK	RR	x	x	x	
Staré Město	PL		x			Euroregion Glacensis
Sudkov	SK, PL	MiZ	x			Sdružení obcí střední Moravy
Svébohov		MiZ				
Šléglov						
Štítý	PL, I	MiZ	x			
Vikantice						
Vyšehoří		MiZ				
Zábřeh	SK	MiZ	x			
Zborov		MiZ				
Zvole		MiZ	x			vodovod Pomoraví

Mezinárodní spolupráce obcí

Ze 46 obcí má pouze 12 zahraničního partnera, 2 obce mají partnery 2, město Štítý 3. V 75% se jedná o partnerskou obec ze Slovenska, 4 obce mají partnera v Polsku, po 1 v Itálii, Francii a Velké Británii. Celá oblast Horního Pomoraví spadá do působnosti Euroregionu Glacensis, ovšem v porovnání

s ostatními oblastmi je tou, která nejméně využívá grantové schéma česko-polské přeshraniční spolupráce. Pouze obce Sudkov (1), Jindřichov (1) a zejména Staré Město (6) úspěšně realizovalo se svým partnerem v uplynulém období projekty podporující spolupráci sousedních regionů. Z dotazníkového šetření ovšem vyplynulo, že některé obce již vhodného partnera hledají (Rovensko) a jiné se případnému partnerství nebrání, ale uvítaly by zprostředkování, případně kontakty (Ruda nad Moravou). Jen velmi málo obcí by zahraničního partnera nechtělo zejména z obav, že „nemají co nabídnout“ a nemají potřebné zázemí pro partnerská setkání.

Další formou spolupráce je spolupráce na projektech v oblasti vzdělávání

V rámci regionu probíhají vzdělávací a informační aktivity pro zastupitele a starosty obcí:

- kurz Žijící obce (Svazek obcí Regionu Ruda)
- pravidelná setkání pracovní skupiny obcí – „snídaně starostů“ (MAS Horní Pomoraví)

5.10.3 Informovanost

Obce používají běžné informační nástroje pro informování občanů:

- vyvěšení na úřední desce
- internetová stránky
- obecní rozhlas
- obecní zpravodaje

V rámci regionu vychází také Zpravodaj MAS Horní Pomoraví

Tabulka č. 44: Komunikační platformy obcí

Obce	Zpravodaj	Rozhlas	Internet	Kabelová TV
Bohdíkov	ano	ano	ano	ne
Bohuslavice	ano	ano	ano	ne
Branná	ne	ano	ano	ne
Bratrušov	ano	ano	ano	ne
Brníčko	ano	ano	ano	ne
Bušín	ano	ano	ano	ne
Drozdiv	ne	ano	ano	ne
Dubicko	ano	ano	ano	ne
Hanušovice	ano	ano	ano	ne
Horní Studénky	ne	ano	ano	ne
Hoštejn	ano	ano	ano	ne
Hrabová	ano	ano	ano	ne
Hynčina	ano	ne	ano	ne
Chroměč	ano	ano	ano	ne
Jakubovice	ano	ano	ano	ne
Janoušov	ne	ano	ano	ne
Jedlí	ano	ano	ano	ne
Jestřebí	ne	ano	ano	ne

Jindřichov	ne	ne	ano	ano
Kamenná	ano	ano	ano	ne
Kolšov	ano	ano	ano	ne
Kopřivná	ne	ano	ano	ne
Kosov	ne	ano	ano	ne
Lesnice	ano	ano	ano	ne
Leština	ano	ano	ano	ne
Lukavice	ano	ano	ano	ne
Malá Morava	ano	ano	ano	ne
Nemile	ano	ano	ano	ne
Olšany	ano	ano	ano	ne
Písařov	ano	ano	ano	ne
Postřelmov	ano	ano	ano	ano
Postřelmůvek	ne	ano	ano	ne
Rájec	ano	ano	ano	ne
Rohle	ano	ano	ano	ne
Rovensko	ano	ano	ano	ne
Ruda nad Moravou	ano	ano	ano	ne
Staré Město	ano	ano	ano	ne
Sudkov	ano	ano	ano	ne
Svébohov	ne	ano	ano	ne
Šléglov	ne	ne	ano	ne
Štíty	ano	ano	ano	ne
Vikantice	ne	ne	ano	ne
Vyšehoří	ano	ano	ano	ne
Zábřeh	ano	ne	ano	ne
Zborov	ne	ano	ano	ne
Zvole	ne	ano	ano	ne

Jiné: sms systém, e-mail, osobní roznos informačních letáků a pozvánek do schránek, aktivní diskuzní fórum na webových stránkách obce

Dnes už možná neaktuální službou, ale stále poskytovanou službou, je bezplatné poskytování přístupu na internet, které je pro obyvatele i návštěvníky regionu dostupné buď na obecních úřadech, nebo v místních knihovnách (80%). Výjimkou je město Hanušovice, kde veřejný přístup k internetu poskytuje turistické informační centrum či město Štíty, kde od roku 2006 realizovaly bezdrátové připojení domácností z projektu „Podpora informačních a komunikačních technologií Štítecko“ (IKT). V následujících letech bude důležitou službou vysokorychlostní mobilní internet, jehož dostupnost je analyzována v rámci kapitola technická vybavenost.

Obecní zpravodaje vydává 70% obcí, periodicita i kvalita je různá, minimum je 1xročně u neregistrovaných listů, nejčastěji vychází zábřežský zpravodaj 1X 14 dní, 1x měsíčně zpravodaj ve velkých obcích (Leština, Staré Město, Hanušovice, Postřelmov, Staré Město).

Veřejný rozhlas má 89% obcí, pouze 3 nejméně lidnaté - Hynčina, Šléglov, Vikantice, dále Jindřichov, který využívá kanál kabelové televize a největší město Zábřeh, kde by byl rozhlasový aparát neúčinný, nevyužívá k informování občanů veřejný rozhlas. 18 obcí má rozhlas bezdrátový, pořízený v rámci budování protipovodňového výstražného systému

Vlastní kabelovou televizi / kanál využívají pouze 2 obce – Jindřichov a Postřelmov

Shrnutí kapitol Řízení obcí

Vyjma jedné obce mají všechny obce a města z území MAS Horní Pomoraví platný územní plán, ale řada jich je starších 10 let, a vyžadují přepracování. Zhruba polovina obcí je členem některé z celostátních advokačních asociací územních samosprávy, jako je SMO, SMS či SPOV. V rámci organizovaných snídaní starostů s MAS Šumperský venkov probíhá výměna informací a novinek z těchto asociací a činnosti Parlamentu ČR.

Na území MAS Horní Pomoraví působí dva svazky obcí (mikroregiony), a to Zábřežsko (POÚ Zábřeh a 2 obce z POÚ Šumperk) a Region Ruda (POÚ Šumperk). Na severu území MAS (POÚ Hanušovice) neexistuje žádný svazek obcí, a ve středu území Region Ruda není tvořen všemi spádovými obcemi z POÚ Šumperk.

Řada obcí má ustavenou spolupráci se zahraničními obcemi či městy, ale ve valné většině se jedná o partnery na Slovenskou. Jen pět obcí má partnery v západní Evropě či Polsku. V této oblasti je velký potenciál pro rozvoj spolupráce obcí s gminami v polském pohraničí.

Obce pro informování svých občanů nejčastěji využívají obecní zpravodaje, rozhlas či webové stránky. Jen ojedinělé obce využívají místní kabelovou TV.

Problémy v území:

Postupné zastarávání územně plánovací dokumentace. Nedostatečná připravenost území pro komplexní katastrální úpravy a řada obcí neví o této možnosti. Nesystematické uspořádání a neexistence dobrovolných svazků obcí v regionu. Minimální vazby obcí na obce v Polském pohraničí.

Rozvojový potenciál/inovace:

Spolupráce obcí s MěÚ Šumperk může pomoci aktualizaci územních plánů obcí. Administrativní a projektová podpora existujících svazků obcí může přispět k jejich rozšíření o nové obce či motivovat obce na Hanušovicku k založení obdobné platformy. Administrativní podpora malých obcí díky personálnímu zajištění může ze svazku obcí vytvořit „centrum společných služeb“, která může zajišťovat dotační management, administraci veřejných zakázek či i technické a ekonomické agendy.

5.10.4 SWOT analýza kapitoly 5.10 Strategické řízení obcí a spolupráce

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - naprostá většina obcí má zpracovaný a platný územní plán (některé jej dokonce aktualizují) - řada obcí je zapojena v advokačních asociacích územních samospráv (SMS, SMO) - obce z jihu území jsou všechny členem Mikroregionu Zábřežsko - jen některé obce ze středu území (POÚ Šumperk) se sdružují v SO regionu Ruda - větší obce a města mají zahraniční partnery (nejčastěji na Slovenskou) - většina obcí vydává svůj zpravodaj - skoro všechny obce jsou vybaveny veřejným rozhlasem a veřejně přístupným internetem 	<ul style="list-style-type: none"> - řada územních plánů obcí je starších 10 let - SO region Ruda nesdružuje všechny spádové obce v okolí - na severu území (POÚ Hanušovice) neexistuje žádný mikroregion, který by umožňoval meziobecní spolupráci či aktivity nad-obecního významu - obce takřka nemají žádné vazby na polské gminy - pouze 5 obcí má zahraniční partnerské obce mimo Slovensko - místa veřejně přístupného internetu neodpovídají moderním parametrům
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - sdílení informací a znalostí z advokačních asociací územních samosprávy na „snídaních starostů“ a jiných setkáních zástupců obcí - na území MAS vytvořit síť svazků obcí umožňující koordinaci a realizaci společných projektů a aktivit obcí - snížit administrativní zátěž dopadající na obce pomoci služeb a zázemí svazků obcí - vytvoření nových partnerských vztahů s obcemi/městy v nejbližším polském příhraničí a zlepšit tak vzájemné společenské a obchodní vztahy regionů 	<ul style="list-style-type: none"> - konkurence obcí o zdroje a nekoordinovaný „rozvoj“ obcí - svazky obcí bez reálné činnosti a spící - nezájem o česko-polskou spolupráci mezi občany a na polské straně hranice

5.11 Souhrnná SWOT a analýza problémů a rozvojových potřeb

SWOT analýza vychází primárně z komunitních projednávání, kdy byl sestaven formou brainstormingu výčet jednotlivých hesel, kterým byla přidělována i preferenční kritéria. Dále je SWOT analýza doplněna o hesla vyplývající z předchozí části strategie – analytických zjištění vycházejících z místního šetření, dat statistického úřadu, Ministerstva práce a sociálních věcí a jiných oficiálních zdrojů.

Oblasti rozvoje území byly vytipovány v rámci komunitního projednávání strategie následovně:

- 1) Lidské zdroje - zahrnuje školství, komunitní život, sociální a doplňkové služby
- 2) Podnikání a zaměstnanost - zahrnuje rozvoj podnikání a posilování pracovního potenciálu obyvatel regionu
- 3) Zemědělství a životní prostředí
- 4) Rozvoj obcí - zahrnuje prostředí pro život v obcích, obecní infrastrukturu, dopravu a dopravní dostupnost
- 5) Cestovní ruch a kulturní dědictví

Lidské zdroje – *OP VVV, IROP a OPZ*

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - kvalitní síť fungujících málotřídních škol - stabilní počet obyvatel ve venkovských obcích na jihu (POU Zábřeh) a středu (POU Šumperk) území MAS - zlepšování vzdělaností struktury obyvatelstva mezi lety 2001 a 2011 - fungující komunitní plánování sociálních služeb pro POÚ Zábřeh (2015), POÚ Hanušovice (2014), ORP Šumperk (2013) - fungující komunitní život v obcích - nízká kriminalita ve většině obcí - kvalita a dostupnost péče o seniory - kvalita a dostupnost MŠ – péče o předškolní děti - vznik komunitních škol - fungující komunitní život v obcích - existence aktivních lidí a spolků/ fungující spolky v obcích - historické tradice v regionu - tradiční kulturní akce v obcích – masopust, 	<ul style="list-style-type: none"> - úbytek obyvatelstva a rychlé stárnutí obyvatelstva - špatná vzdělanostní struktura obyvatelstva v periferních částech MAS - nedostatek kompetentních a kvalifikovaných pracovníků v technických oborech - existence sociálně vyloučených lokalit a další příliv sociálně nepřizpůsobivých lidí do regionu - málo možností mimoškolního vzdělávání - nedostatečná kapacita MŠ v některých částech území MAS - chybí zařízení pro děti do 3 let - chybí zařízení pro výchovu a trávení volného času teenagerů - migrace obyvatel z regionu, odliv mladých lidí, vysokoškoláků - neochota obyvatel zapojovat se do dění v obcích (především sever území) a slabý komunitní život v obcích - chybí rodové kořeny obyvatel / malý zájem o

<p>pálení čarodějnic; a možnost sportovního vyžití</p> <ul style="list-style-type: none"> - široké spektrum poskytovaných sociálních služeb - nízká kriminalita v některých obcích - kvalita a dostupnost péče o seniory v některých obcích 	<p>tradice, chybějící identita</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedostatečná nabídka sociálních služeb (především pro seniory a sociálně slabé) - vysoké náklady pro seniory na sociální služby - nedostatek finančních prostředků na rozvoj a činnost spolků - nevyužitý potenciál mladých – kultura, sport - chybí volnočasová centra pro děti a mládež - nízká kvalifikovanost obyvatel
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - využití potenciálů osob s vysokoškolským vzděláním - zajištění alternativních služeb péče o děti a dostatek míst v mateřských školách umožní sladění pracovního a rodinného života - využití školských zařízení pro komunitní, inkluzivní a sociální práci zakládání a rozvoj komunitních škol jako center mimoškolního a dalšího vzdělávání a komunitního života regionu - zlepšení a sdílení moderní výukové vybavenosti ZŠ či MŠ - zvyšování vzdělanosti a celoživotní vzdělávání - využití potenciálu mladých lidí - podpora činnosti spolků a dobrovolníků - zvyšování pocitu sounáležitosti s místem a regionálního patriotismu - aktivní zapojování obyvatel do života v obcích - rozvoj kulturního dědictví a obnova a vytváření nových tradic, rozvoj tradičních akcí - práce se seniory – využití jejich potenciálu a podpora aktivních seniorů - výstavba hřišť a center pro mládež - zakládání komunitních škol a center s nízkoprahovými principy činnosti - přiblížení sociálních služeb lidem = růst poptávky o odborné služby - nízké náklady na pořízení bydlení 	<ul style="list-style-type: none"> - nepřipravenost na stárnutí populace - emigrace mladých, vzdělaných obyvatel z regionů prohloubí existující hospodářské a sociální problémy - růst počtu seniorů na prahu chudoby - snižování veřejných prostředků na sociální služby (tlak na vyšší spoluúčast, která je pro řadu seniorů neúnosná) - snižování prostředků na regionální školství (zánik škol) - nekoordinovanost místních a nadregionálních aktérů v oblasti sociální inkluze - ubývání žáků ve školách - negramotné děti (matematická, čtenářská, manuální a pohybová) - vzdělávání s prvky exkluze / vzdalování se od integrovaného inkluzivního vzdělávání - odliv mladých lidí do měst/ nízká porodnost - imigrace sociálně slabých obyvatel do regionu - vysoká kriminalita v obcích se SVL - další prohlubování sociální exkluze a příliv sociálně slabých za levným bydlením - přejímání sociálních zvyků v rodinách (nezaměstnanost, sociální dávky) - nezájem obyvatel o dění v obci/regionu - zánik tradic, sportovních spolků či kin

5.11.1 Analýza problémů a potřeb

K využití výše uvedených potenciálů regionu a minimalizaci hrozeb v oblasti lidských zdrojů je získání finančních prostředků na realizaci projektů řešící výše uvedené problémy. Mimo to bude nezbytný zájem žadatelů nejčastěji z řad škol, obcí, poskytovatelů sociálních služeb a neziskových organizací o efektivní uplatnění výstupů projektu a vzájemnou spolupráci k využívání vytvořeného vzdělávacího či komunitního zázemí či podmínek pro poskytování sociálních služeb.

Nezbytné finanční prostředky bude možné získat z Evropských sociálních a investičních fondů tedy Evropského fondu regionálního rozvoje přes IROP a Evropského sociálního fondu přes OPZ a OPVVV. Ale tyto finanční prostředky nepokryjí všechny nezbytné potřeby a proto bude důležitá finanční podpora či spoluúčast z rozpočtu obcí či jiných veřejných rozpočtů. V oblasti péče o děti předškolního věku lze předpokládat spoluúčast ze strany rodičů na provozu služby, a v oblasti péče o seniory mají poskytovatelé sociálních služeb také nastavený systém spoluúčasti (i díky státnímu příspěvku na péči), ale díky tomu jsou služby pro řadu seniorů finančně nedostupné. Proto některé obce poskytují finanční pomoc poskytovatelů sociálních služeb, ale individuálně a nekoordinovaně.

Konkrétně v regionu MAS Horní Pomoraví jsou tyto potřeby:

- rozšíření nabídka alternativních služeb péče o děti předškolního věku – počet vytvořených služeb
- zachování minimálně stávajícího rozsahu služeb základních a mateřských škol – počet škol
- podnítit mezi školskou spoluprací a koordinaci činností (sdílení vybavení a personálu) – počet spolupracujících škol
- zajistit rozvoj komunitních škol na venkově – počet komunitních škol
- vytvořit podmínky pro uplatnění vysokoškolsky vzdělaných osob
- rozšířit či minimálně zachovat stávající nabídku sociálních služeb – počet poskytovatelů sociálních služeb
- rozšířit služby sociální prevence a služby omezující patologické jevy – počet vytvořených nízkoprahových zařízení/služeb
- rozšířit dobrovolnickou činnosti
- vytvořit zázemí pro aktivní zapojení mládeže

Podnikání a zaměstnanost - **OPZ**

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- hospodářství v MAS Horní Pomoraví prošlo restrukturalizací a dílčím rozvojem v sektoru služeb- zlepšování vzdělaností struktury obyvatelstva mezi lety 2001 a 2011- vysoká míra podnikatelské aktivity v periferních částech území MAS- existence velkých zaměstnavatelů- nízká míra nezaměstnanosti v POÚ Šumperk	<ul style="list-style-type: none">- nízký podíl ekonomicky aktivních na celkové populaci a budoucí zhoršování situace- nadprůměrná míra nezaměstnanosti na severu i jihu území MAS- nedostatek pracovních míst / málo pracovních příležitostí a jejich sezónnost- vysoký počet nevyužitých podnikatelských objektů (brownfields)- úbytek podnikatelských subjektů

<p>(malý region s největším zaměstnavatelem)</p> <ul style="list-style-type: none"> - nízký počet uchazečů o zaměstnání k počtu volných pracovních míst v roce 2014 - relativní blízkost k městům s nadbytkem pracovních příležitostí (Mohelnice a Šumperk) - obce jsou aktivní v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) - vysoký počet dojíždějících na kole, přestože neexistují vhodné cyklostezky - existence značky „Jeseníky – originální produkt“ pomáhající místním drobným podnikatelům - zájem o sociální či odpovědné podnikání mezi místními podnikateli 	<ul style="list-style-type: none"> - nízká míra podnikatelské aktivity vyjma horských obcí - nedostatečná flexibilita a adaptabilita místních trhů práce v rámci území MAS - nedostatek technicky a jinak kompetentních pracovníků na trhu práce - vysoký počet dlouhodobě nezaměstnaných - špatné uplatnění pro absolventy a jejich odliv - nízká podpora rozvoje podnikatelského prostředí na venkově - nesystémovost některých nástrojů APZ - tisíce lidí denně dojíždí za prací mimo území MAS - malá kupní síla - minimální obchodní vazby na sousední Polsko
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - pokračování hospodářského oživení s možností přilákání nových investorů - systematická realizace nástrojů APZ (prostupné zaměstnávání) a omezení sociálního vyloučení - využití potenciálů osob s vysokoškolským vzděláním - doplnění prostupného zaměstnání o stupeň sociálních podniků a sociálně odpovědných obecních provozních společností (komunitních podniků) - rostoucí poptávka po místní produkci zemědělské, potravinářské a řemeslné - zemědělství může vytvořit prostor pro potravinářský průmysl s vyšší přidanou hodnotou - vytvoření paterní sítě pro bezpečnou cyklodopravu do práce - zajištění odbytu místních výrobců díky spolupráci s poskytovateli služeb cestovního ruchu (spolupráce v rámci regionální značky) - vytvoření obchodní a turistických vazeb s partnery z Polska 	<ul style="list-style-type: none"> - návrat globálních či evropských hospodářských problémů či krize - neuplatnění vzdělaných/kvalifikovaných lidí v regionu - legislativní a byrokratické zatížení podnikání - odchod či krach některého z velkých zaměstnavatelů z regionu - emigrace mladých, vzdělaných obyvatel z regionů prohloubí existující hospodářské a sociální problémy - nízké příjmy a chudoba dále budou podvazovat místní odbyť zboží a služeb

Analýza potřeb a výstupů v oblasti podnikání a zaměstnanosti:

K využití výše uvedených potenciálů regionu a minimalizaci hrozeb v oblasti podnikání a zaměstnanosti je získání finanční prostředků na realizaci projektů řešící výše uvedené problémy či finanční investice soukromých společností.

Nezbytné finanční prostředky bude možné získat z Evropských sociálních a investičních fondů tedy Evropského fondu regionálního rozvoje přes IROP a OPPIK a Evropského sociálního fondu přes OPZ a OPVVV. Ale tyto finanční prostředky nepokryjí všechny nezbytné potřeby a proto bude důležitá finanční podpora či spoluúčasť z rozpočtu podnikatelů ale i obcí a jiných veřejných rozpočtů.

Konkrétně v regionu MAS Horní Pomoraví jsou tyto potřeby:

- podpořit vznik pracovních míst – počet pracovních míst v podpořených projektech
- snížit nezaměstnanost – data MPSV
- snížit počet nezaměstnaných absolventů (o ...kolik), dlouhodobě nezaměstnaných (o...kolik)
- zavést systém dostupného zaměstnání – počet uchazečů o práci
- zachovat či zvýšit počet osob dojíždějících do práce na kole či veřejnou dopravou – data SLDB
- zvýšit počet podnikatelských subjektů – počet dle RES
- propojit potřeby zaměstnavatelů se vzdělávacím obsahem škol
- revitalizace brownfieldů – počet
- omezení odchodu mladých lidí mimo region (dopad) – snížit negativní saldo migrace
- rozšíření nabídka alternativních služeb péče o děti předškolního věku

Zemědělství a životní prostředí – PRV a OPŽP

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- kvalitní (čisté a klidné) životní prostředí, zachovalá příroda i krajina- bohaté přírodní zdroje, přírodní zajímavosti, atraktivita- kvalitní zdroje pitné vody- krajina málo dotčená civilizací- vodáctví v regionu- zimní vyžití, fungující zimní střediska - existence lyžařských areálů, běžeckých stop- cykloturistika, cyklotrasy v regionu- agroturistika	<ul style="list-style-type: none">- znečišťování ŽP – odpadky, chybějící kanalizace, domácí spalování odpadků- ohrožení a degradace zemědělské půdy- znečišťování ovzduší nevhodným topením- omezení plynoucí z nepřiměřené ochrany zvířat- nevhodně zaměřený vliv místní správy Lesů ČR- nedostatečná protipovodňová ochrana obcí- malá podpora zemědělců, nejistota v podpoře státu, závislost- netransparentní zemědělská politika produkční oblasti- nadprůměrná měrná produkce SKO- nedostatečná vybavenost území zařízeními odpadového hospodářství

Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - čisté a klidné životní prostředí - rekultivace starých skládek - podpora třídění, třídění bioodpady - kvalitnější třídění odpadu v regionu /zpracování odpadu - environmentální osvěta / výchova obyvatel regionu - rozvoj cestovního ruchu / turistiky /zvyšování atraktivity území - tvorba pracovním míst v regionu v souvislosti s rozvojem recyklační společnosti (využití odpadu v místě jeho původu) 	<ul style="list-style-type: none"> - kontaminace území - likvidace lesů - areál papírny Jindřichov - z kontextu vytržené obnovitelné zdroje - nedostatek místních surovin - plánovaná výstavba přehrady na Hanušovicku - nesplnění parametrů Plánu odpadového hospodářství ČR - materiálové využívání odpadu mimo území MAS = dražší služby odpadového hosp.

Analýza potřeb a výstupů v oblasti zemědělství a životní prostředí:

K využití výše uvedených potenciálů regionu a minimalizaci hrozeb v oblasti zemědělství a životní prostředí je získání finanční prostředků na realizaci projektů řešící výše uvedené problémy či podporující investice veřejných a soukromých subjektů.

Nezbytné finanční prostředky bude možné získat z Evropských sociálních a investičních fondů tedy Evropského fondu regionálního rozvoje a Fondu soudružnosti přes OPŽP a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova přes PRV. Ale tyto finanční prostředky nepokryjí všechny nezbytné potřeby a proto bude důležitá finanční podpora či spoluúčasť z rozpočtu podnikatelů ale i obcí a jiných veřejných rozpočtů.

Konkrétně v regionu MAS Horní Pomoraví jsou tyto potřeby:

- investice do zemědělské a lesnické infrastruktury a zařízení zvyšující produktivitu práce a konkurenceschopnost – počet projektů
- zlepšení protipovodňové ochrany – počet projektů zvyšující retenční schopnost krajiny a počet projektů zvyšující protipovodňovou ochranu obyvatelstva
- ochrana půdy – počet projektů
- zlepšení ovzduší – počet projektů snižující energetickou náročnost budov a počet projektů snižující množství vypouštěných spalin
- snížení množství netříděného komunálního odpadu – snížení % podílu SKO na KO
- vytvoření zařízení odpadového hospodářství – počet zařízení

Rozvoj obcí – IROP, OPŽP

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - fungující samospráva - všechny obce nad 1000 obyvatel disponují 	<ul style="list-style-type: none"> - přes existenci vodovodního a kanalizačního řádu nepřipojenost domácností k síti

<p>vodovodním řádem</p> <ul style="list-style-type: none"> - takřka všechny obce nad 2000 obyvatel disponují kanalizací a plynovodem - dostatečné množství terminálů veřejné dopravy - projektová připravenost cyklostezek v obcích s vysokou potřebností - dostupnost kvalitního připojení k internetu v okolí města Zábřeh - dostatečná síť mateřských a základních škol - vysoká vybavenost obcí kulturními zařízeními - pokles množství SKO - růst rozsahu a kvality třídění odpadů v obcích - nízké náklady na pořízení bydlení (řada volných bytů/domů k nastěhování) - pěkný vzhled obcí - dobrá železniční doprava - naprostá většina obcí má zpracovaný a platný územní plán (některé jej dokonce aktualizují) - řada obcí je zapojena v advokačních asociacích územních samospráv (SMS, SMO) - obce z jihu území jsou všechny členem Mikroregionu Zábřežsko 	<ul style="list-style-type: none"> - většina komunikací v majetku obcí je ve špatném technickém stavu - na území takřka neexistují cyklostezky - území MAS prochází řada silnic I. a II. třídy s vysokou intenzitou dopravy - terminály veřejné dopravy jsou v nedostatečném stavu z pohledu bezpečnosti, bezbariérovosti, zázemí i kvality - nedostatečná kvalita připojení k internetu, a to jak mobilního tak pevného připojení - obtížná a finančně nákladná udržitelnost škol a jiných veřejných služeb v periferních částech regionu - minimální bytový fond ve vlastnictví obcí - nedostatek kompletně připravených stavebních parcel - řada územních plánů obcí je starších 10 let - na severu území (POÚ Hanušovice) neexistuje žádný mikroregion, který by umožňoval meziobecní spolupráci či aktivity nad-obecního významu - obce takřka nemají žádné vazby na polské gminy
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - do vybudování kanalizačních a vodovodních řádů v potřebných obcích s finanční pomocí EU či státu - vysoký počet dojíždějících na kole, přestože neexistují vhodné cyklostezky; potenciál pro růst počtu uživatelů veřejné a bezmotorové dopravy - vytvoření páteřní sítě pro bezpečnou cyklo dopravu do práce - postupné budování silničních obchvatů obcí - zajištění doplňkové dopravy (školní autobus, senior taxi, sdílení dopravních prostředků) - při zlepšení dostupnosti vysokorychlostního internetu rozvoj inovací s tím spojených (v zemědělství, cestovním ruchu a především práce z domu) - vytvoření sítě sociálního, startovacího a jiného 	<ul style="list-style-type: none"> - přes výstavbu kanalizací v obcích se nezlepší stav povrchových vod - přes vysokou intenzitu dopravy nevznikne infrastruktura pro veřejnou dopravu a cyklo dopravu a zlepšení bezpečnosti dopravy - v řadě lokalit zůstanou nedostupné služby vysokorychlostního a mobilního internetu (tzn. nemožnost: práce z domu, efektivně podnikat, využívat e-government a turisté užívat moderní nástroje CR) - omezení veřejných a poloveřejných služeb (lékař, pošta, lékárna aj.) a zhoršení kvality života na venkově - příliv obyvatel do volných bytů, kteří mají špatné uplatnění na trhu práce či jsou sociálně slabí - konkurence obcí o zdroje a nekoordinovaný

<p>veřejně prospěšného bydlení</p> <ul style="list-style-type: none"> - finanční úspory obcí díky energetickým úsporám na budovách či veřejném osvětlení - na území MAS vytvořit síť svazků obcí umožňující koordinaci a realizaci společných projektů a aktivit obcí - vytvoření nových partnerských vztahů s obcemi/městy v nejbližším polském příhraničí a zlepšit tak vzájemné společenské a obchodní vztahy regionů 	<p>„rozvoj“ obcí</p> <ul style="list-style-type: none"> - svazky obcí bez reálné činnosti a spící - nezájem o česko-polskou spolupráci mezi občany a na polské straně hranice
---	---

Analýza potřeb a výstupů v oblasti rozvoje obcí:

Konkrétně v regionu MAS Horní Pomoraví jsou tyto potřeby:

- zvýšit podíl domácností připojených na veřejnou kanalizaci - podíl
- vytvořit nové cyklostezky – počet km
- vytvořit zařízení zvyšující kvalitu veřejné a cyklistické dopravy (parkoviště aj.) – počet
- vytvořit sociální byty - počet
- vytvořit územní plány - počet
- nadále realizovat Snídaně starostů – počet
- rozvíjet dostupnost vysokorychlostního internetu – počet projektů??
- rozvíjet partnerství se zahraničními obcemi – počet partnerství
- zvýšit počet členských obcí v mikroregionech (svazek obcí)
- zvýšit počet projektů mikroregionů - počet

Cestovní ruch a kulturní dědictví

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - vysoký počet zemědělců s garantovanou BIO kvalitou - existence značky „Jeseníky – originální produkt“ pomáhající místním drobným podnikatelům - dostatek atraktivit cestovního ruchu (přírodní, historické, vodácké, vojenské či podnikatelské) 	<ul style="list-style-type: none"> - malá kupní síla - nedostatečná kvalita služeb cestovního ruchu a její neprovázanost na moderní systém zážitkové turistiky - minimální obchodní vazby na sousední Polsko
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - rostoucí poptávka po místní produkci zemědělské, potravinářské a řemeslné - zemědělství může vytvořit prostor pro potravinářský průmysl s vyšší přidanou hodnotou - propojení služeb cestovního ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> - návrat globálních či evropských hospodářských problémů či krize

ve fungující regionální klast spolupracujících podniků - vytvoření obchodní a turistických vazeb s partnery z Polska	
---	--

Analýza potřeb a výstupů v oblasti cestovního ruchu a kulturního dědictví:

Konkrétně v regionu MAS Horní Pomoraví jsou tyto potřeby:

- investice do zkvalitňování služeb cestovního ruchu – počet projektů
- obnovených památek místního významu – počet
- rozvoj značky Jeseníky originální produkt – počet certifikovaných výrobků, služeb, zážitků
- spolupráce s polskými partnery – počet projektů

5.11.2 Kapacity pro sdružování vlastních prostředků

Venkov je velmi různorodým prostorem s odlišnými možnostmi jednotlivých obcí a s různorodými rozvojovými aktéry, v němž se jako významný rozvojový nástroj musí uplatnit spolupráce. Základní rovinou spolupráce je spolupráce meziobecní. Umožňuje obcím snáze řešit problémy či zajišťovat veřejné statky. Po formální stránce mohou uskupení obcí nabývat rozličných podob, základní principy však zůstávají stejné. Se škálou forem spolupráce souvisí volba a nastavení nejvhodnější formy spolupráce. Překrývání členství a nesystémový přístup obcí oslabující šanci na efektivní spolupráci.

Nejtypičtější formou spolupráce obcí jsou dobrovolné svazky obcí. Svazky obcí jsou označovány jako mikroregiony.

Svazek obcí může vykonávat pouze činnosti v samostatné působnosti obcí – má ovšem široké spektrum možností (viz § 50 odst. 1 zákona o obcích).

Svazek obcí může hrát velmi silnou pozitivní roli v rozvoji venkovských oblastí. V současné době je rozvojový potenciál celé řady svazků obcí nevyužitý: nejsou nedořešeny základní procesní, organizační a ekonomické otázky – nedochází k synergickým efektům.

Sdružování prostředků musí probíhat s ohledem na finanční možnosti jednotlivých obcí a na velikost a vývoj rozpočtu sdružení obcí. Také je nutno aktivně vyhledávat možnosti úspor, zejména obousměrným aplikováním principu subsidiarity.

Logickým vyústěním sdružování vlastních obecních prostředků jsou společné projekty.

Způsoby realizace („společných“) projektů

Na základě uskutečňování v praxi můžeme rozlišit následující způsoby participace na projektech v rámci dobrovolného svazku obcí:

- Projekt pod hlavičkou svazku obcí
- Se zapojením všech obcí
- Se zapojením vybraných obcí
- Projekt pod hlavičkou vybrané obce (nejčastěji z důvodů administrativních) s participací ostatních obcí
- Individuální projekty jednotlivých obcí zabývající se obdobnými tématy a vzájemně sladěné a případně se doplňující.

Přístupy k projektům závisí na zaměření spolupráce a na představách členských obcí. Předpokládáme-li vznik spolupráce za účelem využití efektů spolupráce, tak musí být společné projekty logickým vyústěním části činnosti svazků obcí. V roce 2015 v rámci projektu Meziobecní spolupráce byl svazkem obcí Regionu Ruda a Mikroregionu Zábřežsko předložen, schválen a realizován projekt OPŽP zaměřen na pořízení nádob, kontejnerů a jiného vybavení na zkvalitnění systému odpadového hospodářství. Do projektů svazků obcí bylo celkem zapojeno 9 obcí z území MAS Horní Pomoraví, o.p.s. Projekty významným způsobem změnil velikost rozpočtů svazků obcí v území MAS.

Tabulka č. 45: Finanční zdroje svazků obcí v regionu

Svazek obcí	Příjmy (v tis. Kč)			Výdaje (v tis. Kč)			Financování		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Svazek obcí Mikroregionu Zábřežsko	179	198	3 666	397	195	2 057	- 218	2,7	---
Svazek obcí Regionu Ruda	233	226	1 599	98	207	1 789	135	19	---

Zdroj: vlastní zpracování, výroční zprávy svazků obcí

Další formou pro sdružování interních prostředků regionu je mezisektorová spolupráce např. v rámci místní akční skupiny.

Zdrojem pro realizaci projektů mohou být sdružené prostředky (také věcné) **soukromého sektoru** (prezentovaného např. výrobcí sdruženými pod značkou Jeseníky originální produkt, ale také dalšími podnikateli dle oblasti jejich zájmu), **neziskového sektoru** (zpravidla zdroj dobrovolné práce, také zdroj věcného plnění apod.) a **samospráv** (vč. např. poskytování prostor či techniky).

Sdružování vlastních prostředků pak může probíhat formou realizace projektů spolupráce/ společných projektů jednotlivých subjektů a vytváření sítí.

6. Strategická část

Strategická část je návrhovou částí dokumentu, která byla zpracována členy týmu pro přípravu strategie ve spolupráci se zástupci veřejnosti v regionu MAS Horní Pomoraví – prostřednictvím setkávání pracovních skupin (Lidské zdroje, Rozvoj obcí, Podnikání a Zaměstnanost, Zemědělství a životní prostředí, Cestovní ruch a kulturní dědictví), do nichž se zapojilo 372 účastníků (172 osob). Kromě výše specifikovaných účastníků, byli přizváni také odborníci na danou problematiku (např. Správa Lesů ČR, Správa CHKO, Svaz ochrany přírody atd.).

V předchozích krocích byla zpracována analytická část, na jejímž základě byly připraveny specifické cíle dle jednotlivých tematických oblastí. Strategická část staví na všech dosud realizovaných aktivitách. Cílem návrhové části je reagovat na konkrétní potřeby území zjištěné analýzami a zároveň sloužit jako nástroj pro zefektivnění procesů v území. Pro úspěšnou realizaci komunitně vedeného místního rozvoje je nutné nastavit společnou vizi, dále rozpracovanou do úrovně cílů v nadefinovaných tematických oblastech či v oblastech se silným potenciálem rozvoje.

Provedená analýza je stěžejním, nikoli však jediným vstupem pro definování návrhové části. Formulace vize byla navržena realizačním týmem jako podklad pro další diskusi zástupců veřejnosti v průběhu komunitních projednávání strategie. Metodou brainstormingu a následnou diskusí o jednotlivých variantách byla zformulována vize regionu MAS Horní Pomoraví. Vize je formulována jako žádoucí budoucí stav. Je souhrnná pro území MAS Horní Pomoraví a pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro témata podporovaná z předpokládaných evropských dotačních zdrojů v období 2014-2020.

Na základě analytické části (zejména SWOT analýzy) a následně zpracovaných cílů a s ohledem na definovanou vizi byly realizačním týmem navrženy specifické cíle (např. Lidské zdroje, Podnikání a zaměstnanost, Zemědělství a životní prostředí, Rozvoj obcí, Cestovní ruch a kulturní dědictví), které byly podrobeny ověření a doplnění v pracovních skupinách. Pracovní skupiny byly složeny z odborníků – profesionálů působících v neziskovém sektoru, školství, sociálních službách a zemědělství, ve všech uvedených oblastech bylo provedeno také dotazníkové šetření. Jejich odborné názory byly klíčové pro upřesnění výstupů, které vzešly z analýzy dat, a obohatily tak pohled na daná témata, jako je komunitní život; školství a vzdělávání; sociální služby; zemědělství aj.

Stěžejním bodem návrhové části je definování specifických cílů ve vymezených tematických oblastech specifických cílů. Cíle byly podrobně popsány a byla navržena opatření k realizaci cílů. Pro sledování úrovně naplňování definovaných cílů byla nastavena sada indikátorů umožňující periodicky monitorovat pokrok při plnění cílů a případně přijímat opatření ke zlepšení žádoucího výsledku.

Základní „střechou“ strategické části je vize. Jejím formulováním je deklarováno, že území MAS Horní Pomoraví bude usilovat o její naplnění. Následně se vize rozpadá do oblastí podpory, které budou naplňovány prostřednictvím sady několika cílů.

Jednotná vize poskytuje celkový rámec všem subjektům zapojeným do činnosti vymezeného území. Měla by udržet společné směřování všech zapojených subjektů od nejvyšších úrovní hierarchie až po nejnižší úroveň. Umožní lépe přenášet pravomoci na výkonné pracovníky a zároveň zajistit jednotnou filosofii, pro kterou jsou dílčí činnosti vykonávány. Bez vize by chyběl jasně vyjádřený směr, kterým se chceme vydat. Vize je formulována jako budoucí stav, kterého chceme realizací strategického řízení

dosáhnout. Jedná se o společnou představu, jak by mělo území MAS Horní Pomoraví v budoucnu vypadat, jak by měly subjekty v území spolupracovat. Respektuje přání a potřeby místních občanů.

Vize a strategické cíle pojmenovávají stanovené rozvojové záměry, jedná se o poměrně široké vyjádření žádoucí změny v regionu. Níže uvedená vize, která než mottem je spíše strategickými cíli, byla definována na komunitních projednáních v roce 2013.

VIZE pro území MAS Horní Pomoraví

Horní Pomoraví je zdravým regionem po všech stránkách a život na jeho území je radostný, spokojený a v harmonii s přírodou.

Region je ekonomicky prosperující s nízkou mírou nezaměstnanosti. Charakteristickým znakem regionu je jeho zemědělský charakter s důrazem na ochranu životního prostředí a prosperující regionální trh.

Jedná se o území zajímavé a přitažlivé, plné turistů a zároveň bezpečné a atraktivní pro jeho obyvatele, kteří v něm chtějí žít, vychovávat zde své děti a také jeho obyvatelé mají dostatek pracovních příležitostí a prostoru pro originální a kreativní činnost.

Měření naplňování vize a strategických cílů probíhá prostřednictvím monitoringu a především evaluace, která je zaměřena na vyhodnocení indikátorů výsledků a dopadů jednotlivých opatření strategie. Indikátory dopadu slouží pro hodnocení za delší časový úsek a mohou být základem pro přijímání strategických rozhodnutí.

Ve vztahu k naplňování vize a dosahování strategických cílů měříme dopady rozvojových aktivit, a kam se území posunulo ve svém rozvoji – popisujeme změnu situace. Podkladem pro sledování indikátorů plnění strategických cílů jsou data z veřejných informačních zdrojů, nebo na základě místního šetření (např. u subjektivních indikátorů – pocit bezpečí). Dosažení některých rozvojových záměrů nelze vždy kvantifikovat a často není jednoznačně možné zachytit skutečný dopad (efekt) jejich vlivů na rozvoj území v důsledku jejich realizace.

Tabulka č. 46: Indikátory dopadů Vize a Strategických cílů na území MAS Horní Pomoraví

Název	Zdroj dat	Jednotka	Stav v roce	
			2013	2015
Míra zaměstnanosti obyvatel ve věku 15-64 let (kód NIČ 60010)	MPSV	%	11,1 %	7,0 %
Počet podnikatelských subjektů	ČSÚ	počet	8 685	
Míra podnikatelské aktivity		Index	0,174	
Počet trestných činů (obvod Hanušovice a Zábřeh)	Policie ČR	čin	805	562
Plocha obhospodařované v EKO režimu	MZe	ha	8366,63	
Počet držitelů certifikátu JESENÍKY originální produkt®	MAS Horní Pomoraví, o.p.s.	certifikát		115
Saldo migrace	ČSÚ	osoba	-165	
Index stáří	ČSÚ	Index	114	

Počet obyvatel	ČSÚ	osoba	49 804	49 574
----------------	-----	-------	--------	--------

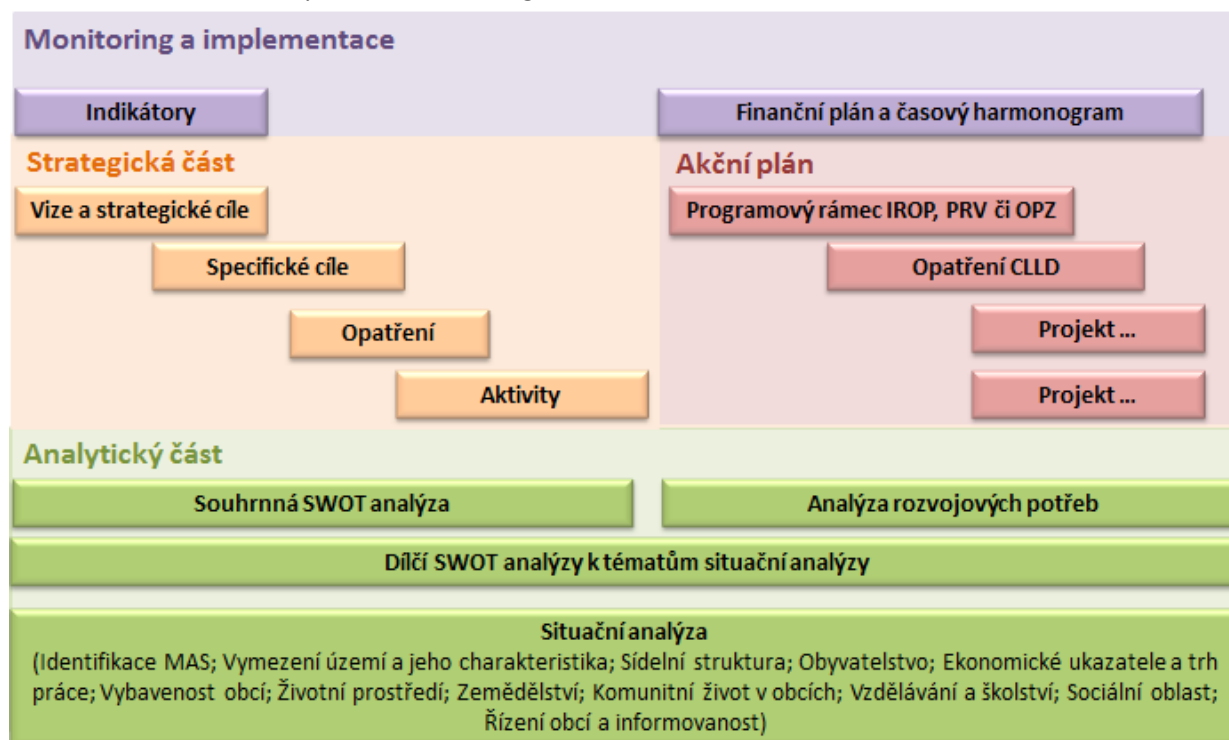
Zdroj: vlastní zpracování

První verze struktury oblastí podpory byla vytvořena týmem pro přípravu strategie na základě provedených analytických kroků a zpracovaných nástínů opatření. Návrh oblastí podpory byl ověřen v pracovních skupinách. Následně byly vytvořeny popisy cílů. Byli určeni garanti (správci) jednotlivých cílů, kteří zpracovali návrhy popisů, které byly podrobeny vnitřnímu připomínkovému řízení. Přípravný tým jednotlivé cíle vzájemně porovnal, sjednotil jejich strukturu a úroveň detailnosti. Byl kladen důraz na vzájemnou provázanost cílů a jejich doplňkovost. Součástí tohoto procesu bylo také nastavení indikátorů, jimiž bude plnění specifických cílů sledováno a hodnoceno.

Měření a hodnocení plnění specifických cílů je prováděno prostřednictvím indikátorů výsledků. Indikátory výsledků hodnotí důsledky realizovaných intervencí na chování kapacitu nebo výkonnost příjemců podpory. Indikátory výsledku jsou základním nástrojem řízení naplňování specifických cílů v rámci oblastí podpory – Lidské zdroje, Podnikání a zaměstnanost, Zemědělství a životní prostředí, Rozvoj obcí, Cestovní ruch a kulturní dědictví. Změny těchto indikátorů (vývojové tendence a přírůstky) slouží manažerům k hodnocení dosažených výsledků ještě v rámci realizace strategie.

Indikátory výsledků jsou součástí kapitol 6.1 – 6.5 a jsou přiřazeny vždy k dané oblasti specifických cílů. Monitoring naplňování jednotlivých opatření/fichí je součástí programových rámců a je sledováno prostřednictvím indikátorů výstupů a výsledků. Grafické znázornění vztahů mezi vizí, strategickými cíli, specifickými cíli, opatřeními a indikátory je zobrazeno v následujícím obrázku.

Obrázek č. 2: Schéma implementace strategie

Zdroj: vlastní zpracování

Vize /
Strateg
ické
cíle

Horní Pomoraví je zdravým regionem po všech stránkách a život na jeho území je radostný, spokojený a v harmonii s přírodou.

Region je ekonomicky prosperující s nízkou mírou nezaměstnanosti. Charakteristickým znakem regionu je jeho zemědělský charakter s důrazem na ochranu životního prostředí a prosperující regionální trh.

Jedná se o území zajímavé a přitažlivé, plné turistů a zároveň bezpečné a atraktivní pro jeho obyvatele, kteří v něm chtějí žít, vychovávat zde své děti a také jeho obyvatelé mají dostatek pracovních příležitostí a prostoru pro originální a kreativní činnost.

Oblast
specifick
ých cílů

1

LZ

Lidské zdroje

2

PaZ

Podnikání a
zaměstnanost

3

ZaŽP

Zemědělství a
životní prostředí

4

RO

Rozvoj obcí

5

CRaKD

Cestovní ruch a
kulturní dědictví

Specifick
é cíle

- 1.1 Fungující a kvalitní školství
- 1.2 Rozvinutý komunitní život
- 1.3 Rozvinutá sociální síť a kvalitní péče o sociálně potřebné

- 2.1 Ekonomicky silný region
- 2.2 Silný pracovní potenciál

- 3.1 Udržitelné zemědělství
- 3.2 Zdravé životní prostředí

- 4.1 Spokojený život obyvatel v obcích a kvalitní obecní infrastruktura
- 4.2 Bezpečná doprava a dopravní dostupnost
- 4.3 Osvícená místní politika, partnerství a spolupráce

- 5.1 Rozvinutý a živý cestovní ruch
- 5.2 Zachovalé kulturní dědictví

6.1 Popis opatření specifických cílů v oblasti Lidské zdroje

6.1.1 Fungující a kvalitní školství

Oblast specifického cíle: 1. Lidské zdroje

Specifický cíl: LZ 1.1 Fungující a kvalitní školství

Cíl podporuje infrastrukturu v oblasti školství stejně jako doprovodné zázemí – vybavení, pomůcky, mobiliář. Dále je zaměřen na rozvoj sítě mateřských a základních škol se zvláštním zřetelem na zachování a rozvoj malotřídních škol a rozvoj a zakládání komunitních škol. Komunitní školy jsou vnímány jako inovativní prvek v oblasti vzdělávání. Součástí cíle je i podpora nových nástrojů péče o děti předškolního věku.

Cíl zahrnuje také zvyšování kvality vzdělávání formou osobnostního i profesního rozvoje učitelů a lektorů a partnerství a spolupráci vzdělávacích a volnočasových institucí.

Opatření: LZ 1.1.1 Moderní školská infrastruktura

Opatření je zaměřeno na rekonstrukce či budování školních objektů, a to jak budov, tak venkovních ploch. Zahrnuje stavební výdaje na obnovu (rekonstrukce, modernizace, statické zabezpečení, odstraňování ekologických zátěží na budovách) budov, ploch včetně rozvodů, elektroinstalace, vytápění a sociálního zařízení. Součástí jsou také stavební výdaje na dílčí školské objekty – odborné učebny, venkovní učebny a hřiště včetně oplocení, další zázemí pro alternativní výuku, včetně doprovodných stravovacích zařízení.

Aktivita: LZ 1.1.1.1 Úspora energií v objektech mateřských a základních škol

Stavební výdaje na obnovu či modernizace budov směřujících ke snižování nákladů na provoz a především vytápění. Jedná se o zateplení stěn a střech, výměnu oken, dveří, rozvodů tepla a především technologií a management tepelných systémů, které povedou k snížení provozních nákladů.

Aktivita: LZ 1.1.1.2 Rekonstrukce objektů mateřských a základních škol

Aktivity zahrnují rekonstrukce budov základních škol, odborných učeben, venkovní učebny, oplocení objektů, školních zahrad, tělocvičen, školních hřišť

Aktivita: LZ 1.1.1.3 Budování objektů mateřských a základních škol

Aktivity zahrnují budování, výstavbu objektů a doplnění stávajícího vybavení o nové prvky – např. školní zahrady, hřiště, další zázemí pro výuku či předškolní/mimoškolní činnost dětí/školáků. Aktivita se vztahuje také na alternativní objekty podporující inovativní přístupy ve vzdělávání či péči o děti do 3 let.

Opatření: LZ 1.1.2 Rozvoj zázemí pro školské i mimoškolní aktivity

Opatření napomáhá vytvářet zázemí pro kvalitní předškolní a školní výchovu a vzdělávání. Zahrnuje pořízení vnitřního i venkovního mobilního vybavení (mobiiliáře), informační a komunikační techniku pro zvyšování kvality výuky, nových didaktických pomůcek a nákup dalšího neinvestičního majetku spojeného se zvyšováním kvality a atraktivity vzdělání. Součástí opatření je i zajištění odborného personálu (rodilý mluvčí, kvalifikovaný pedagog, psycholog či logoped) a jejich potřebné dozdělení.

Opatření je zaměřeno na efektivní využívání zázemí škol i pro širokou veřejnost, využívání zařízení škol i v době mimo vyučování – podporuje fungování tzv. komunitních škol, škol zaměřených na vybranou problematiku, např. environmentální problematiku (ekoškoly), přírodu (lesní školky), se zaměřením na sport apod.

Aktivita: LZ 1.1.2.1 Podmínky a klima pro kvalitní vzdělávání

Kvalitní vzdělávání velmi úzce souvisí a je ovlivňováno kvalitou úrovně klimatu nejen třídy, ale i celé školy. Vytvořit pozitivní klima třídy a školy je úkol nejen učitelů, ale i dalších odborníků v oblasti školství. Čím jsou děti a žáci mladší, tím je důležitější, aby atmosféra ve škole byla přívětivá a laskavá. K tomu je potřeba vytvořit zdatně odborný tým nejen učitelů, ale i dalších odborníků, zejména školního psychologa či výchovného poradce.

Aktivita: LZ 1.1.2.2 Pořizování vybavení pro zvyšování kvality a atraktivity výuky a vzdělávání

Aktivity zahrnují nákup vybavení, pomůcek, mobiliáře, software a hardware a drobného neinvestičního majetku jak pro školní, tak i pro předškolní vzdělávání.

Aktivita: LZ 1.1.2.3 Inovace výuky cizích jazyků, technických a přírodovědných předmětů

Aktivity zahrnují nákup vybavení, pomůcek, mobiliáře, software a hardware a drobného neinvestičního majetku pro vznik či modernizaci učeben pro technické a přírodovědné předměty. V souvislosti s modernizací učeben i zajištění školení učitelů a výměnu dobré praxe mezi učiteli v oblasti efektivního a snadného užívání učebních pomůcek a technologií. Součástí aktivity je i spolupráce škol při zjištění rodilého mluvčího a sdílení toho odborného personálu.

Aktivita: LZ 1.1.2.4 Zajištění, sdílení a vzdělávání nepedagogických odborných pracovníků

Pro kvalitní poskytování vzdělávání dětem a žákům v ZŠ a MŠ je nezbytná spolupráce s nepedagogickými odbornými pracovníky, jako asistent, logoped, psycholog, výchovný poradce, karierní poradce, sociální pedagog. Zajištění těchto odborníků je pro venkovské školy finančně a především organizačně náročné, proto je vhodná spolupráce škol při sdílení tohoto personálu.

Opatření: LZ 1.1.3 Vzdělávání učitelů a lektorů a partnerství vzdělávacích institucí

Opatření směřuje ke zvyšování profesních a osobnostních schopností učitelů a lektorů a zároveň k nacházení inovativních přístupů ve vzdělávání, jejich propagaci a osvětě.

Aktivita: LZ 1.1.3.1 Profesní vzdělávání

Aktivity zahrnují vzdělávání, stáže a výměnné pobyty pro učitele a lektory. Podpora sdílení kvalifikovaných učitelů mezi školami (především na venkově v neúplných školách).

Aktivita: LZ 1.1.3.2 Nové přístupy ve vzdělávání

Aktivity podporující nové nástroje a přístupy ve vzdělávání. Jedná se o neinvestiční výdaje v rámci vývoje a pilotního odzkoušení nových metod výuky – např. přírodní, sportovní, jazykové.

Aktivita: LZ 1.1.3.3 Partnerství vzdělávacích a volnočasových institucí

Aktivity směřují k efektivní a fungující síti vzdělávacích a volnočasových institucí. Zahrnuje síťování, tj. úzkou spolupráci škol a možnosti přenosu know-how a také sdílení učitelů/lektorů v rámci těchto

institucí i v rámci regionu. Podporuje vznik regionální databáze aktivních lektorů, kteří by byli využitelní v rámci spolupracující sítě škol a volnočasových institucí.

Také aktivity podporující spolupráci s odbornými regionálními centry, zaměřenými na řešení socio-patologických problémů mládeže.

Aktivita: LZ 1.1.3.4 Partnerství škol s aktéry trhu práce

Aktivity a projekty vytvářející dlouhodobé a efektivní vazby mezi školami (výchovními poradci) a aktéry trhu práce (zaměstnavateli, úřadem práce a středními školami), tak aby žákům poskytli dostatek informací a zkušeností o vhodném profesním směřování po skončení povinné školní docházky. Zahrnuje síťování, tj. úzkou spolupráci škol a aktérů trhu práce s možností přenosu know-how, stáží, seminářů, exkurzí (pro učitele a žáky) a také sdílení učitelů/lektorů v rámci těchto institucí.

Indikátory pro Specifický cíl: LZ 1.1 Fungující a kvalitní školství

Ukazatel	Charakteristika	KÓD	Jednotka	Zdroj
počet podpořených vzdělávacích zařízení	Jedná se o počet podpořených vzdělávacích zařízení, které vycházejí ze zákona o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání č. 561/2004 Sb.	50000	zařízení	IROP
kapacita podporovaných zařízení péče o děti nebo vzdělávacích zařízení	Počet uživatelů, kteří mohou využít nově vybudovaná nebo inovovaná dětská nebo vzdělávací zařízení, což představuje nové nebo renovované budovy nebo nové vybavení, dodávané projektem. "Uživatelé" jsou děti, žáci nebo studenti.	50001	osoby	IROP; OP Z
počet osob využívající zařízení péče o děti do 3 let	Počet uživatelů, kteří využívají zařízení pečující o děti do tří let, tj. zařízení vybudovaná či provozovaná v rámci projektu. "Uživatelé" jsou rodiče využívající zařízení pro děti do tří let, které mají z umístění dítěte přínos	50120	osoby	OP Z; IROP
počet poskytnutých služeb individuální podpory pedagogům	Počet poskytnutých služeb individuální podpory pracovníkům ve vzdělávání - služba mentora, supervizora, pedagogického konzultanta nebo kouče.	52601	služby	OP VVV
počet podpůrných personálních opatření ve školách	Počet poskytnutých služeb školního asistenta, asistenta pedagoga, výchovného poradce apod. Jedná se o poskytnutou službu škole (ne počet asistentů ve školách)	50501	služby	OP VVV
počet organizací, ve kterých se zvýšila kvalita výchovy a vzdělávání a proinkluzivnost	organizace působící ve výchově a vzdělávání (včetně zájmového a neformálního), které v průběhu projektu zvýšily svou kvalitu včetně proinkluzivnosti. Proinkluzivně nastavená organizace je organizace, která vytváří diferencované podmínky pro všechny děti bez výjimek.	51010	organizace	OP VVV
počet mimoškolních aktivit vedoucích k rozvoji kompetencí	Jedná se mimoškolní aktivitu vedoucí k rozvoji základních kompetencí dětí a žáků a to včetně gramotností. Např. o	51212	aktivity	OP VVV

	doučování žáků ZŠ ohrožených školním neúspěchem, čtenářské kluby, kluby logiky her, zapojení dětí a žáků s potřebou podpůrných opatření do zájmového a neformálního vzdělávání a podobně.			
počet produktů polytechnického vzdělávání	Počet produktů - zrealizovaných aktivit škol podporujících rozvoj polytechnických dovedností dětí a žáků	52106	produkty	OP VVV
počet platform pro odborná tematická setkání	Počet z OP VVV podpořených platform pro odborná tematická setkání pedagogů, rodičů a odborníků pro sdílení profesních zkušeností pedagogů a výměnu příkladů dobré pedagogické praxe.	52602	platformy	OP VVV

Vazba specifického cíle LZ 1.1 na místní a nadregionální strategie a problémy v území

V oblasti školství kromě specificky zaměřené „Strategie území správního obvodu ORP Šumperk v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství, podpory podnikání a zaměstnanosti a infrastruktury pro veřejnou dopravu“ neexistuje na místní úrovni ucelený dokument zabývající se rozvojem vzdělávání a školství. Vše změní připravované Místní akční plány rozvoje vzdělávání pro SO ORP Šumperk a pro SO ORP Zábřeh.

Na celostátní úrovni jsou pro tento specifický cíl tyto strategické dokumenty:

- Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020
- Akční plán podpory odborného vzdělávání (2008)
- Strategie celoživotního učení ČR 2007-2015
- Škola pro 21. Století – Akční plán pro realizaci Koncepce rozvoje informačních a komunikačních technologií ve vzdělávání 2009-2013

Cíle těchto státních strategických dokumentů jsou plně v souladu s výše uvedenými opatřeními a cíli Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Horní Pomoraví.

Inovace, integrace a inspirace pro implementaci specifického cíle LZ 1.1

V oblasti vzdělávání dochází k významným inovacím při práci učitelů s moderními technologiemi během výuky, která v rámci implementace strategie povede v jednotlivých projektech k vyšším nákladům na pořízení moderních technologií pro výuku (laboratoře, interaktivní prvky, projektory, tablety aj.). Modernizace učeben a uplatňování nových technologií bude vyžadovat i stavební náklady nezbytné pro projekt.

Velkou inspirací pro školy v našem regionu je duální model vzdělávání, který je uplatňován v Rakousku a Německu. Přestože tento model není zcela přenositelný, tak důraz na praxi a technické vzdělávání je inspirací nejen pro střední školy, ale i pro základní školy mající zájem o dobrou uplatnitelnost svých absolventů na trhu práce. Inovace v rámci projektu bude prostřednictvím spolupráce na stupních základního a středního vzdělávání a zároveň spolupráce se zástupci regionálních zaměstnavatelů. Modernizace (stavební úpravy, pořízení vybavení) odborných učeben za účelem rozvoje klíčových kompetencí v rámci odborných předmětů, přírodních věd s cílem přiblížení vzdělávání potřebám trhu práce. Vhodným doplňkem modernizace škol s vazbou na trh práce jsou Job burzy, které směřují k neformálnímu propojení základního a dalšího vzdělávání s regionálním trhem práce. Jedná se o informační, vzdělávací poradenské akce zahrnující prezentaci regionálních zaměstnavatelů/podnikatelů a možnosti inspirace při volbě povolání.

6.1.2 Rozvinutý komunitní život

Oblast specifického cíle: 1. Lidské zdroje

Specifický cíl: LZ 1.2 Rozvinutý komunitní život

Cíl napomáhá vnímání regionu, jako území pro radostný a spokojený život a atraktivní pro mladé rodiny. Dává prostor se zapojit do života v komunitě.

Cíl podporuje infrastrukturu včetně venkovních ploch a doprovodné zázemí – vybavení, pomůcky, techniku, mobiliář v oblasti spolkové a volnočasové činnosti.

V rámci cíle budou podporována opatření směřující k doplnění sportovního, kulturního a volnočasového vybavení – dětská hřiště, sportovní / multifunkční hřiště, sportovní/ kulturní areály.

Dále je cíl zaměřen na „aktivizaci“ lidských zdrojů - vzdělávání leaderů a vedoucích spolků, aktivity zapojování mládeže do činnosti spolků, využití znalostního a dovednostního potenciálu seniorů.

Opatření: LZ 1.2.1 Moderní volnočasová infrastruktura

Opatření je zaměřeno na rekonstrukce či budování volnočasových objektů (klubovny, sportovní areály, sportoviště, tělocvičny, spolkové domy, hřiště, apod...), a to jak budov, tak venkovních ploch. Zahrnuje stavební výdaje na obnovu (rekonstrukce, modernizace, statické zabezpečení) budov, ploch včetně rozvodů, elektroinstalace, vytápění a sociálního zařízení. Součástí jsou také stavební výdaje na dílčí volnočasové objekty.

Aktivita: LZ 1.2.1.1 Rekonstrukce volnočasových objektů

Aktivity zahrnují rekonstrukce budov, ploch, areálů, hřišť včetně nezbytné doprovodné infrastruktury.

Aktivita: LZ 1.2.1.2 Budování volnočasových objektů

Aktivity zahrnují budování, výstavbu objektů a doplnění stávajícího vybavení o nové prvky.

Opatření: LZ 1.2.2 Rozvoj zázemí pro volnočasové aktivity

Opatření napomáhá vytvářet zázemí pro atraktivní a plnohodnotné trávení volného času. Zahrnuje pořízení vnitřního i venkovního mobilního vybavení (mobiliáře), informační a komunikační techniky.

Aktivita: LZ 1.2.2.1 Pořizování vybavení pro volnočasovou a spolkovou činnost

Aktivity zahrnují nákup vybavení, pomůcek, mobiliáře, software a hardware a drobného neinvestičního majetku, techniky pro údržbu spolkového majetku.

Opatření: LZ 1.2.3 Vzdělávání a motivace leaderů a vedoucích spolků, motivace zapojování mládeže do činnosti spolků

Opatření směřuje ke zvyšování atraktivity práce v rámci volnočasových aktivit. Opatření aktivizuje občany pro spolkovou práci v rámci regionu – se zaměřením na mládež a seniory.

Aktivita: LZ 1.2.3.1 Vzdělávání a motivace leaderů a vedoucích spolků.

Aktivity zahrnují vzdělávání, stáže pro vedoucí spolků na regionální úrovni. Aktivity zapojování také mládeže a aktivních seniorů do spolkové činnosti v roli vedoucích spolků a osob organizujících volnočasové akce – jednorázové i opakované.

Aktivita: LZ 1.2.3.2 Zapojení mládeže do činnosti spolků

Aktivita podporující zapojování mládeže do činnosti spolků

Aktivita: LZ 1.2.3.3 Prezentace a spolupráce spolkové činnosti

Vytváření možností pro setkávání a prezentaci spolků – výměna zkušeností, příkladů dobré praxe, navazování kontaktů. Zahrnuje také přenos informací a propagaci aktivit obcí regionu.

Mapování spolků a jejich činnosti v obcích – tvorba databází/brožur.

Opatření: LZ 1.2.4 Rozvoj komunitního života v obci

Opatření směřuje k prohloubení pocitu občana obce regionu – zvýšení regionálního patriotismu a vlastního zapojení se do života v obecní komunitě.

Aktivita: LZ 1.2.4.1 Zakládání venkovských komunitních škol jako center vzdělávání i volnočasových aktivit

Aktivita zahrnují činnosti spojené s faktickým založením komunitních škol. Aktivita zahrnuje také vzdělávání obecních koordinátorů a propojení volnočasových aktivit a aktivního občanství v rámci obce – podpora veřejných projednávání (řešit společné problémy společně), podpora komunitního plánování, osvěta členů zastupitelstev.

Indikátory pro Specifický cíl: LZ 1.2 Rozvinutý komunitní život

Ukazatel	Charakteristika	KÓD	Jednotka	Zdroj
Počet účastníků společných programů vzdělávání a odborné přípravy na přeshraniční podporu zaměstnanosti mládeže, vzdělávacích příležitostí, vysokoškolského vzdělání a odborné přípravy	PROJEKT: Programy společného vzdělávání a odborné přípravy jsou podporovány v rámci investiční priority sady v článku 7 1 (a) (iii) nařízení EÚS. Účastníkem je osoba, která se se zúčastní programu v rámci těchto iniciativ.	66600	osoby	EÚS ČR-PL
Počet realizovaných společných mechanismů v oblasti vzdělávání	Indikátor určený pro systémová řešení, jichž se v rámci projektu neúčastní konkrétní jedinci, ale půjde zpravidla o projekty institucí z oblasti školství či veřejné správy.	54900	Mechanismy	EÚS ČR-PL
Počet podpořených polyfunkčních komunitních center	Jedná se o podpořená veřejná víceúčelová zařízení, v nichž se setkávají členové komunity za účelem realizace sociálních, vzdělávacích, kulturních a rekreačních aktivit s cílem zlepšit sociální situaci těchto jednotlivců i komunity jako celku.	55101	zařízení	IROP
Počet podpořených komunitních center	Komunitním centrem se rozumí veřejně přístupné zařízení, které vzniklo za účelem uskutečňování aktivit komunitní sociální práce.	55102	zařízení	OP Z

Celkový počet účastníků	Celkový počet osob/účastníků (zaměstnanců, pracovníků implementační struktury, osob cílových skupin apod.), které v rámci projektu získaly jakoukoliv formu podpory, bez ohledu na počet poskytnutých podpor.	60000	osoby	OP Z
Počet projektů zaměřených na environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu	Počet projektů, zahrnujících EVVO pro podporu udržitelného rozvoje, zaměřených na řešení nejzávažnějších problémů životního prostředí (například zněčištění ovzduší z lokálních topenišť, nakládání s odpady a další).	48001	počet projektů	EUS ČR-PL

Vazba specifického cíle LZ 1.2 na místní a nadregionální strategie a problémy v území

Výše uvedené opatření a aktivity v rámci specifického cíle LZ 1.2 vychází ze základních národních dokumentů vztahujících se ke vzdělávání, ale mající vazbu na zájmové a neformální vzdělávání v rámci komunitního života. Jedná se o dokumenty jako Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 či Strategie celoživotního učení ČR 2007-2015. Aktivní a inkluzivní komunitní život obce je z nejlepších prevencí sociálního vyloučení, které je na národní úrovni řešeno Strategií sociálního začleňování 2014-2020.

Inovace, integrace a inspirace pro implementaci specifického cíle LZ 1.2

Moderní nástroje rozvoje komunitního života na venkově vychází ze zahraniční i tuzemské praxe, která z nezbytnosti udržitelnosti a efektivního využívání zdrojů a zařízení vede k integraci a multifunkčnosti. Díky tomu na českém, švédském či finském venkově dochází k vzniku komunitních škol plnící více funkcí než jen základního vzdělávání. Obdobně integrují více funkcí a zájmových skupin i komunitní centra, která vychází z principů komunitní sociální práce a vedou k sociální inkluzi, vzdělávání, rozvoji kulturního života aj.

Konkrétněji lze komunitní školy, definovat jako školu, která je otevřená. V obcích vykonává kvalitní vzdělávací i výchovnou funkci s propojením na funkci komunitního, společenského, kulturního a volnočasového centra. Škola je otevřená žákům, rodičům, komunitě a zároveň žáky přirozeným způsobem do života komunity zapojuje. Je orientována na rozvoj měkkých dovedností, pro-sociálního jednání a posilování občanských postojů žáků.

Komunitní centra lze definovat jako otevřené místo pro všechny členy místní komunity, které jim nabízí rozvoj jejich kompetencí, společnou zábavu, vzdělávání, a to vše na základě jejich rozhodnutí a přání. Komunitní centru tak vede k aktivizaci, participaci, inkluzi místní komunity pod vedením odborného sociálního pracovníka, proto je tato inovace včleněna i pod specifický cíl LZ 1.3, kde je opatření LZ 1.3.5. podporující vznik a rozvoj komunitních center v přímé vazbě na sociální inkluzi.

6.1.3 Rozvinutá sociální síť a kvalitní péče o sociálně potřebné

Oblast specifického cíle: 1. Lidské zdroje

Specifický cíl: LZ 1.3 Rozvinutá sociální síť a kvalitní péče o sociálně potřebné

Cílem je kvalitní sociální síť umožňující pomoc potřebným.

V rámci cíle je kladen důraz na spokojenost obyvatel regionu, zajištění péče, která umožňuje co nejvíce samostatný život sociálně potřebným a v případě potřeby pak kvalitní odbornou péči. V rámci cíle je podporován „aktivní život“ sociálně potřebných, včetně vzdělávání a využití jejich volného času, dovednostního a vědomostního potenciálu pro rozvoj komunity.

Specifickým cílem pro některé obce a města je rozvoj aktivit směřujících k sociální inkluzi a práci se sociálně vyloučenými a ohroženými sociálním vyloučením.

Cíl podporuje infrastrukturu v oblasti sociální péče stejně jako doprovodné zázemí – vybavení, pomůcky, mobiliář.

Cílem je poskytování kvalitních a odborných sociálních služeb zahrnující poradenské služby a také dobrovolnické služby.

Opatření: LZ 1.3.1 Moderní infrastruktura pro sociální služby

Opatření je zaměřeno na rekonstrukce či budování objektů pro poskytování a zajištění sociálních služeb (vč. doplňkových a nad rámec zákona), a to jak budov, tak venkovních ploch. Zahrnuje stavební výdaje na obnovu či modernizaci budov, ploch, včetně rozvodů, elektroinstalace, vytápění a sociálního zařízení. Součástí jsou také stavební výdaje na vnitřní i venkovní vybavení (mobiliář), hardware a software, informační a komunikační technologie pro zvyšování kvality služeb a péče o klienty sociálních služeb.

Aktivita: LZ 1.3.1.1 Obnova a rekonstrukce objektů pro sociální služby

Aktivita zahrnuje obnovu a rekonstrukci budov sloužící jako zázemí pro poskytování sociálních služeb, včetně objektů, které jsou využívány pro trávení volného času sociálně potřebných, sociálně slabých, sociálně vyloučených či seniorů.

Aktivita: LZ 1.3.1.2 Výstavba objektů pro sociální služby

Aktivita zahrnuje výstavbu nových objektů pro poskytování sociálních služeb (vč. doplňkových a nad rámec zákona) a sociálního bydlení. Projekty mohou obsahovat doplnění stávajícího vybavení o nové prvky – např. zahrady, hřiště, další zázemí pro volnočasovou či vzdělávací.

Aktivita: LZ 1.3.1.3 Vybavení objektů pro sociální a doplňkové služby

Aktivita zahrnuje pořízení a doplnění stávajícího zázemí o nové vybavení a prvky, které jsou nezbytné pro zajištění kvalitních služeb pro osoby v nouzi, imobilní, nemohoucí a jiné vyžadující sociální služby.

Opatření: LZ 1.3.2 Kvalitní sociální služby

Opatření zajišťující poskytování kvalitních sociálních služeb pro osoby potřebné dle zákona o sociálních službách či nad jeho rámec. Jedná se především o služby pro seniory, osoby v nouzi či tísní, osoby či komunity sociálně vyloučené či ohrožené.

Aktivita: LZ 1.3.2.1 Poskytování terénních sociálních služeb

Aktivity realizované prostřednictvím terénních programů podle § 69 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Činnost nebo soubor činností zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení v přirozeném sociálním prostředí (rodina, domácnost klienta, v práci, na ulici či v komunitě). Aktivity omezující rizika spojená s životem na okraji společnosti (užívání omamných psychotropních látek, život bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách aj.).

Aktivita: LZ 1.3.2.2 Sociálně aktivizační služby

Sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi a nejen tyto cílové skupiny zajišťují podporu pro nezaopatřené děti, rodinu, samoživitelky, které jsou v tak obtížné situaci, že potřebují podporu při obnově svých základních funkcí (bezpečí, prostor pro vzdělávání, vedení domácnosti, finanční gramotnost, respekt k autoritě). Poskytování služeb v domácím prostředí rodiny a vycházející z individuálních potřeb klienta či rodiny.

Aktivita: LZ 1.3.2.3 Sociální prevence a nízkoprahové služby

Projekty zajišťující dlouhodobé poskytování služeb pro osoby dlouhodobé nebo okamžité životní situací vyžadující pomoc, jako je hrozba násilím, závislost na návykové látce, rozpad rodiny, dlouhodobá nezaměstnanost či jiné závažné události, které mohou člověka vylučovat z běžného života společnosti. Zajištění nízkoprahových služeb a volnočasových aktivit (vč. doučování) pro děti a mládež ohroženou sociálně-patologickými jevy a to jak ambulantní (NZDM) tak terénní (streetwork) formou.

Aktivita: LZ 1.3.2.4 Alternativní a doplňkové činnosti vedoucí k sociální inkluzi

Aktivity mimo zákon o sociálních službách nezbytné pro efektivní činnosti směřující k sociální inkluzi. Inovativní aktivity související s prevencí kriminality, sociálním bydlením, kvalitou bydlení (prevence šíření chorob a škůdců), vzděláváním či koordinací aktérů sociální inkluze (např. domovník, kamerové systémy, zabezpečení škol, asistent prevence kriminality, asistent městské policie, komunitní koordinátor).

Aktivita: LZ 1.3.2.5 Poskytování doplňkových služeb

Aktivity zajišťující poskytování doplňkových kvalitních a dostupných služeb pro osoby potřebné – např. rozvoz obědů, dovoz k lékaři další terénní služby.

Opatření: LZ 1.3.3. Zdravotní péče, prevence a spolupráce

Opatření zahrnuje poskytování zdravotní péče, poradenství, informovanost, preventivní a základní péče, spolupráce zdravotních institucí (lékaři, pojišťovny, Státní zdravotní ústav, hygienici,...) s veřejnou správou, podnikateli i občanským zkvalitněním zdravotní péče včetně péče následné a návazné, nové metody v zajištění zdravotní péče, péče o chronicky nemocné a tělesně či duševně postižené.

Aktivita: LZ 1.3.3.1 Síť dostupné zdravotní péče

Zajištění lékařských ordinací ve venkovských obcích včetně modernizace a zkvalitnění zdravotní péče s vazbou na sociální služby o nemohoucí, chronicky a duševně nemocné. Využívání moderních metod zajištění zdravotní péče jako je využití internetu, nových metod diagnostiky, mobilní služby.

Aktivita: LZ 1.3.3.2 Prevence a spolupráce

Aktivity zaměřené na předcházení zdravotním rizikům, informovanost společnosti, a rozvíjení a podpora zdravého životního stylu (výživa, pohybové aktivity, omezení rizik). Zajištění prevence a omezení zdravotních rizik ve spolupráci zdravotních institucí (lékaři, pojišťovny, hygienici,...) s veřejnou správou a občanskou společností. Rozvoj spolupráce a služeb s poskytovateli sociálních služeb či osobami pečujícími o osobu blízkou v domácím prostředí. Prevence před drogovou závislostí (drogy, ale i kouření, alkoholismus) formou informování veřejnosti a podporou preventivních opatření (sportovních a kulturních aktivit) občanského či veřejného sektoru.

Opatření: LZ 1.3.4. Aktivní stáří

Opatření zahrnuje volnočasové aktivity seniorů, projekty aktivizující seniory – např. univerzita třetího věku. Aktivity zaměřené na vzdělávání seniorů

Aktivita: LZ 1.3.4.1 Vzdělávání seniorů

Aktivity poskytující vzdělávání – semináře, kurzy, exkurze, univerzita třetího věku.

Aktivita: LZ 1.3.4.2 Aktivizace seniorů

Aktivity využívající potenciál seniorů pro práci v komunitě – předávání znalostí, dovedností, mezigenerační aktivity.

Opatření: LZ 1.3.5. Vznik a rozvoj komunitních center

Opatření zahrnuje zakládání, rozvoj a provoz komunitních center (tzn. investice i provoz), které na pomezí sociálních služeb a práce se sociálně slabými pomáhají k integraci skupiny/komunity do společnosti.

Aktivita: LZ 1.3.5.1 Komunitní centra

Aktivity zaměřené na zakládání komunitních/poradenských center. Instituce, které poskytují dlouhodobou pomoc sociálně potřebným/komunitě. Funkci komunitního centra mohou naplňovat některé z již existujících budovy v obci (škola, fara, kulturní dům, sokolovna, knihovna aj.), ve kterých vznikne prostor a zázemí pro práci s komunitou osob sociálně vyloučených či ohrožených sociálním vyloučením. Komunitní centru musí provozovat odborně způsobilí sociální pracovník.

Aktivita: LZ 1.3.5.2 Služby komunitního centra

Aktivity spojené s poskytováním poradenských / terénních služeb osobám sociálně potřebným neboli sociálně vyloučením a ohrožením sociálním vyloučením (matky s dětmi v nouzi, alkoholici, dlouhodobě nezaměstnaní, nezaopatřené děti, drogově závislí, propuštění z výkonu trestu apod.) zajišťuje sociální pracovník společně s dobrovolníky z komunity. Aktivity mimo zákon o sociálních službách nezbytné pro přirozenou činnost komunitního centra, tzn. aktivizace komunity či členů, aktivní participace komunity (na činnostech a rozhodování), spolupráce komunity s místními aktéry či veřejností aj.

Opatření: LZ 1.3.6. Dobrovolnictví

Činnosti spojené s poskytováním dobrovolnické práce ve prospěch sociálních služeb. Opatření je zaměřeno na budování sítě dobrovolníků a zajištění podmínek pro jejich činnost, vč. jejich vzdělávání.

Aktivita: LZ 1.3.6.1 Dobrovolnické práce

Aktivity spojené s poskytováním dobrovolnické práce v oblasti sociálních služeb. Budování zázemí pro dobrovolnickou činnost – pořízení nezbytného vybavení

Aktivita: LZ 1.3.6.2 Vzdělávání dobrovolníků

Aktivity vzdělávání, odborného růstu osob, které by chtěly působit jako dobrovolníci. Přenos znalostí a zkušeností, příklady dobré praxe, spolupráce.

Indikátory pro Specifický cíl: LZ 1.3 Rozvinutá sociální síť a kvalitní péče o sociálně potřebné

Ukazatel	Charakteristika	KÓD	Jednotka	Zdroj
Počet nově zavedených nebo inovovaných služeb	Počet služeb v oblasti zaměstnanosti a dalšího vzdělávání, které jsou nově zavedeny nebo inovovány v průběhu realizace projektu a byly v nich zavedeny prvky inovativnosti přispívající ke zlepšení služeb.	67410	služby	OPZ
Počet podpořených polyfunkčních komunitních center	Jedná se o podpořená veřejná víceúčelová zařízení, v nichž se setkávají členové komunity za účelem realizace sociálních, vzdělávacích, kulturních a rekreačních aktivit s cílem zlepšit sociální situaci těchto jednotlivců i komunity jako celku.	5 51 01	zařízení	IROP
Počet podpořených zázemí pro služby a sociální práci	Zázemí - jsou prostory a/nebo vybavení prostor, která jsou nezbytná pro realizaci daných služeb či aktivit. Jedná se nejen o nákup či výstavbu prostor, ale i o jejich rekonstrukci a úpravy, případně se může jednat pouze o jejich vybavení, pokud příslušné prostory nebudou pořizovány. Měrnou jednotkou je počet jednotlivých zázemí určených pro jednotlivé služby či aktivity, která jsou funkčně oddělena.	5 54 01	Zázemí	IROP
Kapacita služeb a sociální práce	Kapacita služeb a sociální práce je tvořena počtem klientů, kterým může být v jeden okamžik poskytnuta služba podporující sociální začleňování nebo intervence sociální práce.	6 75 10	Klienti	IROP
Počet podpořených komunitních center	Komunitním centrem se rozumí veřejně přístupné zařízení, které vzniklo za účelem uskutečňování aktivit komunitní sociální práce.	55102	zařízení	OPZ
Počet podpořených bytů pro sociální bydlení	Byty určené pro sociální bydlení náleží do bytového fondu, který je	55301	Bytové jednotky	IROP

	pořízený (popř. provozovaný) s využitím podpory z veřejných prostředků.			
Počet nových podpořených programů podpory zdravého životního stylu a veřejného zdraví	"Program" je aktivita či opatření, případně jejich soubor, s předem definovaným cílem.	56101	Programy	OPZ

Vazba specifického cíle LZ 1.3 na místní a nadregionální strategie a problémy v území

V oblasti sociálních služeb existuje na území MAS Horní Pomoraví řada komunitních plánů, které byly podkladem pro jednání pracovních skupin, analytickou a návrhovou část Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Horní Pomoraví. Konkrétně se jedná o Komunitní plán sociálních služeb pro ORP Šumperku z roku 2014, Komunitní plán sociálních služeb pro Hanušovicko z roku 2014 (území POÚ Hanušovice) a Komunitní plán sociálních služeb pro ORP Zábřeh aktualizovaný v roce 2015.

Z pohledu krajské samosprávy je nejdůležitějším strategickým dokumentem pro oblast sociální a návazných služeb „Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2015 – 2017“ jehož cíle jsou stejné, jako cíle této strategie.

Na celostátní úrovni je důležitý soulad našeho specifického cíle LZ 1.3 s Národním akčním plánem podporující pozitivní stárnutí 2013-2017, se Strategií sociálního začleňování 2014-2020 a dokumentem Zdraví 21 - Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR. Výše uvedená opatření spadající pod specifický cíl LZ 1.3 jsou plně v souladu s obsahem těchto celostátních strategických dokumentů.

Inovace, integrace a inspirace pro implementaci specifického cíle LZ 1.3

V oblasti modernizace infrastruktury pro poskytování sociálních služeb byla v ČR realizována řada projektu, ale nenašli jsme žádný venkovský inovativní či integrující projekt. V městech jako Šumperk byla realizována řada projektů integrujících řadu sociálních služeb.

Komunitní škola v Bohdíkově díky dlouhodobým aktivitám v oblasti zájmového vzdělávání v roce 2014 zahájila činnost univerzity třetího věku, kterou zajišťuje ve spolupráci s Akademií Jana Amose Komenského v Šumperku.

Charita Opavsko před několika lety společně s místními organizacemi seniorů realizovali projekt zaměřený na vzájemnou mezeniorskou pomoc postavenou na dobrovolnické bázi, který nesl jméno „Rozšíření charitních služeb pro seniory na Opavsku pomocí sítě dobrovolníků“. Obdobný projekt by byl velmi prospěšný pro periferní oblasti v našem území MAS, kde poptávka po sociálních službách není pro poskytovatel dostatečná pro hospodárné zajištění služeb.

6.2 Popis opatření specifických cílů v oblasti Podnikání a zaměstnanost

6.2.1 Ekonomicky silný region

Oblast Specifického cíle: 2. Podnikání a zaměstnanost

Specifický cíl: PaZ 2.1 Ekonomicky silný region

Cílem je dosažení stavu, kdy bude Horní Pomoraví ekonomicky silným a prosperujícím regionem s fungujícím regionálním trhem. Region bude podporovat malé živnostníky, řemeslníky, malé a střední podnikání a místní produkci a její odbyt.

Opatření: PaZ 2.1.1 Posilování podnikatelského prostředí

Budování prostředí, které napomůže rozvoji podnikání stávajících živnostníků, řemeslníků a středních podnikatelů a umístování firem nových investorů. Vytváření podmínek pro diverzifikaci podnikání, podpora inovací a originálních podnikatelských nápadů, podpora spolupráce a komunikace.

Aktivita: PaZ 2.1.1.1 Příprava prostor a ploch pro podnikání

Budování infrastruktury pro umístování podnikatelských aktivit v území (průmyslové zóny, ale také objekty pro služby či řemeslnou činnost živnostníků, pro prodej). Využití a sanace brownfields. Budování a obnova sítí technické infrastruktury, výstavba a obnova obslužných komunikací pro podnikání, vodohospodářská infrastruktura, parkoviště apod.

Aktivita: PaZ 2.1.1.2 Podpora a rozvoj drobného, malého a středního podnikání

Nová výstavba, rekonstrukce, modernizace či přestavba provozoven včetně nezbytného zázemí pro zaměstnance – tj. výdaje na stavební materiál, stavební práce, bourací práce, rozvody, přípojky základní technická infrastruktura ve vztahu k provoznímu příslušenství. Dále i úprava povrchů v areálu podnikatelské provozovny (zejména odstavná a parkovací stání, úprava povrchů pro skladové hospodářství, manipulační plochy, účelové komunikace, osvětlení, oplocení, nákup a výsadba doprovodné zeleně v souvislosti s projektem). Nákup strojů, technologií a dalších zařízení sloužících k zakládání a rozvoji mikropodniků, montáž a zkoušky před uvedením pořízovaného majetku do stavu způsobilého k užívání, nákup základního nábytku v souvislosti s projektem, nákup nezbytné výpočetní techniky v souvislosti s projektem (hardware, software).

Aktivita: PaZ 2.1.1.3 Podpora sociálních, odpovědných a komunitních podniků

Odpovědné podnikání ať už sociálně, environmentálně či jinak zaměřené odpovědné podnikání přispívá k řešení nejenom hospodářských místních problémů, proto vyžaduje podporu nejen při investicích do stavebních úprav, pořízení vybavení (nábytek či výrobní technologie, ICT viz aktivita 2.1.1.2), ale i vzděláváním, osvětou o odpovědném podnikání a spolupráci mezi těmito podnikateli a ostatními regionálními aktéry.

Opatření: PaZ 2.1.2 Prezentace místní produkce, spolupráce a inovace

Rozvoj regionálního trhu prostřednictvím prezentace místní produkce, podpory místních firem a jejich spolupráce. Vytváření prostředí pro inovace a originální podnikatelské nápady.

Aktivita: PaZ 2.1.2.1 Prezentace místní produkce

Aktivita zaměřené na prezentaci místních výrobků a služeb. Zahrnuje také systém regionálního značení produktů. Tvorba místního inzertního systému a dalších systémů podporujících místní výrobce (prodej ze dvora, farmářské trhy, veletrhy) a poskytovatele služeb.

Aktivita: PaZ 2.1.2.2 Spolupráce a inovace

Aktivita zaměřené na spolupráci a komunikaci mezi podnikateli, ale také mezi podnikateli a veřejným sektorem a neziskovými subjekty. Jako je realizace společných projektů, setkání či zřízení nových subjektů za účelem podpory zaměstnanosti, podnikání či zajištění veřejně prospěšných služeb. Dále PPP projekty (public, private, partnership). Aktivita podporující inovace a originální podnikatelské nápady.

Indikátory pro Specifický cíl: PaZ 1.3 Ekonomicky silný region

Ukazatel	Charakteristika	KÓD	Jednotka	Zdroj
Celková rozloha regenerovaných lokalit v Národní databázi brownfieldů pro ekonomické využití MSP	Celková rozloha regenerovaných lokalit, které jsou součástí Národní databáze brownfieldů. Databázi spravuje agentura CzechInvest.	23300	m2	OP PIK
Počet projektů v rámci investic do nezemědělských činností	Počet podpořených projektů jako agregace operací 6.4.1 a 6.4.2 (92702) použitelný jako milník.	92703	akce/operace	PRV
Počet podporovaných mikropodniků, malých a středních podniků	Počet podpořených mikro, malých a středních podniků, včetně sociálních podniků. Podnikem je myšlena jakákoliv právnická osoba. Kategorie firem jsou určeny počtem jejich zaměstnanců přepočtených na FTE.	10106	podniky	OP Z; OP VVV
Počet instalovaných technologií	Počet nově instalovaných technologií (stroje a zařízení) v rámci projektu.	24301	zařízení	OP PIK
Počet podniků pobírajících podporu	Počet podniků, které obdržely podporu ze strukturálních fondů. Podnik: organizace produkující produkty nebo služby k uspokojení potřeb trhu a za účelem dosažení zisku. Právní forma podniku může být různá (OSVČ, sdružení apod.)	10000	podniky	OP PIK; IROP
Zvýšení zaměstnanosti v podporovaných podnicích	Počet nově vytvořených pracovních míst, přepočtený na plné úvazky. Pracovní místa musí být obsazena. Pracovní místa jsou trvalá s ohledem na průmyslově-technologické znaky výroby, sezónní práce musí být opakující se.	10400	FTE	IROP; OP PIK
Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (Leader) (R.24/T.23)	Počet pracovních míst vytvořených v rámci projektů LEADER.	94800	FTE	PRV

Počet podpořených zemědělských podniků/příjemců (O.4)		93701	podniky	PRV
Počet nových společných projektů vzniklých v rámci klastru, technologické platformy nebo kooperační inovační sítě		21903	projekty	OP PIK

Vazba specifického cíle PaZ 2.1 na místní a nadregionální strategie a problémy v území

Hlavním krajským dokumentem vztahujícím se k podpoře podnikání a lepšímu uplatnění nezaměstnaných je Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje z roku 2015, který ve své návrhové části B.1.2 obsahuje prioritu C) Ekonomika a inovace, která je plně souladu s výše uvedeným specifickým cílem PaZ 2.1.

Důležitým krajským dokumentem podporujícím rozvoj a modernizaci podnikání je Regionální inovační strategie, která ve své strategické části B. obsahuje obdobné aktivity jako specifický cíle PaZ 2.1.

Koncepce podpory malých a středních podnikatelů 2014-2020 vydaná Ministerstvem průmyslu a obchodu obsahuje identické strategické priority jako jsou uvedené specifickém cíli PaZ.

Ve vztahu k revitalizaci brownfieldů a vzniku ploch pro podnikání jsou hlavním dokumentem územní plány obcí, které stanovují limity a podmínky pro realizaci takových to projektů. Dle místního šetření každý větší obce má ve svém katastru a územním plánu připravenou plochu pro podnikání. Výše uvedené opatření PaZ 2.1.1.1 zaměřené na revitalizaci brownfieldů jsou plně v souladu s Národní strategií regenerace brownfieldů.

Inovace, integrace a inspirace pro implementaci specifického cíle PaZ 2.1

Inspirací pro implementaci specifického cíle PaZ 2.1 je postupná obnova opuštěných kasáren ve městě Staré Město a společnost PRO-BIO, která se umístila na 3. místě v kategorii TOP odpovědná malá firma ČR za rok 2014 (vítěz krajského kola soutěže Odpovědná firma roku 2014 za Olomoucký kraj). Tento místní bio producent uspěl především svým přístupem, jakým podporuje život lidí v regionu, kde působí. Porota soutěže Odpovědná firma ocenila, že se firmě úspěšně daří zvyšovat zaměstnanost v okolí Starého Města pod Sněžníkem, kde je nejvyšší nezaměstnanost v celém Olomouckém kraji.

Inspirací v oblasti podpory a rozvoje malého a středního podnikání je vznik brašnářského a sedlářského výroby díky finanční podpoře MAS Horní Pomoraví (PRV, LEADER), která vznikla v garáži k sebe-zaměstnání pana Lubomíra Jelínka a nyní zaměstnává několik brašnářů. Jedná se o jedinečnou výrobu s vysokou přidanou hodnotou, která je vlastní pro venkov.

Integračním nástrojem pro spolupráci drobných podnikatelů je značka Jeseníky originální produkt, která se dlouhodobě stará o prezentaci a uplatnění místní produkce. Značka Jeseníky originální produkt funguje více jak pět let a sdružuje více jak 100 výrobců a mimo jiné podněcuje spolupráci a inovace. **Inovací** ve spolupráci podnikatelů je projektový záměr místní drobných producentů a žen na rodičovské na vytvoření společné „testovací“ provozovny na produkci místní potravin (zavařeniny, lektvarů, sýrů a jiných pokrmů), ve které by si ženy na rodičovské či začínající podnikatelé mohli zkusit své podnikatelské záměry a recepty a díky provozovně splňující hygienické a jiné předpisy mohli prodávat na farmářských trzích či ze dvora.

6.2.2 Silný pracovní potenciál

Oblast specifického cíle: 2. Podnikání a zaměstnanost

Specifický cíl: PaZ 2.2 Silný pracovní potenciál

Cílem je zkvalitnění potenciálu pracovních sil v regionu, napomáhání střetu poptávky po pracovní síle s odpovídající nabídkou vzdělaných a zručných lidí, případně střetu poptávky trhu s nabídkou místních řemeslníků či poskytovatelů služeb.

V rámci cíle je kladen důraz na zaměstnatelnost pracovních skupin se ztíženou pozicí na trhu práce a nezaměstnaných a využití možnosti alternativních řešení potřeb zaměstnanců i zaměstnavatelů.

Opatření: PaZ 2.2.1 Uplatnění osob se zhoršenou pozicí na trhu práce

Podpora vstup či návrh osob se zhoršeným postavením na trhu práce (specifické cílové skupiny definované zákonem o zaměstnanosti, např. osoby s nízkým vzděláním, osoby ve věku 50+, osoby se zdravotním omezením, matky po mateřské dovolené, absolventi, dlouhodobě nezaměstnaní aj.), a to formou motivačních, vzdělávacích a rekvalifikačních kurzů a zprostředkování praxe, stáže, zaměstnání a dostupné zaměstnání v opodstatněných případech.

Aktivita: PaZ 2.2.1.1 Zlepšení postavení na trhu práce

Mapování poptávky po zaměstnancích, službách a podnikatelských aktivitách a následně vytváření provázanosti na nabídku pracovních sil a vzdělávacích a rekvalifikačních aktivit. Ke zlepšení postavení ohrožených osob na trhu práce vede komplexní a individuální poradenství (motivační, bilanční, finanční, dluhové aj.), vzdělávání, rekvalifikace, praxe, stáže, mentoring v místních firmách a organizacích (včetně kompenzace výdajů firem spojené s těmito aktivitami). V případě potřeby zprostředkování práce na zkoušku či plného úvazku.

Aktivita: PaZ 2.2.1.2 Zprostředkování zaměstnání pro potřebné

Aktivity zaměřené na zajištění pracovního místa pro osoby zhoršeným postavením na trhu práce, a to formou aktivizačních pracovních příležitostí, veřejně prospěšných prací, společensky účelných pracovních míst či v rámci sociálních podniků. Zprostředkování zaměstnání vede k získání stálého pracovního místa, a v závislosti na možnostech uchazeče je využit jeden nebo více nástrojů APZ (tzn. dochází k dostupnému zaměstnávání).

Aktivita: PaZ 2.2.1.3 Udržitelné sociální podnikání

Aktivity umožňující rozvoj sociálních podniků v regionu, tzn. zaměstnání uchazečů o zaměstnání se ztíženou pozicí na trhu práce. Bude podporováno nejen zprostředkování zaměstnání, ale i ostatní nezbytné činnosti napomáhající uchazeči o zaměstnání k nástupu do zaměstnání a v jeho setrvání (školení, poradenství, asistence) a následně nalezení práce na volném trhu práce.

Aktivita: PaZ 2.2.1.4 Systém dostupného zaměstnávání

Uplatnění osob sociálně vyloučených či s kombinací handicapů (nezaměstnaných více jak 1 rok, propuštěný z výkonu trestu, drogová závislost aj.) vyžaduje nejen poradenství a zprostředkování zaměstnání, ale i zajištění dostupné zaměstnávání, které dotčeným osobám pomůže dlouhodobě na trhu práce. To znamená zajištění práce na zkoušku (APP formou DPP), veřejně prospěšné práce, společensky účelné pracovní místo, místo v sociálním podniku a následně i zprostředkování

zaměstnání na primárním trhu. Budou podporovány všechny tyto fáze dostupného zaměstnávání, jejich koordinace a činnosti spojené s individuální prací s klientem.

Aktivita: PaZ 2.2.1.5 Spolupráce veřejné správy, firem a škol

Vytváření prostředí a nástrojů umožňujících snazší komunikaci mezi institucemi zabývající se zvýšením zaměstnanosti s firmami a školami s cílem zvýšit zaměstnatelnost lidí bez práce a především mladých lidí, ukončujících vzdělání a dalších osob se ztíženou pozicí na trhu práce a nezaměstnaných. Propojování potřeb trhu práce s nabídkou škol a vzdělávacích institucí. Realizace odpovědného zadávání veřejných zakázek (vč. školení starostů a zaměstnanců obcí) a spolupráce veřejné správy se zaměstnavateli v mezích zákona.

Opatření: PaZ 2.2.2 Alternativní řešení potřeb zaměstnanců a zaměstnavatelů

Nacházení řešení specifických potřeb zaměstnanců a zaměstnavatelů s cílem střetu poptávky po pracovní síle s odpovídající nabídkou uchazečů o zaměstnání a zaměstnanců.

Aktivita: PaZ 2.2.2.1 Podpora alternativních řešení potřeb

Aktivita umožňující využití zaměstnávání na částečné úvazky, zkrácenou pracovní dobu, propojování (sdílení) pracovních míst, flexibilní podmínky, práce z domu a jiné aktivity umožňující sladění rodinného a pracovního života (vč. přechodu). Také vytváření prostředí pro řešení specifických potřeb zaměstnanců, což znamená vznik a provoz dětských skupin, firemních školek, zajištění individuální péče o dítě (chůva, osoba blízká), zajištění dopravní dostupnosti, a s tím spojené náklady na stavební úpravy, školení, vybavení, náhradu mzdy aj. výdaje nezbytné pro dosažení těchto aktivit. Snižování rozdílů v nerovném postavení mužů a žen na trhu práce.

Aktivita: PaZ 2.2.2.2. Zajištění dalšího vzdělávání a infrastruktury pro adaptabilitu podniků

Aktivita zaměřené na zajištění profesního vzdělávání, vzdělávacích služeb a prostor vzdělávací infrastruktury (školící a vzdělávací centra). Současně s tím i zajištění služeb dalšího či profesního vzdělávání zaměstnanců či zájemců o práci.

Indikátory pro Specifický cíl: PaZ 2.2 Silný pracovní potenciál

Ukazatel	Charakteristika	KÓD	Jednotka	Zdroj
Počet podniků pobírajících podporu	Počet podniků, které obdržely podporu ze strukturálních fondů. Podnik: organizace produkující produkty nebo služby k uspokojení potřeb trhu a za účelem dosažení zisku. Právní forma podniku může být různá (OSVČ, sdružení apod.)	10000	podniky	OP PIK; IROP
Zvýšení zaměstnanosti v podporovaných podnicích	Počet nově vytvořených pracovních míst, přepočtený na plné úvazky. Pracovní místa musí být obsazena. Pracovní místa jsou trvalá s ohledem na průmyslově-technologické znaky výroby, sezónní práce musí být opakující se.	10400	FTE	IROP; OP PIK
Celkový počet účastníků	Celkový počet osob/účastníků (zaměstnanců, pracovníků implementační struktury, osob cílových skupin apod.), které v rámci projektu	60000	osoby	OP Z; OP VVV; IROP;

	získaly jakoukoliv formu podpory, bez ohledu na počet poskytnutých podpor.			OP PIK; PRV
Znevýhodnění účastníci, kteří po ukončení své účasti hledají zaměstnání, jsou v procesu vzdělávání/ odborné přípravy, rozšiřují si kvalifikaci nebo jsou zaměstnaní, a to i OSVČ	Účastníci, kteří jsou při vstupu do projektu identifikováni jako znevýhodnění účastníci a zároveň po ukončení účasti v projektu jsou vykazováni alespoň v jednom z indikátorů C/ESF/24, C/ESF/25, C/ESF/26 a C/ESF/27.	62800	osoby	OPZ, OP VVV
Míra zaměstnanosti obyvatel ve věku 15-64 let – celkem	Podíl zaměstnaných osob ve věku 15-64 let na populaci 15-64 (celkem)	60010	%	OP Z; PRV
Počet osob pracujících v rámci flexibilních forem práce	Osoba pracující na jednu z těchto forem práce: - práce konaná alespoň z 50 % fondu pracovní doby doma, resp. mimo stálou provozovnu - zkrácený pracovní úvazek s plnou přítomností na pracovišti nebo kombinující práci z domova s prací v zaměstnání- stlačený pracovní týden (např. 20-40 hodin týdně ve 3-4 dnech v průběhu týdne)- sdílené pracovní místo (částečný úvazek a sdílení pracovního místa s další osobou)	50130	osoby	OPZ
Kapacita podporovaných zařízení péče o děti nebo vzdělávacích zařízení	Počet uživatelů, kteří mohou využít nově vybudovaná nebo inovovaná dětská nebo vzdělávací zařízení, což představuje nové nebo renovované budovy nebo nové vybavení, dodávané projektem. "Uživatelé" jsou děti, žáci nebo studenti (to znamená vzdělávané osoby), nikoliv učitelé, rodiče nebo jiní lidé, kteří mohou tyto budovy také využívat. Indikátor měří nominální kapacitu (počet možných uživatelů, který je obvykle vyšší nebo rovný počtu skutečných uživatelů).	50001	osoby	IROP; OP PPR; OP Z

Vazba specifického cíle PaZ 2.2 na místní a nadregionální strategie a problémy v území

Hlavním krajským dokumentem vztahujícím se k podpoře podnikání a lepšímu uplatnění nezaměstnaných je Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje z roku 2015, který ve své návrhové části B.1.2 obsahuje prioritu A) Rozvoj lidských zdrojů, která je plně souladu s výše uvedeným specifickým cílem PaZ 2.2.

Každý rok Krajská pobočka Úřadu práce ČR pro Olomoucký kraj vydává Strategii aktivní politiky zaměstnanosti a tato strategie pro rok 2015 je plně v souladu specifického cíle PaZ 2.2. Stejně tak je v souladu s koncepcí MPSV Aktivizační opatření k řešení nepříznivé situace na trhu práce, která primárně reagovala na negativní stav trhu práce v období po hospodářské krizi.

Hlavním státním dokumentem vztahujícím se k sociální inkluzi je Strategie sociálního začleňování 2014-2020 a opatření PaZ 2.2.1 jsou s ní plně v souladu.

Inovace, integrace a inspirace pro implementaci specifického cíle PaZ 2.2

V České republice byla v letech 2007 a 2014 díky podpoře OP LZZ realizovaná řada projektu zaměřené na stejné cíle jako PaZ 2.2, a je obtížné určit, které jsou inspirací. Zajímavý **inovační** prvek v oblasti spolupráce obcí a práce z dlouhodobě nezaměstnanými obsahuje projektu MAS Brdy - Vltava "Podpora zaměstnanosti osob ohrožených sociálním vyloučením v regionu Brdy-Vltava", který pracoval z velmi obtížně uplatnitelnými uchazeči o práci, pro které zajistil školení v oblasti údržby zeleně a pro obce zajišťoval bezplatnou údržbu veřejných prostranství. Společná pracovní četa zajišťuje údržbu pro obce i po skončení projektu a MAS tak pomáhá integraci dalších nezaměstnaných na primární trh práce.

Inovací a inspirací je též vznik Podnikatelsko-zaměstnaneckého družstva (BEC družstvo) v Šumperku, které je zaměřeno na pomoc v začátcích podnikání a testování podnikatelských záměrů. Tento model podpory uchazečů o práci dlouhodobě funguje ve Francii či Španělsku. BEC družstvo také díky vzdělávání zlepšuje postavení nezaměstnaných a následně zprostředkovává pro ně zaměstnání.

V oblasti prostupného zaměstnávání je město Moravský Beroun, který společně s Agenturou pro sociální začleňování a Úřadem práce vytvořil místní systém koordinované práce se sociálně vyloučenými a zajištění prostupného zaměstnání (od práce na zkoušku, přes rekvalifikaci a VPP až k uplatnění na primárním trhu práce).

Práce z domu, flexibilní pracovní doba a jiné prvky řešící potřeby zaměstnanců na sladění pracovního a osobního života jsou postupně častým jevem u velkých zaměstnavatelů ve městech, ale na venkově nejsou příliš běžné. Pro venkov je tak **inspirací** město. Výše uvedené kroky přitom nepřinášejí zaměstnavateli zvýšení finanční náklady, ale pouze změnu kultury a vzájemnou důvěru.

6.3 Popis opatření specifických cílů v oblasti Podnikání a zaměstnanost

6.3.1 Udržitelné využívání krajiny pro zemědělství a lesnictví

Oblast specifického cíle: 3. Zemědělství a životní prostředí

Specifický cíl: ZaŽP 3.1 Udržitelné využívání krajiny pro zemědělství a lesnictví

Cílem je efektivní zemědělské a lesnické hospodaření, které bude zároveň šetrné k životnímu prostředí a bude také nástrojem pro údržbu a ochranu krajiny. Zemědělská produkce včetně ekologické produkce bude nedílnou součástí rozvinutého místního trhu s kvalitní produkcí. Ekologické zemědělství je jedním z nejpropracovanějších zemědělských a potravinářských systémů pozitivně ovlivňující řadu složek životního prostředí, od tvorby a údržby krajiny přes podporu biodiverzity, zvyšování kvality půdy, prevence půdní eroze, zvyšování kvality a retence vody až po možný potenciál ve zmírňování změn klimatu.

Opatření: ZaŽP 3.1.1 Moderní zemědělské stavby a technologie

Investice do zemědělských staveb a technologií - rekonstrukce a výstavba nových staveb včetně nezbytného zázemí stavby/staveb

Aktivita: ZaŽP 3.1.1.1 Stavby a technologie v živočišné výrobě

Zahrnuje stáje pro krávy, jalovice, býky a telata, ovce a kozy a další hospodářská zvířata – výstavba a rekonstrukce, včetně doprovodných staveb, doprovodných stavebních úprav a souvisejícího zázemí stavby a technologií. Dojírny pro krávy, ovce a kozy včetně doprovodných technologií. Jímky na kejdu, močůvku, hnojůvku, odpadní vody a silážní šťávy – výstavba nebo rekonstrukce vč. doprovodných staveb a technologií. Hnojiště – výstavba nebo rekonstrukce, skladovací prostory. Jedná se o objekty přednostně využívající stávající budovy a pozemky, cílem je omezování záboru orné půdy).

Aktivita: ZaŽP 3.1.1.2 Stavby a technologie v rostlinné výrobě

Zahrnuje výdaje na výstavbu/ rekonstrukci a doprovodné technologické (vč. dopravních cest a doprovodného vybavení, zázemí stavby a technologii třídění, balení a chlazení, zařízení na testování, diagnostiku, měření a regulaci atp. a vybavení sil, hal pro skladování krmiv, obilovin a olejnin, skladů pro ovoce, zeleninu a školkařské výpěstky.

Zahrnuje také výstavbu a rekonstrukci staveb na zpracování biomasy vč. technologií, také výstavbu a rekonstrukci staveb pro peletovací a briketovací linky (vč. technologie atp.) Také výstavbu a rekonstrukci skleníků, fóliovníků, kontejneroven – včetně nezbytných technologií a zahradnické stavby (pěstební plochy vč. technologií).

Aktivita: ZaŽP 3.1.1.3 Rekonstrukce polních cest

Stavební výdaje na obnovu polních cest jejich součástí a příslušenství.

Opatření: ZaŽP 3.1.2 Kvalitní zemědělské a potravinářské produkty, regionální trh

Investice podporující moderní technologie a inovace v rámci zemědělské a potravinářské výroby. Hmotné i nehmotné investice do zpracovatelských provozů, které se týkají výroby potravin nebo krmiv určených pro hospodářská nebo domácí zvířata.

Aktivita: ZaŽP 3.1.2.1 Technologie a zařízení pro potravinářské výrobky a výrobu krmiv

Technologické investice vedoucí ke zlepšení zpracování zemědělských a potravinářských produktů. Nákup zařízení související s finální úpravou, balením a značením výrobků, investice do zařízení na čištění odpadních vod vznikajících ve zpracovatelském provozu. Investice ke zlepšování a monitorování kvality zemědělských a potravinářských produktů. Výstavba, rekonstrukce a stavební investice do zpracovatelského provozu související s pořizovanou technologií, včetně nezbytných manipulačních ploch pro zpracovatelský provoz a skladování. Investice na likvidaci a využití odpadů ze zemědělské výroby a zpracovatelských provozů.

Aktivita: ZaŽP 3.1.2.2 Rozvinutý regionální trh

Stavební a technologické investice pro podporu prodeje produktů (tzv. prodej ze dvora, prodej na farmářských trzích apod.), nákup zařízení pro podporu přímého prodeje. Zahrnuje také IC technologie (software, webové a smartphonové aplikace) související s podporou prodeje, včetně zařízení pro podporu přímého prodeje – dopravní prostředky a jejich vybavení distribučními kanály či objednávkovými systémy, dále doprovodné vybavení jako technologie chlazení, zařízení na testování, diagnostiku, měření a regulaci atp.

Součástí jsou také výdaje rozvíjející a podporující spolupráci a síťování a dále zvyšování kvality produktů a měření, včetně systémů certifikace.

Opatření: ZaŽP 3.1.3 Moderní technické zázemí pro lesnické práce a dřevozpracující průmysl

Investice podporující moderní technologie a inovace v rámci lesnictví a dřevozpracujícího průmyslu. Cílem opatření je zvýšení konkurenceschopnosti místních lesnických a dřevozpracujících podniků a zároveň podpora přírodě blízkých způsobů obhospodařování lesů.

Aktivita: ZaŽP 3.1.3.1 Technologie a zařízení pro lesnické práce

Technologické investice vedoucí ke zlepšení zpracování dřeva a údržbě lesa. Nákup zařízení a technologií související s obnovou, výchovou a těžbou lesních porostů, zařízení pro přibližování, stroje ke zpracování potěžebních zbytků, stroje pro přípravu půdy před zalesněním, stroje, technologie a zařízení pro lesní školkařskou činnost.

Mohou být zahrnuty i investice do strojů pro lesní těžební práce a postupů těžby (např. stahování koněm), které jsou šetrné k půdě a zdrojům.

Aktivita: ZaŽP 3.1.3.2 Stavby a technologie v dřevozpracujícím průmyslu

Podpora se může týkat výstavby či modernizace dřevozpracujících provozoven včetně technologického vybavení. Investice související s používáním dřeva jako suroviny nebo zdroje energie jsou omezeny na všechny pracovní operace před průmyslovým zpracováním; za průmyslové zpracování se nepovažuje mechanické zpracování dřeva na různé polotovary (např. výroba řeziva a jeho základní opracování).

Indikátory pro Specifický cíl: ZaŽP 3.1 Udržitelné zemědělství

Ukazatel	Charakteristika	KÓD	Jednotka	Zdroj
Počet podpořených akcí/operací (O.3)	Investice do zpracování/uvádění na trh zemědělských produktů (4.2) investice do zemědělské a lesnické infrastruktury (4.3) opatření 6	92702	akce/operace	PRV

Počet podpořených zemědělských podniků/příjemců (O.4)		93701	podniky	PRV
Počet projektů v rámci investic do nezemědělských činností	Počet podpořených projektů jako agregace operací 6.4.1 a 6.4.2 (92702) použitelný jako milník.	92703	akce/operace	PRV

Vazba specifického cíle ZaŽP 3.1 na místní a nadregionální strategie a problémy v území

Specifický cíl je v souladu s národním dokumentem „Strategie pro růst – české zemědělství a potravinářství v rámci Společné zemědělské politiky EU po roce 2013“ vypracovaným Ministerstvem zemědělství ČR v roce 2012. Hlavními definovanými prioritami jsou:

1. investiční podpora konkurenceschopnosti zemědělství a potravinářství – investiční opatření v zemědělství a potravinářství (modernizace podniků a přidávání hodnoty);
2. opatření přispívajících k rozvoji živočišné výroby;
3. diverzifikace činností a podpora zakládání podniků na venkově generující pracovní místa;
4. transfer znalostí a zavádění inovativních přístupů;
5. uvádění na trh, režimy kvality a propagace, seskupování producentů

Všechny tyto výše uvedené hlavní priority jsou plně v souladu s opatřeními specifického cíle ZaŽP 3.1. Podpora ekologického zemědělství v MAS Horní Pomoraví je v souladu s Akčním plánem rozvoje ekologického zemědělství v letech 2016 – 2020, schváleným vládou České republiky dne 20. 11. 2015. Hlavním krajským dokumentem vztahujícím se k udržitelnému životnímu prostředí a zemědělství je Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje z roku 2015, který ve své návrhové části B.1.2 obsahuje prioritu E) Udržitelný rozvoj, která není v rozporu s výše uvedeným specifickým cílem ZaŽP 3.1.

Inovace, integrace a inspirace pro implementaci specifického cíle ZaŽP 3.1

Inspirativním příkladem využívání a zpracování regionální produkce je firma Designfoods s.r.o. ze Zábřeha, která se zabývá zpracováním regionálních surovin a to jak z rostlinné oblasti, kdy využívá nejen zemědělských plodin, ale i sběrů z volné přírody (např. borůvky), tak z oblasti potravin živočišného původu – kdy zpracovává zvěřinu, vepřové maso nebo např. ryby. Firma zajišťuje výkup surovin, zaměřila se na tradiční recepty v moderním designu, dokázala se prosadit nejen v regionálním měřítku, ale i celostátně (prodej výrobků v prostorách mezinárodního letiště v Praze). Inspirativní je např. inovativní projekt z Rakouska, v rámci kterého spolupracuje 8 místních farem – producentů brambor, kteří řeší společně balení, marketing a odbyt brambor z regionu Sauwald a jež z pěstovaných brambor vyrábí regionální produkt - sauwaldwodku.

Velmi dobrý a inspirativním příkladem podpory místního trhu jsou farmářské trhy v Šumperku, které jsou organizovány místní Okresní agrární komorou a mají vysokou kvalitu, transparentnost, dohled a strukturu zboží. Farmářské trhy napomáhají s odbytem místní zemědělské, potravinářské i řemeslné produkce.

6.3.2 Zdravé životní prostředí

Oblast specifického cíle: 3. Zemědělství a životní prostředí

Specifický cíl: ZaŽP 3.2 Zdravé životní prostředí

Cílem je ochrana a zvyšování kvality životního prostředí v souladu s principem udržitelného rozvoje. Kvalitní životní prostředí je předpokladem pro zdravé obyvatele regionu a zvyšuje atraktivitu území pro život, práci, investice a také atraktivitu z hlediska cestovního ruchu.

Opatření: ZaŽP 3.2.1 Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí

Zahrnuje omezování emisí základních znečišťujících látek do ovzduší s důrazem na využití inovativních environmentálně šetrných způsobů výroby energie včetně obnovitelných zdrojů energie a energetických úspor. Součástí je také ekologická doprava.

Aktivita: ZaŽP 3.2.1.1 Zlepšování kvality ovzduší

Doplňování a inovace systémů sledování a hodnocení imisní zátěže. Systémy zahrnují technické vybavení pro měření kvality ovzduší, zajištění sběru dat, jejich zpracování, následné hodnocení a prezentaci výsledků.

Aktivity zaměřené na rozvoj ekologické dopravy – budování, obnova, síťování cyklotras a cyklostezek včetně doprovodných opatření (např. odpočívadla, informační a propagační opatření), podpora alternativních způsobů dopravy (např. elektromobily, elektrokola, systémy sdílení).

Aktivita: ZaŽP 3.2.1.2 Omezování emisí

Využití nových environmentálně šetrných způsobů výroby energie a technická řešení na zdrojích znečišťování ovzduší. Zahrnuje také podporu rekonstrukcí a instalací zdrojů tepla (nízkoemisní spalovací zdroje) a zlepšování energetických vlastností obálky budov. Podpora výměny tepelných zdrojů na lokální úrovni i individuálně pro rodinné domy.

Výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšení využívání obnovitelných zdrojů - s důrazem na místní energie pro výrobu tepla, elektřiny, ohřev vody a kombinované výroby tepla a elektřiny. Aplikace technologií na využití odpadního tepla.

Dále aktivity snižující prašnost – výsadba a regenerace izolační zeleně oddělující obytnou zástavbu od průmyslových staveb či komerčních areálů nebo frekventovaných dopravních koridorů, pořízení strojů a příslušenství na úklid komunikací za účelem snížení prašnosti.

Aktivita: ZaŽP 3.2.1.3 Omezování spotřeby energií

Modernizace výrobních technologií, bytů či veřejných zařízení (úřady, kulturní domy, osvětlení, koupaliště), které mají za následek úsporu elektrické či jiné formy energie (tepelná).

Opatření: ZaŽP 3.2.2 Vodní hospodářství a protipovodňová ochrana

Zahrnuje rozšíření a zkvalitnění systémů sloužících k odvádění a čištění odpadních vod, dále zajištění zásobování kvalitní pitnou vodou rozšířením vodovodních sítí sloužících veřejné potřebě a rekonstrukcí sítí stávajících. Dále systémová opatření pro ochranu a prevenci před povodněmi a zajištění kvalitního informačního systému.

Aktivita:ZaŽP 3.2.2.1 Snížení znečištění vod

Zahrnuje výdaje na výstavbu/ rekonstrukci a intenzifikace čistíren odpadních vod nebo zajištění odpovídajícího přiměřeného čištění vod a stokových systémů sloužících veřejné potřebě, dále biologická a technická opatření k trvalému snížení vnosu nutrientů způsobujících eutrofizaci povrchových vod, zejména v povodích nádrží využívaných k vodárenským účelům a ke koupání, odstraňování nutrientů na komunálních ČOV, vodní díla k zachycení sedimentů

Aktivita:ZaŽP 3.2.2.2 Zlepšení jakosti pitné vody

Zahrnuje výdaje na výstavbu, rekonstrukce a intenzifikace úpraven vody a zdrojů pitné vody, dále výstavbu, rekonstrukci a dostavbu přivaděčů a rozvodných sítí pitné vody a souvisejících objektů. Důraz je kladen na možnost spolupráce obcí při budování ČOV, síťování.

Realizace opatření podporující šetrné hospodaření v místech s pitnou vodou za účelem ochrany kvality pitné vody.

Aktivita:ZaŽP 3.2.2.3 Omezování rizika povodní a eroze

Realizace opatření podporující přirozený tlumivý rozliv povodní v nivách a retenci srážkových vod formou tzv. biotechnických opatření prováděných přírodě blízkým způsobem prováděných v krajině včetně zařízení a technologií na údržbu těchto protipovodňových opatření např. průsaky, průtahy, úpravy koryt vodních toků výstavbu poldrů nebo soustavy poldrů s revitalizací toků a niv v zátopě.

Dále budování, rekonstrukce a modernizace staveb povodňové ochrany (poldry, přehrad, kanály aj.) a systému předpovědi povodňové služby a hlášené povodňové služby, včetně budování a modernizace měřících stanic, budování a modernizace varovných a výstražných systémů ochrany před povodněmi, včetně systémů obrazového sledování rizikových míst na vodních tocích a na vodních dílech.

Opatření:ZaŽP 3.2.3 Odpady a ekologické zátěže

Opatření je zaměřeno na snížení produkce odpadů, zvýšení podílu využívaných odpadů na základě podpory odděleného sběru odpadů, budování třídících linek a zařízení na recyklaci odpadů, systémů na podporu odděleně sbíraných a následně využívaných specifických druhů odpadů.

Aktivita:ZaŽP 3.2.3.1 Prevence vzniku odpadů

Podpora aktivit výrobců, obcí a obchodníků v oblasti prevence vzniku odpadů, a to formou modernizace výroby, skladování, balení či úpravami systému nakládání s odpady, tak aby byl omezen vznik odpadů či komunálních odpadů. Například se může jednat o rozvoj zahradního/domovního kompostování, prodeje zboží bez obalů, druhotné využívání oděvů, nábytku, elektrospotřebičů a jiných věcí.

Aktivita:ZaŽP 3.2.3.2 Zkvalitnění nakládání s odpady

Investice do obecních, firemních a především regionálních systémů nakládání s odpady a jeho materiálového, mechanicko-biologického či energetického využití či úpravy. Zkvalitňování systémů odděleného sběru, technologie a zařízení pro skladování a manipulaci s odpady – systémy pro separaci a svoz odpadů, bioodpadů, nebezpečných komunálních odpadů, jako jsou sběrné dvory, překladiště a sklady komunálních odpadů. Zařízení na úpravu nebo využívání odpadů, zejména na třídění, úpravu a recyklaci odpadů.

Aktivita:ZaŽP 3.2.3.3 Management a spolupráce při nakládání s odpady

Aktivity podporující sdílení informací a know-how mezi úvodci odpadu (obce, zemědělci a podnikatelé), realizace společných projektů, veřejných zakázek a výstavba chybějící infrastruktury (např. kompostárny, třídičky). Dále pak aktivity umožňující efektivnější management odpadového hospodářství (vážení popelnic) a s tím spojený motivační systém pro občany obcí za kvalitní třídění odpadů. Důležitou součástí těchto projektů je osvěta a informační kampaně zaměřené na obyvatele regiony směřující k recyklační společnosti.

Aktivita:ZaŽP 3.2.3.4 Odstraňování starých ekologických zátěží

Realizace průzkumných prací, analýz rizik, sanace vážně kontaminovaných lokalit

Opatření:ZaŽP 3.2.4 Příroda a krajina

Opatření zahrnuje zvyšování ekologické stability krajiny a zastavení poklesu biodiverzity

Aktivita:ZaŽP 3.2.4.1 Podpora biodiverzity

Obnova a ochrana přírodních a přírodě blízkých biotopů a ohrožených rostlinných a živočišných druhů, posilování biologické rozmanitosti na úrovni stanovišť a snižování antropogenních vlivů na přírodu a krajinu.

Zahrnuje opatření směřující ke zvyšování adaptivních schopností ekosystémů a druhů na rostoucí fragmentaci krajiny, další antropogenní vlivy a na zátěžové faktory životního prostředí včetně opatření v souvislosti s péčí o handicapované živočichy a opatření pro obnovu a výstavbu návštěvnické infrastruktury.

Aktivita:ZaŽP 3.2.4.2 Obnova krajinných struktur

Obnova ekologicky významných krajinných struktur. Zvyšování počtu a plochy založených a obnovených krajinných prvků a prvků územních systémů ekologické stability, zlepšení přírodních poměrů v lesích.

Aktivity v rámci schválených komplexních pozemkových úprav zaměřených na výsadby zeleně v krajině a ochranu půdy, příprava a realizace prvků územních systémů ekologické stability, zakládání a obnova krajinných prvků (výsadba a obnova remízů, alejí, soliterních stromů, větrolamů atd.), běhových porostů a historických krajinných struktur (vč. polních cest a ošetření stromů ve významných alejích), péče o památné stromy, opatření k zachování a celkovému zlepšení přírodních poměrů v lesích, vymezených regionálních a nadregionálních biocentrech územních systémů ekologické stability, a to dosažením druhové a prostorové skladby porostů, odpovídající místním přírodním podmínkám

Aktivita:ZaŽP 3.2.4.3 Optimalizace vodního režimu krajiny

Náprava vodních toků, nevhodných odvodnění a jiných zásahů negativně ovlivňujících vodní režim v krajině, zvyšování retenční schopnosti krajiny a snížení výskytu negativních vlivů vodní eroze a sucha. Realizace opatření příznivých z hlediska krajinné a ekosystémové diverzity vedoucí ke zvyšování retenční schopnosti krajiny, ochraně a obnově přirozených odtokových poměrů a k omezování vzniku rizikových situací, zejména povodní (podpora přirozených rozlivů v nívních plochách, opatření ke zlepšení morfologie vodních složek krajiny podle Rámcové směrnice o vodách, budování a obnova retenčních a akumulacních prostor, které neslouží k chovu ryb nebo slouží jen k takovému chovu ryb, který neoslabí ekologické funkce nádrží, výstavba poldrů nebo soustavy poldrů o celkovém objemu do 50.000 m³ atd.)

Opatření: ZaŽP 3.2.5 Environmentální vzdělávání a osvěta

Budování infrastruktury environmentální vzdělávání, výchovy a osvěty, včetně materiálního a provozního zázemí pro realizaci programů environmentálního vzdělávání. Důraz bude kladen na praktická řešení v EVVO výchově – učebny, aktivity v přírodě, praktické ukázky. V rámci opatření budou podporovány i akce s náplní EVVO, dále spolupráce, partnerství a výměna zkušeností v EVVO a budování naučných prvků a stezek.

Aktivita: ZaŽP 3.2.5.1 Rozvoj infrastruktury pro realizaci environmentálních vzdělávacích programů, poskytování environmentálních informací

Zahrnuje novou výstavbu rekonstrukce, dostavbu nebo přístavbu stávajících objektů (např. školící střediska, environmentální učebny), technické vybavení a také tvorbu materiálů a pomůcek drobného charakteru, také výdaje spojené s pořízením informačních a komunikačních technologií. Aktivity zaměřené na vznik naučných prvků a stezek – budování, obnova, síťování včetně doprovodných opatření (např. mobiliář, informační a propagační opatření)

Indikátory pro Specifický cíl: ZaŽP 3.2 Zdravé životní prostředí

Ukazatel	Charakteristika	KÓD	Jednotka	Zdroj
Počet stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší, u kterých bylo provedeno opatření ke snížení emisí	Počet všech stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší, u kterých bylo provedeno opatření ke snížení emisí	36101	Stacionární zdroje	
Odhadované roční snížení emisí skleníkových plynů	Hrubé celkové snížení emisí skleníkových plynů (v ekvivalentu CO ₂ , tisíc tun za rok) v důsledku intervencí financovaných ESI fondy.	36010	Tuny ekvivalentu CO ₂ /rok	IROP; OP PIK; OP PPR; OP ŽP
Počet obyvatel chráněných opatřeními proti povodním	Počet obyvatel lépe chráněných proti povodním pomocí realizovaných opatření	43200	osoby	OPŽP
Délka vybudovaných kanalizací	Délka vybudovaných kanalizačních sítí pro veřejnou potřebu (včetně přípojek).	42201	Km	OPŽP
Kapacita pro předcházení vzniku komunálních odpadů	Celkové množství výrobků z domácností připravených k opětovnému použití. Opravené nebo upravené, již nevyužívané výrobky, které se vracejí zpět do systému – jsou opět užívány spotřebiteli, tzn. že se nikdy nestaly odpadem. (Data získaná od žadatele při předložení podpořených projektů).	40110	t/rok	OP ŽP
Kapacita podpořených zařízení pro materiálové využití komunálního odpadu	Kapacita nově vybudovaných zařízení na materiálové využití komunálního odpadu/navýšení kapacity modernizovaných stávajících zařízení na materiálové využití odpadu v daném roce.	40107	t/rok	OP ŽP
Nově vytvořená kapacita systémů	Kapacita nově vybudovaných a navýšení kapacity stávajících systémů na třídění a	40103	t/rok	OP ŽP

separace a svozu všech odpadů	svoz všech odpadů uvedená v tunách (množství) vyříděných a svezonych odpadů v daném roce.			
Počet lokalit, kde byly posíleny ekosystémové funkce krajiny	Počet lokalit, na kterém došlo realizací opatření k posílení přirozených funkcí krajiny, tedy k obnově přirozeného či přírodě blízkého stavu části krajiny způsobem, který účinně posiluje ekologickou stabilitu a biodiverzitu, zlepšuje vodní režim.	45415	lokality	OPŽP
Počet projektů zaměřených na změnu krajinného rázu, fragmentace krajiny a její retenční schopnosti	Počet projektů, které přispějí ke změně krajinného rázu, fragmentaci krajiny, obnově a zlepšení vodního režimu krajiny a její stabilitě.	42500	počet projektů	EUS ČR-PL
Počet projektů zaměřených na environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu	Počet projektů, zahrnujících EVVO pro podporu udržitelného rozvoje, zaměřených na řešení nejzávažnějších problémů životního prostředí (například zněčištění ovzduší z lokálních topenišť, nakládání s odpady a další).	48001	počet projektů	EUS ČR-PL

Vazba specifického cíle ZaŽP 3.2 na místní a nadregionální strategie a problémy v území

Implementace strategie v rámci specifického cíle ZaŽP 3.2 je přínosem pro cíle Státní politiky životního prostředí, Státního programu ochrany přírody a krajiny ČR, Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR či Národního akčního plánu k zajištění udržitelného používání pesticidů a to zejména s ohledem na to, že jednou z priorit je podpora udržitelného zemědělství, zejména ekologického. Zastřešujícím cílem ekologického zemědělství, který je jednou z priorit v rámci strategie, je ochrana životního prostředí.

Hlavním krajským dokumentem vztahujícím se k udržitelnému životnímu prostředí a zemědělství je Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje z roku 2015, který ve své návrhové části B.1.2 obsahuje prioritu E) Udržitelný rozvoj, která je plně v souladu s výše uvedeným specifickým cílem **ZaŽP 3.2**. Důležitým krajským strategickým dokumentem týkajícím se tohoto specifického cíle je i Plán odpadového hospodářství Olomouckého kraje, jehož cíle závazné části jsou v souladu s touto strategií MAS Horní Pomoraví.

Inovace, integrace a inspirace pro implementaci specifického cíle ZaŽP 3.2

Inspirativní je rakouský příklad v regionu Západního Štýrska, kde partneři MAS Horní Pomoraví v roce 2014 viděli úspěšné výsledky projekt přechodu od místních topenišť s vysokými emisemi na centrální systém vytápění biomasou a obnovitelnými zdroji v regionu Murau.

Pro dobré příklady není třeba chodit daleko. V oblasti odpadového hospodářství je pro severní území MAS Horní Pomoraví inspirací systém nakládání s odpady na území Mikroregionu Zábřežsko, který má nadprůměrné výsledky v oblasti třídění a nakládání s odpady.

Inovativní projekt v oblasti vzdělávání, výchovy a osvěty environmentálního vzdělávání realizovala základní škola v Bohdíkově – vybudovala přírodní učebnu se záhony s využitím moderních prvků pro sledování počasí (meteorologická stanice s on-line přenosem dat), pořízeny byly nejen herní prvky, ale také například kompostéry.

6.4 Popis opatření specifických cílů v oblasti Rozvoj obcí

6.4.1 Spokojený život obyvatel v obcích a kvalitní obecní infrastruktura

Oblast specifického cíle: 4. Rozvoj obcí

Specifický cíl: RO 4.1 Spokojený život obyvatel v obcích a kvalitní obecní infrastruktura

Cíl je zaměřen na rozvoj základní technické infrastruktury včetně vodohospodářské a zlepšení vzhledu obcí a životních podmínek obyvatel v nich, zvýšení atraktivity obcí pro bydlení i podnikání. Dále na zajištění občanského vybavení a služeb v oblasti veřejné správy, školství, zdravotnictví, kultury a sociálních služeb, spolkových činností, péče o děti a tělovýchovy a sportu.

Opatření:RO 4.1.1 Zlepšení technické infrastruktury a vzhledu obcí

Zahrnuje novou výstavbu / obnovu místních komunikací, technické infrastruktury, veřejných prostranství, včetně osvětlení, parkovišť a parkových úprav.

Aktivita:RO 4.1.1.1 Výstavba a obnova místních komunikací

Stavební výdaje na novou výstavbu / obnovu místních chodníků a účelových komunikací jejich součástí a příslušenství (např. všechny konstrukční vrstvy komunikací a krajnic, zpomalovací prahy, propustky, mostky, lávky pro chodce nebo cyklisty, příkopy a jiná povrchová odvodňovací zařízení, slouží-li výlučně k odvádění povrchových vod z této komunikace, dopravní značky a značení, zábradlí a svodidla). Výdaje na opatření umožňující bezbariérový pohyb po komunikacích a značení ulic.

Obnova a/nebo výstavba čekáren na zastávkách hromadné dopravy, točen, zálivů, odstavných parkovišť či bike boxů.

Aktivita:RO 4.1.1.2 Budování a obnova sítí technické infrastruktury

Výdaje na budování a/nebo obnovu sítí technické infrastruktury – veřejný rozhlas, veřejné osvětlení, veřejný internet, kabelová televize, lokální optické sítě, kamerové systémy. Zahrnuje také aktivity spojené s budováním inženýrských sítí pro novou výstavbu rodinných domů a občanské vybavenosti.

Aktivita:RO 4.1.1.3 Obnova veřejných prostranství obce, parkové úpravy a parkoviště

Výdaje na obnovu veřejných prostranství obce (např. návsi, tržiště, parků), oplocení a venkovního mobiliáře (lavičky, stoly, odpadkové koše, stojany na kola, zábradlí, úřední desky, informační panely vyjma panelů týkající se publicity projektu), obnova/doplnění nových prvků na veřejná prostranství (např. estetické prvky, herní prvky – aktivity lze zaměřit pouze na solitérní prvky, které slouží k dotvoření celkového charakteru veřejného prostranství), obnova a/nebo výstavba čekáren na zastávkách hromadné dopravy.

Výdaje na parkové úpravy (terénní úpravy, ohumusování, zatravnění včetně nákladů na osivo, nákup a výsadba dřevin) v zastavěném území obce (intravilánu).

Stavební výdaje na zpevnění ploch a pokládka zpevněných ploch a dlažeb, zejména pro vodu propustných (nezbytné přístupové komunikace, odstavné a manipulační plochy, neplacená parkoviště, plochy stavenišť kontejnerů pro komunální odpad)

Aktivita:RO 4.1.1.4 Nákup komunální techniky

Výdaje na pořízení komunální techniky související s údržbou veřejných prostranství a komunikací.

Opatření:RO 4.1.2 Zkvalitnění vodohospodářské infrastruktury

Zajištění sítí základní vodohospodářské infrastruktury pro obyvatele obcí – vodovody, kanalizace, ČOV pro veřejné potřeby

Aktivita:RO 4.1.2.1 Výstavba a zkapacitnění vodovodů

Stavební a technologické výdaje na novou výstavbu a modernizaci vodovodů včetně vodovodních přípojek do délky 50 m pro veřejnou potřebu, vodních zdrojů (kopané nebo vrtané studny, vrty včetně vystrojení, jímací zářezy, přivaděč ze skupinového vodovodu) a souvisejících objektů (čerpací stanice, úpravný vody, vodojemy, hydranty) včetně doprovodných sítí technické infrastruktury. Výdaje na nákup technologií, informační a komunikační technologie.

Aktivita:RO 4.1.2.2 Výstavba a zkapacitnění kanalizací

Stavební a technologické výdaje na novou výstavbu či modernizaci kanalizací včetně kanalizačních přípojek do délky 50 m pro veřejnou potřebu včetně dešťových kanalizací. Výdaje na informační a komunikační technologie.

Aktivita:RO 4.1.2.3 Výstavba, modernizace a intenzifikace čistíren odpadních vod

Stavební a technologické výdaje na novou výstavbu čistíren odpadních vod (ČOV): mechanicko-biologické ČOV; kořenové ČOV; biologické ČOV; domovních ČOV včetně provozních budov, doprovodných sítí technické infrastruktury pro ČOV, oplocení a výdajů na nezbytné úpravy recipientu.

Výdaje na nákup strojů, technologie, hardware, software, vybavení souvisejících s projektem na výstavbu ČOV a další včetně inovačních technologií - stavební výdaje na zpevnění ploch a pokládka zpevněných povrchů a dlažeb, zejména pro vodu propustných (komunikace, chodníky, odstavné a manipulační plochy)

Opatření:RO 4.1.3 Zkvalitnění občanského vybavení a služeb

Zahrnuje novou výstavbu a obnovu objektů kulturní, vzdělávací, volnočasové, sociální infrastruktury a infrastruktury veřejné správy a péče o děti. Zahrnuje stavební výdaje na budování a obnovu objektů a také související stavební výdaje na stavební obnovu a/nebo novou výstavbu sítí technické infrastruktury v nezbytném rozsahu pro realizaci projektu (např. vodovodní a kanalizační přípojky do 50m, přípojky elektřiny, plynu), dále související stavební výdaje na zpevnění ploch a pokládku zpevněných povrchů a dlažeb (např. plochy pro trhy a jarmarky, odstavné a manipulační plochy, parkoviště, přístupové komunikace, chodníky) v souvislosti s projektem, související výdaje na parkové úpravy, související výdaje na nezbytné oplocení, související výdaje na nákup technologie, zařízení, vybavení, hardware, software souvisejících s projektem.

Aktivita:RO 4.1.3.1 Budování a obnova kulturní infrastruktury

Stavební výdaje na obnovu (rekonstrukce, modernizace, statické zabezpečení), budov, ploch, včetně rozvodů, vytápění a sociálního zařízení k zajištění občanského vybavení a služeb pro kulturní a spolkovou činnost (např. centra společenského života, kulturní a spolkové domy, knihovny, divadla, kina, IC, vnitřní a venkovní kulturní areály)

Aktivita:RO 4.1.3.2 Budování a obnova infrastruktury veřejné správy a veřejných služeb

Stavební výdaje na obnovu (rekonstrukce, modernizace, statické zabezpečení), budov, ploch, včetně rozvodů, vytápění a sociálního zařízení k zajištění výkonu veřejné správy – modernizace objektů v majetku obcí, včetně zateplování budov.

Budování bezbariérových přístupů do objektů obcí, dále také např. obnova hasičáren, rekonstrukce objektů veřejných hřbitovů.

Nákup zařízení umožňující alternativní zajištění veřejných služeb – rozvoz, dovoz apod.

Aktivita:RO 4.1.3.3 Budování a posilování kapacit JDH a obcí pro krizové situace

Aktivita směřující k posílení personálních a technických kapacit jednotek dobrovolných hasičů a zařízení umožňující včasnou informovanost veřejnosti a řešení následků veder, dlouhodobého sucha, povodní, námraz, vichřic a nedostupnosti energií.

Indikátory pro Specifický cíl: RO 4.1 Spokojený život obyvatel v obcích a kvalitní obecní infrastruktura

Ukazatel	Charakteristika	KÓD	Jednotka	Zdroj
Celková délka rekonstruovaných nebo modernizovaných silnic	Délka rekonstruovaných silnic v kilometrech, kde se zvýšila kvalita a/nebo kapacita (včetně bezpečnostních standardů).	72300	Km	IROP, OP D; EÚS ČR-Polsko
Délka vybudovaných kanalizací	Délka vybudovaných kanalizačních sítí pro veřejnou potřebu (včetně přípojek).	42201	Km	OPŽP
Návrhová kapacita nově vybudovaných a rekonstruovaných ČOV	Vyjadřuje návrhovou/projektovou kapacitu čistírny, která je jedním ze základních ukazatelů a představuje počet ekvivalentních obyvatel, které je možné napojit na novou/rekonstruovanou ČOV	42205	Ekvivalentní obyvatelé	OPŽP
Počet elementů infrastruktury zpřístupňující/ zvyšující využití přírodního a kulturního dědictví	Element je zde chápán jako konkrétní, zpravidla hmotný prvek nebo soustava dílčích prvků, který zpřístupní / usnadní poznání a využití konkrétní součásti společného přírodního a kulturního dědictví.	91001	Elementy	EÚS ČR-Polsko
Počet podpořených polyfunkčních komunitních center	Jedná se o podpořená veřejná víceúčelová zařízení, v nichž se setkávají členové komunity za účelem realizace sociálních, vzdělávacích, kulturních a rekreačních aktivit s cílem zlepšit sociální situaci těchto jednotlivců i komunity jako celku.	55101	zařízení	IROP
Počet podpořených komunitních center	Komunitním centrem se rozumí veřejně přístupné zařízení, které vzniklo za účelem uskutečňování aktivit komunitní sociální práce.	55102	zařízení	OP Z
Počet nové techniky a věcných prostředků složek IZS	Jedná se o počty nově pořízené techniky a věcných prostředků složek IZS v "exponovaných územích" s tím, že za "věcný prostředek" je považován prostředek a vybavení k ochraně, záchraně a evakuaci osob a prostředky	57001	Sety	IROP

	používané při činnosti jednotek složek IZS při záchranných a likvidačních pracích, při ochraně obyvatelstva a při zajištění veřejného pořádku.			
Počet nových a modernizovaných objektů sloužících složkám IZS	Jedná se o počet nových a/nebo modernizovaných „objektů“. Za nové a/nebo modernizované objekty jsou považovány takové objekty, které jsou nově vybudované a/nebo, u kterých došlo k vybudování některých jejich částí a/nebo jejich výcvikových či vzdělávacích pracovišť a/nebo prošly stavebně technickými úpravami či byly vybaveny technikou, technologiemi či věcnými prostředky.	57501	Objekty	IROP

Vazba specifického cíle RO 4.1 na místní a nadregionální strategie a problémy v území

Hlavním krajským dokumentem vztahujícím se k rozvoji obcí poté co pozbyla platnost Koncepce rozvoje venkova Olomouckého kraje je hlavním dokumentem Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje z roku 2015, který ve své návrhové části B.1.2 obsahuje prioritu E) Udržitelný rozvoj, který se vztahuje mimo jiné k vodohospodářské infrastruktuře, krizovému řízení a protipovodňovým opatřením, a je tak plně v souladu s výše uvedeným specifickým cílem RO 4.1.

Inovace, integrace a inspirace pro implementaci specifického cíle RO 4.1

Obec Bohuňovice ležící u Olomouce vytvořila ve své obci optickou síť pro potřeby občanů a komunikaci s občany a podnikateli, která je následně provozována soukromou společností pro poskytování vysokorychlostního internetu a televize.

Obec Dolní Žitovice svým občanům poskytuje dotaci na pořízení domovní čističky, pokud jejich rodinný dům není možné připojit na stávající kanalizaci a to z důvodu, aby zamezili přepadu splašků do místních vodních toků.

6.4.2 Bezpečná doprava a dopravní dostupnost

Oblast specifického cíle: 4. Rozvoj obcí

Specifický cíl: RO 4.2 Bezpečná doprava a dopravní dostupnost

Cílem je bezpečná a optimalizovaná doprava v rámci regionu.

Cíl je také zaměřen na zkvalitnění dopravní dostupnosti mezi obcemi a dopravy do regionálních center (obyvatel za prací, za službami), dále na zajištění návaznosti spojů (vlak, autobus) a doplnění dopravních mezer souvisejících se specifickou nabídkou regionu (cyklobusy, školní busy, skibusy, lodibusy, turistibusy apod. pro jiné veřejné služby).

Opatření: RO 4.2.1 Bezpečná doprava

Zahrnuje opatření zvyšující bezpečnost provozu/pohybu na komunikacích a také budování samostatných stezek, či cyklostezek, sloužících především pro pohyb místních obyvatel mezi obcemi.

Aktivita: RO 4.2.1.1 Umísťování bezpečnostních prvků

Budování a obnova bezpečnostních prvků – zahrnuje budování přechodů pro chodce, zpomalovacích pruhů, světelných brzd, monitorovacích systémů apod.

Aktivita:RO 4.2.1.2 Budování stezek a cyklostezek

Budování bezpečných komunikací pro pěší a cyklisty. Jedná se o novou výstavbu / obnovu stezek, cyklostezek a jejich součástí a příslušenství (např. všechny konstrukční vrstvy, propustky, mostky, příkopy a jiná povrchová odvodňovací zařízení, slouží-li výlučně k odvádění povrchových vod z této stezky/ cyklostezky, dopravní značky a značení, zábradlí a svodidla). Výdaje na odpočinková místa včetně mobiliáře a umístování informačních tabulí.

Opatření:RO 4.2.2 Dopravní dostupnost

Zajištění optimální dopravní dostupnosti především vzhledem k potřebám obyvatel při cestách do škol, do práce či za službami. Dále reaguje na potenciál regionu v oblasti cestovního ruchu a specifickým potřebám dopravy s tím související – provoz cyklobusů, skibusů, lodibusů, turistibusy apod...

Aktivita:RO 4.2.2.1 Optimalizace spojů

Mapování, analýza a optimalizace dopravní dostupnosti mezi obcemi navzájem, mezi obcemi a regionálními centry. Doplnění chybějících spojů alternativními spoji. Nákup technického vybavení pro dopravce (zařízení pro cyklobusy, školní busy, skibusy, lodibusy, turistibusy apod....).

Aktivita:RO 4.2.2.2 Inovace v nákladní dopravě

Aktivita umožňující šetrnější formy dopravy (především železniční, elektromobilita či silniční s nízkou spotřebou a emisemi) a rozvoj dopravních systémů a telematiky, které sníží intenzitu tranzitní silniční dopravy či emise (GPS navigace, optimalizace tras). To znamená rozvoj překladišť pro železniční dopravu, dobíjecí stanice pro elektromobily a jiných aktivit s tím spojených.

Aktivita:RO 4.2.2.3 Alternativní formy dopravy

Tvorba podmínek pro rozvoj elektromobility a sdílení dopravní prostředků (senior-taxi, spolujízda, car-sharing, bike-sharing), což znamená vznik zázemí (parkoviště, úschovny, půjčovny), webových a ICT nástrojů, ale také samotné pořízení dopravních prostředků a koordinace a provozování systémů.

Indikátory pro Specifický cíl: RO 4.2 BEZPEČNÁ DOPRAVA A DOPRAVNÍ DOSTUPNOST

Ukazatel	Charakteristika	KÓD	Jednotka	Zdroj
Počet realizací vedoucích ke zvýšení bezpečnosti v dopravě	Počet realizací (akcí) investičního charakteru (např. stavebních, instalací ICT) v rámci projektů s tím, že jejich realizace povede ke zvýšení parametrů bezpečnosti např. veřejné, cyklistické a pěší dopravy a/nebo ke zlepšení informovanosti účastníků dopravy se sníženou schopností pohybu nebo orientace apod.	75001	Realizace	IROP
Počet nových nebo rekonstruovaných přestupních terminálů ve veřejné dopravě	Počet nových nebo zrekonstruovaných přestupních terminálů veřejné hromadné dopravy	75201	Terminály	IROP

Počet nově pořízených vozidel pro veřejnou dopravu	Počet nově pořízených vozidel určených pro veřejnou dopravu v rámci projektu.	74801	Vozidla	IROP
Počet osob přepravených veřejnou dopravou	Podíl veřejné osobní dopavy (hromadné dopavy), vyjádřené jako součet „silniční a železniční dopavy“ měřené v osobokilometrech - na - celkových výkonech v osobní (např. individuální) dopravě měřené v osobokilometrech. Výsledná hodnota musí být uvedena v %.	75120	%	IROP

Vazba specifického cíle RO 4.2 na místní a nadregionální strategie a problémy v území

Hlavním krajským dokumentem vztahujícím se k dopravě je Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje z roku 2015, který ve své návrhové části B.1.2 obsahuje prioritu D) Dopravní dostupnost a obslužnost, která je plně v souladu s výše uvedeným specifickým cílem RO 4.2.

Konkrétnějším krajským dokumentem k tématu cyklodopravy je Územní studie rozvoje cyklistické dopravy Olomouckého kraje, která považuje také za svůj cíl rozvoj infrastruktury pro cyklodopravu na území MAS Horní Pomoraví. Bohužel je studie velmi neaktuální a v roce 2016 se chystá její aktualizace. Veřejná doprava v Olomouckém kraji podléhá strategickému řízení a zadání Koordinátora Integrovaného dopravního systému Olomouckého kraje.

Svazek obcí Regionu Ruda a Svazek obcí mikroregionu Zábřezsko mají své územní studie cyklodopravy a cyklostezek, které nejsou příliš aktuální, ale stále obcím a MAS mohou posloužit ke koordinaci svých projektů.

Inovace, integrace a inspirace pro implementaci specifického cíle RO 4.2

Inovaci a inspiraci ve zlepšování dopravní dostupnosti na venkově je příklad „senior taxi“ v Golčově Jeníkově, které je jedno z mála provozované na venkově a fungující neziskovou organizací Nadační fond Aktivních žen. Navíc řada obcí mimo režim IDSOK řeší svoz dětí do základních a mateřských škol, který financují ve svých finančních prostředcích. Inspirativním řešením je také „flexibus“ provozovaný Irskou MAS - Kilkenny LEADER Partnership, který je využívána pro dopravu seniorů či dětí ze zapadlých částí regionů či v čas, kdy veřejná doprava nejedí.

Inspiraci z městského prostředí je sdílení kol, koloběžek či elektrokol, které funguje v řadě měst Evropy, ale na venkově takřka vůbec. V Česku je nejrozšířenějším a velmi **inspirativním** projektem Rekola, které zajišťuje sdílení kol v Praze, Brně a jiných městech ČR.

6.4.3 Osvícená místní politika, partnerství a spolupráce

Oblast specifického cíle: 4. Rozvoj obcí

Specifický cíl: RO 4.3 Osvícená místní politika, partnerství a spolupráce

Cíl je zaměřen na zkvalitnění řízení regionu a posílení přímé demokracie, zvýšení soběstačnosti a sebevědomí místních komunit a regionu Horní Pomoraví dle hesla „Mysli globálně, jednej lokálně“. Osvícená místní politika umožňuje přímou seberealizaci jedinců (místních osobností, odborníků) v místní komunitě, je zdrojem slibné iniciativy a inovací. Regionální pohled je zcela přirozený, efektivní a pro rozvoj regionu slibný a v neposlední řadě konkurenceschopný. Posílením přímé demokracie dochází k ekonomickému pohybu, podpoře regionální ekonomiky, která má zpětně pozitivní vliv na potřeby regionu a veřejné dění. Podporuje také přirozeně veřejný život – volnočasové, kulturní a sportovní aktivity.

Díličím cílem je podpora aktivních lidí ve veřejné oblasti a posílení regionálního patriotismu.

Cílem je také lákavá prezentace regionu, rozvinutá partnerská spolupráce a zahraniční kontakty.

Opatření:RO 4.3.1 Vzdělávání místních leaderů

Opatření je zaměřeno na realizaci souhrnu aktivit (semináře, výměna příkladů dobré praxe, workshopy, exkurze, e-learning,...) s cílem zvyšování vědomostního, jazykového a osobnostního potenciálu lidí, kteří jsou aktivní ve veřejném životě a často plní funkci zastupitelů obcí.

Aktivita:RO 4.3.1.1 Vzdělávání místních leaderů, aktivních lidí ve veřejné oblasti a zastupitelů

Aktivity zahrnují vzdělávání, stáže, exkurze, přenos příkladů dobré praxe a další inovativní prvky vzdělávání. Aktivity zapojují veřejnost do komunitního života, zvyšování podílu jejich rozhodování v místních otázkách a v procesu plánování rozvoje obcí a regionu jako celku.

Opatření:RO 4.3.2 Prezentace regionu

Opatření napomáhá prezentovat region a obce v něm jako místo, kde je příjemné žít, podnikat a navštěvovat jej. Prezentace zahrnuje nejen aktivity prezentující region a atraktivity v něm, ale také podporu prezentace kvalitních místních výrobků, prezentace kvalitních služeb, příkladů dobré praxe v oblasti veřejné správy, neziskového i podnikatelského sektoru.

Aktivita:RO 4.3.2.1 Prezentace regionu

Aktivity zahrnují činnosti spojené s prezentací regionu, prezentací obcí, činnosti podnikatelů a neziskových organizací v nich. Jedná se např. o veletrhy, exkurze, konference, semináře, workshopy, přípravu tiskových i netiskových prezentačních materiálů, webové prezentace, softwarové nástroje pro prezentaci regionu.

Zahrnuje také aktivity prezentující podnikatelské příležitosti – průmyslové zóny, projekty na revitalizaci a nové využití brownfields, apod.

Aktivita:RO 4.3.2.2 Prezentace výrobků, služeb, zážitků z regionu

Aktivity spojené s prezentací regionálních výrobků, služeb, zážitků. Podpora rozvoje systému regionálního značení a dalších inovativních nástrojů pro prezentaci místních produktů, služeb a zážitků.

Opatření: RO 4.3.3 Partnerství, meziobecní spolupráce a přeshraniční spolupráce

Opatření rozvíjí partnerství a spolupráci obcí v rámci regionu, obcí s nadregionálními centry, dále podporuje aktivity přeshraniční spolupráce (rozvoj stávající spolupráce) a tvorbu nových zahraničních kontaktů nejen ve veřejném sektoru, ale také v rámci podnikatelských činností a činnosti neziskového sektoru.

Aktivita:RO 4.3.3.1 Meziobecní spolupráce

Projekty rozvíjející partnerství a spolupráci mezi obcemi v území MAS, které přispějí lepší informovanosti, neformální vazby a snížení administrativní zátěže obcí. Zahrnují aktivity spojené se vzájemným předáváním zkušeností, prohlubováním kontaktů včetně kulturních, volnočasových a vzdělávacích aktivit. Realizace společných (integrováných) projektů, které pomohou obcím se získáváním dotačních prostředků a sníží byrokratickou zátěž (ekonomické agendy, výběrová řízení, veřejné zakázky). Možnost vzniku (mikroregionálních) servisních center pro obce.

Aktivita:RO 4.3.3.2 Partnerství, přeshraniční spolupráce a zahraniční kontakty

Projekty rozvíjející partnerství a spolupráci obcí na nadregionální a mezinárodní úrovni. Zahrnují aktivity obcí z území MAS spojené se vzájemným předáváním zkušeností, prohlubováním kontaktů včetně kulturních, sportovních, volnočasových a vzdělávacích aktivit se zahraničními partnery (partnerskými obcemi). Projekty mohou být zaměřeny na prohlubování kontaktů veřejného, neziskového i podnikatelského sektoru a také na tvorbu dokumentů, které následně napomohou rozvoji regionu – např. mapování, analýzy apod. Aktivity zahrnují také činnosti spojené s tvorbou propagačních materiálů zaměřených na spolupráci, včetně odůvodněných jazykových mutací.

Indikátory pro Specifický cíl: RO 4.3 OSVÍCENÁ MÍSTNÍ POLITIKA, PARTNERSTVÍ A SPOLUPRÁCE

Ukazatel	Charakteristika	KÓD	Jednotka	Zdroj
Počet realizovaných společných mechanismů v oblasti vzdělávání	Mechanismem/opatřením se rozumí řešení nebo kombinace řešení připravených a/nebo realizovaných v rámci přeshraničního projektu, jež cílí na společné výzvy (potřeby či potenciály) v přeshraničním území v oblasti vzdělávání, včetně vazby na další oblasti.	54900	Mechanismy	EÚS ČR-Polsko
Míra účasti zaměstnaných v dalším vzdělávání (25-64let)	Podíl obyvatel ve věku 25-64 účastnících se dalšího vzdělávání na populaci ve věku 25-64 v %	60020	%	OP Z; PRV
T2 Celkový počet operací spolupráce podpořených v rámci opatření „spolupráce“	Součet dílčích výstupových ukazatelů (počet podpořených kooperačních činností)	93110	operace	PRV
Počet projektů meziobecní spolupráce	Projekty jejich partnerem je více obcí či jehož nositelem je svazek obcí.	-	projekt	OPZ, EÚS ČR-Polsko, IROP, OPŽP, OPVWV, PRV

Počet projektů Česko-Polské spolupráce	Počet projektů předložených do programu Interreg VA (EÚS ČR-Polsko) z území MAS Horní Pomoraví	-	projekt	EÚS ČR-Polsko
--	--	---	---------	---------------

Vazba specifického cíle RO 4.3 na místní a nadregionální strategie a problémy v území

Hlavním krajským dokumentem vztahujícím se k rozvoji místního řízení (politiky) a partnerství je opět Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje z roku 2015, který ve návrhové části B.1.2 obsahuje prioritu F) Efektivní správa území, která obsahuje cíl plně využít potenciálu místních akčních skupin a dobrovolných svazků obcí a efektivně hospodařit s veřejnými prostředky kraje i obcí, což je plně v souladu s výše uvedeným specifickým cílem RO 4.3.

Jiné místní či regionální strategie se k tomuto tématu nevztahují.

Inovace, integrace a inspirace pro implementaci specifického cíle RO 4.3

V oblasti vzdělávání místní leaderů jsou **inspirací** projekty Sdružení místních samospráv zaměřené na osvětu starostů a vytvoření podmínek pro uplatnění moderních ICT nástrojů či projekt Národní sítě venkovských komunitních škol zaměřený na osvětu místních lídrů v oblasti práce s komunitou „Rovné příležitosti ve venkovských místních partnerstvích“.

Meziobecní spolupráce není v ČR systematicky řešena, ale přesto řada obcí zajišťuje veřejné služby společně se sousedními obcemi, jako provozování sběrných dvorů a kompostáren (např. Svazek obcí Jilemnicko, TS Jeseník aj.). Svazek obcí pro hospodaření s odpady, který dokonce sdružuje 59 obcí z Olomouckého a Zlínského kraje od roku 1993 sváží odpad v okolí města Bystřice pod Hostýnem. Rakouský model meziobecní spolupráce v odpadovém hospodářství, který řada starostů z MAS Horní Pomoraví viděla na exkurzi v roce 2014, je systematictější a propracovanější.

Velmi inspirativní v oblasti meziobecní spolupráce je provozování servisních center v ORP Pacov provozovaný Svazkem obcí mikroregionu Stražiště či v ORP Tišnov kde funguje Poradenské a servisní centrum pod DSO Tišnovsko. Tyto Svazky obcí zajišťují pro obce pomoc s administrací evropských projektů, výběrových řízení, sociálními službami či zmíněným odpadovým hospodářstvím.

6.5 Popis opatření specifických cílů v oblasti Cestovní ruch a kulturní dědictví

6.5.1 Rozvinutý a živý cestovní ruch

Oblast specifického cíle: 5. Cestovní ruch a kulturní dědictví

Specifický cíl: CR a KD 5.1 Rozvinutý a živý cestovní ruch

Cílem je široká nabídka atraktivit a zároveň kvalitní nabízené služby cestovního ruchu, které návštěvníky do regionu přilákají a přimějí je zde zůstat na vícedenní pobyt a také se vrátit, což napomůže rozvoji regionální ekonomiky a efektivnímu využití místního potenciálu.

V rámci cíle jsou podporovány ubytovací a doprovodná stravovací zařízení a také zařízení pro sport, zábavné a relaxační aktivity a doprovodná infrastruktura a služby, dále budování pěších tras, cyklotras, hippostezek, lyžařských tras a dalších tematických stezek.

Důraz je kladen na zachování jedinečnosti přírody regionu a ocenění originálních a kreativních lidských činností, které jsou charakteristické pro region a dotváří ojedinělý obraz regionu a jsou zároveň v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje.

Opatření: CR a KD 5.1.1 Infrastruktura cestovního ruchu

Opatření je zaměřeno na investiční výdaje související s budováním a obnovou ubytovacích a doprovodných stravovacích zařízení, dále zařízení pro sport, zábavné a relaxační aktivity. Opatření reaguje také na potřeby sociálně slabší kategorie návštěvníků a návštěvníků se specifickými potřebami (rodiny s dětmi, senioři apod.)

Aktivita: CR a KD 5.1.1.1 Ubytování, sport, zábava a relaxace

Zahrnuje náklady na výstavbu/rekonstrukci/obnovu/modernizaci malokapacitních¹⁷ ubytovacích či doprovodných¹⁸ stravovacích zařízení, sportovních, zábavných a relaxačních zařízení včetně zázemí (např. vnitřní komunikace, společenské prostory, kuchyň, jídelna, zázemí pro výrobu a skladování, zázemí pro zaměstnance, garáže, základní wellness a rehabilitace), včetně přípojek a technických zařízení staveb. Zahrnuje také kategorii krátkodobého ubytování a kempy, malá občerstvovací zařízení tvořící zázemí pro ubytovací, zábavné či relaxační objekty.

Náklady na výstavbu/ rekonstrukci/ obnovu/ modernizaci sportovních, zábavných a relaxačních zařízení a areálů, půjčoven sportovních potřeb, včetně oplocení a nezbytného zázemí pro zaměstnance – např. hřiště, koupaliště, jízdárna apod.

V rámci aktivity lze uplatnit náklady na vybavení pro ubytovací nebo stravovací zařízení (např. nábytek, kuchyňské vybavení, elektrické spotřebiče apod.), nákup vybavení pro sportovní zařízení a pro půjčovny sportovních potřeb. Náklady na výstavbu odstavných stání, úpravu povrchů, osvětlení a oplocení, náklady na výstavbu příjezdové cesty, nákup a výsadbu doprovodné zeleně a nákup nezbytné výpočetní techniky související s projektem.

Opatření: CR a KD 5.1.2 Zkvalitnění služeb cestovního ruchu

Zahrnuje stavební výdaje na budování a obnovu objektů cestovního ruchu, také související výdaje na nákup technologie, zařízení, vybavení, ICT technologie souvisejících s projekty.

¹⁷ Malokapacitní zařízení – zařízení do 60ti lůžek

¹⁸ Tvoří stravovací zázemí pro ubytovací, zábavné či relaxační objekty

Také výdaje spojené s přenosem informací v regionu, pořízením a modernizací informačních systémů, spoluprací subjektů v rámci cestovního ruchu, profesionalizací pracovníků cestovního ruchu, dalším vzděláváním.

Aktivita: CR a KD 5.1.2.1 Infrastruktura a vybavení pro služby cestovního ruchu

Stavební výdaje na obnovu (rekonstrukce, modernizace), budov, ploch, včetně rozvodů, vytápění a sociálního zařízení k zajištění služeb cestovního ruchu – např. budování/ modernizace objektů informačních/návštěvnických center, atrakcí (stezky, lanová centra, adrenalin parky), související výdaje s pořízením zařízení těchto center.

Stavební výdaje na úpravy vodních toků – nástupní místa a zabezpečení jezů.

Pořízení vybavení, doprovodného zařízení pro poskytování služeb v rámci cestovního ruchu - např. nákup technického vybavení pro dopravce (zařízení pro cyklobusy, skibusy, lodibusy apod.) a koordinátory systému sdílení dopravních prostředků.

Aktivita: CR a KD 5.1.2.2 Profesionální vzdělávání

Aktivita zahrnují vzdělávání – semináře, kurzy, workshopy, exkurze, přenos příkladů dobré praxe, stáže a další formy profesionalizace pro pracovníky v cestovním ruchu

Aktivita: CRaKD 5.1.2.3 Informační systémy

Aktivita podporující nové nástroje a přístupy přenosu a sdílení informací, prezentace území, včetně atraktivit.

Opatření: CR a KD 5.1.3 Tvorba sítě tras a stezek v regionu

Opatření zaměřené na tvorbu a obnovu pěších stezek, lyžařských – běžeckých tras, cyklotras, hippostezek a dalších tematických stezek včetně budování doprovodného zařízení.

Aktivita: CR a KD 5.1.3.1 Stezky regionem

Tvorba a obnova pěších stezek, cyklotras, cyklostezek, lyžařských – běžeckých stezek, hippostezek a dalších tematických stezek včetně doprovodného zařízení/mobiliáře a doprovodných staveb jako např. budování odpočinkových míst, budování a zpevnění mostků, lávek a povrchů, vyhlídek, zábradlí, úvazišť pro koně a dalších stavebních výdajů souvisejících se stezkou. Výdaje mohou také zahrnovat značky a nákup a výsadbu doprovodné zeleně a propagační materiály propagující výstupy projektu.

Opatření: CR a KD 5.1.4 Prezentace a spolupráce v rámci cestovního ruchu

Vytváření možností pro setkávání a prezentaci subjektů aktivních v rámci cestovního ruchu - podnikatelů, pracovníků informačních center, zaměstnanců veřejné správy i zástupců z neziskového sektoru. Zahrnuje také přenos informací a propagaci aktivit cestovního ruchu (různé formy – např. tvorba tiskovin, ale také TV reportáže, presstripy apod.) v regionu, v rámci České republiky, ale také mezinárodní (především Polsko). Zahrnuje rozvoj systému značení regionálních služeb a atraktivit.

Aktivita: CR a KD 5.1.4.1 Prezentace a spolupráce

Výdaje spojené s pořádáním setkávání a prezentaci subjektů aktivních v rámci cestovního ruchu – výměna zkušeností, příkladů dobré praxe, navazování kontaktů. Výdaje spojené s tvorbou prezentačních a informačních databází.

Výdaje související s tvorbou a distribucí propagačních materiálů, propagačních tiskovin a brožur, výdaje spojené s rozvojem systému značení regionálních služeb a atraktivit.

Výdaje spojené s tvorbou regionálních reportáží, katalogů, brožur, zpravodajství, dokumentů.

Indikátory pro Oblast specifického cíle: 5. Cestovní ruch a kulturní dědictví

Ukazatel	Charakteristika	KÓD	Jednotka	Zdroj
Celková délka vybudovaných či rekonstruovaných cyklostezek, cyklotras a pěších stezek	Délka vybudované infrastruktury v km.	76201	km	EÚS ČR- Polsko
Délka rekonstruovaných cyklostezek a cyklotras	Počet kilometrů rekonstruovaných nebo jinak stavebně upravovaných cyklostezek a cyklotras.	76200	km	IROP
Počet projektů v rámci investic do nezemědělských činností	Počet podpořených projektů jako agregace operací 6.4.1 a 6.4.2 (92702) použitelný jako milník.	92703	akce/ope race	PRV
Počet elementů infrastruktury zpřístupňující/ zvyšující využití přírodního a kulturního dědictví	Element je zde chápán jako konkrétní, zpravidla hmotný prvek nebo soustava dílčích prvků, který zpřístupní / usnadní poznání a využití konkrétní součásti společného přírodního a kulturního dědictví – definice společného dědictví viz též indikátor výše)..	91001	Elementy	EÚS ČR- Polsko
Počet elementů kulturního /přírodního bohatství se zvýšenou atraktivitou	„Element“ je chápán jako konkrétní hmotné či nehmotné dědictví – nemovitá či movitá památka, národní park či přírodní prvek (v ČR typicky např. přírodní/národní přírodní památky), tradiční festival, lidová tradice atd.	91002	Elementy	EÚS ČR- Polsko
Počet realizovaných společných mechanismů v oblasti přírodního a kulturního dědictví	Mechanismem/opatřením se rozumí řešení nebo kombinace řešení připravených a/nebo realizovaných v rámci přeshraničního projektu, jež cílí na společné výzvy (potřeby či potenciály) v přeshraničním území, v oblasti kulturního/přírodního dědictví.	91003	Mechani smy	EÚS ČR- Polsko
Počet partnerů zapojených do společných aktivit	Indikátor určený pro všechny projekty v rámci TO 11 (tj. včetně Fondů mikroprojektů). Započítání budou pouze partneři, kteří se reálně a aktivně účastní na projektu a jsou jako partneři uvedeni i v projektové žádosti.	91101	partner	EÚS ČR- Polsko

Vazba specifického cíle CR a KD 5.1 na místní a nadregionální strategie a problémy v území

Hlavním nadregionálním aktérem v oblasti cestovního ruchu je Jeseníky - Sdružení cestovního ruchu, které sdružuje obce a především podnikatele v oblasti cestovního ruchu. Pro svou činnost a rozvoj cestovního ruchu v Jeseníkách, ale nemá vytvořenou aktuální koncepci či jiný strategický dokument. Proto při kontrole vazby specifického cíle: CRaKD 5.1 Rozvinutý a živý cestovní ruch s cíli Jeseníky -

Sdružení cestovního ruchu jsme vycházeli ze stanov tohoto sdružení, které v §2 Cíl a předmět činnosti Sdružení obsahují shodné cíle, jako výše uvedená opatření specifického cíle 5.1.

Olomoucký kraj pro oblast cestovního ruchu má vytvořený Program rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje, který ve své návrhové části 3.2.1 obsahuje specifické cíle shodné se specifickým cílem: CRaKD 5.1 Rozvinutý a živý cestovní ruch této Strategie komunitně vedeného místního rozvoje území MAS Horní Pomoraví (SCLLD).

Na celostátní úrovni pro oblasti cestovního ruchu je vytvořena Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2014 – 2020, která ve své návrhové části obsahuje prioritu č. 1 Zkvalitnění nabídky cestovního ruchu a prioritu č. 2 Management cestovního ruchu, které jsou ve shodě s výše uvedeným specifickým cílem naší SCLLD.

Inovace, integrace a inspirace pro implementaci specifického cíle CR a KD 5.1

V Jeseníkách od roku 2015 jsou pilotně testovány karty návštěvníků, které jsou pro náš region velmi inovativní a integrující aktéry cestovního ruchu. Jejich cílem je prodloužení pobytu turistů v Jeseníkách a poskytnutí marketingového nástroje podnikatelským subjektům (kvantitativní i kvalitativní vyhodnocení chování turistů v regionu). Karta hosta vychází z Rakouských příkladů spolupráce podnikatelů v oblasti služeb cestovního ruchu.

Dalším modelem spolupráce podnikatelů cestovního ruchu, především poskytovatelů služeb (restaurace či ubytovací zařízení) s místními výrobci je značka Jeseníky originální produkt. Filozofií systému značení je propojování jak výrobců s výrobci (odběrem surovin, produktů a vzájemná výměna zkušeností), tak služeb s výrobci – zde je žádoucí odběrem či prodejem surovin/výrobků od certifikovaného výrobce. Dochází tak ke stimulaci potenciálu lokální ekonomiky.

6.5.2 Zachovalé kulturní dědictví

Oblast specifického cíle: 5. Cestovní ruch a kulturní dědictví

Specifický cíl: CR a KD 5.2 Zachovalé kulturní dědictví

Cílem je zachování kulturního dědictví regionu prostřednictvím údržby, obnovy a zhodnocování nebo novým využitím objektů kulturního dědictví – např. kulturních památek, kulturních prvků, památkově významných území, historických parků, zahrad a alejí, památek místního významu, technických památek. Také prezentace místních historických, kulturních a uměleckých zajímavostí a významných osobností regionu.

Opatření: CR a KD 5.2.1 Údržba, obnova a obnovené využívání kulturního dědictví

Opatření je zaměřeno na investiční výdaje související s obnovou a zhodnocením památkových budov, kulturních objektů a prvků, památek, památných staveb a historických parků, zahrad, alejí, skupin stromů.

Aktivita: CR a KD 5.2.1.1 Památné stavby

Stavební výdaje na obnovu (rekonstrukce, modernizace, statické zabezpečení) a zhodnocení památkových budov, kulturních objektů a prvků (kulturních památek, objektů v památkových rezervacích a památkových zónách a v krajinných památkových zónách, kulturních prvků vesnic a venkovské krajiny, památných staveb a s tím související úpravy okolí objektu – terénní úpravy, ohumusování, zatravnění, nákup a výsadba dřevin, obnova zeleně).

Stavební obnova, opravy a/nebo výstavba stavebně-technických prvků – např. obvodových a opěrných zdí, teras, vstupních bran, parkových cest, altán, fontán, jezírek, pořízení a instalace laviček, osvětlení.

Stavební výdaje na zpevnění ploch a pokládku zpevněných povrchů a dlažeb – např. nezbytné přístupové komunikace, chodníky, parkoviště, odstavné plochy.

Stavební výdaje na stavební obnovu a novou výstavbu sítí technické infrastruktury v nezbytném rozsahu pro realizaci projektu (např. vodovodní a kanalizační přípojky, přípojky elektřiny, plynu, komunikační sítě, rozvody, včetně vytápění a sociálního zařízení, zabezpečovací zařízení).

Výdaje související s tvorbou propagačních materiálů, propagačních tiskovin a brožur.

Výdaje na doprovodné aktivity oživující památky (netradiční, výroční akce, pravidelné tematické prohlídky s návazností na historii a tradice regionu, např. kostýmované prohlídky apod.)

Aktivita: CR a KD 5.2.1.2 Historické parky, zahrady, plochy

Výdaje na revitalizaci (včetně případné stavební obnovy) historických parků, zahrad, alejí, skupin stromů i solitérních dřevin - např. zahradnické a sadovnické práce a úpravy, terénní úpravy, revitalizace a konzervace věkovitých dřevin a památných stromů.

Výdaje na realizaci informačních systémů a budování a rekonstrukci objektů zaměřených na prezentaci místního přírodního bohatství a cenných krajinných prvků.

Výdaje na tvorbu studií a projektové dokumentace.

Výdaje související s tvorbou a distribucí propagačních materiálů, propagačních tiskovin a brožur.

Opatření: CR a KD 5.2.2 Budování, obnova objektů pro prezentaci místních kulturních, přírodních a historických zajímavostí

Opatření na sběr a prezentaci kulturně-historických, přírodovědných údajů, budování výstavních expozic, informačních systémů a muzeí s vazbou na místní historii, kulturní a umělecké aktivity a tradiční místní lidovou kulturu, řemesla, historicko-technické aktivity a přírodní hodnoty.

Aktivita: CR a KD 5.2.2.1 Muzea a výstavní expozice

Výdaje na realizaci nově vzniklých výstavních expozic a muzeí s nabídkou místních kulturních a historických zajímavostí s vazbou na místní historii, kulturní a umělecké aktivity a tradiční lidovou kulturu. Výdaje na rozšíření, obnovu, modernizaci stávajících výstavních expozic a muzeí, doplnění těchto zařízení o nové atraktivy a výdaje spojené se zvyšováním atraktivity těchto zařízení.

Výdaje na zařízení a vybavení výhradně sloužící pro veřejnost a související s expozicí a muzeem – např. výstavní vitríny, panely a montáže, informační tabule, osvětlení, audiovizuální technika, počítačová technika – ICT technologie, zabezpečovací zařízení, zázemí pro pracovníky.

Výdaje související s tvorbou propagačních materiálů, propagačních tiskovin a brožur.

Indikátory pro Specifický cíl: CR a KD 5.2 Zachovalé kulturní dědictví

Ukazatel	Charakteristika	KÓD	Jednotka	Zdroj
Počet elementů infrastruktury zpřístupňující/ zvyšující využití přírodního a kulturního dědictví	Element je zde chápán jako konkrétní, zpravidla hmotný prvek nebo soustava dílčích prvků, který zpřístupní / usnadní poznání a využití konkrétní součásti společného přírodního a kulturního dědictví – definice společného dědictví viz též indikátor výše)..	91001	Elementy	EÚS ČR- Polsko

Počet elementů kulturního /přírodního bohatství se zvýšenou atraktivitou	„Element“ je chápán jako konkrétní hmotné či nehmotné dědictví – nemovitá či movitá památka, národní park či přírodní prvek (v ČR typicky např. přírodní/národní přírodní památky), tradiční festival, lidová tradice atd.	91002	Elementy	EÚS ČR- Polsko
Počet realizovaných společných mechanismů v oblasti přírodního a kulturního dědictví	Mechanismem/opatřením se rozumí řešení nebo kombinace řešení připravených a/nebo realizovaných v rámci přeshraničního projektu, jež cílí na společné výzvy (potřeby či potenciály) v přeshraničním území, v oblasti kulturního/přírodního dědictví.	91003	Mechanismy	EÚS ČR- Polsko
Počet partnerů zapojených do společných aktivit	Indikátor určený pro všechny projekty v rámci TO 11 (tj. včetně Fondů mikroprojektů). Započítání budou pouze partneři, kteří se reálně a aktivně účastní na projektu a jsou jako partneři uvedeni i v projektové žádosti.	91101	partner	EÚS ČR- Polsko

Vazba specifického cíle CR a KD 5.2 na místní a nadregionální strategii a problémy v území

Olomoucký kraj pro oblast cestovního ruchu má vytvořený Program rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje, který ve své návrhové části 3.2.1 obsahuje specifické cíle shodné se specifickým cílem: CR a KD 5.2 Zachovalé kulturní dědictví této Strategie komunitně vedeného místního rozvoje území MAS Horní Pomoraví (SCLLD).

Na celostátní úrovni pro oblasti cestovního ruchu je vytvořena Koncepce státní politiky cestovního ruchu v ČR na období 2014 – 2020, která ve své návrhové části obsahuje prioritu č. 1 Zkvalitnění nabídky cestovního ruchu, která je dílčím způsobem shodná s výše uvedeným specifickým cílem naší SCLLD.

Inovace, integrace a inspirace pro implementaci specifického cíle CRaKD 5.2

Zachování a rozvoj kulturního a přírodního dědictví na území MAS Horní Pomoraví vyžaduje nemalé finanční prostředky, které ale nebude snadné získat. Příležitost pro oživení památek představuje efektivní spolupráce místních aktérů pro vznik nových služeb a zážitků pro návštěvníky regionu. V souladu s aktuálními trendy cestovního ruchu související s kulturním dědictvím je vytvoření nabídky zážitkové turistiky (noční prohlídky, inscenované živé obrazy historických událostí), která může oživit neopravené památky a upozornit na jejich historickou a kulturní hodnotu, přilákat veřejnost bez ohledu na jejich technický stav a komfort vybavenosti. Příkladem je Broumovský klášter, který ve svých prostorách vytvořil ubytovací kapacity a zajišťuje zážitkové prohlídky spojené s živými obrazy historických událostí aj.

Samostatnou kapitolou spojenou s venkovem a jeho kulturním dědictvím jsou tematická minimuzea zaměřená na konkrétní řemesla a oblasti (např. Stálá expozice lesnictví, myslivosti a tesařství v Jeseníkách umístěná v Branné či Technodrom, muzeum výpočetní techniky v Hosticích).

V oblasti oživení a prezentace přírodního dědictví po celé EU fungují geoparky, které zajímavou a ucelenou formou představují geologické zajímavosti regionu ve vazbě na ukončenou těžbu nerostného bohatství a s tím spojenou historické technologie (uzavřené štoly, lomy a zpracování

suroviny). S tím jsou spojené specifické průvodcovské služby, takzvaných georangerů, kteří mají na starosti práci s klienty v horském terénu.

Rozvoj a ochrana kulturního a přírodního dědictví má vazbu na iniciaci místní vlastivědy. Místní obyvatelé by měli mít příležitost získat znalosti o svém nejbližším okolí, formou základního vzdělávání i v rámci výletů v okolí svého domova. Lokální vlastivěda poskytuje možnost poznat pověsti spojené se zakládáním a rozvojem sídel, či jiné historické události, které se zachovaly a přeformulovaly v orálním i písemném podání. Takové vědomosti umožňují obyvatelům lépe pochopit vývoj místa, kde žijí, vážit si kulturního i přírodního dědictví a rozvíjet je dále v rámci svého občanského a tudíž i komunitního života. Tato inspirace k vzniku místní vlastivědy má vazbu na opatření LZ 1.2.4 Rozvoj komunitního života v obci a specifický cíl: RO 4.3 OSVÍCENÁ MÍSTNÍ POLITIKA, PARTNERSTVÍ A SPOLUPRÁCE

6.6 Akční plán CLLD

6.6.1 Programový rámec Integrovaného regionálního operačního prog.

Opatření CLLD vychází z podmínek a cílů Investiční priority 4.1 Integrovaného regionálního operačního programu.

6.6.1.1 Doprava

A) Popis vazby opatření na specifický cíl 4.1 IROP

Opatření CLLD **Doprava** má přímou vazbu na tyto aktivity specifického cíle 4.1 IROP:

- SC 1.2 Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy

Popis vazby opatření CLLD na strategickou část Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví:

Specifický cíl: RO 4.2	Bezpečná doprava a dopravní dostupnost
Opatření: RO 4.2.1	Bezpečná doprava
Opatření: RO 4.2.2	Dopravní dostupnost

B) Popis cíle opatření

Opatření **CLLD Doprava** je shodné se specifickým cílem RO 4.2 Bezpečná doprava a dopravní dostupnost, uvedeným ve strategické části SCLLD, který je tvořen opatřeními RO 4.2.1 Bezpečná doprava a RO 4.2.2. Dopravní dostupnost. Cílem opatření CLLD Doprava je snížení nehodovosti účastníků silničního provozu (cyklisté, chodci, řidiči), a to primárně bezpečnostními opatřeními a sekundárně podporou zkvalitnění zázemí pro cyklo dopravu a veřejnou dopravu. Dílčím cílem tohoto opatření CLLD, tak je rozvoj cyklo dopravy a veřejné dopravy vedoucí k zvýšení podílů dojíždějících osob na kole, autobusem či vlakem do práce, školy či službami v obci či mimo ni.

V rámci opatření **CLLD Doprava** budou podporovány aktivity jako výstavba a stavební úpravy chodníků, cyklostezek, cyklopruhů, zastávek veřejné dopravy, úschoven kol, osvětlených přechodů, příčných prahů. Dále pak pomoci preventivních opatření jako radary, protismykové úpravy vozovek, informační tabule, optické vodorovného značení aj. bude zvyšována bezpečnost silniční dopravy v území MAS Horní Pomoraví. Součástí realizovaných projektů budou moci být realizované doprovodné aktivity jako, zvuková signalizace pro nevidomé, bezbariérovost vytvořené infrastruktury, stojany na kola, úschovny kol (vč. bike boxů či dobíjecích stanic elektrokol), odpočívadla, dopravních značení či vhodná zeleň (zelené pásy a liniové výsadby u cyklostezek a cyklopruhů).

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Opatření CLLD Doprava nemá přímou vazbu na žádné jiné opatření této Strategie CLLD. Přirozeně má opatření CLLD vazbu individuální projekty podpořené Řídícím orgánem IROP v rámci Specifického cíle 1.2 Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy, proto bude nezbytné koordinovat implementaci opatření CLLD Doprava s individuálními podpořenými projekty.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Opatření **CLLD Doprava** má za cíl zlepšit technickou vybavenost jednotek dobrovolných hasičů a obcí na řešení rizik a katastrof ohrožujících život, zdraví osob a majetku, a to i v souvislosti s riziky a katastrofami spojených se změnou klimatu (např. intenzivní, dlouhodobé srážky, masivní mrazy, výkyvy počasí, sucha, požáry, sesuvy či vichřice). Přes průběžnou modernizaci složek IZS v území MAS

Horní Pomoraví nedošlo k dostatečné vybavenosti a odolnosti vůči mimořádným událostem a rizikům souvisejícím s klimatickými změnami, antropogenními a technologickými riziky.

D) Alokace a časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Pracovní skupiny a programový výbor se shodli na alokaci 32 % pro opatření CLLD **Doprava** z celkové alokace pro IROP MAS Horní Pomoraví, což znamená 21 mil. Kč při celkové alokaci 66,6 mil. na Programový rámec IROP.

Výzva bude vyhlášena v nejbližší možný termín v roce 2016 a následně každý rok implementace Strategie CLLD. Celkově tak zřejmě dojde k vyhlášení 4 výzev.

E) Popis možných zaměření projektů

- cyklistická stezka (C8a,b dle vyhlášky 30/2001 Sb.)
- stezka pro chodce a cyklisty se společným provozem (C9a,b dle vyhlášky 30/2001 Sb.)
- stezka pro chodce a cyklisty s odděleným provozem (C10a,b dle vyhlášky 30/2001 Sb.)
- komunikace s vyloučením motorové dopravy (B11)
- výstavby, rekonstrukce a úprav chodníků a přechodů pro chodce případně s povoleným vjezdem cyklistů (C7 + E13)
- součástí komplexních projektů mohou být vyhrazené jízdní pruhy pro cyklisty (V14 + IP20) a obousměrný provoz cyklistů v jednosměrných komunikacích (E12)
- výstavba či modernizace přestupních terminálů zajišťujících úschovu a parkování aut (P+R, P+K, kol, elektrokol (bike boxy), sdílených elektromobilů
- nasvětlení přechodů a světelné signalizační zařízení řídicího provozu přechodu pro chodce
- bezbariérové úpravy nástupišť linkových spojů podél autobusových zastávek, včetně vlastních autobusových zálivů
- bezpečnostní prvky na vozovce, úprav vjezdu do obce, zvýšení protismykových vlastností vozovky, úprava dopravního značení (svíslého a vodorovného)

F) Typy příjemců podpory

- obce a jimi zřízené organizace
- dobrovolné svazky obcí

H) Výstupy opatření CLLD

- počet nových nebo rekonstruovaných přestupních terminálů ve veřejné dopravě (indikátor č. 7 52 01) – 1 terminál (milník pro rok 2018 – 0 terminálů)
- počet realizací vedoucích ke zvýšení bezpečnosti v dopravě (indikátor č. 7 50 01) - 6 realizací
- počet vytvořených parkovacích míst (indikátor č. 7 40 01) – 20 míst
- počet parkovacích míst pro jízdní kola (indikátor č. 7 64 01) – 24 místa
- délka nově vybudovaných cyklostezek a cyklotras (indikátor č. 7 61 00) - 0 km
- počet osob přepravených veřejnou dopravou (indikátor č. 75110)

I) Principy pro určení preferenčních kritérií

Bezpečnost a cyklodoprava

- potřebnost zvýšení bezpečnosti (nehodovost v úseku, intenzita dopravy a intenzita bezmotorové dopravy)
- zaměření na rizikové skupiny (projekt je realizován v blízkosti MŠ, ZŠ, družiny, hřiště, nevidomí)
- komplexnost (např. počet aktivit, projekt propojuje dva body či navazuje na již realizovaný projekt)
- hospodárnost (náklady projektu/výstupy projektu, míra spoluúčasti žadatele, výše dotace)
- spolupráce (meziobecní spolupráce)

Veřejná doprava a parkovací místa:

- potřebnost (množství spojů za týden, nevyhovující technický stav)
- hospodárnost (náklady projektu/výstupy projektu, míra spoluúčasti žadatele, výše dotace)
- komplexnost (počet aktivit projektu, počet typů dopravy v terminálu (vlaková, autobusová, automobilová, cyklodoprava))
- inovativnost (využití moderních technologií či ICT)
- spolupráce (meziobecní spolupráce)

6.6.1.2 Jednotky požární ochrany

A) Popis vazby opatření na specifický cíl 4.1 IROP

Opatření CLLD **Jednotky požární ochrany** má přímou vazbu na tyto aktivity specifického cíle 4.1 IROP:

- SC 1.3 Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof

Popis vazby opatření CLLD na strategickou část Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví:

Specifický cíl: RO 4.1	Spokojený život obyvatel v obcích a kvalitní obecní infrastruktura
Opatření: RO 4.1.3	Zkvalitnění občanského vybavení a služeb
Aktivita: RO 4.1.3.2	Budování a obnova infrastruktury veřejné správy a veřejných služeb
Aktivita: RO 4.1.3.3	Budování a posilování kapacit JDH a obcí pro krizové situace

B) Popis cíle opatření

Opatření **CLLD Jednotky požární ochrany** má za cíl zlepšit technickou vybavenost jednotek dobrovolných hasičů a obcí na řešení rizik a katastrof ohrožujících život, zdraví osob a majetku, a to i v souvislosti s riziky a katastrofami spojených se změnou klimatu (např. intenzivní, dlouhodobé srážky, masivní mrazy, výkyvy počasí, sucha, požáry, sesuvy či vichřice). Přes průběžnou modernizaci složek IZS v území MAS Horní Pomoraví nedošlo k dostatečné vybavenosti a odolnosti vůči mimořádným událostem a rizikům souvisejícím s klimatickými změnami, antropogenními a technologickými riziky.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Toto opatření CLLD **Jednotky požární ochrany** nemá přímou vazbu na žádné jiné opatření této Strategie CLLD. Přirozeně má opatření CLLD vazbu individuální projekty podpořené Řídícím orgánem IROP v rámci Specifického cíle 1.3 Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof IROP, proto bude nezbytné koordinovat implementaci opatření CLLD **Jednotky požární ochrany** s individuálními podpořenými projekty. Nepřímou vazbu má na opatření CLLD **Jednotky požární ochrany** Operační program Životní prostředí, který v prioritní ose I. a III. bude podporovat projekty snižující rizika katastrof.

D) Alokace a časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Pracovní skupiny a programový výbor se shodli na alokaci 10 % pro opatření CLLD **Jednotky požární ochrany** z celkové alokace pro IROP MAS Horní Pomoraví, což znamená 6,5 mil. Kč při celkové alokaci 66,6 mil. na Programový rámec IROP.

Výzva bude vyhlášena v nejbližší možný termín v roce 2016 a následně každé dva roky (2018 a 2020) implementace Strategie CLLD. Celkově tak zřejmě dojde k vyhlášení tří výzev.

E) Popis možných zaměření projektů

- výstavbu nových garážových prostor s cílem řádného garážování techniky, uskladnění prostředků před povětrnostními vlivy a zajištění kontinuální připravenosti techniky a prostředků k nasazení,
- pořízení elektrocentrály pro zajištění náhradního zdroje elektrické energie pro nouzový provoz stanice
- pořízení specializované techniky a věcných prostředků pro odstraňování důsledků nadprůměrných sněhových srážek a masivních námraz
- pořízení specializované techniky a věcných prostředků určených pro výkon činností spojených s orkány a větrnými smrštěmi
- pořízení specializované techniky a věcných prostředků určených pro výkon činností spojených s extrémním suchem

F) Typy příjemců podpory

- obce a jimi zřízené organizace vč. dobrovolných svazků obcí a jednotek požární ochrany

H) Výstupy opatření CLLD

- počet nové techniky a věcných prostředků složek IZS (indikátor 5 70 01) – 3 kusů
- počet nových a modernizovaných objektů sloužících složkám IZS (indikátor 5 75 01) – 1 objekty (milník pro rok 2018 – 0 objektů)
- počet exponovaných území s nedostatečnou připraveností složek IZS (indikátor 57520)

I) Principy pro určení preferenčních kritérií

- potřebnost (stav a dostupnost stávající techniky, stav skladovacích prostor)
- hospodárnost (náklady projektu/výstupy projektu, míra spoluúčasti žadatele, výše dotace)
- spolupráce (podpora projektů ze strany JPO v okolí či podpora projektu KŘ HSZ)

6.6.1.3 Zázemí pro sociální inkluzi

A) Popis vazby opatření na specifický cíl 4.1 IROP

Opatření CLLD Zázemí pro sociální inkluzi má přímou vazbu na tyto aktivity specifického cíle 4.1 IROP:

- SC 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi

Popis vazby opatření CLLD na strategickou část Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví:

Specifický cíl: LZ 1.3	Rozvinutá sociální síť a kvalitní péče o sociálně potřebné
Opatření: LZ 1.3.1	Moderní infrastruktura pro sociální služby
Opatření: LZ 1.3.5.	Vznik a rozvoj komunitních center

B) Popis cíle opatření

Opatření CLLD Zázemí pro sociální inkluzi vychází z potřeb a cílů uvedených ve strategické části u specifického cíle LZ 1.3. Rozvinutá sociální síť a kvalitní péče o sociálně potřebné.

Hlavním cílem opatření CLLD Zázemí pro sociální inkluzi je vytvořit technické zázemí pro poskytování sociálních služeb dle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách a ostatních služeb vedoucích k sociální inkluzi. K dosažení cíle bude využíváno nákupu budov, zařízení (automobil aj.) a vybavení a stavební úpravy budov, které povedou k vytvoření podmínek pro kvalitní poskytování sociálních služeb a ostatních služeb. Díky tomu dojde k vytvoření, obnově a zkvalitnění materiálně-technického zázemí existujících služeb vedoucích k sociální inkluzi cílové skupiny.

Cílem opatření je přispění k sociální inkluzi, proto budou podporovány potřebné projekty rozvíjející či zlepšující podmínky pro poskytování terénních, ambulantních tak i pobytových služeb. K sociální inkluzi přispívají komunitní centra, které sociálně vyloučeným poskytují nejen sociální služby, ale i vzdělávacích, kulturních a rekreačních aktivit s cílem zlepšit sociální situaci jednotlivců a komunity jako celku. Komunitní centra vytváří prostor pro řešení krizových situací jednotlivců jako první kontakt pro navázání dalších sociálních a jiných služeb. Dílčím cílem opatření CLLD Zázemí pro sociální inkluzi je vytvořením podmínek pro sociální bydlení dle legislativních požadavků ČR.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Toto opatření CLLD má přímou vazbu na opatření CLLD Sociální inkluze v rámci Programového rámce OP Zaměstnanost, ve kterém budou podporovány především provozní náklady a drobné investice v sociálních službách a komunitních centrech.

Opatření CLLD Zázemí pro sociální inkluzi má vazbu na individuální projekty IROP ve specifickém cíli 2.1 a OP Zaměstnanost, kde nebytné předejít problémům spojených s dvojím financováním a usilovat o provázanost opatření CLLD Zázemí pro sociální inkluzi a individuálních projektů v území MAS.

D) Alokace a časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Pracovní skupiny a programový výbor se shodli na alokaci 14 % pro opatření CLLD **Zázemí pro sociální inkluzi** z celkové alokace pro IROP MAS Horní Pomoraví, což znamená 9 mil. Kč při celkové alokaci 66,6 mil. na Programový rámec IROP.

Výzva bude vyhlášena v nejbližší možný termín v roce 2016 a následně v roce 2017 a 2019, pokud nedojde k problémům při implementaci projektů z 1. výzvy, což by vedlo k jinému harmonogramu. Celkově tak zřejmě dojde k vyhlášení tří výzev.

E) Popis možných zaměření projektů

- stavební úpravy a nákup budovy umožňující zajištění či zkvalitnění sociální služeb vedoucích k sociální inkluzi
- nákup zařízení a vybavení umožňující poskytování terénních, ambulantních a pobytových služeb vedoucích k sociální inkluzi

- stavební úpravy a nákup budovy, vybavení a zařízení vedoucích k řízení komunitního centra

F) Typy příjemců podpory

- obce a jimi zřízené organizace
- dobrovolné svazky obcí
- poskytovatelé sociálních služeb
- neziskové organizace

H) Výstupy opatření CLLD (výstupové a výsledkové indikátory)

- počet podpořených zázemí pro služby a sociální práci (indikátor č. 55401) – 5 jednotky
- počet poskytovaných druhů sociálních služeb (indikátor č. 55402) – 1 služby
- kapacita služeb a sociální práce (indikátor č. 67510) – 15 jednotek
- počet podpořených polyfunkčních komunitních center (indikátor č. 55101) – 1 centrum

I) Principy pro určení preferenčních kritérií

- potřebnost (vazba na komunitní plán sociálních služeb, rozsah cílové skupiny)
- hospodárnost (náklady projektu/výstupy projektu, míra spoluúčasti žadatele, výše dotace)
- udržitelnost služeb (podpora projektu obce či Olomouckého kraje)
- spolupráce (u NNO s obcí, u obcí s NNO a okolními obcemi)
- zacílenost projektu (vzdálenost od sociálně vyloučené lokality či „špatné adresy“)

6.6.1.4 Zázemí pro sociální podnikání

A) Popis vazby opatření na specifický cíl 4.1 IROP

Opatření CLLD Zázemí pro sociální podnikání má přímou vazbu na tyto aktivity specifického cíle 4.1 IROP:

- SC 2.2 Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání

Popis vazby opatření CLLD na strategickou část Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví:

Specifický cíl: PaZ 2.1	Ekonomicky silný region
Opatření: PaZ 2.1.1	Posilování podnikatelského prostředí
Specifický cíl: PaZ 2.2	Silný pracovní potenciál
Opatření: PaZ 2.2.1	Uplatnění osob se zhoršenou pozicí na trhu práce

B) Popis cíle opatření

Opatření CLLD Zázemí pro sociální podnikání vychází z potřeb a cílů uvedených ve strategické části u specifického cíle PaZ 2.1 Ekonomicky silný region. Cílem opatření CLLD Zázemí pro sociální podnikání je podpora sociálních podniků, které vytváří pracovní místa a systémovou podporu osob ohrožených na trhu práce při jejich dalším uplatnění na trhu práce. Těchto cílů bude dosaženo díky finanční podpoře sociálních podniků při realizaci stavebních úprav, nákupu a instalaci vybavení (nábytek, zařízení, výrobní technologie, ICT aj).

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Toto opatření CLLD má přímou vazbu na opatření CLLD Sociální podnikání v rámci Programového rámce OP Zaměstnanost (vycházející z SC 2.1.2), ve kterých budou podporovány provozní náklady a drobné investice v sociálních podnicích.

Opatření CLLD Zázemí pro sociální podnikání má vazbu na individuální projekty IROP ve specifickém cíli 2.2 a OP Zaměstnanost ve specifickém cíli 2.1.2.

D) Alokace a časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Pracovní skupiny a programový výbor se shodli na alokaci 8 % pro opatření CLLD **Zázemí pro sociální podnikání** z celkové alokace pro IROP MAS Horní Pomoraví, což znamená 5 mil. Kč při celkové alokaci 66,6 mil. na Programový rámec IROP.

Výzva bude vyhlášena v nejbližší možný termín v roce 2016 a následně každé v roce 2017 či 2018 podle výsledků první výzvy. Celkově tak zřejmě dojde k vyhlášení dvou výzev.

E) Popis možných zaměření projektů

- vznik nového sociálního podniku (stavební úpravy, pořízení zařízení, vybavení, výrobní technologie, ICT aj.)
- rozšíření kapacity sociálního podniku (stavební úpravy, pořízení zařízení, vybavení, výrobní technologie, ICT aj.)

F) Typy příjemců podpory

- osoby samostatně výdělečně činné
- podnikatelé (malé a střední podniky)
- obce a organizace zřizované nebo zakládáné obcemi
- organizace zřizované nebo zakládáné kraji
- dobrovolné svazky obcí
- nestátní neziskové organizace
- církve a církevní organizace

H) Výstupy opatření CLLD

- počet podniků pobírajících podporu (indikátor č. 1 00 00) – 2 podniky (milník pro rok 2018 – 0 podnik)
- zvýšení zaměstnanosti v podporovaných podnicích (indikátor č. 1 04 00) – 4 FTE (full time employee)
- zvýšení zaměstnanosti v podporovaných podnicích se zaměřením na znevýhodněné skupiny (indikátor č. 1 04 03) – 2 FTE (full time employee)
- míra nezaměstnanosti osob s nejnižším vzděláním (indikátor č. 1 04 11)

I) Principy pro určení preferenčních kritérií

- udržitelnost podnikatelského plánu
- potřebnost (nedostatek služby/produktu na místním trhu)
- vazba na místní dodavatele a odběratele
- počet vytvořených pracovních míst
- hospodárnost (náklady projektu/výstupy projektu, míra spoluúčasti žadatele, velikost projektu)

6.6.1.5 Školství

A) Popis vazby opatření na specifický cíl 4.1 IROP

Opatření CLLD Školství má přímou vazbu na tyto aktivity specifického cíle 4.1 IROP:

- SC 2.4 Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení

Popis vazby opatření CLLD na strategickou část Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví:

Specifický cíl: LZ 1.1	Fungující a kvalitní školství
Opatření: LZ 1.1.1	Moderní školská infrastruktura
Opatření: LZ 1.1.2	Rozvoj zázemí pro školské i mimoškolní aktivity
Specifický cíl: LZ 1.2	Rozvinutý komunitní život
Opatření: LZ 1.2.1	Moderní volnočasová infrastruktura

B) Popis cíle opatření

Opatření CLLD Školství vychází ze specifického cíle LZ 1.1 Fungující a kvalitní školství uvedeného ve strategické části Strategie komunitně vedeného místního rozvoje území MAS Horní Pomoraví.

Cílem opatření CLLD Školství je zlepšit kvalitu infrastruktury pro vzdělávání, což znamená podporu infrastruktury pro předškolní vzdělávání (podpora zařízení péče o děti do 3 let, dětských skupin a mateřských škol), pro základní vzdělávání v ZŠ (podpora výuky cizích jazyků, technických a řemeslných oborů, přírodních věd, digitálními technologiemi), pro celoživotní vzdělávání (komunitní školy aj.) ale také infrastruktury pro zájmové a neformální vzdělávání mládeže. K dosažení cíle budou podporovány stavební úpravy a nákup vybavení zaměřený na zvýšení kvality podmínek pro výuku.

Společně s rozvojem vzdělávací infrastruktury budou podporovány aktivity směřující ke zlepšení podmínek pro inkluzi ve vzdělávání a vnitřní a vnější konektivity škol.

Opatření CLLD Školství má vazbu na Místní akční plán (MAP) vzdělávání. V rámci regionu MAS Horní Pomoraví se tvoří MAP pro ORP Zábřeh a ORP Šumperk. Oba dokumenty budou vytvářeny s využitím prvků komunitního projednávání v letech 2016-2018.

V rámci tvorby MAP budou využity výstupy z analytické části CLLD a naopak MAP bude v rámci CLLD nástrojem pro zvyšování kvality vzdělávání v regionu. Bude zároveň podkladem pro hodnocení rozvoje školství. Priority definované v MAP budou definovány s ohledem na výstupy z předchozích jednání pracovní skupiny Lidské zdroje v rámci tvorby CLLD.

V rámci tvorby MAP budou jeho tvůrci klást důraz na propojení vzdělávání v regionu s regionálními potřebami trhu práce (podpora výuky technických a řemeslných oborů), mezi další témata v rámci tvorby MAP patří inkluzivní – společné vzdělávání, což bude aktivita se zásadním vlivem na následnou přípravu projektů pro realizaci v rámci CLLD.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Opatření CLLD Školství nemá přímou vazbu na žádné jiné opatření této Strategie CLLD. Přirozeně má opatření CLLD vazbu individuální projekty podpořené Řídícím orgánem IROP v rámci Specifického cíle 2.4, proto bude nezbytné koordinovat implementaci opatření CLLD Školství s individuálními podpořenými projekty. Dále pak bude důležité propojení s projekty podpořenými z OP VVV, které budou realizovány formou šablon či individuálních žádostí.

Nepřímou vazbu má na opatření CLLD Školství Operační program Zaměstnanost v oblasti podpory prorodinných opatření a tím pádem i opatření CLLD Prorodinná opatření (Programový rámce OP Zaměstnanost).

D) Alokace a časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Pracovní skupiny a programový výbor se shodli na alokaci 38 % pro opatření CLLD **Školství** z celkové alokace pro IROP MAS Horní Pomoraví, což znamená 25 mil. Kč při celkové alokaci 66,6 mil. na Programový rámec IROP.

Výzva bude vyhlášena v nejbližší možný termín v roce 2016 a následně každý rok implementace Strategie CLLD. Celkově tak zřejmě dojde k vyhlášení pěti výzev.

E) Popis možných zaměření projektů

- infrastruktura pro předškolní vzdělávání - podpora zařízení péče o děti do 3 let, dětských skupin a mateřských škol (stavební úprava a pořízení vybavení)
- infrastruktura pro základní vzdělávání v základních školách (stavební úprava a pořízení vybavení)
- infrastruktura pro celoživotní vzdělávání (stavební úprava a pořízení vybavení)
- infrastruktura pro zájmové a neformální vzdělávání mládeže (stavební úprava a pořízení vybavení)

F) Typy příjemců podpory

- základní školy
- mateřská školy
- neziskové organizace
- subjekty podílející se na realizaci vzdělávacích aktivit

H) Výstupy opatření CLLD (výstupové a výsledkové indikátory)

- počet podpořených vzdělávacích zařízení (indikátor č. 50000) – 15 zařízení (milník pro rok 2018 – 3 zařízení)
- kapacita podporovaných zařízení péče o děti nebo vzdělávacích zařízení (indikátor č. 50001) – 250 jednotek
- počet osob využívající zařízení péče o děti do 3 let (indikátor č. 50120) – 5 osob

I) Principy pro určení preferenčních kritérií

- hospodárnost (náklady projektu/výstupy projektu, míra spoluúčasti žadatele, velikost projektu)
- komplexnost projektu (více aktivit projektu, zaměření projektu na řešení problému)
- potřebnost projektu (technický stav učebny/školy; počet žáků se SVP)
- spolupráce (podpora projektu okolních obcí/škol)
- společné vzdělávání (projekt významně přispívá k inkluzivnímu/společnému vzdělávání)
- inovace (využití moderních technologií a metod ve výuce díky realizaci projektu)

6.6.2 Programový rámec Programu rozvoje venkova

Fiche vychází z podmínek a cílů Programu rozvoje venkova ČR pro období 2014 – 2020.

6.6.2.1 Zemědělská prvovýroba

A) Popis vazby fiche na článek PRV

Fiche Zemědělská prvovýroba vychází článku nařízení PRV:

- Článek 17a) Investice do zemědělských podniků

Popis vazby fiche na strategickou část Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví:

Specifický cíl: ZaŽP 3.1 Udržitelné využívání krajiny pro zemědělství a lesnictví

Opatření: ZaŽP 3.1.1 Moderní zemědělské stavby a technologie

B) Popis cíle opatření

Fiche Zemědělská prvovýroba vychází ze specifického cíle ZaŽP 3.1 Udržitelné využívání krajiny pro zemědělství a lesnictví uvedené ve strategické části Strategie komunitně vedeného místního rozvoje území MAS Horní Pomoraví.

Cílem fiche Zemědělská prvovýroba je efektivní zemědělské hospodaření, které bude zároveň šetrné k životnímu prostředí a bude také nástrojem pro údržbu a ochranu krajiny. Fiche povede k modernizaci a zvýšení konkurenceschopnosti místních podnikatelů v zemědělství. Zemědělská produkce včetně ekologické produkce bude nedílnou součástí rozvinutého místního trhu s kvalitní produkcí. Ekologické zemědělství je jedním z nejpropracovanějších zemědělských a potravinářských systémů pozitivně ovlivňující řadu složek životního prostředí, od tvorby a údržby krajiny přes podporu biodiverzity, zvyšování kvality půdy, prevence půdní eroze, zvyšování kvality a retence vody až po možný potenciál ve zmírňování změn klimatu.

Konkrétně fiche bude zaměřená na hmotné a nehmotné investice v živočišné a rostlinné výrobě, investice do zemědělských staveb a technologií pro živočišnou a rostlinnou výrobu a pro školkařskou produkci. Investice do pořízení mobilních strojů pro zemědělskou výrobu a investice do pořízení peletovacích zařízení pro vlastní spotřebu v zemědělském podniku.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Fiche Zemědělská prvovýroba má nepřímou vazbu na fiche Potravinářství, Rozvoj nezemědělského podnikání či Lesnictví, kde zemědělské podniky mohou žádat o dotaci a diverzifikovat či finalizovat na svou zemědělskou činnost.

Fiche Zemědělská prvovýroba má přímou vazbu na individuální projekty podpořené přímo z řídicího orgánu PRV (Ministerstvo zemědělství ČR) přes platební agenturu SZIF, proto bude nezbytné koordinovat implementaci fiche Zemědělská prvovýroba s individuálními podpořenými projekty.

D) Alokace a časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Pracovní skupiny a programový výbor se shodli na alokaci 22 % pro fiche Zemědělská prvovýroba z celkové alokace pro PRV MAS Horní Pomoraví, což znamená 8 mil. Kč při celkové alokaci 36 mil. na Programový rámec PRV.

Výzva k této fiche bude vyhlášena v nejbližší možný termín v roce 2016 a následně každé dva roky implementace Strategie CLLD, pokud nedojde ke komplikacím při implementaci (nedostatek předložených kvalitních projektů, odstoupení od realizace projektu, porušení pravidel aj.). Celkově tak zřejmě dojde k vyhlášení tří výzev.

E) Popis možných zaměření projektů/Oblasti podpory:

- Rekonstrukce nebo výstavba nových staveb pro rostlinnou nebo živočišnou výrobu

- Technologie pro živočišnou a rostlinnou výrobu
- Zemědělská technika pro živočišnou a rostlinnou výrobu
- Peletovací zařízení pro vlastní spotřebu v zemědělském podniku

F) Typy příjemců podpory

- zemědělský podnikatel

H) Výstupy opatření CLLD

- počet podpořených podniků/příjemců (indikátor č. 93701) - 17 příjemců
- pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (indikátor č. 94800) – 0 míst

I) Principy pro určení preferenčních kritérií

- hospodárnost (náklady projektu/výstupy projektu, míra spoluúčasti žadatele, velikost projektu)
- efektivnost (náklady projektu/navýšení kapacity)
- navýšení produkce či přidaná hodnota (např. stávající kapacita/nová kapacita)
- udržitelnost podnikatelského záměru
- počet vytvořených pracovních míst

6.6.2.2 Potravinářství

A) Popis vazby fiche na článek PRV

Fiche Potravinářství vychází článku nařízení PRV:

- Článek 17, odstavec 1., písmeno b) Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů

Popis vazby fiche na strategickou část Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví:

Specifický cíl: ZaŽP 3.1 Udržitelné využívání krajiny pro zemědělství a lesnictví

Opatření: ZaŽP 3.1.2 Kvalitní zemědělské a potravinářské produkty, regionální trh

B) Popis cíle opatření

Fiche Potravinářství vychází ze specifického cíle ZaŽP 3.1 Udržitelné využívání krajiny pro zemědělství a lesnictví respektive opatření ZaŽP 3.1.2 Kvalitní zemědělské a potravinářské produkty, regionální trh, které je uvedené ve strategické části Strategie komunitně vedeného místního rozvoje území MAS Horní Pomoraví.

Cílem fiche Potravinářství je modernizace a vznik nových potravinářských provozů využívající místní produkci a uvádějící na trh nové místní produkty. Bude se tak jednat o investice podporující moderní technologie a inovace v rámci potravinářské výroby. Hmotné i nehmotné investice do zpracovatelských provozů, které se týkají výroby potravin nebo krmiv určených pro hospodářská nebo domácí zvířata.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Fiche Potravinářství má nepřímou vazbu na fiche Zemědělská prvovýroba, protože může dojít k synergickému efektu při koordinaci těchto dvou fiche.

Fiche Potravinářství má přímou vazbu na individuální projekty podpořené přímo z řídicího orgánu PRV (Ministerstvo zemědělství ČR) přes platební agenturu SZIF, proto bude nezbytné koordinovat implementaci fiche Potravinářství s individuálními podpořenými projekty.

D) Alokace a časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Pracovní skupiny a programový výbor se shodli na alokaci 17 % pro fiche Potravinářství z celkové alokace pro PRV MAS Horní Pomoraví, což znamená 6 mil. Kč při celkové alokaci 36 mil. na Programový rámec PRV.

Výzva k této fiche bude vyhlášena v nejbližší možný termín v roce 2016 a následně každé dva roky implementace Strategie CLLD, pokud nedojde ke komplikacím při implementaci (nedostatek předložených kvalitních projektů, odstoupení od realizace projektu, porušení pravidel aj.). Celkově tak zřejmě dojde k vyhlášení tří výzev.

E) Popis možných zaměření projektů

- výstavba a rekonstrukce budov včetně nezbytných manipulačních ploch
- pořízení strojů, nástrojů a zařízení pro zpracování zemědělských produktů,
- zařízení pro finální úpravu, balení, značení výrobků (vč. dohledatelnosti produktů),
- investice související se skladováním zpracovávané suroviny, výrobků a druhotných surovin vznikajících při zpracování,
- investice vedoucí ke zvyšování a monitorování kvality produktů,
- investice související s uváděním zemědělských a potravinářských produktů na trh (včetně investic do marketingu)
- investice do zařízení na čištění odpadních vod ve zpracovatelském provozu

F) Typy příjemců podpory

- zemědělský podnikatel,

- výrobce potravin,
- výrobce krmiv,
- jiné subjekty aktivní ve zpracování, uvádění na trh a vývoji zemědělských produktů uvedených v příloze I Smlouvy o fungování EU jako vstupní produkt

H) Výstupy opatření CLLD

- počet podpořených podniků/příjemců (indikátor č. 93701) – 3 příjemci
- pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (indikátor č. 94800) – 1 místo

I) Principy pro určení preferenčních kritérií

- hospodárnost (náklady projektu/výstupy projektu, míra spoluúčasti žadatele, velikost projektu)
- efektivnost (náklady projektu/navýšení kapacity)
- navýšení produkce či přidaná hodnota (např. stávající kapacita/nová kapacita, finalizace produkce)
- udržitelnost podnikatelského záměru
- počet vytvořených pracovních míst

6.6.2.3 Rozvoj nezemědělského podnikání

A) Popis vazby fiche na článek PRV

Fiche Rozvoj nezemědělského podnikání vychází článku nařízení PRV:

- Článek 19, odstavec 1., písmeno b) Podpora investic na založení nebo rozvoj nezemědělských činností

Popis vazby fiche na strategickou část Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví:

Specifický cíl: PaZ 2.1 Ekonomicky silný region

Opatření: PaZ 2.1.1 Posilování podnikatelského prostředí

Opatření: PaZ 2.1.2 Prezentace místní produkce, spolupráce a inovace

B) Popis cíle opatření

Fiche Rozvoj nezemědělského podnikání vychází ze specifického cíle PaZ 2.1 Ekonomicky silný region uvedený ve strategické části Strategie komunitně vedeného místního rozvoje území MAS Horní Pomoraví.

Cílem fiche Rozvoj nezemědělského podnikání je podpora investic malých podniků a mikropodniků vedoucí ke vzniku a rozvoji podniků působících ve zpracovatelském průmyslu; stavebnictví; velkoobchod a maloobchod; ubytování, stravování a pohostinství; administrativní a kancelářské činnosti; pořádání konferencí a hospodářských výstav; balicí činnosti; opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost; poskytování ostatních osobních služeb a jiných sektorech podnikání dle CZ NACE specifikovaných článkem 19, ods. 1, písmeno b) PRV. Nepřímým cílem je vznik nových pracovních míst na území MAS Horní Pomoraví díky podpořeným investicím.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Fiche Rozvoj nezemědělského podnikání má nepřímou vazbu na fiche Zemědělská prvovýroba, Potravinářství, kde může dojít k synergickému efektu při podpoře agroturistiky.

Fiche Rozvoj nezemědělského podnikání má přímou vazbu na individuální projekty podpořené přímo z řídicího orgánu PRV (Ministerstvo zemědělství ČR) přes platební agenturu SZIF, proto bude nezbytné koordinovat implementaci fiche Rozvoj nezemědělského podnikání s individuálními projekty zemědělských podnikatelů zaměřených na diverzifikaci jejich podnikání.

D) Alokace a časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Pracovní skupiny a programový výbor se shodli na alokaci 42 % pro fiche Rozvoj nezemědělského podnikání z celkové alokace pro PRV MAS Horní Pomoraví, což znamená 15 mil. Kč při celkové alokaci 36 mil. na Programový rámec PRV.

Výzva k této fiche bude vyhlášena v nejbližší možný termín v roce 2016 a následně každý rok implementace Strategie CLLD. Celkově tak zřejmě dojde k vyhlášení pěti výzev.

E) Popis možných zaměření projektů

- investice do výstavby či rekonstrukce provozoven určených pro zakládání a rozvoj mikropodniků a malých podniků v zpracovatelském průmyslu; stavebnictví; velkoobchod a maloobchod; ubytování, stravování a pohostinství; administrativní a kancelářské činnosti; pořádání konferencí a hospodářských výstav; balicí činnosti; opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost; poskytování ostatních osobních služeb aj.
- nákup strojů, technologií, vybavení a dalších zařízení sloužících k zakládání a rozvoji mikropodniků a malých podniků ve výše uvedených oblastech podnikání

F) Typy příjemců podpory

- mikropodniky a malé podniky, a to jak podnikatelské subjekty (právnícké osoby) tak podnikající fyzické osoby (vč. zemědělských podnikatelů)

H) Výstupy opatření CLLD

- počet podpořených podniků/příjemců (indikátor č. 93701) - 5 příjemců
- pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (indikátor č. 94800) – 6 míst

I) Principy pro určení preferenčních kritérií

- hospodárnost (náklady projektu/výstupy projektu, míra spoluúčasti žadatele, velikost projektu)
- efektivnost (náklady projektu/navýšení kapacity)
- navýšení produkce či přidaná hodnota (např. stávající kapacita/nová kapacita, finalizace produkce)
- udržitelnost podnikatelského záměru
- počet vytvořených pracovních míst

6.6.2.4 Lesnictví

A) Popis vazby fiche na článek PRV

Fiche Zemědělská prvovýroba vychází článku nařízení PRV:

- Článek 26 Investice do lesnických technologií a zpracování lesnických produktů, jejich mobilizace a uvádění na trh

Popis vazby fiche na strategickou část Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví:

Specifický cíl: ZaŽP 3.1 Udržitelné využívání krajiny pro zemědělství a lesnictví

Opatření: ZaŽP 3.1.1 Moderní zemědělské stavby a technologie

B) Popis cíle opatření

Fiche Lesnictví vychází ze specifického cíle ZaŽP 3.1 Udržitelné využívání krajiny pro zemědělství a lesnictví uvedené ve strategické části Strategie komunitně vedeného místního rozvoje území MAS Horní Pomoraví.

Cílem fiche Lesnictví je podpora investic do lesnických technologií a do strojů a technologií vedoucích k efektivnímu zpracování dřeva. Pořízené stroje a technologie musí být zaměřené na hospodaření na lesních pozemcích jako např. stroje a technologie pro obnovu, výchovu a těžbu lesních porostů včetně přibližování, stroje ke zpracování potěžebních zbytků, stroje pro přípravu půdy před zalesněním, stroje, technologie a zařízení pro lesní školkařskou činnost.

Opatření je zaměřeno na výstavbu či modernizaci dřevozpracujících provozoven včetně technologického vybavení. Investice související s používáním dřeva jako suroviny nebo zdroje energie jsou omezeny na všechny pracovní operace před průmyslovým zpracováním. Investice související se zvyšováním ekonomické hodnoty lesů musejí být odůvodněné ve vztahu k očekávanému zlepšení lesů v jednom nebo více podnicích a mohou zahrnovat investice do strojů pro lesní těžební práce a postupů těžby, které jsou šetrné k půdě a zdrojům. Žadatel na lesních pozemcích musí hospodařit podle platného lesního hospodářského plánu (vč. převzaté platné lesní hospodářské osnovy).

V rámci zjišťování absorpční kapacity území a veřejných projednáváních byla identifikována potřeba podpory mimo jiné u obcí, které vlastní a hospodaří v lesích.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Fiche Lesnictví má nepřímou vazbu na fiche Rozvoj nezemědělského podnikání, a to díky produkci suroviny pro zpracovatelský průmysl (např. stavebnictví, nábytkářství aj.). Dále pak propojení vzniká, kdy žadatelem je zemědělec, který projektem fiche Lesnictví diverzifikuje svou zemědělskou činnost.

Fiche Lesnictví má přímou vazbu na individuální projekty podpořené přímo z řídicího orgánu PRV (Ministerstvo zemědělství ČR) přes platební agenturu SZIF, proto bude nezbytné koordinovat implementaci fiche Lesnictví s individuálními podpořenými projekty.

D) Alokace a časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Pracovní skupiny a programový výbor se shodli na alokaci 12 % pro fiche Zemědělská prvovýroba z celkové alokace pro PRV MAS Horní Pomoraví, což znamená 4,5 mil. Kč při celkové alokaci 36 mil. na Programový rámec PRV.

Výzva k této fiche bude vyhlášena v nejbližší možný termín v roce 2016 a následně každé dva roky implementace Strategie CLLD, pokud nedojde ke komplikacím při implementaci (nedostatek předložených kvalitních projektů, odstoupení od realizace projektu, porušení pravidel aj.). Celkově tak zřejmě dojde k vyhlášení tří výzev.

E) Popis možných zaměření projektů

- stroje a technologie pro obnovu, výchovu a těžbu lesních porostů vč. přibližování,

- stroje ke zpracování potěžebních zbytků,
- stroje pro přípravu půdy před zalesněním,
- stroje, technologie a zařízení pro lesní školkařskou činnost;
- investice do výstavby či modernizace dřezpracujících provozoven včetně technologického vybavení.

F) Typy příjemců podpory

- držitelé lesů (majitelé či nájemníci) z řad obcí či mikropodniků, malých a střední podniků zaměřený na investice, které zvyšují lesnický potenciál nebo souvisejí se zpracováním, mobilizací lesnických produktů a jejich uváděním na trh.

H) Výstupy opatření CLLD

- počet podpořených podniků/příjemců (indikátor č. 93701) - 2 příjemci
- pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (indikátor č. 94800) – 1 míst

I) Principy pro určení preferenčních kritérií

- hospodárnost (náklady projektu/výstupy projektu, míra spoluúčasti žadatele, velikost projektu)
- efektivnost (náklady projektu/navýšení kapacity)
- navýšení produkce či přidaná hodnota (např. stávající kapacita/nová kapacita, finalizace produkce)
- udržitelnost podnikatelského záměru
- počet vytvořených pracovních míst

6.6.2.5 Relax v lese

A) Popis vazby fiche na článek nařízení PRV

Fiche Relax v lese vychází článku nařízení PRV:

- Článek 25 Neproduktivní investice v lesích

Popis vazby fiche na strategickou část Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví:

Specifický cíl: CR a KD 5.1 Rozvinutý a živý cestovní ruch

Opatření: CR a KD 5.1.3 Tvorba sítě tras a stezek v regionu

B) Popis cíle opatření

Fiche Relax v lese vychází ze specifického cíle **CR a KD 5.1 Rozvinutý a živý cestovní ruch** uvedené ve strategické části Strategie komunitně vedeného místního rozvoje území MAS Horní Pomoraví.

Cílem fiche je realizace aktivit zaměřených k posílení rekreační funkce lesa, podpora aktivit vedoucích k usměrňování návštěvnosti území, opatření k údržbě lesního prostředí a opatření k zajištění bezpečnosti návštěvníků lesa.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Fiche Relax v lese nemá přímou vazbu na jiné opatření či fiche SCLLD. Nepřímá vazba je pouze u fiche Rozvoj nezemědělského podnikání, které může být zaměřeno i na rozvoj agroturistiky využívající zázemí podpořené v rámci fiche Relax v lese. Může tak dojít k synergickému efektu ficheí.

Fiche Relax v lese má přímou vazbu na individuální projekty podpořené přímo z řídicího orgánu PRV (Ministerstvo zemědělství ČR) přes platební agenturu SZIF, proto bude nezbytné koordinovat implementaci fiche Relax v lese s individuálními podpořenými projekty.

D) Alokace a časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Pracovní skupiny a programový výbor se shodli na alokaci 7 % pro fiche Relax v lese z celkové alokace pro PRV MAS Horní Pomoraví, což znamená 2,55 mil. Kč při celkové alokaci 36 mil. na Programový rámec PRV.

Výzva k této fiche bude vyhlášena v nejbližší možný termín v roce 2016 a následně každé dva roky implementace Strategie CLLD, pokud nedojde ke komplikacím při implementaci (nedostatek předložených kvalitních projektů, odstoupení od realizace projektu, porušení pravidel aj.). Celkově tak zřejmě dojde k vyhlášení tří výzev.

E) Popis možných zaměření projektů

- značení, výstavba a rekonstrukce stezek pro turisty (do šíře 2 m),
- značení významných přírodních prvků,
- výstavba herních a naučných prvků, fitness prvků
- zřizování odpočinkových stanovišť, přístřešků, informačních tabulí, závory
- zařízení k odkládání odpadků
- mostky, lávky, zábradlí, stupně

F) Typy příjemců podpory

- soukromý a veřejný držitelé lesů

H) Výstupy opatření CLLD

- celková plocha (indikátor č. 93001) – 0,1 ha
- počet podpořených akcí/operací (indikátor č. 92 702) – 5 akcí
- pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (indikátor č. 94800) – 0 FTE

I) Principy pro určení preferenčních kritérií

- hospodárnost (náklady projektu/výstupy projektu, míra spoluúčasti žadatele)

- komplexnost (počet aktivit projektu, odpočívadla, lávky, stezky, tabule aj.)
- synergie (realizace projektu v atraktivní lokalitě, návaznost jiných služeb cestovního ruchu v okolí)
- celková plocha projektu v hektarech

6.6.2.6 Projekty spolupráce MAS

A) Popis vazby na článek nařízení PRV

Projekty spolupráce MAS vychází článku nařízení PRV:

- Článek 44 Činnosti spolupráce v rámci iniciativy LEADER25

Fiche je zaměřena na projekty spolupráce mezi MAS, které vykazují přidanou hodnotu tzn., že výstupy projektu by bez spolupráce MAS nevznikly.

Popis vazby projektů spolupráce MAS na strategickou část Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví:

Projekty spolupráce MAS svým širokým zaměřením (podpora regionální značky, života komunity a mezinárodní spolupráce blíže bod B níže) se dotýkají řady opatření a specifických cílů SCLLD MAS Horní Pomoraví. Jedná se tedy o tyto cíle a opatření, které mají vazbu na spolupráci:

Specifický cíl: RO 4.3	Osvícená místní politika, partnerství a spolupráce
Opatření: RO 4.3.2	Prezentace regionu
Opatření: RO 4.3.3	Partnerství, meziobecní spolupráce a přeshraniční spolupráce
Specifický cíl: LZ 1.2	Rozvinutý komunitní život
Opatření: LZ 1.2.3	Vzdělávání a motivace leaderů a vedoucích spolků, motivace zapojování mládeže do činnosti spolků
Specifický cíl: PaZ 2.1	Ekonomicky silný region
Opatření: PaZ 2.1.2	Prezentace místní produkce, spolupráce a inovace
Specifický cíl: CR a KD 5.1	Rozvinutý a živý cestovní ruch
Opatření: CR a KD 5.1.4	Prezentace a spolupráce v rámci cestovního ruchu

B) Popis cíle opatření

Projekty spolupráce MAS budou zaměřeny na již realizované a osvědčené aktivity, které mají pozitivní dopad na rozvoj podnikání a života komunity. Jedná se o projekty:

- rozvoj regionální značky Jeseníky originální produkt
- posílení kapacit neziskových organizací podporující komunitní život
- zahraniční spolupráce s MAS z Polska, Slovenska aj. zemí

Rozvoj regionální značky Jeseníky originální produkt

Cílem regionální značky Jeseníky originální produkt je zachování tradice a zaručit původ jeseníckých výrobků, služeb a zážitků. Od roku 2010 jsou udělovány certifikáty JESENÍKY originální produkt?, která označuje kvalitní výrobky spjaté s regionem, které mohou být výjimečné a reprezentativní, řemeslné nebo tradiční pro náš region, zároveň garantují jedinečnost a šetrnost k životnímu prostředí.

Značka je marketingový nástroj pro místní výrobce. MAS Horní Pomoraví každoročně vydává noviny, katalog certifikovaných výrobků, služeb a zážitků a jiné marketingové aktivity, v čemž chce pokračovat díky projektům spolupráce v rámci tohoto opatření, které budou nejspíše realizovány s MAS z území značky (např. V. P. pro Jesenícko, Šumperský venkov, H. Jeseník, Rýmařsko, Krnovsko aj.) Případně bude projekt realizován i ve spolupráci se sousední polskou MAS Kłodzka Wstęga Sudetów, která koordinuje značku Dolnoślaskie smaki.

Posílení kapacit neziskových organizací podporující komunitní život

Speciálním tématem pro projekty spolupráce MAS je podpora komunitního života, neziskových organizací, vzdělávání leaderů komunitního života a jejich fundraisingu. Téma navazuje na realizovaný projekt spolupráce Národní pohádky a pověsti. Cílem projektu spolupráce bude podpořit činnost stávajících spolků: vzděláváním, výměnou zkušeností, propagace, pořízením techniky a vybavení.

Zahraniční spolupráce s MAS z Polska, Slovenska aj. zemí

Tématem projektu bude rozvoj značení, komunitního života (viz výše) či podpora cestovního ruchu či podnikání.

D) Alokace a časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Pracovní skupiny a programový výbor se shodli na využití kompletní alokace pro opatření v rámci opatření 19.3.2 PRV, která je k dispozici pro projekty spolupráce MAS Horní Pomoraví, což znamená 3,44 mil. Kč.

Projekty budou předloženy v rámci první možné výzvy PRV, a následně dle potřeb rozvoje území a partnerských MAS v ČR či zahraničí.

E) Popis možných zaměření projektů

Projekty budou zaměřené na „měkké“ akce jako propagační, informační, vzdělávací a volnočasové akce, které jsou zaměřené na témata řešena v této SCLLD. Dále lze za měkké akce považovat pořádání konferencí, festivalů, workshopů, exkurzí, výstav, přenosů příkladů správné praxe, včetně výstupů s tím spojených (publikace, brožury, letáky apod.).

Pokud dojde k realizaci investic, tak budou realizovány pouze výdaje:

- týkající se zajištění odbytu místní produkce resp. rozvoj regionální značky Jeseníky originální produkt
- související se vzděláváním místních aktérů,
- rozvoj informačních a turistických center v území MAS Horní Pomoraví.

Součástí projektů spolupráce MAS bude i technická podpora projektu, tzn. příprava, koordinace, administrace, ale pouze v omezené míře 10 % z celkových nákladů projektu.

F) Typy příjemců podpory

- MAS Horní Pomoraví, o.p.s.

H) Výstupy opatření CLLD

- celkové veřejné výdaje (indikátor č. 92 501) - 143392,7 EUR

6.6.3 Programový rámec Operačního programu Zaměstnanost

Opatření CLLD vychází z podmínek a cílů Investiční priority 2.3 OP Zaměstnanost.

6.6.3.1 Sociální inkluze

A) Popis vazby opatření na specifický cíl 2.3.1 OPZ

Opatření CLLD Sociální inkluze má přímou vazbu na tyto aktivity specifického cíle 2.3.1 OPZ:

- Podpora sociálního začleňování osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených prostřednictvím aktivit zaměřených na prevenci sociálního vyloučení osob, služeb poskytovaných terénní a ambulantní formou, podpora komunitní sociální práce
- Vznik a rozvoj specifických nástrojů k prevenci a řešení problémů v sociálně vyloučených lokalitách (zohledňující rovněž kriminalitu a veřejný pořádek) s využitím znalosti lokálního prostředí

Popis vazby opatření CLLD na strategickou část Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví:

Specifický cíl: LZ 1.3 Rozvinutá sociální síť a kvalitní péče o sociálně potřebné

Opatření: LZ 1.3.2 Kvalitní sociální služby

B) Popis cíle opatření

Cílem opatření je realizace aktivity spadající pod opatření LZ 1.3.2 Kvalitní sociální služby, který široce zahrnuje všechny aktivity a opatření vzešlé z komunitních plánů sociální služeb platných na území MAS Horní Pomoraví. Jedná se především o terénní a ambulantní služby dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, jako odborné sociální poradenství, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež či osobní asistence. Odlehčovací služba dle § 44 zákona č. 108/2006 Sb. je na území MAS HP poskytována a vyžaduje posílení kapacity (fyzická či personální kapacita či otevírací doba).

Samostatnou kapitolou z potřebných služeb jsou služby mimo zákon o sociálních službách, jako komunitní centra, komunitní práce, preventivní a aktivizační programy, prevence kriminality aj., které výrazně napomáhají sociální inkluzi a zlepšují komunikaci a společných život komunit s úřady, obcí či širokou veřejností. Jedná se o služby a činnosti uvedené v aktivitě LZ 1.3.2.4 Alternativní a doplňkové činnosti vedoucí k sociální inkluzi.

Potřebnost výše uvedených aktivit vychází z Analytické části (kap. 5.9), kde je popsán rozsah chudoby, sociálního vyloučení a existujících služeb v území MAS Horní Pomoraví. Potřebnost potvrdili nejen zástupci poskytovatelů sociálních služeb, ale i zástupci obcí. Proto v území existují komunitní plány sociálních služeb (i na úrovni POÚ) či plány prevence kriminality, který vytvořili zájemci pro lepší implementaci potřebných aktivit/projektů.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Opatření CLLD **Sociální inkluze** má velmi úzkou vazbu na opatření CLLD Moderní infrastruktura pro sociální služby a komunitních center (IROP SC 2.1), které umožní finanční podporu „tvrdých investic“ do zařízení poskytující inkluzivní sociální služby a do komunitních center. Obdobné aktivity budou moci žadatelé realizovat v SC 2.1 IROP u žádostí podávaných přímo na řídicí orgán IROP.

Dále má toto opatření vazbu na opatření CLLD Sociální podnikání a opatření CLLD Prostupné zaměstnávání, které přispívá k sociální inkluzi vznikem pracovních míst pro osoby dlouhodobě nezaměstnané či sociálně vyloučené.

Samozřejmě opatření CLLD **Sociální inkluze** má vazbu na SC 2.1.1 a SC 2.2.1 OP Zaměstnanost.

D) Priorizace navrhovaných opatření

Opatření **Sociální inkluze** bude financováno z alokované částky (A), ale zároveň je opatřením financovaným z alokované částky v případně navýšení alokace (B).

E) Alokace pro opatření

Pracovní skupiny a programový výbor se shodli na alokaci 39 % pro opatření CLLD **Sociální inkluze** z celkové alokace pro OP Zaměstnanosti MAS Horní Pomoraví, což znamená 6,2 mil. Kč při celkové alokaci 15,7 mil. Kč na Programový rámec OPZ.

F) Časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Vyhlášení pilotní výzvy v první polovině roku 2016

Vyhlášení výzvy v druhé polovině roku 2017

Vyhlášení výzvy v druhé polovině roku 2018

Vyhlášení výzvy v druhé polovině roku 2019

Vyhlášení výzvy v druhé polovině roku 2020

F) Popis možných zaměření projektů

Zajištění těchto registrovaných sociálních služeb:

- Odborné sociální poradenství (vč. mobilní terénní týmy)
- Terénní programy
- Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
- Raná péče
- Kontaktní centra
- Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
- Sociální rehabilitace
- Sociálně terapeutické dílny
- Služby následné péče
- Podpora samostatného bydlení
- Osobní asistence
- Odlehčovací služby

Zajištění těchto činností vedoucí k vzniku/rozšíření komunitního centra:

- personální zajištění provozu komunitního centra (sociální pracovník, streekworker, asistent prevence kriminality aj.)
- aktivizační, asistenční a motivační programy
- dobrovolnické akce (pořízení nástrojů, ochranných pomůcek, stromů aj.)
- programy prevence sociálně patologických jevů
- provozní náklady komunitního centra
- drobné stavební úpravy a investice do budovy komunitního centra
- pořízení vybavení pro provoz komunitního centra (nábytek, aktivizační prvky, suroviny, ICT aj.)

Zajištění těchto služeb mimo zákon 108/2006 Sb.:

- sociálního/ dostupného/podporovaného/prostupného bydlení
- aktivizační, asistenční a motivační programy
- nástroje prevence kriminality (asistent prevence, romsky mentor)
- programy prevence sociálně patologických jevů
- program sekundární a terciární prevence
- probační a resocializační programy
- vzdělávací a aktivizační workshopy
- osvěta a vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti a dluhového poradenství

- aktivity zaměřené na podporu neformální péče (tj. péče poskytovaná v rámci rodin nebo komunit osobami blízkými nebo jinými), sdílené péče a včetně rozvoje domácí paliativní péče
- aktivity místních samospráv či svazků obcí při optimalizaci zajištění činností a výkonu sociální práce (komunitní plánování sociálních služeb)

G) Podporované cílové skupiny

- osoby sociálně vyloučené
- osoby sociálním vyloučením ohrožené
- osoby se zdravotním postižením (včetně osob s duševním onemocněním)
- imigranti a azylanti
- oběti trestné činnosti
- osoby opouštějící institucionální zařízení
- osoby v nebo po výkonu trestu
- osoby ohrožené předlužeností
- osoby pečující o jiné závislé osoby
- osoby ohrožené domácím násilím a závislostmi
- klienti sociálních služeb
- zaměstnanci poskytovatelů sociálních služeb
- zaměstnanci místních aktérů (obecní úřad, městská policie, komunitních center aj.)
- neformální pečovatelé

H) Typy příjemců podpory

- poskytovatelé sociálních služeb
- obce a jimi zřízené organizace
- nestátní neziskové organizace

I) Absorpční kapacita MAS

Jak je uvedené v analytické části na území MAS Horní Pomoraví působí 53 zařízení sociálních služeb (i se sídlem mimo území MAS) a 45 zařízení poskytuje sociální služby spadající do výše uvedených kategorií terénních a ambulantních sociálních služeb směřujících k sociální inkluzi či prevenci sociálního vyloučení. Mimo to ze strany obcí je velký zájem o realizaci aktivit mimo zákon o sociálních službách, jako jsou nástroje prevence kriminality či komunitní práce (centra). Proto toto opatření má nejvyšší alokaci v tomto programovém rámci OPZ.

J) Vliv opatření na naplňování horizontálních témat OPZ

Opatření CLLD Sociální inkluze má mírný pozitivní dopad na udržitelný rozvoj, rovné příležitosti, nediskriminaci a rovnost žen a mužů. Jelikož jsme periferní region s vysokým úbytkem obyvatel je zvyšování kvality života nástrojem jak zamezit dalšímu odlivu obyvatelstva a zachování udržitelného hospodářství a veřejných služeb v regionu. Opatření přímo směřuje k sociální inkluzi, která pomáhá vytvořit rovné podmínky sociálně vyloučeným a zamezuje tak diskriminaci. Řada nepříznivých sociálních situací dopadá na ženy a vytvořením kvalitnější sítě sociálních služeb pomáháme rovnosti mezi ženami a muži.

K) Očekávané výstupy

- celkový počet účastníků (indikátor 60000) – 35 osob
- počet projektů zaměřených na orgány veřejné správy a veřejné služby na celostátní, regionální a místní úrovni (indikátor 6 22 00) – 1 projekt
- počet projektů, které zcela nebo zčásti provádějí sociální partneři nebo nevládní organizace (indikátor 6 20 00) – 2 projekty
- kapacita podpořených služeb (indikátor 6 70 01) – 15 míst
- využívání podpořených služeb (indikátor 6 70 10) – 5 osob

I) Principy pro určení preferenčních kritérií

- vytvořená služba je otevřená širokému spektru obyvatel regionu
- potřebnost (vazba na komunitní plán sociálních služeb, rozsah cílové skupiny)
- hospodárnost (náklady projektu/výstupy projektu, míra spoluúčasti žadatele, výše dotace)
- udržitelnost služeb (podpora projektu obce či Olomouckého kraje)
- spolupráce (u NNO s obcí, u obcí s NNO a okolními obcemi)
- zacílenost projektu (vzdálenost od sociálně vyloučené lokality či „špatné adresy“)

6.6.3.2 Sociální podnikání

A) Popis vazby opatření na specifický cíl 2.3.1 OPZ

Opatření CLLD Sociální podnikání má přímou vazbu na aktivitu specifického cíle 2.3.1 OPZ:

- Podpora a vytváření podmínek pro vznik a rozvoj sociálních podniků
- Podpora vytváření nových pracovních míst na lokální úrovni
- Podpora spolupráce aktérů na místní úrovni při řešení lokální nezaměstnanosti, zjišťování potřeb lokálních zaměstnavatelů

Popis vazby opatření CLLD na strategickou část Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví:

Specifický cíl: PaZ 2.1	Ekonomicky silný region
Opatření: PaZ 2.1.1	Posilování podnikatelského prostředí
Specifický cíl: PaZ 2.2	Silný pracovní potenciál
Opatření: PaZ 2.2.1	Uplatnění osob se zhoršenou pozicí na trhu práce

B) Popis cíle opatření

Primárním cílem opatření je vznik a rozvoj sociálních podniků na území MAS Horní Pomoraví, což vychází ze specifického cíle PaZ 2.1 Ekonomicky silný region, kde je blíže popsána aktivita PaZ 2.1.1.3 Podpora sociálních, odpovědných a komunitních podniků, která zahrnuje potřebnost podpory stavebních úprav, pořízení vybavení (nábytek či výrobní technologie, ICT aj), vzniku pracovních míst, vzdělávání pracovníků, marketing a celkovou finanční podporu provozu sociálního podniku.

Dále pak toto opatření CLLD obsahuje shodně s Aktivitou PaZ 2.1.2.2 Spolupráce a inovace, která je zaměřena na vznik veřejně prospěšných organizací či sociálních podniků založených podnikateli, neziskovými organizacemi a veřejnou správou. Specifickým cílem opatření je podpora environmentálních sociálních podniků, které by využívali místní zdroje ke své produkci a pomohli tak zajištění odbytu místním producentům, což je blíže popsáno v opatření ZaŽP 3.1.2 Kvalitní zemědělské a potravinářské produkty, regionální trh.

Aktivita PaZ 2.2.1.3 Udržitelné sociální podnikání navazuje na výše uvedená opatření a jejich cíle a zdůrazňuje význam sociálních podniků v systému dostupného zaměstnávání a individuální práce při zlepšování uplatnění osob se zhoršenou pozicí na trhu práce. Čímž se dostáváme k dílčímu cíli tohoto opatření CLLD, kterým je vytvoření systému dostupného zaměstnávání. Systému dostupného zaměstnávání osob dlouhodobě nezaměstnaných vyžaduje partnerství lokálních partnerů zajištění několika stupňů pracovních míst (APP, VPP, SUPM/tranzitní sociální podnik, primární trh práce) pro osoby sociálně vyloučené či dlouhodobě nezaměstnané. Budou tak podporovány aktivity vedoucí ke zlepšení postavení osob na trhu práce (rekvalifikace, mentoring, práce na zkoušku, obnovení pracovních návyků), zprostředkování zaměstnání a především pro osoby s kumulací problémů (sociálně vyloučené). To mimo jiné vyžaduje i spolupráci s místním úřadem práce, obcemi, sociálními podniky, podnikateli a případně a neziskových organizací pracujících s cílovou skupinou. (viz specifický cíl PaZ 2.2 a aktivita PaZ 2.2.1.4 Systém dostupného zaměstnávání)

Potřebnost vznik a rozvoji sociálních podniků či vzniku systému dostupného zaměstnání dokládají data o množství a podílu dlouhodobě nezaměstnaných osob (kap. 5.4.1.3) a především informace o „špatných adresách“ (neboli sociálně vyloučených lokalitách).

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Opatření CLLD Sociální podnikání má přímou vazbu na investiční projekty podpořené z IROP (SC 2.2) nebo přes MAS z opatření CLLD Zázemí pro sociální podnikání, které vychází ze stejného specifického cíle IROP (SC 2.2).

Dále pak má vazbu na specifický cíl OP Zaměstnanost (SC 2.1.2), ze kterého vychází i toto opatření CLLD.

D) Priorizace navrhovaných opatření

Opatření CLLD **Sociální podnikání** bude financováno z alokované částky (A), ale zároveň je opatřením financovaným z alokované částky v případně navýšení alokace (B).

E) Alokace pro opatření

Pracovní skupiny a programový výbor se shodli na alokaci **33 %** pro opatření CLLD Sociální podnikání z celkové alokace pro OP Zaměstnanosti MAS Horní Pomoraví, což znamená 5,2 mil. Kč při celkové alokaci 15,7 mil. Kč na Programový rámec OPZ.

F) Časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Vyhlášení výzvy v druhé polovině roku 2016

Vyhlášení výzvy v druhé polovině roku 2017

Vyhlášení výzvy v druhé polovině roku 2018

Vyhlášení výzvy v druhé polovině roku 2019

Vyhlášení výzvy v druhé polovině roku 2020

G) Popis možných zaměření projektů

Vznik a rozvoj sociálního podniků

- zřízení/vznik integračního sociálního podniku
- zřízení/vznik environmentálního sociálního podniku
- rozvoj integračního či environmentálního sociálního podniku (vyšší kapacita či nová činnost)

Podporované aktivity projektů:

- vznik nových pracovních míst (podpořená pracovní místa)
- vzdělávání zaměstnanců sociálního podniku
- marketing, propagace, inzerce a medializace sociálního podniku/podnikání
- provozní náklady sociálního podniku
- drobné stavební úpravy a investice do provozovny sociálního podniku (aktivita: PaZ 2.1.1.2)
- pořízení vybavení pro provoz sociálního podniku (stroje, nábytek, ICT aj. viz aktivita: PaZ 2.1.1.2)

Vznik a rozvoj systému dostupného zaměstnávání

- vytvoření a zachování pracovních míst pro dlouhodobě nezaměstnané/sociálně vyloučené
- vzdělávání zaměstnanců sociálního podniku
- marketing sociálního podniku
- provozování sociálního podnikání
- zvyšování uplatnitelnosti osob ohrožených sociálním vyloučením nebo osob sociálně vyloučených ve společnosti a na trhu práce
- bilanční a pracovní diagnostika, ergo diagnostika
- rekvalifikace a další profesní vzdělávání
- podpora spolupráce lokálních partnerů na trhu práce
- zprostředkování zaměstnání či vytváření pracovních míst
- realizace nových či inovativních nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti

H) Podporované cílové skupiny

- osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením
- osoby dlouhodobě nezaměstnané (uchazeči o zaměstnání evidovaní na ÚP ČR déle než 1 rok)
- osoby opakovaně nezaměstnané (uchazeči o zaměstnání, jejichž doba evidence na ÚP ČR dosáhla v posledních 2 letech souborné délky 12 měsíců)
- osoby se zdravotním postižením (viz § 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti)

- osoby v nebo po výkonu trestu (osoby opouštějící výkon trestu odnětí svobody, a to do 12 měsíců po opuštění výkonu trestu)
- osoby opouštějící institucionální zařízení (zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, a to do 12 měsíců od opuštění zařízení)

I) Typy příjemců podpory

- organizace zřízení obcemi (je-li jedním ze zřizovatelů obec, její celkový vlastnický podíl v podniku musí být menší než 50%)
- podnikatelé
- sociální podniky

J) Absorpční kapacita MAS

Na území MAS Horní Pomoraví působí pouze jeden sociální podnik, ale v rámci komunitního projednávání byl ze strany obcí a podnikatelů zájem o spolupráci a vytvoření sociálního podniku. Projektové záměry jsou především zaměřeny na odpadové hospodářství, údržbu zeleně, zemědělství či služby cestovního ruchu.

Na území MAS Horní Pomoraví neexistuje systém prostupného zaměstnávání (či tranzitní sociální podnik), který by se zabýval vznikem pracovních míst pro sociálně vyloučené či dlouhodobě nezaměstnané. A to přesto, že na severu území MAS Horní Pomoraví je dlouhodobě významným problémem sociální vyloučení (několik sociálně vyloučených lokalit) a dlouhodobá nezaměstnanost. Zatím zde není institucionální kapacita či lokální partnerství obcí, podnikatelů, sociálních podniků a neziskových organizací.

K) Očekávané výstupy

- celkový počet účastníků (indikátor č. 6 00 00) – 10 účastníků
- počet sociálních podniků vzniklých díky podpoře (indikátor č. 1 02 10) – 2 podniky
- počet sociálních podniků vzniklých díky podpoře, které fungují i po ukončení podpory (indikátor č. 1 02 11) – 1 organizace

L) Vliv opatření na naplňování horizontálních témat OPZ

Principy sociálního podnikání jsou velmi obdobné se zásadami udržitelného rozvoje, který je mimo jiné postaven na ochraně životního prostředí, využívání místních zdrojů (nedrancování) a rozvoji lidského kapitálu stejně jako sociální podnikání. Toto opatření CLLD tak má pozitivní dopad na udržitelný rozvoj regionu.

Rovné příležitosti a nediskriminace budou implementaci tohoto opatření CLLD pozitivně ovlivněny. Sociální podniky jsou nediskriminační a transparentní subjekty.

Implementace opatření nebude mít přímý vliv na naplňování horizontálního tématu rovnost žen a mužů.

M) Principy pro určení preferenčních kritérií

- Počet vytvořených pracovních míst
- Podíl využívání místní zdrojů
- Zapojení do systému prostupného zaměstnání (tzn. garance uplatnění na primární trhu)
- Cílová skupina (preferenze osoby s více handicapem)
- Projekt je realizován ve spolupráci s obcí
- Zkušenost žadatel či partnera, který již pracoval se sociálně vyloučenými osobami

6.6.3.3 Prorodinná opatření

A) Popis vazby opatření na specifický cíl 2.3.1 OPZ

Opatření CLLD Prorodinná opatření má přímou vazbu na aktivitu specifického cíle 2.3.1 OPZ:

- Podpora prorodinných opatření obcí a dalších aktérů na místní úrovni

Popis vazby opatření CLLD na strategickou část Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví:

Specifický cíl: PaZ 2.2 Silný pracovní potenciál

Opatření: PaZ 2.2.2 Alternativní řešení potřeb zaměstnanců a zaměstnavatelů

B) Popis cíle opatření

Cílem opatření je zkvalitnění stávajících služeb či zajištění nových potřebných služeb pro pracující rodiče v oblasti péče o děti, které přispějí lepšímu sladění pracovního a osobního života, které snad umožní dřívější nástup do práce (např. alespoň na zkrácený úvazek), přijetí pracovního místa s dlouhou pracovní dobou či umožnění rodičům zůstat na pracovním místě s dlouhou pracovní dobou. Jedná se tak o podporu hlavních aktivit uvedených v opatření PaZ 2.2.2 Alternativní řešení potřeb zaměstnanců a zaměstnavatelů. Doplnkovou aktivitou tohoto opatření může být zajištění doprovodu na mimoškolní aktivity či dopravy do družiny před/po školní výukou.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Toto opatření má přímou vazbu na investiční projekty realizované díky podpoře IROP (SC 2.4) do školských zařízení (vč. opatření CLLD Školství), kde bude možné modernizovat prostory a rozšířit kapacitu zařízení, které slouží i pro péči o děti mimo školní výuku. Pokud dojde k realizaci projektu na vznik komunitního centra či nízkoprahového centra na území MAS Horní Pomoraví v rámci IROP (SC 2.1) či OPZ (SC 2.1.1; vč. opatření CLLD Sociální inkluze či Zázemí pro sociální inkluzi), tak tato zařízení mohou mít pozitivní vazbu na toto opatření CLLD Prorodinná opatření.

D) Priorizace navrhovaných opatření

Opatření CLLD **Prorodinná opatření** bude financováno z alokované částky (A), ale nebude opatřením financovaným z alokované částky v případě navýšení alokace (B).

E) Alokace pro opatření

Pracovní skupiny a programový výbor se shodli na alokaci 28 % pro opatření CLLD **Prorodinná opatření** z celkové alokace pro OP Zaměstnanosti MAS Horní Pomoraví, což znamená 4,35 mil. Kč při celkové alokaci 15,7 mil. Kč na Programový rámec OPZ.

F) Časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Vyhlášení výzvy v polovině roku 2016

Vyhlášení výzvy v polovině roku 2018

Vyhlášení výzvy v polovině roku 2019

Vyhlášení výzvy v polovině roku 2020

G) Popis možných zaměření projektů

- podpora zařízení, která doplní chybějící kapacitu stávajících institucionálních forem zařízení (typu školní družiny, kluby), s možností podpory příměstských táborů v době školních prázdnin
- podpora vzniku a provozu dětských skupin pro podniky i veřejnost
- individuální péče o děti (vzdělávání chův, ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, (vykonání zkoušky), podpora pracovního uplatnění chův

H) Podporované cílové skupiny

- ženy ohrožené na trhu práce
- rodiny či rodiče s malými dětmi

- osoby pečující o jiné závislé osoby

I) Typy příjemců podpory

- Obce a jimi zřízené subjekty (svazky obcí, školy, provozní společnosti)
- Podnikatelé vč. sociální podniky
- neziskové organizace zaměřené na péči o děti či pomoc rodičům

J) Absorpční kapacita MAS

Na území MAS Horní Pomoraví působí řada základních a mateřských škol, jejíž provozní doba družin neodpovídá časovým požadavkům zaměstnaných rodičů, kteří se v periferních částech regionu potýkají i s problémem dopravy dětí do škol v brzkých a pozdních odpoledních hodinách.

Jak bylo uvedeno v analytické části, na území MAS neexistuje žádná registrovaná dětská skupina dle zákon 247/2014 Sb., ale řada obcí na Zábřežsku bude mít v nejbližších letech problém s nedostatečnou kapacitou MŠ, kterou bude hospodárnější řešit vznikem dětské skupiny či podporou chův než výstavbou/dostavbou MŠ.

K) Očekávané výstupy

- Celkový počet účastníků (indikátor č. 6 00 00) – 50 osob
- Počet projektů zaměřených na orgány veřejné správy a veřejné služby na celostátní, regionální a místní úrovni (indikátor č. 6 22 00) – 2 projekty
- Počet projektů, které zcela nebo zčásti provádějí sociální partneři nebo nevládní organizace (indikátor č. 6 20 00) – 2 projekty
- Kapacita podpořených služeb (indikátor č. 6 70 01) – zvýšení o 40 osob
- Počet podpořených zařízení péče o děti předškolního věku (indikátor č. 5 01 00) – 3 zařízení
- počet osob využívajících zařízení péče o děti předškolního věku (indikátor č. 50110) – 10 osob

L) Vliv opatření na naplňování horizontálních témat OPZ

Implementace tohoto opatření CLLD bude mít neutrální dopad na horizontální téma udržitelného rozvoje a rovné příležitosti a nediskriminaci, ale bude mít velmi pozitivní dopad na rovnost žen a mužů. A to proto, že cílem tohoto opatření CLLD je primárně odstranit existující bariery pro rodiče malých dětí snažící se co nejlépe sladit pracovní a rodinný život.

M) Principy pro určení preferenčních kritérií

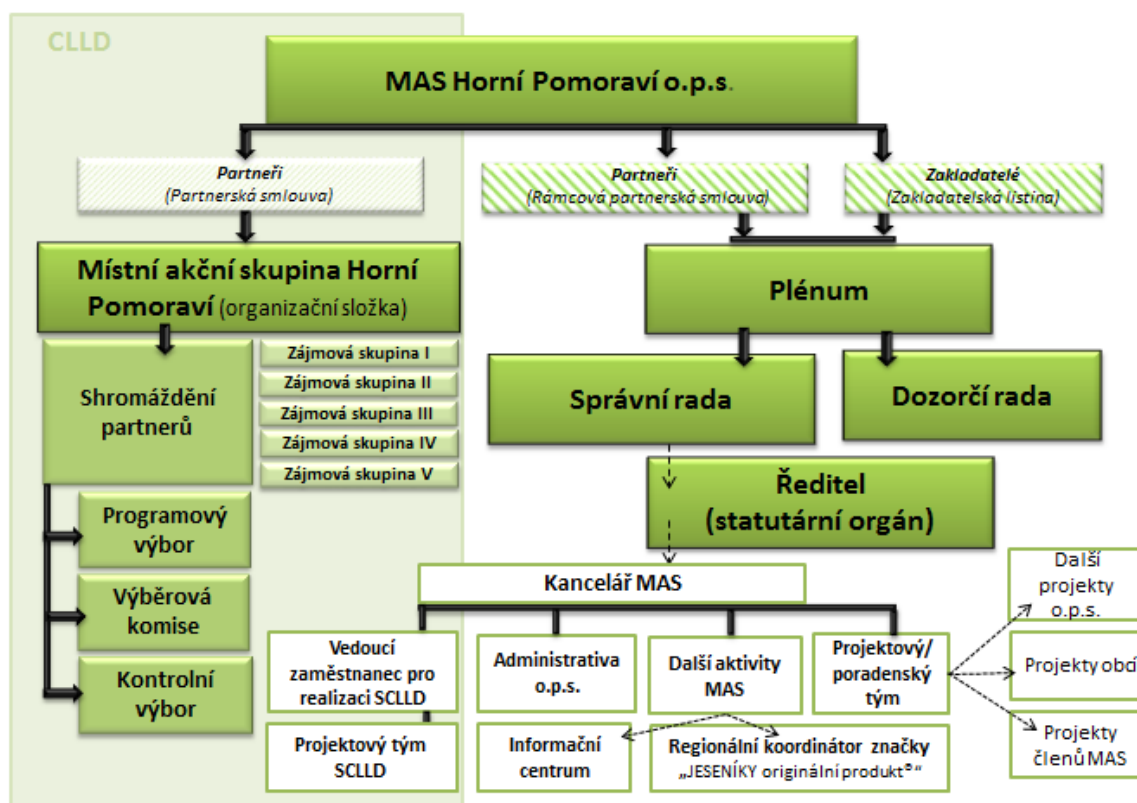
- vytvořená kapacita
- potřebnost projektu (dotazník mezi rodiči (u družin); nedostatečná kapacita MŠ v obcí a sousedních obcích)
- počet vytvořených pracovních míst
- projekt je realizován ve spolupráci s obcí
- hospodárnost (náklady projektu/výstupy projektu, míra spoluúčasti žadatele, výše dotace)
- udržitelnost vytvořených služeb (podpora ze strany zaměstnavatelů či obce)
- využitelnost výstupů projektu v následujících letech

7. Implementační část

7.1 Organizační struktura MAS a místního partnerství

Místní akční skupina Horní Pomoraví o.p.s. je obecně prospěšnou společností tvořenou zakladateli na základě zakladatelské listiny a partnery na základě rámcové partnerské smlouvy uzavřené se společností. Pro uplatňování Komunitně vedeného místního rozvoje na základě Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD) byla ustavena organizační složka Místní akční skupina Horní Pomoraví (místní partnerství), jehož nejvyšším orgánem je shromáždění partnerů složené z pěti zájmových skupin.

Obrázek č. 3: Organizační schéma MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Zdroj: vlastní zpracování

7.1.1 Orgány MAS Horní Pomoraví o.p.s. a jejich složení

Orgány MAS Horní Pomoraví o.p.s. jsou dle článku 6 Statutu společnosti:

1. Plénium
2. Správní rada
3. Ředitel
4. Dozorčí rada
5. Organizační složka Místní akční skupina Horní Pomoraví

Nejvyšším orgánem MAS Horní Pomoraví o.p.s. je plénium, které je tvořeno zakladateli společnosti MAS Horní Pomoraví o.p.s. a partnery, kteří se společností podepsali rámcovou partnerskou smlouvu. Členskou základnu MAS Horní Pomoraví o.p.s. tvoří zakladatelé a partneři. Přehled členů MAS dle

sektorů k 31. 1. 2016 je uveden níže v tabulce. Celkem bylo k 31. 1. 2016 členem MAS 123 členů. Žádný ze sektorů nemá v členské základně (plénu) MAS převahu. Nejvíce členů MAS je z neziskového sektoru, a to 48, což představuje 39 %.

Tabulka č. 47: Členská základna MAS Horní Pomoraví, o.p.s.

Sektor	Absolutní vyjádření	Relativní vyjádření
Veřejný	44	35,77%
Soukromý – neziskový	48	39,03%
Soukromý – podnikatelský	30	24,39%
Soukromý – občané	1	0,81%

Zdroj: vlastní zpracování

Správní rada především dbá na zachování účelu, pro nějž byla společnost založena, dále vydává statut společnosti, schvaluje rozpočet společnosti, účetní závěrku a výroční zprávu, jmenuje a odvolává ředitele a plní další funkce uvedené ve statutu společnosti. Správní rada dbá, aby společnost prováděla následující činnosti dle statutu:

1. Rozvoj území místní akční skupiny
2. Rozvoj partnerství
3. Komunitně vedený místní rozvoj uskutečňovaný na základě Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD). Tato činnost je prováděna organizační složkou Místní akční skupinou Horní Pomoraví, činnost organizační složky je vymezena Statutem Místní akční skupiny Horní Pomoraví.

Dále pak společnost provádí tuto doplňkovou činnost, za kterou zodpovídá správní rada:

- příprava a realizace rozvojových projektů
- vzdělávání, organizace vzdělávacích akcí, seminářů a odborných setkání
- poskytování služeb v oblasti strategického plánování
- zapojování veřejnosti do rozvoje území, na kterém společnost působí
- příprava a realizace společných projektů partnerů v území i meziregionálních
- propojování partnerů za účelem rozvoje regionu v oblastech: školství, sociální oblast, zaměstnanost, zemědělství, životní prostředí, odpadové hospodářství, krizové řízení, doprava, komunitní život, volnočasová a spolková činnost
- propagace regionu s důrazem na regionální značení (vč. provozování informačních center)
- poradenská činnost

Dozorčí rada je kontrolním orgánem MAS Horní Pomoraví o.p.s. Dozorčí rada je povinna upozornit správní radu na porušení zákonů, ustanovení zakládací smlouvy nebo statutu, na nevhodné postupy, popřípadě na další nedostatky v činnosti, bez zbytečného prodlení poté, co se o těchto skutečnostech dozví. Dozorčí rada přezkoumává všechny účetní závěrky, výroční zprávu společnosti a může nahlížet do účetních knih a účetních dokladů.

Tabulka č. 48: Složení správní a dozorčí rady MAS Horní Pomoraví, o.p.s.

Správní rada			Dozorčí rada		
sektor	jméno a příjmení	organizace	sektor	jméno a příjmení	organizace
Předseda			Předseda		
podnikatel	František Winter	MARWIN v.o.s.	podnikatel	Jiří Mazák	OSVČ
Členové			Členové		
NNO	Josef Jurásek	OAK Šumperk	obec	Dana Hošková	Obec Bratrušov
obce	František John	Svazek obcí MiZ	NNO	Josef Klimek	Spolek Metoděj o.s.
NNO	Jiří Karger	Charita Zábřeh	podnikatel	Libor Diviš	ZEAS Březná, a.s.
obec	Jana Gerešová	Obec Kopřivná	obec	Josef Kozák	obec Jindřichov
podnikatel	Petr Vokurka	VOBUS v.o.s.	NNO	František Ambroz	SDH Hanušovice

Zdroj: vlastní zpracování

Ředitel je statutárním orgánem společnosti, a řídí společností a jedná jejím jménem. K 1. 1. 2016 zastává funkci ředitele společnosti Ing. Anna Bartošová, která je uvedena v Rejstříku obecně prospěšných společností.

7.1.2 Orgány Místní akční skupiny Horní Pomoraví, organizační složky

MAS Horní Pomoraví, o.p.s. pro implementaci Komunitně vedeného místního rozvoje na základě Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD) byla ustavena organizační složka Místní akční skupina Horní Pomoraví (dále místní partnerství), o které rozhoduje shromáždění partnerů. Organizační složka Místní akční skupina Horní Pomoraví je otevřené místní partnerství, které vzniká podpisem partnerské smlouvy mezi partnerem a společností za účelem implementace strategie komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD). Partneri tvoří shromáždění partnerů Místní akční skupiny Horní Pomoraví nejvyšší orgán místního partnerství.

Dle statutu organizační složky Místní akční skupiny Horní Pomoraví vykonává tyto činnosti:

1. Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD) – CLLD je uskutečňována na základě Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví (SCLLD);
2. Rozvoj partnerství – podpora vzniku a rozvoj partnerství místních subjektů (neziskových organizací, podnikatelů a zástupců veřejné správy); součinnost s místními, regionálními, národními a zahraničními subjekty;
3. Práce v regionu na základě metody LEADER - příprava a realizace koordinace metody LEADER včetně příslušných dotačních evropských a národních programů; využití nejlepších zkušeností metody LEADER a šíření informací o úspěších; činnosti spojené s příjmem, výběrem a kontrolou projektů; zavádění kvalitních integrovaných rozvojových strategií venkovských regionů, jejich vytváření místními občany a organizacemi s využitím místních, přírodních, kulturních a lidských zdrojů na principu „zdola nahoru“.

Místní partnerství (organizační složka MAS Horní Pomoraví, o.p.s.) má pro svou činnost tyto orgány:

1. Shromáždění partnerů
2. Programový výbor
3. Výběrová komise
4. Kontrolní komise

Partneři se v rámci přihlášek do místního partnerství nahlásili do jednotlivých zájmových skupin, které jsou definována programovým výborem místního partnerství.

Obrázek č. 4: Zájmové skupiny v místní akční skupině Horní Pomoraví

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 49: Partneři místního partnerství dle zájmových skupin

Zájmové skupiny	Absolutní vyjádření	Relativní vyjádření
Životní prostředí - zemědělství, lesnictví, životní prostředí	16	18,67%
Podnikání a regionální produkce - řemeslníci, živnostníci, reg.producenti a ost. služby	3	4,00%
Komunitní život - vzdělávání, zájmové vzdělávání, volnočasové aktivity, mládež a soc. oblast	25	32,00%
Regionální identita - cestovní ruch a služby, regionální identita, kultura, kulturní dědictví a památky	5	6,67%
Rozvoj obcí	30	38,67%

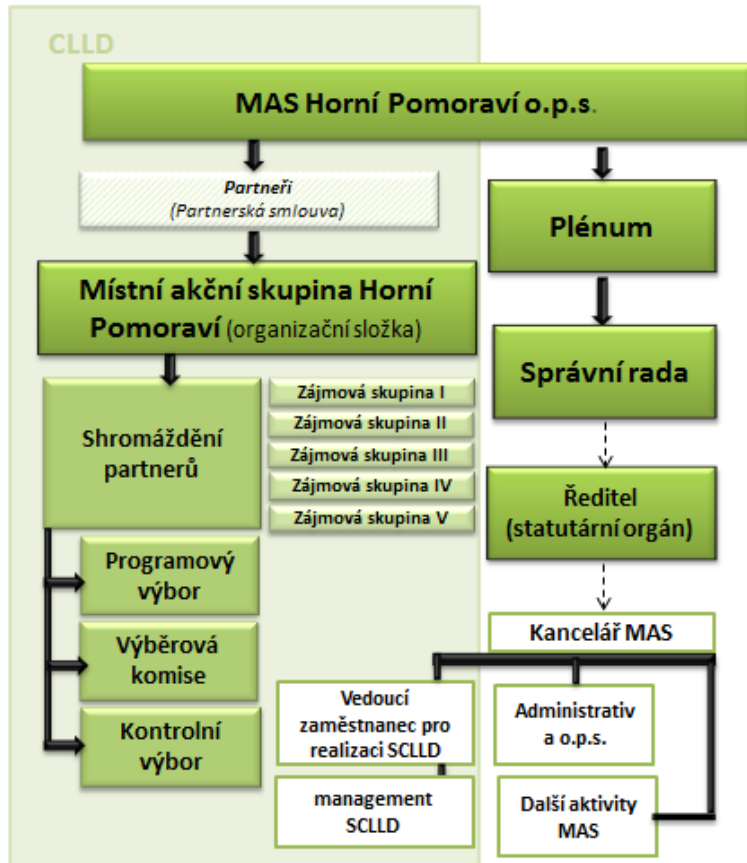
Zdroj: vlastní zpracování

Shromáždění partnerů je vrcholným orgánem místního partnerství (organizační složky Místní akční skupiny Horní Pomoraví). Je tvořen všemi partnery místního partnerství, přičemž veřejný sektor ani žádná ze zájmových skupin nedisponuje více než 49% hlasovacími právy. Do kompetencí shromáždění partnerů spadá zejména:

- schválení Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví (SCLLD);
- schválení svého jednacího řádu a dalších vnitřních předpisů místního partnerství
- nese zodpovědnost za distribuci veřejných prostředků a provádění SCLLD v území působnosti místního partnerství (viz 3. článek statutu organizační složky)
- zřizování Programového výboru, Výběrové komise a Kontrolního výboru, definuje počet členů, způsob jejich volby a odvolání, pravomoci a způsob jednání

- volba členů orgánů MAS
- rozhoduje o přijetí nebo vyloučení partnera místního partnerství
- schvaluje výroční zprávu o činnosti a hospodaření místního partnerství
- rozhoduje o fúzi nebo zrušení místního partnerství

Obrázek č. 5: Organizační schéma orgánu místní partnerství a managementu SCLLD

Programový výbor: je rozhodovacím orgánem, do jehož kompetence spadá zejména:

- schvalování, uzavření a ukončení pracovního vztahu s vedoucím zaměstnancem pro realizaci SCLLD
- zodpovědnost za přípravu a realizaci Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví (SCLLD)
- schvalování výzvy k podávání žádostí
- připravuje aktualizace Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví (SCLLD)
- schvaluje znění jednotlivých opatření vedoucích k naplňování SCLLD
- schvaluje výběrová kritéria pro výběr projektů
- navrhuje projektové záměry Místní akční skupiny Horní Pomoraví
- vybírá projekty k podpoře, realizaci a stanovuje výši alokace dotace na projekty na základě návrhu výběrové komise
- schvaluje rozpočet místního partnerství (organizační složky Místní akční skupiny Horní Pomoraví)
- svolává shromáždění partnerů minimálně jedenkrát ročně

Tabulka č. 50: PROGRAMOVÝ VÝBOR (volba 20. 1. 2015 a dovolba 27. 1. 2016)

složení členů PV	subjekt	IČ	zájmová skupina
Přemysl Čech	Přemysl Čech	651 68 682	1.Životní prostředí
Alois Mazák	Alois Mazák	427 65 692	1.Životní prostředí
Vlasta Jandrtová	Farma Jandrt s.r.o.	294 63 556	1.Životní prostředí
Jana Lysáková	PRO-BIO, obchodní společnost s r.o.	465 81 863	2. Podnikání a reg. prod.
Jiří Vaněček	Klub vojenské historie Kralka o. s.	601 59 294	4. Regionální identita
Jiří Linhart	obec Hrabová	00 636 061	5.Rozvoj obcí
Martina Šťastná	obec Svébohov	00 303 437	5.Rozvoj obcí
Jana Gerešová	obec Kopřivná	00 635 251	5.Rozvoj obcí
Zdeňka Hrubá	Charita Zábřeh	42 766 796	3. Komunitní život

Zdroj: vlastní zpracování

Programový výbor je volen na tři roky.

Tabulka č. 51: Programový výbor - poměr zájmových skupin

Programový výbor	počet subjektů	počet subjektů v %
veřejný sektor	4	44,45
soukromý sektor	5	55,56
ZS 1-Životní prostředí	3	33,33
ZS 2 - Podnikání a regionální produkce	1	11,11
ZS 3 - Komunitní život	1	11,11
ZS 4 - Regionální identita	1	11,11
ZS 5 - Rozvoj obcí	3	33,33

Zdroj: vlastní zpracování

Výběrová komise je výběrový orgán místního partnerství, do jehož kompetence spadá zejména předvýběr projektů na základě objektivních kritérií. Výběrová komise je nejméně devítičlenná. Členové Výběrové komise jsou voleni Shromážděním partnerů. Členové Výběrového orgánu musí být voleni ze subjektů, které na území Místní akční skupiny Horní Pomoraví prokazatelně působí. Funkční období člena Výběrové komise je maximálně jeden rok a opakované zvolení je možné. Výběrová komise stanovuje bodové hodnocení projektů dle principů hodnocení a výběrových kritérií, navrhuje pořadí projektu podle bodů a přínosu předložených projektů k plnění záměrů a cílů Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví (SCLLD). Členové výběrové komise jsou obměňováni každý rok.

Tabulka č. 52: Složení výběrové komise (volba 27. 1. 2016)

jméno	subjekt	zájmová skupina	odbornost
Alena Vokurková	ZŠ a MŠ Bohdíkov	3. Komunitní život	vzdělávání, komunitní život, rozvoj obcí
Alena Windová	OSVČ	4. Regionální identita	zemědělství, potravinářství, lesnictví, podnikání, komunitní život

Božena Sojáková	Pivoňka	3. Komunitní život	školství, sociální služby, rozvoj obcí, zaměstnanost a sociální podnikání
Eva Pospíchalová	MěÚ Hanušovice	3. Komunitní život	sociální služby, sociální podnikání, zaměstnanost
Hana Pospíšilová	OSVČ	2. Podnikání a reg. prod.	vzdělávání, školství, zaměstnanost, podnikatelé
Iva Kleinová	TJ Sokol Hrabenov	3. Komunitní život	komunitní život, rozvoj obcí
Jan Kunčar	Obec Hoštejn	5. Rozvoj obcí	rozvoj obcí, komunitní život, podnikání, zaměstnanost, doprava, krizové řízení
Jana Hrubanová	KOLIBA BOZEŇOV s.r.o.	4. Regionální identita	podnikání, komunitní život
Jana Kapplová	MěÚ Zábřeh	3. Komunitní život	sociální služby, sociální podnikání
Jana Kratochvílová	MŠ SEVERÁČEK	3. Komunitní život	vzdělávání, školství
Josef Najman	obec Zvole	5. Rozvoj obcí	zemědělství, potravinářství, lesnictví, podnikání, rozvoj obcí
Josef Příbyl	OSVČ	2. Podnikání a reg. prod.	zemědělství, potravinářství, lesnictví, podnikání
Josef Sobotík	Obec Dubicko	5. Rozvoj obcí	rozvoj obcí, komunitní život, podnikání, zaměstnanost, doprava, krizové řízení
Libor Diviš	ZEAS Březná a.s.	1. Životní prostředí	zemědělství, potravinářství, lesnictví, podnikání
Lukáš Drlík	Levandulový statek, s.r.o.	4. Regionální identita	zemědělství, potravinářství, lesnictví, podnikání
Marie Effenberger Rychlá	ZŠ a MŠ Rohle,	3. Komunitní život	vzdělávání, školství
Marie Krausová	ZŠ a MŠ Dubicko,	3. Komunitní život	vzdělávání, školství
Marie Vychopeňová	Charita Šumperk	3. Komunitní život	školství, sociální služby, zaměstnanost a sociální podnikání
Martin Paclík	Gymnázium Zábřeh	3. Komunitní život	vzdělávání, školství
Milan Langer	FC Dubicko	3. Komunitní život	podnikání, rozvoj obcí, komunitní život
Miloš Spurný	Dubická zemědělská a.s.	1. Životní prostředí	zemědělství, potravinářství, lesnictví, podnikání
Oldřich Tanert	Český svaz včelařů, o.s.,	1. Životní prostředí	rozvoj obcí, komunitní život, podnikání, zaměstnanost, doprava, krizové řízení
Petr Janků	TJ FK Bohdík	3. Komunitní život	komunitní život, rozvoj obcí
Petr Jorda	ZŠ a MŠ Hanušovice	3. Komunitní život	vzdělávání, školství

Petr Trávníček	OSVČ	1. Životní prostředí	podnikání, zemědělství, potravinářství
Slavěna Karkošková	MěÚ Šumperk	3. Komunitní život	sociální služby, sociální podnikání
Vít Komárek	Itcomp, s.r.o.	2. Podnikání a reg. prod.	podnikání, komunitní život
Vladimír Zika	Holba, a.s.	2. Podnikání a reg. prod.	podnikání
Zdeněk Axmann	Obec Jedlí	5. Rozvoj obcí	rozvoj obcí, komunitní život, podnikání, zaměstnanost, doprava, krizové řízení

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 53: Výběrová komise - poměr sektorů a zájmových skupin

Výběrová komise	počet subjektů	počet subjektů v %
veřejný sektor	14	48%
soukromý sektor	15	52%
ZS 1-Životní prostředí	4	14%
ZS 2 - Podnikání a regionální produkce	4	14%
ZS 3 - Komunitní život	14	48%
ZS 4 - Regionální identita	3	10%
ZS 5 - Rozvoj obcí	4	14%

Zdroj: vlastní zpracování

Kontrolní výbor je kontrolním orgánem místního partnerství a podává nejméně jedenkrát ročně zprávu nejvyššímu orgánu místního partnerství o výsledcích své kontrolní činnosti. 11.2 Kontrolní výbor je nejméně šestičlenný. Funkční období členů Kontrolního výboru je tříleté, a opětovné členství ve výboru je možné. Do jeho kompetence spadá zejména:

- projednává výroční zprávy o činnosti a hospodaření Místní akční skupiny Horní Pomoraví
- dohlíží na činnost místního partnerství v souladu s právními předpisy, platnými pravidly Evropských strukturálních a investičních fondů, standardy místních akčních skupin a SCLLD
- nahlíží do účetních knih a ostatních dokladů organizační složky Místní akční skupiny Horní Pomoraví (místního partnerství) a kontroluje obsažené údaje
- svolává mimořádné jednání Shromáždění partnerů a Programového výboru, vyžadují – li to zájmy místního partnerství
- kontroluje principy hodnocení a výběru projektů, metodiku způsobu výběru projektů Místní akční skupiny Horní Pomoraví a její dodržování, včetně vyřizování odvolání
- zodpovídá za monitoring a hodnocení SCLLD (zpracovává a předkládá ke schválení Programovému výboru indikátorový a evaluační plán SCLLD)
- provádí průběžný monitoring realizovaných projektů včetně plnění podmínek

Tabulka č. 54: Složení kontrolního výboru (volba 20. 1. 2015)

složení členů KV	subjekt	IČ	zájmová skupina	sektor
Jiří Vogel	město Štíty	00 303 453	5.Rozvoj obcí	veřejný
Antonín Marinov	obec Malá Morava	00 302 970	5.Rozvoj obcí	veřejný
Stanislava Gintherová	obec Rovensko	00 303 305	5.Rozvoj obcí	veřejný
Václav Jokl	ST Hanušovice	228 70 539	3. Komunitní život	soukromý - NNO
Eva Halenková	Eva Halenková	609 83 493	1.Životní prostředí	soukromý - FO
Olga Špiková	Olga Špiková		3. Komunitní život	soukromý - FO

Zdroj: vlastní zpracování

7.1.3 Struktura managementu MAS Horní Pomoraví a SCLLD

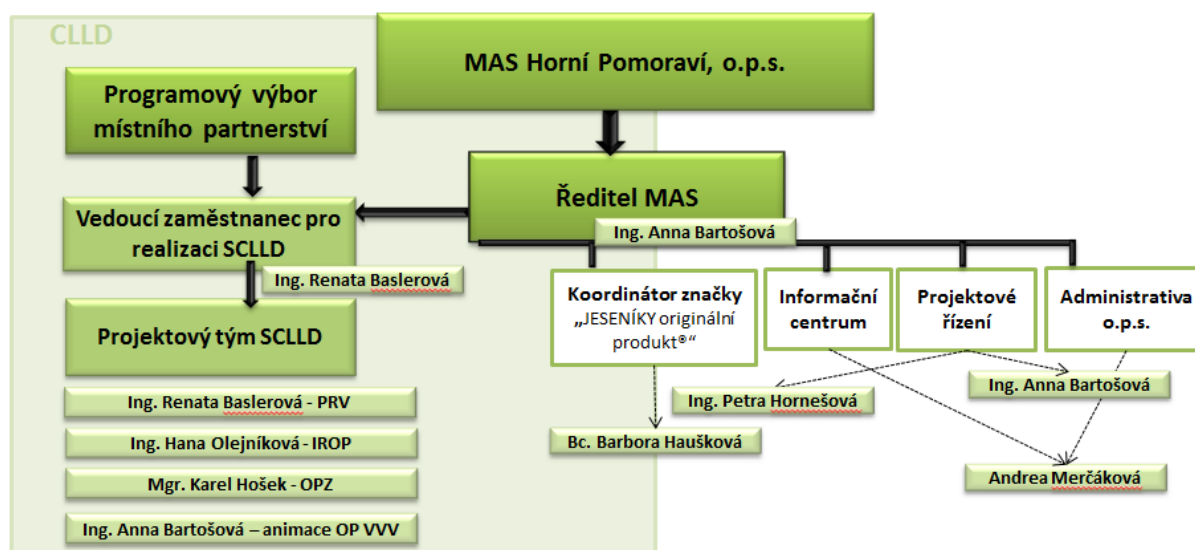
Kancelář MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Tvoří personální, technické a administrativní zázemí pro činnost obecně prospěšné společnosti MAS Horní Pomoraví a místního partnerství (organizační složky Místní akční skupiny Horní Pomoraví).

- Ředitelka MAS: Ing. Anna Bartošová - projektová manažerka
- Interní projektoví manažeři: Ing. Renata Baslerová – vedoucí zaměstnanec pro realizaci SCLLD, manažerka CLLD programového rámce PRV
 Ing. Hana Olejníková – manažerka CLLD programového rámce IROP
 Mgr. Karel Hošek – manažer CLLD programového rámce OPZ
 Ing. Petra Vojtková – projektová manažerka (nyní na RD)
 Bc. Barbora Haušková – koordinátorka značky, PR manažerka
- Administrativní pracovníci: Andrea Merčáková – administrativní pracovník, manažerka TIC

MAS Horní Pomoraví o.p.s. provozuje od 1. 7. 2008 turistické informační centrum v Hanušovicích a v rámci regionu působí v kanceláři v Hanušovicích na adrese Hlavní 137, Hanušovice 788 33. Postavení jednotlivých pracovníků schematicky znázorňuje níže uvedený obrázek organizačního schématu.

Obrázek č. 6: Organizační schéma Kanceláře MAS Horní Pomoraví, o.p.s.

Zdroj: vlastní zpracování

7.2 Popis pro vyhlášení výzev a výběr projektů

Projektový tým SCLLD provádí administrativní kroky spojené s vyhlášením výzev, přijímáním žádostí o dotaci jednotlivých žadatelů, provádí administrativní kontrolu obsahu povinných částí žádosti o podporu projektu (kontrola formálních náležitostí a přijatelnosti).

Členové projektového týmu SCLLD dle své odbornosti a specializace (PRV, IROP, OPZ) hodnotí soulad předložených projektů dle předem stanovených kritérií pro hodnocení schválených programovým výborem a Řídicím orgánem (dále ŘO) a zároveň stanovených výzvou MAS. Ke každé výzvě místního partnerství bude navázána jedna sada preferenčních kritérií. Případná kritéria ŘO budou zapracována do této sady kritérií tvořené místním partnerstvím.

Orgány místního partnerství provádí věcné hodnocení předložených žádostí podle preferenčních kritérií. Na základě bodového hodnocení bude stanoveno pořadí projektů podle přínosu těchto operací k plnění záměrů a cílů Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví (SCLLD) za každý programový rámec a specifický cíl SCLLD zvlášť.

MAS postoupí vybrané projekty ŘO (platební agentuře) k závěrečnému ověření jejich způsobilosti před schválením.

ŘO či zprostředkující orgán operačního programu provádí kontrolu způsobilosti projektů a ověření administrativní kontroly a následně schválí způsobilé projekty, v pořadí a ve výši podpory schválené místním partnerstvím k realizaci (ŘO může schválenou výši podpory snížit, pokud o to požádá žadatel, nebo nebudou požadované výdaje způsobilé v plné výši). Není dotčena pravomoc ŘO provést kontrolu procesních postupů místního partnerství. V případě, že ŘO v průběhu hodnocení projektu sezná, že projekt je v zjevném nesouladu s příslušným operačním programem z kterého je financována nebo se Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví (SCLLD), ŘO vyvolá jednání s místním partnerstvím (MAS Horní Pomoraví) neboli dohádovací řízení, jehož výsledkem může být případná úprava projektu a následné schválení nebo vyřazení projektu.

Je vydán právní akt o poskytnutí/převodu podpory ze strany ŘO programu.

7.2.1 Popis postupů pro vyhlášení výzev

Příprava a schválení výzvy

1. Řídicí orgány (dále jen „ŘO“) nebo jejich zprostředkující subjekty vyhlásí výzvu na předkládání projektů v rámci CLLD.
2. vedoucí pracovní pro SCLLD svolá jednání Programového výboru a vytvoří podklady pro jeho jednání pro schválení výzvy.
3. Programový výbor na svém zasedání rozhodne o opatřeních CLLD dle programových rámců, které budou vyhlášeny. Současně s tím programový výbor projedná a schválí parametry opatření (podporované aktivity dle programového rámce), výběrová kritéria, výši finanční alokace na opatření CLLD.
4. schválení výzvy a časového harmonogramu Programovým výborem MAS Horní Pomoraví.
5. Projektový tým SCLLD sestaví text výzvy, která se odešle na ŘO ke schválení spolu s časovým harmonogramem výzvy.
6. V souladu s rozhodnutím Programového výboru, s Pravidly i v souladu se Strategií CLLD Vedoucí zaměstnanec pro realizaci SCLLD připraví Výzvu MAS k příjmu projektů a časový harmonogram.
7. Projektový tým SCLLD připraví výzvu na příjem projektů v rámci své SCLLD a vloží ji do ISKP14+ ke schválení ŘO, který schvaluje všechny údaje výzvy místního partnerství podstatné

pro transparentní průběh výzvy. V rámci výzvy místního partnerství je vymezena alokace na jednotlivá Opatření CLLD, přesný popis způsobu výběru projektů. Součástí výzvy jsou i preferenční kritéria výběru stanovená s důrazem na soulad projektu s SCLLD a s principy pro určení preferenčních kritérií MAS uvedenými ve schválené SCLLD a s důrazem na soulad s daným OP a dle jím definovaných kritérií.

8. Projektový tým SCLLD výzvu vyhlašuje prostřednictvím ISKP14+ systému MS2014+. Okamžikem vyhlášení výzvy MAS se rozumí její zveřejnění na internetových stránkách MAS.
9. Po schválení výzvy ŘO a dle časového harmonogramu dojde ke zveřejnění výzvy. Zveřejnění výzvy místní partnerství na internetových stránkách www.hornipomoravi.eu. Dále bude text výzvy rozeslán e-mailem partnerům místního partnerství Místní akční skupiny Horní Pomoraví.
10. Zároveň se zveřejněním výzvy bude aktualizován web, kde budou uvedeny nezbytné přílohy žádosti, dále zde budou zveřejněny informace nezbytné pro vyplnění žádosti a doporučení pro tvorbu příloh žádosti
11. Bude vydána tisková zpráva o vyhlášení výzvy.

Seminář pro žadatele

1. Termín konání semináře pro žadatele bude stanoven již v textu Výzvy.
2. Projektový tým SCLLD seznámí žadatele s procesem příjmu žádostí včetně upozornění s ohledem na zkušenosti z předcházejících výzev.
3. Žadatel obdrží aktuální podklady pro zpracování žádosti včetně příloh.
4. V rámci semináře bude žadatelům odpovídáno na dotazy vztahující se k příjmu žádostí i k realizaci projektu.
5. V rámci semináře budou žadatelé seznámeni s fungováním elektronického systému podávání žádosti o dotaci MS2014+.

Konzultace

1. Žadatel bude moci před podáním žádosti osobně či telefonicky konzultovat svůj záměr s odpovědným členem projektového týmu SCLLD
2. V rámci výzvy budou projektovým týmem CLLD stanoveny konzultační hodiny

7.2.2 Hodnocení projektů

Příjem žádostí

1. Příjem žádostí začíná dle časového harmonogramu.
2. Příjem žádostí provádí Projektový tým SCLLD.
3. Příjem žádosti o dotaci je zaznamenán do projektu v rámci elektronického systému MS2014+.
4. Ukončení příjmu žádostí je dle časového harmonogramu.
5. Tiskovou zprávu o ukončení příjmu žádostí podá veřejnosti kancelář MAS.

Administrativní kontrola a kontrola přijatelnosti

1. Datum zahájení administrativní kontroly je zaznamenáno v rámci elektronického systému MS2014+.
2. Po ukončení příjmů žádostí provede Vedoucí zaměstnanec pro realizaci SCLLD a projektový tým SCLLD v dané výzvě administrativní kontrolu a kontrolu přijatelnosti projektu.

3. První hodnocení žádosti je provedeno z hlediska administrativní úplnosti žádosti, platnosti všech potvrzení, dat na ověřených kopiích a na výpisech a výstupech z rejstříků tak, aby splňovaly požadavky.
4. Po administrativní kontrole v případě neúplnosti žádosti vyzve kancelář MAS konečného žadatele k doplnění žádosti do termínu stanoveného kanceláří MAS.
5. Kancelář MAS zaznamená v rámci elektronického systému MS2014+ Výzvu k doplnění projektu na základě administrativní kontroly.
6. Žadatel má na doplnění podkladů 5 pracovních dnů.
7. V případě nedoplnění podkladů ve stanoveném termínu ukončí MAS administraci z důvodu nesplnění podmínek administrativní kontroly. Na celý proces kontroly projektů dohlíží Kontrolní výbor.
8. Doplnění na základě administrativní kontroly a ukončení administrativní kontroly je zaznamenáno v rámci elektronického systému MS2014+.
9. Datum ukončení a výsledek administrativní kontroly je zaznamenáno v rámci elektronického systému MS2014+.
10. Po ukončení administrativní kontroly je provedena kontrola přijatelnosti s ohledem na obsah a pravidla daného opatření CLLD.
11. Data zahájení a ukončení kontroly přijatelnosti jsou zaznamenány v rámci elektronického systému MS2014+ stejně jako výsledek kontroly.

Informování žadatele

1. Po provedené administrativní kontrole a po provedené kontrole přijatelnosti je MAS povinna informovat písemně konečného žadatele o výsledku kontroly do 5 pracovních dnů od ukončení kontroly.
2. V rámci elektronického systému MS2014+ je vygenerována depeše o výsledku administrativní kontroly a kontroly přijatelnosti.
3. Všechny úplné žádosti, které splňují kritéria přijatelnosti, jsou postoupeny k hodnocení Výběrovou komisí.

Odvolání na výsledek administrativní kontroly

1. Žadatel má možnost podat žádost o přezkoumání činnosti MAS do 7 pracovních dnů ode dne následujícího po doporučeném odeslání výsledků administrativní kontroly na Kontrolní výbor MAS.
2. Na základě této žádosti je svoláno jednání, u kterého je přítomen žadatel, který podal žádost, Kontrolní výbor, vedoucí zaměstnanec pro realizaci SCLLD a předseda Programového výboru MAS.
3. V případě, že nedojde při tomto jednání ke shodě, má žadatel právo podat žádost o přezkoumání postupu MAS na ŘO nebo zprostředkující subjekt.
4. Pokud tak učiní, má žadatel povinnost o tomto kroku informovat MAS.
5. Žadatel podává odvolání v souladu s Pravidly OP.

7.2.3 Výběr projektů

Výběrová komise (VK)

1. Provádí výběr projektů podle předem stanovených objektivních výběrových kritérií, které byly uvedeny ve výzvě místního partnerství a byly společně s výzvou schváleny ŘO či zprostředkujícím subjektem.
2. Navrhne seznam projektů v pořadí podle udělených bodů, přínosu těchto operací k plnění záměrů a cílů strategie CLLD.
3. Vyznačuje projekty navržené ke schválení v rámci alokace výzvy a případně projekty náhradní.

Ustanovení výběrové komise

1. Výběrová komise je orgánem organizační složky Místní akční skupiny Horní Pomoraví (místní partnerství) ustavená dle jejího statutu
2. Členy Výběrové komise jsou voleny shromážděním partnerů organizační složky Místní akční skupiny Horní Pomoraví (místní partnerství) z fyzických nebo právnických osob působících na území místního partnerství, jejichž odborná a charakterová kvalita zajistí nejlepší a nejprůhlednější výběr projektů.
3. Volba členů Výběrové komise probíhá každoročně na základě odevzdaných nominací, ve kterých nominovaný definuje svou odbornost. Dle prohlášené odbornosti bude člen výběrové komise určen k hodnocení a výběru projektu jednotlivých opatření CLLD/fiche.
4. Členem výběrové komise nemůže být zaměstnanec MAS Horní Pomoraví, o.p.s. v hlavním ani vedlejším pracovním poměru, tedy i členové projektového týmu CLLD.
5. Členem výběrové komise nemůže být podnikatel či zaměstnanec organizace působící v oblasti dotačního poradenství, konzultací či psaní projektů a působící na území místního partnerství.

Postup vzdělávání a zabraňování střetu zájmu členů výběrové komise

1. Projektový tým CLLD seznámí členy výběrové komise s Programovými rámci a v nich obsaženými opatřeními CLLD, podmínkami a zdroji financování projektů
2. Projektový tým CLLD seznámí člena komise s celým procesem příjmu a kontroly projektů.
3. Projektový tým CLLD seznámí člena komise s vyhlášenými Opatřeními CLLD pro danou výzvu, s kritérii bodového hodnocení, s postupem při bodování a rozhodování o projektu k financování.
4. Projektový tým CLLD upozorní člena komise na spoluzodpovědnost za výběr projektů.
5. Člen výběrové komise před přidělením projektových žádostí k hodnocení podepíše prohlášení o nepodjatosti, které vychází Etického kodexu Místní akční skupiny Horní Pomoraví.
6. V případě, že je člen výběrové komise zároveň sám žadatelem (či pracovníkem žadatele), neúčastní se bodování a hodnocení svého projektu ani žádného jiného projektu ve stejném opatření SCLLD resp. výzvě. Stejně tak může člen výběrové komise učinit dle vlastního posouzení vnitřní podjatosti a neúčastnit se hodnocení předložených projektů místnímu partnerství. Proto nemůže podepsat prohlášení o nepodjatosti, a tudíž přijmout žádosti k hodnocení.

Činnost členů výběrové komise

1. Hodnocení předložených projektů výběrovou komisí probíhá na minimálně dvou jednáních.
2. Na jednání výběrové komise jsou svoláni členové výběrové komise, kteří jsou odborně příslušní zaměřením k vyhlášené výzvě (např. programového rámce IROP, PRV či OPZ).
3. Na prvním jednání výběrové komise proběhne proškolení členů VK (informace o změnách pro danou výzvu, přijatelnosti projektů, způsobilosti výdajů a preferenčních kritériích).

4. Členové VK obdrží projekty (v MS2014+ či fyzicky) na základě předávacího protokolu včetně hodnotících tabulek a podepíší prohlášení o nepodjatosti. Projektové žádosti budou mít k dispozici 5 až 10 pracovních dnů k prostudování.
5. Jeden projekt vždy hodnotí tři hodnotitelé, kteří nejsou nijak s projektem nebo konečným žadatelem svázáni nebo zainteresováni.
6. Člen výběrové komise může provést tzv. místní šetření před realizací projektu u všech žádostí o dotaci, které jsou výběrové komisi předloženy k hodnocení.
7. Druhé jednání výběrové komise je spojeno s veřejnou prezentací projektů, kdy žadatelé krátce představí svůj projekt a odpovídají na dotazy kladené členy výběrové komise. Toto druhé zasedání Výběrové komise probíhá do 10 pracovních dnů od prvního zasedání VK.
8. Při veřejných obhajobách projektů mají členové VK právo na doplňující a zpřesňující otázky týkající se jednotlivých projektů.
9. Členové VK bodují projekty, které byly předloženy v rámci vyhlášené výzvy.
10. Výběrová komise na svém druhém jednání sestavuje pořadí projektů v rámci každého vyhlášeného Opatření CLLD.

Pravidla při veřejných obhajobách a zasedání výběrové komise

1. Projektový tým CLLD MAS připraví harmonogram veřejných obhajob projektů dle výzvy a v souladu se SCLLD.
2. Projektový tým CLLD zajistí účast členů výběrové komise v minimálním počtu 7 při veřejných obhajobách projektů. Zástupce žadatele má právo, ale nemá povinnost se veřejných obhajob zúčastnit.
3. Projektový tým CLLD elektronicky rozešle informaci o přístupu k projektům uložených v rámci elektronického systému MS2014+členům výběrové komise k prostudování nejpozději 5 pracovních dnů před veřejnými obhajobami projektů.
4. Projektový tým CLLD připraví členům výběrové komise podklady pro veřejné obhajoby – seznam projektů při veřejných obhajobách, texty vyhlášených Opatření CLLD, kritéria pro bodování projektů.
5. Před prezentací prvního projektu se členové Výběrové komise sejdou a ze svého středu si zvolí předsedu Výběrové komise, který vede veřejné obhajoby i zasedání Výběrové komise.
6. Předseda Výběrové komise zahájí veřejné obhajoby projektů.
7. Obhajoba je veřejně přístupná a slouží především k seznámení veřejnosti a Výběrové komise s jednotlivými projekty, k prezentaci projektů a jeho návaznosti na strategii. Je to také možnost žadatelů prezentovat účelnost a jedinečnost projektu.
8. Při veřejných obhajobách má žadatel 5 minut na představení svého projektu, členové Výběrové komise mají 3 minuty na doplňující otázky k danému projektu a 3 minuty má přítomná veřejnost na své dotazy k danému projektu.
9. Volba formy prezentace je na žadateli (PPT prezentace, film apod. v rámci technických možností – projektor, LCD projektor, DVD přehrávač).
10. Po ukončení veřejných obhajob zasedne Výběrová komise k obodování jednotlivých projektů za účasti vedoucího zaměstnance pro realizaci SCLLD.
11. Členové Výběrové komise diskutují nad jednotlivými projekty, každý člen výběrové komise sám za sebe oboduje jednotlivé projekty dle předem stanovených kritérií v jednotlivých Opatřeních CLLD.
12. Hodnocení probíhá pro každé Opatření CLLD zvlášť.
13. Každý jednotlivý člen Výběrové komise provede obodování každého projektu, který dostal k hodnocení, dle bodovacích kritérií.
14. Člen výběrové komise k určeným bodům v hodnotící tabulce připojí text odůvodnění přidělených bodů. Hodnotící tabulku členy VK odevzdává podepsanou.
15. Po obodování všech projektů členové Výběrové komise předají své podklady členovi projektového týmu CLLD ke zpracování a vedoucímu zaměstnanci pro realizaci SCLLD ke kontrole správnosti zpracování podkladů.

16. Při zpracování podkladů dojde k sestavení pořadí projektů v jednotlivých Opatřeních CLLD do tabulek s údaji stanovenými v Programovém rámci.
17. Tyto podklady vedoucí zaměstnanec pro realizaci SCLLD předá Výběrové komisi k dalšímu rozhodování.
18. Komise určí pořadí projektů podle celkového součtu bodů každého jednoho projektu.
19. V případě rovnosti bodů přidělených projektu Výběrovou komisí budou tyto projekty dále seřazeny podle počtu bodů přidělených Výběrovou komisí v kritériu vztahující se k počtu výstupů projektu. V případě rovnosti bodů projektů za počet výstupů projektu budou projekty se stejným počtem bodů seřazeny podle výše požadované dotace od nižší dotace k vyšší.
20. V případě, že ani tato metoda neumožní seřadit takto hodnocené projekty do sestupné řady, bude rozhodovat datum a čas příjmu žádosti do MS2014+.
21. Na základě sestaveného pořadí, dostupné finanční alokace pro danou výzvu a kvalitě projektů výběrová komise rozhodne o doporučení /nedoporučení projektů k financování a případně k návrhu náhradníků.
22. Pracovník projektového týmu CLLD ve spolupráci s předsedou Výběrové komise vypracuje zápis z průběhu veřejných obhajob a zasedání Výběrové komise.
23. Zápis z jednání výběrové komise, vytvořené tabulky s doporučenými / nedoporučenými projekty a s vyznačenými náhradníky podepíše předseda výběrové komise.
24. Po ukončení výběru projektů je výsledek výběru zaznamenán v rámci elektronického systému MS2014+. Je zaznamenán počet bodů a doporučení / nedoporučení /náhradníci projektů.
25. Výsledek výběru projektů je předán vedoucímu zaměstnanci pro realizaci SCLLD.

Programový výbor (PV)

1. Nese zodpovědnost za distribuci veřejných prostředků a provádění SCLLD v územní působnosti místního partnerství.
2. Schvaluje Strategii komunitně vedeného místního rozvoje, schvaluje způsob hodnocení a výběru projektů, výběrová kritéria pro výběr projektů a schvaluje alokaci výzvy pro dané opatření/fiche.
3. Schvaluje výzvy k podávání žádostí.
4. Schvaluje projekty k realizaci a stanovuje výši finální alokace výzvy na základě návrhu Výběrové komise.

Schválení projektů v rámci MAS

1. Schvalování projektů probíhá v rámci jednání Programového výboru Místní akční skupiny Horní Pomoraví (místního partnerství).
2. Při jednání Programového výboru přednese předseda Výběrové komise zprávu z bodování projektů se specifikací nejasností, problémů či nedostatků.
3. Programový výbor prověří hodnocení Výběrové komise, v případě nejasností si vyžádá vysvětlení předsedy Výběrové komise nebo má možnost na základě pochybností nechat přezkoumat bodování projektů dalšími členy Výběrové komise
4. V konečné fázi po odstranění všech nedostatků Programový výbor schválí seznam doporučených a nedoporučených projektů a náhradníků
5. Vybrané projekty jsou doporučeny ke spolufinancování. Kompletní seznam schválených i neschválených žádostí s vyznačenými náhradníky předá MAS spolu se žádostmi k zaregistrování a kontrole ŘO nebo zprostředkujícímu subjektu. Datum registrace je zaznamenáno v rámci elektronického systému MS2014+.

Kontrolní výbor (KV)

1. Kontroluje metodiku způsobu výběru projektů místního partnerství a její dodržování, včetně vyřizování odvolání žadatelů proti výběru projektů.

2. Kontrolní výbor kontroluje celý proces administrace výběru projektů, vypořádává případné stížnosti žadatelů a partnerů místního partnerství na výběr projektů a reaguje na zjištěná pochybení úpravou metodiky způsobu výběru projektů, aby předešel dalším nejasnostem a pochybení.
3. Kontrolní výbor kontroluje metodiku způsobu výběru projektů MAS a její dodržování, včetně vyřizování odvolání žadatelů proti výběru MAS.

7.2.4 Informování žadatelů o výběru

1. V případě, že projekt nebyl vybrán ke spolufinancování z důvodu nedostatku disponibilních finančních prostředků či vyřazení z výběru, sdělí tuto skutečnost projektový tým CLLD písemně žadateli do 7 kalendářních dnů po konečném výběru projektů ze strany MAS.
2. V případě, že projekt vybraný MAS byl schválen ke spolufinancování, je žadatel písemně informován o doporučení k financování, o získaném počtu bodů za jednotlivá kritéria a o závazcích spojených s udělenými body do 7 kalendářních dnů po konečném výběru projektů ze strany projektového týmu CLLD.
3. Žadatel je informován o registraci projektu prostřednictvím depeše v rámci elektronického systému MS2014+.
4. Žadatel je o všech skutečnostech informován prostřednictvím zpráv v záložce Hodnocení v rámci elektronického systému MS2014+.
5. Do týdne po registraci projektů je vyvěšen na webové stránky seznam doporučených projektů s vyznačením náhradníků.
6. Na webových stránkách www.hornipomoravi.eu si zájemce může pomocí zadání kritérií výběru zobrazit seznam podpořených projektů.
7. O průběhu příjmu, výběru a výsledcích výběru projektů je podávána informace formou tiskové zprávy.

7.2.5 Administrace projektů

Po předložení schválených projektů k ŘO (resp. SZIF v rámci PRV) kompletního seznamu schválených a neschválených žádostí (příp. s vyznačenými náhradníky) zahájí místní partnerství poradenskou činnost žadatelům, která má pomoci úspěšné implementaci projektů žadatelů, plynulému čerpání finanční alokace a především dosažení cílů SCLLD.

Projektový tým CLLD:

1. Dohlíží na realizaci úspěšných projektů.
2. Zajišťuje poradenskou činnost v rámci administrace projektů a zadávacích řízení.
3. Organizuje pro úspěšné žadatele seminář jak správně realizovat projekty.
4. Posuzuje změny projektů až do skončení období udržitelnosti projektu konečného příjemce.
5. Realizace projektů konečných příjemců bude podléhat administrativním úkonům ŘO.

Archivace dokumentace z jednání povinných orgánů místního partnerství:

1. Za archivaci dokumentace z jednání povinných orgánů místního partnerství (Shromáždění partnerů, programový výbor, výběrová komise a kontrolní komise) je zodpovědná projektový tým CLLD, která dbá na úplnost všech dokumentů, které souvisí s administrací projektů i zodpovídá za interní spisovou agendu místního partnerství.
2. Projektový tým CLLD zajistí předložení kompletní dokumentace z jednání povinných orgánů místního partnerství ke kontrole ŘO či auditorské společnosti, se kterou má místní partnerství uzavřenou smlouvu.

7.3 Animační aktivity podporující úspěšnou implementaci CLLD

Základním klíčem k úspěšnému naplňování strategie CLLD v území místního partnerství je dobrá informovanost aktérů působících na území místního partnerství. Cílem animačních aktivit bude posilovat absorpční kapacitu aktérů z území tak, aby cíle SCLLD byly úspěšně naplněny. Důraz bude kladen na společnou spolupráci aktérů z území, využívání příkladů správné praxe pro animaci rozvoje území.

Místní partnerství pro informovanost partnerů a místních aktérů využívá řady komunikačních nástrojů, jako komunitní projednání, semináře, osobní konzultace, e-mailing, vydávání zpravodaje (čtvrtletně) a web. Základním animačním nástrojem jsou společná veřejná projednání, jednání zaměřena na rozvoj regionů pomocí spolupráce či dotačních možností (krajských, státních, evropských).

Prezentace místního partnerství a jeho SCLLD probíhá na:

- veřejných setkávání
- prezentace na seminářích, workshopech, konferencích
- prezentace na VH MAS Horní Pomoraví, o.p.s. a Shromáždění partnerů místního partnerství
- prezentace na regionálních kulturních, sportovních a společenských akcích v regionu (den mikroregionu Zábřežsko, Regionu Ruda, Písařovská pouť aj.)
- prezentace na akcích nadregionálního/celostátního charakteru – např. Země živitelka, Regiontour atp.
- organizace vlastních kulturních, sportovních a společenských akcí v regionu
- organizace exkurzí za příklady správné praxe (národní i mezinárodní)

Animace v rámci konkrétních výzev

- realizace seminářů k připravovaným výzvam – posilování absorpční kapacity
- individuální konzultace projektových záměrů
- realizace veřejných prezentací předložených projektů v rámci hodnocení a výběru (v rámci jednání Výběrové komise, otevřené pro širokou veřejnost)
- realizace seminářů pro podpořené žadatele – pro úspěšnou realizaci projektů

Periodika, tištěné materiály, weby:

- zpravodaj MAS (vydáván elektronicky čtvrtletně), případně obecní zpravodaje
- webové stránky MAS www.hornipomoravi.eu a členů MAS
- facebookový účet „Jeseníky originální produkt®“
- Noviny Doma v Jeseníkách – informace ke značení regionálních výrobků a služeb „Jeseníky originální produkt®“
- propagace prostřednictvím regionálních médií
- prezentace příkladů správné praxe na kanálu youtube.cz
- výroční zpráva společnosti MAS Horní Pomoraví a místního partnerství
- E-mailing – databáze kontaktů na aktéry v území – e-mailové rozesílky

7.4 Spolupráce mezi MAS na národní, přeshraniční a mezinárodní úrovni

MAS Horní Pomoraví, o.p.s. v období 2007 – 2013 realizovalo pět projektů spolupráce MAS, z nichž tři byly realizovány ve spolupráci se zahraničními partnery. Jedním z neúspěšnějších projektů realizovaných v rámci projektů spolupráce bylo pro MAS Horní Pomoraví o.p.s. zavedení značení místních výrobků, služeb a zážitků Jeseníky originální produkt®, které bylo v souladu s integrovanou strategií vytvořeno třemi navazujícími projekty.

Jeden z cílů, který si klade MAS Horní Pomoraví je zachovat tradici a zaručit původ jesenických výrobků, služeb a zážitků. Od roku 2010, díky realizaci projektu spolupráce, proto uděluje značku JESENÍKY originální produkt®, která označuje kvalitní výrobky spjaté s regionem, které mohou být výjimečné a reprezentativní, řemeslné nebo tradiční pro tento region, zároveň garantují jedinečnost regionálního produktu a šetrnost k životnímu prostředí. Držiteli značky JESENÍKY originální produkt® jsou výrobci potravin a zemědělských produktů, řemeslných výrobků či uměleckých děl, poskytovatelé stravovacích a ubytovacích zařízení a poskytovatelé zážitků nebo-li služeb v cestovním ruchu vázané na konkrétní lokalitu nebo tradiční akci.

Od roku 2010, kdy byla zavedena značka, bylo uděleno 129 certifikátů, po dobu pěti let pouze 15 držitelů značky svůj certifikát neobnovilo. Ke konci roku 2015 je aktuálně certifikováno 75 výrobků, 22 služeb a 17 zážitků.

Značka zároveň představuje marketingový nástroj. MAS Horní Pomoraví každoročně vydává noviny Doma v Jeseníkách, katalog certifikovaných výrobků, služeb a zážitků. K propagaci mají výrobci k dispozici bannery, roll-upy, tabule, samolepky i promo stolek, to vše s logem Jeseníky originální produkt®.

Spolupráce s MAS v oblasti rozvoje regionálního značení je i ve Strategii komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví uvedena jako jedna z hlavních priorit v oblasti podpory podnikání, zachování regionální identity, kulturního dědictví a rozvoje cestovního ruchu. Proto počítáme s realizací projektů s partnerskými MAS z území regionální značky Jeseníky originální produkt (např. MAS Vincenze Priessnitze, MAS Šumperský venkov, MAS Hrubý Jeseník, MAS Rýmařsko, MAS Krnovsko aj.).

Regionální značení je i tématem pro projekty Česko-Polské spolupráce, proto jsme již od roku 2013 v kontaktu se sousední místní akční skupinou Stowarzyszenie Kłodzka Wstęga Sudetów Lokalna Grupa Działania a konzultujeme a připravujeme společné projektové záměry. Společně s tím, s partnerskou polskou MAS usilujeme o propojování místních organizací a obcí, a vytvořit tak zázemí pro vytvoření společných česko-polských projektů.

Speciálním tématem pro projekty spolupráce MAS je podpora komunitního života, neziskových organizací, vzdělávání leaderů komunitního života a jejich fundraisingu. Toto téma navazuje na realizovaný projekt spolupráce Národní pohádky a pověsti – poklady národní identity a tradic - projekt zaměřený na rozvoj komunitního života, posílení národního uvědomění a tradic prostřednictvím amatérského divadla. Cílem projektu bylo podpořit činnost stávajících spolků: vzděláváním, výměnou zkušeností, vytvořením příležitosti k prezentaci činnosti, pořízením techniky a vybavení. Dále umožnit osobnostní rozvoj aktivním lidem (rozvoj kreativity a fantazie, estetického cítění, výtvarné dovednosti, pohybové a jazykové schopnosti), oživit kulturní tradice založené na národní a regionální slovesnosti.

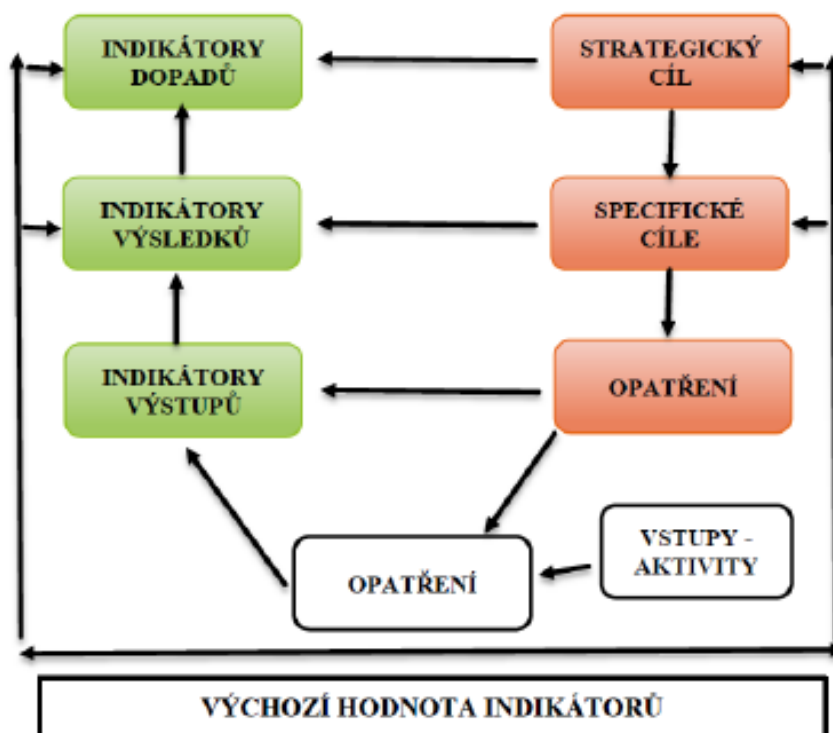
7.5 Popis zvláštních opatření pro hodnocení

Pro účely hodnocení plnění jednotlivých aktivit strategií je nutné si na začátku její realizace nastavit vhodný monitorovací systém, jehož průběžné výsledky by měly být podrobeny hodnocení. Průběžným sledováním a porovnáváním dosažených hodnot plánovaných činností by měla být zajištěna případná žádoucí zpětná vazba. Hodnocení realizace strategie je prováděno na základě systému sběru informací, provádění sběru, shromažďování, třídění a agregování informací.

Monitoring zjednodušeně představuje pravidelné sledování aktivit s využitím kvantitativních a kvalitativních indikátorů. Pro nastavení monitoringu je nezbytná vazba na cíle a měřitelné indikátory a vytvoření odpovídajícího systému sledování a průběžného záznamu sledovaných dat a informací.

Monitoring na rozdíl od evaluace nenabízí žádné vyhodnocení a řešení identifikovaných problémů. Monitoringem je zajištěno systematické sledování indikátorů **vstupů** (finančních i jiných) a **výstupů** na základě jednotlivých aktivit v rámci realizace strategie. Evaluace je zaměřena na vyhodnocení indikátorů **výsledků a dopadů** jednotlivých aktivit strategie.

Obrázek č. 7: Schéma hierarchie cílů a indikátorů

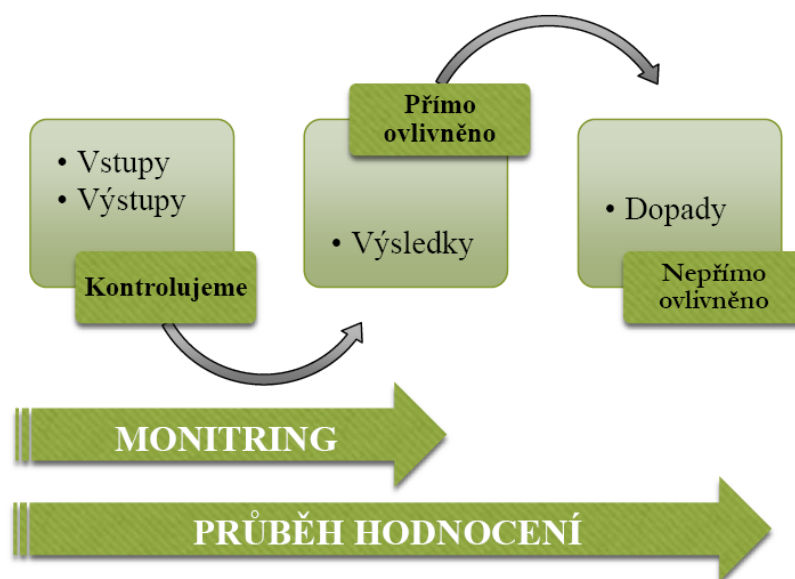
Zdroj: CMEF, Metodika monitoringu a evaluace strategií MAS 2015

Oba procesy (monitoring i evaluace) jsou úzce provázány, vzájemně se doplňují a vždy se musí připravovat v interakci od samého začátku. Při evaluaci rozvoje území je důležité si uvědomit, že by cílem většiny rozvojových projektů neměly být jejich výstupy, ale změny situace a řešení problémů daného území (dopady rozvojových aktivit a kam se území posunulo). Vytvořené výstupy projektů jsou pouze prostředkem k dosažení komplexního cíle rozvoje území.

Indikátory vstupů a výstupů sledují a zaznamenávají realizátoři jednotlivých aktivit (projektů) strategie a dodávají je pro vyhodnocení manažerovi strategie. Realizátoři aktivit (projektů) musí uvést původní stav před realizací a následně skutečně provedené výstupy. Indikátory plnění cílů (výsledků, resp. dopadů) jsou manažerem shromažďovány buď z veřejných informačních zdrojů, nebo od příslušných orgánů zodpovědných za sledování příslušného ukazatele.

Stanovení indikátorů je pro strategii zásadní. Dosažení některých rozvojových záměrů nelze vždy kvantifikovat a často není jednoznačně možné zachytit skutečný dopad (efekt) jejich vlivů na rozvoj území v důsledku jejich realizace.

Obrázek č. 8: Schéma monitoringu a evaluace

Zdroj: CpKP Střední Morava, Metodika pro sledování indikátorů efektivity managementu mikroregionů, Metodika monitoringu a evaluace strategií MAS 2015

Pro zjednodušení procesu monitorování je vhodné, aby realizátorům projektů vyplňoval monitorovací zprávy, v nichž zaznamenají výstupy a pokrok v rámci jejich projektu. Každý realizátor zaznamená hodnoty ukazatelů u svého projektu. Souhrn ukazatelů výstupů za všechny projekty zpracuje manažer programového rámce resp. vedoucí pracovních SCLLD, který zároveň zjišťuje identifikované hodnoty indikátorů výsledků a dopadů.

Příklady možných vzhledů záznamových archů indikátorů:

Tabulka č. 55: Vzor archu – sběr indikátorů výstupů za projekt

Číslo indikátoru	Indikátor	Měrná jednotka	Výchozí hodnota	Dosažená hodnota

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 56: Vzor archu – zpracování indikátorů výsledků a dopadů za MAS – součet plnění v průběhu let

Číslo indikátoru	Indikátor	Měrná jednotka	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 57: Vzor archu – indikátory výsledků a dopadů vázané na stanovené cíle

Číslo indikátoru	Indikátor	Měrná jednotka	Hodnota	Územní jednotka	Zdroj dat	Vazba na cíl/programový rámec

Zdroj: vlastní zpracování

Monitoring se zaměřuje na:

- Finanční plnění (finanční monitoring)
- Plnění indikátorů (věcný monitoring)

Věcný monitoring

Podmínkou pro úspěšnou implementaci strategie je kvalitní vyhodnocování realizace jednotlivých cílů, opatření, nástrojů či dokonce projektů. Tato strategie si nastavila indikátory z Národního číselníku indikátorů 2014-2020 a v souladu s metodickým pokynem „Zásady tvorby a používání indikátorů v programovém období 2014-2020“.

K efektivnímu naplňování Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví je nezbytný průběžný monitoring rozvojových aktivit v území MAS s následným vyhodnocováním (evaluací). Monitoring bude probíhat jak v rámci implementace programových rámců, tak i individuálních rozvojových projektů místních aktérů. Proto Analytická část SCLLD obsahuje kvantifikované základní rozvojové potřeby regionů (kap. 5.11), strategická část SCLLD obsahuje u všech specifických cílů indikátory dle NČI a programové rámce obsahují závazné výstupové a výsledkové indikátory, aby bylo možné průběžně (minimálně jednou do roka) vyhodnocovat naplňování strategických cílů a samozřejmě programových rámců IROP, PRV a OPZ.

7.5.1 Monitoring a hodnocení specifických cílů

Pro monitorování a vyhodnocování Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví využíváme pouze indikátory definované NČI. Pro celou strategii jsou nastaveny indikátory na úrovni specifických cílů (každý specifický cíl má nastaven minimálně jeden indikátor). Vyhodnocováním indikátorů bude pověřen pracovník MAS, minimálně jednou ročně vyhotoví zprávu o plnění této strategie pro programový výbor místního partnerství.

Zpráva bude obsahovat vyhodnocení monitorovacích indikátorů celé strategie, nejenom čerpání dotací z ESI fondů. Výsledky budou zohledněny v dalším postupu realizace strategie, budou podkladem pro případnou úpravu strategie.

Tabulka č. 58: Příklad nastavení a sledování indikátorů specifických cílů

Specifický cíl SCLLD	Název indikátoru	Kód NČI2014+	Popis indikátoru	Měrná jednotka	Stav k.....

Zdroj: vlastní zpracování

7.5.2 Monitoring a hodnocení programových rámců

Pro vyhodnocování jednotlivých programových rámců platí stejná pravidla jako pro monitoring celé SCLLD. Stanovené indikátory jsou navázány na specifické cíle, programové rámce a budeme je sledovat v MS2014+/portálu farmáře na rozdíl od monitorovacích indikátorů celé strategie.

Pro každý specifický cíl je nastaven minimálně jeden výsledkový a jeden výstupový indikátor. Bude probíhat monitorování realizace jednotlivých projektů a také monitorování SCLLD jako celku. Zprávu o plnění integrované strategie bude tvořena ve spolupráci s kontrolní komisí, ale schvalovat jí bude programový výbor. Výsledky budou zohledněny v dalším postupu realizace strategie, budou podkladem pro případnou úpravu strategie v programových rámcích.

Nástrojem pro monitorování je jednotný monitorovací systém, zajišťující sběr územně identifikovaných informací (dat) o projektech, věrně dokumentujících jednotlivé fáze realizace projektů. MAS bude každoročně předkládat Zprávu o plnění integrované strategie. Součástí zprávy bude přehled schválených a realizovaných projektů a plnění indikátorů, dodržení harmonogramu a finančního plánu. Na základě hodnocení dosaženého pokroku v realizaci strategie a hodnocení kontextu v rámci regionu bude moci MAS v monitorovací zprávě navrhnout změny ve strategii.

Po ukončení posledního projektu bude MAS předkládat Závěrečnou zprávu o plnění integrované strategie. Kvalitní zpracování monitoringu a evaluace má široký dopad na fungování a další rozvoj místních akčních skupin v rámci rozvoje venkova.

Tabulka č. 59: Příklad nastavení a sledování indikátorů specifických cílů

Programový rámec	Název indikátoru	Kód NČI2014+	Měrná jednotka	Závazek	Stav k.....

Zdroj: vlastní zpracování

Proces sledování a hodnocení naplňování aktivit strategie musí být zakončen určením příčin nedostatků při jejich plnění (tzv. implementační deficity) a nalezením řešení k jejich odstranění. Výsledek finálního hodnocení představuje důležitou zpětnou vazbu a zároveň vstup pro aktualizaci SCLLD.

8. Přílohy strategie

8.1 Finanční plán a indikátory pro programové rámce

8.1.1 Financování podle specifických cílů opatření SCLLD v jednotlivých letech

2015 a 2016												
Oblast specifických cílů SCLLD	Specifický cíl SCLLD	Opatření SCLLD	Identifikace programu				Plán financování (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
			Program	Prioritní osa/priorita Unie	Investiční priorita / Prioritní oblast	Specifický cíl programu /opatření EZFRV	Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho podpora		Z toho vlastní zdroje příjemce		
								Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
Lidské zdroje	LZ 1.1 a 1.2	Školství	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	0	0	0	0	0	0
	LZ 1.3	Zázemí pro sociální inkluzi	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	0	0	0	0	0	0
	LZ 1.3	Sociální inkluze	OPZ	2	IP3	SC 2.3	0	0	0	0	0	0
Podnikání a zaměstnanost	PaZ 2.1	Rozvoj nezemědělského podnikání	PRV	6	6B	M19	0	0	0	0	0	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Zázemí pro sociální podnikání	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	0	0	0	0	0	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Sociální podnikání	OPZ	2	IP3	SC 2.3	0	0	0	0	0	0
	PaZ 2.2	Prorodinná opatření	OPZ	2	IP3	SC 2.3	0	0	0	0	0	0
Zemědělství a životní prostředí	ZaŽP 3.1	Zemědělská prvovýroba	PRV	6	6B	M19	0	0	0	0	0	0
	ZaŽP 3.1	Potravinářství	PRV	6	6B	M19	0	0	0	0	0	0
	ZaŽP 3.1	Lesnictví	PRV	6	6B	M19	0	0	0	0	0	0
Rozvoj obcí	RO 4.1	Jednotky požární ochrany	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	0	0	0	0	0	0
	RO 4.2	Doprava	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	0	0	0	0	0	0
	RO 4.3	Projekty spolup. MAS	PRV	6	6B	M19	0	0	0	0	0	0
Cestovní ruch a kulturní dědictví	CR a KD 5.1	Relax v lese	PRV	6	6B	M19	0	0	0	0	0	0

2017												
Oblast specifických cílů SCLLD	Specifický cíl SCLLD	Opatření SCLLD	Identifikace rogramu				Plán financování (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
			Program	Prioritní osa/ priorita Unie	Investiční priorita / Prioritní oblast	Specifický cíl programu /opatření EZFRV	Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho podpora		Z toho vlastní zdroje příjemce		
								Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
Lidské zdroje	LZ 1.1 a 1.2	Školství	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	3 000	2 550	150	300	0	0
	LZ 1.3	Zázemí pro sociální inkluzi	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	0	0	0	0	0	0
	LZ 1.3	Sociální inkluze	OPZ	2	IP3	SC 2.3	500	425	75	0	0	0
Podnikání a zaměstnanost	PaZ 2.1	Rozvoj nezemědělského podnikání	PRV	6	6B	M19	10 500	3 750	1 250	0	5 500	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Zázemí pro sociální podnikání	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	0	0	0	0	0	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Sociální podnikání	OPZ	2	IP3	SC 2.3	0	0	0	0	0	0
	PaZ 2.2	Prorodinná opatření	OPZ	2	IP3	SC 2.3	500	425	50	25	0	0
Zemědělství a životní prostředí	ZaŽP 3.1	Zemědělská prvovýroba	PRV	6	6B	M19	6 000	2 250	750	0	3 000	0
	ZaŽP 3.1	Potravinářství	PRV	6	6B	M19	3 000	1 125	375	0	1 500	0
	ZaŽP 3.1	Lesnictví	PRV	6	6B	M19	2 000	750	250	0	1 000	0
Rozvoj obcí	RO 4.1	Jednotky požární ochrany	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	0	0	0	0	0	0
	RO 4.2	Doprava	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	2 000	1 700	100	200	0	0
	RO 4.3	Projekty spolupráce MAS	PRV	6	6B	M19	600	375	125	0	100	0
Cestovní ruch a kulturní dědictví	CR a KD 5.1	Relax v lese	PRV	6	6B	M19	1 111	750	250	56	56	0

2018												
Oblast specifických cílů SCLLD	Specifický cíl SCLLD	Opatření SCLLD	Identifikace rogramu				Plán financování (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
			Program	Prioritní osa/ priorita Unie	Investiční priorita / Prioritní oblast	Specifický cíl programu /opatření EZFRV	Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho podpora		Z toho vlastní zdroje příjemce		
								Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
Lidské zdroje	LZ 1.1 a 1.2	Školství	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	6 500	5 525	325	650	0	0
	LZ 1.3	Zázemí pro sociální inkluzi	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	3 000	2 550	150	300	0	0
	LZ 1.3	Sociální inkluze	OPZ	2	IP3	SC 2.3	1 000	850	150	0	0	0
Podnikání a zaměstnanost	PaZ 2.1	Rozvoj nezemědělského podnikání	PRV	6	6B	M19	6 300	2 250	750	0	3 300	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Zázemí pro sociální podnikání	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	1 500	1 275	0	0	225	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Sociální podnikání	OPZ	2	IP3	SC 2.3	1 000	850	0	0	150	0
	PaZ 2.2	Prorodinná opatření	OPZ	2	IP3	SC 2.3	1 000	850	100	50	0	0
Zemědělství a životní prostředí	ZaŽP 3.1	Zemědělská prvovýroba	PRV	6	6B	M19	3 000	1 125	375	0	1 500	0
	ZaŽP 3.1	Potravinářství	PRV	6	6B	M19	2 000	750	250	0	1 000	0
	ZaŽP 3.1	Lesnictví	PRV	6	6B	M19	2 000	750	250	0	1 000	0
Rozvoj obcí	RO 4.1	Jednotky požární ochrany	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	2 000	1 700	100	200	0	0
	RO 4.2	Doprava	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	4 000	3 400	200	400	0	0
	RO 4.3	Projekty spolupráce MAS	PRV	6	6B	M19	918	574	191	0	153	0
Cestovní ruch a kulturní dědictví	CR a KD 5.1	Relax v lese	PRV	6	6B	M19	0	0	0	0	0	0

2019

Oblast specifických cílů SCLLD	Specifický cíl SCLLD	Opatření SCLLD	Identifikace rogramu				Plán financování (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
			Program	Prioritní osa/ priorita Unie	Investiční priorita / Prioritní oblast	Specifický cíle programu /opatření EZFRV	Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho podpora		Z toho vlastní zdroje příjemce		
								Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
Lidské zdroje	LZ 1.1 a 1.2	Školství	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	4 500	3 825	225	450	0	0
	LZ 1.3	Zázemí pro sociální inkluzi	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	3 000	2 550	150	300	0	0
	LZ 1.3	Sociální inkluze	OPZ	2	IP3	SC 2.3	1 500	1 275	225	0	0	0
Podnikání a zaměstnanost	PaZ 2.1	Rozvoj nezemědělského podnikání	PRV	6	6B	M19	6 300	2 250	750	0	3 300	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Zázemí pro sociální podnikání	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	1 500	1 275	0	0	225	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Sociální podnikání	OPZ	2	IP3	SC 2.3	1 000	850	0	0	150	0
	PaZ 2.2	Prorodinná opatření	OPZ	2	IP3	SC 2.3	1 000	850	100	50	0	0
Zemědělství a životní prostředí	ZaŽP 3.1	Zemědělská prvovýroba	PRV	6	6B	M19	3 000	1 125	375	0	1 500	0
	ZaŽP 3.1	Potravinářství	PRV	6	6B	M19	2 000	750	250	0	1 000	0
	ZaŽP 3.1	Lesnictví	PRV	6	6B	M19	3 000	1 125	375	0	1 500	0
Rozvoj obcí	RO 4.1	Jednotky požární ochrany	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	2 000	1 700	100	200	0	0
	RO 4.2	Doprava	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	5 500	4 675	275	550	0	0
	RO 4.3	Projekty spolupráce MAS	PRV	6	6B	M19	900	563	188	0	150	0
Cestovní ruch a kulturní dědictví	CR a KD 5.1	Relax v lese	PRV	6	6B	M19	1 111	750	250	56	56	0

2020

Oblast specifických cílů SCLLD	Specifický cíl SCLLD	Opatření SCLLD	Identifikace rogramu				Plán financování (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
			Program	Prioritní osa/ priorita Unie	Investiční priorita / Prioritní oblast	Specifický cíle programu /opatření EZFRV	Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho podpora		Z toho vlastní zdroje příjemce		
								Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
Lidské zdroje	LZ 1.1 a 1.2	Školství	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	5 500	4 675	275	550	0	0
	LZ 1.3	Zázemí pro sociální inkluzi	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	2 000	1 700	100	200	0	0
	LZ 1.3	Sociální inkluze	OPZ	2	IP3	SC 2.3	1 500	1 275	225	0	0	0
Podnikání a zaměstnanost	PaZ 2.1	Rozvoj nezemědělského podnikání	PRV	6	6B	M19	4 200	1 500	500	0	2 200	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Zázemí pro sociální podnikání	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	2 000	1 700	0	0	300	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Sociální podnikání	OPZ	2	IP3	SC 2.3	1 500	1 275	0	0	225	0
	PaZ 2.2	Prorodinná opatření	OPZ	2	IP3	SC 2.3	500	425	50	25	0	0
Zemědělství a životní prostředí	ZaŽP 3.1	Zemědělská prvovýroba	PRV	6	6B	M19	2 000	750	250	0	1 000	0
	ZaŽP 3.1	Potravinářství	PRV	6	6B	M19	2 000	750	250	0	1 000	0
	ZaŽP 3.1	Lesnictví	PRV	6	6B	M19	1 000	375	125	0	500	0
Rozvoj obcí	RO 4.1	Jednotky požární ochrany	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	2 000	1 700	100	200	0	0
	RO 4.2	Doprava	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	5 500	4 675	275	550	0	0
	RO 4.3	Projekty spolupráce MAS	PRV	6	6B	M19	630	394	131	0	105	0
Cestovní ruch a kulturní dědictví	CR a KD 5.1	Relax v lese	PRV	6	6B	M19	556	375	125	28	28	0

2021

Oblast specifických cílů SCLLD	Specifický cíl SCLLD	Opatření SCLLD	Identifikace rogramu				Plán financování (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
			Program	Prioritní osa/ priorita Unie	Investiční priorita / Prioritní oblast	Specifický cíl programu /opatření EZFRV	Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho podpora		Z toho vlastní zdroje příjemce		
								Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
Lidské zdroje	LZ 1.1 a 1.2	Školství	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	4 700	3 995	235	470	0	0
	LZ 1.3	Zázemí pro sociální inkluzi	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	1 000	850	50	100	0	0
	LZ 1.3	Sociální inkluze	OPZ	2	IP3	SC 2.3	1 000	850	150	0	0	0
Podnikání a zaměstnanost	PaZ 2.1	Rozvoj nezemědělského podnikání	PRV	6	6B	M19	4 200	1 500	500	0	2 200	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Zázemí pro sociální podnikání	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	500	425	0	0	75	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Sociální podnikání	OPZ	2	IP3	SC 2.3	1 000	850	0	0	150	0
	PaZ 2.2	Prorodinná opatření	OPZ	2	IP3	SC 2.3	700	595	70	35	0	0
Zemědělství a životní prostředí	ZaŽP 3.1	Zemědělská prvovýroba	PRV	6	6B	M19	2 000	750	250	0	1 000	0
	ZaŽP 3.1	Potravinářství	PRV	6	6B	M19	2 000	750	250	0	1 000	0
	ZaŽP 3.1	Lesnictví	PRV	6	6B	M19	1 000	375	125	0	500	0
Rozvoj obcí	RO 4.1	Jednotky požární ochrany	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	1 250	1 063	63	125	0	0
	RO 4.2	Doprava	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	4 400	3 740	220	440	0	0
	RO 4.3	Projekty spolupráce MAS	PRV	6	6B	M19	602	377	126	0	100	0
Cestovní ruch a kulturní dědictví	CR a KD 5.1	Relax v lese	PRV	6	6B	M19	61	43	13	3	3	0

2022

Oblast specifických cílů SCLLD	Specifický cíl SCLLD	Opatření SCLLD	Identifikace rogramu				Plán financování (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
			Program	Prioritní osa/ priorita Unie	Investiční priorita / Prioritní oblast	Specifický cíl programu /opatření EZFRV	Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho podpora		Z toho vlastní zdroje příjemce		
								Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
Lidské zdroje	LZ 1.1 a 1.2	Školství	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	3 600	3 060	180	360	0	0
	LZ 1.3	Zázemí pro sociální inkluzi	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	1 000	850	50	100	0	0
	LZ 1.3	Sociální inkluze	OPZ	2	IP3	SC 2.3	700	595	105	0	0	0
Podnikání a zaměstnanost	PaZ 2.1	Rozvoj nezemědělského podnikání	PRV	6	6B	M19	0	0	0	0	0	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Zázemí pro sociální podnikání	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	400	340	0	0	60	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Sociální podnikání	OPZ	2	IP3	SC 2.3	700	595	0	0	105	0
	PaZ 2.2	Prorodinná opatření	OPZ	2	IP3	SC 2.3	650	553	65	33	0	0
Zemědělství a životní prostředí	ZaŽP 3.1	Zemědělská prvovýroba	PRV	6	6B	M19	0	0	0	0	0	0
	ZaŽP 3.1	Potravinářství	PRV	6	6B	M19	1 000	375	125	0	500	0
	ZaŽP 3.1	Lesnictví	PRV	6	6B	M19	0	0	0	0	0	0
Rozvoj obcí	RO 4.1	Jednotky požární ochrany	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	0	0	0	0	0	0
	RO 4.2	Doprava	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	2 000	1 700	100	200	0	0
	RO 4.3	Projekty spolupráce MAS	PRV	6	6B	M19	480	300	100	0	80	0
Cestovní ruch a kulturní dědictví	CR a KD 5.1	Relax v lese	PRV	6	6B	M19	0	0	0	0	0	0

2023

Oblast specifických cílů SCLLD	Specifický cíl SCLLD	Opatření SCLLD	Identifikace rogramu				Plán financování (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
			Program	Prioritní osa/ priorita Unie	Investiční priorita / Prioritní oblast	Specifický cíle programu /opatření EZFRV	Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho podpora		Z toho vlastní zdroje příjemce		
								Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
Lidské zdroje	LZ 1.1 a 1.2	Školství	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	0	0	0	0	0	0
	LZ 1.3	Zázemí pro sociální inkluzi	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	0	0	0	0	0	0
	LZ 1.3	Sociální inkluze	OPZ	2	IP3	SC 2.3	0	0	0	0	0	0
Podnikání a zaměstnanost	PaZ 2.1	Rozvoj nezemědělského podnikání	PRV	6	6B	M19	0	0	0	0	0	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Zázemí pro sociální podnikání	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	0	0	0	0	0	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Sociální podnikání	OPZ	2	IP3	SC 2.3	0	0	0	0	0	0
	PaZ 2.2	Prorodinná opatření	OPZ	2	IP3	SC 2.3	0	0	0	0	0	0
Zemědělství a životní prostředí	ZaŽP 3.1	Zemědělská prvovýroba	PRV	6	6B	M19	0	0	0	0	0	0
	ZaŽP 3.1	Potravinářství	PRV	6	6B	M19	0	0	0	0	0	0
	ZaŽP 3.1	Lesnictví	PRV	6	6B	M19	0	0	0	0	0	0
Rozvoj obcí	RO 4.1	Jednotky požární ochrany	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	0	0	0	0	0	0
	RO 4.2	Doprava	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	0	0	0	0	0	0
	RO 4.3	Projekty spolupráce MAS	PRV	6	6B	M19	0	0	0	0	0	0
Cestovní ruch a kulturní dědictví	CR a KD 5.1	Relax v lese	PRV	6	6B	M19	0	0	0	0	0	0

celkem												
Oblast specifických cílů SCLLD	Specifický cíl SCLLD	Opatření SCLLD	Identifikace rogramu				Plán financování (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
			Program	Prioritní osa/ priorita Unie	Investiční priorita / Prioritní oblast	Specifický cíl programu /opatření EZFRV	Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho podpora		Z toho vlastní zdroje příjemce		
								Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
Lidské zdroje	LZ 1.1 a 1.2	Školství	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	27 800	23 630	1 390	2 780	0	0
	LZ 1.3	Zázemí pro sociální inkluzi	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	10 000	8 500	500	1 000	0	0
	LZ 1.3	Sociální inkluze	OPZ	2	IP3	SC 2.3	6 200	5 270	930	0	0	0
Podnikání a zaměstnanost	PaZ 2.1	Rozvoj nezemědělského podnikání	PRV	6	6B	M19	31 500	11 250	3 750	0	16 500	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Zázemí pro sociální podnikání	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	5 900	5 015	0	0	885	0
	PaZ 2.1 a 2.2	Sociální podnikání	OPZ	2	IP3	SC 2.3	5 200	4 420	0	0	780	0
	PaZ 2.2	Prorodinná opatření	OPZ	2	IP3	SC 2.3	4 350	3 698	435	218	0	0
Zemědělství a životní prostředí	ZaŽP 3.1	Zemědělská prvovýroba	PRV	6	6B	M19	16 000	6 000	2 000	0	8 000	0
	ZaŽP 3.1	Potravinářství	PRV	6	6B	M19	12 000	4 500	1 500	0	6 000	0
	ZaŽP 3.1	Lesnictví	PRV	6	6B	M19	9 000	3 375	1 125	0	4 500	0
Rozvoj obcí	RO 4.1	Jednotky požární ochrany	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	7 250	6 163	363	725	0	0
	RO 4.2	Doprava	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	23 400	19 890	1 170	2 340	0	0
	RO 4.3	Projekty spolupráce MAS	PRV	6	6B	M19	4 130	2 582	861	0	688	0
Cestovní ruch a kulturní dědictví	CR a KD 5.1	Relax v lese	PRV	6	6B	M19	2 838	1 918	638	142	142	0

8.1.2 Financování podle specifických cílů opatření SCLLD v jednotlivých letech dle struktury operačních programů

2016									
Programový rámec	Prioritní osa /Priorita Unie	Investiční prioritá OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Opatření EZFRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje	Z toho dotace		Z toho vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
IROP	PO 4	IP 9d	SC 4.1	0	0	0	0	0	0
PRV	6	6 B	M 19	0	0	0	0	0	0
OPZ	PO 2	IP3	SC 2.3	0	0	0	0	0	0

2017									
Programový rámec	Prioritní osa /Priorita Unie	Investiční prioritá OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Opatření EZFRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje	Z toho dotace		Z toho vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Příspěvek Unie (a)	
IROP	PO 4	IP 9d	SC 4.1	5 000	4 250	250	500	0	0
PRV	6	6 B	M 19	23 211	9 000	3 000	56	11 156	0
OPZ	PO 2	IP3	SC 2.3	1 000	850	125	25	0	0

2018									
Programový rámec	Prioritní osa /Priorita Unie	Investiční prioritá OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Opatření EZFRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje	Z toho dotace		Z toho vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Příspěvek Unie (a)	
IROP	PO 4	IP 9d	SC 4.1	17 000	14 450	775	1 550	225	0
PRV	6	6 B	M 19	14 218	5 449	1 816	0	6 953	0
OPZ	PO 2	IP3	SC 2.3	3 000	2 550	250	50	150	0

2019

Programový rámec	Prioritní osa /Priorita Unie	Investiční prioritá OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Opatření EZFRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje	Z toho dotace		Z toho vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Příspěvek Unie (a)	
IROP	PO 4	IP 9d	SC 4.1	16 500	14 025	750	1 500	225	0
PRV	6	6 B	M 19	16 311	6 563	2 188	56	7 506	0
OPZ	PO 2	IP3	SC 2.3	3 500	2 975	325	50	150	0

2020

Programový rámec	Prioritní osa /Priorita Unie	Investiční prioritá OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Opatření EZFRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje	Z toho dotace		Z toho vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Příspěvek Unie (a)	
IROP	PO 4	IP 9d	SC 4.1	17 000	14 450	750	1 500	300	0
PRV	6	6 B	M 19	10 386	4 144	1 381	28	4 833	0
OPZ	PO 2	IP3	SC 2.3	3 500	2 975	275	25	225	0

2021

Programový rámec	Prioritní osa /Priorita Unie	Investiční prioritá OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Opatření EZFRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje	Z toho dotace		Z toho vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Příspěvek Unie (a)	
IROP	PO 4	IP 9d	SC 4.1	11 850	10 073	568	1 135	75	0
PRV	6	6 B	M 19	9 863	3 794	1 263	3	4 803	0
OPZ	PO 2	IP3	SC 2.3	2 700	2 295	220	35	150	0

2022									
Programový rámec	Prioritní osa /Priorita Unie	Investiční priorita OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Opatření EZFRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje	Z toho dotace		Z toho vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Příspěvek Unie (a)	
IROP	PO 4	IP 9d	SC 4.1	7 000	5 950	330	660	60	0
PRV	6	6 B	M 19	1 480	675	225	0	580	0
OPZ	PO 2	IP3	SC 2.3	2 050	1 743	170	33	105	0

2023									
Programový rámec	Prioritní osa /Priorita Unie	Investiční priorita OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Opatření EZFRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje	Z toho dotace		Z toho vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Příspěvek Unie (a)	
IROP	PO 4	IP 9d	SC 4.1	0	0	0	0	0	0
PRV	6	6 B	M 19	0	0	0	0	0	0
OPZ	PO 2	IP3	SC 2.3	0	0	0	0	0	0

celkem									
Programový rámec	Prioritní osa /Priorita Unie	Investiční priorita OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Opatření EZFRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje	Z toho dotace		Z toho vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (b)	Národní veřejné zdroje (c)	Příspěvek Unie (a)	
IROP	PO 4	IP 9d	SC 4.1	74 350	63 198	3 423	6 845	885	0
PRV	6	6 B	M 19	75 469	29 624	9 873	142	35 830	0
OPZ	PO 2	IP3	SC 2.3	15 750	13 388	1 365	218	780	0

8.1.3 Indikátory podle jednotlivých specifických cílů a opatření SCLLD

Specifický cíl SCLLD	Opatření SCLLD	Identifikace programu				Identifikace indikátorů									Odůvodnění stanovení hodnot
		Prog.	PO	IP / PO	SC/ opat.	Kód NČI 2014+	Název indikátoru	Měrná jed.	Typ indikát.	Výchozí hodnota	Datum výchozí hodnoty	Cílová hodnota	Datum cílové hodnoty	Milník	
LZ 1.1 a 1.2	Školství	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	50000	počet podpořených vzdělávacích zařízení	zařízení	výstup	0	1.1.2016	15	31.12.2023	3	viz žádost
						50001	kapacita podporovaných zařízení péče o děti nebo vzdělávacích zařízení	osoby	výsledek	0	1.1.2016	250	31.12.2023	-	
						50120	počet osob využívající zařízení péče o děti do 3 let	osoby	výstup	0	1.1.2016	5	31.12.2023	-	
LZ 1.3	Zázemí pro sociální inkluzi	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	55101	počet podpořených polyfunkčních komunitních center	zařízení	výstup	0	1.1.2016	1	31.12.2023	-	
						55401	počet podpořených zázemí pro služby a sociální práci	Zázemí	výstup	0	1.1.2016	5	31.12.2023	-	
						55402	počet poskytovaných druhů sociálních služeb	Služby	výstup	0	1.1.2016	1	31.12.2023	-	
						67510	kapacita služeb a sociální práce	Klienti	výsledek	0	1.1.2016	15	31.12.2023	-	
LZ 1.3	Sociální inkluze	OPZ	2	IP3	SC 2.3	60000	celkový počet účastníků	osoba	výstup	0	1.1.2016	35	31.12.2023	-	
						62200	počet projektů zaměřených na orgány veřejné správy a veřejné služby na celostátní, regionální a místní úrovni	projekt	výstup	0	1.1.2016	1	31.12.2023	-	
						62000	počet projektů, které zcela nebo zčásti provádějí sociální partneři nebo nevládní organizace	projekt	výstup	0	1.1.2016	2	31.12.2023	-	
						67001	kapacita podpořených služeb	míst	výstup	0	1.1.2016	15	31.12.2023	-	
						67010	využívání podpořených služeb	osoby	výsledek	0	1.1.2016	5	31.12.2023	-	
PaZ 2.1	Rozvoj nezeměd. podnikání	PRV	6	6B	M19	93701	počet podpořených zemědělských podniků/příjemců (o.4)	podniky	výstup	0	1.1.2016	5	31.12.2023	-	

						94800	pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (leader) (r.24/t.23)	FTE	výsledek	0	1.1.2016	6	31.12.2023	-	
PaZ 2.1 a 2.2	Zázemí pro sociální podnikání	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	10000	počet podniků pobírajících podporu	podniky	výstup	0	1.1.2016	2	31.12.2023	0	
						10400	zvýšení zaměstnanosti v podporovaných podnicích	FTE	výstup	0	1.1.2016	4	31.12.2023	-	
						10403	zvýšení zaměstnanosti v podporovaných podnicích se zaměřením na znevýhodněné skupiny	FTE	výstup	0	1.1.2016	2	31.12.2023	-	
						10411	míra nezaměstnanosti osob s nejnižším vzděláním	%	výsledek	0	1.1.2016	0	31.12.2023	-	
PaZ 2.1 a 2.2	Sociální podnikání	OPZ	2	IP3	SC 2.3	60000	celkový počet účastníků	osoba	výstup	0	1.1.2016	10	31.12.2023	-	
						10213	počet sociálních podniků vzniklých díky podpoře	podniky	výstup	0	1.1.2016	2	31.12.2023	-	
						10211	počet sociálních podniků vzniklých díky podpoře, které fungují i po ukončení podpory	organizace	výsledek	0	1.1.2016		31.12.2023	-	
PaZ 2.2	Prorodinná opatření	OPZ	2	IP3	SC 2.3	60000	celkový počet účastníků	osoba	výstup	0	1.1.2016	50	31.12.2023	-	
						62200	počet projektů zaměřených na orgány veřejné správy a veřejné služby na celostátní, regionální a místní úrovni	projekt	výstup	0	1.1.2016	2	31.12.2023	-	
						62000	počet projektů, které zcela nebo zčásti provádějí sociální partneři nebo nevládní organizace	projekt	výstup	0	1.1.2016	2	31.12.2023	-	
						67001	kapacita podpořených služeb	osoby	výstup	0	1.1.2016	40	31.12.2023	-	
						50100	počet podpořených zařízení péče o děti předškolního věku	zařízení	výstup	0	1.1.2016	3	31.12.2023	-	
						50110	počet osob využívajících zařízení péče o děti předškolního věku	osoby	výsledek	0	1.1.2016	10	31.12.2023	-	
ZaŽP 3.1	Zemědělská prvovýroba	PRV	6	6B	M19	93701	počet podpořených zemědělských podniků/příjemců (o.4)	podniky	výstup	0	1.1.2016	17	31.12.2023	-	
						94800	pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (leader) (r.24/t.23)	FTE	výsledek	0	1.1.2016	0	31.12.2023	-	

viz žádost

ZaŽP 3.1	Potravinářství	PRV	6	6B	M19	93701	počet podpořených zemědělských podniků/příjemců (o.4)	podniky	výstup	0	1.1.2016	3	31.12.2023	-
						94800	pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (leader) (r.24/t.23)	FTE	výsledek	0	1.1.2016	1	31.12.2023	-
ZaŽP 3.1	Lesnictví	PRV	6	6B	M19	93701	počet podpořených zemědělských podniků/příjemců (o.4)	podniky	výstup	0	1.1.2016	2	31.12.2023	-
						94800	pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (leader) (r.24/t.23)	FTE	výsledek	0	1.1.2016	1	31.12.2023	-
RO 4.1	Jednotky požární ochrany	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	57001	počet nové techniky a věcných prostředků složek izs	sety	výstup	0	1.1.2016	3	31.12.2023	-
						57501	počet nových a modernizovaných objektů sloužících složkám izs	objekty	výstup	0	1.1.2016	1	31.12.2023	0
						57520	počet exponovaných území s nedostatečnou připraveností složek izs	území	výsledek	0	1.1.2016	0	31.12.2023	-
RO 4.2	Doprava	IROP	4	IP 9d	SC 4.1	75201	počet nových nebo rekonstruovaných přestupních terminálů ve veřejné dopravě	terminály	výstup	0	1.1.2016	1	31.12.2023	0
						75001	počet realizací vedoucích ke zvýšení bezpečnosti v dopravě	realizace	výstup	0	1.1.2016	6	31.12.2023	-
						74001	počet vytvořených parkovacích míst	parkovací místa	výstup	0	1.1.2016	20	31.12.2023	-
						76401	počet parkovacích míst pro jízdní kola	parkovací místa	výstup	0	1.1.2016	24	31.12.2023	-
						76100	délka nově vybudovaných cyklostezek a cyklotras	km	výstup	0	1.1.2016	0	31.12.2023	-
						75110	počet osob přepravených veřejnou dopravou	Osoby/rok	výsledek	0	1.1.2016	0	31.12.2023	-
RO 4.3	Projekty spolup. MAS	PRV	6	6B	M19	92501	Celkové veřejné výdaje	EUR	výstup	0	1.1.2016	143 392,7	31.12.2023	-
CR a KD 5.1	Relax v lese	PRV	6	6B	M19	92702	počet podpořených akcí/operací (o.3)	akce	výstup	0	1.1.2016	5	31.12.2023	-
						93001	celková (podpořená) plocha (o.5)	ha	výstup	0	1.1.2016	0,1	31.12.2023	-

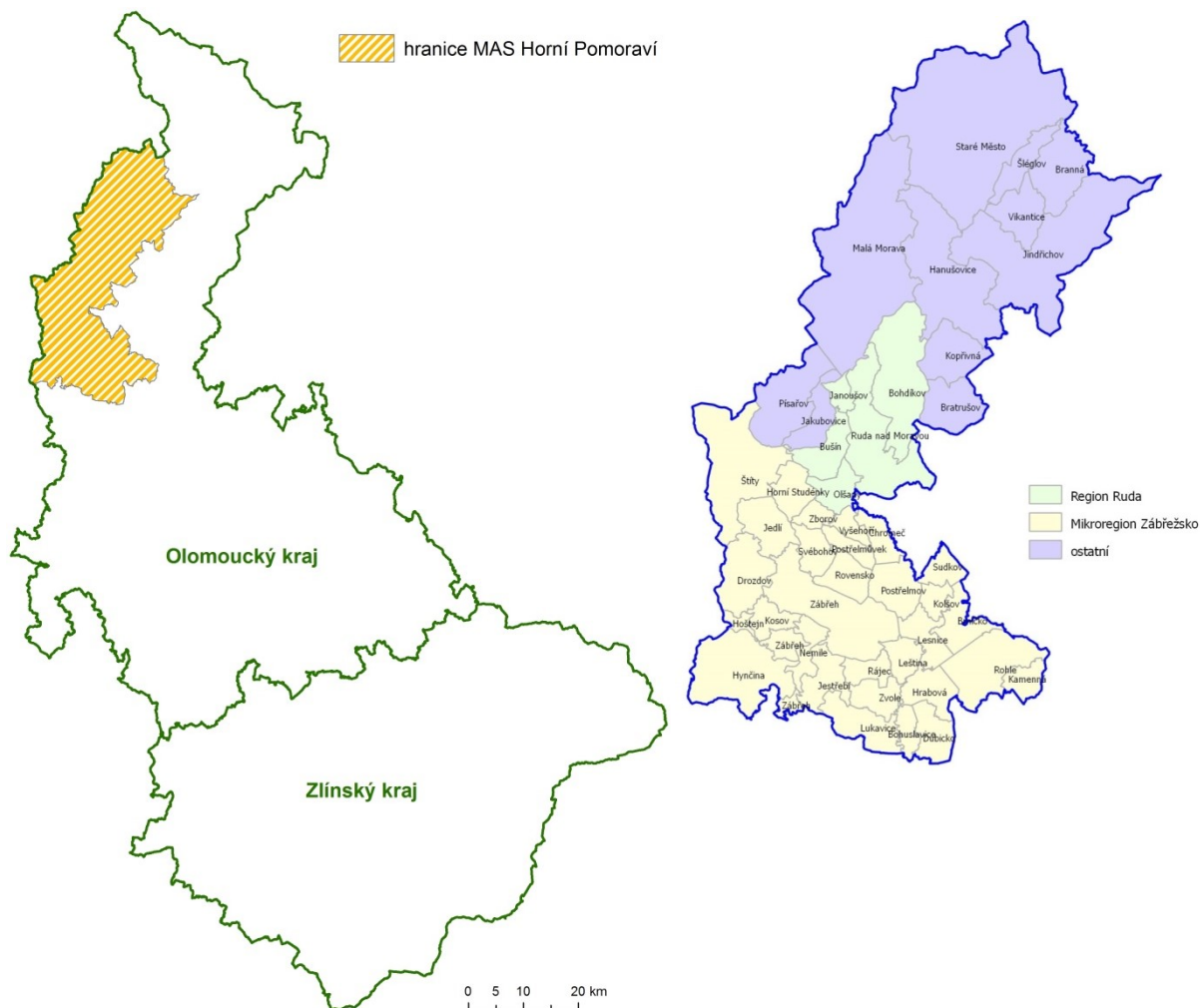
					94800	pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (leader) (r.24/t.23)	FTE	výsledek	0	1.1.2016	0	31.12.2023	-
--	--	--	--	--	-------	--	-----	----------	---	----------	---	------------	---

8.1.4 Financování dle ESI fondů

Fond	Program	Příspěvek Unie (tis. Kč)	Národní spolufinancování (tis. Kč)	Celkové způsobilé výdaje (tis. Kč)
EFRR	IROP	63 197 500	3 422 500	74 350 000
EZFRV	PRV	29 624 002	9 872 999	75 468 734
ESF	OPZ	13 387 500	1 365 000	15 750 000
Celkem	Celkem	106 209 002	14 660 499	165 568 734

8.2 Mapa území a seznam obcí

Mapa č. 27: Mapa území MAS Horní Pomoraví ve vztahu k NUTS II a s názvy obcí

Tabulka č. 56: Seznam obcí v územní působnosti MAS Horní Pomoraví

Název obce	SO ORP	Počet obyvatel (k 31. 12. 2013)
Bohdíkov	Šumperk	1 349
Branná	Šumperk	294
Bratrušov	Šumperk	629
Bušín	Šumperk	409
Hanušovice	Šumperk	3 290
Chromeč	Šumperk	578
Jakubovice	Šumperk	204
Janoušov	Šumperk	48
Jindřichov	Šumperk	1 266
Kopřivná	Šumperk	253
Malá Morava	Šumperk	525
Olšany	Šumperk	1 118
Písařov	Šumperk	728
Ruda nad Moravou	Šumperk	2 583
Staré Město	Šumperk	1 766

Název obce	SO ORP	Počet obyvatel (k 31. 12. 2013)
Sudkov	Šumperk	1 131
Šléglov	Šumperk	39
Vikantice	Šumperk	72
Bohuslavice	Zábřeh	525
Brníčko	Zábřeh	643
Drozdov	Zábřeh	339
Dubicko	Zábřeh	1 061
Horní Studénky	Zábřeh	340
Hoštejn	Zábřeh	424
Hrabová	Zábřeh	610
Hynčina	Zábřeh	199
Jedlí	Zábřeh	681
Jestřebí	Zábřeh	610
Kamenná	Zábřeh	542
Kolšov	Zábřeh	758
Kosov	Zábřeh	319
Lesnice	Zábřeh	658
Leština	Zábřeh	1 258
Lukavice	Zábřeh	876
Nemile	Zábřeh	656
Postřelmov	Zábřeh	3 194
Postřelmůvek	Zábřeh	314
Rájec	Zábřeh	507
Rohle	Zábřeh	655
Rovensko	Zábřeh	786
Svébohov	Zábřeh	411
Štítý	Zábřeh	2 058
Vyšehoří	Zábřeh	223
Zábřeh	Zábřeh	13 798
Zborov	Zábřeh	224
Zvole	Zábřeh	853
Celkem		

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

8.3 Popis postupu zapojení komunity do vypracování strategie

Tvorba Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví byla spojena s dlouhou řadou jednání pracovních skupin, kulatých stolů, veřejných projednání, které tvůrčí tým zahájil již v roce 2013 v rámci příprav MAS na nové plánovací období v roce 2014. Přípravy byly postupně prodlužovány zdoluhavým schvalováním Dohody o partnerství a na to navazujících operačních programů. Komunitních projednání spojených s tvorbou této strategie proběhlo nejvíce v roce 2013, kdy se uskutečnilo 13 jednání. V roce 2014 se uskutečnilo pouze 7 jednání, kdy MAS očekávala nová a jasná pravidla pro nastavení vlastní strategie. V roce 2015 se uskutečnilo 5 komunitních projednání, která již reagovala na rodící se pravidla a metodiky ze strany řídicího orgánu. Jednání byla zaměřena na obsah opatření strategické části, spolupráci aktérů a přípravu projektových záměrů. Rok 2015 byl spojen s aktualizacemi analytické části, finalizací strategické části včetně tvorby programových rámců. V roce 2016 se během měsíce ledna uskutečnilo dalších 6 jednání zaměřených na nastavení programových rámců SCLLD, vč. výběru opatření, alokací, indikátorů aj.

Při tvorbě strategie se celkově uskutečnilo **31 komunitních projednání**, kterých se účastnili:

4. zástupci veřejného, podnikatelského a neziskového sektoru, kteří byli osloveni a delegováni prostřednictvím zastupitelstev obcí a měst
5. členové místního partnerství
6. veřejnost z řad aktivních občanů

Celkově se komunitního projednání zúčastnilo více jak 266 osob. Seznam jednání s uvedeným programem, místem konání, termínem, účastníky i případnou fotodokumentací je dostupný na adrese www.hornipomoravi.eu/strategie2020.

Tabulka č. 61: Seznam všech komunitních projednání při tvorbě SCLLD

termín	místo	počet účastníků	téma
20.2.2013	Zábřeh	36	informace o struktuře strategie, představení plánu prací, seznámení s dotazníkem, definice slabých a silných stránek regionu, definování vize regionu
21.2.2013	Hanušovice	27	informace o struktuře strategie, představení plánu prací, seznámení s dotazníkem, definice slabých a silných stránek regionu, definování vize regionu
26.3.2013	Hanušovice	23	analýza zdrojů, prezentace podkladů pro SWOT analýzy; průběžné informace ze zpracovaných dotazníků
27.3.2013	Zábřeh	15	analýza zdrojů, prezentace podkladů pro SWOT analýzy; průběžné informace ze zpracovaných dotazníků
23.5.2013	Olšany	30	seznámení s aktuální Metodikou pro tvorbu strategií MAS, definice problémů regionu v oblasti sociální a ekonomické, představení analýzy dat
13.6.2013	Olšany	25	definice problémů v dopravní infrastruktuře a služeb pro obyvatelstvo (sociální služby, technická infr.), přestavení výsledků analýzy dat v této oblasti
30.7.2013	Hanušovice	24	Vzdělanostní struktura, diskuse nad vizí ve vzdělávání (profesní a celoživotní), možnosti a potenciál NNO v regionu, potenciál komunitních škol; oblasti příroda - vzdělávání, školství-kultura, sport, volnočas. aktivity
15.10.2013	Hanušovice	10	mládež, komunitní život, celoživotní vzdělávání, sociální

			služby
17.10.2013	Hanušovice	10	infrastruktura, služby, spolupráce a partnerství obcí (projektové záměry)
22.10.2013	Hanušovice	3	nástroje obcí v oblasti řešení zaměstnanosti (VPP, provozní podniky, podpora podnikání), představení analýzy dat nezam.
24.10.2013	Hanušovice	11	životní prostředí, environmentální výchova, zemědělství, představení analýzy dat
31.10.2013	Hanušovice	8	cestovní ruch, kulturní dědictví, regionální značení, problémy a vize
19.12.2013	Malá Morava	32	zapojení neziskových organizací v rozvoji regionu, partnerství v oblasti sociální exkluze
4.3.2014	Ruda nad Moravou	31	problémy neziskových organizací, seminář o transformaci o.s.; nové programové období - projekty a strategie pro "neziskovky"
26.3.2014	Lesnice	17	základní a mateřské školy, aktivity škol, projektové záměry a možnosti spolupráce se vzdělávacími institucemi, zaměstnanost, nezaměstnanost a sociální exkluze
25.4.2014	Hanušovice	7	vyhodnocení SWOT analýzy pro všechny oblasti, zaměření na zaměstnanost v regionu, dále nezaměstnanost a sociální exkluze
26.5.2014	Hanušovice	6	pracovní skupina lidské zdroje - návrhy aktivit pro strategickou část strategie - zaměstnanost, podnikání, problematika sociálně vyloučených lokalit, nezaměstnanosti a sociální exkluze
19.6.2014	Šumperk	9	pracovní skupina lidské zdroje - setkání s poskytovateli soc. služeb - sociální služby, sociální inkluze, nezaměstnanost
2.7.2014	Štítý	10	pracovní skupina zemědělství a životní prostředí - zemědělské hospodaření, zaměření činnosti farem, regionální produkce, agroturistika
13.8.2014	Hanušovice	32	Valná hromada - informace o průběhu zpracování, výstupech z jednání pracovních skupin, úprava SWOT analýzy
20.1.2015	Bohdíkov	53	Shromáždění partnerů - komplexní představení analytické části, SWOT, problémů regionu a návrhové části
1.7.2015	Rovensko	21	Jednání pracovní skupiny rozvoj obcí - spolupráce obcí v cyklo dopravě, vzdělávání zastupitelů, v odpadovém hospodářství či dotačním managementu
30.9.2015	Hoštejn	24	Jednání pracovní skupiny rozvoj obcí - představení návrhové části SCLLD týkající se obcí (bezpečnost dopravy, cyklostezky, dopravní dostupnost, technická infrastruktura, modernizace školy)
4.11.2015	Hanušovice	52	Shromáždění partnerů - představení úpravy SCLLD a možné nastavení programových rámců a alokací OPZ, IROP, PRV
2.12.2015	Hanušovice	6	Pracovní skupiny OP Z - programový rámec OPZ, podporované aktivity, alokace na opatření, indikátory
12.1.2016	Ruda nad Moravou	10	Pracovní skupina pro PRV - programový rámec PRV, podporované aktivity, alokace na opatření, indikátory

13.1.2016	Zábřeh	23	Pracovní skupina pro vzdělávání (rozvoj lidských zdrojů)- představení SCLLD pracovní skupině rozvoj lidských zdrojů - zástupci škol v regionu, zaměření podporovaných aktivit, nastavení hodnotících kritérií v opatření na rozvoj vzdělávání
14.1.2016	Zábřeh	20	Pracovní skupina pro IROP (rozvoj obcí) - programový rámec IROP, podporované aktivity, alokace na opatření, indikátory
18.1.2016	Zábřeh	9	Pracovní skupina pro sociální oblast (rozvoj lidských zdrojů) - programový rámec OPZ, podporované aktivity, alokace na opatření, indikátory
25.1.2016	Hanušovice	6	Programový výbor - schválení finální verze alokací v rámci SCLLD
27.1.2016	Hanušovice	35	Shromáždění partnerů - představení a schválení SCLLD

Zdroj: vlastní zpracování

Na úvodních dvou jednání byl představen postup prací (v Zábřehu a Hanušovicích) a proběhl brainstorming k vizi regionu, která navázala na vizi ISRÚ MAS 2007-2013. Následovalo 11 jednání, kde byly definovány problémy, zdroje regionu a diskutovány a vyhodnocovány data (demografické, nezaměstnanost, statistiky o podnicích a infrastruktuře obcí). Současně s tím mezi členy MAS probíhalo dotazníkové šetření o spokojenosti, problémech regionu, rozvojových plánech, kterého se zúčastnilo od února do dubna 2013 celkem 97 subjektů. Kvůli zapojení mládeže proběhla na konci roku 2013 fotosoutěž pro žáky 8. a 9. tříd, zachycení "nejhezčích" a "nejhorších" míst v obci.

Ke tvorbě **strategické části** se uskutečnilo 5 jednání a vzniklo **5 tematických pracovních skupin** (Lidské zdroje, Rozvoj obcí, Podnikání a Zaměstnanost, Zemědělství a životní prostředí, Cestovní ruch a kulturní dědictví). Kromě výše specifikovaných účastníků, byli přizváni také odborníci na danou problematiku (např. Správa lesů ČR, Svaz ochrany přírody atd.). Obsah jednání a seznam účastníků naleznete na výše uvedeném odkazu. Pro práci pracovních skupin byly kromě výsledků analytické části využívány data o projektových záměrech (101 vyplněných dotazníků – 142 záměrů) a řízené rozhovory se starostkou/tou každé obce z území, které proběhly od dubna do srpna roku 2014. Tyto data o projektových záměrech z území byla následně využita pro jednání v roce 2015 a 2016, kdy byly tvořeny programové rámce s alokacemi, výstupovými indikátory a jinými závaznými parametry SCLLD.

Průběžně byly poskytovány informace obcím a subjektům v regionu MAS Horní Pomoraví o přípravách a tvorbě SCLLD na Valných hromadách, Plénech a Shromáždění partnerů. Do tvorby CLLD byla zapojena také veřejnost **prostřednictvím dotazníkového šetření** (dotazník níže), do průzkumu se zapojilo celkem 712 obyvatel regionu, a to díky úzké spolupráci s obcemi, které dotazník distribuovali na obecních úřadech či webu obce. Šetření probíhalo na počátku roku 2014. Výsledky dotazníku některé obce využili při aktualizaci svých strategických rozvojových dokumentů. Mládež byla do tvorby strategie zapojena formou fotografické soutěže (leták níže).

DOTAZNÍK – co by bylo možné ve vaší obci změnit pro období 2014 - 2020 !!!!!!!!!!!

Dotazník pro přípravu Integrované strategie území MAS Horní Pomoraví o.p.s.

– možnost ovlivnit budoucnost Vaší obce.

Prosíme o anonymní vyplnění následujících otázek:

Název obce: _____

Věk: _____

Pohlaví: Ž / M

1. Jak hodnotíte následující oblasti v obci?

Prosíme, udělte známku jako ve škole (1-5).

☐ Práce obecního/městského úřadu	☐ Bezbariérovost obce
☐ Komunikace obecního/městského úřadu s občany	☐ Dostupnost zdravotní péče
☐ Zapojování občanů do rozhodování	☐ Kvalita zdravotní péče
☐ Podpora zájmových organizací	☐ Služby pro seniory
☐ Dostatek pracovních příležitostí	☐ Možnosti nakupování
☐ Péče o památky	☐ Možnosti podnikání
☐ Místní komunikace včetně chodníků	☐ Možnosti pro výstavbu nových rodinných domů
☐ Zimní údržba	☐ Dostupnost bydlení
☐ Nakládání s odpady, třídění a recyklace	☐ Kvalita bydlení
☐ Spoluúčasť veřejnosti v péči o životní prostředí	☐ Kvalita vzdělávání v ZŠ
☐ Celkový vzhled obce	☐ Kvalita vzdělávání v MŠ
☐ Bezpečnost v obci	☐ Úroveň kulturního vyžití
☐ Přírodní prostředí v okolí obce	☐ Úroveň sportovního vyžití
☐ Množství a kvalita obecní zeleně	☐ Příležitosti pro podnikání v obci
☐ Dopravní situace v obci	☐ Mezilidské a sousedské vztahy
☐ Dopravní spoje do okolí	☐ Cestovní ruch

Jiné _____

2. Co je pro Váš život v obci nejdůležitější?

Křížkem označte maximálně 5 odpovědí.

☐ Hezké prostředí obce	☐ Sportovní vyžití
☐ Dostupné nebo příjemné bydlení	☐ Kontakty se sousedy a dalšími obyvateli
☐ Zdravotní péče	☐ Kulturní vyžití
☐ Možnosti dopravního spojení	☐ Možnost vzdělávání
☐ Možnost pracovního uplatnění	☐ Možnost podnikání
☐ Dobré nákupní možnosti	☐ Bezpečnost v obci
☐ Možnost rekreace v okolí obce	

Jiné _____

3. Jaká zařízení pro volný čas Vám v obci chybí?*Křížkem označte maximálně 5 odpovědí.*

☐ Dětská hřiště, místa pro hraní dětí	☐ Naučné stezky nebo jiné formy průvodců
☐ Cyklostezky, případně jejich propojení	☐ Hřiště pro organizované sporty (fotbal, volejbal, ...)
☐ Veřejná prostranství pro setkávání lidí	☐ Parkovací plochy
☐ Zájmové činnosti (klubovna, zájmové kroužky, ...)	☐ Prostory s vybavením pro netradiční sporty
☐ Občanské iniciativy (spolky, kluby, sdružení, ...)	(minigolf, petanque, lez. stěna, dráhy pro in-line brusle,
☐ Možnosti dalšího vzdělávání (kurzy, ...)	skateboard)
☐ Informační centrum	☐ Volně přístupné víceúčelová hřiště pro různé
☐ Turistické trasy v okolí obce	druhy sportů

Jiné _____

4. Co podle Vás nejvíce zhoršuje kvalitu životního prostředí v obci?*Křížkem označte maximálně 3 odpovědi.*

- Černé skládky
- Znečištěné ovzduší
- Automobilová doprava
- Neukázněnost občanů
- Nedostatečná nebo nepravidelná intenzita odvážení odpadků
- Nedostatek kontejnerů na tříděný odpad
- Špatná informovanost o kvalitě životního prostředí

Jiné _____

5. Které problémové oblasti v obci by měly být v nejbližší době prioritně řešeny?

6. Která z aktivit sociální služby Vám v obci chybí?*Křížkem označte maximálně 1 odpověď.*

- Denní stacionáře pro seniory
- Krátkodobé zapůjčení zdravotnických pomůcek a zařízení (polohovací lůžko, berle, ...)
- Placená služba sociální pomoci (odvoz k lékaři, pomoc v domácnosti, nákup apod.)
- Zajištění rozvozu obědů ze školní jídelny pro seniory
- Domov pro seniory

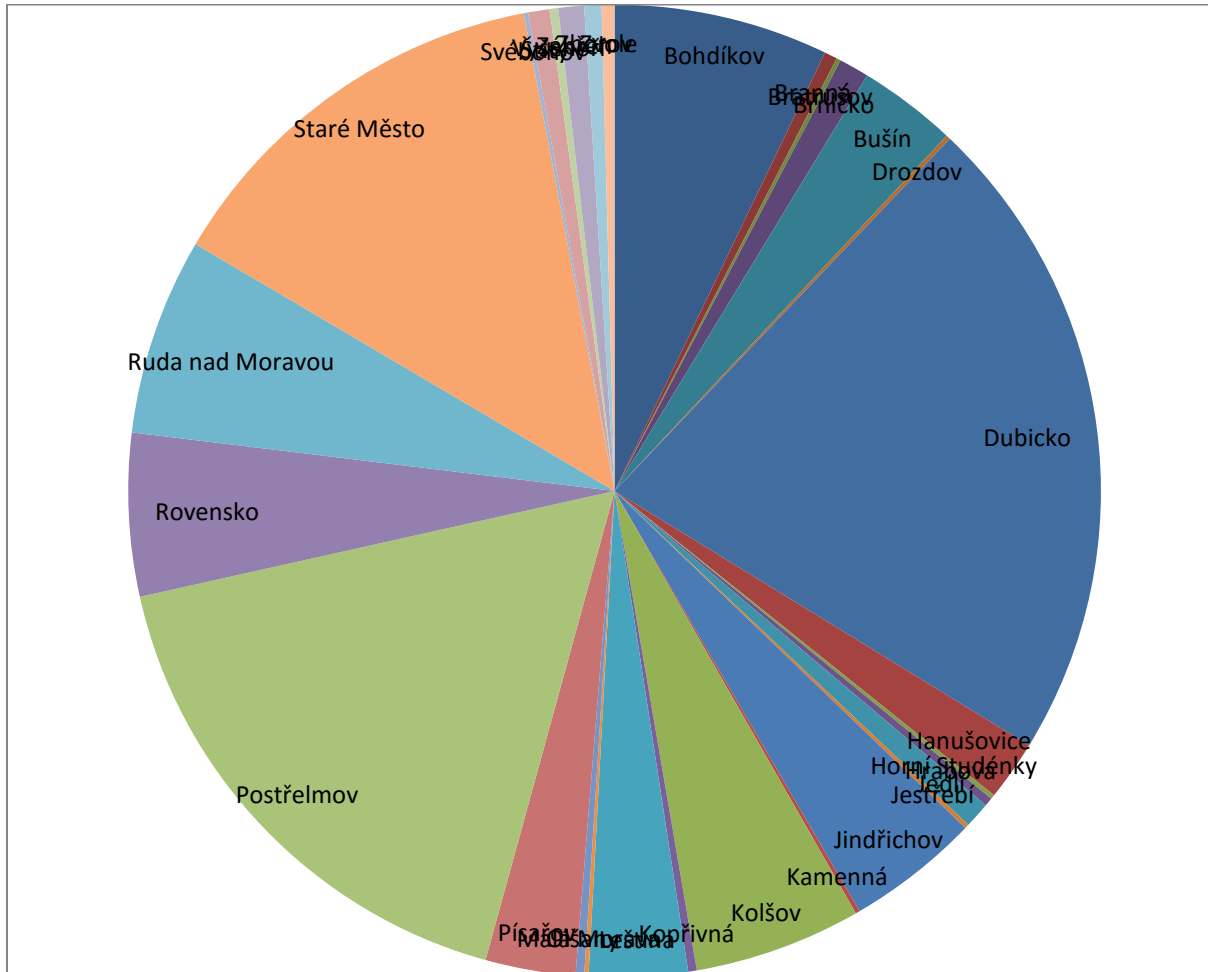
Jiné _____

Vyhodnocení dotazníkového šetření:

Respondenti:

- muži – 303 osob,
- ženy – 388 osob

Graf č. 53: Respondenti dle obcí a měst

Zdroj: vlastní zpracování

Co je pro Váš život v obci nejdůležitější? (možnost výběru max. 5 priorit)

1. Bezpečnost v obci (478)
2. Hezké prostředí obce (437)
3. Možnost dopravního spojení (332)
4. Zdravotní péče (326)
5. Možnost pracovního uplatnění (286)

Jaká zařízení pro volný čas Vám v obci chybí? (možnost výběru max. 5 priorit)

1. Cyklostezky, případně propojení (395)
2. Dětská hřiště (281)
3. Volně přístupná víceúčelová hřiště (265)
4. Prostory pro netradiční sporty (189)
5. Parkovací plochy (176)

Jak hodnotíte následující oblasti v obci? (nejlepších pět)

- 1,9 - Přírodní prostředí v okolí obce
- 2,0 - Nakládání s odpady, třídění a recyklace
- 2,0 - Kvalita vzdělávání v MŠ
- 2,3 - Množství a kvalita obecní zeleně
- 2,3 - Kvalita vzdělávání v ZŠ

Jak hodnotíte následující oblasti v obci? (nejhorších pět)

- 3,8 - Dostatek pracovních příležitostí
- 3,2 - Cestovní ruch
- 3,2 - Příležitosti pro podnikání v obci
- 3,2 - Zapojování občanů do rozhodování
- 3,1 - Bezbariérovost obce
- 3,1 - Možnosti podnikání

VÝZVA PRO ŠKOLY nabídka pro žáky 8. – 9. tříd

„Život v naší obci očima náctiletých“

Vážení mladí lidé,

i vy můžete ovlivnit dění ve Vaší obci / městě. Právě teď připravuje naše organizace plán, který by měl pomoci obcím a městům v našem regionu v období 2014 - 2020 co nejlépe využít možné finanční prostředky z Evropské unie na projekty, které budou sloužit potřebám všech obyvatel našeho regionu, tedy i Vám :-)

Jak vidíte život ve svých obcích Vy? Vyjádřete svůj názor! Jak?

Pomozte nám odhalit výhody i nedostatky míst, kde žijete. Ukažte nám místa, kudy denně procházíme bez povšimnutí, Vašima očima.

**VYFOŤTE „nejhezčí“ a „nejhorší“ místo, jev, situaci ... ve vaší obci/městě
a pošlete nám fotky na email: hubikova@hornipomoravi.eu**

Připište své jméno a příjmení, věk, název školy a hlavně jméno obce/města.

Stručně (jednou větou) okomentujte zachycené, abyste nám přiblížili, o co jde.

Ze všech zaslaných fotografií bude vytvořena galerie na webových stránkách organizace.

Vy i Vaši rodiče také můžete vyplnit on-line dotazník na webových stránkách www.hornipomoravi.eu
„Co by bylo možné ve vaší obci změnit v období 2014 - 2020“.

Těšíme se na fotky a děkujeme za váš zájem a zapojení

Za projektový tým

Bára Hubíková a Olga Špíková
MAS Horní Pomoraví o.p.s.
Hanušovice

MAS Horní Pomoraví o.p.s., Hlavní 137, 788 33 Hanušovice, Czech Republic, IC: 27777146, www.hornipomoravi.eu,
tel.: +420 583 285 615, mob: +420 725 140 504

Vyhodnocení fotoaktivity náctiletých

Obrázek č. 9: Pozitiva v Hanušovicích - nové dětské hřiště poblíž školy

Obrázek č. 10: Pozitiva v Hanušovicích - nábřeží a stezka u řeky Moravy

Obrázek č. 11: Negativa v Hanušovicích - areál M-park

Obrázek č. 12: Negativa v Hanušovicích - ulice Pražská

Obrázek č. 13: Pozitiva ve Starém Městě - bývalý švestkový sad – odpočinkové místo

Obrázek č. 14: Pozitiva ve Starém Městě - Memento Mori

8.4 Analýza rizik

Název rizika	Hodnocení rizika			Název opatření ke snížení významnosti rizika	Nositel rizika
	P ¹	D ²	V = P*D		
Finanční riziko					
Nedočerpání stanovené alokace pro jednotlivé programové rámce	2	4	8	Pravidelný monitoring připravovaných (animace) a realizovaných projektů, vyhodnocování realizovaných projektů ve Zprávě o plnění integrované strategie	Vedoucí pracovník pro CLLD a kontrolní komise
Získání nižší alokace na SCLLD než je požadováno	2	5	10	Přehodnocení výstupových indikátorů a zajištění jiných veřejných zdrojů	Vedoucí pracovník pro CLLD a programový výbor
Nepodpoření jednoho z programových rámců	1	2	2	Rychlá úprava programového rámce, aby mohl být ve stanoveném termínu znovu předložen a následně schválen	Projektový tým CLLD
Předfinancování a spolufinancování řízení a administrace SCLLD	2	3	6	Podnikatelé a obce z území MAS Horní Pomoraví platí příspěvky na činnost společnosti plus společnost vyvíjí vlastní činnost, která umožní určitou finanční stabilitu a předfinancování.	MAS Horní Pomoraví, o.p.s.
Organizační riziko					
Náročná administrace tvorby a realizace projektů v IS MS2014+	3	3	9	Projektový tým CLLD bude realizovat vzdělávací semináře, setkání a konzultace pro žadatele/příjemce, aby administrace byla snadná a bez zbytečných pochybení.	Žadatel
Změny v personálním obsazení kanceláře MAS/projektového týmu CLLD	1	4	4	Dobrý výběr zaměstnanců vede k personální stabilitě. Preventivní opatření: jasně stanovená náplň práce, supervize, dobrá atmosféra, týmová setkání	Správní rada a kancelář MAS
Nedodržování termínů spojených s řízením a evaluací strategie	2	2	4	Pravidelné porady kanceláře MAS resp. projektového týmu SCLLD, delegace úkolů, zajištění procesů spojených	Kancelář MAS

Název rizika	Hodnocení rizika			Název opatření ke snížení významnosti rizika	Nositel rizika
	P ¹	D ²	V = P*D		
				s řízením společnosti a SCLLD	
Nejasné pravomoci zaměstnanců MAS Horní Pomoraví	1	3	3	Implementační část této SCLLD obsahuje jasně stanovené činnosti zaměstnanců. Navíc kanceláře MAS má pravidelné pracovní porady obsahující aktuální agendu, kontrolu plnění úkolů aj.	Ředitelka MAS
Právní riziko					
Časté změny legislativních norem	3	3	9	Pravidelné sledování aktualizací relevantních zákonů, vyhlášek, nařízení vlády ČR, a jiných norem	Ředitelka a správní rada MAS Horní Pomoraví o.p.s.
Nesoulad projektů žadatelů a MAS s metodickými pokyny a metodik operačních programů	3	3	9	Pravidelná kontrola metodik a pokynů na webech řídicích orgánů, operačních programů a okamžité informování žadatelů	Vedoucí pracovník pro CLLD
Nejasné pravomoci členů projektového týmu SCLLD vůči žadatelům	3	1	3	Žadatel může bez konzultace svého záměru požádat o dotaci a existující metodiky neumožňují Projektovému týmu SCLLD/výběrové komisi požadovat doplňující podklady prokazující oprávněnost žádosti vůči SCLLD. Opatření: veřejné prezentace projektů, aktivní přístup k žadatelům.	žadatel
Korupční chování členů projektového týmu SCLLD a osob zodpovědných za výběr projektů	2	5	10	Vícetupňová kontrola výběru projektů a obsazení výběrové komise místními aktéry a odborníky z různých oblastí	Shromáždění partnerů
Věcné riziko					
Pasivita aktérů v území MAS	2	3	6	Aktivizace území a jeho animace, pravidelné osvětové a vzdělávací akce pro starosty, podnikatele a neziskové organizace a jiné	Projektový tým SCLLD

Název rizika	Hodnocení rizika			Název opatření ke snížení významnosti rizika	Nositel rizika
	P ¹	D ²	V = P*D		
				aktéry z území resp. potenciální žadatele	
Nedodržování finančního a časového plánu implementace programových rámců	3	3	9	Pravidelná a kvalitní monitoring a evaluace implementace SCLLD	Kontrolní komise
Prosazování osobní zájmů zástupců místního partnerství v orgánech MAS	2	3	6	Obdobné, různorodé, vyvážené obsazení výběrové komise a programového výboru; standardizace MAS; vytvořením sociální kontroly zapojením komunity a širokého spektra aktérů do činnosti místního partnerství (resp. shromáždění partnerů)	Shromáždění partnerů
Nedostatečná personální kapacita projektového týmu	2	3	6	Management projektového týmu SCLLD, motivace personálu, zavedení stážistického programu	Ředitelka MAS
Nenaplňování stanovených výstupových indikátorů v programových rámcích	2	3	6	Pravidelný monitoring realizace projektů, tlak na rychlou implementaci projektů vybraných k podpoře	Vedoucí pracovník pro CLLD
Časové zpoždění implementace ESIF/SCLLD	3	4	12	Vytvořenou časovou tíseň způsobenou zpožděním ESIF budeme řešit intenzivní komunikací s potenciálními žadateli, včasným vyhlášením výzvy a nastavením podmínek výzvy podporující rychle realizovatelné projekty.	Projektový tým SCLLD
Pozn.: 1) P = pravděpodobnost; D = dopad; V = význam rizika					

8.5 Osvědčení o standardizaci MAS Horní Pomoraví

OSVĚDČENÍ O SPLNĚNÍ STANDARDŮ MAS

MAS Horní Pomoraví o.p.s.

IČ: 27777146

splňuje požadavky stanovené Metodikou pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014-2020

Ing. Lucie
Krumpholcová

Digitalně podepsal Ing. Lucie Krumpholcová
DN: c=ČZ, o=Česká republika - Ministerstvo
zemědělství (JC 00020478), ou=Odborlení strategie
a implement. oay III a IV, ou=10002552, cn=Ing.
Lucie Krumpholcová, serialNumber=P279151,
st=svědost osvědčení
Datum: 2015.12.14 15:16:58 +0100'

V Praze dne 14.12.2015

odbor Řídicí orgán PRV

EVROPSKÝ ZEMĚDĚLSKÝ FOND PRO ROZVOJ VENKOVA:
EVROPA INVESTUJE DO VENKOVSKÝCH OBLASTÍ

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

8.6 Čestné prohlášení

Čestné prohlášení statutárního zástupce MAS Horní Pomoraví, o.p.s. o pravdivosti údajů uvedených v žádosti o podporu integrované Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví a rovněž o skutečnosti, že údaje uvedené ve strategii a v žádosti o podporu strategie jsou shodné s údaji poskytnutými SZIF v rámci procesu standardizace MAS.

Tímto čestně prohlašuji, že údaje uvedené ve této Strategii komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví a v žádosti o realizaci strategie komunitně vedeného místního rozvoje s názvem „MAS Horní Pomoraví - lidé, příroda a tradice“ jsou pravdivé a ve shodě s údaji poskytnutými SZIF v rámci procesu standardizace MAS Horní Pomoraví, o.p.s.

V Hanušovicích dne 10. 2. 2016

Anna Bartošová

9. Seznam tabulek, grafů, map a obrázků

9.1 Seznam tabulek

- Tabulka č. 1: Relevantní významné strategické dokumenty
- Tabulka č. 2: Velikostní kategorie obcí
- Tabulka č. 3: Počet obyvatel v jednotlivých obcích a přírůstek a migrace za období 2006 až 2013
- Tabulka č. 4: Počet EAO a jejich zaměstnanosti v MAS Horní Pomoraví a Olomouckém kraji
- Tabulka č. 5: Vývoj podílu nezaměstnaných osob v MAS Horní Pomoraví a Olomouckém kraji
- Tabulka č. 6: Vývoj počtu uchazečů o práci na jedno volné pracovní místo
- Tabulka č. 7: Vývoj počtu nezaměstnaných dle specifických skupin trhu práce v území MAS (k 31. 12.)
- Tabulka č. 8: Počty UoZ k 31. 12. 2014 dle specifických skupin trhu práce a SO POÚ
- Tabulka č. 9: Podpora pracovních míst ze strany obcí v území MAS Horní Pomoraví v roce 2014
- Tabulka č. 10: Pracovní místa v rámci provozních společností obcí
- Tabulka č. 11: Vyjíždka za prací obyvatel MAS Horní Pomoraví
- Tabulka č. 12: Počet vyjíždějících do práce a školy na kole v MAS Horní Pomoraví
- Tabulka č. 13a: Podniky dle SO ORP v MAS Horní Pomoraví za rok 2013
- Tabulka č. 13b: Vývoj počtu podniků v území MAS Horní Pomoraví
- Tabulka č. 14: Tabulka Vývoj počtu podnikatelských subjekty v zemědělství a lesnictví se zjištěnou aktivitou
- Tabulka č. 15: Vývoj počtu podniků v území MAS Horní Pomoraví
- Tabulka č. 16: Obce s největším počtem podniků rok 2013
- Tabulka č. 17: Největší zaměstnavatelé v regionu
- Tabulka č. 18: Evidované brownfields na území MAS
- Tabulka č. 19: Výměra půdy v jednotlivých obcích regionu
- Tabulka č. 20: přehled turistických cílů a atraktivit a přírodních zajímavostí v jednotlivých obcích
- Tabulka č. 21: Počty hromadných ubytovacích zařízení dle kategorií a velikosti (2015)
- Tabulka č. 22: Filmy natáčené v Horním Pomoraví
- Tabulka č. 22: Občanská vybavenost obcí - školy
- Tabulka č. 23: Vybavenost obcí mateřskými a základními školami dle SO ORP
- Tabulka č. 24: Náklady obcí na provoz základních a mateřských škol dle území (v tis. Kč)
- Tabulka č. 25: Občanská vybavenost obcí – zdravotnická zařízení MAS
- Tabulka č. 26: Občanská vybavenost obcí – zdravotnická zařízení, srovnání Olomoucký kraj
- Tabulka č. 27: Vybavenost obcí - kulturní zařízení a knihovny
- Tabulka č. 28: Občanská vybavenost obcí – pošty a obchody
- Tabulka č. 29: Domovní a bytový fond (BF)
- Tabulka č. 30: Domovní a bytový fond v majetku obcí
- Tabulka č. 31: Těžba surovin
- Tabulka č. 32: Území soustavy NATURA
- Tabulka č. 33: Maloplošná zvláště chráněná území
- Tabulka č. 34: Oblastí činnosti organizací občanského sektoru v regionu Horní Pomoraví dle ORP
- Tabulka č. 35: Evidované církevní právnické osoby na území Horního Pomoraví
- Tabulka č. 36: Volnočasová vybavenost obcí
- Tabulka č. 37: Počet škol a tříd v regionu
- Tabulka č. 38: Počet žáků a dětí ve školách v regionu MAS Horní Pomoraví k 9. 6. 2014

Tabulka č. 39: Počet jednotlivých typů zařízení sociálních služeb
 Tabulka č. 40: Počet jednotlivých typů sociálních služeb poskytovaných na území MAS
 Tabulka č. 41: Trestné činy v okrese Šumperk dle OOP v roce 2011
 Tabulka č. 42: Územní plány obcí
 Tabulka č. 43: Sdružování, spolupráce a partnerské svazky
 Tabulka č. 44: Komunikační platformy obcí
 Tabulka č. 45: Finanční zdroje svazků obcí v regionu
 Tabulka č. 46: Indikátory dopadů Vize a Strategických cílů na území MAS Horní Pomoraví
 Tabulka č. 47: Členská základna MAS Horní Pomoraví, o.p.s.
 Tabulka č. 48: Složení správní a dozorčí rady MAS Horní Pomoraví, o.p.s.
 Tabulka č. 49: Partneři místního partnerství dle zájmových skupin
 Tabulka č. 50: PROGRAMOVÝ VÝBOR (volba 20. 1. 2015 a dovolba 27. 1. 2016)
 Tabulka č. 51: Programový výbor - poměr zájmových skupin
 Tabulka č. 52: Složení výběrové komise (volba 27. 1. 2016)
 Tabulka č. 53: Výběrová komise - poměr sektorů a zájmových skupin
 Tabulka č. 54: Složení kontrolního výboru (volba 20. 1. 2015)
 Tabulka č. 55: Vzor archu – sběr indikátorů výstupů za projekt
 Tabulka č. 56: Vzor archu – zpracování indikátorů výsledků a dopadů za MAS – součet plnění v průběhu let
 Tabulka č. 57: Vzor archu – indikátory výsledků a dopadů vázané na stanovené cíle
 Tabulka č. 58: Příklad nastavení a sledování indikátorů specifických cílů
 Tabulka č. 59: Příklad nastavení a sledování indikátorů specifických cílů
 Tabulka č. 60: Seznam obcí v územní působnosti MAS Horní Pomoraví
 Tabulka č. 61: Seznam všech komunitních projednání při tvorbě SCLLD

9.2 Seznam grafů

Graf č. 1: Počet obyvatel Horního Pomoraví dle SO POÚ
 Graf č. 2: Počet obyvatel v obcích
 Graf č. 3: Vývoj počtu obyvatel MAS
 Graf č. 4: Vývoj salda migrace
 Graf č. 5: Vývoj přirozeného přírůstku
 Graf č. 6: Porovnání živě narozených a zemřelých v letech 2006-2013
 Graf č. 7: Porovnání počtu přistěhovalých a vystěhovalých obyvatel v letech 2006-2013
 Graf č. 8: Úbytek počtu obyvatel mezi lety 2006 a 2013 dle SO POÚ
 Graf č. 9: Vývoj podílů obyvatelstva do 15 let a nad 65 let
 Graf č. 10: Vývoj průměrného věku
 Graf č. 11: Srovnání vývoje indexu stáří na území MAS a Olomouckého kraje
 Graf č. 12: Vzdělanostní struktura obyvatelstva
 Graf č. 13: Osoby bez vzdělání
 Graf č. 14: Osoby se základním vzděláním
 Graf č. 15: Osoby se středním vzděláním bez maturity
 Graf č. 16: Osoby se SŠ s maturitou a VOŠ
 Graf č. 17: Osoby s vysokoškolským vzděláním
 Graf č. 18: Počet uchazečů o zaměstnání 31. 12. 2014

Graf č. 19: Podíl uchazečů o zaměstnání na počtu EAO (podíl nezaměstnaných osob) v roce 2014
 Graf č. 20: Vývoj podílu nezaměstnaných osob
 Graf č. 21: Vývoj podílu nezaměstnaných osob v SO POÚ
 Graf č. 22: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání na jedno volné pracovní místo
 Graf č. 23: Vývoj podílu dlouhodobě nezaměstnaných k počtu EAO
 Graf č. 24: Vývoj podílu nezaměstnaných osob nad 50 let věku k počtu EAO
 Graf č. 25: Podíl nezaměstnaných absolventů na počtu EAO
 Graf č. 26: Formy dopravy při vyjíždě obyvatel MAS Horní Pomoraví
 Graf č. 27: Vývoj počtu subjektů dle zaměření
 Graf č. 28: Srovnání počtu registrovaných podniků dle oblasti podnikání (2013/2006)
 Graf č. 29: Oblasti podnikání registrovaných podniků (2013)
 Graf č. 30: Oblasti podnikání podniků vyvíjejících aktivitu (2013)
 Graf č. 31: Míra podnikatelské aktivity dle velikosti obcí
 Graf č. 32: Míra podnikatelské aktivity ve všech obcích MAS
 Graf č. 33: Počet ekonomických subjektů dle počtu zaměstnanců
 Graf č. 34: Rozdělení farem dle výměry
 Graf č. 35: Struktura zemědělské půdy
 Graf č. 36: Počet subjektů dle velikosti podniku
 Graf č. 37: Technická vybavenost obcí
 Graf č. 38: Srovnání vybavenosti obcí a domácností kanalizací (dle dat ČSÚ)
 Graf č. 39: Občanská vybavenost obcí – pošty a obchody
 Graf č. 40: Měrná produkce SKO
 Graf č. 41: Množství tun BRKO
 Graf č. 42: Měrná produkce skla
 Graf č. 43: Měrná produkce papíru
 Graf č. 44: Měrná produkce plastů
 Graf č. 45: Podíl tříděného odpadu na množství SKO
 Graf č. 46: Struktura zemědělské půdy v regionu
 Graf č. 47: Struktura nezemědělské půdy v regionu
 Graf č. 48: Organizace občanského sektoru v Horním Pomoraví podle právní subjektivity
 Graf č. 49: Počet žáků v mateřských školách
 Graf č. 50: Vývoj násilných trestních činů na Hanušovicku a Zábřesku v letech 2010-2014
 Graf č. 51: Vývoj počtu trestních činů recidivistů na Hanušovicku a Zábřesku v letech 2010-2014
 Graf č. 52: Vývoj počtu trestních činů mladistvých a nezletilých v letech 2010-2014
 Graf č. 53: Respondenti dle obcí a měst

9.3 Seznam map

Mapa č. 1: Vymezení území MAS v rámci ČR
 Mapa č. 2: Obce v územní působnosti MAS a rozložení mikroregionů
 Mapa č. 3: Změna počtu obyvatele dle správní obvodů POÚ
 Mapa č. 4: Denní dojíždka do města Zábřeh
 Mapa č. 5: Dojíždka do města Hanušovice
 Mapa č. 6: Dojíždka do obce Olšany
 Mapa č. 7: Dojíždka do obce Postřelmov

Mapa č. 8: Dojíždka do obce Štítý
Mapa č. 9: Dojíždka do obce Ruda nad Moravou
Mapa č. 10: Dostupnost železničních zastávek v mikroregionu Zábřežsko
Mapa č. 11: Přehled držitelů značky JESENÍKY originální produkt®
Mapa č. 12: Atraktivita cestovního ruchu na území MAS Horní Pomoraví
Mapa č. 13: Infrastruktura cestovního ruchu na území MAS Horní Pomoraví – penziony a hotely
Mapa č. 14: značka JESENÍKY originální produkt® na území MAS Horní Pomoraví
Mapa č. 15: Intenzita dopravy dle sčítání dopravy ŘSD v roce 2010
Mapa č. 16: Dopravní spoje v rámci KIDSOK v území MAS Horní Pomoraví
Mapa č. 17: Mapa pokrytí vysokorychlostním internetem
Mapa č. 18: Vybaveno území MAS zařízením odpadového hospodářství
Mapa č. 19: Jakost vody v tocích České republiky 2011 - 2012
Mapa č. 20: Výskyt chráněných území a prvků v krajině
Mapa č. 21: Počet NNO v roce 2011 k počtu obyvatel obce či města
Mapa č. 22: Počet žáků v základních školách
Mapa č. 23: Sociálně vyloučené lokality v MAS Horní Pomoraví
Mapa č. 24: Mapa Olomouckého kraje z Analýzy sociálně vyloučených lokalit v ČR
Mapa č. 25: Podílu domácností pobírající příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení v území MAS
Mapa č. 26: Kriminalita v MAS Horní Pomoraví leden 2013 až září 2015

9.4 Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Organizační schéma MAS Horní Pomoraví o.p.s.
Obrázek č. 2: Schéma implementace strategie
Obrázek č. 3: Organizační schéma MAS Horní Pomoraví o.p.s.
Obrázek č. 4: Zájmové skupiny v místní akční skupině Horní Pomoraví
Obrázek č. 5: Organizační schéma orgánu místní partnerství a managementu SCLLD
Obrázek č. 6: Organizační schéma Kanceláře MAS Horní Pomoraví, o.p.s.
Obrázek č. 7: Schéma hierarchie cílů a indikátorů
Obrázek č. 8: Schéma monitoringu a evaluace
Obrázek č. 9: Výzva pro obyvatele obcí
Obrázek č. 10: Leták o fotoaktivitě - výzva pro školy
Obrázek č. 11: Pozitiva v Hanušovicích - nové dětské hřiště poblíž školy
Obrázek č. 12: Pozitiva v Hanušovicích - nábřeží a stezka u řeky Moravy
Obrázek č. 13: Negativa v Hanušovicích - areál M-park
Obrázek č. 14: Negativa v Hanušovicích - ulice Pražská
Obrázek č. 15: Pozitiva ve Starém Městě - bývalý švestkový sad – odpočinkové místo
Obrázek č. 16: Pozitiva ve Starém Městě - Memento Mori